UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Vincentii Brvni, Societatis Iesv, Meditationes, De Præcipvis Mysteriis Vitæ & Passionis D. N. Iesv Christi

Cum Veteris Testamenti Figuris, & Prophetijs, varijsque Documentis ex quoque Euangelio depromptis, Nunc ex Italico in Latinum translata

Meditationes, De Vita Et Passione D. N. Iesv Christi

Bruno, Vincenzo

Coloniae Agr., 1599

VD16 ZV 2606

urn:nbn:de:hbz:466:1-59846

Visual Library

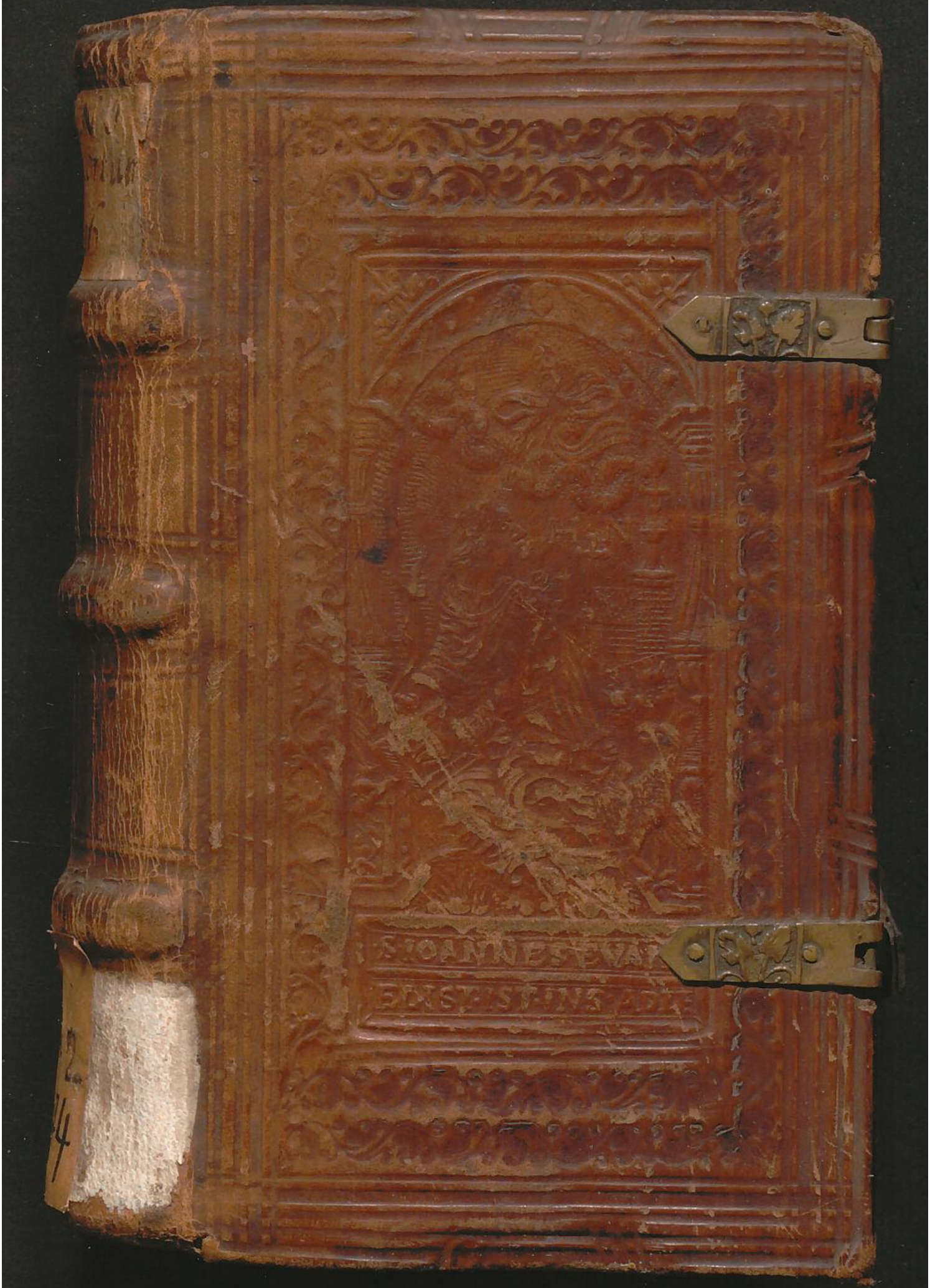

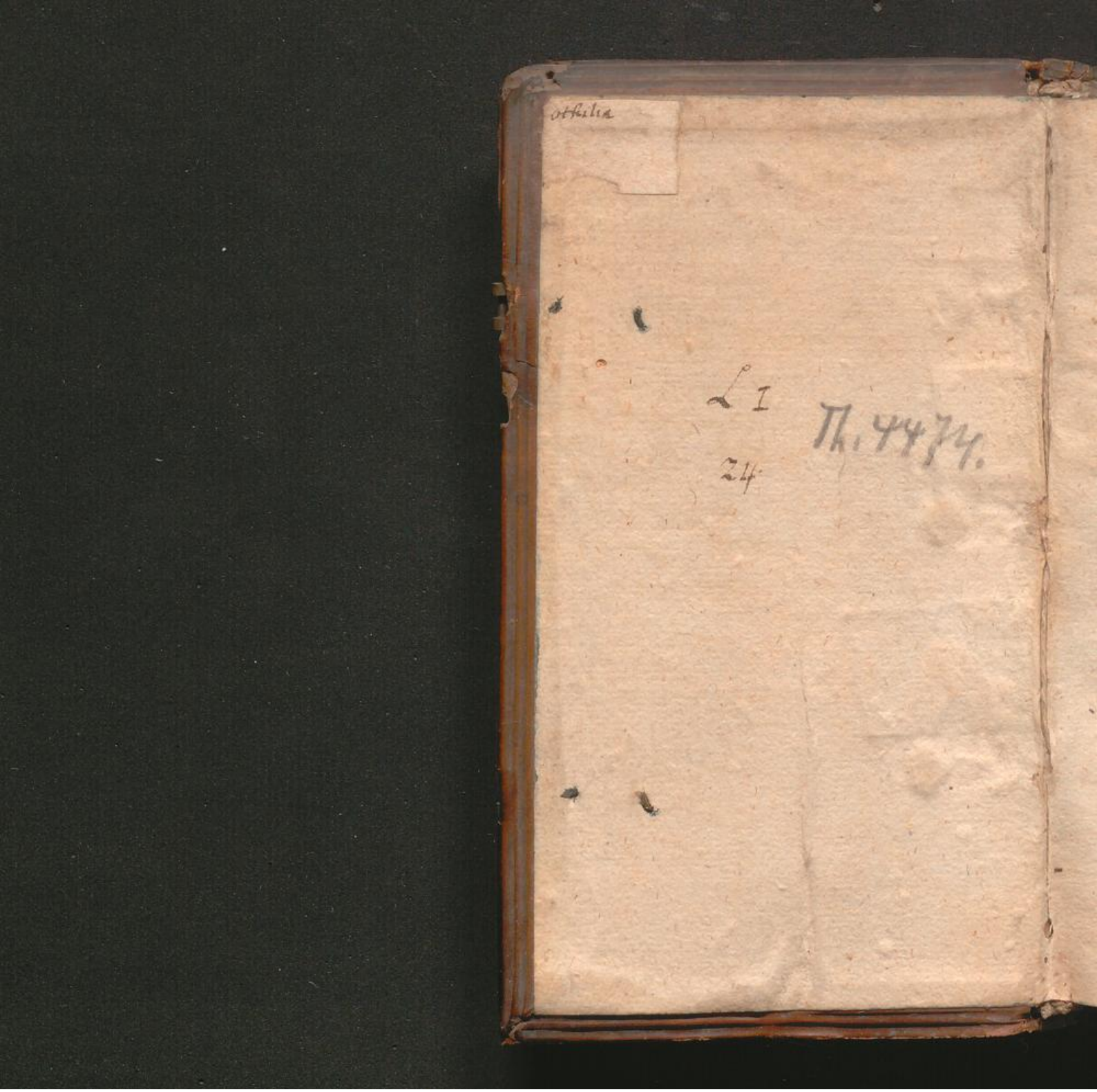
Othilia
L I
24
Th. 4474.

R. P.

VINCENTII BRVNI, SOCIETATIS IESV, MEDITATIONES,

DE VITA ET PASSIONE D. N. IESV CHRISTI.

Cum Veteris Testamenti Figuris & Prophetijs, varijsq; Documentis ex quoq; Euangelio depromptis,

Nunc ex Italico in Latinum translatæ.

PARS SECVNDA.

Soc. Jesu Paderborna.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
In Officina Birckmannica, sumptibus Arnoldi Mylij. M. D. X. CIX.
Cum gratia & priuilegio Sac. Cæsareæ Maiest.

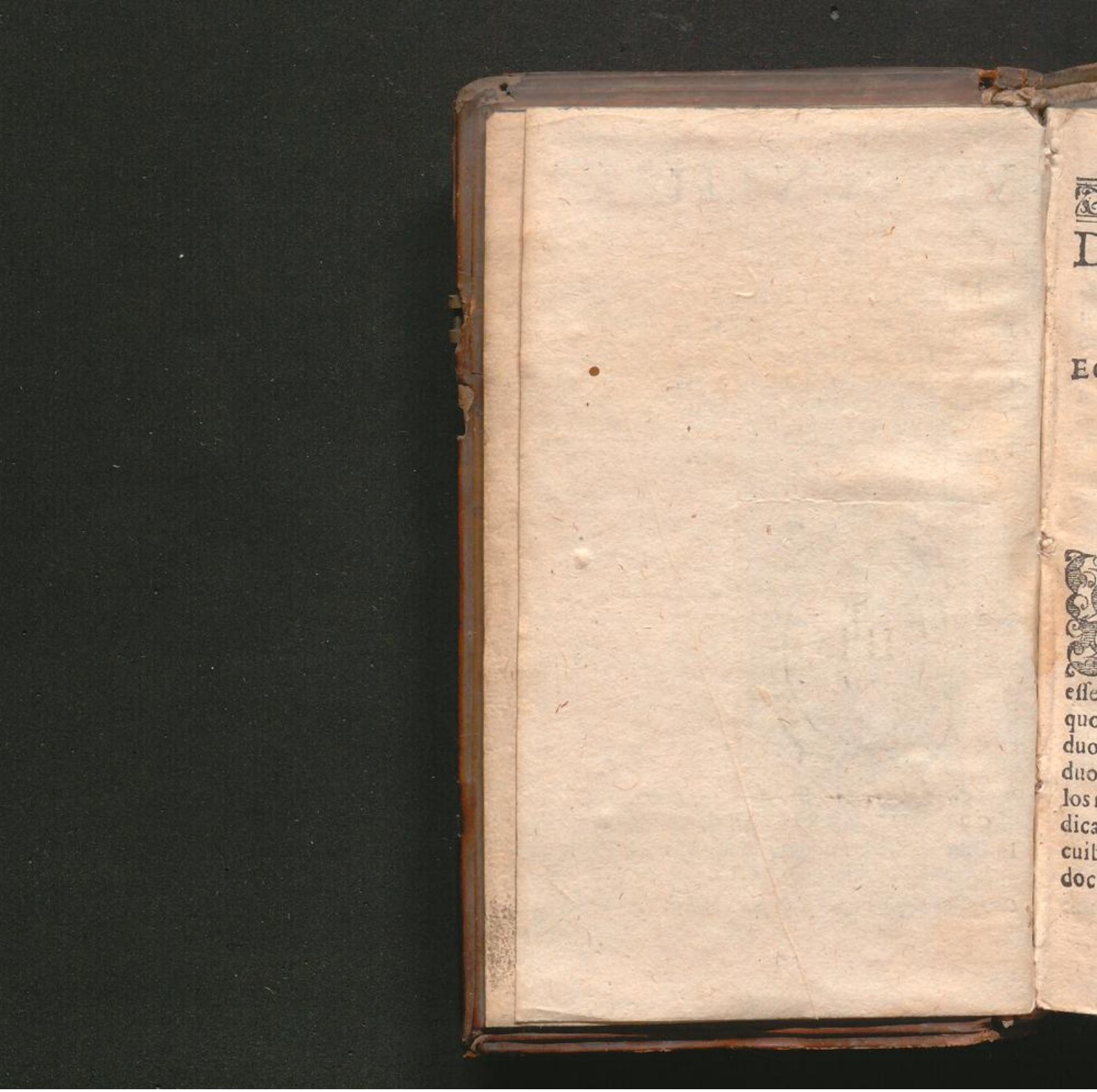

DE ELECTIONE XII. APOSTOLORVM,

EORVNDEMQVE MISSIONE AD PRAEDICANDVM.

MEDITATIO I.

EVANGELIVM.

FACTVM est in illis diebus, vt IESVS ascenderet in montem orare, & erat pernoctans in oratiõe. Et cùm dies factus esset, vocauit ad se discipulos suos, quos voluit ipse, & elegit ex ipsis duodecim, & fecit vt essent tantùm duodecim cum illo, quos & Apostolos nominauit, vt mitteret eos prædicare. Post hæc ipse IESVS circuibat omnes ciuitates & castella, docens in synagogis eorum, & prædicans *Mar.3. Luc.6.* *Matth.9. & 10. Marc.6. Luc.9.*

dicans Euangelium regni, & curans omnem languorem omnem & infirmitatem. Videns autẽ turbas, misertus est eis, quia erant vexati, & iacentes, sicut oues, non habentes pastorem. Tunc dixit discipulis suis: Messis quidem multa, operarij autẽ pauci. Rogate ergo Dominum messis, vt mittat operarios in messem suam. Et conuocatis duodecim, cæpit eos mittere binos, & dedit illis virtutem & potestatem spirituum immundorum, vt eijcerent eos, & curarent omnem languorem & omnem infirmitatem. Et præcepit eis, ne quid tollerent in via, non virgam, non peram, non panem, nec æs, & ne induerentur duabus tunicis, & irent calceati sandalijs. Et misit illos prædicare regnum Dei, & sanare infirmos, & ait ad illos. In viam gentium ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis, sed potiùs ite ad oues quæ perierunt domus Israhel. Euntes autem prædicate dicentes: quia appropinquauit regnum cœlorum.

lorum. infirmos curate, mortuos ſuſcitate, leproſos mundate, dæmones eijcite, gratis accepiſtis, gratis date. Ecce ego mitto vos, ſicut oues in medio luporum. Eſtote ergo prudentes ſicut ſerpentes, & ſimplices ſicut columbæ. Cauete autẽ ab hominibus.

FIGVRAE.

1. *IACOB Patriarcha, habuit duodecim filios, qui fuerunt duo decim illi Patriarchæ, à quibus totus Dei populus originem habuit.* Gen. 35. Exod. 1.

2. *Moyſes miſit duodecim exploratores ad conſiderandam terram promiſſionis, quam poſtea erat occupaturus.* Num. 3.

3. *Salomon conſtituit duodecim præfectos ſuper vniuerſum populum ISRAHEL, quorum officium erat domui regiæ prouidere ad victum neceſſaria.* 3. Reg. 4.

PROPHETIAE.

1. *CONſtitui ſuper vos ſpeculatores, audite vocem tubæ.* Hier. 6.

Esa.62. 2. *Super muros tuos Hierusalem constitui custodes tota die, & tota nocte, in perpetuum non tacebunt.*

Psal.44. 3. *Pro Patribus tuis nati sunt tibi filij, constitues eos principes super omnem terram.*

Hier.3. 4. *Dabo vobis pastores iuxta cor meum, & pascent vos scientia & doctrina.*

CONSIDERATIONES.

Punct.1. SAPIENS ille Salomon ædificaturus nobile Templum Dei, in fundamento eius, vti scriptum est, collocari iussit lapides quosdam grandes, pretiosos, & scitè elaboratos; sic æterna sapientia CHRISTVS Saluator noster, inchoaturus nouæ Ecclesiæ fabricam, pro fundamento eius selegit duodecim lapides viuos, nempe duodecim Apostolos, quibus per officium ad quod electi erant aptissimè congruebat nomen lapidis vel petræ. nam Saluator ipse ad principem, caputque omnium Simonem dixit. *Tu es Petrus, &* Matth.16. *super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Erant hi lapides in hominum quidem oculis viles & abiecti, at in Dei conspectu nobiles & pretiosi: Siquidem, vt Beatus Ioannes in admira-
Apo.21. bili sua Apocalypsi viderat, hi ipsi desi-

designati sunt duodecim illis tanti pretij fundamentis Chrysolythis, videlicet, Sapphiris, Smaragdis, alijsque nobilibus gemmis, supra quas fundata & fabricata fuit ciuitas DEI. Magni erant hi lapides, imò magnitudine tanta, vt Propheta eos compararit montibus, & quidem montibus sanctis, supra quos locata sunt fundamenta Sion, de qua dixit. *Fundamenta eius in montibus Sanctis.* Quid verò mirum, homines tam viles & idiotas potuisse ad tantam prouehi dignitatem? cùm nulla virtute sua, nullo suo merito, sed sola gratia & virtute Domini potentissimi, qui de stercore erigit pauperem, & collocat eum cum principibus populi sui, fuerint gratuito electi; & ad tam sublimem gradum euecti; quemadmodum ipse dixit discipulis. *Non vos me elegistis, sed ego elegi vos, vt eatis & fructum afferatis, & fructus vester maneat.* Deinde lapides hi, non solùm erant pretiosi, & magni, verùm etiam singulari artificio elaborati, manu, videlicet, diuini illius architecti, qui cælos condidit, & fabricatus est auroram & solem: elaborauit autem, doctrina, miraculis, & sanctissimæ conuersationis exemplo, dum nobiscum

Psalm.86.

1.Reg.2.
Psalm.112.

Ioan.15.

Psalm.73.

vixit in terra. Fuerunt quoque in illis inciſa & ſculpta multa tentationum, perſecutionumque genera, quæ vnà cum Magiſtro ſuo alijs atque alijs temporibus tolerarunt: ad extremum verò poſt Aſcenſionem CHRISTI in cœlum, Spiritus ſancti igne prorſus ſunt politi, & ad ſummam perfectionem reducti.

2. CONSIDERA, qua præparatione Dominus ſe compararit ad eligendos Apoſtolos, nam digreſſus à diſcipulis ſuis, conſcendit montem orandi cauſa, totamque noctem in oratione conſumpſit. Nihil profectò opus habebat, digreſſu à ſuis, & receſſu in ſolitudinem, colligendi ſui, precandique cauſa, is, qui ſemper erat apud
Ioan.10. Patrem, imò erat vnum cum illo, poterat ſanè cum eadem quiete inter diſcipulos, & in loco deſerto orare: ſed totum id fecit ad nos inſtruendos, exemplo præſtans, quòd docuerat verbo,
Matt.6. cùm dixit. *Tu autem cùm oraueris, intra in cubiculum tuum, & clauſo oſtio ora Patrem tuum in abſcondito.* Precabatur autem ibi DEVM, non pro ſe, vti infirmus, & inops ſalutis; ſed pro nobis, vt pius, & amabilis noſter aduocatus. Neque precabatur, vt cognoſceret voluntatem

tem Patris, quos eligere deberet, nam ab æterno vnà cum ipso Patre iam illos elegerat; sed precabatur, vt suum illis largiretur spiritum, concederetque gratiam referendi fructum, ad gloriam ipsius, & pro salute totius mundi. Precabatur similiter pro ipso mundo, vt depulsis infidelitatis & ignorantiæ tenebris, eorum opera & studio lumine fidei illustraretur. Quare rectè in Euangelio dicitur, eum orasse nocte, nihil enim tunc in mundo erat, nisi obscura nox & calamitosa cæcitas, idcirco orabat Dominus, quia decreuerat eligere, & accendere eas lucernas, quæ suæ doctrinæ lucem omnibus gentibus adferre debebant. O bone IESV, quàm fœlix fuisset anima mea, si meruisset huic tuæ orationi adesse, diuinumque illum tuum feruorem, illam admirabilem deuotionem, & profundam reuerentiam, qua Patri supplicabas, oculis vsurpare. Quàm pura, quàm ardens, quàm eleuata debuit esse oratio illa, quot lachrymis, suspirijs, & amore plenis gemitibus fuerit instructa? denique quàm efficax ad obtinendum omnia, quæ postularat à Patre, iuxta illud Apostoli. *Qui in diebus carnis suæ preces supplicationesque ad eum,* Hebr. 5.

qui posit illum saluum facere à morte cum clamore valido, & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia. Vbi, cùm dicit Apostolus, *in diebus carnis suæ*, indicat Dominum non tantùm in cruce, sed sæpius per omnem vitam solitum orare cum lachrymis, & voce magna Patrem suum. Proh, quanta est confusio nostra, quàm longè ab exemplo Saluatoris nostri recessimus, quandoquidem tam languidè & negligenter huic sancto orationis exercitio operam damus, in quo tamen singulare antidotum habemus ad amoliendas omnes calamitates & ærumnas nostras.

3. CONSIDERA, quomodo, dum Saluator de nostra salute sollicitus, totam noctem in precibus, & consilio humanæ redemptionis tractando cum Patre impendit, discipuli arcto somno oppressi, omnis expertes curæ, quietè obdormiant. Ita conueniebat, bone IESV, vt tu, cũ sis Pater noster, & Pastor noster, vigilares, curamq; & labores omnes pro nobis in te susciperes. Vidisses certè hic magnũ illum Patriarcham Iacob, in suo reditu è Mesopotamia ex diurno itinere fessum,

dum

dum grex cum filijs, totaque familia requieſcit, tota nocte peruigilem cum Deo luctantem, qui ſpecie hominis illi apparuerat, nec ante eum deſerentem, quàm ab eo benedictionem retuliſſet: Heu, quis mundi, quis noſter miſerorum peccatorum ſtatus foret, ſi tu bone Pater, noſtri tuendi & protegendi cauſſa, caritate tua ardenti, & precum tuarum efficacia, non eſſes cum DEO luctatus, manus eius quodammodo ligando, ne pro noſtris meritis nos puniret & caſtigaret, ſed potiùs ab eo pro omnibus tuis filijs æternam benedictionem impetrares.

4. CONSIDERA, quomodo, cùm dies factus eſſet, CHRISTVS vocans diſcipulos quos voluit, elegit ex ipſis duodecim, & Apoſtolos nominauit. Et rectè quidem dicit, vocatos, quos voluit; nam nec in voluntate, nec poteſtate noſtra eſt, vt à Domino eligamur, ſiue ad peculiare aliquod miniſterium, ſiue ad æternam ſalutem, ſed totum id ex mera bonitate & liberalitate DEI proficiſcitur, conuenienter verbis Apoſtoli, *Non eſt volentis, neque currentis, ſed miſerentis DEI.* Non ergo vocati ſunt diſcipuli ad munus Rom. 9.

apostolicum sua electione, vel meritò, sed sola gratia, & gratuito Dei beneficio; Quos vocauit Dominus Apostolos, id est, nuncios, quæ vox est humilitatis, & obedientiæ, vt, velut tabellarij & legati Dei cum humilitate & prompta obedientia mundo annunciarent omnia, quæ à Deo ipso didicissent & in mandatis habuissent. Verùm, bone IESV, cuiusmodi erant hi homines, quos ad tam sublime officium, ad gerendas res tam arduas assumpsisti? an magna sapientia, vel prudentia, vel nobilitate clari? non certè: nam vt scribit tuus Apostolus, quæ stulta sunt mundi elegisti, vt confunderes sapientes, & infirma mundi, vt confunderes fortia, & ignobilia mundi ac contemptibilia & ea quæ non sunt, vt ea quæ sunt destrueres, & omnem humanam superbiam & arrogantiam deprimeres. 1. Cor. 2.

5. CONSIDERA infinitam & admirabilem Dei sapientiam. Vt enim à suis creaturis cognosceretur, & amaretur, initio mundi condidit naturā angelicam, excellentissimis donis scientiæ & sapientiæ ornatā: sed multi illorum per superbiam diuinis abusi beneficijs miserabiliter de cœlo in barathrū præ-

præcipitati sunt. Ad reparandam autē hanc angelorum ruinam postea condidit naturam humanam, dum primū hominem ad imaginem & similitudinem suam effinxit, gratiaq; & iustitia originali dotauit. Sed hæc dona tantū apud eum non effecerunt, vt in amicitia diuina perstiterit, diuino enim mādato non obsecutus, se cum tota posteritate diuina gratia exuit, & morti, perpetuæque dæmonis seruituti addixit. Posthæc, cum omnis caro corrupisset viam suam, maiorque hominum pars se idololatriæ, alijsque id genus abominationibus dedidisset, ex tota hac massa corrupta Deus singularem populum à quo adoraretur, & coleretur, elegit: & sicut angelos sublimi sapientia, primosque parentes singulari sanctitate & innocentia ornarat, ita hunc populū electū multis opibus, & bonorum temporalium copia ditauit: & tamen hi quoque, quos Dominus tantis affecerat beneficijs, quibusque tot amoris signa demonstrarat, ingrati erga Dominum extiterunt, eumque è medio sustulerunt. Videns ergo filius Dei, quā infirma & debilia essent fundamenta sapientiæ, sanitatis, opum & potentiæ humanæ à se locata, quasi

2. Pet. 2.

Gen. 2. 3.

Gen. 12.

mutato consilio, cogitauit de nouo ædificio excitando, quod non primis illis fundamentis, sed omninò cõtrarijs niteretur. Itaq; non amplius elegit homines perfectos, sapientes, potentes, fortes & robustos, sed pauperes, viles, rudes & imperfectos. Et quoniam altis-
Heb. 1. 7. simum ædificium erigendum erat, cuius fastigium, nõ attingeret solùm cælũ, sed excederet omnes cælos, imò & superaret angelos, atque ad excelsum diuinitatis thronum perueniret, congruentissimum erat, vt profundissimæ humilitatis & abiectionis fundumenta iacerentur. Quare & placuit Deo, vt be-
1. Cor. 1. nè dicit Apostolus, vt quia mundus per sapientiam non cognouerat, coluerat que Deum sicut oportebat, per stultitiam prædicationis salui fierent credentes. Hæc sunt mirabilia & stupenda Spiritus sancti opera, hæc est immensa & incomprehensibilis Dei sapientia, quam mundus non capiens, pro stultitia & insipientia reputauit.

6. CONSIDERA, quomodo conuenienter voluerit primos Apostolos esse numero duodecim: nam sicut à
Gen. 35. primis duodecim Patriarchis originem habuerunt duodecim tribus Israhel:

sic

sic à fide & prædicatione horum sanctorum Apostolorum toto orbe propagata fuit Dei Ecclesia. Hi sunt duodecim fontes Elim, qui dulcibus aquis sapientiæ suæ irrigarunt vniuersam terram. Hæ sunt duodecim prætiosę portæ cælestis Hierusalem, quarū tres, vt scriptum est, respiciebant Orientem, tres Aquilonem, tres Austrum, & tres Occidentem: vt significaretur, predicatione Apostolorum duodecim successorumque, omnes gentes & nationes à quatuor mundi patribus per fidem sanctissimæ Trinitatis inducendas in ciuitatem Sanctam Ecclesiæ Dei. Hi sunt glorioſissimi illi CHRISTI imitatores, qui Ecclesiam plantarūt sanguine suo, quosque filius Dei tanto honore affecit, vt vocarit non seruos, sed amicos & fratres suos. VERVM heu dulcis IESV, quæ causa est, vt inter hos innocentes agnos eligere & adiungere volueris, rapacem & sanguinolentum lupum Iudam tuum proditorem, O bonitas ineffabilis. O diuinæ caritatis dulcedo, quæ omnibus sinum suum aperit, omnes cupit saluare, sic vt ne huic quidem scelesto homini, si perseuerare & proficere voluisset in gratia à DOMINO accepta, mise-

Exod. 15.

Apoc. 21.

misericordiæ suæ portas claudere voluerit. sed id quoq; fecit Saluator, tum
Psal. 40. vt adimplerentur vaticinia, quòd per vnum discipulum erat tradendus: tum vt bene vtendo nequitia sui discipuli, paternam obedientiam de morte pro humani generis salute subeunda exequeretur, exemplumque Ecclesiæ suæ relinqueret, patienter tolerandi malos & peccatores, quamdiu spes supereſt emendationis. Denique id voluit Dominus, ad maius bonum nostrum, vt maiorem pro nobis patiendi haberet occasionem: dum in societate sua sustinēs eum, à quo certè sciebat se prodendum ad mortem, continenter ob oculos, & in corde haberet duram illā & acerbam crucem, in qua cum tanta pœna & dolore vitam claudere debebat.

7. CONSIDERA, quomodo misericors IESVS videns turbas longo itinere afflictas & fessas humi iacere, sicut oues carentes pastore, in ijsque suis diuinis oculis repræsentans tantā perditarum animarum, nòn in Iudæa mòdò, sed toto orbe miserabiliter in terra sine pastore iacentium multitudinē, misericordia motus tanquam bonus & verus pastor dixerit suis discipulis: *Messis*

sis quidem multa, operarij autem pauci, orate Dominum messis, vt mittat operarios in messem suam. Quo dicto, liberalis Dominus non expectans, donec rogaretur, (solet enim pro sua benignitate sæpè præuenire preces nostras) mittit Apostolos, tanquam fideles operarios, vt prædicatione, & virtute miraculorum excolerent vineam suam electam, quam ipse paulò post erat irrigaturus, & proprio sanguine fœcundaturus. Vide quàm egregie cœlestis hic pastor præstiterit, quòd olim Propheta prædixerat. *Ego pascã oues meas, & ego eas accubare faciam, quod perierat requiram, & quod abiectum erat reducam & quod confractum fuerat alligabo, & quod infirmum fuerat consolidabo.* Cæterùm non satis fuit benignissimo IESV, per seipsum, quoad fieri posset, remedium salutis illi populo afferre, sed alia quoque media adiunxit, Apostolicam scilicet missionem, quorũ opera non solùm instruerentur in Spiritu, sed infirmi quoque eorum sanitati restituerentur. Ex alia parte, perpende, quibus verbis, ad animandos suos discipulos, quos iam primùm ad prædicandum emittebat, declararit & magnam necessitatem, & simul facilitatẽ huius negotij dicẽs, multam esse messem: Ezc. 34.

sem: quasi diceret. non mitto vos ad arandum, vel seminandum, sed ad colligendũ fructus iam maturos, secundũ illud quod alias dixerat. *Alij laborauerunt, & vos in labores eorum introijstis.* Et rectè quidem dixit; nam sancti illi Prophetæ, & antiqui Patres, qui à principio mundi varijs temporibus sub duro Legis iugo sustinuerunt pondus laboris & æstus diurni, verè sunt illi, qui hanc vineam coluerunt, & fructum seminarunt ad quem colligendum hac vltima horâ Dominus Apostolos emisit.

Ioan. 4.

Matt. 20.

8. AT quamobrem DEVS, qui omnia de nihilo condidit, cùm posset sua omnipotentia, vel angelico ministerio, sine vlla ope humana, mundum conuertere, vti voluit opera Apostolorum hominum vilium & imperfectorum? Deinde bone IESV, quid sibi vult, quod cum opera hominum vti statuisses, tantaq; misericordia præditus esses, videres autẽ messem tam copiosam, tot amplissimos campos albescentes & maturos, tam exiguum numerũ operariorum ad colligendum emiseris fructum? O quàm bonus, quàm mirabilis est Dominus in omnibus operibus suis; nam hinc, vt demonstraret, quantopere nos amaret, cum opera nostra

ſtra non indigeret, participes gloriæ ſuæ nos eſſe voluit, dum fecit nos ſuorum diuinorum operum cooperatores: illinc cum magna ſapientia voluit eligere paucos, & imbecilles operarios, ne magnus, qui per eos efficeretur fructus, ipſorum ſcientiæ, aut potentiæ, ſed ſoli virtuti diuinæ attribueretur, totuſque mũdus intelligeret, Euangelij propagationem non humanum ſed diuinum opus eſſe, quãdo tam pauci & rudes homines, qui erant, vt loquitur Apoſtolus, omnium hominum peripſema, nunquam potuerint res tam ſublimes, omni intelligentia humana ſuperiores, perſuadere, ſapientesque & potentes huius mundi obedientiæ fidei ſubijcere, niſi vi ipſius veritatis diuinitùs illuminati, eorumque animi præparati ad eam ſuſcipiendam fuiſſent. 1. Cor. 4.

9. CHRISTVS Apoſtolos iam vocatos cœpit emittere ad prædicandum, vbi conſidera, quis ſit ille, qui eos miſit, nempe ipſe Dei filius, qui linguas infantium facit diſertas, quique promiſerat ſuis os & ſapientiam, cui contradicere vel reſiſtere non poſſent omnes eorum aduerſarij. Quare mirũ non eſt, homines tã rudes & ſimplices potuiſſe facere in mũdo, quod fecerũt: Sap. 10. Luc. 21.

ſed

sed mirum potius est, æternam sapientiam dignatam vti tam infirmis & vilibus instrumentis, ijsque suam virtutem & potestatem communicasse, euehendo eos supra omnes Patriarchas & Prophetas, tantoque eos digniores illis reddendo, quanto Euangelica doctrina, lege veteri erat præstantior; neque enim missi erant, ad annunciandum, vt Lex mandabat, promissiones terrenas, sed cœlestes, non fœlicitatem temporalem, sed æternam. Vide deinde, quomodo mittat eos instar pauperū viatorū, prohibens illis ne secum ferant res superuacaneas, sed tantum necessarias, vt omni cura terrena vacui & liberi, studiosius inuigilarent officio prædicationis: Incedebant quidē pannosi, sed caritate egregiè vestiti, vacui nummis, sed diuina virtute pleni, destituti adminiculo baculi, sed firma fiducia omnes Deo nixi: atque ita conueniebat, vt qui alijs prædicaturi erant de contemptu mundi, non tantùm verbis, sed magis suæ paupertatis exemplis mouerent animos auditorum ad eum amplectendum.

10. PRAECEPIT Dominus Apostolis suis, ne prædicarent Gentilibus aut Samaritanis, sed tantùm ouibus

bus perditis domus Israhel. Vbi considera hoc præceptum non pugnasse cũ illo, quod ipse Dominus post suam resurrectionem dedit, quando dixit. *Ite in vniuersum orbem, & prædicate Euangelium omni creaturæ.* Primò enim aduentus Christi annunciandus erat Iudæis, pro quibus præcipuè missus erat: atque ideò voluit Dominus illis primo loco prædicari Euangelium, vt omnem eis ansam eriperet excusandi se vel tergiuersandi, quasi primo suos misisset ad prædicandum gentibus & Samaritanis. Postea verò cum Iudæi Apostolica prædicatione repudiata conuerti noluissent, meritò mandauit Saluator, vt prædicarent gentibus, vt Paulus & Barnabas dixerunt ipsis Iudæis, *Vobis oportebat primum loqui verbum Dei, sed quoniã repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad gentes.* O quàm merito querebatur DEVS per Prophetam dicens. *Viri Iuda, iudicate inter me, & vineam meam, quid est, quod debui vltra facere vineæ meæ, & non feci?* Ingrati verè Iudæi; nam cum DEVS eos instar vineæ electæ suis manibus plantasset, tot donis & prærogatiuis super omnem populum ornando, missis ad colligendum fructum ex ea Prophetis,

Matt. 28. Marc. 16.

Act. 13.

Esa. 5.

non

non solùm non eos audierunt, sed etiam varijs contumelijs affecerunt. Cùm verò extremo loco Deus etiam proprium filium; tanquam legitimum eorum Dominum & hæredem misisset, eum quoq; contempserunt, & impiè in crucem egerunt. Quare iustè, vti Dominus eis prædixerat, velut ingrati exuti sunt regno, & alijs nationibus subiecti, quæ maiorem fructum reddiderunt. *Matth. 21.*

11. *ECCE ego mitto vos, sicut oues in medio luporum. Estote prudentes sicut serpentes, simplices sicut columbæ. Cauete autem ab hominibus.* Heu bone IESV, quænam isthæc consolatio, quam hic das discipulis, quod præmium proponis eorum laboribus? dum indicas eos fore prædam ipsis lupis. Sed tamen magni solatij loco erat illis, quod missi erant à te, qui non solùm defendere eos poteras à lupis, sed etiam virtutem eis communicare conuertendi feroces lupos in agnos mansuetissimos. Verè admirabilis venator est Dominus, qui non modo per oues cœpit lupos, sed etiam vicit, & sub iugum misit leones fortissimos. Itaq; ita locutus est Dominus, atque si dixisset. Ecce ego mitto vos mansuetos inter crudeles,

inno-

innocentes inter impios. Sitis igitur prudentes velut ſerpentes, qui ad voces incantantium aures occludunt, & ad caput tuendum exponunt totum corpus. Ne ſinite vos in fraudem induci, veſtrorum aduerſariorum dolis & blanditijs, ac impendente aliquo periculo, eſtote firmi & ſtabiles, potiuſque tormentis laniari corpus, & vitam, quàm fidem & ſalutem animæ veſtræ vobis eripi ſinatis. Sitis quoque ſimplices, ſicut columbæ, fellis amaritudinis expertes, non vos defendite, nulli malum dicite vel facite, omnibus cedite, & bonitate veſtra vincite aliorum malitiam, bonum pro malo, & beneficia pro maleficijs reddendo. *Rom. 12.*

12. Verùm, quid eſt, benedicte IESV, quod iubes diſcipulos cauere ſibi ab hominibus? cur non potiùs iubes eos cauere ſibi à malignis ſpiritibus, rectoribus tenebrarum harum, contra quos, ſecundùm Apoſtolum, *Ephe. 6.* nobis continua & periculoſa eſt concertatio? O quàm ingens eſt hominum malitia, amplius certè reformidanda & fugiẽda, quàm quæuis ferox bellua, vnde dixit Propheta. *Vnuſquiſque ſe à proximo ſuo cuſtodiat, & in omni fratre ſuo* *Ierem. 9.*

non

non habeat fiduciam. Quod & sapiens cõfirmauit his verbis. *A filijs tuis caue, &* Eccl. 32. *à domesticis tuis attende.* Nam vt Dominus quoq; dixit, inter maximos hominis inimicos sunt domestici eius. Quare valde perfectus & beatus ille est, qui ita cauet ab hominibus, vt nõ prębeant illi occasionẽ peccandi. Bestiæ feroces malæ sunt & formidandæ, sed quia rationis expertes sunt, facilè potest homo prudens sibi ab eis cauere. At ab hominibus peruersis & crudelibus, quò ratione plus valent, hoc difficiliùs potest homo sibi ab illis cauere. Serpẽtes venenati, etsi admodum sint malitiosi, nihilominus timent homines. at homo iniquus malitia excedit serpentem, nec hominem, vti serpens, reformidat, Præterea quodque animal hãbet singulare vitium, quo hominẽ offendit, & ferè non solet sæuire in quẽquam, nisi stimuletur & irritetur: sed homo malignus obnoxius est omniũ bestiarum vitijs, &, licèt non prouocatus, nocet tamen illis à quibus non est vlla iniuria affectus. Denique homo peruersus deterior est ipso dæmone, quia dæmon sæpè reformidat accedere homines iustos, sed homo impius aspernatur iustos, & pedibus suis con-

cul-

culcat, quod sciens dæmon, hominum opera vtitur ad diuexandos bonos & sanctos, & ideo zizania disseminat inter bonum semen CHRISTI, & tantas tempestates in dies, vti experimur, concitat aduersus Ecclesiam Dei, eiusque seruos. Quare meritò Saluator admonet suos discipulos, vt caueant ab hominibus, ne fraudulentis eorum machinationibus decipiantur, vel aliqua eorũ violẽtia vel timore peruertantur.

COLLOQVIVM.

ORABIS CHRISTVM Dominum, qui per suam inæstimabilem misericordiam venit in hunc mũdum ad perducendos homines ad pœnitentiam, & ideò discipulos suos ad prædicandum misit, data eis potestate sanandi infirmos, modo viuendi & inter homines conuersandi præscripto, vt te quoque dignetur à mundi erroribus reuocare, tuosq; pedes in viam salutis dirigere: Concedere quoque velit perfectam mentis & corporis sanitatẽ, suis sacris donis reformando totũ interiorẽ exterioremq; hominem; vt adiutus in teipso, securius, prudentius & simplicius, secundũ Apostolicam doctrinã, possis inter homines conuersari, & alijs quoque prodesse.

DOCVMENTA.

1. CHRISTVS electurus duodecim Apostolos, in oratione pernoctauit, vt suo exemplo declararet, quid nobis agendum sit. Si enim Dominus nostræ salutis procurandæ causa totam noctem in precibus consumit, quid orare, quidque agere conueniet nos pro ea ipsa salute? Et si CHRISTVS prius orauit, quàm Apostolos ad prædicandum amandauit, quanto magis nos in actionibus nostris, si quod nobis bonum opus perficiendum erit, prius debemus nos Domino per orationem commendare?

2. CHRISTVS antegressa prolixa oratione elegit Apostolos, vt doceret nos, Prælatos & ministros Ecclesiæ non esse eligendos per respectus humanos, multo verò minus per alia illicita media, sed per orationem, in ea ob oculos ponendo tantum maiorem Dei gloriam, & animarum salutem.

3. CHRISTVS in monte elegit Apostolos, eosque instituit, quomodo se gerere debeant; vt indicaret Prælatos & Pastores Ecclesiæ, vti sunt in excelso dignitatis gradu, sic alijs omnibus quoq; præstare debere doctrinæ & vitæ sanctitate; vt suo exemplo, & institutione gregem quoq; Domini dirigere & deducere possint ad res sublimes & cæleſtes; non autē esse similes ijs, qui nomen quidem Prælati sibi ven-

bi vendicant, sed animum & cor abiectum & depressum habent in terram.

4. *CHRISTVS prædicando circuiens, vt vidit turbas instar ouium pastore carentiũ iacentes, misit Apostolos, vt eas spiritualiter instruerent, & quando opus erat cibo corporali eas refecit: hoc boni nimirum pastoris officium est, semper quidem subditos doctrina spiritualiter pascere, aliquando verò etiam quando opus est corporaliter auxilio temporali: & non facere, quod quidam faciunt, lupi potius, quàm Pastores, qui seipsos potius quàm gregem pascunt, & non solùm non docent & corrigunt suos subditos, sed prauo etiam exemplo scandalizant, eorumque profectum impediunt.*

5. *CHRISTVS missurus Apostolos ad prædicandum, dixit eis, vt orarent Dominum, vt mitteret operarios ad messem suam. Sæpe Dominus, etsi præstare aliquid velit, tamen vult à nobis rogari vt præstet: quod facit ad charitatem nostram excitandam, & meritum augendum, vt fideles sui non solùm ratione boni operis, sed etiam ratione bonæ voluntatis remunerentur.*

6. *MANDAVIT Dominus Apostolis, ne per viam quicquam secum ferent, ad informandum suos Prædicatores, tantam debere eorũ esse fiduciã in Deo, vt, etiamsi ipsi non*

prospicerent sibi de rebus in hanc vitam necessarijs, tamen certò credant sibi nihil defuturum. Quod ideo constituit Dominus, ne si mentem distinerent cura rerum temporalium, languescerent in cura rerum cælestium & æternarum alijs procurandarum.

7. Si CHRISTVS vetuit Apostolis vti duabus tunicis, ne fortè destituerentur rebus necessarijs, quo magis reprehensione digni sũt, qui non modo binas, sed ternas etiam, & quaternas vestes habent, non ex timore, ne destituantur necessarijs, sed ostentatione, & pompa, implendo arcas & onerando equos pretiosis vestibus: pauperibus interim CHRISTI manentibus nudis & rigore morientibus.

8. CHRISTVS sola sua voluntate, nullo ipsorum id desiderante vel postulante, misit Apostolos ad prædicandum, qui postea magno cum fructu redierunt. Vnde colligimus prælaturas, dignitates, & officia Ecclesiastica non esse desideranda, nec procuranda, sed nec vllo modo quenquam ad ea obtinenda debere se ingerere, sed totum relinquere diuinæ ordinationi, vt Dominus faciat, quod ad maiorem suam gloriam, nostramque salutem cedit. Si verò non vocati irruamus in illa, verendũ est, ne nobis exitio, alijs verò exiguo adiumẽto simus.

DE

DE QVINQ. MILLIBVS HOMINVM QVINQVE PANIBVS ET DVOBVS PISCIBVS A DOMINO SATIATIS.

MEDITATIO II.

EVANGELIVM.

POST hæc IESVS abijt trans mare Galilææ; quod cum cognouiſſent turbæ, ſecutæ ſunt eum multitudo magna, quia videbant ſigna, quę faciebat ſuper his, qui infirmabantur. Subijt ergo in montem IESVS, & ibi ſedebat cum diſcipulis ſuis. Erat autem proximum Paſcha dies feſtus Iudæorum. Et exiens vidit turbam multam IESVS, & eleuans oculos ſuos miſertus eſt ſuper eos, quia erant ſicut oues non habentes paſtorem. Et excepit eos, *Matt. 14. Mar. 6. Luc. 9. Ioan. 6.*

& cepit eos docere multa, & loquebatur illis de regno Dei, & eos qui cura indigebant, sanabat. Vespere autem facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes illi. Hora iam præterijt, & locus hic desertus est, dimitte turbas, vt euntes in castella, villasque, emant sibi cibos quos manducent. Et IESVS respondens ait illis. Non habent necesse ire. Vos date illis manducare. Et conuersus ad Philippum dixit. Vnde ememus panes vt manducent hi? Hoc autem dicebat tentans eum, ipse enim sciebat, quid esset facturus. Respondit ei Philippus. Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, vt vnusquisque modicum quid accipiat, Et dicit eis. Quot panes habetis? Respondit vnus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri. Est puer vnus hic, qui habet quinque panes hordeaceos & duos pisces, sed quid hæc inter tantos? Qui ait illis. Afferte mihi illos huc. Et præcepit illis vt accumbere facerent omnes. Erat autem fœnum mul-

multum in loco, & discubuerunt in partes per centenos & quinquagenos, omnes viri numero, quasi quinque milia, exceptis mulieribus & paruulis. Accepit ergo IESVS quinque panes, & duos pisces, & aspiciens in cælum, cùm gratias egisset, benedixit illis, fregit panes & distribuit discipulis suis, vt ponerent ante turbas: Similiter & duos pisces diuisit omnibus quantum volebant. Et manducauerunt omnes & saturati sunt. Post hæc dixit discipulis suis. Colligite quæ superauerunt fragmenta ne pereant. Et sustulerunt reliquias fragmentorum duodecim cophinos, plenos fragmentis panis & piscium. Illi ergo homines, cùm vidissent, quod IESVS fecerat signum, dicebant. Quia hic est verè Propheta, qui venturus est in mundum. IESVS ergo cum cognouisset, quia venturi essent, vt raperent eum, & facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus.

FIGVRAE.

Num. 11. 1. DIXIT *Deus Moysi, vt toti multitudini filiorum Israhel ad mensem vnum daret manducandas carnes Cui respondit Moyses.* Sexcenta milia peditū huius populi sunt, & tu dicis, dabo eis esum carnium mense integro, nunquid ouium & boum multitudo cedetur, vt possit sufficere ad cibum?

3. Reg. 17. 2. *ELIAS farinam viduæ Sareptanæ ita multiplicauit, vt satis esset ad alendum ipsum, totamq; familiam in multum tempus.*

4. Reg. 4. 3. *ELISAEVS mandat ministro suo, vt duodecim panes hordeaceos sibi oblatos distribuat populo ad manducandum: Cumq; minister dixisset, Quātum est hoc, vt apponam coram centum viris, respondit Propheta. Da populo vt comedat. Comedent, & supererit, sicut & factum est.*

PRO-

PROPHETIAE.

IN diebus famis saturabuntur.

2. *Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum, qui requirunt eum.* *Psal. 36.* *Psal. 21.*

CONSIDERATIONES.

CONSIDERA, quomodo magna multitudo populi, miraculorum magnitudine attracta, secuta sit CHRISTVM vltra mare Tiberiadis, ibiq; in loco deserto in summa victus penuria miraculosè à Domino paucis panibus pasta. Vide quàm appositè veritas Euangelica, veteris testamẽti vmbris figurisq; respõdeat. Legimus Deũ ipsum, cum populum Israheliticum à seruitute Pharaonis vindicare, & è tenebris Aegyptiacæ, infidelitatis extrahere vellet, tanquã ducem præisse populo; per diem quidem specie lucidæ nubis, quæ vmbra sua eum tueretur à radijs nimioq; æstu Solis: per noctem verò forma columnæ igneæ, quæ splẽdore suo discutiebat tenebras, viamq; monstrabat ad terram promissionis, donec tota illa multitudo transgressa mare peruenisset in desertum, vbi cum deficeret eis cõmeatus, cibiq; ad alendũ tantum numerũ, misericors Deus, qui nunquã deserit sequentes se, obsequẽ- *Punct. 1.* *Exod. 13.*

tesque suis mandatis, effecit, vt per miraculum magna copia, panis suauissimus instar pluuiæ de cælo decideret, quo totus ille populus fuit sustentatus. Nõ aliter CHRISTVS Saluator noster nunc liberaturus electos suos à seruitute tyranni infernalis, tenebrisque peccatorum & ignorãtiæ extracturus, tanquam dux eos antecedit, magnoque amore & suauitate vocat & trahit ad se, quocumq; enim ibat, vel terra vel mari, per culta incultaue loca, *sequebatur eũ multitudo magna*; Ac sicut DEVS populum Israheliticum ducebat in specie nubis & ignis, sic idem Deus visendum se nunc præbebat hominibus eadem specie & figura; nec enim innocentissima illa Saluatoris humanitas aliud erat quàm quædam candida nubes, qua suæ diuinitatis radios obtexit, ne offenderentur oculi infirmorum in vmbra mortis degentium, quaque verbum æternum se induit, vt factus homo melius inter homines conuersari posset. Erat quoq; columna ignis; nam scriptum est, *Deus noster ignis consumens est.* Erat enim ignis ille è cælo in terram delapsus, vt omnes iniquitates nostras consumeret, suorumque miraculorũ splendore ac doctrina dis-

Deut. 4. *Heb.* 12.

pel-

pelleret tenebras ignorantiæ, & omnium hominum mentes illuminaret, rectam viam eis demonstrans, quam tenere deberent ad ingrediendum veram terram promissionis. Et sicut antiqui quoq; Patres inedia pressi in deserto miraculosè à Deo pasti sunt, mãna pluente de cælo, sic nunc turbæ in deserto omni cibo destitutę miraculosè à Christo altæ sunt, è discipulorum manibus, tanquam nubibus cælestibus, mittente pluuiam panis tã copiosam, vt omnes saturati fuerint: nec enim aliud erant sancti Apostoli, quàm nubes cælestes, de quibus scriptum *Esa.60.* *Qui sunt isti, qui vt nubes volant?* Apostoli siquidem fuerunt illæ nubes, quæ per mundum totum cum prædicationis imbre sparsæ, irrigarunt, & fœcundarunt totam Ecclesiam. Quemadmodum & hic panis, quo per eorum manus tantum hominum numerum pauit, non aliud significauit, quàm panem sui diuini Verbi, quo per prædicationem Euangelicam pasturus & satiaturus erat omnes mundi nationes. Ac sicut Deus filios Israhel ex AEgypto eductus, vt ipsi crederent, eumque sequerentur, ministerio Moysis multa fecit signa & prodigia: sic benedictus IESVS

inter prædicãdum multa miracula patrabat, & omnia morborum genera sanabat in hoc populo, vt his beneficijs allecti ipsum sequerentur, & libentius audirent, atq; ita instructi peruenirent ad fidem, & perfectam animæ suæ sanitatem adipiscerentur. Erat bonus IESVS verus & vnicus pastor, necdum satis ouibus suis cognitus. Quare flagrãs desiderio pascendi illas cibo vitæ, deducendique ad pascua cælestis doctrinæ, illæque nondum consuessent inire viam tam perfectam, necesse fuit eas miraculis, & restitutione corporalis sanitatis, quasi recentium herbarum fasciculo in manu ante illas deportato, ad se allicere, & inuitare. Pastor verè bonus: nam non modo magno amore oues suas pascebat, verùm etiam, sicut de eo scriptum est, accommodans se earũ imbecillitati, *in brachio suo congregabat agnos, & in sinu suo leuabat, fœtas ipse portabat.*

Ioan. 10.

Esa. 40.

2. ASCENDIT ergo monten IESVS, & ibi sedebat. Considera tunc expletum vaticinium Prophetæ Michææ. *Et erit in nouissimo dierum mons domus DOMINI præparatus in vertice montium, & sublimis super colles: & fluent ad eum populi, & properabunt gentes multæ, & dicent.*

Mich. 4. Esa. 2.

Venite

Venite ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei nostri, & docebit nos de viis suis. Erat verè CHRISTVS Dominus noster mons ille altissimus domus Domini, eleuatus supra omnium sanctorum hominum & Angelorum sanctitatem & perfectionem, in quo plenitudinem diuinitatis habitare placuit. *Coloss. 2.*

Erat Magister de cœlo delapsus, qui perfectionis suæ doctrina, cōuersationisque dulcedine, & viuis diuinarum virtutum exemplis, omnes ad se populos & nationes attraxit. Verùm dulcissime IESV, cur ad solandum hunc populum, qui te sequitur conscedis montem? nonnè satis erat eum tāto itinere confecto traiecisse mare ad te inueniendum? cur ergo iam fessum & anhelantem trahis in verticem montis? Vbi contemplare anima mea, quemadmodum verus iste pastor, qui alias in montibus aberrantem quæsiuit ouiculam, nunc velit ipse ab ouibus quæri in mōte, nec mirum: quia iam suauitatem pascuorum illius delibarant, omniq; metu vacuæ, deposita omni feritate, primitias Spiritus diuini hauserant, quo duce, cognita voce Pastoris, ipsæ per se sponte eū insecutæ sunt, imò post eum in odorem nobilium virtutum eius cu-

currerunt. Quo loco expende quoque discrimen quod erat inter hanc benedictam turbam, & obstinatū ingratumque populum Hebræum, qui post conspectā oculis proprijs admirabilē Dei potētiam, in traiectu Maris rubri siccis pedibus facto, & in submersione atque interitu omnium inimicorum suorum; non tamen omnem spem & fiduciam in eo collocauit, sed deficiente cibo in deserto, mox cæpit aduersus Deū obmurmurare. Deinde verò cùm miraculosè manna cælesti pastus esset; nauseans & fastidiens tam nobilem ci-
Exod.14. & 16. bum, denuo obstrepere cæpit, & repe-
Psal. 67. tere viliſſimos quosque cibos Aegypti.
Num.11. At hæc pia turba, desiderio videndi & audiēdi Christū, suas ædes deseruit, nullam vel lōgi vel asperi itineris rationē habuit, curam nullā de victu corporali gessit: Sed ieiuna totum diem vsq; in vesperā ambulauit, vt refici & pasci posset māna illo suauissimo, illis verbis gratia plenis quæ ex Saluatoris ore prodibāt.
Luc. 4. 3. Eleuans ergo oculos IESVS, videnſque tantam multitudinem ad se venientem, misertus est illi, quia erant sicut oues sine Pastore. Considera benignum & misericordem aspectū Saluatoris, quam verisimile est, cum videret

ret turbam tanta pietate & ſtudio, poſt tantam corporis laſſitudinem ad ſe accurrere, eam ſubleuatis oculis, nō ſimplici quodam intuitu, ſed modo magis ſpeciali, & affectu amabili reſpexiſſe, nō ſecus quā amicus oculos intendere ſolet in amicum magno deſiderio expectatum, & velut amabilis pater, intuetur cariſſimos filios. Nec aliter fieri poterat. cùm ſcriptum ſit de illo, quod *laborem & dolorem conſiderat*. Reſpicit Dominus, & attentè conſiderat labores & afflictiones amore ſui toleratos. facile quoq; apparet, quanto amore hāc plebem Chriſtus reſpexerit; nā vt dicit Euangeliſta, miſertus eſt eius, & benignè eā recepit. Hæc enim ſunt effectus & ſigna magni amoris. Nuſquā Dominus legitur eleuaſſe oculos ſuos, niſi cū ſingulare aliquod beneficiū hominib. p̄ſtitit, aut peculiare aliquid myſteriū exhibuit. Eleuauit oculos, verſus ſuos diſcipulos, eosq; benedixit, & beatos prædicauit, quādo dixit. *Beati pauperes, quia veſtrū eſt regnum Dei*. Eleuatis in cęlū oculis benedixit Patri, & Lazarū reſuſcitauit. Similiter paulò ante mortem ſublatis oculis magno affectu cōmendauit Patri ſuos diſcipulos his verbis. *Pater ſancte ſerua eos in nomine tuo, quos dediſti mihi*.

Pſal. 9.

Luc. 6.

Ioan. 17.

Sub-

Luc.19. Subleuatis oculis respexit Zachæum, & iustificauit; adiuncto & illo beneficio, quod in domum eius diuerterit. Denique nunc quoque attollens oculos misertus est multitudini ad se venienti, eamque non solùm spirituali, sed etiã corporali cibo refecit. Lætare anima mea, ne metue, etiamsi te plenam peccatis & ærumnis agnoscas, sed magna confidentia cum pia hac turba accede Saluatorem. Primus enim misericordium illorum viscerum affectus erga eos, qui se ei adiungunt, non est minarum aut iustitiæ seuerioris, sed amabilis & commiserabilis respectus: nam ipsa etiam peccata, quando de illis dolemus, non respicit Dominus tanquam materiam vel obiectum pœnæ & iustitiæ, sed tanquam motiuum misericordiæ & compassionis. Vnde alicubi dixit: *Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.* Quod probè intellexit Propheta, quando dixit. Vidé humilitatem meam & laborem meum, & dimitte vniuersa delicta mea. Misertus quoque est Dominus huius turbæ, quia erant oues sine pastore. Verè sine pastore, quia cũ essent plenæ ignorantia, nullum habebant qui eas pasceret pane veræ doctrinæ.

Matth.11.

Psal.24.

Habe-

Habebant quidem Pastores Legis, sed eos non sequebantur: nihili enim faciebant doctrinam eorum, vt qui ipsi quoq; ignorantes essent; vt eis obiecit Dominus. *Cæci sunt, & duces cælorũ.* Imò non erant amplius pastores, sed mercenarij, quia sua tantum commoda quærebant, salutem & commoda ouium negligebant. Vnde se potius, quàm ouibus sibi commissis pascendis operã dederunt. Contra quos meritò querebatur Deus per Prophetam dicens. *Væ pastoribus Israhel, qui pascebant semetipsos, lac comedebatis, & lanis operiebamini, & quod crassum erat occidebatis, gregem autem meum non pascebatis.* *Matt.15.* *Ioan.10.* *Ezech.34.*

4. CONSIDERA igitur quomodo CHRISTVS receperit has turbas, & cœperit eas docere loquẽs eis de regno Dei. O beata & fortunata turba, quod liberata è crudelium mercenariorum manibus, tuo vero & fideli pastori occurreris, qui non tantum pascet te vberibus suæ doctrinæ pascuis, sed sanguinem etiam & vitam suam pro tua salute profundet. Considera hanc benignam eorum susceptionem à Domino factam, & vide an non rectè de se dixerit. *Vulpes foueas habent, & volucres cæli nidos, filius autem hominis non habet* *Luc.9.*

vbi

vbi caput ſuum reclinet. Omnino, pro immenſo amore ſuo quo erga nos flagrat, in ſinum ſuum omnes electos recipit, in eoque optatam quietem largi-
Matth. 23. tur, ac inſtar gallinæ miſericordiæ ſuæ alas expandit ad recipiendum & protegendum omnes qui ad eum recurrunt. Voluiſti dulcis Ieſu eſſe pauper & nudus in cruce, & omnino in ea extendere brachia tua, vt ſignificares, quod in nuditate & paupertate tua omnes recipias & amplexeris. O quantum ſolatium attuliſſet animæ meæ, ſpectaculum huius amoris pleniſſimæ ſuſceptionis, & auditio doctrinæ illius, qua dilectiſſimas illas tuas turbas paſcere cœpiſti? Conſidera cœleſtem hunc Magiſtrum in medio turbarum ſupra mõtem quaſi in Cathedra ſedentem, & loquẽtem de regno Dei, ac ſitim earum dulciſſimis diuinæ ſapientiæ aquis explentem. Tunc completa eſt prophetia, in qua DEVS loquens de copioſis aquis quibus ſitibundas hominũ mentes potare debebat, dixit.
Eſa. 41. *Egeni & pauperes quærunt aquas, & non ſunt, lingua eorum ſiti aruit: Ego Dominus exaudiam eos, Deus Iſrahel non derelinquam eos. Aperiam in ſupinis collib. flumina, & in medio camporum fontes.* Verũ de quo regno, ô benedicte IESV,

locu-

locutus es ad turbas? nisi de illo abundantissimo, & locupletissimo, *in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi.* Regno, inquam, *in quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter?* Atque id aliud non erat, præter teipsum, in quo reconditi erant omnes thesauri sapientiæ & scientiæ DEI, & in quo habitabat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. O quanti facere debebant fœlices hæ turbæ, quod Verbum vitæ, humana carne indutum, vidissent & audissent, sicut magni fecit Apostolus Ioannes, cùm scripsit. *Quod fuit ab initio, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, & manus nostræ contrectauerunt de Verbo vitæ.* O turbæ benedictæ, meritò tunc poteratis dicere. *Bonum est nos hic esse*: nec enim solum audiebatis eum loquentem de regno Dei, sed ipsum regnum præsens erat intra vos. Ex alia parte obserua verborum Christi efficaciam, vide pectus inflammatum, ex quo diuina illa & altissima arcana prodibant, quæ eorum cordibus inferebat. Quare mirum non est, turbam hanc, ob summam animi voluptatem, quam dilectus IESVS in eius cor instillabat, cibi corporalis oblitam totum diem sine fatigatione in

Coloss. 2.

1. Ioan. 1.

Matth. 17.

illo

illo audiendo consumpsisse. O anima mea si degustasses, quàm suauis sit Dominus, obliuiscere tu quoque cibi & potus, atque adeo tui ipsius ad eum insequendum, & semper cum eo permanendum. Tunc amore eius accesa, proculdubio diceres cum Propheta. *Quid enim mihi est in cœlo, & à te quid volui super terram? Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.* Gaude anima mea, quod Dominus tuus ita sit desideratus, & quæsitus, quod tot hominum milia in desertis eum sequantur & opta, vt multi simili affectu & feruore eũ quærant, & omnium rerum creatarum amore ipsius obliuiscantur. Nam Dominus hic non solum hac re, sed alijs multo præstantioribus, dignissimus habendus est.

Psal. 72.

5 CONSIDERA, quomodo Discipuli, turba adhuc ad CHRISTI sermones suspensa & mente absorpta, inclinante iam die adierint eum, monuerintque vt ob loci solitudinem turbas tempestiuè dimitteret, & necessaria ad victum compararent. Probabile est bonos hos discipulos non iã tædio aut fastidio, sed misericordia populi, qui totum diem ex itinere lassus ieiunarat, motos ad hoc officium præstandum

erga

erga Dominum. Sed ò Sancti Apostoli, cùm vobiscum esset magister ille, cuius diuina Sapientia & potentia multis ex rebus erat patefacta, cur impulit vos ad abrumpendum cœlestis colloquij filium, temporis, aut cibi corporalis penuria? Verebamini credo, considerata imbecillitate turbarum illarum, ne tædio aliquo tandem effectæ à Christo abducerentur, vt doceretis superiores, omnesq; animarum gubernatores, ita parti ri & dispensare cibum exercitiorum spiritalium, vt simul respiciant infragilis naturæ nostræ conditionem. Felix ille, qui in animum suum inducere potest salubre illud Prophetæ cõsilium. *Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse te enutriet:* nec commoda, voluptatesque carnis sectatur; talis enim per exercitia spiritalia ita constans & solidus efficitur, vt non solùm tres dies, vt alias hic populus fecit, sed in omnem vitam adhærescere pedibus CHRISTI velit, eumque audire & contemplari, abiecta omni cura sui, omniumque rerum huius mundi. Ex alia parte Dominus etsi magna misericordia populi moueretur, tamen sapientissimè ante exhibitionem miraculi prius voluit ex discipulis cognoscere necessitatem populi *Psal. 54.*

puli, ne videretur ostentationis causa miraculum illud patrasse. atque eadem de causa nec respondit Apostolis. Ego prospiciam illis de cibo. quod videbatur arrogantiæ. respondit aũt humilis IESVS summa cum moderatione. *Non habent necesse ire, vos date illis manducare.* Verùm, quæ hæc respõsio Domine? nihil. n. respondes ad petitionẽ Apostolorũ, qui existimarũt, tam difficile esse tantæ multitudini necessariũ cibũ procurare, vt ne ausi quidem fuerint à te simile postulare miraculũ; iam aũt, perinde atq; si non attendisses ad summã rei difficultatẽ, mandas illis, vt dent ad manducandũ. Sed fecit id prudentissimus Iesus, non sine grandi mysterio: nempè, vt discipulis vltro confitentib. suam impotentiã, & facti impossibilitatem, magnitudo huius miraculi magis eluceſceret, ipsiq; in fide diuinę eius potentiæ amplius confirmarentur. Iam cùm discipuli, audito Magistri sui mandato, obstupescerẽt, nec auderẽt, pro reuerentia qua eũ prosequebantur interpellare eũ, vel contra quidquã opponere, IESVS, studio promouendi in fide vtrosq;, & populum & discipulos, conuertens se ad Philippum, & quasi consilium ab eo expoſcẽs dixit. *Vnde ememus*

panes,

panes, vt manducent hi? Nunc ô Domine, quoniã, vt homo, poscis consiliũ alienum, respõsum quoq; tibi dabitur humanum. *Ducentorum denariorũ panes*, respõdit Philippus, *non sufficiunt eis*. ô Philippe, cur nõ potius recurris ad largã & liberalem manũ CHRISTI, quã ad ducentos denarios? *ad manũ*, inquã, *quæ dat escam omni carni & implet omne animal benedictione?* Rectè autem monet Euangelium, Christum illud à Philippo per contatũ ad tentãdam & probandã eius fidẽ, & retegẽdam eius imperfectionẽ, vt per miraculum postea corrigeretur. Expende dialogũ inter Christũ, & discipulos suos habitum: vide qua ratione Magister, vt se accõmodet aliorum captui, discipuli personã assumit, exposcẽs consiliũ eorũ, nominatim eũ Philippi, qui cæteris videbatur minus capax, & in fide imbecillior, vt suo respõso, difficultate operis magis declarata, omnes efficacius iuuarentur & corroborarentur. Vnde & Dominus eorũ neminem arguit, vel de exigua fide, vel de pusillanimitate: licet enim respondérent vt homines, tamen responsum eorum cum eius intentione & voluntate congruebat. Voluit quoq; Apostolos intelligere & confiteri huius operis

Psal. 135. & 139.

im-

impossibilitatem; vt quoniam miraculum hoc per eorum manus effici debebat, non suæ virtuti, vti forte fecisset superbus Iudas, sed diuinæ sui Magistri, cuius ipsi Ministri erant, attribuerent.

6. DIXIT ergo Dominus. *Quot panes habetis?* Iam tempus est, benedicte IESV, vt respondeas. cùm enim nullum auxilium humanum supersit, tu solus pro tua munifica clementia & caritate succurrere potes huic famelicæ multitudini: de te enim scriptum est. *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam in tempore opportuno.* Petijt ergo CHRISTVS, quot panes haberent? vbi vides quomodo Dominus paulatim ex omni parte, tot quæstionibus corda Apostolorum feriebat animosq; eorum tentabat, vt vel scintillam confidentiæ ex eis excuteret, vel aliquo modo disponeret, vt minimum maiori promptitudine offerrent id quod poterant. Tunc bonus Andreas, æquè ac Philippus quasi diffidens, respondit Domino, adesse quinque panes hordeaceos, & duos pisces, *sed hæc*, subiunxit, *quid inter tantos?* Satis promptè respondit Andreas, sed tandem suam quoq; prodidit imperfectionem in fide. Nihilominus

Psal. 144.

nus benignissimus IESVS non redarguit eum, nec exiguam oblationē contempsit: nihil enim aliud Dominus requirit vel postulat à nobis, nisi vt modicum quod habemus, quantumuis vilis pretij, saltem promptè & bona volūtate sibi offeramus; nam ille, vt loquitur Apostolus, augebit incrementa frugum iustitiæ nostræ. Legimus Prophetam Helizæum in extrema illa fame, cùm cibum posceret à paupercula vidua Sareptana, & illa promptè vnum solùm pugillum farinæ, quem ad se, suumque filium vno die sustentandum habebat, offerret, pauxillum illud farinæ ita multiplicasse, vt sufficeret non solùm ad se, sed etiam ad totam familiam in diuturnum tempus sustentandam. Non secus Saluator pauculos panes à discipulis oblatos suscipiens, ita eos multiplicauit, vt ad totā illam multitudinem reficiendā sufficerent. Mandauit itaq; ad se deferri paucos illos panes, turbamque ordine discumbere in terra. Vbi vide, quantum discipuli, per diligentiam quā in exequendo Christi mandato demonstrabant, in fide profecerint. Vnde verisimile est eos, cum tam magnā fiduciam declararent in responsis suis ad verba illa Christi, *Afferte illos*

2. *Cor.* 9.

4. *Reg.* 4.

illos ad me, interno cõscientiæ stimulo reprehensos, cepisse intra se opinionẽ maiorẽ de Christo formare, quasi magnum quid facturus esset, non absimile illi, quod iam in nuptijs Canæ Galilææ fecerat: & ideò subitò omni difficultate posthabita, dicto citius obedierunt & quicquid mandatum erat præstiterunt. Quo loco aduerte quoque admirabilem Saluatoris prouidentiã iubentis vt centeni vel quinquageni separatim sederent, vt tum Apostolis, tum ab ipso populo facile iniri posset numerus omnium. qui si attigit in viris tantum, sine paruulis & mulieribus, numerum quinque milium, probabile est omnes simul, plus minus decem millia hominum numerum confecisse; vt cognita ab omnibus stupendi huius miraculi magnitudine, persuaderentur & conuincerentur, sicut & confessi sunt Christum esse verum Prophetam missum in mundum.

Ioan. 6. 7. ACCEPIT ergo IESVS quinque panes & duos pisces glorioſis suis manibus, & quia magno munere donare eximioque beneficio afficere volebat illum populum, eleuauit venerandum vultum suum & respexit in cælum, vt intelligerent, omne bonũ, & omne do-

num

num perfectum venire de cælo à patre luminum. Vtinam alicui oculis licuisset inflammata illa viscera penetrare, & videre quo sensu & deuotione misericordissimos suos oculos in cælum sustulerit, ad honorandum hoc actu Patrem suum cælestem? à quo sciebat se per hoc ingens miraculũ glorificandũ. Quare vero simile est, illum pũcto illo temporis omnia alia beneficia, nõ præterita modo, verum etiam futura in finem vsq; vitæ ab eodem Patre recipienda, mente repetentem; ita paterna erga se bonitate accẽsum, & in diuino amore inflammatũ fuisse, vt neq; hominũ, neq; angelorũ lingua explicari vnquã potuerit. Subleuatis ergo oculis in cælum IESVS, gratias egit. Considera hic nunc anima mea suauem & veracẽ magistrum, qui, postquam nos docuit ab æterno Patre petere quotidianũ panẽ, ipse primus oculos in cælũ conijcit, vt pro nobis hũc panẽ postulet, & gratias agat omniũ bonorum largitori pro beneficio hominibus præstito, Atq; id fecit, vt nos quoq; in omnibus licet minimis beneficijs agnoscceremus amabilem Dei prouidentiã: eo quod æquè in paruis atq; in magnis beneficijs immẽso amore prouidet & succurrit omnib.

Iacob. 1.

Matt. 6.

necessitatibus nostris. Neq; satis est benignissimo Deo nostro generalem tantum habere curam, & administrationē rerum creatarum, eas conseruando in sua natura; nisi in rebus quoq; minutis & pusillis à diuina sua manu & patrocinio omninò pēdeamus; illa nimirū, quæ vi infinitæ bonitatis suæ porrigit se, & ad camporum lilia, vt vestiat illa; *Ibid.* & ad cæli volucres, vt eas pascat, imò ad coruorum pullos à parentibus desertos, vt cibum in os ingerat. Recogno- *Psal. 146.* sce ergo tu quoq; anima mea benignā Conditoris tui manum, quæ in qualibet necessitate tua tam sigillatim tibi succurrit, imò ipse in persona sua tibi seruit, & da operam vt oculo amoris & gratitudinis eas referas gratias; quas illi vnigenitus suus filius, vt tibi præberet exemplum, retulit. O quam humile & terrenum est pectus eorum hominū, qui omnem spem defigunt in luto & cauernis terræ, & ideò habentes cor, vbi est ipsorum thesaurus, nunquam erigunt faciem suam in cælum, vt videant vndè omnia bona proueniant: haud secùs, quàm faciūt animalia rationis expertia, quæ semper habent caput & os in terram depressum, vt vescantur arborum fructibus, nunquam autem oculos

los attollunt, vt videant vnde fructus illi delabantur. Ac idcirco mirum non est, eiusmodi homines, vti magnum benefactorem suum non agnoscunt, ita nec eum reuereri vel amare. De quibus conquerens Deus per Prophetam, dixit. *Incrassatus est dilectus meus, & recalcitrauit.* Et in alio loco: *Non dixerunt in corde suo, metuamus Dominum Deum nostrum; qui dat nobis pluuiam temporaneam & serotinam, plenitudinem annorum messis custodientem nobis.* Quanto melius loquebatur Sanctus ille Patriarcha, qui memor beneficiorum à Deo receptorum, dicebat. *Deus qui pascit me ab adolescentia mea vsq; in præsentem diē.* Tu ergo, qui speciali Dei beneficentia abundas multis bonis, atque à Deo passus & ornatus es compluribus donis, quomodo non erumpes aliquando in voces laudis & gratiarum actionis, in signum animi grati erga tantorum bonorum actorem? Certè si Dei filius, hæres & Dominus totius vniuersitatis, tanto affectu gratias agit Patri tantum pro quinque panibus hordeaceis; quanto potius nos eius creaturæ tam indignæ & miserabiles continenter gratias reddere debemus ipsi Deo, non voce duntaxat & corde, sed multò magis grato

Deut.32.

Hier.3.

Gen.48.

aliquo seruitio pro tot beneficijs, quib: omni hora ab illo cumulamur.

8. DOMINVS post gratias Patri actas, benedixit panem, & frangens illum cæpit distribuere discipulis suis, vt ponerent ante turbas. O liberalem & efficacem CHRISTI benedictionē: nam subito panes illi non solùm in eius, sed apostolorum quoque, & comedentium manibus multiplicari cœperunt. Fuerunt hi panes instar seminis, non virtute terræ, sed manuum, creatoris cæli & terræ multiplicati. Quare mirum non fuit, eos suffeciſſe ad tantam multitudinem alendam: quicquid enim virtutis terra habet ad multiplicanda semina, & pascenda viuentia totius orbis, ab his ipsis manibus accepit. Considera hic ex vna parte, quanta misericordia & amore Saluator noster confregerit illos panes & pisces ad pascendas simplices turbas, volens hoc actu repræsentare admirabile conuiuium illud, quod Dominus ipse continenter omnibus fidelibus suis apponit ex pane supersubstantiali de cælo delapso, & pisce sacræ suæ humanitatis igne tanti amoris in ligno crucis asso, cibo verè copioso & abundante, quippe quo non

solùm

solùm cibati sunt homines in terra, sed omnes quoque angeli aluntur in cælo. Ex altera parte vide quanta promptitudine & sollicitudine sancti Apostoli in hoc pio ministerio se exercuerint, distribuendo cibum toti illi multitudini. Considera quoque turbas stupore attonitas, tum ex abundanti prouisione ciborum ipsis distributorum, tum ob insolitum, & suauissimum miraculosi panis, piscium que saporem, nunquam ante degestatum, nescientes vnde proficisceretur. At quid sibi vult ô benedicte IESV omnis liberalitatis fons, quod panem in frusta diuidas, & non potius, cum omnia tibi sint possibilia, vnicuiq; porrigis panem integrum? sed non caruit hoc misterio. nam Dominus non voluit vnicuique omnia sua impartiri dona, sed vult vt inter oēs distribuantur. *Diuidens singulis prout vult*, vt loquitur Apostolus. Non vult dare bona sua integra, non ex auaritia, sed vt amplius illis proficiamus, relinquēs semper occasionē aliquam, vnde humiliari possimus. Manducarūt ergo omnes & saturati sunt. O manus benedictæ, quæ tali modo solantur defessos, & exsaturant fame laborantes. Manus verè Dei, quibus tam

1. Cor. 12.

benignè omni noſtræ inopiæ prouidit, non corporali ſolùm, ſed & ſpirituali, quæ multo illa maior eſt. Hæ nobis auxiliantur ad tentationes vincendas, ad ferendum pondus carnis, ad expugnandas afflictiones mundi, & ad omnia pericula auertenda, ac denique, ſicut ipſe Dominus per Prophetam ſuum dixit, ille nutricis inſtar manibus ſuis nos dirigit, & in brachijs geſtat, &, ſicut alibi ſcriptum eſt, inſtar aquilæ, quæ portat pullos in alis ſuis.

Oſe.11.

Deut.32.

9. CVM turbæ comediſſent, & ſaturatæ eſſent, mandauit CHRISTVS Apoſtolis, vt colligerent fragmenta ſuperflua, quibus complêrunt duodecim cophinos. Vide quàm diues & liberalis ſit Dominus in ſua miſericordia; non eſt parcus, non nouit dare parum: ſed velut ipſe eſt magnificentiſſimus, ſic dat & partitur dona ſua abundantiſſimè. Verùm cur benigne IESV noluiſti fragmentorum reliquias cedere turbis, potuiſſent enim per illas tanti beneficij à te illis præſtiti retinere memoriam. At Dominus id magna prudentia fecit, ſciebat enim quàm hic populus adhuc carnalis eſſet. Vnde, quia malebat, ad maius eorum bonum inſculptam impreſſamq; eorum mentibus,

tibus remanere cibi spiritualis, doctrinæ videlicet suæ, memoriam, qua eos pauerat, quàm fragmenta panis materialis quo eos satiârat, idcirco noluit eos secum deferre has reliquias. Deinde etiam, ne præberet eis occasionẽ maiorem ingratitudinis: cognoscebat.n. constantiã eorũ non esse diuturnã, ac proinde, vbi à conspectu suo abessent, non diu conseruaturos hoc gratum & amabile mnemosynon. Quod etiã statim, apparuit: nam mox post hoc factũ Dominus rursum instituens cum illis sermonem, & occasione panis materialis inuitans ad conuiuiũ panis cælestis & spiritualis sacratissimæ carnis suæ, subitò in eum obuersi cæperunt dicere. *Durus est hic sermo, & quis potest eum audire?* Quare, vt habet Euangelium, quidã cæperunt ab eo secedere & abire. De quibus rectissimè dici potest, *Ad horam exultare voluerunt in luce eius.* Nam quam diu præsentes erant CHRISTO, ab eoque pascebantur, declarabant se gaudio & consolatione plenos: sed quamprimum ab eo recesserunt, languescere cæpit eorum feruor, & instar mobilium aquarum, huc illucq; dilapsi sunt; dixeruntque alij illum esse bonum, alij non esse, sed seducere turbas. Voluit

Ioan. 6.

Ioan. 5.

Ioan. 7.

denique Dominus ſuos Apoſtolos & non turbas ſeruare miraculoſi illius panis reliquias : nam cùm futuri fuerint Magiſtri totius mundi, congruebat quoque vt alijs eſſent inſtructiores, ſuæque diuinæ potentiæ, operumque admirabilium memoriam conſeruarent : idq; , vt aſſerere poſſent ſe non ſolùm vidiſſe , audiſſe , manibusque
1. Ioan. 1. contectaſſe Verbum incarnatum , ſed etiam deguſtaſſe res miraculoſas, quas manibus ſuis effeciſſet. Vnde ob hunc ipſum finem voluit Dominus his fragmentis impleri duodecim ſportas, ſecundum Apoſtolorum numerum, nullus vt eſſet, qui non ſecum tolleret huius miraculoſi facti memoriã. O anima mea, vtinam tu quoq; meruiſſes miſceri illi turbæ ad obtinendum vnum huius miraculoſi panis fruſtulum, ipſis filij Dei manibus cõtrectatum & benedictum : quantam voluptatem guſtus tuus inde cæpiſſet ? & tamen cogitare debes ſeruos Dei in pane longe magis duro & arido, non minorem ſentire voluptatem & dulcedinem, quia ibi ſimul
4. Reg. 2. & 4. reperiunt ipſius CHRISTI benedictionem. Si enim benedictio Helizæi tam efficax fuit, vt modica farina potuerit illarum mortiferarum herbarum

ama-

amaritudinem in dulcedinem conuertere, & exiguo ſale aquas peſſimas & terram ſterilem ſanare, quanto maior fuerit vis benedictionis CHRISTI, vt non ſolùm victus paupertatem, verumetiam omnes aſperitates & incommoda, quæ in ſeruitio eius perferuntur in dulcedinem quandam conuertere poſſit. Iam verò anima mea, quia non meruiſti intereſſe tam nobili conuiuio, & delibare panem ſacratis illis manibus benedictum, ſis hac vice contenta hoc alio pane Euangelicæ doctrinæ, qui in tuam ſalutem & ſolatium cum tui ipſius Domini benedictione tibi eſt relictus: nam ſi catellis ſatis eſt veſci de micis quæ cadunt ex menſa dominorum ſuorum, tu certè multo feliciorem te potes reputare, quippe qui fruaris cibo plus ſapido, quàm vnquam poſſit deguſtari à filijs, eoque magis quo ſæpius, imò omni hora potes te eo explere. Caue autem ne fragmenta huius benedicti panis pereant, ſed collige illa deuotè in tui cordis ſinum, quandoquidem aliud non ſunt quàm dulces Spiritus ſancti impulſus, qui mentibus noſtris ſancta deſideria, & efficacia propoſita currendi in odorem

Matt. 15.

Cant. 1.

nostri cælestis sponsi, inspirat, imitando eius sancta exempla, & diuinas virtutes. Quare ex hoc abundanti conuiuio poteris colligere primò ex parte ipsius CHRISTI teneram commiserationem erga aliorum ærumnas, ardentem zelum de salute animarum, & dulcem benignitatem aduersus afflictos & defatigatos. Deinde ex parte sanctorum Apostolorum poteris colligere promptam & cæcam obedientiam in exequēdis superiorum præceptis, & piam sollicitudinem in iuuandis proximis in eorum necessitatibus. Deniq; ex parte quoque turbarum, poteris colligere fragmentum aliquod virtutum, vt, in sequendo Christo perseuerantiam, in audiendo diuino Verbo deuotionem, omnem tui curam, quod illæ fecerunt, in manus diuinæ prouidentiæ resignādo, eiusq; cultum & amorem omnibus huius sæculi rebus anteponendo.

COLLOQVIVM.

ORABIS CHRISTVM Dominum, vt sicut oculis subleuatis in turbas, earum misertus est, & faciens sedere supra fænum, quinque panibus & duobus piscibus refecit; sic

sic tibi largiatur gratiam, vt oculis à delitijs & bonis sæculi huius sublatis, eos erigas versus ipsum tuum creatorem, & conculcato fœno voluptatum carnalium, passionum inordinatarum, & gloriæ ambitionisque mundi, merearis in hac vita refici pane doloris tuorum peccatorum, & pisce asso diuini sui amoris; in altera verè cum ipso assideas mensæ cælesti, in qua ipse Minister factus & cibus electorum suorũ, te pascet saturitate sempiterna.

DOCVMENTA.

1. *QVATVOR beneficijs afficiebat CHRISTVS suos sectatores. Primò de vita fessos recipiebat. Secundò rudes instituebat. Tertiò ægros curabat. Quartò fame pressos pascebat. Sic bonus Prælatus gerere se debet erga suos subditos: vt primò humaniter suscipiat ad se confugientes. Secundò sapienter instrat ignorantes & errori obnoxios. Tertiò efficaciter sanet in spiritu infirmos. Quartò, verbo Dei oues suas spiritualiter pascat, atque etiam corporaliter reficiat ex bonis superfluis, quæ in hunc finem Ecclesia ei attribuit.*

2. *APOSTOLI licet numero essent duodecim, tamen tantùm quinque panes hordeaceos & duos pisces secum tulerunt, quia,*

cum continenter refectione spirituali à Domino recrearentur, non admodum solliciti erant de corporali. Longè aliter multi, etiam ex ijs qui professionem faciunt sequendi Christum, agunt, nam vti per negligentiam & teporem animi exiguum gustum habent rerum spiritualium, ita toti dediti sunt tantum procurandis commodis & delitijs temporalibus.

3. *CHRISTVS accepto pane ad pascendas turbas primo gratias egit Patri, informans nos, vt ante refectionem corporalem Domino gratias agamus. Vnde valde conueniens est, vt exemplo CHRISTI Domini nostri antequam mensæ accumbamus, vel cibũ sumamus, illum benedicamus, & postea grãtias agamus Deo, à quo hoc & alia omnia beneficia habemus.*

4. *CHRISTVS acceptos panes & pisces dedit discipulis suis distribuendos in turbas: vt indicaret, bona temporalia à Deo Prælatis & Pastoribus Ecclesiæ, Apostolorum successoribus, data, eo fine data esse, vt distribuerentur in pauperes. Vnde proprium eorum officium est ministrare & cibum præbere subditis, non autem ministrari, & pascere semetipsos, conuenienter illi quod de se CHRISTVS dixit.* Non veni ministrari sed ministrare.

Ezech.34.
Matth.20.

5. *Postquam turbæ satiatæ sunt, implerunt Apostoli ex collectis reliquijs duodecim*

sportas,

sportas; quod erat multo amplius quinque panibus distributis. Qua re Dominus significare voluit, quàm magna & copiosa merces operibus caritatis in proximos præstitis rependatur, quodque nostra bona temporalia, quando ea cõmunia facimus pauperibus, non imminuantur, sed crescant potius & multiplicentur.

6. Locus in quo CHRISTVS tam copiosè refecit turbas, vt loquitur Euangelium, erat desertus, & longe remotus à locis inhabitatis: vt ex hoc miraculo serui Dei discant non despondere animum, cum se vident penuria pressos, sed confidere in Deo, qui possit etiam in loco, vbi nec seminatur, nec metitur, seruos suos pascere, & omnibus rebus necessarijs locupletare. 2. Cor. 2.

7. Euangelium habet in hoc conuiuio fuisse quinque milia virorum, non facta mentione mulierum & paruulorum. Quo indicare voluit Spiritus sanctus, si cupiamus gustare quam suauis sit Dominus, & diuinis suis delitijs pasci, opus esse vt præstemus nos viros, hoc est, fortes contra tentationes & afflictiones huius vitæ; non delicatos aut molles, vt sunt mulieres & paruuli. Psal. 38.

8. Illi quoque qui reficí volunt pane gratiæ spiritualis, & dignè adire mensam Domini, considere debent cum his turbis in fœno, id est, corpori suo dominari & carnem

suam

ſuam per fœnum ſignificatam, iuxta illud:
Eſa. 40. Omnis caro fœnum. *mortificare, deprimendo illam & ſpiritui ſubijciendo.*

9. *CHRISTVS animaduertens turbas ob hoc miraculum ſe velle facere regem, aufugit, præbens nobis humilitatis exemplũ, quemadmodum ſuſcipere debeamus labores & onera, fugere autem dignitates & honores ſicut ipſe quæſitus ad paſsionem & mortem, voluntariè obtulit ſeipſum, ſed quæſitus ad regnum & honores effugit. Voluit quoque*
Ioan. 18. *fugere poſt peractum opus tam miraculoſum, ad informandum nos ſuo exemplo, vt in bonis operibus fugiamus vanam gloriam, & fauorem humanum, ſicut alibi ſæpiùs verbis docuerat.*

10. *CHRISTVS diſcipulis nauem ingreſsis, conſcendit montem, & in eo ſolus orauit, ad docendum nos, vt poſt editum præclarum aliquod opus à turba recedamus, & noſtri ipſorum cõſiderationem ingrediamur, examinantes errata & defectus quos in conuerſatione hominum commiſimus.*

11. *CHRISTVS non ſolùm declinauit turbas, quæ eum volebant facere regem, ſed etiam ſe ſeparauit ab Apoſtolis, & ſolus ſe in montem recepit, vt turba, quæ Apoſtolos ſequebatur, eum inter illos inuenire non poſſet. Quare voluit nos inſtruere, non ſolùm non ambiendos eſſe à nobis honores, & oblatos*

repu-

repudiandos, sed etiam omnes occasiones remouendas, ob quas compelli possimus ad eos recipiendos: neque facere, quod faciunt multi, qui professione religiosi, declarant quidem, vel fingunt se nec velle, nec quærere dignitates, tamen non fugiunt occasiones, imò sollicitè quærunt, & vltro se ingerunt. Et vbi oblata fuerint officia vel dignitates, promptissimè accurrunt, & manibus pedibusque cum gratiarum actione pro summo beneficio acceptant.

DE AMBVLATIONE CHRISTI SVPER AQVAS.

MEDITATIO III.

EVANGELIVM.

IESVS compulit discipulos suos ascendere in nauiculam, vt præcedereut eum trans fretum ad Bethsaidam, donec ipse dimitteret turbas. Vt autem sero factum est, erat nauis *Matth.14. Marc.6. Ioan.6.*

nauis in medio mari, & ipse solus in terra. Mare autem, magno vento flante, exurgebat. & nauicula in medio mari iactabatur fluctibus. Et videns IESVS eos laborantes in remigando (erat enim ventus contrarius eis) circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulans supra mare, & videntes Iesum ambulantem supra mare, & proximum naui fieri, volentemque eos præterire, putauerunt phantasma esse, & timuerunt, & turbati sunt clamantes. Statimq; Iesus locutus est cum eis; & dixit eis. Habete fiduciam, ego sum, nolite timere. Respondens autem Petrus dixit illi: Domine, si tu es, iube me ad te venire super aquas. At ipse ait. Veni. Et descendens Petrus de nauicula ambulabat super aquam; videns verò ventum validum, timuit, & cum cæpisset mergi, clamauit dicens, domine saluum me fac. Et continuo extendens IESVS manum, apprehendit eum, & ait illi, modicæ fidei, quare dubitasti? Et ascendit ad illos

los in nauim, & cum ascendisset nauim, cessauit ventus, de quo discipuli multo magis stupebant, & statim nauis fuit ad terram, in quam ibant.

PROPHETIAE.

1. *QVI extendit cælos solus, & graditur super fluctus maris.* Iob. 9.

2. *In mari via tua, & semitæ tuæ in aquis multis & vestigia tua non cognoscentur.* Psal. 76.

3. *Noli timere, quia meus es tu, cum transieris per aquas tecum ero, & flumina non operient te.* Esa. 43.

CONSIDERATIONES.

CVM Dominus post satiatas turbas ascendisset in montem orationis causa, discipuli qui iussu illius nauigio mare Tyberiadis traijciebant, contrarijs ventis exagitati & afflictati fuerunt. Vbi considera, post ascensionem CHRISTI Domini nostri in montem altissimum cælorum, cum Sancti Apostoli ordine suo ad prædicandum & propagandum Euangelium percurrerent vniuersum orbē terrarū, cæpisse exori furiosos ventos, turbari mundū, excitarique horribiles persecutionum Punct. 1.

& hæ-

& hæreſum contra hanc S.Eccleſiæ nauiculam tempeſtates. Itaque labores, & ventorum pugnæ, quas hac nauigatione diſcipuli paſſi ſunt, non aliud præſignificabant, quàm afflictiones & aduerſitates varias quas patitur Eccleſia, dum inter frementes huius ſæculi vndas, & ſpirituum immundorum tentationes, contendit ad tranquillum ſecurumque patriæ cæleſtis portum peruenire. Rectiſſimè autem dicit Euangelium, diſcipulorum nauiculam fuiſſe in medio mari, IESVM verò ſolùm in terra: nam ſæpe Eccleſia ſancta perſecutionũ furore ita diuexata fuit & oppreſſa, vt videretur, ſi fieri potuiſſet, à Redemptore ſuo deſerta omninò; cuius, (vt ſcriptum eſt) erant illæ lugubres voces, & miſerabiles gemitus, quibus inter vndas tentationũ & tempeſtates diuinam protectionem implorabat, dicens. *Vt quid Domine receſiſti longè, deſpicis in opportunitatibus, in tribulatione?* Verũ benigniſſimus Saluator noſter, de quo ſcriptum eſt, quod non obliuiſcatur clamorem pauperũ, nec vnquã auertit faciem ſuam, à ſperantibus in ſe, ſemper præſto eſt ad iuuandum eos qui confligũt, & victores corona æterna impertit. Licet enim ille nunc degat

Pſa. 9.

Pſa. 21.

in ſe-

in felici terra viuentium, nihilominus videt accuratissimè eos qui sui amore aliquid patiuntur: & non solùm videt, verùm etiam interpellat pro illis, & auxilium suppeditat, & gratia sua corroborat, vt ne in huius vitæ tribulationibus deficiant. Quare poterit quidē hæc Apostolica nauicula agitari conturbarique, sed nunquam submergi poterit, donec sub finem mundi veniat DOMINVS, qui solus furorem vndarum coercere, & ab omni tempestate liberare nos potest.

7. CONSIDERA stupendum illud miraculum, quod Dominus fecit ad patefaciēdam mundo suam diuinitatem, tam exiguo cibo tot milia hominum alendo, ita permouisse animos populi, vt non aliud iam cogitarent, quam illum esse magnum illum Prophetam in lege promissum, nam dixerunt. *Quia hic est verè Propheta, qui venturus est in mundum.* Sed Apostoli, per quorum manus hoc miraculum Dominus patrauerat, non admodum ea de re laborarunt, nec magnoperè aut commoti, aut admirati videntur, cùm nihil de eis referatur. Vnde Saluator volens illos quoque promouere in fide, eisque suam diuinam virtutem manifc-

nifestare, solus remanens in terra, mã dauit, imò compulit eos ingredi nauem & mare transmittere. Recte autem dicit, quod eos compulerit: verisimile enim est discipulos ægrè ab amabili Magistro suo fuisse diuulsos; optabant enim illum secum esse, cum alias, tum imprimis in periculis nauigationis: in qua, si alias tanto timore cõcussi sunt, cum secum CHRISTVM in naui haberent quanto magis iam trepidarint, dum sine ipso nauigare coguntur. Gustarunt Apostoli doctrinæ Christi dulcedinem, & pariter vna cum turbis miraculoso suauissimoque pane refecti erant, & ideo velut infirmi & adhuc infantuli in fide optabant semper pasci, & cum ipso versari, vt nullam afflictionem experirentur, periculaque nauigationum effugerent. Sed Dominus volens eos ad maiora promouere, & instituere ad perferendas fortiter omnes calamitates, atque vt in periculis suis discerent ad se confugere; sciens se non modo præsentem, verùm etiam absentem posse & velle illis succurrere, permisit vt nunc in medio maris, & nocturnis tenebris, à ventis contrarijs, & tempestatibus afflictarentur. Considera, quid fecerint vel dixerint eo

tem-

tempore afflicti discipuli, oberrabant in illa caligine noctis, nescij quo ferentur, laborabant omnibus viribus procedere longius, & vi ventorum & vndarum reiecti labebantur retro, expertes erant consilij, quo confugerent ignorabāt, longe enim ab eis aberat, qui solus poterat ferre opem. O quoties, mirabilium operum à Domino patratorum memores, ac sigillatim quomodo in simili periculo alias ab eo fuerint erepti, intra se dixerant: Vbi nūc est Magister noster? cum verò meminissent, se ex obedientia illius hoc iter suscepisse, viderenturque sibi ab illo, non secus quàm si præsens esset, reprehendi, vt alias fecerat illis verbis, Cur timetis modicæ fidei? collegerunt animum, viresque duplicarunt, confidentes se virtute sui Magistri omnem difficultatem superaturos, & ad locum ab eo destinatum appulsuros. *Matth. 8. & 16.*

3. NVNC age anima mea considera nos omnes esse nauigantes, inque eodem mari versari, in quo illi discipuli nauigabant. Quid enim designat hoc mare, nisi cursum mortalis vitæ nostræ? nisi stadium, de quo Apostolus scri-

1. Cor. 6. ſcribit. *Omnes quidem in ſtadio currunt, ſed vnus accipit brauium.* Laborioſum, plenumque periculis eſt mare: vita quoque noſtra non eſt aliud, quàm continuus labor, & pugna, ſecundùm illud

Iob. 7. IOB. *Militia eſt vita hominis ſuper terram.* Venti contrarij nauigationis noſtræ in hoc mari dominantes ſunt concupiſcentiæ noſtræ, & inordinata deſideria, de quibus dixit ſanctus Ia-

Iac. 4. cobus, eas *militare in membris noſtris.* Quæ ſigillatim ſunt tres. Prima eſt diuitiarum, altera voluptatum, tertia honorum & dignitatum huius mundi. O quot hodiè reperiuntur, quibus hi venti nullo modo videntur contrarij, imò propitij & fauorabiles, & ideò vela ſua expandunt, & ſinunt ſe regi & duci ab illis. Verùm heu homines infelices, qui neque ſciunt, neque conſiderant ad quem portum & ſcopum ferantur. Tres ſiquidem ſunt ſcopuli periculoſi huius maris, ad quos naues omnes his ventis impulſæ alliduntur & diffractæ pereunt. De his ſcopulis locutus Apoſtolus & Euangeliſta Ioannes ſcripſit, *Omne quod eſt in Mundo, aut eſt concupiſcentia carnis,*

1. Ioan. 2. *aut concupiſcentia oculorum, aut ſuperbia vitæ,* Ad primum ſcopulum concupiſcentiæ

scentiæ carnis pereunt omnes, qui voluptatibus & illecebris carnalibus obsequuntur, de quibus scriptum est. *Tenent tympanum & cytharam, & gaudent ad sonum organi, ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.* Iob.21. Ad alterum scopulum concupiscentiæ oculorum naufragium faciunt, amatores opum, aliorumque bonorum terrenorum, iuxta illud Apostoli, *Qui volunt diuites fieri, incidunt in tentationem & laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem.* 1.Tim.6. Ad tertium scopulum superbiæ vitæ, submerguntur ambitiosi, cupidique honorum & dignitatum mundanarum, conuenienter sententiæ sapientis. *Initium omnis peccati est superbia: qui tenuerit illam implebitur maledictis, & subuertet eum in finem.* Eccl.10. O quàm facilè, imò quàm suauiter decurritur ad mortem & perditionem, si homo non bene aperiat oculos; aut non consideret quo loco figat pedes, quoque vento nauiget; cum à Spiritu DEI, an verò potiùs mundi aut carnis Spiritu ducatur & impellatur. Non est, ò cæci mortales, via bona ad portum salutis ducens, permittere se vndis & ventis huius

mundi impellendum & dirigendum
Bona via est, quam tenuerunt Apo
stoli sancti, qui cursum suum contr
vndas, ventosq; maris sunt prosecut
Euangelium ait Dominum stetisse, &
vidisse discipulos in remigando labo
rantes. Mirum non est discipulos tam
fuisse ad laborem promptos, nam ab o
culis Domini in se coniectis, interiu
confortabantur & animabantur. Non
respicit Iesus eos qui suauiter viuunt,
qui labores fugiunt, qui manibus stan
complicatis, sinuntq; se nunc huc, nũ
illuc, quo vẽtus impulerit, iactari; illo
verò respicit dominus, qui sibi ipsi im
perãtes prauis inclinationibus resistũt
perturbationes animi refrenant, tenta
tiones repellũt, & feruore spiritus sub
ijciendo carnem, mortificant omni
peruersa desideria. O quanta consola
tione & gaudio perfunditur anima
quàm leuis & suauis ei videtur labor
quando inter varias tentationes & tri
bulationes, quibus affligitur, illi occur
rit, oculos clementissimi Patris miser
cordiarum in se esse intentos, videre d
cælo labores suos, audire preces, dele
ctari bonis suis operibus, parare illi co
ronam si cum patientia in perferendis
afflictionibus victrix in finẽ perseuerit.

4. VI-

4. VIDENS Iesus suos discipulos laborare in remigando, sub finem noctis abijt quæsitū illos. Considera, quātopere Dominus Ecclesiam suam diligat, & nos omnes fideles, per hos discipulos præfiguratos. Quāuis enim nunc glorioſus & triumphans regnet in cælis, nihilominus vides, quàm sollicitus sit, quā serio vigilet pro salute nostra. Mandarat quidem discipulis, vt ingrederentur mare, sine se, sed ipse interea pro illis orationi vacabat: illi laborabāt & afflictabantur ob ventos contrarios, at CHRISTVS clementibus oculis suis in eos coniectis, aspectu suo eos confortabat & ad laborē animabat. Postea, cùm discipuli vi ventorum superati nihil amplius proficerent, CHRISTVS ipse in viam se dat, vt auxiliares manus eis porrigat. Sed quid sibi vult, benedicte IESV, vt cùm statueris eis auxilium præbere & solatium, modo insolito eis appareas, & timorem nouo terrore cumules? si illa ratione putabas iuuandos, cur fingis te eos velle præterire, & deserere, atque si alia de causa venisses, nec periculi ipsorum vllam rationem haberes? O dulcis amator hominum, quis tandem tua consilia intelligat,

quis comprehendat tot vias & modos,
quibus tuos ad te soles attrahere? v
eos probes & in virtute promoueas, v
gratiam meritumque eorum augeas, a
denique ad fœliciſſimum æternæ bea
titudinis finem perducas? Poterat qui
dem Dominus, cùm discipulis naui
tionem imperasset, ventum propitiu
largiri, vt fœliciter transmitterent m
re: sed fortè beneficium illud potiu
temporis conditioni, quàm diuin
CHRISTI virtuti attribuissent. Volu
igitur Dominus discipulos aduersis
gitari ventis, vt probarent quantu
suis viribus possent: voluit eos tota
noctem laborare, nec tamen progre
ob præualentes ventos, longius; vt p
spicuè cognoscerent, se suis viribus,
ne auxilio CHRISTI nihil efficere p
tuisse. Voluit denique eos perterre
cere illo viso, vt quoniam ipsi exi
mabant esse phantasma, aut malig
Spiritum, volentem eos submerge
consilio auxilioque destituti, suis
ribus diffisi, ac metu consternati, in
perent, vti fecerunt, clamare, & diu
inuocare auxilium; & ideo CHR
STVS, tunc illos allocutus est, tunc
agnoscendū præbuit, & verbis ame
plenissimis dixit. *Nolite timere, ego s*
q

quasi diceret, Ego sum vester dilectus Magister, Saluator vester, vester Deus, qui verè sum, & à quo omnia alia suum esse habent. Non dubium, quin hoc responso mirificè consolati sint afflicti discipuli, eorumque cordi valde turbato serenissima quædam lux oborta sit, dum vident bonum suum Magistrum præsentem, à quo ante tam ægrè, præsagientes hunc nauigationis euentum, diuulsi fuerāt. Et verò nunc longè clarius cœperunt Saluatoris diuinitatem cognoscere, atq; in fine crescere, vt viderunt eum cum tantā potestate ambulare super mare, & vētis imperare. Tūc simul in eis creuit cōfidentia, quam in illo solo fixam habere debebant: nam & absens corū necessitates peruidebat, & potēs erat, ab omnibus periculis eos vindicare. Tunc denique in diuino amore magis accensi sunt, videntes, quantā ipsorum curā haberet, & quanta benignitate aduenisset ad succurrendū illis.

5. CONSIDERA nunc anima mea, & disce ab his Sanctis discipulis, si velis nauigare in turbulento mari huius mundi, vbi firmare debeas spei tuæ anchoram non iam in mundo & creaturis, sed in solo CHRISTO tuo creatore, vnica spe & refugio omniū nostrarū

necessitatũ & ærumnarum. Hæc confidentia effecit, vt discipuli securè ascenderent mare, nixi solo verbo CHRISTI magistri sui. Hæc fecit, vt tota nocte laborarent & contra ventum nauigarent. Hæc animum illis addidit, & licet frustrà se fatigarent, cõstantes reddidit, donec tandem à Domino adiuuarentur, & plenè consolarentur. *Benedictus vir*, inquit Propheta, *qui confidit in Domino*. Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum, ac radices suas ad capiendum humorẽ ex illis extendet. non timebit tempore æstus, folia eius non defluent, & tempore siccitatis non erit sollicitus, fructum quoque suum dare nunquam desistet. Erant certè hi sancti discipuli per manus Domini sicut nouellæ oliuarum ex sterili & infructuoso mundo in hortum suæ sanctæ societatis fœliciſſimum transplantati. Quæ verò aliæ aquæ hunc hortum irrigabant, nisi CHRISTVS IESVS, de quo scriptum est. *Ego quasi trames aquæ immensæ de fluuio, ego quasi fluuius Dorix, & sicut aquæ ductus exiui de paradiso*: Hæ sunt aquæ, vt scriptum est, sapientiæ salutaris, qua Dominus irrigabit & potabit suos electos. Et bene dicit,

Term. 17.
Psalm. 1.

Eccl. 24.

Eccl. 11.

cit, exisse de paradiso, quia exiuit è sinu Patris, & descendit de cœlo in terram. Vnde mirum non est, discipulos, cùm spei suæ radices fixas habuerint apud has viuas & salutiferas aquas, tam securos fuisse in tempestate, & inter pugnantes ventos, fructum tantæ patientiæ produxisse: nam in omnibus tribulationibus & tentationibus, quos passi sunt in societate CHRISTI, semper manserunt constantes & fideles vsque in finem. Ex altera parte, (vti idem Propheta dicit) *Maledictus homo qui confidit in homine, & ponit carnem brachium*, & perfugium suum, *ac cor suum recedit à Domino. Erit enim tanquam myricæ in deserto, non videbit dies bonos, non rore vel pluuia cœlesti gaudebit, sed semper erit in siccitate in deserto, in terra salsuginis & inhabitabili.* O infœlices vos, qui nitimini arundine fragili, & in hominum fauore spem defigitis, qui sæpe mutantur, vel morte cum omni spe vestra è medio tolluntur. Vos, qui spem vestram collocatis in multitudine opum, quæ facilè deficiunt, & sæpe carie & erugine consumuntur. Vos qui confiditis in magna vestra potentia, vel multa sapientia quę omnia tempore vindictæ, nihil po- *Ierem.17.*

Iac. 4. terunt vobis prodesse, vel à malo liberare. Arbores verè infelices, in huius mundi deserto plantatæ sine vllo consolationum & gratiarum cælestiũ humore sine veræ & solidę spei viriditate & sine vllo bonorũ operũ fructu, sed sẽper siccæ & sitibundæ, sollicitudinis, timoris, & infinitæ amaritudinis plenæ.

Ier. 2. O quàm verè id deplorabat DEVS per Prophetam illis verbis. *Dereliquerunt me fontẽ aquæ viuæ, & foderunt sibi cisternas cisternas dissipatas, quæ continere non valent aquam.* Heu quanta est hominũ cæcitas quare tantoperè cõfiditis in creaturis! quæ aliud nõ sunt quã cisternę dissipatæ, quæ neq; continent salutis aquam, nec alijs præbere possunt? & non potius confiditis vestro Creatori, vestro Deo, omnium bonorum & salutis fonti, Deo tam bono & potenti, Deo qui tantoperè nos amat, imò qui tot modis se obligat ad amandum nos & iuuandum, quippe cùm tanto pretio nos redemerit, & velut mater tanto dolore parturierit?

6. CONSIDERA, quomodo Petrus, vt in omnibus alijs occasionibus, sic in hac quoque demonstrarit suæ fidei ardorem, & in CHRISTVM amorem, vt primùm enim eum cognouit, ei di-

e dixit, Domine, si tu sis, iube me venire ad te super aquas. O fides digna illa solidissima petra, supra quam Christus erat fundaturus suam Ecclesiam, Nam de alijs discipulis refert Euangelium, eos obstupuisse, cùm viderent Christũ ambulantem super aquas, & compescere ventos; vt qui nõdum perfectam diuinitatis suę notitiam haberent. At Petrus longè sublimius sentiẽs de CHRISTO, hac petitione non solùm declarauit, non se admiratum CHRISTVM habuisse potestatem ambulandi super aquas, verùm etiam credidit ipsum solo verbi sui imperio eandem potestatem posse conferre alijs. Demonstrauit adhæc Petrus hoc facto ardentem suã caritatem, quia ne expectare quidẽ tantisper potuit, donec Christus ad se veniret, sed diuinæ præsentiæ cupidissimus, mox optauit modo illo insolito ad eum peruenire. Nõ dubium, Petrum quando primùm cum discipulis ingressus est nauem, ægrè diuulsum fuisse à Christo; cùm nũc tanto desiderio aspiret ad illum. O anima mea, vtinam tu quoq; cum Petro, gustasses, quàm suauis sit Dominus, & quàm bonũ sit esse cũ Christo: nec enim timeres amplius, vel aquas, vel ventos, vel tribulationes, Matt. 16.

vel crucem, vt posses cito coniũgi cum CHRISTO. Demonstrauit ergo PETRVS promptitudinem spiritus, sed mox successit infirmitas carnis, dum incipit timere ne submergatur, qua quantum fidei ardor & caritas illum erexerat & sustinuerat super aquas, tantum illa demiserat & in aquas depres-

Psal. 29. serat. *Ego dixi in abundantia mea*, (aiebat quidam) *non mouebor in æternum, auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* O quàm prospere nauigamus, quando ventus consolationum & prosperitatum afflat in puppi: sed quando mare incipit turbari, & tentationũ vẽti afflant contra nos, mox timore correpti, ne submergamur, clamamus vnà cum Petro, *Domine salua nos.* Et tunc benignissimus IESVS, qui non potest suorum obliuisci, vel oculos ab eis auertere, non deest in porrigendo auxilio, sedando tempestates, & infirmitates nostras sanando. Planè videtur hæc Petri actio fuisse figura eius, quod illi postea euenit in Christi passione. Nã tunc prõptè ambulauit super aquas, quando ver-

Matth. 26. ba illa intrepidè protulit. *Etsi omnes fuerint scandalizati in te, ego nunquam scandalizabor.* Tunc verò timuit vehementiam flantis venti, quãdo capto Christo vna

cum

cũ cęteris Apoſtolis aufugit: tunc ſubmergi cępit in aquis, quando ter eũ negauit, tunc conuertit ſe ad Chriſtũ poſcens auxiliũ, quando lapsũ ſuũ amare deſleuit. Tunc deniq; manu Chriſti apprehenſus, & extractus fuit ex aquis, *Ibid.* quando à morte reſurgens nominatim voluit Petrum certiorem reddi de ſua reſurrectione atque etiam ſigillatim ei apparendo plenè conſolatus eſt. *Luc. 24.*

7. CONSIDERA deniq; quanta conſolatione dominus dilectos ſuos diſcipulos affecerit, quãdo, poſtquã eos tam manifeſtis ſuæ diuinitatis ſignis in fide confirmaſſet, & metu ventorũ, mariſq; periculo liberaſſet, dignatus eſt ingredi corũ nauiculã, ſeq; medium, tanquã bonum paſtorem inter errabundas ouiculas collocare; vbi in præmium laborum eos quieſcere iuſſit, ipſeq; nauicularij officium in ſe ſumpſit, nauiculãque in alto adhuc hærentem mari, vno momento ad littus applicuit. Iam ſi tata fuit diſcipulorũ conſolatio ex præſentia corporali ſui deſiderari magiſtri ſecuta; quæ conſolatio, quæ pax, quæ lætitia erit eius animæ, quam poſt intimum de ſuis peccatis dolorem, poſt deſolationis tenebras, & tentationum tempeſtates, benedictus IESVS, qui

post tempestatem tranquillũ facit, suauis & clari luminis instar ingreditur? O quantum illo temporis puncto serenatur, & ineffabili quadam dulcedine cõpletur, ac præsentia caloris cælestis, tota doloris nebula in dulcissimas amoris lachrymas conuertitur. Tunc omnium laborum & præteritarum oblita ærumnarum, sub desiderati sui IESV vmbra requiescit. Tunc omne id quod vnquã fecit vel perpessa est amore sui, existimat esse parũ; onus quoque pœnitentiæ, viaq; virtutis quæ olim illi videbatur ardua, tam facilis & suauis ei redditur, vt iam videatur peruenisse ad portum. Verùm heu quàm breues sunt hæ consolationes; sed nec potest in hac vita vlla plena & absoluta esse lætitia ac securitas, cùm scriptum sit.

Iob. 7. *Visitas eum diluculo, & subito probas illum.*

Quando tandem Domine, transmisso hoc mortalitatis mari, securissimum tranquillissimumque patriæ cælestis portum tenebimus? quando aperientur

1. Thes. 4. Luc. 22. cæli, & apparebit gloria tua, & te descendentem cum virtute & maiestate magna super nubes videbimus? quando rapiemur tibi obuiã in aera, vt semper tecũ regnemus? Quando liberati à timore inimicorũ nostrorũ in perfecta iusti-

iustitia & sanctitate tibi assistemus ad laudandum te & colendum in æternũ: Tunc scilicet velut pleni abundantia pacis & iucunditatis perfectè satiabimur. Tunc caritas erit consummata, & lætitia completa, quia tũc implebis cor nostrum vero & æterno gaudio, quod de cætero nunquam poterit tolli à nobis. *Psal. 16.* *1. Cor. 13.*

COLLOQVIVM.

ORABIS CHRISTVM Dominum, vt quoniam post ascensum suum in nauiculam Apostolorum, cessauit ventus & tempestas, ac subitò salua ad portum peruenit, ita sua gratia dignetur pectoris tui nauiculam intrare, vt cessante superbiæ vento, & tranquillitatis turbulentis passionum & vitiorum tuorum motibus, à quibus impugnaris, non aliquo grauioris tentationis fluctu absorbearis: sed potiùs dare velit tibi in perturbationibus consilium, in persecutionibus auxilium, in tribulationibus solatium, in aduersitatibus fortitudinem, & in omnibus tentationibus ad eas vincendas robur, vt liber eius misericordia ab hoc periculoso mari tranquillum securumque terræ viuentium portum tenere possis.

DOCVMENTA.

1. NAVIGANTIBVS discipulis sine CHRISTO, subitò in eos exorta est tempestas. Vide quàm sit res periculosa ambulare sine Christo: vnde quando incipimus nos discedere ab oratione, & Sacramentorum frequentatione, quib. communicatur nobis gratia, diuinũq; auxilium, magnam causam timendi habemus, ne multis tentationibus impetamur, & salutis nostræ periculum facilè incurramus.

2. QVAMVIS discipuli multum laborarent & sudarent, tamen nihil sine Christi auxilio efficere poterant. Vnde cognoscimus in nostris tentationibus, industriam laboresque nostros, non sufficere sine auxilio Christi ad eas repellẽdas. Quare omne studium nostrum coniunctum esse debet fiduciæ in Domino, qui est nostrum refugium, nostra fortitudo, nostri auxilium. Psal. 45.

3. CHRISTVS, cùm discipuli tota nocte laborassent in mari, tandem sub finem se visendum præbens liberauit eos. Vt doceremur, quando tentatione aliqua, vel ærumna concutimur, non statim animum dispondere, si Dominus in principio non succurrat, sed patienter expectare & in eum confidere: nam licet ad breue tempus differat auxilium, tamen tandẽ copiosa consolatione & auxilio moram compensat.

4. Solet

4. *Solet quoque Dominus differre auxilium eorum qui tribulationibus agitantur, vt ex vna parte agnoscentes suarum virium imbecillitatem, occasionem habeant se humiliandi; ex alia verò videndo non suppetere auxilium nisi à Deo, discant ad eum confugere. Solet præterea illud Dominus facere ad probandam suorum seruorum fidelitatem, eosdemq; ampliori corona remunerandos, quo maiores eorum exstiterint labores.*

5. *Sæpiùs legimus in Euangelio nauiculam Apostolorum, ventorum vi in periculum venisse, nec tamen submersam: nam Dominus, vti promiserat, semper suis adest. Quare, licet in maximis tribulationibus versemur, & periculosis tentationibus agitemur, non tamen idcirco nos derelictos arbitremur, sed recordemur eius quod scriptum est.* Cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum, & glorificabo eum. *Matt. vlt.* *Psal. 90.*

6. *Nauicula Apostolorum non vehebat homines segnes, sed fortes & validos, qui, vt habet Euangelium, inter aduersos ventos remigabant. Quo significatum est, non molles & otiosos, sed in aduersitatibus perferendis fortes & in operibus bonis præstandis constantes ad æternæ salutis portum in Ecclesia Dei peruenturos.*

7. *CHRISTVS, cùm aduenisset ad auxilium discipulis præstandũ, visus est eis phan-*

tasma.

taſma. Hoc mundi huius malum eſt, vt licèt periculis plenus ſit, nec remediũ habere poſſit niſi à CHRISTO, tamen res diuinæ, & opera Chriſtiano homine digna ab eo reputentur phitaſtica & hypocritica, & ideo homines cum magno ſuo ſpiritali detrimento ab illis abhorrent. Contra res & proceſſus huius mundi in prudentia carnis fundati, habentur ab eis pro bonis & honore dignis, & idcirco eas perſequuntur, & cum exitio animarum ſuarum amplectuntur:

8. *Quando timori diſcipulorum acceſſit terror ex inſolita apparitione CHRISTI, tunc præſens eis adfuit auxilium. Sic multis exemplis ſcripturæ diſcimus, quando tribulationes, ærumnæ & pericula ad ſummum peruenerunt, proximum adeſſe diuinum auxilium & remedium, & ideo nunquam deſperare debemus, ille enim, vti ſcriptum eſt, noſter eſt* Pſal. 9. adiutor in oportunitatibus, in tribulatione.

9. *Petrus ambulans ſupra mare nullum damnum ab aquis paſſus eſt: ſed tantum à vẽtis, quorum vi ferè ſubmerſus eſt: ſic homines ſpirituales & religioſi, qui per mundi contemptum pedibus ſuis conculcant rerum caducarum vndas, etſi ab illis nullum patiantur damnum, tamen multum reformidare debent, ne vento ſuperbiæ euertantur & ſubmergantur.*

10. *Aquæ*

10. *Aquæ supra quas ambulauit Petrus designant multitudinem populi.* Aquæ multæ, populi multi. *Illi ergo optant ambulare cum Petro super aquas, qui aucupantur principatus, Prælaturas, & gubernationem populi atque id non, ad seruiendum Deo, & ob amorem* CHRISTI, *vt fecerat Petrus: sed propter dignitatem ipsam, vt in maiori sint honore, vt mundo celebriores, atque etiam ad capiendos pisces, hoc est, ob vilitatem, quam ex subditis capere possunt. Iam si* PETRVS *amore* CHRISTI, *& à* CHRISTO, *vocatus committens se aquis, periculum submersionis adijt, quid fiet illis, qui ob finem non bonum, & à* CHRISTO *non vocati, se ipsi ingerunt & proijciunt in mare.*

DE

DE FILIA CANANAEAE A CHRISTO SANATA.

MEDITATIO IV. EVANGELIVM.

Matth.15. Marc.7

EGressus inde IESVS secessit in partes Tyri & Sidonis, & ingressus domũ, neminem voluit scire, & non potuit latere. Nam mulier Cananæa gentilis, Syrophœnissa genere, cuius filia habebat spiritum immundum, statim vt audiuit de eo, à finibus illis egressa, & domum ingressa clamauit dicens ei. Miserere mei Domine, fili Dauid, filia mea malè à dæmonio vexatur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum, dicentes, Dimitte eam, quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait, Non sum missus nisi ad oues

oues quæ perierunt domus Israhel. At illa venit, & adorauit eum dicēs, Domine adiuua me. Qui respondens ait. Sine prius saturari filios; non est enim bonum sumere panem filiorū & mittere canibus. At illa respondit. Vtique Domine. nam & catelli edūt de micis quæ cadunt de mensa dominorum suorum. Tunc respondens IESVS ait illi. O mulier magna est fides tua, fiat tibi sicut vis. Et cùm abijsset domum suam inuenit puellam iacentem supra lectum & dæmoniū exijsse.

FIGVRA.

MVlier Sunamitis filio mortuo domi relicto, quæsitū abijt Helizæum Prophetam, abijciensq; se cum multo dolore & lachrymis ad eius pedes, non ante dimittere filium suum conferret. 4. Reg. 4.

PROPHETIAE.

1. *BOnus est Dominus sperantibus in eum, animæ quærenti illum.* Thren. 3.

2. Non

Ibid. 2. *Non repellet in sempiternum Dominus, quia si abiecit, & miserebitur secundum multitudinem misericordiarum suarum.*

Ibid. 3. *Noui diluculo, multa est fides tua.*

Psal.101. 4. *Respexit in orationem humilium, & non sprevit preces eorum.*

CONSIDERATIONES.

Punct.1. TAndem tempus erat benedicte IESV, pastor bone, vt te à dilecto tuo grege segregares, & in viam te dares ad quærendum vnicam illam & aberrantem ouiculam, quæ possessa, & malè

Luc.15. tractata à lupo infernali per incultum Gentilitatis desertum miserabiliter oberrabat. Quomodo enim vnquam illa ad suum verum pastorem reuerti potuisset, si tuam dulcem vocem non exaudijsset, si tuum amabilem vultum non agnouisset? Discedit ergo IESVS ex Iudæa, & vadit in partes Tyri & Sidonis terram gentilium. Et ecce mulier quædam Cananæa cognita fama de IESV, è finibus suis egressa, cepit post CHRISTVM clamare, & misericordiam eius implorare. Venit hæc

Rom.11. mulier alienigena & idololatra, à Gentibus egressa, instar nouelli rami ex oleastro decerpti, vt inseratur in oliuam fructiferam; vti fecit quoque Centu-

rio.

rio. Vide quemadmodum Saluatore conferente se in illas partes, mox hæc mulier se ipsi adiunxerit. Nunquam Cananæa ex finibus suis egressa fuisset, si non prius CHRISTVS se contulisset ad illos, sicut nec Samaritana conuersa *Ioan. 4.* fuisset à CHRISTO, si ipse non dignatus fuisset transire Samariam: in quo optimè didicimus, illum esse petram angularem, qui connectere debe- *Ephes. 2.* bat in vnum duos parietes, populum Iudæum scilicet & gentilem, vnam ex vtroque constituens Ecclesiam. Et quamuis Christus, dum vixit in carne, præcipuum studium adhibuit in procuranda salute Iudæorum, & per Apostolos tantum gentiles ad fidem vocauerit; tamen quamdiu in terra conuersatus est, femina quædam sparsit, & per spicua inditia dedit conuersionis huius, vnionisque Gentilium. Nam hac de causa, simulatq; natus est, ex oriente euocauit Magos, gentilitatis primitias. *Matth. 2.* Post attraxit ad fidem Centuriorem: *Matth. 8.* agnoscendum se præbuit, imò & prædicauit Samaritanis: desiderium dedit gentilibus, vt tanto studio cuperent eũ videre & audire. Ac denique nunc attrahit hanc Cananæam è media gentilitate eam euocando. Quanquam autẽ initio

initio se præbuerit ei durum & austerum ; nihilominus ipse interius eam trahebat & illuminabat: ipse dedit ei fidem tam claram de se ipso, illam humilitatem tam admirabilem, illam prudentiam plus quàm muliebrem, illam patientiam qua post tot repulsas, constanter in finem perseuerans, omnia sua postulata obtinuit. O rem stupendam & mirabilem. Iudæi domestici & familiares Christi, populus Dei electus & dilectus, Patriarcharum & Prophetarum filij, Apostolorum Patres, imò ipsius Christi, eum fugiunt, deserunt, exterminant. Et Cananæa mulier externa filia & mater idololatraram, & inimicorum Dei illum desiderat, quærit, suscipit.

2. INCIPIT igitur clamare Cananæa post Christum, *Miserere mei Domine, fili Dauid, filia mea malè à dæmonio vexatur.* Considera animum magnum mulieris huius ; quod, licet esset externa, & Christo ignota, imò abominabilis, vt erant omnes gentiles, Iudæis ; nullo tamen mediatore vsa est, vt aditum haberet ad CHRISTVM. Non prius adijt Iacobum, non precata est Ioannem, multò minùs se commendauit Petro, vt pro se intercederet, sed totum

totum huius negotij pondus in se recepit, atque si filiæ calamitas, suaque miseria satis esset ad impetrandum quod volebat. Vide quoq; quàm eximia fuerit eius fides, quomodo vno momento ex idololatra commutata sit in Euangelistam: nam paucis his verbis expressit & confessa est vtramq; CHRISTI naturam, & simultissimum Incarnationis mysterium. Cõfessa est eius humanitatem, cùm eum appellauit filium Dauid, hoc est, natum secundùm carnem ex regia stirpe Dauid. Confessa quoque est eius diuinitatem, vocando eum Dominũ, & dicendo, *Miserere mei*, Misereri enim est proprium DEI, qui solus potest omnes tollere humanas necessitates & miserias. Dicit igitur. *Domine fili Dauid*, ac si diceret, Tu Deus & homo, tu Deus pro hominib. incarnate, miserere mei, cuius amore voluisti meam carnem suscipere. Breuis petitio, sed quæ in se infinitæ benignitatis pelagus continet: nam in hac postulatione misericordiæ, continentur omnia bona quæ optari vel postulari possunt. Considera deinde mirabilem huius Cananææ prudentiam, quod relicta domi filia ægra, Domino supplicatum vadat, eiq; vt misericordi medico, ægri-

Matth. 9. ægritudinem ſuæ filiæ exponat. Non vrſit eum cum Regulo vt domum ſuam veniret, neq; vt imponeret ei manum cum Archiſynagogo, quaſi diceret. Domine ſatis eſt me tibi expoſuiſſe meam neceſſitatem, & petitionem meam propoſuiſſe: tuum eſt eligere modum, quia tu non ſolùm præſens, veri etiam abſens idoneum potes præbere remedium. Vbi quoque conſidera, cùm filia ſit obſeſſa à dæmone, ipſa tamen dicat, *Miſerere mei,* nimirum quia ſæpenumero ob peccata parentum caſtigantur filij: ſicut propter peccatum *2. Reg. 12.* Dauide commiſſum, Deus voluit mori eius filium. Et ideo dicit. Miſerere mei, & ſanabitur filia mea, mihi condona culpam, & illa libera erit à pœna. Præterea non dixit, Miſerere meę filiæ ſed mei, ac ſi dicere vellet, filia mea quia à dæmone obſeſſa eſt, nec tormenta nec dolores corporis ſui ſentit: ſed ego ſum, quæ crucior, & cor meum tantum plenum dolore eſt, atque ideo mihi miſerere. Ego per me ipſa venio ad te ipſa te precor, non allego mea merita non iuſtitiam poſtulo, agnoſco enim meos defectus, tantum in tua bonitate confido, tantum miſericordiam à te flagito. Vide audaciam mulieris. Ch

rub

rubin in cælo ad filij DEI præsentiam contremiscunt, & mulier immunda & peccatrix in terra omni metu vacua illum accedit & alloquitur. Angeli verentur eius Maiestatem in paradiso, & mulier in hac lachrymarum valle non verecundatur in eius præsentia, imò importunè constringit extollendo vocem, & dicendo: Miserere mei.

3. IAM quid facies hic, bone IESV, ô dulcis amator hominum? fieri non potest quin viscera tua cõmoueantur, super huius mulieris miseria. Quare nec aliud ei àte expectandum fuit, præter benignam responsionem, quã semper impartiri soles. *Sed non respondit ei verbum* Saluator mundi, qui est ipsa cõmiseratio & caritas, nullum reddit verbum huic miseræ pro auxilio ad se confugienti? Fons vitæ tacet, declarans se exsiccatum. Misericors Medicus negat medicinam, recusat curam. Quæ hæc res noua Domine mi? Si tu ille es, de quo scriptum est, quod exaudias desiderium pauperum, & non spernis preces humilium, cur non exaudis tantoperè te rogantem, imò, non respondendo, etiã videris contemnere & respuere? Si tu dixisti, qui petit, accipere; & *Psa.9.101.* *Matt.7.*

qui quærit, inuenire, qui pulsat, ei ape-
riri, cur hæc quæ tanta fide & humili-
tate petit, tanta sollicitudine quærit,
tanta vehementia pulsat, non solùm
nihil accipit, vel inuenit, non admitti-
tur in domum, sed etiam indigna re
putatur responso ? Si enim fortè illu
facis quod sit mulier gentilis, erat si
militer gentilis Centurio, cui non so
lum petenti statim annuisti, verùm e
iam nõ petenti, obtulisti te eius dom
adire velle. Si ad fidem quoque resp
cias, inuenies hanc fidem Cananæ
nulla re inferiorem fuisse fide Centu
rionis : illa enim etiam credidit,
quantumuis absentem, posse vi ver
filiam suam sanitati restituere. Den
que, si ideò responsum negas, quo
illa sit peccatrix, & Samaritana fu
peccatrix, & Zachæus, & alij compl
res, quos diuersis beneficijs, etiam no
rogatus, affecisti. Verùm benignis
mus IESVS etiamsi simularit se no
audire hanc mulierem, non id fec
quod aspernaretur illam, vel ab ea a
horreret : nam ipse erat, qui in co
eius clamabat, & fecit postulare mi
ricordiam, sed ne occasionem dar
suis calumniatoribus. Quare & eade
de caussa vetuit suis discipulis, ne pr
dica

dicarent in ditione gentilium, volens ꝓfectam cõuersionem & salutem gentium prorogare in tempus quod erat post mortem suam & resurrectionem. Fecit quoq; idem, vt mundo peteface-ret thesaurum tantarum virtutum in animo eius reconditarum. Vnde non tam negauit, quàm distulit gratiam, vt ex constantia precandi clarius eius eluceret fides, & humilitas, & patientia, & perseuerãtia in aliorum exemplum. & maius eius meritum, vt nempe postea vberius exaudiretur & remuneraretur.

4. PERSISTEBAT interim Cananæa plorando & clamando insequi CHRISTVM; hic verò nullo rẽsponso dato, nullo ad eam respectu facto iter suum prosequebatur. Ergo Apostoli, licèt vocibus lamentabilibus commoti, partim miserentes ei, partim cernentes Dominum tam esse durum, ignari mysterij, non tamen ausi sunt pro illa intercedere. Itaque in aliud consilium venerunt, vt adirent CHRISTVM, dicerentque, vt saltem velit eam dimittere, ne clamoribus suis amplius obtunderet ipsorum aures. Verisimile est Cananæam, vt vidit CHRISTVM nihil respondere,

memorem ſuæ indignitatis, conuertiſ-
ſe preces ſuas ad Apoſtolos, vt illi ſal-
tem pro ſe intercederent. O Sancta mu
lieris importunitas, quæ cùm per ſe nõ
poteſt gratiam obtinere, animum non
deſpondet, non ſe ſubtrahit è conſpe-
ctu, ſed mittit mediatores, quærit aduo
catos. Chriſtus ergo reſpondit Apo
ſtolis. *Non ſum miſſus, niſi ad oues quæ per-
ierunt domus Iſrahel*. quaſi diceret; illa
non eſt ex meis ouibus, non cognoſco
illam, nec veni pro ipſa, itaque habeat
patientiam: quandoquidem ad eam
minimè ſpectant hæ gratiæ. Hic pon-
tu perpendere, ſi prima vice Domi
ſuo ſilentio cor afflictum huius mul
ris verberarit, nunc hoc reſponſo, qu
ſi nouo vulnere inflicto maiorem
modum cumulatum fuiſſe dolorem
Cæterùm, bone Domine, quænam
hæc tua excuſatio? An tu carnem
ſumpſiſti, & in ea tanta myſteria op
rari voluiſti, vt tantum exiguum m
di angulum ſaluares? Deſcendiſti
de cælo diuinam maieſtatem tanto
re demittens pro vna natione Iud
rum, contemptis tot alijs populis &
tionibus per vniuerſum orbem diſ
ſis? Si igitur miſſus non es niſi ad ou
Iſrahel, quid illud eſt a tuo æterno

tre olim dictum per Prophetam; *Dabo tibi gentes hæreditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Et per alium. *Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus Iacob, & fæces Israhel conuertendas: ecce dedi te in lucem gentium, vt sis salus mea vsque ad extremum terræ.* Verùm ex alia parte hæ, aliæq; multæ prophetiæ, quæ de Christo exstant pro vocatione gentium, non repugnant vllo modo his Christi verbis: Nam ille verè fuit missus ad oues quæ perierũt domus Israhel, vt sigillatim eas vocaret, illas sanaret, illas prædicatione sua ad fidem conuerteret, idq; per se in sua persona. Deinde etiam fuit missus, ad vocandas gentes, easdemque sanandas, ad fidemque conuertendas, sed præcipuè per Apostolos. Fuit denique missus ad prædicandum, primò Iudæis, & deinde gentilibus, secudùm illud Apostoli: *Vobis oportebat primùm loqui verbum Dei: sed quoniam repellitis illud, & indignos vos iudicatis æternæ vitæ, ecce conuertimur ad gentes.* Psal. 2. Esa. 49. Act. 13.

5. CONSIDERA, quomodo toties repulsam passa, bona Cananæa, nõ pudefacta sit, non metu consternata; sed constans in proposito, & fiducia, quam de bonitate & potentia Saluato-

ris conceperat, quoniam alia via non
succeſſit, ipſa ſe ad CHRISTI pe-
des ſupplex abijcit, dicens. *Domine ad-
iuua me.* ac ſi diceret : Si huc vſque ex
tuis ouibus non fui, nunc volo eſſe, &
pro tali me offero, atque in ſignum hu-
ius te adoro & veneror, velut ouis ſu-
um paſtorem. Domine adiuua me, ſic-
ut paſtor iuuat ſuas infirmas oues &
debiles. Ex alia parte vide, quomodo
Dominus, quo illa magis multiplicat
preces, hoc magis multiplicet repul-
ſam ; nec iam amplius Iudæos appel-
let oues, ſed filios; ipſam verò vocem
nem, dicens: *Non eſt bonum ſumere panem
filiorum & mittere canibus*, indicans hanc
forma loquendi, non fuiſſe conuenien-
ens doctrinam Euangelicam, miracu-
la, & alia ad ſalutem hominum ſpectan-
tia eripi filijs, & dari gentibus, quæ per
idololatriam ſimiles factæ erant ca-
bus. Iam ſi ad hoc durum reſponſum
Cananæa receſſiſſet, tāquam canis ve-
niſſet, & tanquam canis abijſſet. Sed
quia reſtitit, & conſtanter perſeuera-
uit, è cane facta eſt mulier: importuna
fuit quidem in petendo, ſed hac ipſa
importunitate ſuam humilitatem de-
clarauit, & CHRISTI miſericor-
diam extorſit. Vide quomodo appella-
tionē

tione canis non sit indignata, non succenſuerit Domino, non obmurmurârit; non ad aliorum laudes indoluerit non ad sui vituperationem mœrore contracta sit, sed humiliter respondérit, dicens: Etiam Domine, confiteor me canem esse. Hoc quidem meum nomen est, sed ideo non debes me à te repellere, & tua gratia, quam peto excludere: *nam & catelli edunt de micis, quæ cadunt de mensa dominorum suorum*; quasi diceret; Non peto à te panem integrum, quo vescuntur filij Domini mei, sed exigua fragmenta & micas quæ dantur catellis. O verba humilitatis, prudentiæ & sapientiæ plena: nam CHRISTO dicente, *Non est bonum*, illa respondit, *Vtique Domine*, Christo vocante Iudæos filios, illa vocat suos dominos. CHRISTVS ei attribuit conditiones canis, & illa non solùm conditiones illas recipit, sed etiam longius se sponte dimittit, vocando se catellum. Non ita fecerunt superbi Iudæi, qui reprehensi à Christo iactabundi respouderunt. *Semen Abrahæ sumus, & nulli vnquam seruiuimus, & ex Deo nati sumus.* Vnde euenit, vt per superbiam suã, velut Christus eis dixit, ex filijs Dei facti sint filij diaboli. Contra,

hæc bona mulier confitetur se canem & Iudæos appellat Dominos: vnde accidit, vt relictis conditionibus canis, facta sit filia Dei. Demonstrauit etiam magnam prudentiam & sapientiam: his enim verbis, existens mulier gentilis, quodammodo, vt ita loquar, ipsam Dei sapientiam superauit: nam ea ipsa verba, quibus Dominus vsus est ad eam à se repellendam, & gratiam ei negandam, loco argumenti quo Dominum in suam sententiam traheret, vsurpauit: ac si diceret. Tu me appellas canem, & me esse canem confiteor: itaque tracta me & pasce tāquam catellū: nā liceat his non detur panis integer, nō tamen negantur micæ, & frusta de mensa cadentia.

Matth.11. 6. O quàm bene dixisti bone IESV, quod *Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud.* Magnam vim certe adhibuit hæc mulier: primò sibi, ita toleranda cum tanta humilitate & patientia, repulsa & contemptu proprio. Deinde tibi, quia sua importunitate quasi vi illata è manibus quadantenus exterfit gratiam, quam videbaris ei negare. *Marc.7.* Et benè dicit Euangelium, te ingressum domum, nemine animaduertente, sed tamen nō potuisse latere: hęc enim

enim mulier importunis suis clamoribus te exire compulit, teq; pregredientem longius ita cohibuit, vt bonitatem tuam dissimulare, & viscera misericordiæ claudere amplius non potueris, sed magna eius fide & humilitate victus, coactus sis exclamare & dicere. *O mulier magna est fides tua.* Magna, quia rara & constans: magna, quia magnis rebus credidisti, & magnam in me fiduciam habuisti. *Fiat tibi sicut vis.* Quàm verè impletum est tunc, quod Dominus aliâs dixit. si quis eguerit pane, & ideo nocte adierit domum amici, vt cõmodato illum ab eo capiat: si amicus iam existens in lecto excusetse, quod non possit surgere, & ille pulsare non desiterit, importunitate tandem victus amicus cogetur surgere, & porrigere petenti omnia necessaria. Non secus fecit hæc bona Cananæa, pulsauit ad diuinæ misericordiæ ianuam, petiuit panem eius gratiæ, quia filia sua opus habebat, sæpiusque repulsa, eousque perseuerauit, donec dulcis hic amicus, hominum amator, nõ solùm dedit quod petijt, verùm etiam quicquid voluit vel potuit desiderare, dicens ei, *Fiat tibi sicut vis.* Verùm quid est quod dicis ei bone IESV? an ergo, si illa peteret, *Luc. 11.*

non vt canis, ſed vt filia comedere in mensa tua, in ſocietate Angelorum, ei acquieſceres? Præterea ſi peteret à te cælum cum omnibus diuinæ tuæ gratiæ theſauris, certum eſt te aliud non eſſe ei reſponſurum, quàm, Mulier fiat tibi ſicut vis. Imò tanta eſt liberalitas tua, vt ſis paratus etiam teipſum dare vni cani. O ſtupor hominum, ô anguſtum cor peccatorum. Deus, ſi te humiliare velis, & ad eum conuertere, eſt paratus te donare amplitudine cæli cum omnibus ſuis bonis, vt regnum poſſideas æternum, imò paratus eſt ſeipſum dare ſummum & infinitum bonum, & tu aliud non deſideras nec quæris, niſi vnum miſerum palmum terræ, hoc eſt, breue & temporale gaudium huius vitæ mortalis?

7. Age verò quæ micæ, quæ fragmenta iſthæc ſint tanto ſtudio a Cananæa expetita videamus. Si enim micæ de menſa Domini dilapſæ, tam ſuaues & optabiles ſunt, quàm pretioſa & deſiderabilia fercula erunt quæ ſunt ſupra menſam collocata? Micæ ſunt omnia beneficia temporalia à Domino in hac vita corpori noſtro conceſſa, vt opes, ſanitas, &, quod Cananæa petebat,

bat, dæmonis expulsio è filia, ferculum verè regium & diuinum est, quando DEVS seipsum degustandum præbet animæ nostræ, illamque suis donis & charismatibus cælestibus locupletat. Ditissima verè est mensa CHRISTI Domini nostri, omni eduliorum lautitie & copia instructa. Hæc autem alia non est, quàm sacratissima sua humanitas, in qua apposuit nobis diuinum suauissimumque cibum. Hanc mẽsam probè norat Magdalena, quæ ingressa domum Simonis, posthabito Pharisæi conuiuio, rectà se contulit ad mensam, quam Dominus ad sanctissimos suos pedes illi præpararat. Vbi degustauit dulcissimum illum cibum remissionis suorum peccatorum, & pacis conscientiæ suæ tantopere desideratum. Norat quoq; illam Ioannes Euangelista, qui oblitus mensæ, in qua edebatur agnus Paschalis, videns vicinam se habere mensam magis opulentam & lautam pectoris CHRISTI, ad eam se adiunxit, summaque copia degustauit efficacissimum cibum illius salutaris sapientiæ, illius sublimis Theologiæ, quam postea nobis quoq; in sacro suo Euangelio communicauit. Norat quoq; Thomas

Luc. 7.

Ioan. 13.

Ioan. 20. Apostolus, qui post Saluatoris resurrectionem extendens manum ad hanc ipsam mẽsam, ex aurea illa lance sacratissimi lateris eius ad se attraxit pretiosissimum cibum veritatis resurrectionis, & confessionem suæ diuinitatis: vnde totus extitit corroboratus & summa lætitia perfusus. Norant similiter
Luc. 24. discipuli euntes in Emaus, dum agnoscerent CHRISTVM in fractione panis, quia multo plus recreati sunt cibo illo spirituali, dum Magistrum sui resuscitatum cõspicerent, quàm de refectione corporali accepta in diuersorio, in quo illa vespera fessi remanserant. Nouit denique tota Ecclesia quæ continenter, & tam lautè hoc pane cælesti & angelico nutritur ac sustentatur. Certe si micæ consolationem, & charismatum spiritalium, quæ ex mẽsa illa cælesti cadunt, & à Domino seruis suis communicãtur in hoc deserto, ita satiant & oblectant, vt propter illas omnes huius mundi res contemnantur; quid erit, quando videbunt se in cælo conseſſuros in mensa Domini, in qua eis apponetur panis integer claræ visionis summi boni? De hac mensa locutus est Dominus quando dixit Apo-
Luc. 22. stolis: *Vos estis, qui permansistis mecum in ten-*

tentationibus meis, & ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo. Ad hanc mēsam ipse sedere faciet seruos suos, ipse ministrabit illis, & ipse erit panis viuus & diuinus, quo illos pascet. Beatus ergo, *qui gustabit panē in regno cælorum*, qui dignus fuerit accūbere huic mensæ, & cęlesti cōuiuio illo regni cœlorum perfrui in æternum. *Luc. 12.*

COLLOQVIVM.

ORABIS CHRISTVM Dominum, vt sicut mulieri Cananææ misertus sanitatem concessit filiæ, pro qua precabatur, ita dignetur & tui misereri, & in tuis necessitatibus, atq; tentationibus manum præbere. Et quamuis propter commissa peccata sis instar canis immundus, & vt canis, dignus non sis integrum panem à sua Maiestate recipere, hoc est, gratuitorum donorum copiam salutem velit tibi aliquot exiguas micas gratiæ suæ, sine quibus anima tua immunis esse non potest ab inimicis, communicare. Quod si vel minimā obtinueris, te sperare non solùm liberationem à peccato & dæmonio, verūetiam adoptionem filiorum Dei.

DOCVMENTA.

1. CANANAEA ad impetrandam salutem filiæ egressa est è finibus Tyri & Sidonis, regione gentilium. Non potest salus animæ obtineri in Tyro & Sidone, vbi Deus non cognoscitur, nec colitur. Quare cum nec in mundo cognoscatur Deus, sed potius offendatur, facilè intelligis te in eo non posse consequi salutem animæ tuæ. Egredere ergo cum Abrahamo de terra tua, & cum Loth de Sodoma & Gomorrha, & cum filijs Israhel ex Aegypto, & denique cum hac Cananæa de finibus Tyri & Sidonis, & subito accurres CHRISTO Saluatori tuo.

2. Cananæa petitura à CHRISTO sanitatem filiæ, egressa est è finibus gentilium. Quo significatum est, animæ peccatrici, sibi obtinere remissionem peccatorum & gratiam Dei velit, non satis esse, desistere à prauis operibus, sed etiam egredi debere ex confinibus peccati, id est, occasiones peccandi defugere.

3. Cananæa, quia bene intelligebat, quanta molestia dæmon filiam afficeret, cum fiducia accurrit ad CHRISTVM, & liberationem impetrauit. Malè habet peccator, quando non agnoscit suam ægritudinem, & afflictionem animæ suæ; multo verò peius, quando de sanitate desperat, pessimè deniq; quando Medicum aspernatur.

4. Cananæa CHRISTO filiæ ægrita-

dinem

dinem exaggerauit dicens, eam peßimè à dæmone tractari. Diſce tu quoque peccator non excuſare, ſed potius exaggerare grauitatem peccatorum tuorum coram Deo, eaque ſyncerè confiteri, detegendo omnia vulnera, ſordesque animæ tuæ: & confide quo amplius exaggeraueris infirmitatem tuam, hoc certius te inuenturum remedium.

5. Cananæa, mulier gentilis non auſa adire CHRISTVM ad poſtulandam pro filia gratiam, primo adijt Apoſtolos, qui cùm pro illa interceſſiſſent, auſa eſt ſe ad CHRISTI pedes abijcere. Sic homo peccator, quando ob enormitatem ſuorum ſcelerum agnoſcit ſe conſpectu Dei indignum, quem offendit, confugere debet ad eius Sanctos, vt, cùm eorum interceßione placatus fuerit, maiore fiducia ad eum recurrere poßit, & ſcelerum ſuorum condonationem obtinere.

6. Cananæa prius credidit Chriſtum poſſe ſanare ſuam filiam, & poſtea eum acceßit. Secundò ſæpius repulſa, perſeuerauit in ſua petitione. Tertiò confeſſa eſt ſe indignam gratia quam petebat, comparans ſe catello contento micis de menſa cadentibus. Vnde diſcimus tres virtutes neceſſarias ad impetrandam à DOMINO gratiam. Primò fidem, vt firmiter credamus Dominũ poſſe, & velle largiri quod petimus, ſi ſaluti noſtræ ſit conueniens. Secundò patientiam, ne langueſca-

mus

Prou. 26. mus in petendo, etiam si statim voto non pe-
tiamur. Tertiò humilitatem, vt agnoscamus
nos verè esse canes: eò quod more canum sæ-
pe ad vomitum peccati redierimus, & ideò
2. Pet. 2. existimantes nos diuina misericordia indi-
gnos, præstolemur gratiam nõ pro nostris me-
ritis, sed ex pura misericordia & bonitate
Dei.

7. Apostoli dixerunt CHRISTO, vt mu-
lierem illam post ipsos clamantem dimitteret.
Si volumus sanctos orare pro nobis, & à Deo
exaudiri, conuenit, vt exemplo Cananææ hoc
faciamus. Primò, clamemus, hoc est, vt ora-
tiones nostræ non tantùm è labris, sed ex in-
timis cordis penetralibus, proficiscantur. Se-
cundò vt clamemus post Sanctos id est, con-
mur eorum vestigijs insistere, imitando exem-
pla virtutum & sanctæ vitæ ab ijs nobis rela-
ta, vt hortabatur Apostolus illis verbis. Imi-
tatores mei estote, sicut & ego Christi.

1. Cor. 11. 8. Cananæa licèt gentilis & idololatria, per-
seuando in precibus obtinuit à CHRISTO
quicquid voluit. Tantum efficit apud Deum
perseuerantia, vt quicquid homo à Deo pe-
poscerit ad salutem spectans, & in oratione
ad ipsum & Sanctos perstiterit. etsi Deus vi-
deatur exaudionem differre, tandem tamen
prolixè obtineat, etiamsi esset Chananæus aut
canis immundus.

9. Si bonum non est, vt dixit CHRISTVS,
sumere

sumere panem filiorum, & mittere canibus, quaratione bonum esse poterit permittere vt fame moriantur pauperes, filij Dei & fratres tui, canes verò & equi tui pinguescant & incrassentur. Vide igitur quemadmodum expendas facultates à Domino tibi commissas, & eo fine concessas, vt ex eo quod tibi superest etiam communices pauperibus.

10. *Cananæa post impetratā à CHRISTO gratiam, inuenit filiam suam à Dæmonio liberam in lecto iacentem. Quamdiu anima obsessa est à dæmonio peccati mortalis, non aliter diuexatur, quàm hæc filia: nam, vt dicit Propheta,* non est pax impijs. *Peccatores non possunt habere pacē, eò quod dæmon, cui per peccatum sunt subiecti, non potest relinquere pacem animæ; sed nunc eam in terram deijcit per opum terrenarum desideria, nunc aquis vanitatis immergit, nunc in ignes iræ & vindictæ, nunc in fœtida sepulcra carnalitatis eam detrudis. E contrà tunc anima iacet, & quiescit, quando immunis est à culpa mortali. sicut dixit Propheta.* Cum dederit dilectis suis somnum, *nempe magnæ pacis, & quietis in conscientia.*

Esa. 48. & 57.

Psal. 126.

DE

DE SVRDO ET MVTO A CHRISTO SANATO.

MEDITATIO V.

EVANGELIVM.

Mar. 7. ET iterum exiens IESVS de finibus Tyri venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos. Et adducunt ei surdum & mutum, & deprecabantur eum, vt imponat illi manum. Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius: & expuens tetigit linguam eius, & suspiciens in cælum ingemuit, & ait illi. Epheta, quod est, adaperire. Et statim apertæ sunt aures eius, & solutum est vinculum linguæ eius, & loquebatur rectè; & præcepit illis, ne cui dicerent. Quan-

Quanto autem eis præcipiebat, tanto magis plus prædicabant, & eò amplius admirabantur dicentes: Bene omnia fecit: & surdos fecit audire, & mutos loqui.

PROPHETIAE.

1. *DEVS ipse veniet, & saluabit nos Tunc aperientur oculi cæcorum, & aures surdorum patebunt, & aperta erit lingua mutorum.* *Esa. 85.*

2. *Sapientia aperuit os mutorum.* *Sap. 10.*

CONSIDERATIONES.

CONSIDERA, quomodo iter suum confecerit benedictus IESVS, & nunc huc, nunc illud profectus sit vt perditas oues quæreret, quocunque autem se conferebat, semper aliqua suæ bonitatis & misericordiæ signa relinquebat. Venienti igitur Saluatori è Tyro versus mare Galilææ, adductus est surdus & mutus curandus. Et meritò Christo offerebant vitio naturæ laborantes, vt cæcos, surdos, mutos, claudos; nam cũ ipse solus esset conditor auctorq; naturę, ad eũ quoq; spectabat mederi vitiatæ naturæ. Quanquam tanto numero & varietate morborum corpo- *Punct. 1.*

corporalium ab eo curatorum propriè
repræsentetur nobis miser status in
quem per peccatum animæ nostræ de-
lapsæ sunt, à quo vt liberaremur Chri-
stus in mundum venit. Neq; enim præ-
cipuè venit ad sananda ægra corpora
vel ad salutem temporalē homini im-
partiendam, sed ad salutem animarum
procurandam. Venit causa prædicandi
Euangelij, regniq́ue cælestis; Ac vt
mundus agnosceret illum esse verum
Saluatorem, doctrinamq́ue suam, ac
promissiones de vita ęterna, esse veras,
multa signa & miracula patrauit, aliaq́ue quàm plurima stupenda opera fe-
cit, quæ nullus alius facere potuit, ſi
Ioan. 3. Deus, vt dixit Nicodemus, non fuisset
cum illo. Inter maxima aũt mala natu-
ræ nostræ ad quę per sanctissimā huma-
nitatē suā curāda Dominus venit, nu-
meratur surditas, & loquendi impoten-
tia. In hanc aũt surditatē, & verbi Dei
audiendi impotentiam meritò genus
humanum incurrit, eò quod aduersus
Gen. 3. diuinũ præceptum mortiferis serpentis
sermonibus aures præbuerit. Meruit
similiter esse mutum, vt laudes Dei
prædicare non posset, quia non conti-
nuit linguam suā à pestilēti colloquio
Ibidem. seductoris. Meruit os habere conclusũ,

co,

eò, quòd contra diuinam obedientiam illud voluit aperire, & cibum vetitum manducare. O quantam pernitiem hominibus attulit hoc humani generis vitium: venenum enim omne quod ex hac putri radice profluxit, in eum modum propagatum est, naturamque humanam inquinauit, vt quo tempore filius Dei incarnatus est, paucis quibusdam in Iudea exceptis, totus mundus implicitus fuerit innumeris erroribus, ore, auribusque ad audiendam, vel confitendam veritatem omnino reclusis. Quid verò faceret homo in tam calamitoso statu, nisi abiecta omni spe remedij, ruere in exitium, & perpetuam damnationem? Non erat vllus sub cœlo, qui cuiquã manũ porrigere posset, vt potè omnes eidem miseriæ obnoxij, omnes, vti scriptum est, facti erant inutiles, nec vel vnus inueniebatur, qui faceret bonum: neq; poterat homo iuuare seipsum: cùm nec habuerit aures ad audiendum res ad salutem suã pertinentes, nec linguam ad exponendum suas necessitates, vel ad inuocandum cælestem medicum, à quo solo iuuari poterat. Verùm vide, quemadmodum benignissimus IESVS eius misertus (vt enim solus eum condiderat, ita con- *Psal. 13.*

conueniens erat, vt solus eum redimeret) mira sapientia humanæ infirmitati succurrerit. Nam sicut homo per inobedientiam perdidit auditum, & factus est surdus: sic vnigenitus filius Dei assumpsit aures ad audiendum, & paternam voluntatem exequẽdum, sicut ipse alloquens æternum Patrem dixit per Prophetam. *Sacrificium & oblationem noluisti, aures autem perfecisti mihi. Holocaustum & pro peccato non postulasti, tunc dixi, Ecce venio, vt faciam voluntatem tuam.* Adhæc sicut homo sua culpa erat factus mutus, & loquelam amisit, sic verbum Patris factus est homo vt per nos loqui posset. Et primo locutus est CHRISTVS, non solùm offerendo preces, & supplicationes ad Patrem *cum clamore valido & lachrymis*, sed etiam locutus est cum hominibus, annunciando illis veritatem, & viam salutis tradendo. Secundo locutus est operibus, per omnem vitam laborando, vt suarum virtutum, conuersationisque suæ sanctæ exemplo informare nos posset, qua ratione & nos vitam instituere, ad placendum Deo, & salutem animæ nostræ consequendam, debeamus. Deniq; locutus est CHRISTVS suo sanguine, quem pro expian-

Psal. 29. *Heb.* 10.

Heb. 13. *Baruc.* 3.

piandis peccatis nostris sparsit, qui sanguis tanto igne amoris sparsus multò melius locutus est, maioremque vim habuit apud Patrem, ad obtinendam peccatorum veniam, quam habuerit sanguis Abel ad obtinendam vindictam contra fratrem, à quo erat occisus. *Heb.12. Gen.4.*

2. ADDVCTVS est ad IESVM homo surdus & mutus. Inciderat hic homo in hæc duo grauissima mala, nõ vitio morbi, sed nequitia dæmonis à quo obsidebatur, vt alius Euangelista notauit. Itaque tria miracula in eo cõcurrerunt. nam primo liberatus est à dæmone, & simul illi restitutus est auditus & loquela. O quot surdi & muti inueniuntur in mundo, quibus dæmon occludit aures, & linguã ligat, vt nec audire, nec loqui possint de rebus ad salutem suã spectantibus. Ac primò quidẽ mali surdi sunt illi, qui nõ cognoscunt seipsos, nec conscientiæ suæ curã habẽt quæ continuò intra ipsos clamat, nunc reprehendens illos, quando sunt in peccato, nũc monens & docens, instar cõcionatoris, quid facto opus sit ad consequendam salutẽ. Verum qui in cursu vitæ suæ noluerint præbere aures internis illis clamoribus & salutaribus

voci-

vocibus, postea in inferno illis verm
conscientiæ erit inter reliquas par
grauissima & intolerabilis. Secund
mali surdi sunt, de quibus scriptu
Psal. 35. est. *Noluit intelligere, vt bene ageret*, cui
modi occludunt aures diuinis insp
tionibus, nec volunt audire vocem,
quando per se interius eos admon
vel per Scripturas aut concionator
aliosque Dei ministros hortatur ad f
giendum malum, & bonum amp
ctendum, de quibus conquereba
DEVS per Prophetam illis verb
Esa. 42. *Quis cæcus nisi seruus meus? & surdus nisi*
quem misi nuncios meos? Tertiò, su
sunt, qui nunquam cogitant, nec
dire sustinent de terribili voce tub
cuius sonum mortui omnes excitab
tur. O quantam consolationem &
Ioan. 5. titiam afferet tuba illis, qui modo n
3. Thes. 4. obsurdescunt, sed meditantur de il
aures que suas semper apertas offer
Deo ad obsequendū diuinis eius m
datis. Contra, quàm infaustus & fu
stus erit sonus ille in auribus eorū,
nunc eum nolunt audire, nec vnqu
mente pertractare volunt extremam
horribilem sententiam, quam CHR
STVS detonabit in peccatores. I
Matt. 25. *maledicti in ignem æternum.* Quartò m
su

surdi sunt, qui nolunt audire clamorem sanguinis Christi frustra pro eis effusi & sine fructu. Clamat pretiosus hic sanguis cõtra nos, quia peccata nostra CHRISTO mortem conciliarunt. Clamat contra nos; quia nõ solùm cõtemnitur à nobis, sed etiam conculcatur, non referendo Deo debitas pro tãto beneficio gratias, sed regrediẽdo ad committenda ea peccata, pro quibus Christus semel mortuus est: atq; ita quãtum in nobis est, sacrum illum sanguinẽ quasi de nouo spargimus. Quinto, surdi quoq; sunt, qui occludunt aures ad clamores pauperum, vel, vt rectius dicam, Christi, qui in persona ipsorum pauperum petit eleemozynam, quibus eueniet, quod scriptum est. *Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis, clamabit & ipse & non exaudietur.* Prou. 21. Sexto, mala surditas est, quando homo occludit aures fratri postulanti veniã, & iniuriam sibi factam condonare non vult, de quo similiter Scriptura dicit, *Homo homini seruat iram, & à Deo quærit medelam?* Eccl. 29. quasi diceret, nullo modo impetrabit medelam: *Sed eadem mensura, qua mensus fuerit, remetietur ei.* Matt. 7. Quare melius esset obsequi consilio sapientis: *Relinque proximo nocenti te, & tunc deprecanti tibi peccata* Eccl. 27.

cata soluentur. Denique surdi sunt, q
non audiunt clamorem creaturarum
omnium, quæ eos inuitant ad agn
scendum & amandum suum creat
rem. Heu DEVS meus, ecce cælu
& terra cum omnibus in ea comp
hensis omni hora clamant, & horta
tur, vt te diligamus. Nam volucres c
li, bestiæ terræ, pisces maris, omniaq
à te nobis ad nostrum vsum, solatiu
& sustentationem data, quid aliud v
ciferantur, quàm vt simus grati, &
tam liberalem benefactorem, tam d
cem amatorem, tam benignum Pa
& tam misericordem Dominum,
nos creauit, aluit & gubernat, amen
Verum heu nos ingratos, qui ad
commoditates & adiumēta, quæ à
creaturis habemus tam parum co
mouemur ad te diligendum, & pro
ficio nostro colendū, imò, quod de
rius est, sæpe numero potiùs seruim
ipsis creaturis, non ad gloriam, sed
decus & iniuriam tuæ Maiestatis. Ex
lia parte non omnis surditas mala
sed quædā bona est & laude digna.
mò enim cū laude obsurdescunt
qui aures claudūt diabolicis sugges
Psa. 57. nibus, & ne audiant vocē infernalis
cantatoris, instar aspidis surdæ, ca
obt

obturant aures, hoc est, consideratione nouissimorũ, mortis & diuini iudicij. Secundò cum laude obsurdescunt, qui obturant aures ad detractiones proximorũ, secundùm consilium Sapientis. *Sepi aures tuas spinis, & noli audire linguam nequam.* Eccl. 28. Tertiò boni surdi sunt, qui nolunt præbere aures adulatoribus, qui quasi oleũ sermone suo penetrãt & cõtaminãt animas, de quibus scriptũ est. *Oleum peccatoris non impinguet caput meum,* Psal. 140. Deniq; boni & sancti surdi sũt, qui norunt obserare aures vocibus mũdi, carnis & creaturarũ, quæ instar sirenũ prę-dulci cantu & illecebris homines inuitant ad perfruendũ voluptatibus huius sæculi, dicentes. *Venite fruantur bonis quæ sunt.* Sap. 2. O quot diuites & potẽtes hodiè inueniuntur in mundo, qui vt legitur in Daniele, ad vocẽ fistulæ & cytharæ, inhiãthes vanitatibus, & dignitatibus mũdanis, statuã aureã Nabuchodonozoris adorãt, neq; animaduertunt miseri hãc vanitatis sirenẽ mel quidem in ore, sed venenum sub labris tenere. Vnde, dum sectantur hanc commentitiã dulcedinem, deprehendunt se veneno lætaliter vulneratos & moriuntur.

3. CONSIDERA deinde, perinde inueniri bonos & malos mutos, ac di-

ximus esse bonos & malos surdos. Ad primo mali muti sunt, qui nolunt aperire os ad diuinas laudes, & agendas gratias Domino de acceptis beneficijs, nec loquuntur de rebus quibus possint iuuare seipsos, & simul proximum aedificare. Secundo, mali muti sunt, quibus dæmon claudit os, & linguam ligat, ne confiteantur sua peccata; quod inimicus ordinariè facere solet tribus laqueis. Primus est verecundiæ, cum peccatorem pudet sua peccata patefacere. Vnde contingit, peccata homini celata postea detegi angelis & toti mundo, vti minatur futurum Deus per Prophetam. *Reuelabo pudenda tua* Naum. 3. *facie tua, & ostendam gentibus nuditatem tuam.* Secundus laqueus, quo dæmon ligat linguam peccatoris, est conceptus quando à verecundia victus & impe Spiritui sancto mentitus, incipit more Dei destitui, & assumere audaciam, eò quod videt nullum se inde pere detrimentum. Itaque nullam amplius rationem habet Sacramentorum imò nec CHRISTI ipsius, contra quod dixit sapiens. *Ne igitur dixeris: peccauiquid mihi accidit mali?* Et postea subjungit; *altissimus est patiens & redditor.* Redditor est, quia suo tempore vnicuique

reddet secundùm sua merita, & quo longiùs expectauerit, hoc grauius illum postea castigabit. Tertius laqueus, quo ligatur lingua, est spes temeraria peccatoris, qua differt confessionem in aliud tempus, atque etiam emendationem; atque si in eius potestate esset æque pœnitentiam agere, ac peccare. Differt in finem vitæ, hoc est, tunc vult confiteri, quando amplius non potest peccare. De quibus dicit Sanctus quidam Doctor, se quidem concedere illo tempore illis pœnitentiam, tamen non pronunciare illos esse de salute securos. Præterea mali muti sunt, qui dum loquendi tempus est, tacent, & tacendo, quantum ad ipsos pertinet, iniquitati consentiunt. Nam quando vident iniuriam illatam proximo, vel audiunt infamia & dedecore alios affectos, aut etiã intelligunt ignominiam illatam Creatori, cum possint malum auertere & corrigere, silent, & declarant sua nihil interesse. Denique mali muti sunt illi Prælati & Pastores animarum, qui negligentes sunt in coarguendis suorum subditorum vitijs, in rudibus instruendis, & ouibus sibi commissis salutari doctrina pascendis. Atque hi sunt canes muti, de qui-

bus loquebatur Propheta: *Canes muti*
Isa. 56. *non valentes latrare*, qui à Domino constituti ad custodiendum gregem, eum negligentia sua & socordia lupo infernali depascendum relinquunt. E contrario sancti & boni muti sunt, qui tacent, & non respondent, quando verbo vel facto aliqua illis irrogatur iniuria. sed nec verbo vel opere eam vindicare conantur. Qua in re pulchrè imitantur Dominum, de quo scriptum est,
Isai. 53. quod *quasi Agnus coram tondente se obmutuit.* Et ipse Dominus similiter dixit
Act. 8. per Prophetam. *Ego autem tanquam surdus non audiebam, & sicut mutus non aperiens*
Psal. 37. *os meum.* Deinde boni muti sunt, qui loquuntur quando loquendi tempus est, & tacent, quando est tempus tacendi, refrenando linguam suam à verbis otiosis, murmurationibus contra proximum, aliisque omnibus sermonibus & colloquijs, quæ cedunt in offensam DEI & proximi scandalum. Et hoc est, quod Propheta sibi à Domino concedi petijt. *Pone Domine*, inquiPsal. 140. ens, *custodiam ori meo, & ostium circumstantiæ labijs meis.*

4. ADDVXERE ergò ad CHRISTVM hunc hominem surdum & mu-

mutum, orando illum, vt tactu manuum suarum illum liberare vellet. Vbi primò considera, magnam horum piorum hominum fidem, quia crediderũt Dominum solo manuum tactu posse sanitatem reddere infirmis; & simul caritatẽ, nam sola misericordia huius miseri hominis moti, curandum illum susceperẽ, & cœlesti Medico obtulere. Vide quoq; quam efficaces eorũ preces fuerint, cùm tam facilè & cito impetrarint, quicquid tanta cum fiducia postularunt. Ex alia parte considera Saluatoris benignitatem, quod non ipsorum tantum infirmorum, sed aliorum quoque pro ipsis preces exaudiat. Et si Dominus id faciebat hominibus in terra, quid cogitandum est eum facere nunc in cælo, vbi & à dilecta sponsa sua Ecclesia, & à suis Sanctis, qui nunc securi de salute sua & adhuc solliciti de nostra, summa fruuntur gloria, continuis orationibus interpellatur & rogatur, vt velit nostris humanis ærumnis succurrere? Quare & nos longè securiùs possumus recurrere ad istos glorioſos intercessores, certi nos per illos obtinere posse omnia beneficia spiritualia ad salutem necessaria; quandoquidem videmus

hos homines à nemine rogatos subito à CHRISTO salutem corporalem huius surdi & muti potuisse obtinere. CVM ergo CHRISTVS priorum illorum hominum precibus facere satis vellet, è conspectu turbæ hunc surdum & mutũ remouit: vbi notare possumus magnam eius humilitatem: sicut enim post patratum miraculum vetuerat, ne enunciaretur in vulgus, ita nunc miraculum facturus refugit hominum præsentiam. In quo etiam illud declarare voluit, inter homines nihil nisi miserias & morbos reperiri, & idcirco è turba hominum hunc miserum extraxit: neq; enim remedium ab hominibus, sed à solo Deo, à quo solo omnis salus haberi poterat. Solus DEVS est, qui oculos conijcit in animam, quam mera bonitate & misericordia sua saluare decreuit, ille solus eam extrahit, & secernit è massa perditionis, solus sanat, conseruat, & tandem ad salutem perducit. Beatæ animæ, quibus Dominus singularem hanc impertit gratiam, vt potenti, benignaque manu sua eas extrahat è turbulento hoc sæculo, vt propius contemplari possint tuam inæstimabilem pulchritudinem, & suauissimum illud

mur-

murmur arcani tui colloquij in corde suo sentiri, quod sentiti non potest ab ijs, qui dies vitę suę in huius sæculi tumultibus, & in hac confusione Babylonica traducunt. O anima mea, vtinam gratiam illam consecuta essem, vt sim ex ijs quas Dominus elegit & separauit ab hoc maligno sæculo. Eia trahe me quoque o dulcis IESV, vt ab omnibus curis terrenis diuulsa curram post te in odorem vnguentorum tuorum. Duc me in solitudinem æternæ pacis, & collectionis animæ meæ, vt ibi mihi loquaris ad cor, & aures meæ ad suauissimam vocem tuam sint apertæ; lingua quoque ad te laudandum, benedicendum, & gratias pro tot beneficijs reddendas soluta. *Cant. 1. Ose. 2.*

5. CONSIDERA modum quem tenuit hic cælestis Medicus in restituendo auditu, & loquela huic misero homini. id enim fecit, immittendo digitos suos in eius aures, & sputo linguam tangendo, vt intelligeretur illum venisse ad omnes corporales & spiritales infirmitates nostras humanitate sua sacratissimo, tanquam manu & principali diuinitatis suæ organo curandas. Ita alibi sæpe legimus infirmos ab eo tactu sacrarum manuum

eius, vel fimbriæ veſtium ſanator
Miſit igitur Dominus digitos ſuos
in aures muti, vt demonſtraret ſe eſ-
ſe Creatorem, nam iſdem digitis
voluit reformare & reſtituere aures,
quibus eaſdem formarat & condide-
rat. Quid verò digiti Domini aliud
deſignarunt, quam dona ſancti ſpi-
ritus, quibus aperit aures animæ,
diſponendo eam ad audiendum li-
benter, & cum voluptate verbum Dei
aliaque ad ſalutem ſpectantia, quæ prius audire renuebat? Quare inanem
operam ſerui Dei in prædicando, hor-
tandiſque peccatoribus ponerent, ni
hic cæleſtis Medicus prius in illo-
rum aures hanc ſalutiferam vnctio-
Ioan. 6. nem inſtillaſſet, conuenienter illi
quod ipſe Dominus dixit. *Omnis qui*
audiuit à Patre & didicit, venit ad me.
Beatæ aures quæ tactę fuerint à CHRI-
STO: ſi enim beatæ erant, quæ vt ipſe
Matt. 13. dicit tantum audierant verbum Dei,
quanto beatiores erunt, quibus ipſe
CHRISTVS ſuis manibus au-
ditum aperuit, non corporis modo
ſed etiam animæ, ad audiendum ſa-
mul & credendum in illum. Deinde
Dominus diuini oris ſui ſaliua attin-
git muti linguam. O æterna ſapien-
tia

tia Patris, quanto amore flagrasti in nos? & quantum pro salute nostra laborasti? nam vt posses pro nobis peti, & vitam nobis morte conciliare, indui voluisti carne nostra, & homo fieri. Verùm quia nihil profuisset passio & mors tua ad iustificationem hominis & salutem, si ille non credidisset, confessusque fuisset hanc veritatem, nam, vt habet Apostolus, *corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem*: Ideirco sicut alibi tangendo sputo oculos cæci nati, aperuisti oculos mentis omnium hominum, vt lumen fidei reciperent: sic nunc eodem sputo tacta huius muti lingua os hominum aperuisti, vt eandem fidem confiteri possent. Et quoniam parum homini profuisset, mente tantum intelligere res diuinas & ore confiteri, si non affectu pariter voluntatis eas degustaret, ideò conuenientissimum fuit, vt Dominus post curatam mentem tactu aurium surdi, curaret etiam palatum animæ dono sapientiæ, per saliuam ex ore defluentem significatæ: de qua sapientia quoque scriptum est. *Ego ex ore altissimi prodiui, primogenita ante omnem*

Rom. 10.

Ioan. 9.

Eccl. 24.

creaturam. Tanta autem est huius diuini saporis & dulcedinis, quam Deus animis infundit, vis & energia, vt præ illa omnes facilè voluptates mundanæ contemnantur. Vnde quando Deus dignatur hoc diuinæ suæ dulcedinis dono purgare palatum animæ alicuius vario rerum terrenarum & carnalium sensu infectæ, mox hæ omnes redduntur ei amaræ, easque ceu lætale venenum fugit & horret. Beatus mutus cuius lingua meruit diuina saliua oris ipsius Dei ablui. Non dubium, quin felix hic mutus incredibilem quandam dulcedinem & voluptatem interius persenserit, quando Dominus pariter cum oris sui saliua animæ infundens donum sapidissimæ sapientiæ degustandum ei dedit. *Quam dulcis & suauis est Dominus.* Psal. 33.

6. HOC facto, ait Euangelista, Dominus suspexit in cælum, & ingemuit. O Creator mundi, quidnam potuit cor tuum infinito amore plenum permouere ad gemendum & suspirandum? O lætitia Angelorum, cur turbaris, & oculos tuos Sole lucidiores subleuas in cælum? Certè non aliud ad hoc te commouit, quàm quia in illo homine naturæ nostræ infirmæ statum considera-

dera-

derasti, & videns in quantam vilitatem & seruitutem è summa dignitate & fœlicitate deturbata sit, ex mera commiseratione ingemuisti. Verùm ex alia parte, quantum solatium, quanta voluptas animæ meæ accessit, dum considerat hunc gemitum Creatoris ex mero amore suæ creaturæ profectum? Mihi profecto ô DEVS meus multum peccatum meum, meaque miseria displicet, sed te ingemiscente & suspirante pro me, videor mihi in mea miseria beatus. O suspirium, quod infundis spiritum, & viuificas mortuos. O suspirium transiens cælos & diuinum Patris æterni pectus penetrans, eumque quasi compellens ad miserendum nobis. Hi sunt gemitus, qui omnem gratiam, omneque auxilium impetrant de cælo. Nec alius effectus fuit in hoc surdo & muto; cui in momento ad tuum imperium patefactæ sunt aures, & vinculum linguæ solutum est. Ingemuisti Domine mi, & suspexisti in cælum, vt homo, ad impetrandam à Patre huius infirmi salutem; sed, vt DEVS dixisti, Epheta, hoc est, adaperire, diuina autoritate & potestate mandando creaturæ, & restituendo illi esse, quod

Prou. 8. in prima sua creatione illi dederas. Legitur de te, quod *ludens in orbe terrarum*, nullo labore hunc mundum creaueris, sed nunc ad eum reformandum ingemiscis & suspiras: nec mirum, quia in opere creationis nullus tibi resistere potuit, at heu in opere redemptionis, per arbitrij nostri libertatem; quantopere repugnamus, quot obstacula diuinæ gratiæ ponimus, quantum laboris sudorisque tibi creamus, vt nos extrahas, è luto peccati? sicut conquerens dixisti per Prophetam, *Laborare me fecistis in iniquitatibus vestris.* Quantus verò labor est Domine quem tibi imponimus? maximè cum aliud nihil agamus quàm quod destruamus vel vitiemus summa pulchritudine & rectitudine à te creata. Ingemuit ergo benedictus IESVS propter nostras humanas miserias, ingemuit ob peccati grauitatem & enormitatem, à quo omnes ærumnæ nostræ originem habuerunt. Et certè non potuit non summum & deterrimum malum esse, quod expectore illo diuino gemitus & suspiria expressit; nec iustissimo illi iudici vllum grauius malum est culpa mortali, quandoquidem illi nec supplicia inferni ex omni parte mala censentur, nisi

Mal. 2.

ratione peccati. Legimus alijs duabus vicibus eum signa doloris demonstrasse, sed tantũ ob peccata. Et primò quidem, quando ita malitia & peruersitas hominum creuit, vt DEVS *tactus dolore cordis intrinsecus*, dixerit. *Delebo hominem quem creaui à facie terræ ab homine vsque ad animalia: pœnitet enim me fecisse eos.* Gen. 6. Atque ita locutus est Deus, non quod in eius pectore beatissimo & immutabili, locus esse posset dolori aut pœnitentiæ, sed quia talis consecutus est effectus, ac si doluisset. Nam vt homo dolens se rem aliquam construxisse, mox solet eam destruere & euertere, sic DEVS immissis in terram diluuij aquis, destruxit hominem & animalia à se condita. Secundò, DOMINVS internum suum dolorem demonstrauit apud sepulchrum defuncti Lazari, idque cum fremitu & lachrymis, & propter sola peccata nostra, quorum causa mors mundum ingressa erat. Gen. 7. Ioan. 11. Sed heu, licet tanta sit peccati grauitas & fœditas, tamen homines non desistunt sponte & cum voluptate etiam in omne scelus quotidiè ruere, quasi exultando in sua miseria, sicut de illis scriptum est. *Lætantur cum male fecerint, & exultant in rebus pessimis.* Pro. 2.

Me-

Merito ergo CHRISTVS pro tanti hominum temeritate & audacia gemit & suspirat, instar misericordis patris, stultam filij sui lætitiam considerans, qui velut phreneticus, expers omnis ra tionis ruit in exitium. Doles mi dulcis IESV non propter tua, sed mea vulnera, non ob tuam mortem, sed ob meam infirmitatem. O anima mea agnosce semel vt minimum ex hoc gemitu Domini tui peccatorum tuorum grauitatem, quandoquidem aduertis Domini vniuersi dolere vel ingemiscere non sui, sed tui periculi causa; tu quoq; cuius res agitur, cuiusq; salus in discrimen vocatur, age, vt dum tempus est pœnitentiæ ac misericordiæ, continuis lacrymis & gemitib. tuas iniquitates deplores, profundisq; suspirijs veniã pro omnibus erratis, quibus Deum offendisti, postules, vt breui huius vitæ planctu, liberare te possis à sempiterno plãctu inferni, & ad æterna Paradisi gaudia peruenire.

7. CONSIDERA deniq; profundum benedicti Iesu mirabilium operum effectoris humilitatem, quod post patratum hoc eximium miraculum restitui auditus & loquelę, prohibeat omnibus ne publicẽt, nec manifestent illud cui-

quam

quã. At qua ratione Domine mi vis tacere illũ cui ſoluiſti vinculum vt loquereturi Si enim ille à te curatus eſt, & facultatẽ expeditè loquendi recepit, qua alia in re linguam ſuã occupare debet, niſi in prædicandis & decantandis tuis laudibus & miraculis? atq; ideo merito deuotæ illæ turbæ hoc magis extulerunt voces ſuas, quo ſtudioſius eis ſilentium imperaſti. Fac ergo eis poteſtatem loquendi, nam in te conueniunt laudes ô ḊEVS Iſrahel. Si enim tu dixiſti, *Gloriam meam alteri non dabo*, non debes grauatè ferre, ſi homines non recuſent, ſed reddant, quod tibi debetur, & quod tuum eſt. Præterea cùm tu dixeris, neminem accendere lucernam, vt ponat eam ſub modio vel lecto, ſed ſuper candelabro, vt luceat omnibus qui in domo ſunt; quare tu vera lux, qui veniſti ad illuminandum tuis mirabilibus operibus mundum, iam vis eam abſcondere ſub paucarum perſonarum ſilentio, & non potius mandas, vt ad vtilitatem & ſalutem multorum, publicentur omnibus? Verum bene aduerte hoc præceptũ à te profectum, non vt obligares quenquam eorum ad ſilentium, ſed vt præberes eis humilitatis exemplum: quæ virtus vti multum

Eſa.42.

Luc.8.

fuit

fuit à te amata, ita voluisti eam in operibus tuis semper relucere. Agite ergo benedictæ turbæ, clamate audacter. *Bene omnia fecit, & surdos fecit audire & mutos loqui.* Imò valdè bene fecit. nam vt
Gene. 1. scriptū est. *Vidit Deus cūcta quæ fecerat, & erāt valde bona.* Tu certè nō scis quicquā facere nisi bonū & bene: & si quid mali est in creaturis, id non est nisi à nobis. Si autem omnia naturę opera à te facta sunt tam bona; quid quæso dicemus de spectantibus ad gratiam & redemptionem nostrā, quæ miraculis à te factis repræsentantur? Quæ lingua dignè vnquam posset exprimere & declarare admirandam sapientiā, bonitatem, & potentiam, quam in restitutione & liberatione generis humani demonstrasti? Dicite ergo benedictæ turbæ, & nos vnà vobiscum, *Bene omnia fecit, & surdos fecit audire, & mutos loqui.* O Domine mi, quot surdis aperuisti aures intellectus, quot mutis linguas soluisti, vt possent enunciare & deprædicare tuas
Esa. 48. diuinas laudes? sicut promisisti per Prophetam illis verbis, *Laude mea infrenabo te, ne intereas.*
Actor. 4. Quare primi clamate vos sancti Apostoli. *Non possumus quæ vidimus & audiuimus non loqui.* Exurgite agmina Martyrum & Virginum, & sapien-

pientia, quam idē Dominus ori veſtro infudit, confudite aduerſarios veſtros, vt appareat vana & ſtulta mundi ſapiē-tia, aureſq; eorum patefiant ad intelligenda myſteria puſillis & humilibus reuelata. Et tu quoq; anima mea, ingredere parum in teipſam, & cōſidera ſpeciatim, quoties Dominus ſuis ſanctis inſpirationibus tibi aperuerit aures & linguæ tuæ impoſuerit canticum nouum, vt in eius laudibus, & præconijs ſemper occupata eſſes & continentes gratias huic ſingulariſſimo tuo benefactori rependeres. *Qui exaudiuit preces meas, & eduxit me de lacu miſeriæ, & de luto fecis, & ſtatuit ſupra pedem pedes meos, & direxit greſſus meos. Laudabo dominum in vita mea, pſallam Deo meo quamdiu fuero.* *Matt. 11.* *Pſal. 39.* *Pſal. 145.*

COLLOQVIVM.

OBSECRA Chriſtum Dominum, vt, ſicut digito & ſaliua ſua facultatem audiendi & loquendi illi homini reſtituit, ita in auribus intellectus tui ponere velit digitum ſui ſancti Spiritus, animæ, vero tuæ ori guſtandā dare ſuæ bonitatis dulcedinē: vt vocē eius poſſis audire, & prōptè eiuſdem ſanctis mandatis obedire, ac ſimul lingua confiteri & ſemper benędicere ſanctiſſimū

eius

eius nomen: atque ita nunquam cessa-
do ab eius laudibus mundo prædican-
dis, tum verbo, tum vita sancta, eadem
misericordia qua te dignatus est, possi-
& alios multos exemplo tuo ad eã co-
lendam & glorificandam attrahere.

DOCVMENTA.

1. *QVI adduxerunt hunc infirmum a-
CHristum, orarunt pro illo, & Dom-
nus eum liberauit. Quo docemur, si quado ob-
tinere velimus gratiam aliquam vel auxili-
à Domino, non debere tantum nos ipsos illu-
orare, verum etiam sanctis vti interces-
bus, vt per eorum orationes mereamur ob-
nere quod petimus.*

2. *Christus sanaturus hunc hominẽ, semo-
eũ à turba. Si sanari velimus à Christo, & li-
berari à peccatis, necesse est vt secedamus
turba, hoc est à praua societate, fugiamus tu-
multus mundi, & oës peccãdi occasiones, nam*

Eccl. 13. *scriptum est.* Qui tetigerit pice, inquina-
bitur ab ea, & qui cõmunicat superbo
induet superbiam, & amicus stultorum

1. Cor. 15. similis efficietur. Corrumpunt enim, v
loquitur Apostolus, bonos mores collo-

Pro. 13. quia praua. *Et contra, scriptum est.* Qui cu
sapientibus graditur, sapiens est.

3. *CHRISTVS expuit, & saliua sua at-*

git muti linguam. Vnde discimus, vti stomachus purgatur prauos humores exspuendo; sic ad purgandum stomachum conscientiæ, per confessionem euomenda esse foras peccata nostra, vt simus liberi à dæmonio muto, quod ipsorum peccatorum laqueis ligatam tenebat animam nostram.

4. *Dominus liberaturus hunc infirmum suspexit in cælum & ingemuit. Vnde discimus, quoties in ærumna aliqua corporali vel spirituali sumus, vnicum remedium esse attollere oculos in cælum, & cum gemitu ad auxilium diuinum confugere: nam si in terram oculos defigamus, nullum inde suppetet auxilium, quod de cælo tantum venit à Patre luminum, à quo.* Omne datum optimum, & omne donum perfectum. *Et idem dixit Propheta.* Leuaui oculos meos in montes, vnde veniet auxilium mihi. *Iacob.1.* *Psal.121.*

5. *CHRISTVS quoque respexit in cælum, & gemuit, ad docendum peccatorem, vt vtrunque præstet, nempe, vt sic deploret peccatum suum, ne de venia desperet, confidendo diuinæ misericordiæ, nec faciat quemadmodum Iudas, qui doluit quidem, seque pœnitere demonstrauit de peccato, sed non suspexit in cælum, quia desperauit, & malè vitam clausit.* *Matth.27.*

6. *Hic homo primo recuperauit auditum, & deinde loquelam, vt intelligamus nos, antequam*

tequam idonei ſimus ad loquendum de rebus diuinis, & ad alios exhortandos, debere prius eſſe diſcipulos, & primo habere aures patulas ad audienda quæ Deus in nobis loquitur, & & in nobis ipſis illa meditari, quàm alios doceamus.

7. Poſt factum miraculum, partim Chriſtus vetuit illud publicari, partim turbæ illud publicè prædicarunt & Chriſtum collaudarunt. Vbi primò à Chriſto diſcimus, quantum ſtudiũ adhibere ad conſeruandam humilitatem debeamus, ex parte noſtra omnem laudem propriam defugiendo & vanam gloriam, ac optando vt bona opera noſtra lateant, atq; ipſi in notitiam hominum non veniamus. Secundò diſcimus à turba, vt conemur grati eſſe pro beneficijs à Domino receptis, laudando eũ & benedicendo in æternum. Deinde vt zelum habeamus tuendi alterius honorem & bonam famam, nos ipſos ſemper demittendo, & præferendo ac honorando alios.

8. In hac oratione à CHRISTO facta expreſſus eſt modus, quo homo peccator ſe ipſum ſanctificare poßit; ad quam ſanctificationem octo concurrunt, duo ex parte noſtra, & ſex ex parte Dei. Primò igitur turbæ adducunt infirmum ad Chriſtum, eumq; precantur vt velit eum curare: atque hæc ſunt adiumenta, quæ habemus à concionatoribus, alijsque

homi-

hominibus pijs: deinde preces Ecclesiæ, orationes Sanctorum, & hominum iustorum, pro nobis supplicantium, vt exhortatur S. Iacobus. Orate pro inuicem vt saluemini, Iacob. 5.

Secundo adductus est hic homo ad CHRISTVM, quo significatur liberi arbitrij nostri concursus: neque enim satis est, alios hortari nos, & precari pro nobis, sed opus est nos quoque diuinis inspirationibus consentire, & sponte CHRISTVM adire, remouendo occasiones peccandi, & faciendo quicquid ex parte nostra possumus. Atq; hæc duo requiruntur ex parte nostra. Ex parte verò Dei, Primum est, quod illum separauit à turba, vti legimus eum fecisse cum Abrahamo, cui dixit. Egredere de domo tua. Quod Deus facit, Gen. 12. vt diuellat nos à conuersatione huius mundi, saltem animo; affectum nostrum abstrahendo à cupiditate rerũ terrenarum. sicut ipse dixit. Ego ducam eam in solitudinem, & ibi loquar ad cor eius. Secundò immisit digitos suos in aures huius surdi. Quod facit Deus nobis, quando S. Spiritus sui donis, per digitos significatis aperit aures intellectus, vt intelligere possimus veritatem, & quod Deus in nobis loquitur. Tertiò saliua attigit linguam huius muti. Saliua designat sapientiã ab intellectu, velut saliuam à capite profluentem, qua Deus voluntatem nostram ad benefaciẽdum inclinat, impertiens simul voluptatem & facilitatẽ in

Oseæ 2.

agen-

Rom. 5.

agendo. Quartò, Christus respexit in celum quia gratia cum alijs donis cæleſtibus venit ſupernis & à Deo infunditur. Quintò, Chriſ ingemuit, quia eadem gratia à Deo nobis co municatur propter meritum paſſionis Chri D.N. & genituum ipſius. Sextò, dixit Do nus, Epheta, quo demonſtratur ſacramen rum neceſsitas, quorum forma ita inſtitua in prolatione verborum, vt ea peracta ho interius efficiatur ſanus & liberetur à pec tis, non ſecus quàm hic mutus & ſurdu prolationem verbi Epheta à Domino fact ab omni infirmitate ſanus factus eſt. Poſt omnia Christus mandauit ne miraculum manifeſtaretur, vt indicaret, opus noſtra ficationis in hac vita eſſe occultum, na

Eccl. 9.

vt ſcriptum eſt, neſcit homo, v trum amore an odio dignus ſit.

DE CONFESSIONE PETRI ET AVTHORITATE EI DATA A CHRISTO.

MEDITATIO VI.

EVANGELIVM.

IN illo tempore venit IESVS in partes Cæsareæ Philippi, & interrogabat discipulos suos dicens. Quem dicunt homines esse filium hominis? At illi dixerunt. Alij Ioannem baptistam, alij autem Heliam, alij verò Hieremiam, aut vnum ex Prophetis. Dicit illis IESVS. Vos autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Petrus dixit ei. Tu es CHRISTVS filius Dei viui. Respondens autem IESVS, dixit ei. Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, *Matth. 16. Marc. 8.*

sed pater meus qui in cælis est. Et
go dico tibi, quia tu es Petrus, & s
per hanc petram ædificabo Eccles
meam, & portæ inferi non præua
bunt aduersus eam. Et tibi daboc
ues regni cælorum. Et quodcunq
ligaueris super terram, erit ligatu
& in cælis, & quodcunq; solueris s
per terram, erit solutum & in cæl

FIGVRAE.

Gen. 49. 1. IACOB *benedicens suos filio*
*vt ad Ioseph*um *super alios o*
nes amatum peruenit, post data e
piosam benedictionem, & mentio
persecutionis fratrum factam, subie
Inde egressus est pastor lapis Is
hel.

Leu. 13. 2. *Deus in veteri lege potest*
dedit sacerdoti iudicandi leprosos,
cludendo & condemnando eos qui
lepra perseuerabant: liberando verò
mundando illos qui signa sanitatis
strabant.

3. Reg. 17. & 18. 3. *Deus dedit potestatem Elia Pr*
pheta orationibus suis claudendi
ap

aperiendi cælum, vt dimitteret vel non dimitteret pluuiã, prout illi videbatur.

PROPHETIAE.

ECCE *ego mittam in fundamentis Sion lapidem probatum, angularem, pretiosum in fundamento fundatum.* Esa. 28. 1. Pet. 2. Act. 3.

CONSIDERATIONES.

IBAT clementissimus generis humani redemptor, pro conuersione & auxilio animarum, indefesso studio & feruore vltro citroq; discurrẽs per totam Iudææ ditionem, & omnes ad pœnitentiã hortabatur: ad id enim erat missus, vt quæreret oues aberrantes domus Israhel. Dum ergo officium à cælesti Patre commissum omni diligentia exequitur, venit in partes Cæsareæ, ibique vt erat ad omnes homines iuuandos intentus, voluit imprimis suos discipulos in fidei merito promouere, & ideo quæstionem illam proposuit. Quẽ dicerent homines esse filium hominis? Norat quidem benedictus IESVS, vtpote DEVS, cuius solius est penetrare arcana cordium, quemq; *nulla latet, cogitatio,* quæ hominum de se esset opinio; sed tamen, atq; si nõ nosset, more hominũ Punct. 1. Iob. 42.

interrogare voluit. Cur verò, æterna ſa
pientia Patris id facis? an fortè teneri
deſiderio laudum tuarum audien
rum? non certè; nam vt omittã fugiſſe
te ſemper iſtas laudes, verbisque & fa
ctis vt humilem Magiſtrum omnes hu
militatem docuiſſe; exiguæ laudi tib
erat, vt, qui eras ſplẽdor gloriæ, & figu
ra paternæ ſubſtantiæ, habereris vt
Hebr.1. pro Ioanne Baptiſta, vel Helia, vel Hie
remia. Id ergo mouerit te ad quæſtio
nem hanc faciendam, vt nempe dile
cti tui diſcipuli ex vera & fideli confeſ
ſione ſuã referrent meritum & præmi
um: in ſalute enim hominum concil
anda requiris etiam ipſorum hom
num cooperationem; exigis vt tuæ di
uinæ gratiæ etiam noſtrum adiung
tur liberum arbitrium, *ne in vacuum ea*
1.Cor.6. *recipiamus*, vt loquitur Apoſtolus. Dem
de mouerit pariter te Domine mi; in
flammatum pectoris tui deſiderium,
depellendas viuificæ lucis tuæ ſplen
dore tenebras ignorantiæ, quæ adhu
mentes Apoſtolorum obſcurabant
tempore paſſionis tuæ, quo tu ver
Iuſtitiæ ſol obſcurandus eras, vnà cu
illis Iudæorum manerent obſcurat
Itaque voluiſti eas exiguo hoc lumi
colluſtrare, vt te cognoſcerent eſſe

rum Dei filium, & Redemptorem totius mundi: nam fingendo te non scire, quid alij de te sentiant, illis declaras, pro quo verè sis habendus. In qua quæstione, vide, quomodo ex vna parte maximè eluceat eiusdem Domini humilitas, quia non quærit, de opinione summorum Sacerdotum, Scribarum, & Pharisæorum, sed vulgarium tantum & plebeiorum, suorumq; pauperum discipulorum, quia hi maiori desiderio tenebantur cognoscendæ veritatis & viæ salutis, quàm illi. Vnde & IESVS potius gaudebat ab humilibus, quàm à magnæ auctoritatis & nominis personis cognosci & recipi, sicut de eo scriptum est. *Et cùm simplicibus sermocinatio eius.* Ac sicut dixit S. Iacobus. *Elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide.* Adhæc vide, quanta molestia Dominus de se loquens non se nominet in propria, sed in tertia persona: cumque alijs nominibus vti posset, tamen vtitur tantùm nomine *filij hominis*, quod lingua Hebræa, qua CHRISTVS vtebatur, significat hominem plebæum & vulgarem. VERVM bone IESV, cur negligis tot alios titulos meritò tibi congruentes, & solum assumis filij hominis? Verum est, Domine, hominem te esse

Prou. 3.
Iacob. 1.

opera ſpiritus Sancti conceptum exp
riſſimo Virginis vtero: ſed veriſſimu
quoque eſt te eſſe DEVM, altiſſimi
lium, de quo audita eſt vox de cælo
tuo baptiſmo. *Hic eſt filius meus dilect*
in quo mihi complacui. Et cui ab omni
ternitate dixit idem æternus Pater,
lius meus es tu, ego hodie genui te. Qu
ergo non potiùs quæris, *Quem dicunt*
ſe filium Dei? ſed quæris. *Quem dicunt*
filium hominis? Non certè conuenit D
mine mi ſponſum cognomine ſpe
ſæ appellari, at potiùs ſponſam cogn
mine ſponſi. Sed heu idem ipſe am
qui impulit te, cùm eſſes DEVS, hom
nem fieri; effecit nunc, vt cum me
poſſes vocari filius Dei, malueris
men filij hominis nomen vſurpa
tanto enim amore proſecutus es h
manam naturam ſponſam tuam,
volueris eam exaltare, & honorato
gnomine tuo nobilitare, atque id
voluiſti omnes fideles appellari fili
Dei, quando modum orandi tradid
illis verbis. *Pater noſter qui es cælis.*
autem humilians teipſum, volui
ſemper appellari nomine ipſius ſpo
ſæ, & ideo nunc dicis. *Quem dicunt hom*
nes eſſe filium hominis? Cùm ergo ô a
ma mea, videas IESVM tuum tante

Matt. 3.

Pſal. 2.

Matth. 6.

perè gaudere & oblectari nomine filij hominis, æquissimum est, vt tu quoque tibi complaceas, & delecteris nomine filiæ Dei, malisq; contemnere & perdere omnia alia nomina & titulos, qui à mundo tibi dari possent, quàm amittere hunc vnum tam honorificum & à Deo tibi communicatum.

2. RESPONDERVNT ergo Apostoli ad quæstionem CHRISTI, & varias opiniones populi retulerunt, vt quod alij eum existimarēt esse Ioannē Baptistam, alij Heliam, Ieremiam alij, vel vnum ex Prophetis. Vbi considera magnam illius gētis cæcitatem, quod, cū paulò ante oculis suis vidissent singulare illud miraculum in testimoniū diuinitatis patratū, de saturatis exiguo pane tot hominum millibus nihilominùs more hominum humano more res æstimantium, non potuerint sublimiorem de CHRISTO formare opinionem, quàm eum esse vnum ex veterib. illis Prophetis, qui puri homines fuerunt. Et sicut per intellectus cæcitatem ad notitiam veritatis non peruenerūt, sed ab ipsa veritate seipsos fallentes aberrârunt, sic quoq; sententijs iudicijsq; inter se discordes fuerunt. hæc.n. mendacij proprietas est, semper esse varium

Matth. 14.

& à se dissentiens, sicut contra propriã veritatis est, vt vna tantùm sit, & sib semper consentiens. O benedicte IE SV; quàm parum cognitus es. iam multis annis laboraueras in illo po pulo prædicando, conuersando, & mi racula multa faciendo, & tamen non
Ioan. 15. dum cognoscunt, quisnam sis. Cert si non fecisses signa & opera, quali nullus alius vnquam inter ipsos feci non magnum esset, si te non cogno scerent: verum cùm tanta feceris, quæ satis sint ad manifestandam tuam di uinitatem, non modo in Iudæa, sed to toro terrarum orbe, negari non po test, valde magnam eorum fuisse in gratitudinem, eoque maiorem, quan to plures inter eos ipsos qui te non a gnouêre; fuerunt, quos singularibus beneficijs affeceras. Nos autem exista eorum cæcitate & tenebris, habemus occasionem magni luminis, capiendi, ad agnoscendos nosipsos, ingentem que obligationem, qua Dominus per specialia beneficia nos sibi deuinci nam & nos eramus homines, nec mi nùs quàm ipsi peccato originis excæ cati; itaque oculi mentis nostræ minus idonei erant ad perspiciendas res su pernaturales & diuinas, quam oculi no

ctuæ

ctuæ corporales ad contemplandum lumen solis. Vnde possumus intelligere, quantum nunc de diuinis mysterijs capimus & comprehendimus, non iam nos illud lumine nostro sed lumine fidei à Deo per suam gratiam & infinitam bonitatem communicato perspicere: In quo habemus magnam consolationis materiam, quandoquidem inuenimus nos esse (quæ est ipsius gratiæ merces) intra sanctæ & Catholicæ Ecclesiæ gremium, tantoq; in hoc lumine confirmari magis, quod Dominus nobis communicat, quanto clariùs experimur opinionem fidelium omnium hac in re esse consentientem, imò vnã tantum, cùm hæretici & schismatici tantum opinionibus inter se dissideant, & contra se mutuo digladientur: quod efficacissimum argumentum est, fidem nostram veram esse, templumq; hoc Ecclesiæ sanctæ, in quo versamur, esse illud de quo scriptum est. *Verè Dominus est in loco isto*, nam vt dixit ipse Deus, *Vna est formosa mea, vna est columba mea.* Gen. 28. Cant. 6.

3. CONSIDERA suauem diuinæ prouidentiæ dispositionem, quæ sicut in omnium operum suorũ executione postulat nostram cooperationem, sic nunc ad dandam occasionem Petro

merendi, comparandiq; se cõfessionis & fidei beneficio ad gradũ, ad quem etat prædestinatus, post cognitam aliorum de se opinionẽ interrogat discipulos suos dicẽs. *Vos aũt quem me esse dicitis?* quasi diceret, Alios homines huius sæculi, nihil nisi humanum de me cogitare, mirum non est: *animalis enim homo non percipit ea quæ Dei sunt*, sed tantũ miraculis exterioribus capitur, nec ad inuestiganda interiora progreditur. Cęteri vos, qui estis quasi Dij, quoniam non estis de hoc mundo, sed ego elegi vos de mundo, aliorumq; hominum consortio, vos quibus datum est nosse mysteria regni Dei, quibusq; tanquam amicis mea arcana patefeci, omniaq; alia quæ audiui à Patre meo: Vos deniq; qui non velut turbæ in itinere per transennam meam doctrinam hausistis & miracula vidistis, sed sæpius à me in rebus ad maiorem perfectionem pertinentibus instituti estis, multoq; plura & maiora miracula, quam turbæ, conspexistis, quam opinionem habetis de me, quod testimonium mihi datis? neque enim mihi satis est, vos sectari aliorum hominum opinionem, sed maiora quædam à vobis expecto. Considera primo hic in modo loquendi Domini, cum dicit

1. Cor. 2.

Ioan. 15.

Matt. 13.

dicit, *Vos autem*, magnam eius de discipulis confidentiam, quæ eum nullo modo fefellit; tam singularis enim & illustris ex parte discipulorum secuta est confessio, vt Christi expectationi prorsus satisfecerint. Deinde cogita, si idem Dominus eadem fiducia quæstionem talem hodie proponeret multis Christianis, qui profitentur se eius sectatores & discipulos, quàm parũ quidã Christi voto sint facturi satis. Heu DEVS meus, si, vt tunc, post auditas varias populi de te opiniones, hanc quęstionem proposuisti, ita nunc quoque de cælo, post conspectos tam varios errores de diuinitate tua, quos habent, non dico gentiles aut Mahumetani, sed hæretici vel schismatici, qui tamen nomen doctrinamque tuam profitentur; imò, quod maiori admiratione dignum est, si conuerteres te quoque ad partes Petri, hoc est, qui in Ecclesiæ sanctæ sinu sub obedientia Vicarij tui in terris viuunt, & ab ijs peteres, *Vos aũt quem me esse dicitis?* hoc est, vos qui conscij estis non tantùm miraculorum, vt Apostoli, sed innumerabilium aliorum multo maiorum quæ fideles mei in confirmationem diuinitatis meæ ediderunt: vos qui non solùm in sacris

Euangelijs habetis doctrinam à me Apostolis traditam, sed etiam explanationes tot Sanctorum Doctorum & Conciliorum: vos deniq; quos tot priuilegijs donaui, quibus tot arcana, alijs

Psal. 147. ignota, patefeci, vt merito de vobis illud Prophetæ dici possit, *Non fecit taliter omni nationi, & iudicia sua non manifestauit eis.* Si, inquam, nunc quæstionem illam poneres, quot inuenires, qui ob respectus humanos non auderent te confiteri? imò qui sacrilegis suis maledictis

Tit. 1. te incesserent & negarent? Et licet aliqui ore fortassis te confiterentur, factis tamen negarent, diuinis præceptis minimè obsequentes. O quàm arctus, qui exiguus in mundo est fidelium numerus, & inter hos ipsos quam pauci sunt synceri fideles, qui suum Deum agnoscāt, & nō potius pro Deo habeāt & colant aurū, argentū, honorē, Dominos,

Phil. 3. filios, vel corpus propriū, *quorum Deus venter est.* Verè magnum non fuit benedictum IESVM tunc à cæca illa gente non fuisse agnitum, quando instar

Gen. 27. sancti Patriarchæ Iacob adhuc induta erat vestibus Esau ad obtinendam benedictionem patris sui Isaac. At quod nunc, quando gloriosus in cælo sedet ad dexteram æterni sui Patris, immor-

mortalitate vestitus, totoque orbe prædicatus, & promulgatus à tam multis, qui verbis non solum, sed sanguinis quoque & vitæ suæ profusione illustre testimonium illi reddiderunt, tam parui fiat, & à tam paucis cognoscatur, & honoretur, id verò maximè cæcitatis & ingratitudinis nostræ argumentum est.

4. DIXIT ergo IESVS ad Apostolos suos, *Vos autem quem me esse dicitis?* Sed o Domine mi, cur id postulas à vilibus istis piscatoribus, qui heri & nudiustertius auocati sunt à sua naui & retibus? Vel enim nihil tibi respondebunt, vel responsum dabunt, quo, vt alias, prodent potius suam ignorantiam & simplicitatem. Vide magnam Domini bonitatem; nam dum interrogat discipulos, simul quasi diuini luminis radio discutiens è mentibus eorum tenebras, communicat responsum. Vnde Petrus, vti debebat esse caput omnium, ita plus alijs interius illustratus in omniũ persona respondit, *Tu es CHRISTVS filius Dei viui.* Vide peccatorem idiotam, qui forte nec prima alphabeti elementa didicerat, interrogatum à CHRISTO, quanta fiducia & sapientia respondet. *Tu es CHRISTVS filius*

Dei viui. Confessio verè diuina & admirabilis; in qua responsione ex parte Petri, considera eximiã fidem quam demonstrauit: nam cum hucusq; non vidisset alia miracula à CHRISTO factaquin eque magna, vel etiam maiora ficta sint ab HELIA, & alijs veteribus Prophetis, nihilominus non fatetur ci turbis illum fuisse vnum ex illis Prophetis, sed perspicuè testatur illum esse magnum illum Prophetã, supra omnes Prophetas, CHRISTVM à Deo promissum in lege, tantopere ab omnibus gentibus desideratum & expectatum. Vbi ex alia parte perspicimus luminis magnitudinem, ad cognoscenda tam sublimia mysteria illi à domino communicata: cum enim inter omnia totius Theologiæ mysteria, duo sint reliquis excellentiora & inexplicabilia, nimirum illud de Incarnatione filii Dei, & illud, de æterna eius generatione, vtrumq; admirabiliter breuissimis grauissimisque verbis confessus est Petrus: nam dicendo eum esse CHRISTVM confessus est Saluatoris humanitatem, simulque respondit ad primam Domini interrogationem, *Quem dicunt homines esse filium hominis?* nõ fuisse eum aliquem de Prophetis, vt turbæ dixe-

Deut. 18.

dixerant, sed CHRISTVM & Messiam ore Prophetarum promissum. Deinde quando dixit, cũ *esse filium Dei viui*, confessus est eius diuinitatem. & simul respondit ad secundã interrogationem, quam idem dominus fecerat. *Vos autem quem me esse dicitis?* Vbi considera quam verum sit dictum Sapientis. *Anima viri sancti enunciat aliquando vera, quam septem circumspectores sedentes in excelso ad speculandum.* Eccl. 37. O quot sacerdotes & Doctores scientia & prudentia clari erant in templo sedentes in sublimibus cathedris, quos si Dominus, post auditam populi de se opinionem, percunctatus fuisset, *Vos autem quem me esse dicitis?* non solùm non ad notitiam veritatis peruenissent, verum etiam circa eam grauiter halucinati fuissent. Contra Petrus omnis humanæ scientiæ ignarus, sapientia autem diuina imbutus peruenit ad tam sublimem CHRISTI intelligentiam. Quid hic dicent huius mundi sapientes, qui ingenia sua & doctrinam venditant: Ecce piscator ignorans intellexit ea quæ vniuersa Philosophorũ schola nunquã perfectè, neq; percipere, neq; explicare potuit. Iam Petrus attractus erat ã Patre ad filiũ; postquam autem ei se adiunxit, cum quo q; filium

filium Dei confessus est; sic vt Dom
nus tunc meritò potuerit se ad Patre
conuertere, & dicere. *Confiteor tibi Pa*
Matt. 11. *Domini cæli & terræ, quia abscondisti h*
à sapientibus & prudentibus, & reuel
ea paruulis. Abeant ergo qui tantope
gloriantur & insolescunt nomine
pientiæ, quandoquidem Dominus
lis contemptis, elegit simplices & r
des piscatores. Verum vt acuratius co
gnoscatur, quàm singularis fuerit ha
Psal. 44. Petri confessio, perpende singula e
Act. 10. verba: Primo enim dicit. *Tu es CHR*
STVS, id est, vnctus, non iam oleo
cro, quo vncti sunt Reges & Prophet
veteris testamenti, sed cælesti & di
no, cum plenitudine diuinitatis, qu
tota humanitas Saluatoris vncta fu
& consecrata. Adiunxit deinde *filiu*
Dei, non secundum gratiam, vti no
sed secundum naturam, non per ado
ptionem, sed per æternã generationi
Denique addidit, *Dei viui*, ad discrimen
Deorum falsorum apud gentiles, qu
sunt Dij mortui & insensibiles: ille e
nim solus est DEVS viuens, in quo e
1. Tim. 6. essentialiter vita, & qui solus possid
immortalitatem, teste Apostolo; im
mò est ipsa vita, sicut de se dicit. *Ego sum*
Ioan. 14. *vita*, à qua omnes aliæ res habent suum
esse

esse & vitã. Beati, qui ita vitam suam à Domino ipsis communicatam instituunt, vt mereantur per felicem participationem æternæ & beatæ vitæ viuo & vero Deo coniungi & vniri in cælo, imò per absolutissimam caritatem vnum quiddam fieri cum illo.

5. CONSIDERA quanta benignitate Dominus post nobilem Petri confessionem fidem suorum discipulorum approbarit, testimoniumque de se datum, dicens. *Beatus es Simon Bar Iona, quia caro & sanguis non reuelauit tibi, sed pater meus qui in cælis est.* Vbi vide, quomodo in signum amicitiæ & ex singulari affectu illum proprio nomine appellet, vocetque beatum: quandoquidem bonus Petrus, nihil forma serui, nec carnis infirmitate quam in CHRISTO videbat, offensus, credidit & confessus est verum Filium Dei. Ac verè potuit vocari beatus; siquidem tãto lumine gratiæ dignus habitus est, vt firma fide crederet verum Deum esse & Dominum, illum, quem cernebat more aliorum hominum pati famem, sitim, frigus, lachrymari, fatigari, aliisque humanis miseriis subijci. Vnde bene subiũxit dominus, *Bar Iona*, quod secundum literalem sensum, idem est,

quod

quod, filius Ionæ. secundum spiritu
verò filius columbæ, hoc est, Spiritu
sancti, quasi dicere voluisset. Felix
beatus tu Simon, qui ex filio Ion
hominis vilis & abiecti, factus es
lius Spiritus sancti: nam eruditus
æterno Patre meo ad eam intellige
tiam & confessionis excellentiam pe
tigisti, quam neque caro, neque sa
guis, sed solus Spiritus Patris mei ti
poterat reuelare. Age quæ causa e
quod Pater æternus altissima hæc m
steria potius reuelarit piscatorib
hominibus rudibus & imperitis,
non Philosophis, Regibus, Scribis
Pharisæis? videtur enim per hos citi
maioriqúe autoritate propagari po
tuisse fidem CHRISTI. At benè
1. Cor. 1. spondit Apostolus ad hoc dubium
quando dixit: *Videte vocationem vestram*
fratres, quia non multi sapientes secundum
carnem, non multi potentes, non multi nob
les: sed quæ stulta sunt mundi elegit DEU
vt cõfundat sapientes, & infirma mundi el
git Deus, vt confundat fortia, & ignobilia
mundi & contemptibilia elegit Deus, & e
quæ non sunt vt ea quæ sunt destrueret. Q
iudicio mundi erant infirmi, ignobi
les, & contempti, hoc est, homine
pauperes, humiles & mansueti, elect
sunt

sunt à Deo, quia tales ordinariè magis idonea & habilia instrumenta sunt, per quæ Deus mirabilia efficere possit, quam sapientes, nobiles & potentes, id est, superbi, vani, & glorioſi, cum hi, vt minus diuinæ gratiæ capaces sint reprobati. Nam, vt scriptum est, Deus humilibus dat gratiam, superbi autem resistit & vt benè dixit sanctissima mater, Dominus deponit potentes de sede, & exaltat humiles. Beatus ergo fuit Petrus, quod à Spititu sancto instructus non solùm cognouit, confessusque est CHRISTVM, sed etiam relictis omnibus, eum secutus est vsque ad sanguinis & vitæ suæ pro ipso profusionem. O quot hodiè confitentur CHRISTVM, nec tamen merentur vocari beati, quia confitentur fide mortua: id est, vitæ spiritalis, quæ in caritate consistit, experti, cõfitentur ore, sed non opere. Et vide quemadmodũ Dominus non dicat ad Petrũ, *Beatus eris*, sed dicit in præsenti, *Beatus es Simon*; nõ enim tantũ beati sunt, qui in altera vita videbunt & cognoscẽt Deũ, sed etiã in hac vita per quandã partiẽpationem beati dicuntur, qui Deum cognoscũt, & CHRISTVM filiũ eius eo modo quo hic possunt, sicut ipse his verbis ex-

Prou. 3. *Iac. 4.* *1. Pet. 5.* *Luc. 1.*

Ioan. 17. expreſſit, *Hæc eſt vita æterna, vt cognoſcãt te verum Deum, & quem miſiſti* IESVM CHRISTVM. O quã magna eſt miſeria & cæcitas mortalium, qui tanto cum labore & diſcrimine, alij tranſmittendo mare, alij peregrinando in terra, alij occupando ſe in varijs & arduis humani mundi negotijs, quærũt pacem & beatitudinem, nec tamẽ inuenire poſſunt. Nam non conſiſtit, nec inuenitur in eo, quod illi quærunt: nec vera eſt via ad inueniendam illam, quam illi inierunt, ſed CHRISTVS ſolus eſt pax *Ephe. 2.* noſtra, in eo ſolo cognoſcendo, amando, & ſequendo conſiſtit noſtra fœlicitas. E contra quam fœlices & beati ſunt illi, qui relictis & contemptis omnibus dicere poſſunt cum Apoſtolo, ſe nulla alia in re huius mundi gloriari, niſi in CHRISTO crucifixo? Depo- *Gal. vlt.* ne ergo & tu quoque anima mea curã omnem & ſollicitudinem, & tantum huic ſcientiæ CHRISTI, cæleſtique doctrinæ, quæ te ſola beatam reddere poteſt da operam. & quoniam nec caro, nec ſanguis te eã docere poteſt, obſecra Patrem æternum, vt ſicut dignatus eſt per gratiam ſuam reuelare eam Petro, ſic per miſericordiam ſuam velit quo que illuminare te, & informare

in

in hac vera fide, & cognitione vnigeniti filij sui, vt semel cognitum toto pectore amare & colere possis.

6. CONSIDERA, quomodo postquam Petrus sua fideli confessione meruisset præmium, ad quod Dominus sua benignitate & caritate iam eũ prædestinarat, mox Dominus ipse, qui vinci non vult gratitudine, liberaliter illi gratiam compensat: nam pro eo quod Petrus dixit. *Tu es CHRISTVS filij Dei viui*, Christus contra respondit. *Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam.* Petrus confessus est CHRISTVM esse Deum, id est, primũ principium rerum omniũ: & CHRISTVS constituit illum caput & Principem totius Ecclesiæ. Fuerat ante hac Petrus per imbecillitatem & imperfectionem mollis instar luti; at postquã Sol iustitiæ CHRISTVS IESVS immensi amoris sui & caritatis radios in eum coniecit, induruit & solidatus est prorsus in petram, vnde & nomen Petri à domino meruit honoris causa obtinere. Quanquam & illud obtinuerit, vt significaretur illum debere esse quasi petram fundamentalem nouæ ciuitatis Hierusalem, quam vidit Euangelista Ioannes descendentem de cœlo, *Apoc. 21.*

&

& supra duodecim lapides pretiosos qui erant duodecim Apostoli, fundatam, inter quos Petrus hodie à CHRISTO constitutus est caput. Tu es igitur Petrus, & super hanc petram, dixit Iesus, ædificabo Ecclesiam meam, ac si diceret, Etsi ego sim petra angularis, & basis fundamentalis supra quam tota Ecclesiæ meæ ædificium fundatum est: nam teste Apostolo, *Fundamentum aliud* 1. Cor. 3. *nemo potest ponere, præter id quod positum est, quod est CHRISTVS IESV*, nihilominus etiam supra te, tanquam mihi immediatè substitutum & Vicarium, & supra tuam fidem & confessionem fundabo & stabiliam Ecclesiam meam & quidem eum in modum firmabo, vt quamuis aliæ particulares Ecclesiæ intra procellosas huius malligni sæculi vndas, deficiant & naufragium faciant: hæc tamen interire non possit. *Ego enim*, ait CHRISTVS alibi, *pro te rogaui Petre, vt non deficiat fides tua.* Vnde & hic subiecit. *Et portæ inferi non* Luc. 22. *prævalebunt aduersus eam.* hoc est, nec malignorum spirituum impugnationes, nec tyrannorum persecutiones, nec peruersa dogmata, varijque & callidi errores hominum impiorum poterunt vnquam contra illam prævalere,

ualere. Poterit quidem hæc meæ Ecclesiæ nauicula diuersis modis vexari & agitari, sed non poterit submergi, ego enim ero eius nauclerus, & à Spiritu meo dirigetur. Nunc cogita anima mea, quanta fuerit lætitia & consolatio Petri, quando intellexit se nouo hoc & tam excellenti nomine à Domino appellari, quo nomine certam fiduciam illi præbebat, & quasi pignus, nomen suum scriptum esse in cœlo; velut alias Dominus ipse dixit. *Nolite gaudere, quia Spiritus vobis subijciuntur, gaudete autem quia nomina vestra scripta sunt in cœlis.* Quod verò maius inditium huius habere poterat, quam ab ipso Rege cœlorum tali nomine appellari, quod de cœlo venerat vt illi imponeretur: sic, vt quamuis Petrus considerans seipsum quoad naturam meritò potuerit dicere cum S. IOB, *Non est fortitudo lapidum fortitudo mea.* Nihilominus nunc per hoc priuilegium & singularem gratiam quam Dominus illi faciebat, poterat iure dicere contrarium. *Fortitudo mea, fortitudo lapidum,* vt completum videatur in hoc Apostolo, quod Patriarcha Iacob olim dixit de dilecto filio suo IOSEPHO, *Inde egressus est pastor lapis Israel.*

Luc. 10.

Iob. 6.

Gen. 49.

Non

Non secus Petrus nunc factus est pa
stor omnium fidelium, quibus CHR
STVS suas oues pascendas commis
Ioan. vlt. & pariter factus est petra firma, supe
quam Dominus dixit se Ecclesiam su
ædificaturum. Si ergo Petrus tanta
habuit gaudendi causam, & gratias de
mino reddendi, à quo in Ecclesia su
tantoperè est exaltatus; tu quoque an
ma mea quæ gratia eiusdem Domi
digna effecta es, vt esses vna ex viv
petris, quibus ædificandi sunt muri ca
lestis Hierusalem, quanta lætitia esse
debes? maximè si consideres tot ang
los in peccato suo, eoq; semel tantu
commisso, relictos; totq; alias anima
longè te quoad dona naturalia perf
ctiores, è quibus tanquam ex politis
mis lapidibus potuisset suum sanctu
templum Deus exstruere, non esse el
ctas, sed reprobatas? At inter tot cre
rarum myriadas alioquin dignas, oc
los suos coniecit in te, & te solam el
git, quæ es instar vilis luti vel calc
Gen. 2. qua placuit Deo nobile suũ ędificiu
conglutinare. Hic vide, quãtas grat
quam gratã animi significationem
beas Deo, quod te adhuc petram ru
& impolitam, gratiæ suæ donis ita fo
mare voluerit & polire, vt vnà cũ M

tre sua sanctissima, cum Angelis, cum tot animabus purissimis mereueris esse huius ædificij petra, ac pariter cum illis hoc spiritale templum efficere, cuius CHRISTVS IESVS non solùm vult esse architectus & ianua, verùm etiam vult vocari eius petra fundamentalis, vel fundamentum. Si tu ergò secura vis esse ab insultu dæmonis, mundi & carnis, cura vt innitaris & incumbas huic viuæ petræ, id est CHRISTO, in eoque omnem spem tuam reponas: nam si vel minimum ab eo declines, eris quasi murus pendens minansque ruinam, quamdiu autem illo nixa fueris, ne infernus quidem totus contra te præualere poterit.

7. CONSIDERA, quomodo, postquam Dominus constituit Petrum vicarium suum in terris, conueniens fuerit, vt illi quoque autoritatem & potestatem cum summo gradu, ad quem eum euexerat, cõgruentem, conferret, & ideo subiunxit. *Et tibi dabo claues regni cælorum, & quodcunque ligaueris super terram erit ligatum & in cælis, & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis.* Vbi vide, quomodo Saluator noster pro sua immensa erga nos peccatores caritate, hominibus cõmunicet

illam ipsam autoritatem, quam ipse
DEVS, habebat remittendi peccata,
periendi & claudendi portas cœli, a
Apoc. 3. illam clauem Dauid, quæ erat eius p
pria, qua ipse aperit, & nemo claudi
rursus ipse claudit, & nemo alius ape
re potest. Hanc ipsam clauem, quam
postquam primorum parentum lap
concluſæ fuerunt cæli portæ, nulli
quam creaturæ puræ concesserat, nu
infallibiliter promittit Petro, & i
Petrus eum confessus erat non so
nomine suo, sed etiam aliorum d
pulorum, sic vicissim DOMINVS
promissionem hanc facit, non so
pro persona ipsius, sed etiam pr
mnibus eius successoribus, & Eccl
suæ sacerdotibus. Vbi considera qu
liberalis fuerit Dominus in Petr
& quam misericors erga peccato
in concedenda autoritate tanta, qu
ta nunquam concessa fuit, nec in
ra, nec in cælo: non enim legimus
li Angelicę potestati dictum à Dn
Quodcunque ligaueris super terram,
ligatum & in cælis, & quodcunque so
super terram, erit solutum & in cælis.
Deut. 17. gna dignitas existimabatur, & ver
rat Sacerdotum veteris legis, quor
officium erat discernere inter lepr
&

& lepr
sis, qu
non h
los. Q
cellen
prædi
STO p
profos
bent p
non co
sed spi
animā
ceps cō
autorit
carcer
quin il
fœlix &
fœlicit
accepit
di porta
gandi v
mas à l
ferorum
re decla
Vicariu
tanto a
demoni
ores, qu
argiti v
orum.

& lepram, & iudicium ferre de leprosis, qui mundi vel immundi essent, sed non habebant potestatem sanandi illos. Quanto ergo maior dignitas & excellentia est sacerdotum nostrorũ, qui præditi autoritate, hoc loco à CHRISTO promissa, non modo possunt leprosos discernere à sanis, sed etiam habent potestatem liberãdi ab ipsa lepra, non corporali, quæ solũ inficit corpus, sed spiritali, quæ contaminat & occidit animã. Si in terra Rex aliquis aut Princeps cõcederet alicui seruorũ suorum autoritatem includendi vel liberandi è carcere quoscunq; vellet, nõ dubium, quin illi inter homines habendus sit fœlix & beatus: quanto ergo maior fœlicitas fuerit Petri, qui facultatem accepit non iam claudendi vel aperiẽdi portas terrenas, sed cælestes, non ligandi vel soluendi corpora, sed animas à lethalibus laqueis peccati & inferorum. Vnde quanto maior in hac re declaratur, CHRISTI liberalitas in Vicarium ministrosque eius in terris, tanto amplior multo, imò ineffabilis demonstratur Dei bonitas erga peccatores, quod talem autoritatem tantum arguti voluerit in remedium & salutẽ eorum. Itaq; ingratissimi in tam beni-

gnum & munificum dominum, i
& crudeles ac impij in se ipsos sun
qui conscij suis peccatis portas cœli
se occlusas, sponte se tanto benef
spoliant, eo solùm, quod nolint s
pedes Sacerdotum, qui claues ad
aperiendas promptas exhibent, de
tere, atq; ita sibi portas claudunt &
lesti patria excludunt. Contrà ver
sti & pij summa fiducia animum
roborant in suis lapsibus, dum cr
derant tam facilè paratũ ad recup
dam gratiam remedium, nempe
tantum per pœnitentiæ sacrame
clauibus Petri submittant. Vt m
completũ dicere possimus, quod à
Psal. 130. pheta olim dictum est. *Petra refug*
rinacijs. Nam eo ipso, quod Petrus
mine nouo petræ appellatus est à
mino, autoritatemq; expiandi pec
accepit, constitutus quoq; est quas
lum & refugium omnibus pecc
bus, per hæc animalia spinosa si
catis: Heu dulcissime IESV, qu
plius ex summo tuo in nos amor
stare poteras? aut quid amplius
rat à te postulare vel expectare co
manum? quia non modo hom
fecisti tuarum creaturarum dom
non solùm ei tuam diuinam per

assumpta carne & forma humana communicasti, verùm etiam ei domus tuæ, & regni tui claues tradidisti, vt possit illud pro arbitrio suo ingredi & possidere, quod non est aliud, quam hominem quadantenus facere Deum & Dominum regni cælorum.

COLLOQVIVM.

ORABIS CHRISTVM Dominum, vt per fidei & amoris meritum, quo Petrus eum filium Dei confessus est, velit tuæ modicæ & imbecillæ fidei tantum robur & vim impartiri, vt non solùm corde firmiter possis in eum credere, verum etiam verbis, ac multo efficacius operibus eum confiteri; semper procurando omnibus viribus exequi, quicquid ille te vel verbo, vel sanctæ conuersationis exemplo docuit: vt recepto in hac vita tam honorifico testimonio in hominum conspectu ab ipso, merearis cum summo cordis iubilo gratissimum testimoniũ quod aliquando in altera vita in æterni patris præsentia communicabit, audire. *Matt. 20.*

DOCVMENTA.

1. PEtiuit DOMINVS, *quam opinionem de se haberet populus; ad informandos*

Prælatos & Doctores, omnesq; qui curam habent alios gubernandi in temporalibus vel spiritualibus vt studeant explorare hominum de se opinionem, non per iactantiam, aut illicitum aliquem finem, vti quidam faciunt, sed ad emendandos suos defectus, si essent, removendasque mali occasiones: Et si foret aliquid boni præ manibus, illud ad aliorum ædificationem & vtilitatem promoueant.

2. *CHRISTVS ab Apostolis exegit rationem Fidei turbarum, ad quas instruendas Dominus erant missi, vt intelligant Prælati, sicut ad ipsos pertinet docere subditos, ita quoq; apud Deū de earum fide & moribus rationem reddituros, & si contingat eos in instituendo populo fuisse negligentiores, aliquādo pœnas luituros.*

3. *CHRISTVS interrogans discipulos, quid turbarum esset de se opinio, appellat se hominis nomine & vili, nempe, filium hominis. Cui Petrus respondens eius interrogationi, appellat Messiam & filium Dei viui: Quare docemur, semper debere nos submissè loqui de nobis, & si forte ob opus aliquod bonum diuina gratia adiuuante a nobis præstitum, mereamur aliquam laudem, illam conuenit ab alio potius, quam à nobis enūciari, secundū illud*

Prou. 27. Laudet te alienus, & non os tuum, extraneus & non labia tua.

4. *TVRBAE vti non erant sub vno capite*

sed inter se diuisæ, ita non vna quoq; erat earũ fides & opinio de CHRISTO. Contra Apostoli sicut erãt vniti sub vno Magistro Christo, ita vna erat omniũ fides & opinio, vnius Petri ore explicata, qui loco Christi omnium caput erat, vnde intelligimus, in sola Ecclesia Catholica & Apostolica, quæ vnita est sub vno capite, CHRISTI Vicario fidei vnitatẽ inueniri & consequenter veritatem quæ esse non potest nisi vna, confessa & tradita ab ipso CHRISTI vicario, capite omnium fideliũ. Verũ alij qui sunt extra ecclesiam, ab hoc capite & ab hac vnione Apostolica separati, vti nullam habent vnionem, ita nullam possunt habere veritatem. Atque ideo varia est eorum fides, dissimilia quoque singulorum de CHRISTO iudicia, deque religione, vt liquet in hæreticis & schismaticis.

5. IN quæstione proposita, quæ esset opinio hominum de se, Dominus discrimen aliquod fecit inter turbas, & suos discipulos, vt eiusmodi qui plus luminis & plura beneficia à se recepissent: Quo indicaret se plura exigere à Religiosis & Ecclesiasticis, aliisque quos in hac vita præstantioribus donis & charismatis ornauit, quam ab alijs, quibus non tam multa impertijt, conuenienter illi quod scriptum est, Cui multum datum est, multũ quæretur ab eo, & cui commodauerũt multum, plus petent ab eo. Luc. 22.

6. CHRISTO rationem exigenti de fide Apostolorum, etsi omnes idem crederent, solus tamen Petrus, vt caput omnium, respondit; vnde & Dominus illi sigillatim dixit se Etam reuelationem à Patre cœlesti. Qua ex... perspicuè colligitur ad Petri successorem ... primis pertinere solutionem controuersiarum de fide, aliisq; rebus ad eam pertinentibus; ... pote illum, qui speciatim à spiritu sancto ... hoc instruitur & dirigitur. Et eadem de ca... sa dominus voluit Petrum esse Apostolorum Principem, vt Ecclesia haberet caput, vicari... suum, ad quod membra eiusdem Eccleſiæ p... sint in dissidio aliquo habere suum perfugium.

7. Etsi omnes Apostoli habuerint à CHRISTO potestatem remittendi peccata: tamen Matt. 18. Petro singulatim Dominus tradidit regni cœlorum claues, & potestatis iudiciariæ principatum: vt intelligerent fideles omnes quocunq; quocunque modo ab vnitate fidei se... secesserint, & à sua societate separauerint, non posse vllo modo se à laqueis peccati exuere, ac multò minus cœlestis regni portam introire.

8. CHRISTVS dum collaudat Petrum vocando eum beatum, simul occasionem humilitatis præbet dicens. Quia caro & sanguis non reuelauit tibi. Vnde discere possumus, quam parci este debeamus in laudandis alijs: quando autem conueniens est, laudare

dare aliquem ob bonum opus præstitum, ita fieri debet, vt ille non inde occasionem capiat vanitatis sed humilitatis potius, transcribens quicquid factum est auctori Deo, à quo est omne datum optimum, & omne donũ perfectum. Iac. 1.

9. Simoni, quando confessus est Christum, mutatum est nomen, & vocatus est ab eo Petrus, vt ex memoria impositi nominis meminisset esse constans, & perseuerare in confessione facta; sic quilibet fidelis ex memoria nominis Christiani in baptismo recepti, deinde ex obligatione eiusdem nominis, quando promisit se renuntiaturum diabolo & omnibus pompis eius, meminisse deberet esse constans, & facere satis promissioni tunc factæ, cum voluntate imitandi, conuenienter nomini suo, non mundi vanitates, sed Christi virtutes.

10. CHRISTVS mutauit nomen Simonis, vocando eum Petrum: hic enim est mos Dei, imponere nomina conuenienter officijs quæ exercere debent. Vnde merito pudefieri deberent multi Christianorum parentes, qui cum profiteantur se sequi Christum, eiusque Sanctos, nec aliud putentur facturi eorum filij tamen non Christianorum aut Sanctorum, sed gentilium, vel alia vana huius mundi nomina illis imponunt.

11. Dominus primo Petrum fecit petram,

& postea super illam fundauit suam Eccles
Vnde discere debent, qui à Deo electi sunt a
aliquod officium, quantumuis sublime & a
duum, non mox trepidare, aut omnium de
spondere: nam qui eos elegit, non destitue
quoque viribus vel præsidijs necessarijs a
munus suum exequendum; qui verò electi
sunt, sed vltro se ingesserunt, magnam trep
dandi causam habent.

DE TRANS
FIGVRATIONE DO
MINI IN MONTE.

MEDITATIO VII.

EVANGELIVM.

Matt. 17.
Mar. 9.
Luc. 9.

ASSVMPSIT IESVS Petrum & Iacobum & Ioannem fratrem eius, & ascendit in montem vt ora ret, & ducit illos in montem excel sum seorsum solos. Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera, & transfiguratus est ante eos. Et respl

duit facies eius sicut Sol & vestimenta eius facta sunt splendida & candida velut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses & Elias in maiestate loquentes cum IESV, de excessu eius quam completurus erat in Hierusalem. Et respondens Petrus dixit ad Iesum. Bonum est nos hic esse, & si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi vnum, Moysi vnum, & Eliæ vnum. non enim sciebat quid diceret; erant enim timore exterriti. Hæc autem illo loquente, ecce nubes lucida obumbrauit eos, & vox facta est, de nube dicens. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui ipsum audite. Quod audientes discipuli, ceciderunt in faciem suam, & timuerunt valde. Et accessit IESVS, & tetigit eos, dixitque eis, Surgite, & nolite timere. Leuantes autem oculos suos, neminem amplius viderunt nisi solum Iesum. Et descendentibus illis de monte, præcepit illis Iesus, ne cuiquam quod vidissent narrarent, nisi cum filius hominis à mortuis resurrexit.

FIGVRA.

Exod. 34. *Moyses, cùm in monte cum Deo loqueretur, facta est facies eius splendida.*

PROPHETIAE.

Psal. 88. 1. *THABOR & Hermon in nomine tuo exultabunt.*

Psal. 103. 2. *Confessionem & decorem induisti, amictus lumine sicut vestimento.*

Psal. 2. 3. *Dominus dixit ad me, Filius meus es tu.*

Deut. 18. 4. *Prophetam de gente tua, & de fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus, ipsum audies.*

CONSIDERATIONES.

Punct. 1. CONSIDERA, sicut Imperator vel dux belli, difficilem cum hoste conflictum initurus, consuevit militibus ob oculos ponere multas opes victis vel prouinciæ quam expugnare cogitat, ad eos incitandos, vt alleciti spe opimæ prædæ fortius pugnent, & alacrius laboribus & periculis belli se exponant: sic sapientissimus IESVS Imperator cœli & terræ, qui paulo ante egerat apud discipulos de passione, eosque hortatus erat, vt si se sequi vellent, seipsos abnegarent, & to-

lerent cr
viam mo
sectando
non illis
fore ard
& carni
animum
arduũ co
tudine
inflamm
specime
illius q
in cælo
nedictu
lis den
infiniti
lius im
quæ pe
bulatio
tur & p
præsen
Prophe
ræ pla
In stillic
cogita
dit Ap
nibus,
quod no
&c. *id*
est & l

lerent crucem quisq; suam, ipsum per viam mortificationum afflictionumq; sectando: quia autem videbat hoc totū, non illis solùm, sed omnibus fidelibus fore arduum & difficile, vtpotè sensui & carni contrarium, ne desponderent animum, voluit eos ad tam nobile & arduū certamen futuri præmij magnitudine & præstantia ob oculos posita inflammare & animare, præbens illis specimen & præludium aliquod glorię illius qua vna secum essent aliquando in cælo perfruituri. Voluit igitur benedictus IESVS dilectis suis discipulis demonstrare vnam illius summi & infiniti boni particulam, vel vnam illius immensi gloriæ pelagi guttulam, quæ per crucem, pœnitentiam & tribulationes patienter toleratas acquiritur & paratur in cælo. Hanc spem repræsentarunt exiguæ guttulæ, quibus Propheta intellexit iustum instar teneræ plantulæ exhilarari, quando dixit. *In stillicidijs eius lætabitur germinans.* Hæc cogitatio & spes; tantum robur addidit Apostolo Paulo in suis tribulationibus, vt in hæc verba scripserit. *Propter quod non deficimus, sed licet is qui foris est, &c. id enim quod in præsenti momentaneum est & leue tribulationis nostræ supra modum* *Psal.64.* 2.Cor.4.

in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis. Hac spe denique se sustentauit sponsa reputans dulces & amabiles omnes labores, à spōso suo impositos

Cant. 1. dicens, *Læua eius sub capite meo, & dextera illius amplexabitur me.* Etsi sponsus mihi siniſtra mihi immittat afflictiones, dextera tamen, qua significatur quies & æternum præmium, me apprehendet & consolabitur.

2. DEINDE considera necessarium fuisse vt Dominus tā glorioſum se monstraret, ad conseruandum in discipulis suis omnibusque nobis fidem tuam, quod ipse esset simul Deus & homo; sine hac enim cognitione vita æterna obtineri nequit, cum ipse dixerit

Ioan. 17. *Hæc est vita æterna, vt cognoscant te Deum vivum, & quem misisti IESVM CHRISTVM* nam paris periculi erat, credere vel Christum tantum fuisse Deum, non hominē; vel fuisse tantum hominem, non aūt Deum. Et quoniam discipuli illum visuri erant in similitudine

Luc. 22. hominis passibilis; *factum in agonia prolixius, & tædere & mæstum esse;* Præterea flagellatum, spinis coronatum, atq; inſtar latronis cruci affixum, vt occasione huius formæ causa nostra susceptæ, non languescerent in fide diuinitatis: de

mor-

mõſtrare illis voluit ſe ſimul eſſe Deũ, & gloriæ Dominum, quodq; ex amore ſummo quo nos proſequebatur hanc glorioſam figurã aſſumpſiſſet. Vbi potes anima mea cõſiderare, quã verè hic Dominus certo quodam modo plus te amarit quam ſe: nam gloria illa in trãſfiguratione ſua demonſtrata, quæ propter vnionẽ animæ ſanctiſſimæ corpori naturaliter debebatur, toto tempore quo in hoc mundo nobiſcũ vixit deſtitui voluit, ſuſpendendo nimirũ illã, vt corpus affectionib. & ęrumnis huius vitæ obnoxium eſſe poſſet, atq; ita pateretur in eo pro te, & pro peccatis tuis ſatisfaceret. Voluit quoque Dominus transfigurari, vt Eccleſiæ ſuæ aliquod ſolatium relinqueret; cùm enim apud homines haberetur pauper, afflictus & contemptus, ſi nullum diuinitatis ſuæ ſignum dedíſſet, potuiſſet Eccleſia ab omnibus ludibrio haberi, quaſi Chriſtiani ſpem omnem collocaſſent in Deo crucifixo, ſicut dixit Apoſtolus. *Nos prædicamus CHRISTVM crucifixum. Iudeis quidem ſcandalum, gentibus autem ſtultitiam.* 1.Cor.1. Quamobrem Dominus ſuo & Eccleſiæ ſuæ honori patrocinaturus voluit in hac transfiguratione, immenſas ſuæ diuinitatis opes patefacere, ad con-

confusionem incredulæ & pertinac
Synagogæ, & stultæ gentilitatis adm
rationem. Denique transfigurari v
luit & propter se, vt corpori suo exig
hoc præberet refrigerium, post trigi
ta annorum labores, & acerbarum p
narum cruces toleratas. Verum h
Domine quam modica & breuis fu
hæc consolatio, respectu acerbissimo
rum & continuorum dolorum, quo
illis triginta tribus annis in corde tu
sustinuisti, cùm continenter ob oculo
defixa haberes omnia totius mun
peccata, tot animarum interitum, ta
tam hominum ingratitudinem: P
quibus omnibus nunc illi vnam ta
tum solatij horam rependis, eamq
potiùs pro nostra quàm tua consola
tione.

3. CONSIDERA, quomodo rel
ctis alijs omnibus discipulis tres solo
magis intimos & dilectos elegerit, qu
buscum ascenderet excelsum illum
montem, vt ibi suam gloriam illis d
monstraret. O benedicte IESV, quan
doquidem decreuisti pro nostra con
solatione & vtilitate hominibus man
festare tuam claritatem; cur minimum
discipulos tuos, qui tecum in omnibus
tentationibus societatem coluerunt,
non

non facis illius participes? imò cur non toti populo eam declaras, qui tanto studio & amore te hactenus est insecutus, vt hoc spectaculo de veritate conuicti, te verè Deum cõfiterentur & colerent, qui est tui aduentus finis. Et si, vt demonstrares te hominem esse, patibilem, & mortalem, voluisti pati, & crucifigi in conspectu totius mundi, quare nunc, cum tam clarum diuinitatis tuæ testimonium es daturus, non id facis in præsentia omnium, sed quæris loca occulta, & excludis etiam plerosque omnes discipulos? O quantum discrimen est inter humana consilia & diuina iudicia. Nos, cum facimus aliquid honore & gloria dignum, id volumus ab omnibus videri & cognosci; quæ verò coniuncta sunt cum aliquo dedecore nostro & ignominia, ea curamus, si fieri possit, etiam subtus terrã recondi. Contra humilis IESVS, non per testimonia, sed per seipsum omnibus mundi nationibus publicari & diuulgari voluit ignominiam suæ crucis: at gloriam suæ transfigurationis voluit remanere occultam, & ore paucorum tantum testium manifestari, conformans se ei quod in lege scriptum est, *In ore duorum aut trium testium stet omne verbum* Deut. 19.

Matt.18. *bum.* O anima mea, quando aliter fier
non poteſt, deſiderio ſaltē aſcende pol
Ieſum tuum in fælicem hūc montem
ſi fortè tibi contingat vel vna gutta
ſummi illius boni, ſummæq; voluptā
tis, quam deguſtarunt ſancti diſcipul
Mons enim hic, non eſt ille, de quo ſa

Eſa.14. perbus angelus dixit, *Sedebo in monte te
ſtamenti, in lateribus aquilonis, aſcendam ſu
per altitudinem nubium, ſimilis ero altiſ
mo.* Ille enim erat mons frigidus & ſte
rilis, ſine calore caritatis, & virtutum
viriditate, quem incolunt amatores
mundi, & homines arrogantes, qui ſo
ſolenter affectant ſimilitudinem De

Pſal.67. Verum de hoc noſtro mōte dixit Pro
pheta, *Mons pinguis, mons coagulatus, mo
in quo beneplacitum eſt DEO habitare in e*
In hunc montem non aſcendunt ni
humiles & CHRISTI amatores. In

Matt.20. hunc aſcendit Petrus qui tam ardenter
amabat CHRISTVM. Aſcendit Io
annes, qui tam tenere diligebat CHRI
STVM, & viciſſim à CHRISTO di
ligebatur. Aſcendit etiam Iacobus, qu
tam promptè vna cum Ioanne obtu
ſe adbibendum ea ieem paſſionis, qu
musq; inter Apoſtolos ſanguinem pro
CHRISTO effudit. In hoc monte
vox Patris cæleſtis auditur, pulchrius
dixe

dine & claritate Vnigeniti filij sui perfruimur, & spiritus Sancti arrham recipimus. In hoc gustantur aquæ dulcissimi fluminis, quod lætificat ciuitatem Dei, in hoc inuenitur cella vinaria, in qua bibitur pretiosum illud caritatis vinũ inebrians oẽs cæli habitatores. O anima mea, si posses semel excurrere in verticem huius montis, diceres proculdubio cum Petro, *Domine bonũ est nos hic esse*, & ideo cõmutemus mundũ totum, omnia bona delitiasq; terrenas, oẽs honores & fauores mũdanos, cum bono summo quo in hoc mõte perfruemur. *Psal.45.*

4. CONSIDERA, quomodo Domini vultus cum in hoc monte inter medios discipulos oraret, subito solis instar refulserit, vestimenta autem niue candidiora apparuerint: non quod vultus Saluatoris non iam longè ante splendidior sole fuerit, aut vestes eius niue candidiores, sed quia nihil in hoc mundo videmus oculis nostris, quod maiorem his creaturis aut candorem aut splendorem habeat. Nam si sancti, vti scriptum est, qui comparantur stellis, splendebũt instar solis in regno cælorum: quanto clarior & splendidior erit hic Sol iustitiæ? Splendor quoq; hic Christi longè alius fuit à splendore Moy- *Daniel.12.* *1.Cor.15.* *Matt.13.* *Exod.32.*

Moysis. Nam huius facies tantum ex-
terius resplenduit, propter colloquium
in monte cum Deo habitum: sed splen-
dor CHRISTI erat internus ab anima
sanctissima profectus, quæ à primo suæ
creationis momento fuit beata. Vnde
quod ab illa hora suæ claritatis & pul-
chritudinis radios non communicarit
huic sacro corpori, id diuina dispensa-
tione & speciali miraculo factum est,
vt pati posset pro peccatis nostris. Vbi
considera, quatuor esse animæ beatæ
dotes, & quatuor corporis glorioſi Do-
tes animæ sunt, perfecta Dei cognitio
in intellectu, consummata ac perfecta
caritas in voluntate, certa securitas in
memoria de possidenda in æternũ bea-
titudine, & ineffabilis voluptas iuncta
cum perpetuo cordis gaudio. Has o-
mnes dotes semper anima sanctissimæ
CHRISTI actu habuit. Sunt deinde
aliæ quatuor dotes corporis glorioſi,
nempe, Impassibilitas, Subtilitas, Agi-
litas, & Claritas, quibus Dominus non
semper, sed quãdo illi placuit, vsus est.
Nam impassibilitatem declarauit in ex-
trema cæna, quãdo sub specie panis &
vini seipsum Apostolis tradidit in ci-
bum, sine vlla corporis sui iactura vel
diuisione. Subtilitatẽ ostendit nãsce-

do

do ex sanctissima Virgine, saluo Virginitatis sigillo. Agilitatem demonstrauit ambulando super aquas. Claritatem denique declarauit in hac sua gloriosa transfiguratione. Iam potes tu perpendere, quantus simplicium illorum discipulorum mentes stupor inuaserit, quanto gaudio corda eorum completa fuerint, quando viderunt Magistrum suum in eum modum trãsfiguratum: hæc enim lux ita splendida & fulgens, non creãbat eorum oculis infirmis molestiam aliquam, sed potiùs admirabilem afferebat voluptatẽ & robur. Etenim facies CHRISTI, non solùm luce colluſtrata, sed diuina etiam & supernaturali pulchritudine ornata fuit, ac tanta quidẽ, vt si omnis creaturarum pulchritudo & venustas collecta fuisset, non potuerint hãc speciem CHRISTI exæquare. Quare mirum non fuit Petrum incredibili lętitia exultantem, resque omnes humanas & terrenas fastidientem, ac ineffabili quodam mentis excessu rerum æternarum desiderio raptum, fuisse quasi extra se, vt ignoraret, vbinam esset, & quid loqueretur. Quo loco expende quanta bonitas caritasque fuerit Saluatoris nostri, qui cum per omne vitæ

suæ

suæ tempus potuisset tanta refulgere gloria, tamen amore nostri ea priuare se voluit, retractis cælestis influxus radijs, vt sacro suo corpore excipere posset cruciatus, dolores, ipsamq; mortem acerbissimam pro peccatis nostris.

5. CONSIDERA non tantũ Christi gloriam, sed etiam Moysis & Eliæ præsentiam oculis discipulorũ ingentem attulisse voluptatem & consolationem, qui in Maiestate vna cum Christo apparebant. Nam sicut fas non erat quenquam abiectè vestitum in conEsth.2. spectu regis Assueri apparere; sic congruens non erat, vt in præsentia Regis æterni hi eius serui apparerent, nisi in habitu admodum splendido & fulgenti. Erant hi duo sancti ob illustria sua facta, & eximia miracula inter reliquos veteris testamenti Patres autoritatis maximæ, è quibus Moyses fuerat autor Legis, Elias verò eiusdem magnus defensor & zelator. Valde autem conueniens erat, vt Saluatoris humanitas ab vtroque, hoc est, à Lege & Prophetis testimonium acciperet, intelligeretur q; illum neutri, vt calumniabantur Iudæi, fuisse contrarium. Iam verò quis verbis exponat horum san-

sanctorum Prophetarum lætitiam & consolationem: propriis oculis spectantium Dominum non modo in carne præsentem, sed etiã tanta maiestate refulgentem, quem tanto tempore expectarant, tantoque affectu desiderarant. Si sanctus senex Simeon, quod tantum meruisset videre Saluatorem adhuc infantulum fascijs inuolutum, tam lætus & libens cucurrit ad mortem, quanto maiori gaudio exultare debuerunt hi duo Patres, videntes eundem Dominum non iam puerulum humanis ærumnis subiectum, sed in maiestate sua glorioſum & resplendentem? Considera hic anima mea ex vna parte, quam celebris & solemnis fuerit hic actus, in quo inuenitur, quicquid erat eximium & excellens tam in veteri, quam in nouo testamento, & pariter in cælo & in terra: nam ex veteri testamento fuerunt Prophetarũ Principes, ex nouo vero præcipui Apostoli: è cælo adfuit beatissima Trinitas, è terra sacratissima CHRISTI humanitas. Ex alia parte cogita quam iucunda & læta fuerint inter tã nobiles & diuinas personas instituta colloquia. Euangelium commemorat, quod *loquebantur de excessu quem completurus erat in Hierusalem*, hoc, Luc. 2.

hoc est, de passione, de cruce, de mor
de opprobrijs & flagellis à Domino
vrbe Hierosolymitana tolerandis. H
erat huius læti colloquij materia.
luit enim Dominus tantæ suæ glo
& lætitiæ, misceri mœsta quæde
lugubria. Heu Domine mi totos tri
ta tres annos quibus in hoc sæculo
xisti nullam horam quietis vel refi
rij habuisti, nisi hanc vnam, & tan
illis vis interuenire Moysen & He
vt tibi de acerbissima morte tua &
Esai.55. sione loquantur. O quam vere Pro
ta te appellauit virum dolorum
tota vita tua non fuit aliud quam
petuus dolor & cruciatus: quare
ctè dixit Euangelista eos locutos
cessu, nam ob amoris tui nimium
cessum, & desiderium ardens pas
pro nobis, videris nolle de alia re
quium apud te instituì, nisi de pa
ne. Quod illis quoque verbis alib
Luc.12. clarasti. *Baptismo habeo baptizari, e*
modo coarctor vsque dum perficiatur!
verò aliud perpessus es in sacra tu
sione, nisi totidem excessus ex im
so amore tuo profectos? poteras
vel vno gemitu mille mundos re
re; tu autem vel ad vnum redime
mille edere gemitus, atq; etiam

propriam dare paratus fuisti. Satis erat ad salutem mundi vnã sanguinis guttulam à te effundi, vel obiri mortem leuiorem & honoratiorem, sed tu, vt copiosa esset nostra redemptio, voluisti profundere quicquid sanguinis in venis fuit, & morte acerbissima ignominiosissimaque occumbere. Erat ergo hoc colloquium non solùm Domino gratum, sed etiam sanctis istis Prophetis iucundum: quæ enim res potest esse gratior mancipio, quam si agatur de eius redemptione? & exuli, quam si de reditu eius in patriam? cum ergo Moyses & Elias tot retro actis sæculis exules fuerint à cælesti patria, quid iucundius, vel gratius illis accidere potuit, quàm audire sermonem de morte summi Sacerdotis, cuius beneficio illis patefieret porta regni cælestis?

6. CONSIDERA, quomodo nunc bonus Petrus, suauissimo hoc colloquio allectus, oblitus omnium aliarum rerum, & cibi, & potus, & vitæ, & mortis, imò sui ipsius, & cupidus perpetuo ibi remanendi cum CHRISTO, eiusque gloriosa præsentia fruendi, dixerit, nescius quid diceret, *Domine, bonum est hic nos esse*, Faciamus

mus hic tria tabernacula, tibi vnu
Moysi vnum, & Eliæ vnum. Vide
intempestiua hæc fuerit responsio
Moyses & Elias loquebantur de c
& passione, & Petrus loquitur de
ete & gaudio. Prophetæ illi aie
necessarium esse vt CHRIST
iret Hierosolymam ad perficien
nostram redemptionem, Petrus
tem asserit bonum esse in hoc mo
persistere. O bone Petre quid d
vides tantam hominum multi
nem dispersam quærere redemp
nem, & tu vis eam hac ratione
pedire? vides mundum tenebris
tum, & tu vis lucem illi subtrahe
visne gaudere de præmio & præda
te conflictum? an postulas ca
antequam CHRISTVS in c
moriatur, & antequam tu patiaris
ipso? cum tamen non pateat audit
regnum cælorum, nisi per multas
bulationes. Quare magnus hic
Petri error, sed ex nimio amore, &
siderio errabat, & ideo dignus v
apparebat. Non erat quidem ma
eius desiderium, sed non erat ord
tum, quia ante crucem expetebat
riam, ante pugnam coronam, ante
mentem volebat colligere fructu

CH
Debuera
ouium s
tem past
dis suis, s
CHRIS
nostris c
poris ber
rum nihi
modo lo
primum
stium del
rerum te
tulam ta
nus Petru
huius mu
bone IE
non corp
mæ tuæ
quod amp
efecisses
cumulum
condisti
diligentib
gè Petrus
is esse.
CON
etro illa
quadam fu
liud desig
inæ Maie

Debuerat prius Petrus à CHRISTO ouium suarum fieri pastor. Bonus autem pastor, non debet studere commodis suis, sed ouium suarum, sicut etiam CHRISTVS dum vixit in terra, vt nostris commodis studeret se sui corporis benedicti gloria spoliauit. Cæterum nihil mirum fuit, Petrum in hoc modo loquendi errasse: nam quamprimum homo aliquid de rerum cælestium delitijs delibauit, mox omnium rerum terrenarum obliuiscitur. Guttulam tantum harum delitiarum bonus Petrus degustarat, & mox omnes huius mundi voluptates fastidiuit. O bone IESV, quid ergo dixisset, si ei non corporis tantum sed etiam animæ tuæ gloriam illi ostendisses. Et quod amplius est, quid egisset, si illi patefecisses ingentem illum delitiarum cumulum tuæ diuinitatis? quem abscondisti timentibus te, & præparasti diligentibus te? tunc enim iustius longè Petrus dicere potuisset, *Bonum est nos hic esse.* *Psal. 30.*

CONSIDERA, pronunciante Petro illa verba subito fulgida nube quadam fuisse obumbratos? quæ nondum designauit quam præsentiam diuinæ Maiestatis: nam & in veteri testa-

mento in forma nubis gloria Dei ap-
Psal. 96. rere solebat, vti & scriptum est, *Nu-
& caligo in circuitu eius.* Ex hac nube
tur prodijt diuina vox, *Hic est filius m
dilectus*, non iam per adoptionem,
lij mei electi, sed proprius per gene-
tionem, non aliunde creatus, sed
meipso generatus, mihi æqualis
sentia & Deitate; nec solum est
meus, sed filius vnicus & dilectus
supra omnes alios amatus. Vere
pater benignissime, si tantopere
tuum diligis, quomodo ferre
eum tam malè tractari, & tam igno-
niose necari? certè videris plus
xisse seruum tuum rebellem &
torem, quàm proprium tuum
Ioan. 2. scriptum enim est. *Sic Deus dilexit
Ioan. 3. dum, vt filium suum vnigenitum dare*
ficit anima mea Domine in co
ratione sublimis illius consilij
nostra salute instituti, quoniam
mens nostra illud comprehendere
test, neque lingua aliud expre-
Matth. 11. quam illud, *Quoniam sic placitum fu
te.* Itaque sequitur, *In quo mi
complacui*, nam solus ille mihi
Ioan. 14. riter gratus fuit, & supra omnes
cuit, vt extra ipsum nullus alius
placere possit, nisi per ipsum, in q

sui meum beneplacitum de hominum salute. Quare *ipsum audite*, solum ipsum pluris facite quam Moysen & Eliam, in illum solum credite, illi soli obedite: ille enim est vera via, veritas & vita, qui solus potest vobis demonstrare viam ad cælum, & per crucem suam potest aperire vobis portam ad vitam æternam. Solum illum audite, non antiquum illum serpentem, non mundi impostoris vocem, non carnis ludibria: ille enim est verus Salomon, doctorq; sapientissimus, de quo scriptum est, *Dedit vobis Doctorem iustitiæ*. Est quoque magnus ille Propheta, de quo ipse Moyses dixit. *Propheta de gente tua, & de fratribus tuis sicut me, suscitabit tibi Dominus, ipsum audite*. Iam verò vide quomodo in hoc admirando mysterio tota Sanctissima Trinitas apparuerit. Nam persona Patris æterni declarata est in voce; persona verò filij in carne: Persona autem Spiritus sancti in forma splēdidæ nubis: ille enim est, qui vmbræ suæ refrigerio, carnalium desideriorum æstum in nobis restinguit, & à terrenis ad cælestia nos attollit. Verè nubes, quæ continenter nos irrigat rore diuinarum consolationum, & imbre donorum & charismatum cæ-

Ioan.14.

Gen.13.

Ioel.2.

Deut.18.

lestium. Hæc diuina vox, non iam fu
terribilis & formidanda, velut olim
la qua Deus cũ fulguribus & tonitr
in mõte Sinai legem tradidit, ea cu
perterrefacti filj Israël dixerunt. Non
Exod. 19. & 20. *quatur nobis Dominus, ne forte moriam*
Sed fuit suauis, & amabilis. Nihilor
nus discipuli ex nimio timore conci
runt in terram velut mortui. Quid e
erit in illa die, quando sonabit tuba
horribilis, & Christus acclamabit da
Matth. 25. natis. *Ite maledicti in ignem æternum*
si tanto terrore Deus homines con
sit, quando leni sermone hortab
eos ad præstandam legem: quid fa
quando exiget à nobis rationem d
ge tam male obseruata & contem
Verum bonus Iesus magna benig
te tangẽdo discipulos suos omni
re solutos exurgere iussit. Vt verò
xerũt, nec Moysen, nec Eliam am
viderunt, sed solum Iesum, vt inte
rent, in ipso legem & Prophetas te
nari, Patremq; de illo solo locutu
riq; mundo imperasse, vt eum aud
misit enim eum in Magistrum & D
Luc. 1. rem, qui scientiam salutis, & rem
nis peccatorum consequendæ trad
omnibus gentibus.

8. NVNC ô anima mea, quis d

erit ascendere in montem Domini, vel stabit in loco sancto eius? Heu te infælicem, quæ semper, quamdiu in hac lachrymarũ valle degis, eris peregrina, & oberrabis velut extorris & exul à tua beata patria: neq; fas tibi esse potest clarè eum videre & contemplari, quẽ tantopere amas & desideras, nisi per fidem & velut in speculo, Nam clara visio, qua videtur DEVS sicuti est, & sicut vident beati in cælo, transformati in imaginẽ & similitudinem ipsius, reseruatur in montem illum glorioſum. Beati igitur qui digni erunt ascensu huius fælicis montis, montis verè Dei, montis fertilissimi, in quo libuit Domino suam habitationem figere. *Psa. 67.* O infinitum bonum meum, quando tandem post præparatum iam locum, redibis ad nos, vt tecũ nos ducas, vt vbi tu es, ibi nos quoq; in tua societate aliquando simus, quando humilitatis & mortalitatis nostræ corpus reformabis, configurando corpori claritatis tuæ? concupiscit & deficit anima mea præ desiderio cœlestium illorum tabernaculorum. Quando veniam Deus meus, & quando ante diuinam faciam tuam apparebo? *Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæcula sæculorum laudabunt te.*

Phil. 3.
Psal. 83.
Psal. 4.
Psal. 83.

COLLOQVIVM.

ORABIS CHRISTVM IESV[M] dulcem animæ afflictæ consolato[-] rem, & suaue refrigerium omnium, [...] amore sui sunt afflicti, vt dignetur & [...] bi largiri gratiam contemnendi & [...] spuendi omnes quæ extra ipsum su[...] voluptates, oculisq; tuis aliquando [...] dendi, quod nunc per fidem credis. [...] bonum illud summum quod nunc sp[...] ras, & adhuc in terra degens e longi[...] quo salutas manibus tangendi, & a[...] mæ tuæ brachijs amplectedi, ita, vt p[...] gratiã suam particeps factus clarit[...] corporis gloriosi, & totus in eum ard[...] caritate transformatus, possis semp[...] esse cum ipso, & cum eo pace frui sem[...] piterna.

DOCVMENTA.

1. *CHRISTVS demonstraturus dis[...] pulis suam gloriam, eos deduxit in [...] cum excelsum, & separatum; vt intelligere[...] mus, si nos quoq; illius participes esse vel[...] debere nos ab hominum mundanorum tur[...] & seculi tumultibus secedere, & confer[...] nos ad culmen perfectæ vitæ: nam qui anim[...] habent in terram depressum, suasq; volupt[...] tes quærunt in hoc mundo, non cogitent se [...] sione diuinæ gloriæ, minus autem diuini v[...] tus conspectu fruituros.*

2. CHR[...]

2. CHRISTVS inter orandum transfiguratus est in mõte. Vnde discimus, si velimus in nobis aboleri malam figuram, quam effecit peccatum, & transfiguvari vna cum Christo, debere nos addictos esse sancto exercitio orandi: quandoquidem sicut proprius conuersationis mundanæ effectus est denigrare animam, sicut Propheta de Babylonijs, qui erant typus peccatoris, loquitur. Facies combustæ vultus eorum, sic cõuersationis diuinæ proprius effectus est dealbare animam in actionib. tam internis, quam externis, vti significauit Propheta in illis verbis: Accedite ad eum, & illuminamini. sicut accidit quoq; Moysi, cuius facies, post sermonem cum Deo habitum, mirè resplenduit. *Esai.13.* *Psal.33.*

3. Tres tantum discipuli meruerunt videre CHRISTI transfigurationem: vt intelligamus, paucos esse qui peculiaribus quibusdam donis ornentur à Domino. Cuius causa est, quia pauci sunt qui omnino mundo & sibipsis renuntient, & Christum in sectanda vita perfecta sequantur.

4. CHRISTVS in præsentia paucorum declarare voluit suam gloriam, nempe, tribus tãtum discipulis, quibus etiam mandauit, ne cuiquã, donec ipse viueret, patefacerent hanc visionem: ad informandos nos, vt optemus, quoad fieri potest ea quæ conciliant nobis honorem & gloriam apud homines, manere occul-

ta & ignota: nec ea manifestemus, nisi pau
quãdo postulabit necessitas, multi enim, q
facilè dona sua à Deo accepta alijs publicã
illis exciderunt: nam qui inquit S. Gregor
thesaurum portat in publico, exponit se per
lo, ne priuetur illo.

5. CHRISTVS existens in gloria, vo
illos Prophetas secũ colloqui de sua passion
dandum exemplum eius quod multo ante
Eccl. 11. xerat Sapiens, In die bonorum, ne im
mor sis malorum. Et sic necessarium e
inter vitæ huius voluptates & consolatio
misceamus semper aliquam amarũdinem
excæcemur, reuocando nimirum, in me
mortem, quamq; rationem aliquando re
ri simus Deo, de occasionibus quas ad
uandos præbet. Deinde vt parati simus a
ferendas aduersitates, si quas Dominus
immittere vellet.

6. PETRVS videns CHRIST
glorioſum, dixit, Domine bonum est
hic esse tecum, sed postea tempore pas
rum captum deseruit & aufugit. O quot
inueniuntur, qui amore proprio pleni tan
Christum sequuntur, & colunt, dum pro
omnia succedunt, & solatia affluunt, sed
primum afflictio aliqua aliunde ingruit,
mox derelinquunt.

7. Euangelium refert Petrum igno
quid diceret. Si hic Apostolus ob consola

ex gloria Christi perceptam, nesciebat quid loqueretur, quanto verius dici poterit de nobis, cum huius vitæ illecebris, & rerum creatarū solatijs affixi sumus, nos ignorare quid dicamus vel agamus? nam inhiando falsis illis bonis, non aliud, quam nobis ipsis exitium & damnationem vltro accersimus, licet minimè animaduertamus.

DE ENERGVMENO A CHRISTO SANATO.

MEDITATIO VIII.

EVANGELIVM.

FACTVM est sequenti die, descendentibus illis de monte, & veniens IESVS ad discipulos suos, vidit turbam magnam circa eos. Et confestim omnis populus videns IESVM stupefactus est, & expauerunt, & occurrentes salutabant eum, Et cùm venisset ad turbā interrogauit eos, quid inter vos con- *Marc. 9. Matth. 17. Luc. 9.*

quiritis? Et ecce accessit ad eum ...
vnus de turba, & genib. prouolu...
ante eũ dixit. Domine, obsecro ...
miserere filio meo, quia vnicus ...
mihi, & lunaticus est, & malè pa...
tur. Nam ecce Spiritus apprehen...
eum, & vbicunq; eum apprehen...
rit, subitò clamat, & allidit eum, ...
dissipat eum cum spuma, & stri...
dentibus suis, & aresçit, & vix dil...
nians eum, & obtuli eum discipu...
tuis, vt eijcerent eum, & non pot...
runt. Respondens autem eis I...
S V S dixit. O generatio incred...
& peruersa, quamdiu apud vos ...
ro? quamdiu patiar vos? affer...
huc illum ad me, & attulerunt eum...
Et cùm vidisset eum, statim sp...
ritus conturbauit eum, & ...
sus in terram, volutabatur spu...
mans. Et interrogauit patrem eius, ...
Quantum temporis est, ex quo ...
hoc accidit? At ille ait: Ab in...
fantia, & frequenter eum in ig...
gnem & in aquam misit, vt eum ...
perderet: sed si quid potes, adiuva ...
nos, misertus nostri. I E S V S autem ...
ait

ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Et continuo exclamans pater pueri cum lacrymis aiebat, Credo Domine, adiuua incredulitatem meam. Et cum vidisset Iesus concurrentem turbam, increpauit spiritum immundum dicens Surde & mute spiritus, ego præcipio tibi exi ab eo, & amplius ne introeas in eum. Et exclamans & multum discerpens eum exijt ab eo, & factus est sicut mortuus, ita vt multi dicerent; Quia mortuus est. Iesus autem tenens manum eius eleuauit eum, & surrexit. Et cum introisset in domum, discipuli secretò interrogabant eum. Quare nos non potuimus eijcere eum? Et dixit illis Iesus. Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidē sicut granum sinapis, & dicetis monti huic. Transi hinc illuc, & transibit, & nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non ejicitur nisi per orationem & ieiunium.

FIGVRA.

1. Reg. 16. *DAVID sono suæ Cytharæ ejic bat spiritum malignum à quo sidebatur rex Saul.*

PROPHETIA.

Zach. 13. *DICIT Dominus exercituum, El dam nomina idolorum, & spiritum mundum auferam de terra.*

CONSIDERATIONES.

Punct. 1. SI mente expendamus, hinc hom nem hunc miserabilem ita ob sum, & ab humanæ naturæ capitali ste discerptum, illinc verò CHR STVM Redemptorem nostrum v entem ad eum ex hac dura & imm seuitute vindicandum, facilè anim uertemus totum hoc verissimum typum & figuram maximæ litis il & controuersiæ, quæ inter Deum dæmonem, inter cœlum & terram anima nostra iam olim interc Hanc enim animam vtraque pars attrahere conatur, & lucrari, licet tione dissimili: dæmon quidem uidia stimulatus ad eam perden CHRISTVS verò ad eam seruand & ad æternam vitam traducend

itaque tam cælum quam infernum respiciamus, videbimus omnia quodammodo reuolui in nos, atque si vtriusq; non alia de re, quã de nobis, ageretur. Ac primò quidẽ, si exordiamur à Deo, vides quamuis ille in se sit beatissimus & felicissimus, nullius creaturæ opera egens, tamen in hanc vnam curam & cogitationem præcipuè noctu diuque incubuisse, vt hominem saluaret, iuuaret, custodiret, ne in damnationem incideret, atque si omnium aliarum rerum, quæ cælo & terra continentur, prorsus fuisset oblitus. Quare & semper homini præsto est, semper se offert ei ad porrigendum auxilium, nunquam eum deserit, quocunque se conferat, vbicumque manserit ibi pariter manet cum illo. Neq; enim secus nobis cũ agit clementissimus amantissimusq; noster Deus, quam magnus Patriarcha Iacob cũ suo dilecto grege, de quo scriptũ est, quod neq; interdiu quiesceret, neq; nocte somnum caperet, vt suas oues pasceret, custodiret, & tueretur. Vix natus erat agnus aliquis, quin in brachia sua sumeret, & in sino suo benignè foueret: nulla ouis erat de via fessa, quam non iuuaret, nulla infirma aut debilis, quin in hume-

Psal. 16.

Gen. 31.

res ſublatam deportaret in ouile. A
mor ad hæc omnia facienda impu
bonum Iacob, ſicut & amor noſtri
pulit Redemptorem vt pro ſalute a
marum noſtrarum de cœlo deſcen
ret. Merces quam pro tot annorum
bore expectabat Iacob, erat, habere
ſponſam formoſam Rachelem. Mer
verò quã Chriſtus pro laboribus &
mnis ſuis pro nobis ſuſceptis poſtul
non eſt alia præter ſalutem noſtram
nempe anima noſtra fiat eius caſta
immaculata ſponſa. Ex alia parte
culos reflectamus ad infernum, v
bimus effectus omnino ab his diſ
pantes, imò cõtrarios. Etenim dam
non aliud ſpectat, nec alio ſtudium
mne, arteſque ſuas conuertit; quam
opera Dei impediat, & homo fruct
beneficiorum à Deo perceptorum
mittat. Vnde lupi famelici inſtar
cuit quærens furtiuũ aliquem adi
in Domini ouile, ad deuorandas &
ſpergendas oues. Vide quanta ſit
monis ſuperbia, quæ ſemper in eo
guit; & ideò dicit, *In cœlum conſcend*
Eſa. 14. *ſuper aſtra Dei exaltabo ſolium meum, ſe*
lis ero altiſſimo. Cum enim cognoſc
nimam cuiuſque iuſti eſſe ipſo cœ
Empyreo, in quo reſidet Deus, ceu
pro

proprio regno, nobiliorē, aduertens se expulsum vno cœlo, molitur ascendere in aliud magis pium, nempe, animā nostram, & in ea, ejecto Deo, sedem suā collocare. Et sicut DEVS quando animam aliquam ingreditur, totam vult possidere vnde ipse dicit, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex totis viribus tuis, & ex tota mēte tua.* Deut. 6. Matt. 22. Sic dæmon, quando per peccatū alicui animæ dominatur, conatur omnem eius vigorem & virtutem exsugere, vt debilitatis & fractis omnibus eius viribus & facultatibus, non possit se amplius, sine singulari Dei misericordia, iuuare, & salutem suam procurare. O animæ infelices peccatorum, quę tam facilè repudiato benignissimo redemptore, qui sanguinem & vitam profudit pro vestra salute, vt simul cum illo essetis hæredes in cœlo, vos submittitis potestati huius tyranni infernalis qui non aliud quærit, & spirat quam nostram perditionē. expendite quæso quam stragem iste famelicus leo de vobis facere machinetur in inferno, quando, vt apparet in hoc miserabili iuuene tanto odio & furore in hac vita exagitat & discerpit corpora nostra.

2. CONSIDERA, quomodo

CHRI-

CHRISTVS Dominus noſter poſt de
monſtratum in monte tribus diſcipu
lis ſuis, vti magis perfectis, ſublime ſu
diuinitatis arcanū, & gloriæ ſuæ præ
dium, deſcendat ad turbas, quæ vt im
perfectæ & imbecilles ad ſuperandu
culmen montis in valle remanſeran
vt illis quoq; ſua doctrina & miracu
aliquam inſtructionem relinqueret.
quoniam alias ex monte altiſſimo ſu
diuinitatis deſcēde ar, vt principem te
nebrarum ex hoc mundo exigeret, qu
iniuſtè poſſidebat, congruens fuit
in deſcenſu huius montis illi obuiā
fieret, qui in perſona huius iuuen
oppreſſam & captiuam tenebat h
Luc. 11. manam naturam. Quare fortiſſim
hic belli Dux, conſerturus manum cu
forti illo armato, ante deſcēſum è mo
te, totam noctem in oratione, vt ſe
hāc pugnā cōpareret, abſumpſit. Ve
quid cauſæ eſt dulcis Domine, quo
humanitatem tuam tā cito exuiſti glo
ria & conſolatione in hoc monte
communicata? Quod ſi forte diſcipu
tui, & turbæ illæ aliquid pei abſentia
tuā patiebantur, nō vtiq; rationes
deerāt ſuccurrēdi illis, vt minime o
fuerit ideirco hunc montē, felicē de
rere. At immenſa tua caritas, & inſtan

matum desiderium versandi inter discipulos tuos,& simplices illas turbas, vt eis auxilium aliquod impartires, effecit,vt pro bono nostro, volueris te priuare tuo,& ad nos solandos te priuare consolatione tua.Sicut etiam, cũ esses in forma Dei beatissimus & glorioſissimus,voluisti exinanire teipsum, *Phil. 2.* & formam serui,subijciendo te humanis nostris miserijs,assumere. Verè pastor bonus,qui nõ suum sed ouium cõmodum quęrit,tenax consolationum, *Ioan. 10.* sed prodigus laborum & afflictionum pro nobis susceptarum. Vnde cum nõ posses ad horulam vnam esse sine nobis,maluisti tibi deesse,quam nobis nõ adesse & prodesse.Nec mirum: nam in persona tua dixit Sapiens. *Delitiæ meæ esse cum filijs hominum.* Miror verò plu- *Prou. 8.* rimum hominis ingratitudinem sæpe numero te,summum bonum, præmiseris his rebus creatis resipuentis.

3. CONSIDERA Iesu de monte descendente, discipulos magno desiderio eius reditum præstolantes,simul atq; eum conspexerunt, confestim ad eum accurrisse, velut oues ad suum pastorẽ,& filios ad amãtissimũ Patrẽ.Tur bę verò ignarę vbi fuisset,& vnde veniret,

ret, inopinato hoc aduentu partim, habet Euangelium, fuerunt obstupefactæ, partim expauerunt. Neque res nouua fuit hic stupor, quicquid enim in CHRISTO erat magno stupore & admiratione dignum erat. illud verò nouum fuit, amabilissimam illam præsentiam & conspectum CHRISTI in quem desiderant angeli prospicere, tantum illis incussisse pauorem, cum Propheta ex aspectu huius benigni & clementissimi vultus nobis promittat salutem cum dicit. *Ostende nobis faciem tuam & salui erimus.* Verum non potuit ille terror & pauor aliunde proficisci, quam ex quodam splendore vultus: quoniam enim paulò ante ipso sole splendidus refulserat, adhuc scintillam aliquam diuinæ illius lucis retinuerat. Sicut accidit quoque filijs Israel, qui similiter conspecto splendore faciei Mosis de monte descendentis post colloquium cum Deo habitũ, valde fuere exterriti. Totus igitur populus, vt videt IESVM, accurrit ad IESVM, eius salutandi audiendique causa. Beati pedes qui meruistis adire CHRISTVM, & beatæ linguæ, quæ dignę fuistis eum salutare. O quanta mihi hic se offert confusionis occasio, dum video turbas tan-

Psal. 79.

tanta promptitudine & desiderio accurrere ad Christum; animam autem meam tam fastidiosam & ignauam, vt non solùm tam vicinum quærat, verũ etiam vltro venientem, & ad fores cordis sui pulsantem, ac dicentem, *Aperi mihi soror mea sponsa*, repellat, &, vt ita dicam, ianuam in faciẽ occludat. Dominus verò cùm ad turbas peruenisset, sereno vultu, verbisque benignis interrogauit dicens, *Quid disputatis inter vos?* Quæsiuit autem id prudentissimus Iesus, non quod inscius esset eorum omnium, sed partim ad liberandos calumnia suos discipulos, quos Scribæ ob non eiectum dæmonem calumniabantur, partim ad præbendam occasionem illi afflicto Patri, qui filium energumenum adduxerat, vt pro liberatione sibi supplicaret: neque enim vnquã postulare ausus fuisset misericordiam, si ipsa misericordia eum non ante præuenisset, & ad id animasset. Cant. 5.

4. AD HANC ergo vocem Patri energumeni additus est animus. Quare ex summo desiderio salutis filij, quo flagrabat, expectare non potuit donec aliud responsum daretur, sed præcurrẽs alijs, fidensque magis eius potentię quam discipulorum, adiunxit se illi. Vbi

li. Vbi primo considera, quanta humilitate & ardore, bonus hic homo petitionē suam proposuerit; nam profunda submissione abiecit se ad pedes CHRISTI, & vocans Dominum magno clamore & multis lachrymis extremam filij calamitatem exposuit, ac vt amplius eum ad misericordiam cōmoueret, duas sui doloris præcipuas adduxit causas. Alteram, quod is, pro quo precaretur, esset filius vnicus. Alteram verò, quod horribili & miserando quodam morbo afflictaretur, adeoque incurabili, vt nec discipuli quidem illi mederi potuerint. Contemplare nunc hoc loco misericordem IESVM, quē verisimile est, dum mœstus Pater prolixè calamitatem filij sui commemorauit, in persona huius energumeni considerasse statum miserum totius humanæ naturæ, quæ obsessa & oppressa à diabolo, facta fuit (instar huius lunatici) instabilis & inconstans, atque à diuersis animi perturbationibus & indomitis cupiditatibus agitata, velut nauis, ab aduersis & turbulentis vētis nūc ad hunc, nunc ad illum mundanarum illecebrarum scopulum impulsa. Vnde nihil minus facere potuit, quam per commiserationem, si

non

non oculorum, saltem cordis interiores lachrymas amarissimas vbertim profundere, cum summo desiderio citissimè per sanguinolentum suum baptismum lathali nostræ infirmitati medendi. Ex alia parte cogita, quanto dolore cor eius affligeretur, cum cerneret tantam incredulitatem, malitiã, & obstinationem illius populi: qui ad aliud non erat intentus, nisi ad calumniandã illius doctrinam & miracula. Nam & impræsentiarum, quod discipuli nõ potuerint hunc filium liberare, non tam causam dedit eorum exigua & imperfecta fides, quam magna incredulitas Patris, aliorumque qui ibi erãt. Vnde Dominus velut misericors Medicus, cum dolorem amplius celare nõ posset, misericordia simul & zelo salutis eorum commotus, nõ autem ex impatientia vel indignatione, exclamauit dicens. *O generatio incredula & peruersa, quousque ero vobiscum, vsquequo patiar vos?* O quanto rectius in te anima mea, hæc verba obiurgatoria Domini quadrabãt, cũ hoc maior tua sit ingratitudo, quã Iudæorõ illorũ, quo maior notitia tua est, quã illorũ, & quo plura & maiora beneficia tibi à Dño. quam illis sũt collata. Heu quoties verbis Christi *Matt. 17.*

aures

aures occlusisti? quoties salutaribus inspirationibus repugnasti? quoties cõtra diuina mandata, conscientiamque tuam, quodammodo per vim & pertinaciter delinquere voluisti, & tuæ effrenatæ obsequi voluntati? & nihilominus amabilissimus Deus præsto est tibi, te tolerat, nec cessat tibi prædicare & adiumento esse. Certe si non mouet te ratio propriæ salutis, moueat te saltem tanta bonitas, tanta benignitas, tanta longanimitas suauissimi tui redemptoris.

5. IAM verò, qui zelum hunc Christi notasset, & grauia hæc verba quibus infidelitatem Iudæorum coarguebat audisset, nõ videtur aliud arbitrari potuisse, quam illum potius voluisse eos à se repellere, quam beneficio aliquo afficere, quandoquidem non nisi necessitate coacti eum accesserant, & quibus oculis suis vsurpassent tot tamque stupenda miracula, tamen parum illi credebant, imò multi eorum non tam diuinæ eius potentiæ, quam arcano alicui cum dæmone commericio attribuebant. At benignus IESVS, de quo scriptum est, *cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis*, licet demonstraret se iratum contra eos, tamen sub ito dixit

Matt. 12.

Heb. 3.

Add

Adducite illum ad me. An non poterat Dominus, vt alias non semel fecerat, liberare hunc hominem,& absens eijcere dæmonem dicendo Patri energumeni,vt dixerat Cananææ,*Vade,fiat tibi sicut vis?* Verum magna sapientia id fecit:nimirum vt populo circumstanti, dum oculis suis videt, quam diris iactationibus dæmon exagitet corpus huius energumeni adolescentis, etiam in CHRISTI præsentia, grauitas mali magis innotesceret, & pariter ex consequenti diuinæ potentiæ magnitudo, atq; imprimis contrarietas inter ipsum & Satanam, lucem & tenebras magis eluceſceret, atque ita conuincerentur illum non patrare miracula in virtute Beelzebub,dæmoniorum principe, vt Scribæ criminabantur.Ac fortè eisdem de causis noluit Dominus fidei discipulorum cooperari in expellendo dæmone,vt hoc miraculum reseruaretur suæ potentiæ, ad pertrahendos turbæ popularis animos in cultum & fidem CHRISTO præstandam, in quo eorum salus consistebat. Nunc ergo CHRISTVS percunctatus est Patrem adolescentis,quanto tempore hoc malo vexatus fuisset, non quod ipse illud ignoraret,sed ad stabiliendam & perfi-

ciendam eius fidem, quæ post pa
ctam imperfectionem corrigi pote
congruens enim erat, vt prius anim
Patris infidelitate, quàm corpus
dolorum liberaret acerbitate. Et
quidem, nam cũ narrasset Christo
tenus dæmon afflixisset & dilacer
filium suũ, dubitans, vti infirmus a
in fide, an forte ob magnitudinẽ &
uturnitatem morbi, curationem fi
cusaturus, vt fecerant iam discipu
Matt. 8. dixit ad illum. *Si quid potes, adiuva*
O fides verè imbecillis: non certe
fecit leprosus, qui, licet diuturna
rabilique ægritudine detineretur,
hil de potentia CHRISTI ambig
dixit, non vt iste. *Si potes adiuva, sed*
vis, potes. Vide hic quam bene CH
STVS hunc hominem, alludendo
eius verba, in fide promoueat. Qui
nim ipse dixerat, *Si quid potes*, Chri
ei respondet, *Si potes credere, omnia*
bilia sunt credenti. Vbi nota singulare
modestiam à CHRISTO in ver
vsurpatam, dum suam potent
quodammodo submittit alienæ, i
nihil dicendo, quid ipse posset,
tum alienæ fidei tribuit: neque e
respondet, vt videbatur debuisse, E
sinc dubio possum, si tu possis cred

re: v

re:verum tantum dicit, si potes crede-
re, omnia tibi sunt possibilia. His hu-
manissimis verbis, quibus tacita quæ-
dam inerat reprehensio, quasi propter
incredulitatem suam dignus non esset
hoc beneficio, accensus ille homo, ce-
pit plorare & exclamare, *Credo Domine,*
adiuua incredulitatem meam. Petitio verè
nobis necessaria, qui vitio diffidentiæ
non impetramus à Domino quod vo-
lumus. Vnde bonum consilium no-
bis dedit S. Iacobus Apostolus illis
verbis, *Postulet in fide nihil hæsitans.* Sed *Iac. 1.*
tã bonus & benignus est noster Deus,
t si tantum confiteamur fidei nostræ
imperfectionem, & humiliter peta-
mus, vt bonus hic homo fecit, vt digne
tur eam perficere, & imperfectam non
respuere, impetrabimus quicquid vo-
luerimus.

6. VIDENS ergo Dominus con-
cursationem turbarum, mandauit cum
imperio immundo spiritui, vt è cor-
pore illo egrederetur, nec amplius re-
uerteretur. Quibus verbis declarauit pō
testatem & autoritatem suam in dæ-
mones, iussit autem ne rediret, vt sciret
beneficiū hoc nō esse tēporale sed per-
petuū. O quã prōptus, quamq; liberalis
es Domine mi, in cōcedēdis beneficijs

à te postulatis? contra, quam tardi
negligentes nos sumus in implorand
tuo auxilio? miser enim hic adolesc
ab infantia erat à maligno spiritu
sessus, & in hanc vsque horam pate
ius nihil minus cogitauit quam de
plorando tuo auxilio. & tamen nō
gas illi gratiam, imò plus
quam postulet; nam non solùm libe
sti filium ab immundo spiritu, sed
iam ex anima Patris exterminasti
ritum incredulitatis, Obediuit
confestim dæmon voci Dominica
quid minus facere poterat, quam
dire omni potenti verbo? quod vti
ficiens fuit ad condēdum totum
bem terrarum, sic etiam ad destru
dum, & in nihilum redigendum,
tiescunque liberet. Exiuit ergo dæm
è iuuene, sed ita discerpto. vt iacer
mi quasi mortuus. Vnde liquet
rimè dæmonem diuelli ab anima
semel insederit; cum tantis viribu
pus sit ad illum è corpore extrud
Manebat ergo iuuenis tanquam
tuus. Sed felix mors, quæ tam
vitam perperisti: nam CHRISTVS
nu iniecta subleuauit eū, opus in
tum perficiens. Totum autem hoc
minus permisit, vt hoc secundo

CH
culo con
suis omn
casionem
eleuatum
dæmonis
homines
terram,
sæculi in
non aliu
manu att
co voluit
talitatis
casu nos
ma mea
benigna
& pedes
gressus di
iustitiæ; t
re & pro
uit. Obse
peccator
cumbens
profundi
tuę, inst
nus & ab
amplius
nis perm
7. RE
SVS post
tris, & sa

culo confirmaret primum, inimicisq; suis omnem adimeret calumniandi occasionem. Rectissimè autem dicit, eum eleuatum à CHRISTO, quia vt aliud dæmonis institutum non est, quam homines per peccatum detrudere in terram, eosq; luto illecebrarum huius sæculi inuoluere: sic benignus IESVS non aliud quærit, quam nos gratiæ suę manu attollere ad cælestia: imò idcirco voluit exinanire seipsum, & in mortalitatis nostræ terram cadere, vt eius casu nos eueheremur in altum. O anima mea, quoties hic idem Dominus benigna sua manu te è luto extraxit, & pedes tuos defixit in petra, tuosque gressus direxit, vt rectà ingredereris viâ iustitiæ; tu verò iterum incipis inclinare & prolabi in terram, è qua te eleuauit. Obsecro Domine mi alleuia graue peccatorum pondus humeris meis incumbens, ne me rursum deprimant in profundum; sed vt vi diuinæ gratiæ tuę, instar hũius adolescentis, totus sanus & ab omni periculo te nunquam amplius offendendi deinceps immunis permaneam. *Psal.* 39.

7. RELIQVVM etat nunc vt IESVS post curatam incredulitatem Patris, & sanatam ægritudinem filij, cu-

raret quoque imperfectam discipulo
rum suorum fidem: qui omnes pud
facti, quod in præsentia tanti popu
non potuissent illum dæmonem exp
lere, veriti se ob aliquam indigni
tem suam ea gratia destitutos, mox
que Dominus domum ingressus
humiliter se illi adiunxerunt, secre
que rogarunt causam istius suæ imp
tentiæ, num forte per imprudentiam
liqua in re ipsum offendissent, &
culpa sua virtutem patrandi miracu
dæmonesque exigendi alias cõces
perdidissent. Sed CHRISTVS vt be
magister benignè respondit, duas
se causas impotentiæ ipsorum. &
mo quidem, imbecillitatem fidei
rum, exiguam scilicet fiduciam. N
ad facienda miracula nõ solùm re
ritur fides, qua discipuli illi non
bant, sed opus est quoq; fiducia
à Deo omnia obtinedi: quæ fiduci
est aliud, quam excessus quidam
uor fidei, quæ ob efficacitatem
Domino comparatur grano sina
tanti roboris est, vt, sicut idem
git, possit transferre montes,
quiduis quantumuis arduum imp
re. Hic ergo peccarunt discipuli,
perterrefacti dæmonis istius mali

rateiam in corpore illo inueterati, & ideo diffisi sunt se posse eum debellare. Altera causa erat, quod hoc genus dæmonum, non credebat nisi orationi & ieiunio, quorum neutrum discipuli adhibuerant. Vide quam prudens consilium hi Sancti discipuli ceperint, & verè declararint se esse discipulos eius, qui magister erat omnis perfectionis. Nam verisimile est, si petitionem illam non proposuissent Christo, illum, vt erat beneuolentissimus, & imperfectiones eorum dissimulabat, expectans donec ipsos errati pœniteret, nihil dicturum fuisse: verum maluerunt illi pro sua mortificatione erratū patefacere, vt possent se emendare, quam celare, nulla secuta emendatione. O quam dissimiles sumus hac in parte istis discipulis: neq; enim solùm lapsus nostros agnoscere nolumus, verum etiã agnitos, ipsa licet reclamante conscientia, diligẽtissimè supprimimus, ne in aliorũ notitiã veniant. Vide quoq; quãtoperè in duobus illis deficiamus, de quibus Christus cõmonefecit suos discipulos. Quid ergo mirum, si hoc sæculo tã pauca fiant miracula, & si post concionatorũ clamores & labores tam difficulter dæmon expellitur, ipsumq; peccatum ex

animis peccatorum. Plurimum profe
ctò elanguit fides noſtra, & caritas re
frixit. Dicimus quidem nos credere in
CHRISTVM, ſed opera CHRISTI non
præſtamus. Magnam fiduciam pon
mus in nobis ipſis, in diuitijs, in mun
di potentia, & fauore, ſed exiguam po
nimus in Chriſto. Eſt quoq; neceſſa
ria oratio cum ieiunio ad expugnan
dum ſpiritum malignum: neque enim
dæmon timet hominem per orationē
Deo non coniunctum: nec dominari
poteſt dæmoni, qui per ieiunium &
carnis mortificationem non dominā
tur ſibi ipſi. Quo ergo homo carnem
ſuam amplius ſubiecerit ſpiritui, & ſpi
ritum Deo coniunxerit, hoc aptior erit
& robuſtror ad immundos ſpiritus op
pugnandos & vincendos. Sed quàm bo
ne DEVS, exiguum ſtudium adhibe
mus in hac ſancta orandi, & mortifi
candi corporis noſtri exercitatione? O
quam erant primi olim Chriſtiani de
uoti, quam ardentes, quanti contem
ptores mundi, ſui, omniumque rerum
terrenarum? atque ideo mirum non eſt
eos tanto terrori fuiſſe dæmonibus,
quod facilimè eijciebant. At nos tepidi
Chriſtiani, qui ab omnibus incommo
dis abhorremus, & bene carnem no-

ſtram

ſtram tractare volumus, ſenſuique & voluntati noſtræ facere ſatis, atque ita poteſtate dæmonis ſubmittimus, quid mirum eſt, ſi non dominemur ipſi, vel non poſſimus eum exterminare ex corporibus vel animis aliorum?

COLLOQVIVM.

ORA CHRISTVM Dominum, quoniam dignatus eſt ex cæleſti monte deſcendere in hanc humilimam terram, ad liberandum nos à morbis & ærumnis, ſeruandumque ab inſidijs & moleſtijs hoſtium noſtrorum; velit quoque pro bonitate ſua tui ſingulare patrocinium contra malignos ſpiritus noctu diuq; tibi infeſtos ſuſcipere, ſimulque largiri gratiam; vt occupando te continenter in ſancto orandi, ieiunandique exercitio, robur tibi ſuppetat, ad omnes tentationes & fraudes eorum ſuperandas: victis autem diuino eius fauore aduerſarijs omnibus, aliquando mereari ex humili hoc loco aſſumi in illum ſublimẽ, vnde illi per ſuperbiam ſuam deiecti ſunt, & à ſua Maieſtate recipere coronam victoriæ.

DOCVMENTA.

1. CHRISTVS post transfiguratio
suam descendit ex monte, & contu
se ad turbas à quibus expectabatur. Qua
voluit instruere Prælatos & religiosos, alia
que personas spirituales, vt postquam trans
gurati fuerint in se per orationis, contempla
tionisq; exercitia, non obliuiscantur redire a
pascēdas animas sibi commissas, exercendo
misericordiæ officia erga proximos secundum
rationem vitæ actiuæ.

2. CHRISTVS post tantam gloriam su
transfigurationis, tamq; eximium æterni Pa
tris testimonium, non dedignatus est iterum
cōuersari cum suis rudibus discipulis, & pau
pere ac simplici turba, atq; etiam cum infir
mis & energumenis curationis causa illuc
adductis. Haud secus verbi Dei prædicatores
etiamsi excellant donis naturæ & gratiæ, nō
vereri debent se dimittere ad informandos
homines rudes & pauperes, imo & peccato
res, ac quotquot infirmi sunt spiritu. Omnes
enim animæ rationali præditi sunt, & omnes
vult Dominus saluari.

3. SATIS erat Patri energumeni, peten
à CHRISTO liberationem, nec opus erat
addere, discipulos non potuisse eum liberare
aut potius omnem culpam conferre debebat
in se & modicam suam fidem, quam in disci-

pulis

pulos Domini. Sic hodie multi ad rem optatam obtinendam, ne illis lapsus vel erratum aliquod obijciatur, in alios culpam conijcere conantur, & excusando seipsos, accusant alios.

4. Etsi incredulitas Patris energumeni magnam causam dederit, cur discipuli dæmonẽ pellere non potuerint, tamen CHRISTVS non reprehendit nominatim eius incredulitatem, sed generatim tantum, ad instituendos concionatores, ne publicè reprehendant particulares personas, sed vitia tantum generatim carpant, singulisq; relinquant, vt quod eos tangit, sibi accommodent.

5. Energumeno hoc ad CHRISTVM adducto spiritus cæpit eum conturbare, ad terram affligere, & deterius tractare quam ante. Homo non solet tentationibus agitari, quando vitam solitam ducit secundum voluntatem dæmonis: sed dum conatur se obducere ab eius imperio, & redire ad CHRISTVM per vitam piam & sanctam, tunc dæmon, ne præda labatur è manibus, omnibus artibus vtitur ad eum retinendum, varias tentationes ei immittendo, vti bene monuit Sapiens illis verbis. Fili accedens ad seruitutem Dei, sta in iustitia & timore, & præpara animã tuam ad tentationem. Eccl. 2.

6. Primo dæmon miserum hunc adolescentem deiecit in terram, deinde vero variis modis afflixit. Hoc præcipuum officium &

ſtudium eſt dæmonis, efficere, vt homo per peccatum etiam vnicum prolabatur interdum; nam ſemel prolapſum deinde facilè in alia atque alia detrudit & præcipitat.

7. CHRISTVS perfectam ſanitatem huic iuueni redditurus, mandauit dæmonio non ſolùm vt exiret, ſed etiam ne rediret. Indicat peccatorem bonam & veram pœnitentiam egiſſe, quando non ſolùm deſerit peccatum, ſed etiam in idem non relabitur, nec alia noua committit: ſicut contra, qui poſt confeſſionem peractam continuo redeunt ad vomitum, manifeſtè indicant confeſſionem vel contritionem ſuam fuiſſe imperfectam, hoc eſt, non habuiſſe firmum & conſtans propoſitum, quod requiritur ad emendandæ vitæ.

8. IESVS poſt expugnatum dæmonem, manum iuuenis apprehendit, eumque eleuauit & in pedes erexit: vt intelligeret peccator, in poteſtate ſua quidem eſſe labi & peccare, ſed non eleuari & ſurgere à peccato, ſi abſit diuinæ gratiæ auxilium: deinde vt diſceret, poſtquam peccatum euomuit, non debere ſe componere ad ſedendum, aut manibus complicatis remanere, ſed potius erigere ſe in pedes, & in bonis & ſanctis operibus exercere.

9. CHRISTVS noluit ſuos diſcipulos reprehendere in præſentia populi, ſed tantum priua-

priuatim, cum soli versarentur in domo: erant enim futuri aliorum Magistri, & ideo non cõueniebat, vt populo constarent eorum imperfectiones. Quare indicare voluit, admonitiones & correctiones omnes faciẽdas opportuno tẽpore, & loco: personasq; publicas nõ esse reprehẽdendas publicè, sed priuatim & secretò.

10. Dixit CHRISTVS genus illud dæmonum, à quibus adolescens ille erat tanto tempore obsessus, non potuisse eijci nisi oratione & ieiunio. Procuret ergo peccator, dum inuenis est, & peccatum recens, subitò cum vero dolore & cõfessione eum eijcere: si enim prauã longi temporis cõsuetudine sinerit eum in anima sua inueterascere non poterit tam facilè expelli: nam ad exuendos habitus inueteratos non quæuis media & remedia sufficiunt, sed opus est adhibere crebras preces, ieiunia, aliasq; corporis asperitates.

DE ANGELIS ET SPECIATIM DE ANGELIS CV-STODIBVS.

MEDITATIO IX.

EVANGELIVM.

Matt. 18. ACCESSERVNT discipuli ad IESVM, dicentes. Quis putas, maior est in regno cælorum? Et aduocans IESVS paruulum, statuit eum in medio eorum, & dixit. Amen dico vobis, nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis in regnum cælorum. Quicunque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste, hic est maior in regno cælorum. Videte ne contemnatis vnum ex his pusillis: dico enim vobis, quia Angeli eorum in cælis sem-

semper vident faciem patris mei qui in cælis est.

PROPHETIAE.

1. *QVIS sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in cælo & in terra.* Psal. 112.
2. *Deus ponit humiles in sublime.* Iob. 5.
3. *Aspiciebam donec throni positi sunt, & antiquus dierum sedit: vestimētum eius candidum quasi nix, & capilli capitis eius quasi lana munda, millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebāt ei.* Dan. 7.
4. *Angelis suis mandauit de te, vt custodiāt te in omnibus vijs tuis.* Psal. 90.
5. *Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.* Psal. 33.
6. *Ne dicas coram Angelo, non est prouidentia; ne forte iratus Deus cōtra sermones tuos, dissipet cuncta opera manuum tuarum.* Eccl. 5.

CONSIDERATIONVM PARS PRIOR.

IN COMMVNI.

CONSIDERA, qua ratione CHRISTVS Dominus noster pro magno amore, quo nos creaturas suas prosequitur, nunquā desinit nouas præ-

præbere occasiones gratiam suam co
sequendi, & in virtutibus progredien
di. vt tandem perueniamus ad finem
æternam scilicet fælicitatem ab eo n
bis præparatam. Atque ideo voluit
Ecclesia sua celebrari omnia nostr
redemptionis mysteria, vt renouata
dies memoria omnium, quæ Dom
nus egit, aut passus est pro salute no
stra excitaremur ad amandum illum
& colendum, atque etiam ad confor
mandum omnes actiones nostras
sanctissimæ vitæ suæ exemplar nob
relictum. Neque hac re contentus, v
luit præterea sigillatim suæ sanctiss
mæ & benedictæ matris, atque ex om
nium Sanctorum cætu, quorundam
præ cæteris excellentium peculiarem
in eadem Ecclesia agi memoriam, v
essent velut patroni & protectores no
stri, suisque orationibus nobis subve
nirent in necessitatibus tam corpora
bus quàm spiritualibus, simulque oc
casionem darent nobis suas virtutes &
sanctæ conuersationis suæ exempla
imitandi. Voluit deinde quoq; vt qu
niam Ecclesia & omnes nos Sanctor
Angelorum ministerio tot tantaq
beneficia à sua maiestate quotidie re
cipimus, eorum quoque solennis me
mo-

moria quotannis haberetur. Et certè conueniens erat, vt homines erga illos aliquam grati animi significationem demonstrarent, quandoquidem tantopere desiderant & procurant salutem nostram. Eam igitur ob causam Ecclesia sancta memoriam recolit glorioſi S. Michaëlis singularis sui protectoris, omniumque reliquorum Angelorum & Archangelorum hierarchiæ cęlestis, quia omnes, teste Apostolo, sunt administratorij spiritus, laborantes quodammodo pro salute omnium electorum. Non dedignantur beati spiritus demittere se ad ministerium hominũ, alioquin ipsis longè inferiorum, quia vident Deum optimum maximum cui tam cupidè & ardenter seruiunt, eousque demisisse se, vt ob salutem hominis, etiam formam hominis assumpserit. Neque etiam dedignantur hominem in suam societatem cooptare, & permittere, vt ex nobis vermiculis, ex hoc vili puluisculo ædificentur muri cælestis Hierusalem, suæque ruinæ restaurentur, quia adorãt supra se, ipsum hominem factum Deum. Considera autem hic, quam congruentur Ecclesia Sancta in festo huius inuicti Archangeli præsens Euangelium de virtute humi-

Heb. 1.

humilitatis legat. Nam sicut superbus Lucifer ad vsurpandum diuinum honorē ex altissimo Paradisi throno precipitatus fuit in profundum infernis. *Apoc.12.* humilis Michaël cum toto Angelorum bonorum exercitu, subijciendo se creatori suo, & zelo gloriæ eius opponendo se fastuoso illi serpenti, tantopere fuit honoratus, & in summam dignitatem euectus. Proponitur quoque hoc Euangelium in solennitate omnium eorum Angelorum, qui vna cum beato Michaele virtute humilitatis consecuti sunt coronam gloriæ; vt homines intelligant hoc esse ineffabile & æternum decretum Dei, neminem posse peruenire ad gloriam, quam possident Angeli, nisi per viam humilitatis, quam illi primum institerunt. Imò & CHRISTVS Saluator noster beneficio huius virtutis sui sacri corporis gloriā *Phil. 2.* acquisiuit, vt dicit Apostolus. *Humiliauit semetipsum, factus obediēs vsque ad mortem,* &c. *Propter quod & Deus exaltauit illum.* Quare prodigiosa res esset, si eius fideles alia via, quàm caput ipsorum, ingredi regnum cælorum vellent.

2. CONSIDERA excellentiam horum cælestium aulicorum Paradisi principum, quam licet mens nostra

ſtra perfectè capere non poſſit, tamen pro exigua luce, ex eorum erga nos miniſterio nobis communicata, conabimur in eorum honorem ob oculos ponere partem aliquam dignitatis & gloriæ à Domino eis conceſſæ. Tria igitur ſunt, quæ illuſtrem ſolent reddere, aulam, vel exercitum magni Principis. Primò nobilitas perſonarum; ſecundò earundem numerus; tertiò ordo. Tria hæc imprimis relucent in angelicis ſpiritibus. Si enim primo conſideres eorum naturam, inter opera manu artificis magni Dei condita principem locum vendicant; ſunt ſubſtantiæ ſpiritales; natura ſua incorruptibiles, omniumque creaturarum nobiliſſimæ: intelligentia tanta, vt in rerum naturalium notitia expertes ſint omnis erroris & ignorantiæ. Huic quoque tanto lumini intelligendi conformem habent voluntatem ita firmam & perfectam, vt nulla perturbatione afficivel vinci poſſint. Si verò te conuertas ad ſtatum, in quo beneficio gratiæ nunc verſantur, nullo vnquam admiſſo peccato conſecuti ſunt gloriam & æternam fælicitatem. Adhæc in ſua eſſentia ornati ſunt habitu diuinæ gratiæ, qui eos pulcherrimos

& gra-

& gratioſiſſimos in conſpectu Dei red-
dit. In intellectu dotati ſunt claro lu-
mine gloriæ, quo à facie ad faciem vi-
dent ſuum creatorem: in voluntate ve-
rò habitu caritatis quo amantes amo-
re perfectæ amicitiæ Deum, ſimul fi-
& amici ipſius Dei efficiuntur. Nun
ergo anima mea contemplare hono
cæleſtium ciuium pulchritudinem, qu
inſtar tot ſtellarum matutinarum, imo
clariſſimi ſolis, reſplendent in ciuitat
Dei, in quibus tanquam in lucidiſſimo
ſpeculis diuinæ perfectiones, vt infin
ta potentia, æterna ſapientia, ineffabi-
lis bonitas, & ardentiſſima creatoris c
ritas relucet. O quam amabiles, quàm
puri, & candidi ſunt hi beati Spiritus
quam zeloſi vindicandæ Domini glo-
riæ, quam cupidi & ſolliciti de noſtra
ſalute, atque ideo quam digni, vt à no-
bis peculiariter amentur & colantur!
tenim ſi honor (vt aiunt Philoſophi)
eſt cultus qui alicui debetur ob excel-
lentiam, vel virtutem quam in ſe ha-
bet, & idcirco ijs hominibus, licet o-
mnes ſecundum naturam inter ſe ſint
pares, qui aliqua laude alijs præcellunt
maiorem honorem deferre ſolemus:
quanto potius nos creaturæ tam vile
& abiectæ, ſi cum cæleſtibus ſpiritibus
con-

conferamur, oẽm honorem & cultum eis deferemus? cùm vnuſquiſq; eorum, licet minimus, in ſupra commemoratis dotibus & excellentijs, nobiliſſimũ quemque hominum mortalium longè ſuperet. Præterea ſi ſancti angeli, creaturæ tam nobiles natura & gratia, omnibus reliquis antelatæ, demittunt ſe & honore afficiunt hominem, quia Deus eundem amauit & honorauit; multo certè cõuenientius, nos perpuſilli vermiculi, omni honore, & deuotionis affectu proſequemur eos, quos DEVS tantopere honorat & exaltat in cœlo. Hi enim ſunt filij illi dilecti, qui ſemper contemplantur faciem Patris, & candida illa & pura lilia inter quæ ipſe paſcitur, & montes aromatibus odoriferis pleni, in quibus cæleſtis ſponſus ambulat & ſe recreat. *Cant. 2. 8.*

3. Poſt dignitatem & excellentiam huius aulæ cœleſtis conſidera numerum & ordinem aulicorum. Et primò, quod ad numerum attinet, is tãtus eſt, vt non ſolùm excellat numerum hominum omnium qui nunc viuunt, verum etiam eorum qui vnquam extiterunt, aut futuri ſunt vſque ad diem iudicij. Multitudo horum beatorum ſpirituum, ſimilis eſt arenis maris, & ſtellis,

Eccl. 1. lis, quas Sapiens dicit, numerari non posse. Atque vt asserit S. Dionysius Areopagita capit. 9 cæl. hierarchiæ, ma-ior est numerus angelorum cuiuslibet ordinis, quàm in mundo sit in vllo

Dan. 9. dine rerum materialium. *Millia millium* dicebat Propheta, *ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei.* Vt more suo scriptura vsurpat numerum certum pro incerto, & quidem numerum hominum opinione maximum, vt intelligatur numerum eorum apud Deo iniri posse, quodque apud Deum numerabile est, id apud homines esse infinitum & innumerabile. Et

Iob. 25. legimus in Iob: *nunquid est numerus militum eius?* De quorum multitudine

Psal. 67. iam dixit regius Propheta loquēdo de Angelis. *Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium, Dominus in eis, nai in sancto.* Sanctus quoque Euangelista, vt est in Apocal. ait visam magnam multitudinem in conspectu Dei ex omnibus populis, & linguis & nationibus, quæ numerari non poterat. Si hominum electorum numerus, quem scimus magnam esse hominū partē, tam magnus est, vt numerari non possit, quantū putamus fore Angelorum, qui decies omnium hominum numerum excedunt

dunt? Meritò autem tantum hic cæleſtis monarcha habet aulicorum numerum; nam ſi, vt dicit Sapiens. *In multitudine populi dignitas regis, & in paucitate plebis ignominia principis.* cum Deus ſit Princeps ille excellētiſſimus, rex regum, & Dominus Dominantium, valde conueniens erat, vt familiam amplam, & aulam numeroſam in ſpacioſo illo regno & immenſo cæli palatio haberet. O quantum gaudium & ſolatium tibi afferret anima mea, ſi multitudinē tam nobilium creaturarum, cum natura tū gratia præſtantium, atq; etiam gloriæ nomine beatarum intueri poſſes. O ſi tibi fælix illa ſors aliquando contingeret, vt inter cęleſtia illa agmina, in tantorum Principum & filiorum Dei, imò fratrum tuorum cætu verſarêre: non enim erubeſcunt ſublimes illi & amabiles ſpiritus homines pro fratrib. agnoſcere, eo quod Dominus eorū, non ſolum non veritus eſt vocari, verumetiā verè, per aſſumptam carnem, voluerit fieri frater noſter. O quàm libenter etiam tu vna cum vocibus illis angelicis laudares & benediceres Dominum tuū pro tanto beneficio ab eo recepto.

Pro. 14.

1. Tim. 6.

4. CONSIDERA deinde mirabilē ordinē à diuina prouidentia angelicis ſpiritibus decretum & conſtitutū; ſiue

cum

cum Deo, siue inter se, siue cum al
huius mundi creaturis componam
Si enim conferas illos cum Deo, n
est inter eos discrepantia, omnes e
cum vnanimiter colunt & reuerem
tanquam solum Principem, & cæle
suæ ciuitatis Dominum. Si inter se,
la in tanta multitudine confusio, s
mus ordo, admiranda distributio,
uersis intelligẽdi modis consentan
Alius alio sublimior est & excel
tior, prout DEVS illis sua arcana
lat, eorumque ministerio in hom
salutem vtitur. Et vt ad particular
scendamus, tota glorioſorum illo
spirituũ multitudo tribus Hierar
suprema, media, & infirma contin
Quæuis autem hierarchia in tre
ros, summum, medium, infimum
stinguitur. Prima earum continet
phinos, Cherubinos & Thronos
ex eorum nominibus facile cogn
eorum officia in quibus exercetur
prium enim Dei est, imponere e
ris nomina officijs eis commissis
formia. Contemplare igitur pr
chorum Seraphinorum qui vel
bicularij secreti & intimi Regis
conuenienter nomini suo non s
sunt pleni & inflammati caritate,

Spiritalis ignis instar diuino amore semper ardent, & simul eodem accendunt, & illustrant angelos sibi inferiores. Deinde contemplare Cherubinos, ita vocatos, ob plenitudinem scientiæ, maiusque lumen intelligentiæ quo excellunt omnes reliquos inferiores spiritus, eò quod clarius D E-VM videant, & in eo plura cognoscãt. Quare sunt velut Consiliarij Regis cælestis, clari scientia & sapientia, quam etiam communicant Angelis inferioribus. Contemplare post hæc Thronos, qui velut familiares & intimi Dei secretarij hoc nomine ornati sunt, quod sint quasi sedes & throni regij, in quibus quodammodo residet & quiescit diuina Maiestas, quam etiam, quocunque vadunt, quasi in sede Pontificia, secum deportant. Descende deinde ad secundam Hierarchiam, quæ continet alios tres Angelorum choros, Dominationum, Virtutum & Potestatum, qui singulatim vniuersali gubernationi horum inferiorum sunt attributi. Et primo contemplare Dominationes, quæ repræsentantes supremi Principis Dominiũ, regiorum Præsidum more, inferioribus suis imperant, & in diuinis mysterijs ad guber-

narionem orbis emittunt. Secun
contemplare Virtutes, quæ sua pote
tia & vi adumbrantes infinitam po
tiam Domini virtutum, omnia a
& difficilia exequuntur, mirabile
effectus in creaturis ad DEI glo
operantur. Tertio contemplare
states, qui instar iudicum repra
tant autoritatem & potestatem
mi & vniuersalis Iudicis, officium
habent aëreas potestates coercen
mniaque impedimenta & molest
hominibus remouendi, ne eis
ad salutem intercludatur. Defer
do denique ad tertiam & vlti
Hierarchiam, in qua continentur
alij chori, Principatus, scilicet
angeli & Angeli; contemplare
mò Principatus, ita appellatos,
sicut hæc extrema Hierarchia
constituta est, ad exequenda
iussa erga creaturas, ita Princip
qui sunt Angeli primi chori, qu
repræsentant supremum princ
præpositi sunt gubernationi
rum prouinciarum, & regnor
ticularium. Hi quoque, vt pra
quemadmodum à DEO imm
mandata accipiunt, ita cadem
Angelis inferioribus committu

auxilium etiam præbent ad ea præstanda. Sequuntur deinde duo alij Archangelorum & Angelorum, qui conuenienter nomini suo, sunt velut legati & nuncij à DEO in mundum varijs de causis emissi, atque etiam custodiendis certis locis & hominibus adscripti. Nec aliud discrimen inter hos duos choros est, quam quod Archangelis maiora, Angelis minora committantur. Atque hoc totum, est illud exiguum, quod nos de diuina illa architectura, & ordine domus DEI intelligere possumus. Quod si acies intellectus nostri longius progredi posset, & penitus inspicere naturam & functionem cuiusque angeli, deprehenderet eos, sicut singularia singuli officia & exercitia habent in superna Hierusalem, ita singulari quoque ordine suo omnem illam beatam auliæ cælestis multitudinem mirificè exornare. Etenim quemadmodum videmus hoc nostrum spectabile cælum tot stellis ornatum, & secundum numerum planetarum in orbes distinctum, mirabili ordine moueri, & vim suam in terram subiectam exercere: sic cælum illud spirituale & inuisibile, ordine magis admirando & diuino tot angelorū,

quasi stellarum varietate ornatum
per quos Dominus vniuersitatis,
quam per totidem planetarum
omnes donorum in charismatum
ritalium influxus in humanum
3. Reg. 10. deriuat. Ergo age anima mea,
na Saba audita sapientia Salomonis
conspecta regij palatij magnificen
numeroque & ordine ministrorum
li inseruientium, ob summam admi
tionem prudentiæ sapientissimi
attonita, *non habebat*, vt loquitur scrip
ra, *vltra spiritum*, dixitque: *Beati viri*
& beati serui tui, hi qui stant coram te
per, & audiunt sapientiam tuam. Qua
magis tu occasionem haberes nō
admirandi cum illa Regina,
cum bono illo Propheta deficie
præ desiderio & amore beatæ hab
tionis, si posses perfectè intelligere
gnitatem, excellentiam, & ordin
aulæ veri Salomonis, quam sua æter
sapientia & arte constituit & ord
uit. Quæ consolatio, quod gaudi
rogo, tibi esset, si post huius vitæ
sum tibi quoque illa felicitas co
geret, vt vnà cum cælestibus illis
ritibus aulicum agere possis tanti
mini, cui *seruire regnare est*. O
cti & puri angeli, ô verè beati, qui
per

petuo diuino conſpectui aſſiſtitis, & tanta cum lætitia faciem illius cæleſtis Salomonis inſpicitis; à quo tanta ornatiſſis ſapientia, tot ditati prærogatiuis, & digni effecti tāta gloria. Vos ſtellæ lucidæ, quæ tam fæliciter ſplendetis in cælo Empyreo, infundite quæſo in animam quoq; meam beatos veſtros influxus, ſeruate fidem meam immaculatam, ſpem firmam, mores inculpatos amorem integrum in Deum & proximum. Oro vos angeli beati, vt auxilio veſtro quaſi manu dignemini me per regiam humilitatis viam deducere, quā vos primum inſtitiſtis, vt poſt hanc vitam vna vobiſcum æterni Patris facie contemplari merear, & reponi in loeū alicuius ſtellæ olim per ſuperbiam de cælo delapſæ.

DE ANGELIS SPECIATIM.

PARS POSTERIOR.

VERVM poſt contemplationem Angelicarum Hierarchiarum, dignum eſt, vt aliquid quoque contemplemur de inuicto illo cæleſtis exercitus

tus Duce Sancto MICHAELE Archangelo qui ob egregium suum zelum & fidelitatem à Deo princeps constitutus est omnium illorum Angelorum, qui ad diuersa ministeria mundum amandantur. Fuit quoque beatissimus Michaël hoc nomine quod interpretatur, *Quis vt DEVS*, honoratus; nam cùm superbus Lucifer elatus fuit aduersus Deum, eique similis fieri voluit, fortissimus hic Archangelus, non ferens tantam Domini sui iniuriam, ardentissimo zelo feruens exclamauit dicens, *Quis vt DEVS*? Quis vt DEVS? hoc est, quis tam audax, tam potens est, vt audeat se assimilare Deo? atque si diceret. Non est, siue in cælo, siue in tota vniuersitate, creatura aliqua similis Deo nostro. O fortissime Michael, hoc nomine vērè dignissime, benedictus sis inter omnes angelos, & omni laude & honore dignus inter homines, quia ita fidelis fuisti & zelosus in vindicanda Dei gloria. Hic glorioſus Archangelus non solum in triumphante, verum etiam militāte Ecclesia fuit à Deo multis dotatus priuilegijs. Nā primo in veteri lege factus est protector & custos Synagogæ, in noua vero princeps & defen-

E

Ecclesiæ Dei. Hic est præpotens ille Dux & Capitaneus, cuius ingentem animum & fidelitatem sectatus totus bonorum Angelorum exercitus virulenti illius serpentis audaciæ se obiecit, & obtrito eius capite, victoriam obtinuit, eumque præcipitem de cælo egit, cum omnibus suis asseclis. Adhæc, quotiescunque opus fuit aliquo cælesti auxilio & pro salute fidelis populi pugnandũ, semper præsto adfuit inuictus Michael. Hic enim in AEgypto pro DEI populo depugnauit, quando per multa signa & miracula è Pharaonis seruitute liberatus est. Hic est, qui horribili illa nocte, omnia AEgypti primogenita percussit. Hic est, qui per quadraginta annos tanquam Capitaneus & dux filios Israël antecedens, in mari rubro exercitum Pharaonis illos persequentem demersit: deinde occidit & excidit tot gentes & exercitus illi repugnantes, ac denique saluos & incolumes perduxit in terrã à Deo promissam. Post mortem quoq; Moysis, cum callidus dæmon conaretur populum Dei ratione sacri eius corporis inducere in idololatriam, hic fortis Archangelus zelo honoris diuini ardens, & salutis populi, valide se illi

Apoc. 12.

Exod. 7.

Deut. vlt. Iudas in epist.

oppoſuit, eumque in fugam coniecit. Hic denique, Iſrahelitico populo dum captiuus in Babylonem abductus eſt, tempore captiuitatis exacto, manum auxiliarem porrexit, omniaque impedimenta liberationis remouit. Quamuis verò in quibuſdam locis & actionibus iam recitatis non ſit nomen Michaelis expreſſum, tamen quia ille à Deo conſtitutus eſt protector & cuſtos illius populi, certo credi poteſt, illum ipſum, vel certè alios angelos ex commiſſione ipſius interueniſſe. Præterea hic glorioſus Archangelus, ſupra generalem protectionem Eccleſiæ ſanctæ quam ſuſtinet, habet ſpecialem quoque functionem ſibi demandatam, omnes iuſtorum animas recipiendi, qui ex hac vita ad alteram demigrant, easque inſidijs & oppugnationibus dæmonum ereptas tribunali CHRISTI præſentandi, vt conſequantur præmium, pro meritorum ratione illis à Deo attributum. Deinde in fine & conſummatione huius mundi fortiſſimus quoque hic Archangelus apparebit ad bellum ineundum cum Antichriſto, qui confictis miraculis fideles peruertere conabitur, vt Eccleſiam DEI aduerſus terribilem illam

1.Tim.4.

illam persecutionem tueatur. Post obtentam autem victoriam, & Principem tenebrarum in puteo abyssi infernalis alligatum, ipse Archangelus horribilem illam tubam inflabit, ad cuius sonum omnes mortui resurgent, & æterno iudici sistentur, extremam sententiam audituri, qua iusti æternæ gloriæ, peccatores autem, perpetuis supplicijs addicentur. Tunc non erit amplius locus vel tempus misericordiæ aut gratiæ, sed tantum seueriſſimæ Dei iustitiæ; omnesque iusto Dei iudicio adiudicabuntur loco, quem quisque in hoc mundo degens promeruerit. O inuicte Princeps, & custos fideliſſime Ecclesiæ Dei, animarumque fidelium, qui semper tanta caritate, zeloque tot pugnis interfuisti, tantasque ex hoste victorias retulisti, non ad conciliandam tibi famam & existimationem, vt solent Duces huius sæculi, sed ad conseruandum, tuendumque honorem & gloriam, quam omnes DEO debemus, deinde ad salutem humani generis promouendam; veni, quæso, in auxilium animæ meæ, quæ continenter cum tanto periculo à suis inimicis, carne, mundo & dæmone impugnatur; & sicut dux fuisti populo Israhel per

desertum, sic quoque velis esse fidelis dux & comes meus per desertum huius mundi, donec securè me perduxeris ad fælicem terram viuentium, ad beatam illam patriam, à qua omnes exulamus. O anima mea, vtinam quando aderit vltima hora profectionis tuæ, terroris & discriminis plena, cum à corpore tantopere amato cogeris discedere, solaque & nuda angustissimam mortis portam, per tot infestas infernalium draconum, capitalium hostium tuorum acies transire, qui te instar famelicorum leonum rugientes circumdabunt, ad te rapiendum & deuorandum parati; vtinam, inquam, illo temporis puncto hic inuictus Archangelus, vti semper promptus fuit in omnibus animarum fidelium periculis, tibi quoq; cum honorata sua cohorte dignaretur subuenire, & pro te pugnare, & fortissimo protectionis suæ scuto efficere, vt securus per medios hostes in patriam cælestem euadere posses. Quod si etiam ante seueriſſimi iudicis tribunal tui patrocinium susciperet, pro te respondendo, suisque precibus peccatorum tuorum veniam obtinendo, & denique te sub suo victrici vexillo receptum perduceret ad sanctam illam bea-

beatamque lucem, qua ipse cum omnibus Angelis & electis filijs lucis refulget cum sempiterno gaudio & gloria Creatoris, quanto cum solatio & lætitia cordis ex hoc mundo excederes?

6. POST glorioſum principem Michaëlem conſidera dignitatem & præſtantiam prærogatiuorum Archangeli GABRIELIS, qui licet in ſcripturis vocetur Angelus, non ideo exiſtimandum eſt, eum fuiſſe ex infimo Angelorum ordine, qui peculiariter mittuntur in auxilium & miniſterium hominum, ſed fuiſſe Angelis ſuperiorem, nempe Archangelum & inter Archangelos primum. Nam ſicuti myſterium ad quod annunciandum ille venit, non fuit commune, ſed excellentiſſimum, digniſſimumque ex ijs quæ vnquam Deus exhibuit; ita cogitandum eſt, diuinum hũc legatum fuiſſe vnum ex nobiliſſimis in illa Hierarchia comprehenſis. Hic eſt fidelis cæleſtis ſponſi amicus, qui factus ab eo conſcius altiſſimi illius ſecreti de ſua Incarnatione, primus illud mundo patefecit. Hic eſt ille gratioſus paranimphus, qui mediator fuit inter altiſſimum Deum, & humilem virgunculam, de

Nazareth, inter verbum æternum & noſtram naturam humanam. Iam ad melius intelligendam huius Archangeli dignitatem, conſidera ſigillatim officia a Domino illi commiſſa. Et primò, vt quidam ſancti affirmant, piè credi poteſt, illum in ſingularem cuſtodem Beatiſſimæ Virgini attributum. Ac ſicut DEVS aliam puram creaturam neque in cælo, neque in terra habuit nobiliorem, & quæ ipſum impenſius amarit, MARIA Virgine: ſic cogitare potes, ſicut Principes huius mundi res ſibi cariſſimas cuſtodiendas dare ſolent aulicis fideliſſimis, & ſibique addictiſſimis, ſic in illa cælesti aula glorioſum Gabrielem merito inter meliores & cariores apud Regem cæli numeratum fuiſſe. Conſidera deinde alterum huius beati Archangeli officium, quod erat, eſſe Legatum à Sanctiſſima Trinitate miſſum pro negotio ſublimi & maximi momenti, nempe pro incarnatione Vnigeniti filij Dei, & redemptione ac ſalute totius mundi. Quare optimè in eum conuenit nomen Gabrielis, nomen myſterij plenum, quod interpretatur, VIR DEVS: nam CHRISTVM annunciaturus mundo, qui ſimul futurus erat

DEVS.

Deus & Homo. Deinde hoc nomen Gabrielis, magis propriè idē est, quod, *Fortitudo Dei*, idque ad denotandum idem mysterium, quod annuntiarat mundo, nempe fortissimum & triplicatum funiculum, id est arctissimam diuinæ naturæ vnionem cum corpore & anima sanctissima CHRISTI in vna hypostasi, & æterni verbi persona, sicut scriptum est, *Funiculus triplex difficile rumpitur*. Dicitur quoq; fortitudo Dei quia legationis suæ beneficio diuinam fortitudinem nobis communicauit, hoc ipso quo Deus cum humana natura nostram quoque imbecillitatem assumpsit. Vnde homines beneficio huius fortitudinis facti sunt ita animosi & fortes, vt multa fecerint quæ omnem fortitudinem, viresque humanas excedunt. Angele verè fortis, quia legatione tua hominibus non solùm diuinum robur attulisti, verum etiam ipsum Deum omnium fortissimum, qui ablatis spolijs, & forti armato profligato, qui tanto tempore diram in nos tyrannidem exercuerat, nos è seruitute vindicauit, & filiorum Dei libertati restituit.

Eccl. 4.

Luc. 4.

7. RESTAT nunc post consideratum zelum, factaque Principis Michae-

lis illustria, & mysticam Archangeli
Tob.12. Gabrielis fortitudinem, vt consideremus quoque officiosam caritatem angeli Raphaelis, qui cum sit, ipso teste, vnus è septem spiritibus in conspectu Dei semper assistentibus, probabile est illum esse vnum ex præcipuis angelis paradisi. Et ex consequenti considerabimus multa beneficia quæ quisque in corpore, quã in anima recipit à suo angelo custode. Nam hic gloriosus Raphael tum ratione nominis sui, tum officiorum misericordiæ quæ ille detulit vtrique Tobiæ, seni & iuueni, omnino fuit typus & figura luculenta eorum, quæ faciunt erga nos angeli custodes. Et primò aptissimè in illum competit nomen Raphaelis, quod interpretatur, *medicina Dei*, ab effectu medicinam spiritalis iuueni Tobiæ datæ, quam corporalis qua seniori Tobiæ Patri visum restituit. Quo verò alio officio fungitur erga te Angelus custos, nisi medici tam corporalis quã spiritualis, vt inferius dicetur. Quare vt id melius intelligas, considera tres esse humanæ vitæ status. Primus est, quo homo adhuc degit in vtero matris. Secundus, à tempore natiuitatis, vsque ad mortem, & iudicium animæ suæ particulare.

Tob. 6. & 11.

lare. Tertius est, in quo homo versatur post mortem. In vnoquoque ergo horum statuum, congruenter omnibus actionibus Raphaelis Angeli, contemplare singula officia quæ custos Angelus erga te exercet. Quod ad primum statum attinet, narrat Scriptura, cum senior Tobias cogitaret filium suum in remotam regionem mittere, sollicitum fuisse de fido comitatu ei attribuendo. Et ecce, antequam bonus iuuenis domo paterna pedem efferret, Angelum à Deo missum, specie humana, se offerentem in comitem atque etiam in ducem totius itineris. O caritas immensa, & cura plus quam paterna creatoris, qui antequam è ventre Matris prodires, priusquam vllam inimicorum tuorum & periculorum impendentium notitiam haberes, mandauit vni beatorũ spirituũ, qui semper diuinã eius faciem contẽplantur, atq; illi ipsi, qui primus Matris tuæ custos fuerat, vt tui curam susciperet, inciperetq; te intenello illo statu multis periculis obnoxio vna cum Matre præseruare, quo sine impedimẽto vllo, securè ad gratiam baptismi peruenire posses, & in filiorum Dei numerum inscribi. Sed quid dico ego de

de cura & memoria à Deo habita pro
te adhuc in vtero materno existente, i-
mò ab omni æternitate, ante quã ange-
los, vel aliud quicquam condidisset, cũ
nondum essent abyssi, nondum loca
essent fundamenta cæli & terræ, iam
homo miserabilis tui memor erat & de
tua salute sollicitus. Et quanquam ab
æterno tuam ingratitudinem & indi-
gnitatem præuidit, nihilominus ex me-
ra bonitate sua, nullo tuo antegresso
merito, nõ solũ decreuit tibi illud au-
xilium præstare, sed etiam omnia be-
neficia in te conferre, quæ huc vsque à
primo tuæ conceptionis momento re-
cepisti, & deinceps vsque ad vltimum,
omnium maximum, æternam scilicet
beatitudinem es recepturus.

8. DEINDE quod ad secundum
statum vitæ tuæ attinet, cùm in lucem
huius vitæ prodijsti, subiungit scriptu-
Tob. 5. ra sacra, quemadmodum Angelus Ra-
phael egressus cum Tobia è domo Pa-
tris, promiserit se fidelem eius comitẽ
toto itinere futurum, saluumque ad
locum destinatum perducturum. Non
secus Deus te, simulatq; natus es, cum
vno horum cælestium ciuium comita-
tus est, vt tanquam singularis custos, &
pædagogus tui patrocinium susciperet,

tuum-

tumque aduocatum apud ſuam Maieſtatem in cælo ageret. In hac enim vita omnes ſumus velut pueri, opuſque habemus tutore & pædagogo, qui quaſi manu nos ducat & ſuſtentet, ne fortè pedes noſtri in aliquam petram peccati impingant, aut graue aliquod periculum adeant: qui quoq; nos in brachia ſua excipiat, vt ſecurè loca periculoſa tranſeamus, nec ante periculum animaduertamus, quam euaſerimus. *Gal. 4.*

Secundo, ſicut angelus Raphael ducens iuuenem Tobiam per viam, optima conſilia illi ſuggerebat; inſtruebatque ſigillatim, qua ratione matrimonium inire deberet, nempe non hominum carnalium more, ſed cum ſancto timore Dei, crebraque oratione: ſic Angelus tuus cuſtos continenter tibi bona conſilia ſuppeditat, & in omnibus actionibus dirigit: ille enim te excitat & impellit ad multa bona opera faciẽda, quæ ſine hoc auxilio non faceres, idque nunc alliciendo CHRISTI Domini & Sanctorum exemplo, nunc tuã voluntatem conſideratione bonitatis diuinæ, infinitorumq; eius beneficiorum inflammando, nunc etiam futuri iudicij, pœnarumque inferni memoria mentem illuminando, Tertio pergit *Tob. 6.*

Scri-

Scriptura narrare beneficia, quæ To-
bias ab Angelo Raphaele, tam quoad
suam personam, quam quoad bona
temporalia, recepit. Cum enim perue-
Tob. 6. nisset ad fluuium Tigris, & in eo vellet
lauare pedes suos, insiliit in eum piscis
immanis ad eum deuorandum: sed an-
gelus eum defendit, & ab illo perico-
lo liberauit, voluitque vt fel eius acci-
peret ad restituendam cæco parenti se-
nitatem. Adhæc idem Angelus non
solum redemit pro Tobia summam
illam pecuniæ, ob quam erat missus, sed
hæredem quoque eum fecit omnium
facultatum soceri sui Raguelis. Iam
quid aliud agunt Angeli nostri custo-
des, nisi vt continenter, ad auxilium
nobis præstandum in necessitatibus
nostris vigilent, haud secus ac mater
intentos semper oculos habens in pe-
rulum suum, ne forte labatur, aut mali
aliquid faciat. Cogita igitur à quot pe-
riculis corporalibus te præseruarit, quæ
æquè ac alij, incurrere potuisses, atque
etiam quam fuerit sollicitus in procu-
randis tibi bonis temporalibus, vt sani-
tate, viribus & alijs adiumentis, vt vi-
tam conuenienter statui tuo institueres,
posses, atque illi statui, qui ad salutem
consequendam tibi esset accommodatior.

tior. QVARTO, sicut Angelus Raphael (vt ipse dicit) officium sibi vendicabat, orationes, bonaque opera Tobiæ Deo offerẽdi, sic angelus noster custos pro nobis exercet munus procuratoris in conspectu Dei offerendo orationes tuas & desideria, & qualiacunque opera bona quæ facis, semperque à Deo aliquod donum gratiæ diuinæ ad te referendo. Vtinam videre fas esset, quanto studio angeli sancti nunc ascendant, nunc descendant pro nobis, vti faciebant in scala à Iacob Patriarcha cõspecta, ascendunt exponendo necessitates nostras, precandoq; Deum vt diuinam suam misericordiam nobis impertiat: descendunt autem, reportando à Patre cæleſti sanctas inspirationes, cogitationes bonas, aliaque diuina auxilia, & interdum etiam correctionem aliquã paternã, vt excitet nos, nosq; ipsos exploremus, ne simul cũ hoc mundo condẽnemur. QVINTO, sicut angelus Raphael Tobiã docuit modũ, quẽ tenere debebat ad exterminandũ dæmoniũ, vt nõ haberet amplius potestatẽ in ipsum cõtra quẽ etiã ipse angelus pro iuuenis defensione pugnauit: sic angel⁹ noster custos non aliter, quã fidus Capitaneus, cui cõmissa est arx aliqua aduersus hostes

Tob. 12.

Gen. 28.

1. Cor. 11.
Tob. 8.

hostes defendenda, diligenter vigilat, ne vi vel fraude ab illis occupetur. Hic nim Angeli sunt fideles illi custodes, quos Dominus dicit collocatos in muris Hierusalem ad custodiendum per vigilias noctis gregem suum, ne lupus ille infernalis aduersarius noster, instar leonis, animas nostras abripiat. Adhoc quoque custodes angelos pertinent illa verba Apocalypsis. *Esto vigilans, & confirma.* Vigilat enim Angelus custos pro nobis contra dæmonem, obijciendo se eius incursibus, frangendo & debilitando eius vires, & acceptam reparando iacturam, ne amplius tanta confidentia & audacia inuadere audeat. Confirmat quoque nos, nunc remouendo peccatorum occasiones, nunc à multis vitijs & peccatis deterrendo, in quæ, destituti eius auxilio, facilè incideremus, nunc etiã corroborando nos & animando in occurrentibus tentationibus & afflictionibus, ac denique à Domino impetrando fortitudinis & victoriam obtinendam. SEXTO, sicut Angelus Raphael dæmonem, ne Tobiam, velut omnes reliquos mulieris maritos, occideret, comprehensum aligauit in deserto: ita noster bonus Angelus,

Apoc. 3.

gelus singulariter nobis tempore mortis assistit, vt illa hora ab insidijs & impugnationibus dæmonis nos tueatur, & immunes reddat, qua acrius, quam alias solet, circuire quærens quem deuoret: deinde vt à peccatis illis, quibus id temporis maximè obnoxij esse solemus, vt infidelitate, & desperatione, nos præseruet; atque ita ex miserijs huius mundi liberi ad cælestem patriam migrare possimus. Ad hæc postquam anima è corpore excessit, idem angelus eam comitatur, solatur, animat vt confidenter se tribunali diuino sistat; obijciens eius oculis merita IESV Christi pretiosissima, in quibus tempore illius iudicij fidere debeat. Si autem ad expiãdas peccatorum reliquias adiudicata fuerit Purgatorio, ibi eam sæpe inuisit, solatur, certiorem reddit de precibus piorum pro ea in mundo fusis, & denique de futura liberatione securam esse iubet.

9. QVOD ad tertium, eumque extremum tuum statum attinet, considera quid denique angelus Raphael fecerit quomodo videlicet, cùm coniugem iuueni Tobiæ assignasset, omnibusque sui soceri bonis ditasset, multis donis & opibus onustum cum in domum *Tob. 6. & 10.*

pater-

paternam reduxerit : vbi tanto maiore gaudio receptus est, quanto maior erat mœstitia de eius reditu retardato, metuentibus omnibus ne forte perijsset. Hic simul contemplare tui fidi custodis officium, qui animam tuam postquam confecta longa & periculosa peregrinatione ab omni macula expurgata fuerit, cælesti sponso per cælestem paranymphum coniunctam, multisque donis & diuinis charismatibus ornatam ac totam hilarem & lætam conducet ad cœlum, ad illam
Gal. 4. supernam Hierusalem matrem nostram, ibique magno gaudio & exultatione omnium paradisi angelorum & sanctorum à quibus multo ante fuerat expectata, cælestis Patris conspectui præsentabit, vt diuinis eius manibus recipiat coronam gloriæ, &
Rom. 8. felicitatis eius, quæ ab æterno ei præparata fuit, & pro qua nos miseri adhuc ingemiscimus, & suspiramus in hac lachrymarum valle. O millies beata anima, quæ postquam suo Creatori fidelis extitit, bonisque sui Angeli custodis consilijs pauit, post annos vitæ suæ laudabiliter exactos, ab eodem Angelo in beatam illam patriam, in illa æterna iustorum tabernacu-

næcula introducetur. Ibi celebrabuntur veræ nuptiæ agni cum sua dilecta sponsa, ibi plena erit lætitia, perfecta pax & quies sine fine. Sed tu anima mea, quæ per omnem vitam tuam non aliud quam offendisti Creatorem tuum, bonumque Angelum cuiodem mœrore affecisti, quod solatium illi erit in te deducendo in conspectum Patris tui? & tu qua fronte audebis comparere coram illo? Heu Deus an ergo mihi desperandum est? non certè. cum enim misericordiæ tuæ non sit numerus, & in persona illius boni Patris Euangelici tanta caritate filium pœnitentem receperis, plane confido, me, si de anteacta vita dolens, & pœnitentiam agens ad te Patrem meum reuertero, non eiectum, sed receptum à te misericordissimo Patre iri, si non vt filium obsequentem, saltem vt pœnitentem. Iam verò quid retribuere poterimus Domino pro talibus & tantis beneficijs à sua Maiestate receptis? quicquid enim debemus beatis spiritibus, quorum opera hæc beneficia nobis contigerunt, id totum debemus Creatori, qui angelis mandauit, vt nos custodirent in omnibus vijs nostris, quanquam ipsis quoq; angelis custo-

Luc. 15.

Psal. 115.

Psal. 90.

custodibus, ob immensam eorum i
nos caritatem, fidumque ministerium
demõstratum maximas gratias debe
mus. Et primo quidem Angelo tuo no-
mine assistentiæ perpetuæ, debes ho
norem, cultum, & reuerentiam, cauen
do ne in eius conspectu facias, quic
non faceres in præsentia cuiuscunq
hominis te superioris: ac væ tibi, si hu
Angelus sanctus, tuis peccatis & negli
gentijs offensus te sua præsentia, ange
licaque visitatione reputauerit indi
gnum. Præter hæc multæ sunt virtutes,
quæ angelis Sanctis placent, quasq
optant in animabus nostris videre, ac
illis consequendis omne studium me
rito adhibere debemus. Eæ sunt, sobri
tas, castitas, paupertas voluntaria, fre
quentes gemitus cum lachrymis de
uotis, & oratione feruenti: sed super o
mnia, vnio, pax, & fraterna caritas. Ea
sunt virtutes, quas imprimis angeli pa
Cap. 1. cisà nobis postulant. O anima mea, o
imago creatoris pulcherrima, vtinam
tuam dignitatem agnosceres, quanti
amata sis à Deo, quantique ab Angelis
æstimata; non dubium, quin, ad non
inferendam amplius iniuriam illi, qu
tantoperè te honorauit, atq; ad non co
tristandum tuum fidelissimum custo-
dem

dem non amplius tam facilè sis peccatorum fece & sordibus te contaminaturus. Nam si tantum gladium est in cælo apud omnes angelos pro vnius peccatoris conuersione, cogita quanta mœstitia afficiatur bonus tuus Angelus, dum videt te per peccatum spoliari diuina gratia: Si enim sanguinem vel vitam haberet, quam profundere posset, libenter ad imitationem Domini pro tua salute profunderet. Age ergo vtillis potissimum te exornes virtutibus, quæ exhilarant angelos, & Creatorem glorificant, vt ex his pretiosorum meritorum seminibus, conuenienter virtutibus angelicis, fructum dulcissimum similem ipsorum Angelorum præmio colligere possis. *Matt. 18.*

COLLOQVIVM.

ORABIS Deum Dominum nostrum, vt sicut ille tam mirabili ordine in hominum gratiam distribuit Angelorum suorum officia & ministeria, ita tibi quoq; concedere dignetur, vt ab omnibus illis beatis spiritibus, semper diuinæ eius Maiestati assistentibus in cœlo & seruientibus, tua vita congruenter custodiatur, & à crudelibus tuis inimicis defendatur. Et sicut illis

tam copiosum gratiæ donum conc
sit, sic velit, per eorum orationes t
quoque concedere gratiam, eorum
militatem, caritatem & puritatem
tandi; vt in terra ducens vitam ang
cam, merearis aliquando similis a
lis reddi in cœlis, & cum ijsdem o
glorioſi Dei visione in æternum
frui & gaudere.

DOCVMENTA.

1. DOMINVS *dicit, niſi efficiamur*
citt paruuli, non ingreſſuros nos r
lum: nam vt ipſe alibi dicit. Talium c
Matt. 19. eſt regnum cælorum. *Quare ſi ſalua*
lumus, conuenit nos paruulorum habere
prietates: talibuſque vti moribus, qua
illi in illa ætatula vtuntur. Paruuli ſimp
ſunt malitiæ expertes & fraudis. pu
mente & corpore, honorem vel dede
æſtimant, iniuria neminem afficiunt, ill
non vindicant, non contendunt cum q
omnibus cedunt, denique timent ſuos ma
facileque illis ſe ſubmittunt. Atque ha
virtutes Chriſtianæ, quas ipſe CHRISTV
profeſſus eſt, & imitandas docuit, cum d
Matt. 11. Diſcite à me, quia mitis ſum & hum
corde. *in quibus duabus virtutibus omn*
ctæ proprietates continentur.

2. *DIXIT quoque Dominus. Qui humil*

uerit se sicut paruulus iste, erit maior in regno cælorum. Quam benè ergo dixit Apostolus sapientiam carnis inimicam & contrariã esse sapientiæ Dei: in mundo enim illi putantur maiores, qui honoris, & existimationis suæ statũ & gradum diligenter tuentur, quos Deus nihili facit. Contra verò, qui rationem honoris sui non habent, & conãtur se demittere, omniumque pedibus subijcere, verè sunt in conspectu Dei magni, & in cælo etiam alijs erunt maiores, secundum dictum sapientis. Quanto magnus es, humilia te in omnibus, & in corã Deo inuenies gratiã. Rom. 8. Eccl. 3.

3. Quanto minorem homo se fecerit alijs, tanto reddetur maior: quia quo quis humilior est, hoc similior & vicinior est CHRISTO, qui est supra omnes. Quod si ita sit, non deberent Christiani, & homines spirituales inter se contendere de primo loco, & honoris prærogatiua, sed potiùs de loco vltimo. Qui enim optat primum locũ obtinere in terra, inueniet se pudefactum in cælo. Ne ergo studeamus videri maiores alijs, sed potius faciamus nos inferiores omnibus, non enim iustior aut melior est, qui honoratior; sed potius quo quis iustior hoc maior est, & maiore honore dignior.

4. Si tanta reuerentia deferenda est sanctis angelis custodibus, vt sicut Dominus commendat, propter illos neminem pusillorũ contẽnere debeamus; & similiter Apostolus con-

sulebat mulieribus vt capita sua tegerent,
forte vanitate sua vel indecentia offenden
Angelos salutis hominum promouendæ
pidos. quãto potius cauere debemus, ne
ria, vel alia noxa grauiori offendamus
mos nostros; si quidem offendendo illos,
dimus quoque ipsorum angelos, qui vel
mici & intimi Dei domestici, exigent
nos vindictam, vel proculdubio obtin
5. *Etsi angeli tantam curam & studium*
hibeant in hominum custodia, nunquam
men mente cessant contemplari Patris
lestis faciem, nec à diuino amore diuel
nam cura & sollicitudo, qua tangunt
pter nos, subordinata est ipsi amori, &
amorem Dei ab ipsis suscepta est: Sic
pij & spirituales, dum curis & occupa
bus externis distinentur, procurare
vt illæ non solùm non impediant interna
citia, sed etiam promoueant ad fructũ
lem & rerum diuinarum contemplatio
Quod euenict, quando sanctorum angelo
exemplo, efficient vt actiones externæ
dant, & efficaciam suam sortiantur
nis, ab his ordinentur, & dirigantur, id
non alio fine, quam ex puro Dei amore,
piantur.
6. *Qui curam habent homines ad*
ad pœnitentiam, non debent vnquam à
desistere, ob fastidium laboris, aut quia

ante rem non habituram optatum exitum in illi quos spiritualiter iuuare volunt: sicut suo exemplo nos docuerunt custodes Angeli, qui nunquam curam & custodiam peccatorũ deserunt, etiamsi eorum peccatis grauiter offendantur, imò non deserunt, etiamsi diuinitus cognouissent, eos quorum curam habent, nunquam conuertendos: quare nec vnquam cessant eos quamdiu in hac vita sunt, & in statu, quo per pœnitentiam ad Deum redire possint ad emendationem exstimulare.

7. SENECA Philosophus gentilis, scribens ad amicum quendam suum, monet eum, vt si in actionibus sermonibusq; suis à recto discedere nolit, cogitet sibi semper Catonem tanquam seuerum Censorem assistere. Quo documento multo magis nos Christiani vti debemus, cogitareq; in omnibus actionibus nostris semper præsto adesse Angelos custodes, vt seueros censores nostros, idq; eo fine, vt ista cogitatio reddat nos memores nostri, ac sedulo expendamus quicquid agere vel dicere volumus: si enim aliter fecerimus, verendũ erit, ne qui sunt ii aduocati nostri apud Deum, postea in die iudicij fiant nostri accusatores.

DE MVLIE
RE ADVLTERA.

MEDITATIO X.
EVANGELIVM.

Ioan. 8.

IESVS perrexit in montem O
liueti, & diluculo iterum ven
in templum, & omnis populus ve
ad eum, & sedens docebat eos. A
ducunt autem Scribæ & Phari
mulierem in adulterio deprehe
fam, & statuerunt eam in medio,
dixerunt ei. Magister, hæc mul
modo deprehensa est in adulter
In lege autem Moyses mandauit n
bis, huiusmodi lapidare. Tu
quid dicis? Hoc autem dicebant
tantes eum, vt possent accusare eum
IESVS autem inclinans se deo
sum, digito scribebat in terra. C
ergo perseuerarent interrogan
eum: erexit se, & dixit eis. Qui
ne peccato est vestrum, primus
illa

illam lapidem mittat. Et iterum se inclinans scribebat in terra: Audientes autem vnus post vnum exibant, incipientes à senioribus; & remansit solus IESVS, & mulier in medio stans. Erigens autem se IESVS, dixit ei, Mulier vbi sunt qui te accusabant? nemo te condemnauit? Quæ dixit. Nemo Domine. Dixit autem IESVS. Nec ego te condemnabo. Vade, & iam amplius noli peccare.

FIGVRAE.

THAMAR *accusata de fornicatione à Iuda socero suo condemnata est ad mortem: sed postquam patefactum est ipsum Iudam potius eius criminis reum, Thamar liberata est.* Gen. 38.

2. *Iniqui illi Babilonij senes, populi Israhelitici iudices accusarunt Susannam, testificantes se eam deprehendisse in adulterio. Sed à Daniele conuicti de mendacio, patefactisq; iniquis eorū conatibus à populo sunt condemnati, Susanna autem liberata.* Dan. 13.

PROPHETIAE.

Psal. 9. 1. *IN laqueo isto quem absconderunt, comprehensus est pes eorum. Cognoscetur Dominus iudicia faciens: in operibus manuum suarum comprehensus est peccator.*

Iob. 5. 2. *Qui apprehendit sapientes in astutia eorum, & consilia prauorum dissipat.*

CONSIDERATIONES.

IAM impij Principes Sacerdotum & Pharisæi sub hoc tempus consilio inito decreuerant CHRISTVM è medio tollere, & addicere cum morti, qui de cælo venerat vt afferret eis vitam. Quia verò Dominus quem nihil latet, horum omnium conscius erat, idcirco tunc temporis studiosius prædicationi populoque instruendo vacabat. Nam cum ille esset lampas illa ardens & lucens, posita super candelabrum vt præberet lucem mundo, quo vicinius erat tempus vt extingueretur potius quam accenderetur, hoc viuacius resplendebat & radios salutiferæ lucis sparsit. Itaque

Matt. 5. benedictus IESVS hoc tempore totos dies in docendo consumebat in templo, & sub vesperam ciuitate egrediebatur, & ibat in montem Oliueti. Id cum non ignorarent scelerati illi Pontifi-

ces

ces existimantes opportunum tempus esse comprehendendi Christum superiori proximo die ministros suos in templum ad id præstandum amandarant. Verum illi, cum ei more suo præbuissent, ita verborum suauitate & vi capti sunt, vt attingere eum non auderent, & re infecta redirent. Reprehensi autem acriter à Sacerdotibus, respondérunt *Nunquam sic locutus est homo*. O quã potens & efficax est veritas, maximè quando cum amore & salutis alienæ zelo coniuncta est: hæc enim valet nõ ad amicos tantum, sed etiam ad inimicos ipsos expugnandos, & conuincendos: eoque amplius, quod ex eius ore profecta & pronunciata sit, qui est ipsa veritas, & fons infiniti amoris & caritatis. Bene verò dixistis vos Ministri, nunquam hominem sic locutum esse: nam verba quæ audistis, non fuerunt puri hominis verba, non sancti alicuius Prophetæ multo minus angeli cælestis, sed Domini angelorum & Creatoris cæli & terræ. Iam verò, quoniam Nicodemus occultus CHRISTI discipulus illi malignantium concilio interfuerat, ex his ministrorum verbis, occasionem sumpsit CHRISTVM de- *Ioan. 6.*

fendendi. Quare dissensione inter eos orta, peruersi Pharisęi nouum consilium inierunt quemadmodum publicam aliquam calumniam in benedictũ IESVM conflarent, & populo infamem & exosum redderent, ne quis deinceps auderet contra eos murire, vel impijs eorum conatibus obsistere. Abijt ergo Saluator in montem Oliueti, & mox summo mane redijt ad templum, vt quemadmodum omnibus præcedentibus diebus fecerat, saluti animarum promouendæ vacaret. Non latebat mansuetum agnum pessimus Iudæorum animus in se: nec tamen ideo destitit fontem misericordiæ suæ eis aperire, & bonum pro malo reddere, nouisin dies afficiendo beneficijs. Et bene dicit Euangelium eum diluculo veniſſe Hierosolymam, nam ingens ille & irrequietus amor iuuandi animas, quo pectus eius continenter ardebat, impellebat eum, vt nulla interposita mora, conferret se ad pascendas & tuendas oues, quæ inter impios Iudæos, quasi crudeles lupos, versabantur. Deinde ideò summo diluculo rediit, vt miseræ illi mulieri adulteræ, cuius infelicem casum præuiderat, in tempore manum suam præ-

præberet, ac non solùm manibus Iudæorum, qui decreuerant eum lapidare, verum etiam dæmonis infernalis faucibus, à quo anima eius obsidebatur, eriperet. Vnde congruenter scribitur venisse ex monte Oliuarum, id est, misericordiæ, ex monte pietatis ad saluandam illam animam: sicut per eadem misericordiæ viscera amoris plenissima iam ante dignatus erat venire ab alio ad illuminandas nostras mortales tenebras, & dirigendos pedes *Luc. 1.* nostros in viam pacis & salutis. Quid denique aliud tam subitus & matutinus CHRISTI reditus significauit, quã iam incipere tempus nouæ gratiæ, quo Euangelicæ veritatis lux, depulsis, nocturnis veteris legis tenebris, ac figurarum antiquarum vmbris, nascentis solis instar oriri debuit, & radios suos in vniuersum mundum diffundere? Quare & rectè subiunxit, totum populum confluxisse ad eum in templum, ipsumque sedentem eos docuisse: nam quando Dominus in Ecclesia sua per sui Euangelij prædicationem sedere cœpit, omnes populi deserta suorum idolorum vanitate, sanctam eius doctrinam complexi sunt.

2. ADDVXERVNT ergo ad CHRISTVM Scribæ & Phariſæi mulierem in adulterio deprehenſam dicentes. *Magiſter, hæc mulier modo deprehenſa eſt in adulterio. In lege autem Moyſes mandauit nobis, huiuſmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?* Nunquam peſſimi Scribæ & Phariſæi à perſequendo benedicto IESV ceſſabant; nunc eum calumniabantur in ſuis diſcipulis, nunc ob conuerſationem cum peccatoribus, nunc ob miracula vel doctrinam. Iam autem calumniam illi ſtruere conãtur in obſeruatione Legis, atque ita per ſummã fraudem & nequitiam conãtur ex eius ore extorquere aliquod verbum, vnde anſam capiant eum accuſandi, & ceu Legis tranſgreſſorem condemnandi. O anima mea, quam ſolliciti & diligẽtes ſunt hoſtes Domini tui in quærenda occaſione eum perſequendi, & tu incuriosè ſinis elabi tot occaſiones ei inſeruiendi, cum ſpeciatim multis nominibus, ob quam plurima beneficia ab eo recepta, ad gratias agendas ei ſis obligata. Deprehenderant iniqui illi homines miſeram mulierem in adulterio; itaque gaudio exultantes, quali tentandi Saluatoris opportunam occaſionem inueniſſent, cõprehenſam ad

eum

eum adduxerunt; & primo quasi honoris causa, compellant eum Magistrum, deinde allegata Moysis lege, de adultera lapidanda sententiam eius scisciten-
tur. O reuerentiam malitiosam, ô sub- *Leu. 20.*
missionem simulatam venenatæ mentis, & duplicis cordis, ô labia plena impostura & falsitatis. Appellant Magistrum, vt profiteantur, scilicet, se discipulos eius, cuius erant capitales inimici. Poscunt eius sententiam non ad cognoscendam iustitiam, & veritatem, sed ad tendendum laqueum veritati. Dicebant ergo impij isti intra se. Si responderit mulierem secundum legem esse lapidandam, illudemus illi, quasi oblito suæ misericordiæ quam tam studiosè annunciat, imò digito eum tanquam hominem crudelem demonstrabimus, & plebi à qua nomine mansuetudinis hactenus tantopere amatur & colitur, reddemus exosum. Sin autem, ne nomen mansueti hominis amittat, responderit non esse lapidandam, tunc eum, tanquam scelerum patronum, legis trãsgressorẽ, & Moysi, *Ex. 19. 20.*
imò Deo ipsi, qui per Moysen legem dedit, contrarium, publicè curabimus comprehendi, & velut dignum morte vnà cum hac adultera lapidibus obruemus.

mus. Verum, quid dicitis ô infælices Iudæi? an oës vestræ artes, doli & fraudes potuerũt aliquid aduersus diuinam sapientiã & potentiam? *Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum*. Considera hic quam indiscreto zelo falsę iustitię scelesti illi Pharisæi hanc miseram fœminam ediuxerint ad lapidandum; cum ipsi multo illa deteriores fuerint, licet amore sui & superbia excæcati id non agnoscerent, & indulgentes sibi, tam seuerierga alios fuerint. Considera deinde ex alia parte clementissimum IESVM, quanta prudentia, post auditam mulieris accusationem, nullo responso dato, inclinans se digito in terra scripserit. Quid enim aliud hoc exemplo redemptor noster declarare voluit, quam se esse illum ipsum, qui legem per Mosen datam tabulis lapideis digito inscripserit, ac proinde se quoquè, velut autorem legis, habere autoritatem condonandi pœnam legis? Inclinat quoque se in terram vt ostenderet se commotum & flexum ad misericoriam versus peccatores. Nam si filius Dei non inclinasset suos cælos, & in terram descendisset ad scribendum in terra, & operandum in ea salutem hominum,

Prou.1.

Exo.31.34
Leu.9.

Psal.17.

nunquam

nunquam ista natura nostra adultera liberata fuisset, nec homo cælum ascendere potisset. Inclinat se instar innocentis agni de cælo in terram delapsi ad tollenda peccata mundi, ad onerandam se etiam huius miseræ adulteræ peccatis, sicut omnia humanæ naturæ peccata in se susceperat. Adhæc inclinauit se Saluator, scripsitq; in terra, vt quo digito scripserat legem iustitiæ, scriberet etiam legem caritatis in terrenis cordibus Iudæorum: itaque hoc ritu voluit ipsos quoque commonere ad humiliandum & inclinandum se, vt suam intus conscientiam discuterēt, agnoscerentque se etiam esse infirmos & peccatores, atque ideo per scelera sua multo illa pæna se digniores esse, quam fuerit adultera, donec miserti alienæ miseriæ, à tam immiti iudicio abstinerent. Inclinat se denique vt misericors pastor, qui inuenta infirma oue, se inclinat ad subleuandam eam in humeros, & deportandam in ouile, vt pristinam recuperet sanitatem. *Luc. 15.*

3. INTERIM Scribæ & Pharisæi vrgebant IESVM, vt responderet, sed animo fraudulento nectentes laqueum, vt caperent in sermone.

Asta-

Astabant velut lupi rapaces, nõ solum ad deuorandam hanc aberrantem ouiculam, nempe adulteram, sed etiam ad discerpendum mansuetum agnellum CHRISTVM. Ex altera parte in horum luporum, accusatorum medio assistebat misera hæc muliercula, opplen lachrymis, rubore, & pudore suffusa, non ausa oculos suos à terra attollere, præ nimia verecundia sui lapsus. Stabat inter spem & metum; considerans enim seipsam, magnam metuendi causam habebat, cum agnosceret se peccatricem & mortem ex lege promeruisse. Sperabat tamen oculis in Saluatorem coniectis, de quo iam audierat, quam esset misericors, & quot peccatoribus peccatricibusque peccata benignè condonasset: quare nec potuit sibi persuadere, ex ore tanta dulcedine redundanti tam crudelem posse sententiam prodire. Etenim qua ratione respondere potuisset lapidandam esse hanc peccatricem, is qui venerat non ad perdendum animas, sed potius ad eas quæ iam perditæ erant quærendas & salurandas? Luc. 9. Cùm ergo Pharisæi persisterent in extorquendo responso à Iesu, ea spe frem se eum, aut de crudelitate, aut certe de iniustitia conuicturos, tandem erexit se

le CHRISTVS & respondit. *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.* O responsum sapientia diuina plenum, & veraci illo ore dignum, à quo est profectum. Responsum prudentissimum, quod neque legi erat contrarium, nec à misericordia & clementia alienum, quasi dicere voluisset. Rectissimè mandauit Moyses, vt eiusmodi peccatrices lapidarentur, sed conueniens non est, vt id præstetur manibus peccatorum. Implete ergo vos primo iustitiam legis, & sic poteritis manibus mundis peccatricem hanc lapidare. Si autem agnoscitis vos quoque esse peccatores, vel liberate illam, vel vos quoque pœnæ legis subijcite. Quid nunc dicitis Iudæi? vbi est nunc vestra callida prudentia? cum ratiocinantes intra vos dicebatis; si ille dixerit, lapidandam, conuincemus eum non esse mansuetum, sed crudelem: si negarit, conuincemus iniustitiæ. Ecce nunc sapientissimus IESVS, de quo scriptum est, quod sapientes comprehendat in sua astutia, & consilia impiorum dissipet, responsionem dat omnino iustam & mitem dicens: *Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.* Puniatur peccatrix, sed non à peccatoribus. *1. Cor. 3. Iob. 5.*

bus. Impleatur lex, sed non à legis transgressoribus. Verbum profecto abbreuiatum, sed viuum & efficax, omnique gladio ancipiti penetrabilius. O quomodo hoc verbo confixa & transuerberata sunt dura illa pectora, quàm validè hoc lapillo percussæ & confractæ sunt æreæ malignorum Iudæorum frontes. Dominus verò post compressam hoc veraci responso accusatorum audaciam, rursum inclinat se, & in terra scribit. Vbi perpende tres esse sententias datas de hac peccatrice. Prima fuit seueræ iustitiæ, quam dederunt Pharisæi allegantes legem Moysis; quæ sententia suum effectum habere nō potuit, nisi à CHRISTO, qui erat finis & complementum legis, confirmaretur. Duas reliquas sententias postea dedit CHRISTVS. Prior fuit veritatis. Posterior gratiæ, conuenienter illi dicto Ioannis. Lex

Ioan. 1. *per Moysen data est, gratia & veritas per IESVM CHRISTVM facta est.* Priore, quæ fuit plena veritatis, Dominus pudefecit accusatores, vt loqui non auderent. posteriore peccatricem absoluit. Post priorem ergo sententiam prolatam, Dominus denuo cæpit scribere in terra. Quid verò putamus aliud

cum

cum scripsisse digito illo, quo scripserat legem Moysi datam in tabulis lapideis, quàm ipsam legem, ac imprimis illa præcepta, contra quæ illi Scribæ & Pharisæi, qui tam erant seueri in puniendis alijs, plus alijs delinquebant? Vbi cogita Dominum; interea dum scribit in terra, interius in cordibus Pharisæorum operatum fuisse, eiusmodi luce illud colluſtrando, vt inspecta sua conscientia, facile agnoscere potuerint se esse omnium illorum præceptorum transgressores, atque ita viderint grauiorem accusationem contra se institui, quam ipsi intenderat peccatrici. Vnde quia partim existimabant improbitatem suam, quam ipsi tam apertè cernebant, alijs quoque patefactam, partim quod responso CHRISTI adempta esset illis spes omnes prosequendæ suæ accusationis, laqueisque suis implicandi CHRISTVM, quasi clara luce præsentiæ CHRISTI perculsi, non sine pudore alius post alium se subducere cæperunt, vt compleretur illud Prophetæ dictum. *In laqueo hoc, quem abscondérunt, comprehensus est pes eorum.* *Psalm. 9.*

4. CONSIDERA admirãda Domini judicia. Nã vt impij illi senes Babylonij

cum

cum accusassent & condemnassent Susannam quasi ream adulterij, vt lapidaretur; à Daniele de mendacio conuicti sunt: & deprehensi criminis rei, à populo condemnati & lapidati sunt: sic improbi hi Iudæi venerunt accusatores, sed discesserunt rei; venerunt ad condemnandam & lapidandam hanc peccatricem, sed ipsi à CHRISTO conuicti, quod peccatrice essēt deteriores, à propria conscientia condemnati & lapidati sunt: & fortè, quia illis in mentem veniebat exemplum illorum Babyloniorum iudicū, veriti ne CHRISTVS, sicut ipsis iam clarissimè suam improbitatem patefecerat, ita patefaceret alijs, atque ita à populo lapidibus obruerētur, partim pudore, partim metu coacti inde dilapsi sunt. Vbi simul considera, forte benignum IESVM, non minus illorum, quam peccatricis misertum, ne nimiū pudefierent, postquam responso illo suo eos pupugisset, studio se inclinasse ad scribendum in terra, vt videretur alij rei, more hominum, intentus, atq; ita ipsi minore rubore, & liberius discedere possent. Ergo hi peccatores, mulieris accusatores, ad præsentiā IESV patroni eius & defensoris, disparuerunt, non aliter, quàm

Dan. 13.

quàm, vt loquitur Propheta, *sicut deficit fumus, & sicut fluit cera à facie ignis.* Vbi nota, quemadmodum nulla res, ne mundus quidem totus vna cum inferno possit nocere illis, quorum Dominus patrocinium suscipit: nam vt dicit Apostolus, *Si Deus pro nobis, quis contra nos? Quis accusabit aduersus electos Dei? Deus qui iustificat, quis est qui condemnet? CHRISTVS IESVS qui mortuus est, imò qui & resurrexit, qui est ad dexterā Dei, qui etiam interpellat pro nobis.* Noli ergo anima mea peccatrix aliud refugium vel auxilium quærere, nisi benignissimum Iesum, qui vti misertus est huic peccatrici, ita pro immensa sua caritate non desinet quoq; misereri tui. Ad illū ergo recurre, in illo solo confide, omnem spem tuam in eo defige, dicens cū Propheta. *Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo? Dominus protector vitæ meæ à quo trepidabo? Pone me iuxta te, & cuiusuis manus pugnet contra me.*

Psal. 67.

Rom. 8.

Psal. 26.

Iob. 17.

5. SVPERESTnunc dulcissime Domine, quia responso tuo conuicisti & pudefecisti accusatores tuos, nunc vltimam tandem sententiam gratiæ proferas, qua peccatrix absoluatur. Erigens ergo se CHRISTVS dixit. Mulier, vbi sunt, qui te accusabāt? nemo te condemna-

mnauit? Quæ dixit. Nemo Domine. Il-
leque subiunxit. Nec ego te condem-
nabo. Vade & iam amplius noli pecca-
re. O vox misericordiæ, ô auditus gau-
dij & lætitiæ salutaris. Vide quomodo
in vna eademque sententia obuiant
sibi misericordia & veritas, pax & iusti-
Psal. 84. tia. Nam quod Dominus noluerit con-
demnare hanc adulteram, fuit opus
misericordiæ & dulcedinis; quod autẽ
dixerit ei, ne amplius peccaret, fuit o-
pus veritatis & iustitiæ, Benignus IE-
SVS tanquam clemens & misericors
huic peccatrici cõdonauit peccata præ-
terita, liberando eam à pœna: sed vt iu-
stus peccatum eius damnauit; vetuit e-
nim illi, ne in posterum amplius pecca-
ret, quia scriptum est, Deum non velle
Psal. 5. iniquitatem, & odisse omnes qui ope-
rantur eam. Dixit ergo: *Nemo te condem-
nauit? nec ego te condemnabo.* ô verba suã-
uissima, ad quod duis durum cor rumpen
dum valentia. Neque mirum est, eam à
IESV condemnatam non esse: si enim
Scribæ & Pharisæi inimici eius nõ con-
demnarunt eam, quomodo potuit eam
condemnare amicus ita fidelis? cuius
fuit tanta caritas, vt non pro amicis so-
lum, sed etiam pro inimicis voluerit a-
Rom. 5. nimam suam ponere? Quomodo ad-

uoca-

uocatus poterat damnare illam, quam ratione officij tenebatur defendere? Qua ratione sententiã mortis ferre potuit is, qui ad nos iustè cõdemnatos liberandos, iniustæ mortis sententiæ se submisit? Deniq; quomodo ex illo ore, vnde prodibant verba vitæ, poterãt exire verba mortis? Certè nõ poterat sentẽtia mortis proficisci ab auctore vitæ, de quo scriptum erat, quod mortẽ non fecerit, & in viuorũ perditione non delectetur: & de quo iterum scriptum est, quod non velit mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat. Imò ab eo non aliud expectandum erat, quàm misericordia & clementia, cum sit filius Patris misericordiarum & consolationis: illius benignissimi Patris, qui, ipso Domino teste, facit oriri Solem super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Quare mirum non fuit, Solem iustitiæ, lucem suam, radiosque communicasse huic peccatrici, pluuiamque gratiæ suæ illi immisisse. Vbi considera occultos modos & vias; quibus DOMINVS solet ad salutem perducere eos, quos ad vitam æternam prædestinauit: nam huic mulieri lapsus initium dedit salutis, & quod fuerit obnoxia peccato, viam illi ape-

1. Ioan. 2.

Sap. 1.

Ezech. 18. & 33.

2. Cor. 1.

Matth. 5.

aperuit ad deliberationem, non solum ab illo peccato, sed etiam ab omnibus alijs, & denique quod fuerit accusata occasionem dedit eius absolutionis.

Psal. 76. Quam verè, ô Deus meus, de te ille Propheta dixit. *In mari viæ tuæ, & semitæ tuæ in aquis multis & vestigia tua non cognoscentur.* Felix mulier, quæ post lapsum non

Psalm. 36. in hominum, sed Dei manus incidisti, de quo scriptum est, quod cadenti supponat manum suam, ne totus collidatur.

Luc. 6. Felix, quod infirma adductas es, ad hunc cælestem medicum, à quo exiit virtus sanans omnes, ac denique quod cum esses ouicula errabunda, vero & bono pastori tuo obuiaueris, qui te erepta è faucibus immanium luporum incolumem ad electum tuum gregem reduxit.

6. CONSIDERA postremò benedictum IESVM hoc iudicio & sententia de hac muliere prolata, non aliud præfigurare voluisse, quam solenne iudicium & sententiam nostræ naturæ humanæ datam, cuius typus mulier hæc peccatrix fuit. In quo iudicio, & diuinę iustitiæ plenè satisfactum est, exigenti, vt pœna expiaretur peccatum, & diuinæ misericordiæ, vt culpa gratis remitteretur, & cõdonaretur. Pu-

rat humana natura in ſtatu Innocentiæ ſponſa dilecta, quam ſibi miſericors DEVS deſponſauerat in miſericordia & fide: ſed diſcedens à ſua obedientia, quaſi ſtulta dixit, *Vadam poſt amatores meos.* Itaq; violata fide facta eſt adultera, verumq; & legitimum ſponſum deſeruit, quod deplorans DEVS per Prophetam, *Tu quidem*, inquit, *fornicaaes cum amatoribus multis.* Quare rigor iuſtitiæ conuenienter ſeueritati illius legis, poſtulabat vt illa lapidaretur, vt ſcribit Apoſtolus illis verbis. *Irritam quis faciens legem Moyſi ſine vlla miſeratione duobus aut tribus teſtibus moritur.* Erat ergo humana natura ſua culpa rea mortis, ſed non erat homo vllus peccati expers, qui primus poſſit eijcere lapidem, & ſatisfacere pænæ legis: nam vt dixit S. Iob. *Nemo mundus à ſorde.* Solus CHRISTVS filius Dei, verus & viuus lapis ex monte altiſſimo abſciſſus, id facere poterat, cum ſolus ipſe, teſte Apoſtolo, ſit *ſanctus, innocens, impollutus, ſegregatus à peccatoribus.* Qui legi ſatisfecit, & hanc adulteram in perſona propria tũc lapidauit, quando ex mõte Oliueti deſcendit, hoc eſt, de excelſis cælis, ſe in terram inclinauit, vt digito in ea ſcriberet; quãdo humiliauit ſe, carnem noſtram

Oſee 2. *Ibidem.* *Hebr. 10.* *Deut. 17.* *Iob. 25.* *Dan. 2.* *Hebr. 7.*

ſtram aſſumendo, ad ſalutem hominis
efficiendam, vt in ſe ſupplicium pecca-
tis noſtris debitum transferret, *interfi-*
Ephe.2. *ens*, vt loquitur Apoſtolus, *inimicitias in*
ſeipſo, & legi ſatisfaciens, quæ nolebat
Hebr.6. peccatum remitti ſine effuſione ſangui-
nis. O quantum diſcrimen eſt, Domine
clementiſſime, inter noſtram & Mo-
ſaicam legem? & quanto tu manſuetior
es illo? Moyſes enim condemnat &
Ioan.10. occidit, ſed tu abſoluis, & viuificas. Beata
ta foret anima mea, ſi cognoſcens ſua-
uitatem tuæ ſanctæ legis eam cordi
meo inſcriberet: tunc enim certa eſſet
ſe non ſcribēdam tanquam reprobam
cum Phariſæis in terra, ſed in cælo cum
tuis ſanctis diſcipulis. O quam verum
Oſee.13. eſt dulcis IESV quod per Prophetam
dixiſti. *Perditio tua ex te Iſrahel tantummo-*
do in me auxilium tuum. Tu enim, vt docet
1.Tim.2. Apoſtolus, omnes homines vis ſiluos
fieri; & ad agnitionem veritatis venī-
re: ſed nos peruerſis operibus noſtris
contra nos ipſos ſentētiam ſcribimus,
& inimici facti propriæ ſalutis, bellum
mouemus contra noſipſos, atq; inſtar
freneticorū proprijs manibus cor no-
ſtrum vulneramus. Magnam certe oc-
caſionem haberes Domine pudefacien-
di me in conſpectu tuo, quando mec
repu-

reputo, quoties velut sponsa infida fidem datam violaui. Sed ex alia parte quando te audio dicentem. *Tu fornicata es cum amatoribus multis, tamen reuertere ad me, & ego suscipiam te.* Ad hæc verba amoris plenissima colliquescit totũ cor meum; & incipio audere in tuum conspectum prodire, ac dicere, dulcis mi sponse. *Verba vitæ æternæ habes*, quibus metam suauiter inuitas & trahis ad te. Ecce ergo Domine, tuæ immensæ caritati confisus: *reuertor ad te virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc magis quàm nunc.* Placeat ergo tuæ bonitati, me secundum promissionem tuam recipere, nec permittere, vt amplius ab amore tuo diuellar, sed desiderem semper tecum viuere, & mori.

Hier. 3.

Ioan. 6.

Osee 2.

COLLOQVIVM.

O Rabis Christum Dominum per clementiã illã, qua mulierem adulterã è manib. accusatorũ suorũ eripuit, & sine condẽnationis sentẽtia misericorditer dimisit, vt dignetur quoq; misericordi oculis respicere animã tuã toties ab illo vero & legitimo spõso suo per peccatũ, cõsensu ad suggestiões adulteri inimici dato digressã & separatã, nec velit tecum in iudicium intrare, & antiquarum iniquitatũ tuarum memor esse:

Psal. 142. quandoquidem in conspectu eius nemo viuens iustificari possit: sed potius velit te à crudelibus accusatoribus, & seuerissimæ iustitiæ timore liberatum, gratiæ & beneuolentiæ suæ sententia absoluere & dimittere in pace: cum sua bonitatis proprium sit semper misereri & parcere illis, qui ex corde pænitentiam agunt, & cum fiducia ad eum recurrunt.

DOCVMENTA.

1. *ADVLTERA à multis accusabatur, & ab omnibus cōdemnabatur, quandiu erat in manibus Iudæorum: sed vt primū cœpit versari in conspectu CHRISTI; omnes Pharisæi se subduxere, & nullus eam condemnauit. Quare à CHRISTO absoluta est. Sic nos, quando permanemus in peccatis, longe remoti à CHRISTO, non solum dæmonem & propriam conscientiam, sed tot accusatores, quot peccata habemus: verum quando per confessionem humiliati adimus CHRISTVM per remissionem peccatorum consecutam, non est amplius, qui accuset vel condemnet, & ita à Deo absoluimur & liberamur.*

2. *CHRISTVS primo Iudæis adulteræ nomen deferentibus, sententiamque ab ipsis sciscitantibus, non respondit, deinde in terra scribere cæpit: cumque denuo responsionem vrgerent, ambiguo responso dato, rursum scri-*

ber

bere cæpit, & ita, digressis accusatoribus mulierem liberauit. Quo facto voluit nos docere, si quando lapsus aliquis proximi nostri ad nos deferatur, etiamsi reprehensione dignus sit, non debere nos ad iudicandum esse faciles & præcipites apud nosipsos, multo autem minus ad condemnandum eum apud alios: sed rationem omnem & viam inire excusandi illum & imminuendi, cogitantes nos omnes è terra fictos, & posse similiter peccare & labi.

3. CHRISTVS audita accusatione mulieris adulteræ, digito scripsit in terra. Terra significat cor humanum, ex quo omnes fructus boni & mali actionum nostrarum procedunt. Matt. 15. Digitus designat discretionem. Quando ergo aliquid mali de proximo audimus, non debemus statim temerè eum iudicare, sed prius discretionis digito humiliter cor nostrum discutere, inquirendo, simusne immunes à peccato, vel non: & si deprehendamus nos esse peccatores, condoleamus aliorum lapsibus.

4. Distulit quoque Dominus responsum suum ad informandos Principes & Iudices, vt dum audiunt aliquas accusationes, non confestim sententiam proferant, sed prius causam eiusque circumstantias examinent, ne iniquitate accusatorum, vel specie aliqua iustitiæ defraudati, iniustam sententiam pronuncient.

5. CHRISTVS, vt accusatores suo responso pudefecit eorumque iniquitatem de-

monstrauit, denuo se in terram ad scribendum inclinauit, ne magis, si in eos diutius respexisset, pudefierent, & liberius se inde subducerent. Nimirum nos quoq; instituens, si quando videamus aliquem nostra commonitione, vel reprehensione pudefactum, non illi instare diutius, vel oculis in eius vultum conflata maiorem illi ruborem procreare, sed potius fragilitati humanæ miserendo, dissimulare.

6. Qui in Dei conspectum prodeunt corde duplici, non merentur exaudiri in suis precibus, sed potius cum pudore repudiari, vt huic accidit Pharisæis, quorum conatus in irritum recidérunt. Nam exitum fælicem habere non possunt negotia, quæ etsi speciem boni præ se ferant, tamen non ad honorem & gloriam Dei, sed proprij commodi causa suscipiuntur. Contra verò qui in conspectum Dei prodeunt cum humilitate & verecundia, agnoscentes se peccatores, merentur obtinere veniam, sicut Luc.18. obtinuit humilis ille publicanus, & hac quæque adultera.

7. QVI sine peccato est vestrum, inquit CHRISTVS, primus in eam lapidem mittat. Qua sententia discimus non murmurare, aut male loqui de proximis nostris, considerando multas nostras imperfectiones & peccata: quia quantumcunq; sanctus & iustus homo sit, semper, si bene conscientiam suam excutiat, inueniet quod in se reprehendat, at-

que

que ita non facile lapides ob murmurationem in alios emittet.

8. *Dixit CHRISTVS mulieri, neque se condemnare illam; iret modo, & non peccaret amplius. Vide eundem Dominum, qui in hac vita tam misericordem se declarat erga peccatores, quos peccati pœnitet, quique peccare desistunt, severissimum in eos futurum, qui benitate eius, persistendo in peccatis, abutuntur. Vnde qui nunc dicit. Ego te non condemno postea duram & terribilem proferet sententiam, qua condemnabit peccatores ad supplicia inferni.*

9. *CHRISTVS non condemnauit eam, quæ à nullo erat cõdemnata: vt tu intelligas, si tua te vita non condemnet; nec condemnandũ esse à Deo: & licet multa peccata admiseris, si tamen per pœnitentiam illa expiaris, & solus cum CHRISTO, vti hæc mulier, permãseris, cũ proposito voluntati eius obsequendi, & sanctam eius legem præstandi, non dubium, quin iusto dei iudicio sis absoluendus.*

10. *Idem Dominus, qui dixit mulieri. Non te condemnabo, dixit quoq; Vade & noli amplius peccare: vbi iustissimus hic iudex non promittit aut misericordiam solam, aut minatur solum iudicium, sed vtrumque facit, vt omnes intelligant, si causam habeant fidendi in ipso, quoniam suauis est & misericors, si-*

militer causam habere timendi quoniam iustus est. Vnde qui nunc cum misericordia tolerat vt inducat eos ad pœnitentiam, postea seuerissimè castigabit, si pœnitentiam agere nolint. Vult ergo Dominus, vt inter spem & metum semper viuamus, spe quæ erecti post lapsum in peccatum non desperemus: & timore perterrefacti, promissione misericordiæ abutentes in iudicium non incurramus. Quare benignus IESVS, qui vult omnes saluos fieri, ij qui sunt in periculo desperationis proponit portum remissionis & veniæ: qui verò sub vmbra misericordiæ suæ veniunt in periculum nimiæ fiduciæ, differentes de die in diem emendationem, minatur seueritatem suæ iustitiæ.

DE

DE CAECO NATO A CHRISTO ILLVMINATO.

MEDITATIO XI.

EVANGELIVM.

PRAETERIENS IESVS vidit hominem cæcum à natiuitate: & interrogauerunt eum discipuli eius, Rabbi, quis peccauit, hic, aut parentes eius, vt cæcus nasceretur? Respondit Iesus: Neque hic peccauit, neque parentes eius, sed vt manifestentur opera Dei in illo Me oportet operari, opera eius qui misit me, donec dies est, venit nox, quando nemo potest operari; quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. Hæc cum dixisset, exspuit in terram, & fecit lutum ex *Ioan. 9.*

ſputo, & liniuit lutum ſuper oc
los eius & dixit ei. Vade, laua i
natatoria Siloe, quod interpreta
tur Miſſus. Abijt ergo, & lauit: &
venit videns. Itaque vicini, & qui
viderant eum prius, quia mendicus
erat, dicebant: Nónne hic eſt qu
ſedebat & mendicabat? Alij dice
bant: Quia hic eſt. Alij autem
Nequaquam, Sed ſimilis eſt ei. Ille
verò dicebat. Quia ego ſum. Di
cebant ergo ei. Quomodo aperta
ſunt tibi oculi? Reſpondit. Ille
homo qui dicitur IESVS, lutum
fecit: & vnxit oculos meos, &
dixit mihi, Vade ad natatoriam
Siloe & laua. Et abij, & laui, &
vidi. Et dixerunt ei; Vbi eſt il-
le? Ait: Neſcio. Adducunt eum
ad Phariſæos qui cæcus fuerat. E-
rat autem Sabbathum quando lu-
tum fecit IESVS, & aperuit o-
culos eius. Iterum ergo interro-
gabant eum Phariſæi quomodo vi-
diſſet. Ille autem dixit eis: Lu-
tum mihi poſuit ſuper oculos &
laui

laui & video. Dicebant ergo ex Phariſæis quidam: Non eſt hic homo à DEO, qui Sabbathum non cuſtodit. Alij autem dicebant: Quomodo poteſt homo peccator hæc ſigna facere? Et ſchiſma erat inter eos. Dicunt ergo cæco iterum: Tu, quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit. Quia Propheta eſt. Non crediderunt ergo Iudæi de illo, quia cæcus fuiſſet & vidiſſet, donec vocauerunt parentes eius qui viderat, & interrogauerunt eos, dicentes: Hic eſt filius veſter, quem vos dicitis quia cæcus natus eſt? Quomodo ergo nunc videt? Reſponderunt eis parentes eius & dixerunt. Scimus, quia hic eſt filius noſter, & quia cæcus natus eſt, quomodo autem nunc videat neſcimus, aut quis eius aperuit oculos, nos neſcimus, ipſum interrogate: ætatem habet, ipſe de ſe loquatur. Hæc dixerunt parentes eius, quoniam

timebant Iudæos, iam enim con
ſpirauerant Iudæi, vt ſi quis eum
confiteretur eſſe Chriſtum, extra
Synagogam fieret. Propterea paren-
tes eius dixerunt. Quia ætatem
habet, ipſum interrogate. Voca-
uerunt ergò rurſum hominem qui
fuerat cæcus, & dixerunt ei: Da
gloriam Deo, nos ſcimus quia hic
homo peccator eſt. Dixit ergò ei
ille: Si peccator eſt neſcio: vnum
ſcio, quia cæcus cùm eſſem, modò
video. Dixerunt ergò illi: Quid
fecit tibi? quomodo aperuit tibi o-
culos? Reſpondit eis. Dixi vobis
iam, & audiſtis: quid iterum vul-
tis audire? nunquid & vos vultis
diſcipuli eius fieri? Maledixerunt
ergò & dixerunt: Tu diſcipulus il-
lius ſis; nos autem Moyſi diſcipuli
ſumus. Nos ſcimus quia Moyſi locu-
tus eſt DEVS, hunc autem neſci-
mus vnde ſit. Reſpondit ille homo
& dixit eis: In hoc enim mirabile
eſt, quia vos neſcitis vnde ſit & ape-
ruit meos oculos: ſcimus autem
quia peccatores Deus non audit: Sed
ſi quis

si quis Dei cultor est & voluntatem eius facit, hunc exaudit. A seculo non est auditum quia quis aperuit oculos cæci nati. Nisi esset hic à Deo, non poterat facere quicquam. Respondérunt & dixerunt ei: In peccatis natus es totus, & tu doces nos? Et eiecerunt eum foras. Audiuit IESVS quia eiecerunt eum foras; & cùm inuenisset eum dixit ei. Tu credis in filium Dei? Respondit ille & dixit. Quis est, Domine, vt credam in eum? Et dixit ei Iesus. Et vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est. At ille ait. Credo Domine. Et procidens adorauit eum.

FIGVRAE.

1. *TOBIAS iuuenis posito felle piscis supra caci Patris oculos visum ei restituit.* Tob. 11.

2. *ELIZEVS misit Naaman Syrum ad aquas fluuij Iordanis, vt in illis se lauaret, & sanitatem recuperaret.* 4. Reg. 5

PROPHETIAE.

Esa. 35. DEVS *ipse veniet & saluabit nos tunc aperientur oculi cæcorum.*

2. *In die illa de tenebris & caligine oculi*
Esa. 29. *cæcorum videbunt.*

CONSIDERATIONES.

Punct. 1. PRAETERIENS *IESVS vidit hominem cæcũ à natiuitate*. Ter vidit Deus humanum genus cæcum à sua Nativitate, cuius hic bonus cæcus à CHRISTO sanatus, fuit expressa figura; & qualibet vice illi quoq; misericorditer prouidit remedium. Vidit illud primo oculo suæ æternæ prouidentiæ, quando pro immensa sua bonitate decreuit hominem creare, prouidensque pariter eum fragilitate humana lapsum, diuinæq; gratiæ luce spoliandum, mox reperit antidotum, nempe, missionem vnigeniti filij sui in mundum, ad illuminandum omnes qui in peccati tenebris sedebant. De qua missione, & æterno Dei præposito loquens Propheta dixit, *Egressus eius ab initio, à diebus æternitatis.* Secundo idem Deus vidit homi-

Luch. 5.

nem

nem, quando eum ex limo terræ formauit, communicansque illi imaginē suam, lumine vultus sui cælesti, & gratia diuina signauit: verum cum per inobedientiam suam lumine illo se paulo post priuasset, & tenebras peccati incurrisset, pater ille misericordiarum mox addixit illi remedium, quando minatus antiquo serpenti omniū malorum auctori dixit, *Inimicitias ponam inter te & mulierem, inter semen tuum & semen illius, ipsum cōteret caput tuum.* Tertio deniq; Deus vidit hominem hunc miserum, quando iam amore eius vestitus carne, instar peregrini transiens mundum, aspexit hunc cęcum natum, qui eius typum gerebat, cui & antidotum ante promissum suis manibus præbuit, ac perfectè eū sanauit. Hic expende hominē hunc pro omnibus vicibus, quibus à Deo cōspectus est, recte posse vocari cæcum à natiuitate: quando enim ab æterno Deus eum vidit, simul præuidit cæcitatem quam erat incursurus. Postea quando homo fuit creatus, ipso natali suo die miserè diuinæ gratiæ lumen perdidit: nunc quoque, dum in persona huius cæci à CHRISTO visus est, dicit Euangelium, illum à natiuitatę sua lumine o-

Gen. 1. & 2.

Psal. 4.

Gen. 3.

culo-

culorum caruisse. Benedicti sint diuini illi oculi, qui præuisa tanta nostra miseria, non etiam respexerunt nos cum rigore suæ iustitiæ, sed decreto mox antidoto respexere cũ dulcedine suæ misericordiæ. Benedicta quoque sint viscera miserationum Dei nostri, quod hominem in ipso suæ creationis exordio turpiter peccantem, non extemplo seueritate suæ iustitiæ, in profundum desperationis præcipitarit, sed benignè cum spe redemptionis creauerit. Benedictæ sint denique benignæ illæ redemptoris manus, quod nobis iuxta huius miseri hominis existentibus verè cæcis, remedioque omni destitutis, sic vt neque sciremus vnde remedium expectari posset, ille pro sua incredibili caritate proprij sanguinis fonte sordes peccatorum nostrum eluerit, oculos mentis nostræ illuminarit, & ex filijs, filios Dei fecerit. Apoc. 1.

2. CONSIDERA mysticam similitudinem quę est inter hunc cæcum natum, & humanam naturam: nam non solum hic homo sua cæcitate genus humanum, etiam cæcum & à natali suo luce priuatum, repræsentabat: verumetiam sicut huius hominis cæcitas vti ipse Dominus dixit, à Deo permissa

missa est ad maiorem ipsius gloriam, & ad manifestanda diuina eius opera; sic cæcitas, quam per peccatum genus humanum contraxit, occasionem præbuit Deo pro salute ipsius hominis res quasdam diuinas & admirandas operandi. Magnum profecto & diuinũ opus fuit aperire oculos vnius cæci nati, sed maiora & diuiniora fuere, quæ Dominus patrauit ad lucem gratię nostræ naturæ cæcæ restituendam. Præterea huic cæco, præter corporalem videndi facultatem multa alia dona maiora Dominus contulit; vt quod oculos mentis eius collustrarit, quod dignum reddiderit, vt non solùm videret, & cognosceret vnigenitum filium Dei, sed etiam in ipsum crederet. Nec secus misericordissimus Deus pro sua infinita bonitate & sapientia, ex hac nostræ cæcitatis pœna, quam per peccatum incurreramus, hausit incommodum nostrum bona multa maiora: sic vt homo post lapsum multo plus beneficio Creatoris consecutus sit, quã inuidia dæmonis perdiderit, vt rectè expressit Apostolus illis verbis. *Vbi abundauit delictum, superabundauit & gratia.* Rom. 5. Vide ineffabilem diuinæ caritatis dilectionẽ; nã ante lapsum Deus hominẽ fecit.

fecit Dominum omnium suarum creaturarum : sed post lapsum misericors Deus ad nos recuperandos, non sua solùm, sed se quoque dedit, & primò dedit vnigenitum suum filium in redemptionis nostræ pretium, qui carne humana assumpta simul hominē nobilitauit, & ad diuinæ naturæ consortium extulit. Deinde dedit nobis Sanctū spiritum in sui amoris pignus, in filios & hæredes nos adoptans, ac ad extremi ipsum dabit in præmium, & hæreditatem omnium electorum suorūm eglo. Peccatum quoque occasionē dedit, vt Dominus virtutum apparens in forma hominum inter homines, cælestis illa tantę perfectionis & virtutis exempla toti mundo præberet : quæ olim dū adhuc existeret in luce illa sua inaccessibili, nō poterant in eo notari & animaduerti; postquam autem ea nunc prodidit, ad se suiq; imitationem omnium hominū corda attraxit. Interea autem primū merito locū obtinet singularis illa filij Dei obedientia, non modo æterno Patri, quam ille appellare solebat cibum suum, sed etiam creaturis suis, demōstrata; subijciendo, scilicet, seipsum, vti legitur, *Et erat subditus illis*. Deinde profunda humilitas, qua Angelorum

Ioan. 4.

Luc. 2.

Dominus, assimilatus homini, assumpsit formam serui, teste Apostolo: *Qui cum in forma Dei esset, semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens*: imò se fecit seruorum suorum seruum, sicut ipse Saluator dixit. *Ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.* Sequitur inflammata illa caritas, qua non contentus fuit tot modis homini communicari, atque ita coniungi & vniri, vt seipsum dederit nobis in cibum, verum etiam ad mortem subeundam non pro amicis tantùm, sed etiam pro ipsis inimicis, qui peccatores sunt, inductus est. Vnde Apostolus. *Commendat*, inquit *Deus caritatem suam in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, CHRISTVS pro nobis mortuus est.* Præterea extrema paupertas, quod in mundum veniens vix in stabulo locum inuenerit: in omni quoque vita, ipso teste, loci tantum non habuerit, vbi caput suum reclinare posset: ac deniq; mori voluerit nudus in vili ligno, non habēs in extrema siti qui vel hausturn aquæ porrigeret. Adhæc inuicta patientia, qua supra cruces quas continenter in sancta anima sua sustinebat, inter tot iniurias & opprobria dicta & facta per totum vitæ cursum, inter tot fla-

Phil. 2.

Luc. 22.

Rom. 5.

Luc. 9.

flagra, & acerbitates pœnarum in su
passione, non aperuit os suum, sed, v
Esa. 53. Propheta dixit, *quasi agnus coram tondente se obmutuit.* Denique admiranda mansuetudo, qua iniurias vltus non est, nō malum pro malo reddidit, sed sua bonitate alienam malitiam vicit, vt dixit
1. Pet. 2. S. Petrus. *Qui cum malediceretur non maledicebat, cum pateretur, non cōminabatur.* Et
Ier. cm. 11. ipse per Prophetam dicebat. *Ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam.* Atque hæc sunt opera illa sublimia & admiranda, quæ CHRISTVS in hoc homine dicebat esse manifestanda, in cuius persona, nostra cæca natura erat præsignata. Vide quātas opes Christus ex nostra paupertate collegerit, quantam fœlicitatem attulerit nostra miseria, atq; ex his omnibus, quāta laus & gloria in Maiestatem Dei, qui solus tanti boni autor est, redundarit.

3. CONSIDERA CHRISTVM nondum curato cæco ingressum esse templum, & Iudæis prædicasse, ac eorum infirmitates spirituales detexisse, liberè veritatem eis manifestando: verum illi vt phrenetici. cælestis Medici consilium repudiantes, iniurijs eum lacessere cœperunt, Samaritanum & à dæmone obsessum appellarunt, ac denique

nique lapidibus eum petere voluerunt: sed benedictus IESVS mansuetè omnia ferens exiuit è templo. Et quia infinitæ pietatis fons non poterat in tanto contumeliarum & ingratitudinis æstu exsiccari, & misericordiæ suæ obliuisci, pertransiens, oculos suos coniecit in hunc miserum cæcum, eumque nec ab ipso, nec ab alio vllo rogatus, clementissimè illuminauit. Hæc sunt Deus meus opera tua, hoc tuæ bonitatis proprium semper fuit, bonum pro malo reddere, amorem pro odio, beneficia pro contumelijs. O anima mea, quid minus tecum Dominus egit, quã cum hoc cæco? ille enim respexit eum, à quo non aspiciebatur; salutem dedit ei, à quo non rogabatur: nõ secus Deus tuus, antequam eum cognosceres, te suæ misericordiæ oculis respexit, ex tot hominum perditorum milibus elegit, & sacri baptismi sui aqua te lauans cæcitatem tuam curauit, è peccati tenebris extraxit, & lumine suæ gratiæ illuminauit. O infinitæ clementiæ oculi, noli Domine mi ne ad minimum quidem punctum temporis à me discedere, vt nunquam separer à te vita mea, & lumine oculorum meorum vnico. Vide quot mysteria & profunda secreta

in

in hac breui actione sua Saluator noster complexus est. Venit certe CHRISTVS ad illuminandum populum Iudaicum, atque ideo primo synagogæ Euangelium regni prædicauit. Cæcus, quia hæc vera lux in tenebris lucens ab eis agnita non fuit, nec recepta, imò repulsa, ideò relictis Iudæis conuertit se ad illustrandam miseram & cæcam gentilitatem, quæ ab initio natiuitatis suæ, hoc est, ab origine mundi in tenebris ignorantiæ & infidelitatis sepulta iacuerat. Ac vide quam insolito & mystico modo Dominus huic homini restituerit visum: dicit enim Euangelium, CHRISTVM spuisse in terram, & lutum ex sputo factum super oculos cæci posuisse, illique mandasse, vt lauaret in fonte Siloe. Quid enim aliud designabat saliua facta lutum, nisi verbum diuinum, illam æternam sapientiam, quæ ex ore Patris defluens in terram dilapsa est, & nostræ terrenę naturæ commixta & conglutinata est? Deinde cum hæc veritas beneficio prædicationis Euangelicæ imposita est humani intellectus oculis, hominesq; simul conuenienter diuino mandato sacris Baptismi aquis se abluerent, fuit mens lumine fidei perfectè illustrata,

Matt. 4.

Ioan. 1.

strata, & anima ab omni luto & macula peccatorum expurgata. Rectè autem dicit Euangelista, fontem, in quo cæcus lotus est, vocatum fuisse *Siloe*, id est, missus. Hic enim missus non erat alius, quam qui ab æterno Patre in mundum erat missus, quam vnigenitus eius filius, in cuius fonte sanguine pretioso redundanti omnes nos eluti & mundati sumus. At cur bone IESV, restituturus visum cæco, pro emplastro lutũ oculis imponis? quod magis ad excæcandum, quam illuminandum valet. quanquam tuæ omnipotentiæ, qua imperio solius verbi fabricasti mundum, nullo opus erat medio ad aperiendum oculos cæci, vno solo verbulo poteras, vt Hierichuntino illi cæco, omnia efficere. sed voluit Dominus hoc exemplo declarare se creatorem esse, qui vti principio formauit hominem ex luto, sic nunc ex eodem luto reformauit, & amissæ saluti restituit, vt per operum horum similitudinem agnosceretur vnus auctor & opifex vtrorumq;. Deinde minũ id non fuit; quia fere talia sunt diuina remedia, quę carni licet nostrę molesta, atq; secundum humanam prudentiam existimantur potius noxia, præter

ter omnem noſtram ſpem & expectationem concilient nobis ſalutem: non aliter, quam fecit prophera Elizæus, qui aquas amaras iniecto ſale reddidit dulces. Denique voluit Dominus hominem iſtum cum oculis luto oblitis adire fontem Siloe, partim ad probandam eius fidem, augendamque acceſſione gratiæ & meriti, partim vt à multis conſpectus hoc modo ire per vias, & poſtea illuminatus redire, manifeſtius redderetur miraculum, & longius ad vtilitatem aliorum diuulgaretur. Iam verò nos quoque, qui per peccata cæcitatem mentis incurrimus, ſi animam ſam lucem recuperare volumus, ungamus oculos noſtros hoc diuino collyrio, & ſalutari luto; quod non eſt aliud quam ipſe CHRISTVS incarnatus, & homo pro nobis factus: reſpiciamus ad eum primò viua fide, confitendo & adorando eum tanquam noſtræ ſalutis auctorem: deinde ſpe firma, in ipſo ſolo, eiuſque pretioſis meritis omnem noſtram fiduciam collocando. Adhæc reſpiciamus eum caritate ardenti, reſpondendo amorem amori illi, qui prius dilexit nos, & ſeipſum dedit pro nobis. Denique reſpiciamus eum per imitationem, ponendo ſemper ob oculos admi-

4. Reg. 2.

1. Ioan. 4.

admiranda virtutum eius exempla, & totis viribus eum imitando, insistendoque cælestis agni vestigijs quocunque ille nos duxerit: vt sicut per inobedientiam nostram, à CHRISTO seiuncti lucem perdidimus, sic per obedientiam sequendo ipsum, & mandatis eius vnà cum cæco obsequendo, eam recuperare possimus.

4. Vicini igitur huius cæci, qui prius mendicantem agnouerant, iam, postquam illuminatum vident, incipiunt dubitare, sitnè ille ipse an alius; alijs aientibus, alijs negantibus. Considera quot modis examinatum & ventilatũ fuerit hoc factum Domini. Ac primo quidem à vicinis, & agnoscentibus cæcum, deinde ab improbis & inuidis Pharisæis, qui ad obscurandum hoc eximium CHRISTI opus, varijs artibus conati sunt veritatem huius miraculi in dubium reuocare. Vbi apparet, quanta sapientia DEVS ex hac Iudæorum malitia & nequitia tantum bonũ haurire cœperit; quicquid enim illi machinati sunt ad obscurandam huius miraculi veritatem, id eam magis confirmauit & illustriorem Dei gloriam reddidit. Cùm ergo dubitarent Iudæi, num esset ille ipse, quem prius

cognorant, ille liberè & audacter con-
fessus est se esse. Erat certe hic hom-
partim idem cum primo, partim di-
uersus ab illo: nam si prophetæ Samue-
1. Reg. 10. lis vnctio tantam vim habuit vt rege
Saulem in alterum hominem mutare
quanto maiorem, credere debemu
vim fuisse in hac vnctione CHRI
STI ad perficiendam eandem muta
nem in hoc cæco? O mutatio mirab
lis. O fœlix cæcus: cum enim corpo
tantum cæcus esses, non solùm in ex
ternis, verum etiam internis mentis
oculis es illuminatus: è frigido in
more dei, factus es feruens, ex ignob
illustris, è mendico cælestium dono
diues, ac denique ex incredulo fidel
confessor, imò Christi martyr. Nam
primus ex omnibus hominibus fuisti
qui ob constantem veritatis confessio-
nem, & Christi defensionem impio-
rum iudicum examini es subiectus, in
iuriasque, persecutiones, & maledictio
nes es perpessus, vsq; ad expulsionem
è Synagoga. Interrogatus ergo sapius
primò à Iudæis, deinde à Phariseis,
quomodo aperti illi essent oculi, ille
semper tanquã veritatis filius clarè con
fessus est se à Iesu sanatum esse. Vide
quomodo bonæ hic cæcus à gratia illu-
minatus

minatus incipiat annũciare Iudeis ipsã gratiam, & velut gratus de beneficio recepto incipit Christum prædicare Verum impij illi Pharisæi, videntes nulla ratione se posse calumniari miraculum, conati sunt calumniari modum quo Christus illud perfecerat, obijcientes eum violasse Sabbatum, quod eo die fecisset lutum & oculis cæci imposuisset. Vides peruersitatem Iudæorum. lutũ digito fingere ad illuminandum cęcum reputant peccatum: malignis autem linguis suis exęcęare homines ne credant in Christum & gloriam Dei celebrẽt, nõ habent loco peccati. Verum, quia inter se erant discordes, alijs defendentibus, alijs condemnantibus Christum, rursum relabuntur ad cæcum, vt eius sententiam extorqueant. Vide, quemadmodum fastuosi Pharisei, qui existimabant se mortalium sapientissimos, inter se discordes, iam ab vnius mendici, & rudis hominis responsione pendeant. Atq; ita cæcus, qui gratia Christi adiutus cæperat aperire non solum corporis, sed etiam mentis oculos, illis respondit simpliciter & intrepidè, se credere CHRISTVM esse Prophetam. Parum dixisti, ò bone cæce: nec mirum; quia tua

fides adhuc erat imperfecta. CHRI-
STVS enim non solum Propheta, sed
omnium Prophetarum Deus & Domi-
nus erat. Quanquam aliquo modo ve-
ritatem attigisti, quia ipse erat verus il-
Deut.11. le Propheta à Deo per Moysen pro-
missus, quando dixit. *Prophetam de gen-
tua, & de fratribus tuis sicut me susci-
tibi Dominus Deus tuus; ipsum audies.*

5. IVDAEI ergo animaduertente
hoc miraculum eò clarius illustriu
reddi, quo ipsi amplius illud obscura
conarentur, obstinati in cæcitate, po
examinatum cæci patrem & matrem
nouo astu sub religionis specie induc
re eum studeant ad negandam verita
Quis verò hic non videt, completa e
verba multo ante in horum perso
Esa.59. ab Esaia Propheta prædicta. *Palpa
cæci parietem, & quasi absque oculis am
tauimus: impegimus in meridie quasi
Quæ enim lux clarior dari poterat
confirmandam CHRISTI doctrina
quam hoc diuinissimo opere? & tam
qui in hoc populo cæteris prudentia
intelligentia præstabant, perinde a
si omni ratione & iudicio destituti
sent, instar cæcorum, nunc huc, nu
illuc oberrant, ignari quid tandem
tuant. nam hinc vis manifestissim

ritatis eos reuincebat, illinc inuidiæ & malitiæ vehementia eos à confessione veritatis reuocabat. Dixerunt ergo Pharisæi ad cæcum. *Da gloriam Deo, nos scimus, quia hic homo peccator est*, ac proinde non potuit illud miraculum facere. Quare aut fateare, te à Deo sanatum, & non ab hoc homine peccatore, vel si quid ab illo factum est, id factum nõ diuina sed diabolica virtute. O perfidi Iudæi, id non est dare gloriam Deo, sed dedecore potiùs, & ignominia afficere dum conamini vel diuina eius opera supprimere, vel artibus dæmonis attribuere. Vide malitiam summam istorum: paulò ante enim hi ipsi rogati à CHRISTO his verbis; *Quis ex vobis arguet me de peccato?* omnes conticuerunt. nec de vlla noxa reum agere potuerũt, & nunc ipso non præsente pleno ore clamant, *Scimus, quia hic homo peccator est.* O benedicte IESV, quænam sunt peccata, quæso; de quibus scelerati isti te accusant? an forte deliquisti, quia illuminasti eorum cæcos, mortuos excitasti, leprosos mundasti, ex eorum liberis dæmonem eiecisti, ac denique tot annos in prædicando, docendo, & sanando omnis generis infirmitates, cõsumpsisti? Quam benè de hoc populo ingrato Ioan. 8.

ingrato alicubi dixisti. *Quia odio habuerunt me gratis.* Respõdit ergo istis bonus
Ioan. 8. cæcus, *Si peccator est, nescio. Vnũ scio, quia cæcus cum essem, modo video.* Vide responsum non hominis cæci, sed egregiè illuminati: atque si dixisset. Hoc vnum quod operatus est in me, mihi fidẽ certam facit, eum non esse peccatorem, quia hoc opus non est peccatoris. Tũc arrogantes illi Pharisæi, non ferentes in cæco tantam loquendi libertatem, maximè cum viderent se ab illo quoq; ludibrio haberi, dum scisciteretur, num ipsi quoq; vellent discipuli Christi fieri, magna verborum acerbitate cœperunt ei maledicere, & dicere. Tu discipulus eius sis, nos Moysis discipuli sumus; Moysi scimus locutum esse Deũ, hunc autem nescimus vnde sit. Quam verè Dominus dixit de Iudæis, *In iudicium ego in hunc mundum veni, vt qui non vident videant, & qui vident, cæci fiant.* Verè fuerunt excęcati: nam cũ ante oculos haberent videndi Christum lucẽ veritatem clarè relucentem, tamen, atque si cum non viderent, audent affirmare se nescire quis sit. Vide quanta hæc sit excæcitas, fatentur Deum locutum Moysi, eumq; fuisse hominem sanctum, quo d scire non poterat, nisi quia ab aliis audie

audierant, arde Christo cuius cælestem doctrinam suis auribus perceperant, & diuina opera oculis suis conspexerant aiunt se nescire quis sit. Ex alia parte, quo maior erat Iudæorũ cæcitas, hoc maior lux in hoc bono cæco apparebat, quandoquidem tam claris & efficacibus rationibus refellebat omnes calumnias à Iudæis in Christũ iactas, asserens nulla ratione illum posse esse peccatorem, eo quod Deus non peccatores, sed eos tantum qui eum venerãtur, & mandatis eius obsequuntur, exaudiat. Deinde Christum, nisi à Deo esset, non potuisse tantum patrare miraculum, quantum à condito orbe patratũ non fuerit. Valde bene dixisti, ô cæce, Christum non potuisse hoc miraculum facere, nisi esset à Deo; sed melius dixisset, nisi ille fuisset Deus ille, qui sua omnipotentia non solum tibi visum restituit, sed etiam corpus tuũ formauit, animam & totum hoc vniuersum creauit. Et est ille, cuius virtute alij omnes sancti & Prophetæ fecerũt, quicquid vnquam diuinorum mirabiliumque operũ fecere. Vide quomodo hic benedictus cæcus, nondũ plena Christi cognitione imbutus, tamen eum confitetur, prædicat, & cõstanter defendit.

Nec mirum, quia enim incipiebat à Legis Mosaicæ tenebris transire ad lucem gratiæ, CHRISTVS quoque per caritatem cœpit habitare in ipso, & iã spiritus cælestis Patris per eius os loquebatur, sicut ipse Dominus dixit: *Non estis vos qui loquimini, sed spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.* In eo quoque impleta est promissio à CHRISTO Apostolis facta. *Dabo vobis os & sapientiã cui non poterunt resistere, & contradicere omnes aduersarij vestri.*

Matt. 10.

Luc. 21.

6. CONSIDERA, quomodo Pharisæi efficacibus huius boni cæci rationibus conuicti, & pudefacti, furiosè ei opposuerint, abiectaque spe omni, quod cũ vel fraude vel metu possint deterrere à confessione & prædicatione Christi, veniunt ad iniurias & dicunt. *In peccatis natus es totus, & tu doces nos?* quasi dicerent, Tu, qui ante ortum tuum per peccata tua condemnatus es, vt esses cæcus: tu qui per omnem vitam non aliud, quam peccasti, tu homo vilis, rudis, & sceleratus vis docere nos, qui ob sanctitatem & diuinæ legis scientiam in Dei populo principem locum tenemus? Tu denique qui paulo antè mendicabas panem tuum, audes in præsentia nostra ita philoso-

phari?

phari? Præterea nō contenti hac re, nō ferentes ab homine idiota sibi os obturari, ab iniurijs procedunt ad vim, eumq; velut maledictum & excommunicatum è synagoga eijciunt. O anima mea, vtinam talis maledictio mihi eueniat, vtinam dignus sim amore eius non solùm maledictis & iniurijs affici, verum etiam instar reprobi exosus ab omnibus hominib. repudiari: Beati siquidem pronunciantur qui amore CHRISTI proque iustitiæ & veritatis defensione hominum configuntur maledictis: nam apud Deum erunt benedicti. similiter beati illi quos execratur & respuit mundus, quia ab ipso CHRISTO suscipienter, vti promisit illis verbis. Beati eritis, cùm maledixerint vobis, & persecuti vos fuerint, & separauerint vos, & eiecerint, atque simali quid egisletis propter me, gaudete & exultate, quia merces vestra copiosa erit in cælis. Verum quæ hæc merces est bone IESV, quam promittis illis, qui propter te respuuntur & eijciuntur ab hominibus; certe non alia, quàm dedisti huic bono cęco: quem Christus, vt refert Euangelium, cum audisset illum è synagoga exturbatum; propriū enim Domini est in-

Matt. 5.

Ibid.

uenire eos quos mũdus perdit, & colligere, quos mundus eijcit & deserit) studio quæsiuit, suique notitiam inuento præbuit; immò per fidei, diuinæque gratiæ suæ donum, se illi communicauit & dedit, vt tandem perfectè se dare & communicare illi per beatificam visionem posset in cælo. Merces profecto copiosa, de qua etiam loquẽs Deus ad magnum Patriarcham Abraham

Gen. 13. dicebat. *Ego ero merces tua magna nimis.* O bonitas infinita, O Deus vere noster. quandoquidem, eo solum quod cæcus grati animi significationem aliquam dederit, tribus, vt ita dicã, verbis, in hominum conspectu, tuo nomini patrocinando; tu, qui gratitudine ab hominbus vinci non vis, mox atque cognouisti eum pulsum Synagoga, ipse in viam te das ad eum quærendum, suique notitiam ei benignè communicas, ac dignum reddis pauperem cæcum oculis proprijs videre & auribus audire, quem tot Sancti reges & prophetæ desiderarunt videre & audire, & non potuerunt. IESVS ergo in-

Matt. 13. uento cæco dixit. *Credis in filium Dei?* *Respondit ille & dixit. Quis est, Domine, vt credam in eum?* Vide, quomodo Spiritus Sanctus, qui habitare cœperat in

Hoc

hoc homine, post externum oculorum lumen redditum, cum præparauerit & disposuerit ad accipiendum lumen internum fidei. Ex alia parte vide quanta modestia omnis humilitatis Magister, non responderit. Et sum ille. sed dixit, *Vidisti eum, & qui loquitur tecum, ipse est*, quibus verbis verisimile est CHRISTVM claram sui cognitionem illi infudisse. Quare & bonus homo, quod iã firmiter credebat corde, mox ore, & gestu corporis disertè eum Deum suum confessus est, dicens. *Credo domine*, & procidens humiliter in terram adorauit eum. O diuinæ caritatis dulcedo, quam bonus es illis Domine, qui vel minimo signo testantur amorem suum erga te? quamque munificus remunerator minimi seruitij nostri; si modo in nobis est aliquid, quo tibi seruire possimus. Nam & exiguus iste amor noster, & exiguum istud seruitium nostrum erga te, non est aliud quam gratia, & donum liberalitatis tuæ. Vtinam tuæ diuinæ maiestati placeat, O magine lumi- *Iacob. 1.*
num Pater, lux vera, lux sancta, lux mirabilis illuminans oculos omnium hominũ, imò lux etiam in cælo illumi-

nans oculos omnium Angelorum; lux quæ ſemper reſplendes in tenebris, & nunquam obſcuraris, etiam animæ meæ tenebras illuſtrare, & cæcæ mentis meæ oculos aperire, vt depulſa omni veteris caliginis nebula, oculis ſanis tuam claritatem contemplari poſſim. & ambulans in hac vita, velut filius lucis, admirrbile tuæ ſanctæ habitationis tabernaculum peruenire merear, vbi, in beato lumine tuo contuendo te dulce meum & æternum lumen, perfectè meum deſiderium explere & ſatiare poſſim.

Pſal.14.
Pſal.16.

COLLOQVIVM.

ORABIS Chriſtum Dominum, vt ſicut aperuit oculos huius cæci nati, impoſito in eos lùto, ſic ad agnoſcendam peccatorum tuorum fœditatem, velit quoque aperire oculos cordis tui, ne forte ambulans in tenebris impingas, & in foueam æternæ mortis concidas, ſed potius diuinæ gratiæ lumine per ſuæ miſericordiæ beneficium recepto exemplo huius cæci poſſis redemptorem tuum agnoſcere & reuereri, cũ Propheta prædicando alijs eius laudes, omnibuſque cum timentibus narrando, quanta fecerit animæ tuæ.

Pſal.65.

DO-

DOCVMENTA.

1. EVANGELIVM refert CHRISTVM vidisse cæcum, non otiosè & frustra, quia videndo eius necessitatem, restituit ei sanitatem: vt doceret, non debere nos tantum cognoscere proximi ærumnas, cum in eas inciderint, sed etiam porrigere eis manus, vt ab illis liberentur.

2. Discipuli à CHRISTO rogarunt, ob quod peccatum homo ille natus fuerit cæcus: solet enim Deus sæpe ob peccata hominibus flagella immittere: vt intelligamus non debere nos conqueri vel admirari si quando Deus nobis aliquam afflictionem immittat: agnoscimus enim nos esse peccatores & peccatis nostris pœnam meruisse, sed debemus eam ferre patienter & procurare, vt si velimus à Deo tolli pœnam, nos quoq; illius causam, nempe peccatũ, tollamus, & ex anima nostra extermi nemus, sicut dixit CHRISTVS ad paralyticũ. Vade & noli amplius peccare, ne tibi deterius aliquid contingat. Ioan. 5.

3. Modus quo CHRISTVS curauit cæcum natum significat modum quo curatur peccator à cæcitate peccati. Tria enim Christus fecit huic cæco. Primò eum respexit. Secundò lutum posuit super eius oculos. Tertiò mandauit ei vt se lauaret aqua fontis. Sic ad curationem peccatoris tria ferè sunt necessaria. Primò vt

mò vt à Deo per diuinam gratiam respiciatur. nam homo quidem potest per se labi, sed non potest per se auxilio diuino destitutus resurgere. Secundò, vt habeat compunctionem cordis, ex cognitione fœditatis peccatorum profectam, quod designatur luto oculis cæci imposito. Tertiò, vt adiungat puram confessionem peccati, qua peccator apud Sacerdotem lauat animam suam sicut cæcus se lauit aqua fontis.

4. Cæcus natus illuminatus à CHRISTO licet de hoc facto magna esset inter Iudæos opinionum dissensio, partes CHRISTI constanter contra principes Synagogæ defendit; docens & instituens nos, vt lingua & opere gratos nos suæ diuinæ Maiestati declaremus, quando ab eo beneficijs tam corporalibus, quàm spiritualibus afficiamur.

5. Cæcus persistens in veritatis confessione defensioneq; CHRISTI, ejectus est è synagoga ad confusionem nostram: nam ille vt Dei gloriam tueretur, flocci pendit contemni ab hominibus; nos verò qui fideles nos profitemur, sæpe, ne ab hominibus contemnamur, audemus contemnere Deum.

6. Cæcus crebrius à Pharisæis injurijs & maledictis lacessitus, ac deinde Synagoga eiurbatus, nunquam in tota hac contentione verbum vllũ purgandi vel defendẽdi suæ causæ effutiuit, sed mox atq; audijt eos CHRISTO

STO insultare, magno zelo & dicendi libertate eius defensionem suscepit, licet probe sciret se id cum magno periculo facere: vt doceret nos, qui profitemur nos Christianos, non vlcisci, vel etiam magni facere iniurias illatas nobis, illatas verò Deo nullo modo tolerare aut dissimulare, sed verbis & rebus etiam cum discrimine, si opus sit, vitæ, diuino honori patrocinari.

7. Cæcus è templo expulsus est, quod Christi nomen & honorem tueretur: vt tu intelligas, tibi, à puncto temporis quo decreueris seruire Deo, mundum fore contrarium, & homines te persecuturos, & à se exterminaturos. Verum sicut hic homo è templo à Pharisæis ejectus fuit à CHRISTO receptus & factus templum eius per gratiam illi communicatam, sic etiam suscipiet te, quandoquidem DEVS non deserit suos in persecutione, sed per persecutionem reddit magis glorioſos.

8. Bis tantum legimus CHRISTVM se suo ore apertè manifestasse, hoc est, fassum esse se esse Messiam tantopere expectatum, & verum filium Dei, semel Samaritanæ cùm diceret, Ego sum qui loquor tecum. Rursum, Ioan. 4.
huic cæco; cum ei diceret, se esse filium Dei, in quem credere deberet: atq; id fecit Dominus, vt in bonæ huius peccatricis persona animaret omnes peccatores, se, si conuertantur & à peccatis desistant, maiore beneficio eos

affe-

affecturos, quàm vnquam affecerit seruos suos etiam carissimos. Deinde fecit ad consolandos in huius miseri cæci persona omnes, qui ob aliquam tribulationem in hoc mũdo afflicti sunt; dum vident quanti eos Deus faciat, maiora illis amoris signa quam alijs multis, qui in hac vita honoratiores videntur & feliciores, demonstrans.

9. *CHRISTVS spuit in terram, fecitque lutum ex sputo, ac posuit super oculos cæci; vt intelligeremus; sicut quando immemores vilis & miseræ conditionis nostræ, cæci efficimur, pluris nos ipsos facientes, quam conueniat: sic nostræ superbiæ & cæcitatis remedium in eo consistere, vt nunquam abstineamus à consideratione, nos esse terram & lutum, & quod in terram resoluendi simus.*

DE

DE CHRISTO RECEPTO IN DOMVM MARTHAE.

MEDITATIO XII.

EVANGELIVM.

INTRANTE IESV in quoddam castellum, mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum suam, & huic erat soror nomine Maria, quæ etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. Martha autem satagebat circa frequens ministerium: quæ stetit & ait. Domine, non est tibi curæ quod soror mea reliquit me solam ministrare, dic ergo illi, vt me adiuuet. Et respondens dixit illi Dominus: Martha, Martha, sollicita es, & turbaris erga plurima. Porrò vnum est necessarium. Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. *Luc. 10.*

FI-

FIGVRA.

4. Reg. 4. *ELIZEVS hospitio exceptus est in ciuitate Suna à nobili muliere, quæ vt animaduertit prophetam frequenter isthac transire, fecit ei in domo sua cœnaculum paruum, eiq; ministrauit diligenter.*

PRC HETIAE.

Prier. 14. 1. *QVARE colonus futurus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum?*

Cant. 5. 2. *Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.*

Psal. 84. 3. *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam, & super sanctos suos, & in eos qui conuertuntur ad cor.*

CONSIDERATIONES.

Punct. 1. BENIGNISSIMVS IESVS ardens amore procurandæ salutis hominum, postremis vitæ suæ annis, multa & difficilia itinera instituit, nunc per ciuitates transiens, nunc exiguum aliquod castellum vel vllam ingrediens ad prædicandum & annunciandum regnum Dei omni hominum generi vt

vtea re declararet, qua ſollicitudine & ſtudio, velut vniuerſalis Paſtor, æqualiter omnium à ſe creatorum bonum procuraret, ſecundum illud Sapientis. *Magnum & puſillum ipſe fecit, & æqualiter cura eſt illi de omnibus.* Quibus in locis pauper IESVS non habens vnde ſibi & diſcipulis de victu prouideret, cogebatur ab aliorum liberalitate & caritate pendere, nempe piarum religioſarumque quarundam perſonarum, quæ hoſpitium & cibum ſubminiſtrabant illi, qui ineffabili prouidentia ſua paſcit & ſuſtentat omnes creaturas, & tanquam vigilantiſſimus Paſtor prouidet tam Angelis & beatis in cælo, quam omnibus viuentibus in terra paſcua abundantiſſima. INTRAVIT *ergo IESVS in quoddam caſtellum.* Quid verò aliud eſt hoc caſtellum, niſi mundus, qui cõparatione immenſæ & ſpacioſiſſimæ illius ciuitatis Paradiſi eſt exiguum caſtellum, immò viliſſima & paupercula caſula. Intrauit quoque Vnigenitus filius Dei in hoc caſtellum, nomine Bethaniæ, quaſi dicas, domum obedientiæ; quia qui olim erat in forma DEI Dominus abſolutus cæli & terræ, ingreſſus mundum hunc factus homo, alienæ obe-

Sap. 6.

Pſal. 103. & 146.

obedientiæ amore noſtri ſe ſubmiſit,
Phil. 2. *factus obediens vſque ad mortem, mortem autem crucis.* Vbi ô anima mea perpendere potes, quouſque dilectus tuus ſe demiſerit & humiliarit; quia ingreſſus in mundum, voluit ſe, vt in omnibus alijs rebus, ita in hac quoque ſpeciatim hominibus ſubijcere, nempe rebus neceſſarijs indigere, ac tanquam pauper, omnique ope & opibus deſtitutus ali, & velut peregrinus hoſpitio recipi ab illis ipſis, quorum erat Dominus & patronus. Ex alia parte conſidera, quantam occaſionem habeas miſerum & abiectum hunc mundum contemnendi, dum intelligis eius paruitatem & anguſtias, qui hoc loco comparatur exiguo caſtello. Vnde ſequitur, illum nũquam poſſe cor tuũ explere: cùm enim cor tuum ſit capax Dei, nulla re alia ſatiari poterit, quæ ſit minor Deo. O quãto rectius faceres, ſi rerum terrenarum cupiditate in amorem cæleſtium commutata, ardenti deſiderio flagrares aſcendendi & ingrediendi in magnam illam domum Domini, in immenſum illum poſſeſſionis tuæ locum: ſi, inquam, ſancto iſto amore incenſa inter tuum dirigeres in cælum, vitiaq; innocente & perfecta, anhelares ad illa æterna ta-

na tabernacula, ad illam amplitudinẽ gloriæ, vbi inuenire licet, quicquid plenissimè desideria nostra exsaturare potest & explere.

2. Intrans Iesus in quoddam castellum, mulier quædã Martha nomine, excepit illũ in domum suam, & huic erat soror nomine MARIA. Considera quã fælices fuerint hæ duæ mulieres, sorores nõ tam carne & sanguine, quã pietate & religione: sicut enim vtraq; amore erat coniuncta Christo, sic etiam vtraque magno studio & concordia eidem ministrabat, excipiendo eum in domum, & pascendo, omniaq; officia illi deferendo, quæ tali & tanto hospiti deferenda ardens earum caritas dictabat. Verum Domine Deus, cur non, vt aliâs in deserto post diuturnum quadraginta dierum ieiunium, curasti ab angelis de cælo dilapsis tibi parari mensam, & ministrari, ne videreris hominum domo vel cibo indigere? Nimis videlicet magna est clementia & benignitas tua, quod tantum ad honorandas has tuas filias, ad impartiendam eis benedictionem tuã lagissimam ministerium angelicum recusaueris, & illorum assumpseris. Non aliter egisti olim cum fidelissimo seruo tuo Elia, dum eum amandasti ad viduam *Matt. 4.* *3. Reg. 19.*

viduam Sareptanam, vt ab illa deinceps aleretur, & non amplius à coruo. Quod ita à te ordinatum fuit, vt religiosam illam viduam, occasione seruitij & officij ab ea Eliæ præstiti, benediceres, & in communi illa sterilitate, & miserabili fame adiuuares. O vtinam diuinæ Maiestati tuæ placeret nunc inuisibiliter illud ipsum operari in me, quod tunc visibiliter operatus es in deuotis ancillis tuis, vt nempe dignareris ingredi pauperem cordis mei casulam, in qua anima mea sit rebus tuus, potentiæ verò meæ ceu deuotæ ancillæ stent in conspectu tuo, magnaque reuerentia & amore tibi inseruiant. Fateor quidem, non nego hãc domum meã tanta maiestate dignam non esse, sed quia tu in distribuendis donis tuis & gratijs, non tam respicis creaturarum dignitatem, quam desiderium tuum communicandi te, & faciendi bene omnibus etiam peccatoribus, idcirco obsecro te, ô vnice amor meus ingredere in hanc pauperem animam meam, locupleta illam tua gratia, & eo modo illam posside, ne vnquã in æternum, nec prosperis rebus, nec aduersis, nec vlla alia re mundi huius

sea suauissima caritate tua separet.

3. CONSIDERA has duas sorores etsi eodem essent animo & voluntate seruiendi & placendi CHRISTO, in quacunque re possent, nihilominus non eundem viuendi modum tenuisse, non eadem exercitia vsurpasse: haud secus quam membra faciunt in corpore, & potentiæ in anima, quæ licet vnam animam vnumque corpus habeant, varias tamen habent functiones & actiones, quib. homini seruiunt, Cogita ergo imprimis quod exercitium fuerit huius feruentis discipulæ Magdalenæ, quæ *sedens secus pedes eius, audiebat verbum illius*; verbum, inquam, dulcissimum, procedens ab eo ore, ab ijs labijs, in quibus diffusa & sparsa erat gratia cælestis. Vide quomodo non solum à negotijs domesticis, & curis externis, verum etiam à pertubationibus internis cordis, à cogitationibus inutilibus, & desiderijs terrenis aliena fuerit: sedebat, sed tota supra seipsam eleuata, sedebat cum magno silentio, tota ab ore dilecti sui Magistri suspensa. Disce tu quoque anima mea à Magdalena, quanta pace & quiete debeas te conspectui diuino in oratione sistere, si audire vocem *Psal. 44.*

vocem eius, & secretorum eius cæle-
stium particeps esse velis: quæ quidem
ipse non solet hoc silentio & pace de-
stitutis, curis huius mundi immersis,
ac ijs quorum animi carnalibus & ter-
renis impliciti sunt desiderijs, com-
municare: in contemplatione enim
DEVS requirit animam solitariam, &
ab omnibus rebus, atq; etiam à semet-
ipsa remotam: atque ideo benedixit per
Osee 2. os sui Prophetæ. *Ducam eam in solitudi-*
nem, & loquar ad cor eius. Ducam primo
in solitudinem interiorem, vbi à desi-
derijs & affectu rerum creatarum ab-
stracta, in tranquillissima pace spiritus
sedeat, ibique loquar ei ad cor, meam
voluntatem manifestando, diuina il-
lustratione eam illuminando, earum-
que rerum notitiam communicando,
qualem nunquam homines carnales &
huic mundo dediti consequi possunt.
Considera deinde locum, in quo Mag-
dalena resedit, nempe ad pedes CHRI-
STI, loco ei proprio, & vt ita dicam,
naturali, vbi illa quiete interna cum hu-
militatis virtute iuncta, quæ non so-
lum vtilis est, sed etiam necessaria vi-
tam contemplatiuam sectanti, admi-
rabili voluptate & submissione animi
excipit aquas, quas æterna sapientia fon-

solet in mentes humiles & demissas effundere, secundum illud, quod de ea scribitur: *Qui emittit fontes in conuallibus.* *Psal.103.* In conuallibus scilicet cordium humilium, non in montibus mentium elatarum: è quibus fontibus scaturiunt aquæ dulcissimæ compunctionis, compassionis, & deuotionis, quibus animæ consolatione explentur, & fructus perfectę caritatis producunt suauissimos.

4. CONSIDERA anima mea, Magdalenam sedentem ad sanctissimos pedes CHRISTI aures habuisse ad verba dilecti sui attentissimas, cor verò totum amoris teneritudine inflammatum & liquefactum. O felicissima mulier, ô beata discipula, quæ meruisti tam prope videre, & audire eum, cuius iucundam præsentiam inde ab origine mundi tot patriarchæ & reges desiderarunt, & frui ea non potuerunt. *Matt.13.* Hic expendere potes, quales fuerint consolationes & delitiæ, quibus anima illa sancta interius affluebat, quomodo cor suum nimia amoris suauitate & vehementia paulatim absumebat & conficiebat, dum tota intenta & rapta in contemplatione diuini vultus, in quem desiderant angeli prospicere, vacat dulcissimis dilecti sui IESV sermo- *1.Pet.1.*

nibus audiendis. Si sponsa dixit de se
Cant. 5. *Anima mea liquefacta est, vt dilectus meus locutus est*, quanto potius dicere idem potuit Magdalena, quæ meruit audire, non vnum tantum verbum, sed tam prolixum sermonem dilecti supra omnes dilectos: & quam verè illa quoq;
Cant. 5. potuit tunc dicere: *Sub vmbra illius quem desideraueram, sedi & fructus eius dulcis gutturi meo.* Verè enim tu sedebas, & suauiter sub vmbra protectionis fauorisque amabilissimi tui sponsi IESV quiescebas: fructus vero doctrinæ & instructionis eius, quā tibi erat dulcis & iucundus. Hic verò te videor mihi ita loquentem audire. Sedeāt, per me licet, homines carnales, delitijsque & vanitatibus huius vitæ infælicis diditi in vmbra mortis, vel cum infausto Ada-
Gene. 2. mo iuxta vetitam arborem, colligant fructum, quem venenosæ carnis, mundi, & diaboli suggestiones carpendum suadent: sectentur voluptates, honores ambiant, venentur opes: ego equidem quæ iamdudum vmbram mortis & æternæ damnationis diserimen euasi, & Domini mei beneficio sum in tam admirabile lumen translata, tantummodo sedebo, & requiescam in vmbra mei IESV, solisque eius sanctis admo-

monitionibus & doctrina, quasi suauissimo fructu, melle & fauo dulciore pascam animam meam. Agite animæ Christianæ ad cælum conditæ, & sanguine filij Dei redemptæ, cur hoc Magdalenæ exemplo, tam humiliter ad pedes CHRISTI, post mundum, omnesque eius illecebras repudiatas assidentis, non commouemini? Cur non aperitis oculos vestros, vt miserabilem statum, in quo versamini, videatis, dum vecordes, omni salutis cura abiecta, totos vos immergitis maris huius mundi impostoris? Dicite quæso, tantis laboribus, curis & sollicitudinibus quid lucramini? quid quæritis? an aliud expectatis, quàm vt opes aliquas congeratis, honores & dignitates consequamini? & totum hoc quàm breue est, quã fragile, quam periculis plenũ? quantis sudoribus & periculis acquiritis grauius periculum, quot ærumnis & angoribus accersitis æternam damnationem? O quanto melius esset consilium vestrũ, si decerneretis in melius vitam commutare, & calcato mundo, eiusq; vanis promissis, inutiles vestros sudores mutaretis in labores magis vtiles & securos, quibus animæ salutem, & veram æternæ vitæ gloriã, solis Christi

amatoribus, virtutumque sectatoribus in cælo paratam, consequeremini,

2. POST consideratum exercitium Magdalenę, conuerte mentem ad contemplationem actionum Marthæ, speculi nimirum, & exemplaris eorum qui profitentur vitam actiuam: quæ tota occupata erat in parandis ijs rebus, quæ necessariæ erant ad excipiendum & honorandum Dominum, itaq; sollicita omninò nunc huc, nunc illuc discurrebat, tum vrgendo ancillas, tum suis quoque manibus cibos, aliaque ad victum opportuna procurando. Quo officio apertè declarauit, licèt alia ratione & modo, quàm soror, quanto amore ipsa quoque, & reuerentia IESVM prosequeretur, cuius amore in illo genere laboris tota distenta & occupata erat. Martha stabat, & erat tota sollicita, quemadmodũ CHRISTVM pascere posset cibo corporali. Maria verò sedebat, & tota intenta erat vt à Christo pasceretur cibo spirituali. Quare eadem caritas erga IESVM, quæ Magdalenam fortibus, amoreq; plenis laqueis ad pedes Christi alligatam tenebat, nec illam ab eo diuelli sinebat, efficiebat, vt Martha Christum relinqueret, & ab eo se dimoueret, ad commo-

dius

dius ei seruiendum & ministrandum. Vnde natum est, vt cũ ipsa ex vna parte non putaret se solam sufficientem ad præstandum CHRISTO ministerium corporale, ex altera verò reputaret rem dignissimam, si, quoad fieri posset, etiam totus mundus illi sua officia deferret, liberè & reuerenter illi suas querelas exposuerit dicens: *Domine, non est tibi curæ, quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi, vt me adiuuet.* O Martha, bene his verbis ostendisti, fidem tuam adhuc fuisse imperfectam, nec satis te cognouisse, quem exceperis hospitem: nam cibi, quibus ille imprimis delectatur, non erant, quas tu illi parasti, sed corda hominum, & salus animarum erat verus cibus, quibus nobilis ille Dominus afficiebatur; quod si tu cognouisses, non tam studiosè auxilium sororis implorasses, sed potius ipsa quoque omnibus relictis vna cum illa, ad pedes CHRISTI te adiunxisses, & salutarem doctrinam percepisses. Quanquam ex alia parte bona Martha non vituperatione sed laude digna est; cum illud non dixerit propter se, quasi fastidio aliquo affecta esset in officijs istis corporalibus deferendis, vel quod labor illi esset molestus, aut quod

ad quietē anhelaret, sed propter Christum, vt quo plures omni obsequio illi præstando incumberent, tanto maior honor illi ab omnibus deferretur. Non ita faciunt filij hominum, qui dum in mundi huius palatijs seruiunt Dominis & Principibus, societatem omnem respuunt, & grauatè ferunt, si quis in labore socius esse velit, ne amorem & gratiam apud Dominum forte præripiat. Qua in te tantum proprium quærunt commodum; ideo enim soli officijs fungi volunt, vt soli quæstum inde faciant, nec admodum curant beneve an male Principi seruiatur. Contra serui Dei, qui amore propriorum commodorum, & commoditatum se exuerunt, nec quærunt, vt loquitur Apostolus, *quæ sua sunt, sed quæ IESV CHRISTI*, gaudent & exultant, quando vident multos secum diuino seruitio addictos. Tu igitur anima mea, vade & operam tuam offer Marthæ, cupide expectanti multas cooperatrices in Christi seruitio, roga illam, vt te velit in numerum suarum ancillarum recipere, vt cum socia fueris laborum, digna quoque efficiaris mercede, quam ipse Dominus promisit omnibus sibi ministrantibus, quando dixit. Si quis mihi

Phil. 2.

Ioan. 12.

mini

miniſtrauerit, honorificabit eum pater meus qui in cælis eſt.

6. AT quid hic ages ô clementiſſime Redemptor noſter? anne patieris Magdalenam vacare corporalibus exercitijs, deſertis ſpiritalibus? tolerabiſne ô ſponſe dilecte animæ eius, vt quaſi importunè ſororis clamore excitata placidiſſimum contemplationis ſomnum negligat, & det operam neceſſitatibus carnis? Tu inquam qui velut cuſtos amantiſſimus animæ tibi deuotæ ſumma caritate & beneuolentia aduigilas, ne à quoquam turbetur aut moleſtetur? Et ideo efficaciſſimis illis verbis adiuras filias Hieruſalem, dicens. *Adiuro vos filiæ Hieruſalem per capreas ceruosque camporum, vt non excitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donec ipſa velit.* Patieriſne ô vnica ſpes eius, vt illa ſe ſeparet à te ad parandos cibos corporales, quæ pedibus tuis aduoluta paratum offert cor ſuum, vt ciberis illo, tacitè dicens, *Paratum cor meum DEVS, paratum cor meum*, vt pro libito tuo poſſis illo te reficere? Ex alia verò parte, nunquam Martham conſolatione deſtitutam à tuo conſpectu remouebis? quæ tanta promptitudine & caritate in domo ſua tibi hoſpitium obtulit? an nō facies

Cant. 3.

Pſal. 56.

satis eius precibus, concedendo illi auxilium sororis? vt ipsa sit contenta, & omnia officia caritatis plenius tibi præstentur? Sed ô Sapientia æterna Patris, ô ardentissime amator salutis potius nostræ, quàm vtilitatis tuæ; quo vsque Martha moderata quadam tibi ministrandi cura vsa est, nihil illi dixisti: sed quando ex nimia rerum externarum cura & sollicitudine, non solum ipsa turbata est, verumetiã conata est, licet prætextu pietatis, sororem abstrahere à re maioris momenti, hoc est, à cura interna animæ, & vnione cum DEO; tunc, suauiter eam in signum amoris bis suo nomine compellans, benignè correxisti, dicens: *Martha, Martha* sollicita es, *& turbaris erga plurima: Porrò vnum est necessarium*. hoc est, inter res multas, de quibus tu sollicita es, præcipua est, cura animæ propriæ, & auxilium eius spirituale. Quid vero mi Domine, ad hæc verba dicent, aut respondebunt illi, qui mille modis & artibus à Dæmone excogitatis, impediãt filios suos vel alios, ne relictis huius sæculi curis, se dedant seruitio diuino? tu siquidem reprehendisti Martham, quæ non terrenis argumentis, vt illi, sed amore & desiderio tibi seruiendi mota

Magda-

Magdalenam retrahere voluit ab auditione sermonis tui. Quam excusationem ergo proferent, qui se ita occupant cogitandis rebus fluxis & caducis, quærendis, augendis, & conseruandis, vt prorsus obliuiscantur animæ suæ, nec quicquam cogitent de altera vita, vel æterna sua salute? O stulti & amentes filij hominum, eoque miseriores, quo minus periculosam istam miseriam vestram agnoscitis. Quis ita offuscauit & excæcauit intellectum vestrum, vt omni cura & sollicitudine in res externas translata, deseratis vos ipsos, & vnicum ac verum bonum vestrum obliuiscamini? Eheu, cur vos ipsos, cur animam vestram tam vili, tam abiecto loco habere pergitis, pro qua filius DEI vitam suam deposuit, quam sanguinis sui pretio mercatus est? Certe non deberet à vobis tam parui æstimari, quin, cum tantos labores impendatis coaceruandis rebus temporalibus, saltem particulam aliquam laborum daretis comparandæ æternæ saluti.

7. MARIA *optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea*. Hic considerare poteris, quomodo Maria quasi ex dulci somno suæ contemplationis cla-

moribus & querelis sororis suæ excitata, timere incipiat ne Dominus sibi imperet, vt sororem adiuuet, atq; ita tanta sua consolatione priuetur. Vnde tota mœsta vultu in terram defixo, tacuit, Christoque tanquam iudici causam suam commisit: Sed quando audiuit dilectum suum tam benignè loqui pro se, ac non solum defendere, sed etiam laudare & præferre suum deuotum exercitium officio sororis, ô quam cito omnis mœror à mente eius recessit, quantum gaudium sensit in corde suo? Vbi cogitare potes illam totam lætam oculis in dilectum Magistrum suum sublatis, si non ore, saltem corde, tanto maiores illi pro hoc beneficio gratias egisse, quanto se illo indigniorem reputabat. Cæterùm bone IESV, cur ais Mariam meliorem partem elegisse, atque si sollicitudo tibi ministrandi in Martha non fuisset bona, vel certè non æquè grata, ac otium in Maria? Sed sapientissimus IESVS non voluit reprehendere occupationem tam sanctam & necessariam Marthæ, in qua præfigurabatur vita actiua, sed tantum duo illa officia discernere, & vtriusque vitæ conditionem & proprietatem exponere. Nam licet vtriusque

que obiectum & finis vnus idemque sit, de quo dixit CHRISTVS, *Porro vnum est necessarium*, qui est, amor diuinus, & vnio quæ per hunc ipsum amorem fit in anima cum Deo; nihilominus aliqui hoc amore permouentur ad coercendum se in variis operibus, vel pœnitentiæ, vel abnegationis sui, vel caritatis tam corporalis quam spiritualis in proximos. Quæ opera ad vitam actiuam pertinentia, etsi bona, & necessaria, & magni meriti sint apud DEVM, tamen propter multitudinem varietatemque humanarum necessitatum, circa quas hæc vita distinetur, fit, vt sint laboriosa, & curarum plena, ac multas occasiones præbeant perturbationum. Ex alia parte alij, diuinæ bonitatis rerumque cælestium consideratione allecti, toros se dedunt meditationibus pijs, & cõtemplationibus, vt se magis DEO vniant, in eiusq; amore sancto inflammentur. Quod exercitium vitæ complatiuæ propriũ, multò maioris est excellentiæ & dignitatis; tum quia magis immediate respicit suum finem, & adhæret ei, qui est DEVS super omnia dilectus, tum quia hac ratione & modo creatura proprius accedit ad patriæ cælestis

beatitudinem, similiorque Angelis redditur. cuius hoc officium vnum est, defigere oculos in illam immensam diuinitatis lucem, eaque in æternum pe continuam contemplationem perfrui cum summa voluptate & pace. Denique etiam, quia ratio huius vitæ est stabilior durabiliorque, quam actiuæ, quæ morte finitur: hæc enim in hac vita inchoata, in altera suam tandem cosequitur perfectionem. Idcirco bene dixit Dominus; Mariam optimam partem elegisse, nunquam ei auferendam. Ignis enim ille diuini amoris, & lux illa imperfecta quam de Deo cælestibusque rebus habemus in hac vita, postea, cum dilectum nostrum in cælo à facie ad faciem contemplabimur, mirabiliter crescet, & implebitur, sicut de eo scriptum est, *Cuius ignis est in Sion, & caminus eius in Hierusalem.* Ardet nimirum ignis caritatis in Sion monte Sancto, id est, in animis à terra per contemplationem in altum sublatis: sed fornax eius, in qua diuini amoris ignis vehementer accenditur, in cælesti Hierusalem reperitur. Recte ergo faciunt, qui amore CHRISTI vna cum Martha occupant se vitæ actiuæ officijs; sed rectius illi, qui re-

Isa. 31.

iectis

lectis omnibus curis terrenis à tumultibus mundi se abstraxerunt, & in summa pace mentis constituti, se eleuant supra se, & occupant in eorum cælestium contemplatione. At beatissimi sunt, longeq;, meliorem, imò verè optimam partem elegerunt illi, qui ita vtramq; vitam actiuam & contemplatiuam copulant, vt vbi sanctis meditationibus, & contemplationibus ad suum profectum spiritualem vacauerint, non omittant quoque auxilium aliquod spirituale, conferre in proximos: eaque via & ratione cum proximis agunt & conuersantur, vt interim sancta contemplatiuæ vitæ exercitia non negligant. Nã ille ipse amor Dei, quo per contemplationem accenduntur, mouet eos ad cooperandum suæ diuinæ Maiestati in salutem animarũ, pro quibus DEVS ipse sanguinem profudit vt eas è seruitute dæmonis liberaret. Quare quo hæc vita vicinior & similior est vitæ CHRISTI Domini nostri, & Apostolorum suorum sanctorum, hoc perfectior & præstantior est, alijsque omnibus, merito præfertur. Felix Magdalena, quæ elegisti partem tanto meliorem, quanto deterior erat vita, quã antea duxeras: & quanto

Thren. 3.

profundius per vitia eras depressa in terram, tanto altius per contemplationem euecta es in cælum, & vltimo felicissimoque fini, qui est Deus Dominus noster, appropinquasti.

8. CONTEMPLARE nuncò anima mea aliud quoddam castellum nobilius digniusque, in quod intrauit CHRISTVS suo primo in mundum ingressu, quando infinitum illud & æternum verbum relicta cæli amplitudine se abbreuiauit, & intra angustum humilis virgunculæ vterum se inclusit. Castellum verè humile in oculis hominum, sed admodum sublime & eleuatum supra altitudines Cherubin & Sèraphin in oculis Dei. Castellum etiam secundum conditionem sexus satis infirmum, sed per assistentiam Spiritus sancti, & virtutem Altissimi forte & inuictum. Castellum pro humanæ naturæ conditione inops & pauperculum, sed plenitudine gratiæ omniumque virtutum & donorum cælestium ditissimum. Castellum denique secundum speciem æternam paruum & angustum, sed singulari magnanimitate cordis, & latitudine caritatis valde amplum & spatiosum. Erat igitur beata virgo castellum, in-

Luc. 1.

in cuius domum puriſſimam receptus eſt Filius Dei. Fundamentum huius caſtelli fuit ſoliditſſima eius fides: muri quibus cingebatur, virginalis caſtitas: antemurale quo defendebatur, inuicta patientia; altitudo tecti, quo operiebatur, ſublimis eius & perfecta charitas: foueæ quæ illud circumdabant, profunda humilitas, valla & munitiones, eius inexpugnabilis fortitudo; porta, rara & ſingularis iuſtitia, per quam patebat aditus ad conſiderandum mirabilia, quæ Dominus in hoc cæleſti caſtello erat operatus. Martha hoſpitio excepit Dominum in domum ſuam paucis vicibus, at benedicta eius mater excepit eum in ſuum vterum virginalem, & nouē continuis menſibus detinuit: deinde verò in corde ſuo multo dignius illi parauit hoſpitū, in quo dilectus filius eius ſemper, & continenter permanſit. Amabat CHRISTVS Martham & Magdalenam ob ingentem earum erga ſe amorem & deuotionē, & ideo libēter ſe recipiebat in ædes earum: ſed multo plus amauit matrem ſuam, in qua non ſolùm illæ virtutes, ſed omnium Sanctorum virtutes eminentius exiſtebant. In illo caſtello erant duæ illæ ſorores,

Martha

Martha & Magdalena, quæ ministrabant Domino: similiter in hoc B. Virginis eædem erant sorores, hoc est, vita actiua & contemplatiua: Nam hæc beata mater diuturno tempore se exercuit seruiendo filio suo in officijs Marthæ, sed sine turbatione, imò cum multa sua consolatione, atque etiam tanto maiori amore & studio, quanto plus quam Martha intelligebat nobilitatem & excellentiam eius, cui seruiebat, sciens nimirum eum simul esse DEVM & filium. Cogita verò nunc anima mea, qua reuerentia hæc beata Mater CHRISTVM nouem mensibus in virgineo suo thalamo deportarit: qua amoris dulcedine natum in brachia sua susceperit, vilibus pannis inuoluerit, quo sensu animi lactarit, & castissimo pectori suo astrinxerit.

Luc. 2.

Quã sollicita fuerit in fuga cũ ipso suscepta in AEgyptum, ne in crudelissimi Herodis manus incideret. Ac denique quomodo eum in puerili ætate educarit & enutrierit, quomodo ei seruierit, & continuo cum eo permanserit vsque ad annum ætatis trigesimum. Verum non tantum in officio Marthæ hæc sacratissima virgo se occupauit, sed adiunxit ei quoq; officium Magda-

Matt. 2.

lenæ.

lenæ modo quodam magis sublimi, & perfecto. O mater sanctissima, quanta voluptate perfundebare, cum omnibus rerum terrenarum cogitationibus abiectis, benedicto filio tuo assidens gratiosa & desiderabilis illius faciei conspectu fruerêre, & verba illa vitæ æternæ ex diuino ore prodeuntia audires? O quam diligenter crebra quadam & pia consideratione illa perpendebas, & in cordis tui secreto recondebas & cõseruabas. Denique qui amoris igniculi, quæ materia sublimium contemplationum poterat vnquam deesse illi, quæ ante oculos semper habebat diuinum illum & ardentissimum ignem, qui in cælo inflammat Seraphinos, & delapsus in terram suo ardore accendit & attraxit corda omnium hominum?

COLLOQVIVM.

ORABIS Christum Dominum, vt sicut amore nostri assumere voluit carnem nostram, vt diuinam naturam cum humana vniret, sic etiam in te indignum peccatorem suæ misericordiæ viscera aperire velit & per intercessionem ac merita illius Marthæ, quæ illum recipit hospitio in vterum suum virginalem, & illius Mariæ, quæ

tanto.

tanto ſtudio illius verba conſeruauit, conferendo ea in corde ſuo, hoc eſt, ſuę ſanctiſſimæ matris, dignetur per infuſionem gratiæ, venire in mentem tuam, ne vllam aliam rem extra eum ames, nõ cogites, non quæras: ſolus ipſe ſit tua ſpes, ſolum aſſidere ad pedes eius. & ſuauiſſima verba audire, ſit tuum deſiderium eo, quod, vt ſcriptum eſt; vox eius, vox dulcis, & verba eius, verba vitæ æternæ,

Cant. 2.
Ioan. 6.

DOCVMENTA.

1. *CHRISTVS in domum Marthæ receptus, non fuit otioſus, ſed locutus eſt verba vitæ æternæ, dans exemplum ſuis diſcipulis, eorumque ſucceſſoribus, & religioſis, vt, quando à pijs hominibus in domum recipiuntur, illos vicißim paſcant cæleſti doctrina, & ſanctis inſtructionibus.*

2. *Magdalena ſedebat ad pedes Domini, audiens verba illius. Quo anima humilius ſedet, per humilem ſui ipſius exiſtimationem, hoc diuinarum viſitationum & inſtructionũ capacior eſt: nam aquæ non ſubſiſtunt in montibus, hoc eſt, in ſuperborum cordibus; ſed dilabuntur in valles profundas, hoc eſt, corda humilium.*

Pſal. 103.

3. *Martha occupata in cibo pro CHRISTO*

parando

parando, accusat Magdalenam tanquam otiosam, cum ab ore Christi penderet. Sic solent facere quidam pij homines in mundo, qui vacantes exercitijs vitæ activæ; vt iuuandis per opera caritatis proximis, quia nunquam contemplationis dulcedinem degustarunt, reprehendunt eos qui seruiunt Deo in religione; existimantque eos, quia externos labores non habent, degere in otio: atque ideo omnes debere facere, quod ipsi faciunt, vt pote magis necessarium mundo & gratius Deo.

4. Maria tribus modis fuit accusata. Primò à Pharisæo temeritatis, quod existens peccatrix auderet CHRISTVM attingere. Secundo à Iuda prodigalitatis, quod pretiosum illud vnguentum in caput CHRISTI & pedes effuderit. Tertiò, à sorore, de otio, nempe in hoc Euangelio. Sed semper Maria patienter tacuit, Christus autem eam purgauit & defendit. Sic hoc tempore in sæculo ij, qui agnoscentes se peccatores, & diuina gratia egere, recurrunt ad CHRISTVM, ac sacramenta frequentant, ab hominibus mundanis videntur, & pro temerarijs habentur: quique conantur peccata sua eleemosynis redimere, & liberales sunt in pauperes, à mundo existimantur prodigi, & dilapidatores suæ hereditatis. Similiter, qui abdicato mundo, mundanisque negotijs ad saluandum animas suas amplectuntur quietem religionis, à mundo

Luc. 7.

Ioan. 12.

Dan. 4.

à mundo arguuntur tanquam otiosi & inutiles. Verum omnes hi nihil facere debent dicta & iudicia huius mundi, quia CHRISTVM habent aduocatum & defensorem.

5. In domo, qua exceptus est CHRISTVS non legimus quenquam fuisse præter Martham & Mariam, ad significandum, neminem in hoc mundo dignum esse recipere CHRISTVM per gratiam, & similiter in altero posse domum Dei ingredi, hoc est, patriam cælestem, per gloriam, nisi qui alterutrius harum fœminarum vitam imitatus fuerit, hoc est, vel exercuerit se in vita actiua, iuuando proximos in anima vel corpore caritatis & pietatis Christianæ operibus, vel certè in contemplatiua, seruiendo Deo in sanctis contemplationibus & orationibus.

6. Christus non reprehendit ministerium Marthæ, vtpote bonum & pium, quia pro Christo & amore CHRISTI laborabat, & turbabatur, sed reprehensione digni sunt, qui profitentur quidem se in suis ministeriis, docendo, prædicando, aliaque officia erga proximos exercendo, imitari Martham, sed id faciunt intentione peruersa, dum in suis laboribus potius quærunt seipsos, quam CHRISTVM, & magis se fatigant ob temporalia commoda, quàm propter remunerationem cælestem.

7. De

7. *De Martha tantum dicit Euangelium, quod* CHRISTVM *exceperit in domum suam; De Magdalena autem non dicitur, quod domum habuerit, Quo indicatur, eos qui seruitio Christi per vitam contemplatiuam se dedicant, asspernari debere omnes huius mundi possessiones, & depositis omnibus curis & sollicitudinibus terrenis dedere se lectioni & contemplationi rerum diuinarum, ac frequenti compunctioni; tam pro peccatorum remissione, quam pro æternæ vitæ desiderio. Tales fuerunt Prophetæ, tales Apostoli, tales alij multi, qui relictis omnibus, & mundo deserto, adhæserunt Christo, quos Scriptura appellat, nihil* habentes, & omnia possidentes.

DE

DE ADOLESCENTE, QVIA CHRISTO PETIVIT, QVID FACIENDO SALVVS FIERI POSSIT?

MEDITATIO XIII.

EVANGELIVM.

Matt. 19. *Mar* 10. *Luc.*18. CVM egressus esset IESVS in viam, ecce accedens quidam Princeps genu flexo ante eum rogabat eum dicens. Magister bone, quid faciens vitam æternam possidebo? Iesus autem dixit illi. Quid me dicis bonum? Nemo bonus, nisi solus Deus. Si autem vis ad vitam æternam ingredi, serua mandata. Dicit illi. Quæ? Iesus autem dixit. Mandata noti? Non homicidium facies, non adulterabis, non facies furtum, non falsum testimonium dices, ne

ne fraudem feceris. Honora patrem tuum & matrem tuam. Diliges proximum tuum ſicut teipſum. At adoleſcens reſpondens ait illi. Hæc omnia cuſtodiui à iuuentute mea, quid adhuc mihi deeſt? Quo audito Ieſus intuitus eum dilexit eum, & ait illi. Adhuc vnum tibi deeſt Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes & da pauperibus, & habebis theſaurum in cælo, & veni ſequere me. Hisille auditis abijt triſtis, erat enim habens multas poſſeſsiones. Videns autem Ieſus illũ triſtem factũ, dixit diſcipulis ſuis. Quam difficilè, qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt? Diſcipuli autem obſtupeſcebant in verbis eius. At Ieſus rurſus reſpondens ait illis. Filioli, quam difficilè eſt confidentes in pecunijs in regnum Dei introire. Et iterum dico vobis, Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quam diuitem intrare in regnum Dei. Auditis autem his, diſcipuli mirabãtur valdè, & dixerunt. Quis

ergo

ergo poterit ſaluus eſſe? Aſpiciens autem illos Ieſus ait. Apud homines hoc impoſsibile eſt, ſed non apud Deum. Tunc reſpondens Petrus cœpit ei dicere. Ecce nos dimiſimus omnia, & ſecuti ſumus te, quid ergo erit nobis? Ieſus autem reſpondens dixit illis. Amen dico vobis, quod vos qui ſecuti eſtis me, in regeneratione cum ſederit filius hominis in ſede Maieſtatis ſuæ, ſedebitis & vos ſuper ſedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Iſrahel. Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut ſorores, aut patrem, aut matrem, aut vxorem, aut filios, aut agros propter me & propter regnum Dei, centuplum accipiet in tempore hoc, & in ſæculo futuro vitam æternam.

PROPHETIAE.

1. *IN quo corrigit adoleſcentior viam ſuam, in cuſtodiendo ſermones tuos.* Pſal. 118.

2. *Qui dixit patri ſuo & matri ſuæ, non ſcio vos, & fratribus ſuis, ignoro illos, & noſcierunt filios ſuos, hi cuſtodierunt eloquium tuum, & pactum tuum ſeruauerunt.* Deut. 33.

3. *Si dives fueris, non eris immunis à delicto.* Eccl. 11.

4. *Dispersit dedit pauperibus, iustitia eius manet in sæculum sæculi, cornu eius exaltabitur in gloria.* Psal. 111.

5. *Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa invenies illum.* Eccl. 11.

CONSIDERATIONES.

CONSIDERA pulchrum, mysteriorumque plenum dialogum habitum inter hunc adolescentem & IESVM, populum Iudaicum in hoc diuite & imperfecto adolescente præfiguratum, & CHRISTVM cælestem eius Magistrum, qui in mundum venerat, vt eum illuminaret, & perfectã salutis viã doceret. Verè populus Iudaicus erat adolescens, non ætate, sed iuuenili lcuitate. Erat immaturus nõ annis, sed moribus, & vt iuuenes solent natura sua esse glorioſi & superbi, sic populus hic contemptis omnibus alijs nationibus gloriabatur de suis cæremonijs, figura & specie tantum externa contentus, repudiato fructu internæ sanitatis, sicut de eo dixit Dominus. *Omnia opera sua faciunt, vt videantur ab hominibus.* Erat quoque hic populus valde diues, ob magnificentiam & opes templi, ob sa- *Punct. 1.* Matt. 23.

crificiorum multitudinem, ob copiam
sacerdotum, ob abundantiam omn
bonorũ huius mundi. Adhæc sicut h
iuuenis valde erat addictus huius mun
di opibus, & ideò consilia Christi am
plecti, eumq; sequi recusauit, sic popu
lus Hebræus toto corde deditus erat b
nis temporalibus conquirendis, sic v
metu excidendi regno terreno, excid
rit cælesti, nolens recipere Christum
ciusq; legem sanctam amplecti. Ita
adolescens hic, vt apparet, desiderio
lutis suæ tactus, humiliter adijt Chris
eumq; rogauit, quid facto opus esset
obtinendam vitam æternam. Bene
prorsus esses ô bone adolescens, s
quemadmodum bona voluntate mo
tus es ad hoc rogandum, ita eadem cõ
silium cælestis Magistri amplexus es
ses. Verum quid sibi vult dulcis IESV,
quod à iuuene illo magister bonus ap
pellatus, videaris grauatè tulisse, cùm
respondes, solùm Deum esse bonum,
cùm tamen tu, vti æqualis es Patri
diuinitate, ita sis quoq; in bonitate, d
alibi dixeris, *Ego sum Pastor bonus.* Sed
fecit id Dominus mirabili prudentia.
Primo, quia non probat laudes eorum
qui se labijs tantum honorant, cor au
autẽ longe absunt, velut hic adolescens

Ioan. 10.

Isa. 29.
Matt. 15.

qui licet illum appellaret Magistrum bonum, tamen corde non erat paratus ad perficiendam eius doctrinam. Secũdo, vt Iudæorum calumnijs occurreret ne videlicet criminarẽtur cum sibi arrogare laudem & epitheta Dei propria. Tertio, quia hic adolescens existimabat cum alijs hominibus similem fuisse. Itaque CHRISTVS illi in hunc modum videtur voluisse respondere. Cum tu arbiteris me purum hominem esse, quid est quod me bonum appelles, cum esse bonum sit solius Dei propriũ. De hominibus autem scriptum est, *Omnis homo mendax*. Si autem corde credis me bonum esse, simul crede & confitere me esse Deum. Deinde ita Dominus respondit, vt doceret hunc adolescentem, quem sciebat bonis temporalibus admodum deditum, veram bonitatẽ non inueniri in vlla re huius mundi, sed in solo Deo, qui essentialiter bonus est, & omnium aliorum bonorum fons, vt eo cognito, inciperet cor suum abducere à terra, & attollere ad desiderium thesaurorum cælestium, atque ita pararet se ad cõplectendam perfectionem Euangelicam, quam paulò post illi erat propositurus. *Psal. 115.*

2. CHRISTVS respondit adolescẽti,

Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Pri-
mo Dominus ab eo exegerat fidem
quando dixit. Cur me vocas bonum
nemo bonus eſt niſi ſolus DEVS; num
autē exigit opera, vt indicet; non ſuf-
ficere fidem ad ſalutem & vitam æter-
nam, ſed neceſſaria prętereà eſſe opera
Hic autem vide, quomodo benignis-
mus IESVS re ipſa ſe demonſtret non
bonum ſolùm, ſed optimum Ma-
ſtrum. Nam magna clementia ſe ac-
modans huic imbecillo adoleſcenti,
ſpondet, eumque inſtruit non ſolùm
generatim, quid facere debeat pro co-
ſequenda ſalute, verumetiam demit-
ſe ad enumerationem ſingulorum pra-
ceptorum, quorum obſeruatione fa-
lè ad vitam æternam peruenire poſſ-
Vbi vide quanta prudentia Saluator
iuuene illo adhuc imperfecto in ſpe-
tu interrogatus, non ei proponit, ac-
ardua quædam documenta, & maio-
perfectionis, aut etiam præcepta pro-
tabulæ, quæ conſiſtunt in diligend
Deo ſuper omnia, ſed tantum præce-
ſecundæ tabulæ, quę conſiſtunt in d
lectione proximi, vtpote media faci-
ora, & hominibus magis accomoda
quorum obſeruatione facilius aſce-
ditur ad dilectionem Dei. Qui en-

Deut.6.
Matt.22.

perfectè diligit proximum, facile conuincitur etiam diligere DEVM. Vbi considera Saluatorem cupidum nostri profectus amplioris, & salutis in persona huius adolescentis, duo media proponere cõsequendæ salutis. Vnum r con mune & ordinarium, obseruationem scilicet diuinorum mandatorum: alterum nobilius & excellentius, vt viam Euangelicorum consiliorum, dicens. Si vis vitam ingredi, id est, si tantùm desiderio tenearis perueniendi ad cælum & salutem æternam, serua mandata: si autem vis thesaurum obtinere in cælo, id est, si vis magnus esse, & excellens in regno cælorum, amplectere paupertatem Euangelicam, & sequere virtutum mearum exemplum. O stulti filij hominum, ò corda nostra, nõ iam recta, vt in corpore humano sunt collocata, hoc est, vt pars latior sursum, angustior deorsum vergat, sed potius inuersa & peruersa, quandoquidem tantam curam & studium ponimus in acquirendis dignitatibus temporalibus, & tanta cupiditate conamur potentiã nostram dilatare in terra, accumulando opes opibus, possessiones possessionibus, idque quamdiu vita nostra perdurat: quæ si prorogaretur longius,

plus etiam locupletari vellemus; tantum, vt tres dies opinione nostra, beati & felices in hoc mundo viuere possimus. Quam multi quoque sunt, qui, vt aditum habeant ad Principis alicuius familiam, eiusque amicitiam conciliant, omnibus viribus omnia media possibilia & impossibilia tentant, idque vt instar mancipiorum per omnem vitam laborent & seruiant, ac denique forte moriãtur in aliquo xenodochio. Contra verò ad comparandam amicitiam diuinam, ad obtinenda bona æterna, veramque fœlicitatem & gloriã, quæ nullum habebit finem, vix manum ad paucula quædam bona opera extendimus. Heu quam largi & liberales sumus in quæstu rerum terrenarum faciendo, contra quam stricti & contracti in quæstu cælestium? Volumus habere multa, & esse magna in terra, quam deserere debemus: & non potius curamus paucis esse contenti, & vltimi esse in cælo, vbi in æternum permanebimus.

3. CONSIDERA, quomodo adolescente illo respondente, se à iuuentute sua omnia mandata custodisse, IESVS, vt habet Euangelium, intuitus eum, signa amoris erga eum declarauit

uit. Amatum autem eum fuisse à Domino inde liquet, quod mandata ad illud vsque tempus custodierat, & simul gratiam ea custodiendi ab eo acceperat. Quare & nunc cupidus promouendi eum ad maiorem gratiam & perfectionem, dixit, *Si vis perfectus esse, vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus*, &c. Vbi aduerte, Distribuere facultates omnes in pauperes, non esse necessarium homini ad salutem, sed tantum esse necessarium ad consequendam perfectionem: vt homo possit maiori certitudine & securitate peruenire ad salutem, & copiosiorem remunerationem obtinere in cælo. Itaque in hunc modum DOMINVS visus est respondere adolescenti. Satis quidem est ad vitam æternam quod tu fecisti: si tamen, vt certè tu desiderare videris, vis de tua salute esse securior, & vt nihil tibi desit, exue te omnino bonis tuis, tuasque opes per manus pauperum in cœlestes thesauros transfer, vt ijs in altera vita in æternum perfrui possis. Vbi sciendum est, tria inueniri genera perfectionis. Prima est absoluta & consummata, quando nihil decst virtuti aut fœlicita-

ti propriæ, & ad hanc homines in hac vita peruenire nequeunt. Secunda est, cui nihil deest rerum necessariarum ad vitam æternam; & hanc habent omnes Christiani, obseruantes mandata Dei, & in caritate existentes. Tertia est, cui non solùm nihil deest necessarium ad salutem, sed etiam habet aliquas virtutes amplius; & est eorum, qui non solùm præstant præcepta, sed etiam sequuntur CHRISTI consilia, omnesque tollunt occasiones quæ eos retardare poterant à perfecta eorundem præceptorum obseruatione: Nam etiamsi perfectio Christiana essentialiter consistat in duobus præceptis charitatis, quæ teste Domino, sunt plenitudo legis & Prophetarum, tamen hæc consilia sunt quasi instrumenta, & principales quædam dispositiones ad obseruationem præceptorum; quatenus seruiunt ad remouenda omnia, quæ impediunt, ne possimus amare Deum ea perfectione qua oportet, vel ne possimus commodè & facilè inuigilare nostræ saluti. Quare optimè Dominus, postquam dixisset huic adolescenti, vt omnes facultates suas erogaret in pauperes, subiunxit. *Veni & sequere me.* perfectio enim, vt dictum est, non præ-

cipuè

puè consistit in abiectione omnium bonorum, cum multi quoque gentiles Philosophi ea abiecerint, sed in sequendo, post bona deserta, Christo, eiusque caritate, obedientia, humilitate, paupertate, patientia, cæterisque virtutibus quas speciatim beneficio horum consiliorum facilè consequimur.

4. Hoc responso à CHRISTO audito, adolescens totus contristatus abijt. Quid verò mirum cum contristatum abijsse? cum discesserit ab eo, qui est vera consolatio, & omnis lætitia nostra. Accessit autem ad opes & alia huius vitæ bona, quæ suis amatoribus nõ aliud adferunt, quàm pœnam & tristitiam. O quàm bene dixit Domimus, diuitias esse spinas, quibus bonum semen suf- *Matt. 13.*
focatur & exstinguitur. Erat cor huius iuuenis totum spinosum & syluestre, plenum curis & sollicitudinibus rerum temporalium, vnde mirum non est, bonum semen verborum CHRISTI illico fuisse in eo suffocatum antequã agere posset radices. Infelices diuitiæ, quæ sic inebriatis earum possessores, vt agnoscere non possint, quæ sint verè diuitiæ & verum earũ bonum, quo verè possint reddi beati: atque ita eis manus ligatis, vt miseri se iuuare non possint,

& impossibilem reputent sibi aditum ad salutem, nisi Deus sua omnipotenti manu mortifera earum vincula dissoluat. Vide nunc diuitem hunc iuuenem de obseruatione diuinorum mandatorum gloriantem: qui tamen, vbi arctius premitur, cælum pro terra, Christum pro diuitijs deserit. O infortunate adolescens, vbi nunc sunt tuæ opes, quibus, ne breui aliquo tempore careres, potius ablegasti CHRISTVM, & forte nunc vtrisque in æternum es priuatus. O quot hodie in mundo inueniuntur huiusmodi diuites, qui quoniam aliquando sacramenta frequentant, & paucas eleemozynas faciunt, non occidunt homines, non palam furantur, non peierant, existimant se diuinis præceptis satisfacere, & vt dicitur, digito contingere cælum: & tamen ijdem non expleantur vllis opibus & possessionibus, nunquam dicunt, sufficit, & apparet quod velint totum tandem mundum occupare. Et forte si tales perueniant, vt ita dicam, ad torcular, haud scio, qualem succum sint reddituri amore Dei, an proximi, vel potius alium eo deteriorem. Beati, qui secundum consilium Apostoli contenti sunt paucis

&nc-

& neceſſariis, reliqua autē liberè dant pauperibus. Beatiores verò illi, qui præſtantius ſecuti conſilium, renunciant omnibus quæ poſſident, & pauperes pauperem Chriſtum ſequuntur; hi enim verè diuites ſunt & beati; His Deus dicit, quod olim dixit magno illi Patriarchæ. *Ego ſum merces tua magna nimis.* Hi relinquendo omnia; poſſident omnia, quia ipſe DEVS eſt illorum poſſeſſio, qui præſentium conſolationum dulcedine & certa ſpe infallibilium ſuarum promiſſionum, copioſiſſimè illorum explet deſideria. Vnde cum ſancto Propheta dicere queunt. *Quid enim mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum.*

1. Tim. 6.
Eph. 4.
Gen. 15.
Pſal. 102.
Pſal. 72.

5. CONVERTENS deinde Dominus ſe ad diſcipulos, dixit illis. *Quam difficile, qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt. Facilius eſt camelum per foramen acus tranſire, quàm diuitem intrare in regnum Dei.* Si ſapientiſſimus Salomon hanc ſentētiam in libris ſuis poſuiſſet, forte homines aliquam fidem illi habuiſſent, tanquam veritati à Spiritu ſancto dictatæ, ſuique memores cupiditatem accumulandarum opū coercuiſſent, ſcientes quo plus opes

creſcerent hoc difficiliorem reddi ingreſſum in cœlum? Nunc cum hæc veritas, non habeat autorem Salomonẽ, aut aliquem Prophetam, ſed ipſam æternam ſapientiam, non intelligo, cur tam parum illi credatur, aut certè tam parui animam noſtram faciamus, vt propter exiguam commoditatem vel temporalem voluptatem quam afferunt diuitiæ, in tam apertum ſalutis diſcrimen nos conijciamus. Certiſsimus in hoc calice ſub vini dulcedine latere venenum, atque omnes fere, qui ex eo bibunt veneno inſici & occidi, nihilominus ſine conſideratione accurrimus omnes, vt ei os applicemus, perſuaſi, nos à tam infelici exitu fore immunes. Diues epulo, etſi, vt probabile eſt, multa peccata commiſerit, ac imprimis illud ab Euangelio commemoratum, Luc. 16. quod non fuerit miſertus pauperum, tamẽ Scriptura nullam aliam damnationis eius cauſam aſſignat, quã quod multa bona habuerit in vita ſua; cum illi diceret Abraham. Fili recordare quia recepiſti multa bona in vita tua, & ideò nunc cruciaris. Infelices diuitiæ, quæ veſtris poſſeſſoribus hãc maledictionem adfertis, vt qui vos habuerit in hac vita, non habeat aliud expectare

ctare in altera, nisi cruciatus & tormenta. Væ ergo illis, qui suam consolationem habent in hoc mundo, qui dicunt animæ suæ. Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare, &c. Nō cogitatis miseri, vos forte hac nocte reddituros animam, & tot bona in hoc mundo congesta, nec posse portare vobiscum, nec scire quorum sint futura? Tunc patefactis oculis in noua illa regione, deprehendetis vos nudatos omnibus opibus & operibus bonis, nec inuenietis quenquā, qui vos aut agnoscat, aut honoret, vel etiam recipiat. & quia superbia inflati, & sollicitudinibus terrenis onusti angustissimam cælorum portam intrare non poteritis, in numerum reproborum & damnatorum conijciemini. Ex alia parte videbitis camelos, id est, humiles, mansuetos, & pauperes spiritu: vt enim camelus, dum onerandus est, flectit genua, & in terram se inclinat, vt sarcinam excipiat, sic hic facile se submittunt Christo, sibique salutarium consiliorum iugum imponi sinunt. Hos, inquam, quos instar huius deformis animalis, reputabatis stultos & prudentiæ expertes, videbitis facilè, & expeditè intrare

Luc. 6. & 12.

in regnũ cælorum, & referri in numerum filiorum Dei. Vos vero cum omni sapientia & prudentia vestra detrudi in infernum, vbi ęrugo auri vestri & argenti, quod tanta cum sollicitudine congasistis, cum perpetuo carnis vestræ cruciatu consumetur. *Iacob. 4.*

6. PETRVS, vti solitus erat Magistri sui verbis studiosissimè attendere, aduertens magnifica admodum promissa facta huic adolescẽti, si relinqueret omnia, & Christum sequeretur; pariterque existimans se cum suis sociis vtrumq; præstitisse, magna fiducia percontatur Christum, dicens. *Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, quid ergo erit nobis?* O bone Petre, quid quæso tu possedisti in mundo, & quantulum est quod reliquisti, vt tam audacter dicas. Ecce nos reliquimus omnia, ac simul exigas præmiũ in cælo? Similiter quid reliquit Andreas frater tuus, quid Iacobus & Ioannes pauperes piscatores similes tui? Verum ex alia parte, multum relinquit, qui relinquens parum, paratus est etiam relinquere multum, si multum possideret. Multum quoque relinquit, qui vnà cum diuitijs, relinquit affectum ad illas, & cupiditatem plura habendi & possidendi. Multum

tum deniq; relinquit, qui relinquit seipsum, suamq; voluntatem, subijciens se alterius volũtati & obedientiæ. Hæc omnia fecerunt & reliquerunt Apostoli, & sapientissimè; quia norant scriptum, mundum transire & concupiscentiam eius. Quare melius est hominem relinquere illa, quàm expectare donec relinquatur ab illis. Vbi considera, quomodo Dominus respiciens potius ad bonã voluntatem Petri, reliquorumq; discipulorum; quam ad res sui amore ab ipsis relictas, voluit illos quoq; reddere securos de mercede, qua eos erat remuneraturus, dicès, eos in die iudicij secũ consessuros, & iudicaturos duodecim tribus Israhel. O quàm conueniens fuit eos esse aliorum iudices, qui tam boni fuerunt iudices sui, in dijudicando vero bono à falso, in paupertate & cruce CHRISTI omnibus huius sæculi bonis & cõsolationib. anteponenda. Conueniens quoq; fuit vt speciatim essent iudices tribuum Israhel, vt populus hic esset inexcusabilis, nec prætedere posset ignorantiam non cogniti Christi: nam si Apostoli, homines tã rudes & imperiti, per exiguam notitiã legis quã habuerũt, & cooperationem bonæ voluntatis eum agnouerũt & secuti sunt:

1. Ioan. 2.

quan-

quanto magis Scribę & Phariſæi, & Sacerdotum Principes in lege tam periti potuerint cum cognoſcere, niſi malitia & inuidia, lumine rationis offuſcato, illos excæcaſſet, atq; etiam, vt ſe excuſare non poſſent, legem Chriſti eſſe obſeruatu impoſſibilem, quando quidē Apoſtoli q erant homines, vt ipſi, imò magis imperfecti & inidonei quam ipſi, tam cōſtanter eam fuerāt amplexi, vt non dubitarent pro illa profundere ſanguinem & vitam. Deniq; fuit quoq; admodum congruens, vt populus ille, atque iudices iniqui, à quibus Apoſtoli fuerant iniuſtè flagellati & omni dedecore affecti, poſtea in iuſto Dei iudicio ab ijſdem iuſtè iudicarentur & condemnarentur.

Acto. 5.

7. SVBIECIT deinde Dominus aliud reſponſum generalius; quod non in ſolos Apoſtolos, ſed etiam in omnes fideles quadrat, dicens. *Omnis qui reliquerit patrem vel matrem, vel fratres aut ſorores, aut vxorem, aut agros propter me, centuplum accipiet in tempore hoc, & in ſæculo futuro vitam æternam.* Verba vere Euangelica, verba cæleſti Magiſtro digna, de quo ſcriptum eſt, quod primum cœperit facere, & deinde docere. Primò cœpit multum relinquere amore noſtri, dein-

Acto. 1.

deinde verò docuit nos relinquere parum amore sui. *Qui cùm in forma Dei esset, semetipsum exinaniuit formam serui accipiens : & cùm esset dives, factus est pro nobis egenus.* Reliqui pro nobis cælum & delitias paradisi, in quo illi seruiebatur ab Angelis, & tota curia cælesti, & assumpsit formam serui, voluitque viuere in paupertate extrema. Quomodo enim potuissent homines reddi capaces huius veritatis, vel induci potuissent ad sectandum diuinum hoc consilium, si ipse Deus suo ore eam non docuisset, & præiuisset suo exemplo? Hæc sunt diuina illa verba, quibus instructa Ecclesia, acclamabat cælesti sponso suo, dicens. *Propter verba labiorum tuorum custodiui vias duras.* Hæc doctrina, est pretiosa illa margarita, cuius amore tot sanctorum martyrum, confessorũ, & virginum exercitus, non solum deseruerunt parentes, & omnes huius mundi facultates & bona, sed etiam corpora sua omni generi suppliciorum expo suerunt, & vitam etiam pro obtinendo tam nobili thesauro tradiderunt. Hæc sunt verba illa, quæ mundo persuaserunt contemptum ipsius mundi, & paupertatem voluntariam. Hæc complerunt tot Monachorum solitario

Phil. 2.

Psalm. 16.

Matt. 11.

riorum deserta, & innumerabilium religiosorum monasteria. Hæc denique sunt verba quæ huius mundi spoliarùt
Matt.11. Aegyptum, & locupletarunt cælũ. imò docuerunt homines vim inferre ipsi cælo, & cæleſtes thesauros inuàdere.

8. VERVM cuiusmodi præmium est, dulcis IESV, illud centuplum quod promittis etiam in vita præsenti? nam de centuplo illo omnibus tuis electis
Luc.6. in cælo promisso, de mensura illa plena
Esa.66. & conferta, de multitudine dulcedi-
Psal.35. nis, de flumine pacis, omniumque voluptatum & delitiarum torrente, quo in æternum satiabis animas nostras, de hoc, inquam, præmio sumus certissimi & securissimi: at in hac valle miseriæ, in hoc nostro infelici exilio, quam pacem & consolationem habere poterimus, vbi & cum nobis ipsis, & cum tot inimicis continuum gerimus bellum? Heu quàm bonus est DEVS, ac ad præmiandum magis quàm ad puniendum propensus, quippe qui omnes quotquot bonum aliquod opus fecerint, aut actum virtutis exercuerint, vult etiam in hac vita mox suam arrham consequi, & initium facere illius gaudij & felicitatis, qua in altera vita perfectè perfruentur. Nec mirum,

nullus

nullus enim negare potest, nisi iudicio prorsus careat, quia, si mundus, ipsaque vitia suis amatoribus oblectationem aliquam adferunt falsam & adulterinam, multo ampliorem verioremque ipsa virtus & gratia diuina suis sit allatura possessoribus. Et si regnum Dei, vt Dominus ipse dicit, intra nos est, & regnum Dei, Apostolo teste, non est aliud, quàm iustitia, gaudium & pax in Spiritu sancto, quod gaudium, quæ pax potest deesse illi animæ, quæ est plena Spiritu sancto? quæ CHRISTVM gerit in pectore, & in qua regnat & habitat DEVS? otius consolationis. Hæc est manna absconditum, à Deo omnibus mundi & suijpsius victoribus promissum, quod nullus intelligere potest aut cognoscere, nisi qui illud probauerit. Hoc degustarat sanctus Propheta cùm dixit. *In via mandatorum tuorum delectatus sum sicut in omnibus diuitijs.* Huius mannæ dulcedo facit, vt seruis Dei omnia videantur suauia, etiam quæ aspera sunt & difficilia: non sentiunt labores, nihili pendunt sudores, non reformidant vllas persecutiones, nec mortem ipsam. Hoc fecit, vt Andreas tanta lætitia procederet ad crucem, vt Laurentius ardentibus licet carbonibus impo-

Rom. 14.

2. Cor. 1.
Apoc. 1.

Psa. 118.

impositus illuderet carnificibus, vt Ste-
Act. 7. phanus inter lapidationem, tanto affectu oraret pro suis lapidatoribus. Hoc igitur est centuplum à CHRISTO promissum illis, qui se propter ipsum priuant bonis & consolationibus huius vitæ. Quod centuplum nõ est aliud quàm gaudium, pax, & voluptas animi, coniuncta cum delitijs caritatis, qua homo sentit se omni desidero carnis, & creaturarum affectu exutum, totum autem cor & amorem suum in solo Deo creatore defixum. Sic vt possit
Cant. 1. dicere cum sponsa. *Dilectus meus mihi, & ego illi.* Hæ dulcedines tanti fiunt a seruis Dei, vt non solum videantur centuplo amplius sibi recepisse, quàm reliquerint, sed centies millies amplius, quàm habere aut desiderare potuerint in hac vita. Eant nunc homines mundani & quærant sua solatia in diuitijs, & honorib. & voluptatibus huius mundi, sed cum infinitis ærumnis, doloribus, terroribus, & conscientiæ remorsibus, quæ falsa ista bona pariunt, vt tandem inueniant in altera vita pœnas æternas in inferno. Lætentur vero serui Dei, qui prudentiori consilio contemnunt hæc omnia propter Christum: nam inter oẽs tribulationes, tentationes

nes & persecutiones mundi & dæmonis, vno continenti paradiso tum in hoc, tum in altero sæculo perfruentur.

COLLOQVIVM.

ORABIS Dominum, quoniam diuitiarum via tam difficilis est ad obtinendum regnum cælorum, tibi velit largiri gratiam, vt pro sanctissimi nominis sui gloria aspernari possis omnes huius mundi delitias & pompas, & euadere pericula quæ bona terrena secum afferunt, vt eo expeditius possis decurrere per viam non solum mãdatorum, sed etiam cõsiliorum ab illo edoctam. Deinde, vt possis abnegare teipsum & illi soli adhærere, illum solum sequi, vt ab eo directus & ductus liber & securus reddaris ab omnibus inimicis tuis visibilibus & inuisibilibus, illudq; cõsequi præmium, quod per suam misericordiã promisit omnibus, ipsum omnibus relictis sequentibus.

DOCVMENTA.

1. DOMINVS, *interrogatus ab adolescente, quid facere deberet, ad obtinendam vitam æternam, primum ei proposuit præcepta ad caritatem proximi spectantia, deinde verò consilia pertinentia ad amorem*

Dei

Dei perfectum : vt doceret nos, contendenti ad diuini amoris perfectionem, & vitæ contemplatiuæ exercitia, primo necessarium esse, vt se exerceat in operibus ad caritatem proximi spectantibus, quæ sunt propria vitæ actiuæ.

2. *CHRISTVS appellatus ab hoc adolescente Magister bonus, videtur ægrè tulisse, eumq; correxit. Quod non fecit Dominus propter se; nec enim in eum cadere potera vana de seipso existimatio: sed propter nos, vt disceremus; cùm aliqui nimium nobis adulantur, non dissimulare, nec arridere, sed potius declarare nobis illas laudes displicere, eosq; verbis asperis corrigere, vt hac ratione conseruemus in nobis humilitatem, & adulatoris temeritatem coerceamus; offendiculum quoque aliorum remoueamus, qui ex nostro silentio suspicari possent, huiusmodi titulos & cupita honorata nobis placere.*

3. *CVM affirmaret idem iuuenis se obseruasse omnia mandata, CHRISTVS sciens illum nõ ideò esse de salute securum, eum hortatus est ad maiorem perfectionem: vt nempe moneret quoque nos, etiamsi videmur nobis multum præstitisse, diuinisque mandatis paruisse, non debere nos ideo esse meti vacuos, quasi nihil deesset: debere autem nos sancto quodam timore suspensos ignari quousque DEO opera nostra placeant, semper aspi-*

aspirare ad maiorem perfectionem, & in dies longius in cursu virtutis progredi, more eorum qui arcum dirigentes ad scopum, aciem oculorum altius intendunt, quo à scopo non aberrent: pari enim ratione & nos, si salutis nostræ scopum attingere velimus, altiora respicere debemus quotidie in bonis operibus & virtutibus Christianis crescendo, secundum consilium scripturæ, Qui iustus est, iustificetur adhuc. *Apoc. vlt.*

4. *Hic iuuenis videbatur se velle adiungere* CHRISTO, *magnoque salutis desiderio teneri; sed cum aduertit in periculum vocari suas facultates, tergiuersatus est, & consilium* CHRISTI *repudiauit. O quot hodie sunt, qui videntur pij & deuoti, dum prospere illis omnia succedunt, & commoditate sua in seruitio Christi fruuntur. verum vbi irruerit ventus contrarius, qui illos vel in facultatibus, vel honore, vel filijs vel propria persona nonnihil tangat & affligat, mox demonstrant se amore sui plenissimos, eoque victi turpiter retrocedunt. Quot item sunt, qui in verbis apparent perfecti Christiani, bonaque alijs consilia impartiunt, at dum ipsi monentur sui officij, vt aliena restituant, vt remittant iniurias, vt noxium contractum rescindant, vel occasionem peccati deserant, nihil agant, ne in opibus, carne, vel existimatione aliquid patiantur.*

Omnes

Omnes hi, certum est, cælum non ingredientur.

5. *Qui dixerunt* CHRISTO, Ecce nos reliquimus omnia, *constituti sunt ab eo iudices mundi, vt intelligeremus eos solos esse bonos iudices, & de alijs iustè iudicare posse, qui liberi sunt ab omni animi perturbatione & rerum temporalium cupiditate.*

6. *Dixit quoque Dominus discipulis suis, eos quoniam ipsum in hac vita secuti essent, cum altera secum confessuros supra duodecim sedes: vt intelligeremus, eos, qui in hoc seculo labores defugiunt, nec volunt per bonorum operum exercitium sectari* CHRISTVM, *non posse vlla spe teneri, se vnà cum Christo aliquando sessuros, id est, quiete æterna fruiturros, sed potius cum omnibus ignauis detrudendos ad inferos.*

7. *Si sententia à* CHRISTO *data vera est, nempe, quotquot propter ipsum reliquerint patrem, matrem, agros, magnum thesaurum habituros in cælo præter vitam æternam: quod præmium, quam sententiam expectabunt illi qui scientes se à Christo vocari, tamen, ne facultates suas vel amicos deserant (excepto casu extremæ necessitatis) renuũt eum sequi? item illi qui iam diuino seruitio dedicati, more parentum, vel opum deserunt Christum, & miserè redeunt ad seruitium præstandum mundo: certe non aliam habent expectare se

tentiam omnes illi, nisi quam ipse CHRISTVS protulit, dicens. Qui amat patrem aut matrem plusquam me, non est me dignus. Matt. 10.

8. Si aliquando contingat, Dei seruos non sentire in se hoc centuplum, hanc pacem animi & quietem à Domino in hac vita promissam, non ideo debent iudicare diuinas promissiones non esse constantes & infallibiles, sed potius debent excutere conscientiam suam, & iudicare seipsos, si forte inueniant aliquem nidum auium, vel cauernam vulpium, id est, aliquam superbiam occultam, vel amorem proprium, aut affectum inordinatū erga creaturam: & si conati fuerint nidum illum, vel malas bestias abijcere, mox se prodet illud centuplum, & diuina cordis consolatio.

9. Mundus arguit eos qui se relicto sequuntur CHRISTVM, dicens, relinquere parentes & cognatos esse crudelitatem, deserere opes aliaque huius vitæ bona esse stultitiam, omnibusque suis asseclis non aliud promittit, quàm breuem voluptatem cum magna amaritudine coniunctam in hac vita, & magno discrimine æternæ damnationis in altera. Ex alia parte CHRISTVS laudat eos, qui omnibus renunciant propter se, tanquam actum magnæ perfectionis, promittit-

que in hac, alteraq; vita cæleſte præmium conjunctum cum ſecuritate ſalutis æternæ. Iam ergo tu, quiſquis adhuc de vitæ tuæ ſtatu deliberas, vide vter duorum veracior ſit, mundiſne an CHRISTVS, & cuiuſmodi ſint præmia ab hoc & illo propoſita; illum vero ſequere, quem indicabis ſalubriorem animæ tuæ.

DE LAZARO A CHRISTO RESVSCITATO.

MEDITATIO XIV.

EVANGELIVM.

Ioan. 11. ERAT quidam languens Lazarus à Bethania de Caſtello Mariæ & Marthæ ſororis eius. (Maria autem erat quæ vnxit Dominum vnguento, & exterſit pe-

de

des eius capillis suis:) cuius frater Lazarus infirmabatur. Audiens autem IESVS, dixit eis, Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria DEI: vt glorificetur filius DEI per eam. Diligebat autem IESVS Martham, & sororem eius Mariam, & Lazarum. Vt ergo audiuit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus, deinde post hæc, dicit discipulis suis, Eamus in Iudæam iterum. Dicunt ei discipuli, Rabbi, nunc quærebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc? Respondit IESVS, Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulauerit in die, non offendit: quia lucem huius mundi videt: Si autem ambulauerit in nocte, offendit: quia lux non est in ea. Hæc ait: & post hæc dicit eis: Lazarus amicus noster dormit, sed vado vt à somno excitem eum. Dixerunt ergo discipuli eius, Domine, si dormit, saluus erit. Dixerat autem IESVS de morte eius:

illi autem putauerunt, quia de dormitione somni diceret. Tunc ergo IESVS dixit eis manifestè, Lazarus mortuus est : & gaudeo propter vos, vt credatis, quoniam non eram ibi. Sed eamus ad eum. Dixit ergo Thomas qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus & nos vt moriamur cum eo. Venit itaque Iesus : & inuenit eum quatuor dies iam in monumento habentem. (Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam, quasi stadijs quindecim.) Multi autem ex Iudæis venerant ad Martham & Mariam, vt consolarentur eas de fratre suo. Martha ergo vt audiuit quia IESVS venit, occurrit ei : Maria autem domi sedebat. Dixit ergo Martha ad IESVM, Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus. Sed nunc scio quia quæcunque poposceris à DEO, dabit tibi DEVS. Dicit illi IESVS, Resurget frater tuus. Dicit ei Martha, scio quia resurget in resurrectione, in nouissimo die. Dixit ei IESVS, Ego sum resur-

resurrectio & vita : qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, viuet: & omnis qui viuit & credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc ? Ait illi, Vtique Domine, ego credidi quia tu es CHRITVS filius Dei, qui in hunc mundum venisti. Et cùm hæc dixisset, abijt & vocauit Mariam sororem suam, silentio dicens, Magister adest, & vocatte. Illa vt audiuit, surgit citò, & venit ad eum, nondum enim venerat IESVS in Castellum : sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei Martha. Iudæi ergo qui erant cum ea in domo, & consolabantur eam, cùm vidissent Mariam quia citò surrexit & exijt, secuti sunt eam dicentes, quia vadit ad monumentum, vt ploret ibi. Maria ergo cùm veniisset vbi erat IESVS, videns eum, cecidit ad pedes eius, & dicit ei : Domine si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. IESVS ergo, vt vidit eam plorantem, & Iudæos qui venerant cum ea, ploran-

tes, infremuit Spiritu, & turbauit seipsum, & dixit. vbi posuistis eum? Dicunt ei, Domine veni, & vide. Et lachrymatus est IESVS. Dixerunt ergo Iudæi, Ecce quomodo amabat eum. Quidam autem ex ipsis dixerunt, Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci, facere, vt hic non moreretur? IESVS ergo rursum fremens in seipso venit ad monumentum. Erat autem spelunca: & lapis superpositus erat ei. Ait IESVS, Tollite lapidem. Dicit ei Martha soror eius qui mortuus fuerat, Domine, iam fœtet, quatriduanus est enim. Dicit ei Iesus. Nonne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? Tulerunt ergo lapidem. IESVS autem eleuatis sursum oculis, dixit, Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. ego autem sciebam, quia semper me audis, sed propter populum qui circumstat, dixi, vt credant, quia tu me misisti. Hæc cùm dixisset, voce magna clamauit, Lazare, veni foras. Et sta

statim prodijt qui fuerat mortuus, ligatus pedes & manus institis, & facies illius sudario erat ligata. Dixit eis IESVS, soluite eum & sinite abire. Multi ergo ex Iudæis qui venerant ad Mariam & Martham, & viderant, quæ fecit IESVS, crediderunt in eum.

FIGVRA.

ELIZAEVS resuscitauit filiũ mulieris Sunamitidis, à qua frequenter solebat hospitio excipi. 4. Reg. 4.

PROPHETIA.

1. *EGo dormiui & soporatus sum, & exsurrexi, quoniã Dominus suscepit me.* Psal. 3.

CONSIDERATIONES.

ETSI omnia Christi redemptoris nostri opera fuerint admirabilia, tamen principem inter ea locum obtinent ea, quibus speciatim suæ diuinitatis potentiam declarauit, vt est excitatio mortuorum: solus enim ille restituendæ vitæ potestatem habebat, qui erat autor & donator ipsius vitæ. Inter hæc ipsa vero opera, præcipuum, magisq; illustre fuit, resuscitatio Punct. 1.

Lazari quatriduani, non quod ista opus fuerit maiori virtute, sed quia rationi humanæ mirabilius videtur vitam restituere cadaueri iam fœtido, quam corpori recenter mortuo, & nõdum humato. Vnde merito hoc potest vocari signum super omnia signa, virtus virtutum, & miraculum omnium miraculorum maximum. Quare benedixit Dominus finem infirmitatis Lazari non fuisse mortem, sed Dei gloriã: quia in nullo facto, æquè ac in hoc tuam gloriam, diuinamque virtutem patefecit. Accedit, quod velut omnia Domini opera, erant diuinis referta mysterijs, ita hoc miraculũ maximum quoddam repræsentabat mysterium, nempe vniuersalem totius generis humani salutem à Redemptore procuratam. Nam sicut Lazarus post quartum diem primo fuit ad vitam reuocatus, sic homo in quarto statu, cùm iam tertio per diuinæ legis transgressionem pœnam æternæ mortis incurrisset, à CHRISTO redemptore nostro vitæ gratiæ est restitutus: non enim venit Saluator in mundum post primam transgressionem à nostris primis parentibus factam in paradiso terrestri, tunc siquidem homines, quoniam non-

nondum experti erant damna quæ secum affert peccatum, vel non tanti fecissent, vel certè non vsi fuissent tam ineffabili beneficio. Sed nec post secundam contra legem naturæ factam, *quando omnis caro corruperat viam suam*; venit; nec post tertiam legis scriptæ, dum nullus ferè supereſſet obseruator legis, vti ipse Dominus dixit ad Iudæos, *Nonne Moyses dedit vobis legem, & nemo ex vobis facit legem?* Verum in quarto statu, qui initium habuit in Ioanne, vti Dominus ipse testatur, *Lex & Prophetæ, inquit, vsque ad Ioannem*, cum iam humana natura esset quatriduana, & ex tot peccatorum putredine incipere fætere, tunc DEI optimi maximi viscera commota ad misericordiam erga nos, effecerunt, vt descenderet ex alto, visitaretque nos ad liberandum & illuminandum omnes qui sedebant in tenebris & vmbra mortis. Et rectè dicit Euangelium, Lazarum fuisse resuscitum in Bethania, id est, domo obedientiæ, nam CHRISTVS Saluator noster sua obedientia vsque ad mortem crucis salutem nobis attulit. Denique Dominus, sicut ad resuscitandum Lazarum ambulauit, turbauit seipsum, fleuit, magna voce exclamauit

Genes. 6.

Ioan. 7.

Matt. 11.

Luc. 1.

Phil. 2.

cuocando eum è sepulchro, sic ad redimendum genus humanum triginta tribus annis se fatigauit ambulando in terra, sæpe seipsum turbauit, gemitusque & suspiria in cælum emisit, frequenter lachrymauit, ac denique clamorem illum validum in ligno crucis edidit, quando offerens preces & supplicationes ad eum qui potens erat ipsum saluare, *exauditus est pro sua reuerentia.* Heu, Domine dulcissime, quid sibi vult hæc noua agendi ratio. Quando enim nos primo condidisti, & viuendi facultatem impertiuisti, vno verbo omnia perfecisti: sed ad nos redimendos, ad restituendam illam ipsam vitam, quam vitio nostro perdideramus, opus fuit tot laboribus, afflictionibus, lachrymis & ipsius vitæ profusione.

Heb. 5.

2. CONSIDERA igitur, quomodo Lazaro in ægritudinem lapso, Martha & Maria eius sorores, per nuncium, certiorem reddiderint Dominum tunc vltra Iordanem agentem, dicentes. *Ecce quem amas infirmatur.* Non dixerunt, Veni, & impone ei manum, & saluus erit; nec, Dic verbo, & sanabitur: sed tantùm indicant necessitatem fratris, & in mentem reuocant, esse amicum

cum suũ, cui multa amoris signa alias demonstrarit; atq; si dicere vellẽt. Sufficit Domine te scire ægrum esse fratrem nostrum, nec enim soles vnquam deserere à te amatos. Age, si ita est bone Iesu, omnes à te amatos infirmari, rogo, veniant ad me oẽs infirmitates & afflictiones huius vitæ, quæ nocere mihi non poterunt: nam multo melius est infirmum esse & à te amari, quã sanum esse, & gratia tua excidisse. Legatio tua fuit illa Domine mi, quam instituisti ad hominem iustum dicẽs. *Dicite iusto, quoniam bene.* O verba fidelia, & omni acceptatione digna: quia bonũ est iusto, si sit consolatus; & bonum est, si sit afflictus; sicut bonum est, si sit sanus, & bonum, si infirmus; diligentibus enim te omnia conuertuntur in bonum. Dixerunt ergo Domino, *Ecce quem amas, infirmatur.* Verè breuis oratio & verba pauca, sed apud clementissimum illum hominum amatorem fecerunt multa & valde efficacia. Amabat verè Dominus illam familiam, à qua sæpius tanta caritate est exceptus. Amabat, quia in ea reperiabantur tria genera vitæ actiuæ, videlicet, contemplatiuæ, & pœnitentium, quibus mirificè delectatur, & cum quibus libenter *Esai. 5.* *Rom. 8.*

commoratur. In hac MARIA agebat sedens, tota intenta audiendis sermonibus dilecti sui. In hac erat & Martha tota sollicita, & occupata in ministerio & honore Domino deferendo. In hac degebat quoque Lazarus, qui suo nomine, quod interpretatur, adiutus à Deo, repræsentabat peccatores pænitentes. Si verò tu mireris, quomodo Lazarus fuerit typus peccatoris, & tamen tantoperè fuerit à Christo amatus, audi quid dicat ipse Dominus. *Non veni vocare iustos, sed peccatores.* Si enim non amasset peccatores, de cælo in terram non descendisset. Verum cur, bone IESV, cùm tam multis sanitatem reddideris, non quæsitus nec rogatus, nunc dilectis discipulis tuis, quæ tanta fiducia pro sui fratris salute ad te confugiunt, & per ipsum amorem obsecrant, tam dubium das responsum: immò tres dies moraris, & permittis Lazarum mori, cùm tanto optimarum illarum sororum dolore? Cæterum facilè apparet DOMINE mi, eas à te impensius amari ideo, quod hanc afflictionem illarum permiseris, cùm dixeris, *Quos amo, arguo & castigo*: Sicut è contrario scriptum est de hominibus impijs, *Prope es ori eorum.*

Matt. 9.

Apoc. 3.

Iere. 12.

rum, & longe à renibus eorum. Ori propè est, quia concedit eis omnia quæ petunt: longè verò abest à renibus, quia non castigat eos, nec imittit in hac vita tribulationes. Imò CHRISTVS in hoc facto voluit illis singulare aliquod beneficium præstare: nam cùm decreuisset pro salute multorum, qui per hoc miraculum erant conuertendi, clarum & euidens suæ diuinæ potẽtiæ mundo dare testimonium; placuit illi id perficere per hos suos dilectos, confidendo illis tanquam fidelioribus & intimis amicis: sicut, cum toti mundo proponere voluit exemplum, & speculum admirandæ patientiæ, vsus est opera Iob sui fidissimi serui & amici, de cuius constantia omnino fidebat. Itaq; valde bene respondit Dominus, causam & finem ægritudinis Lazari non fuisse mortem, sed Dei gloriam, vt ille in hoc glorificaretur. Quæ verò hæc gloria tua erat, benedicte Iesu, nisi vt hæ tuæ dilectæ, atque etiam discipuli tui magis confirmarentur, crescerentque in fide & virtutibus; ac simul vt dura Iudæorum corda stupendo hoc miraculo conuicta conuerterentur, & sanctam fidem tuam reciperent, vti & factum est. Vide immensam nostri Sal-

Iob. 1. & 2.

uatoris caritatem, qui non gloriatur, quod fabricatus sit cælum vel terram, & totum hoc vniuersum, sed omnem gloriam suam ponit in conuersione, & salute hominum. O dulcis IESV, quoniam ita voluisti & decreuisti, conuertat se, quæso, quoque anima mea, imò conuertat se mundus totus, donec omnes homines te agnoscant verum esse Deum, omnes te ament, omnes te adorent, omnes seruiant, vt ad maiorē tuā gloriā omnes salutē consequātur.

3. CONSIDERA, quomodo IESVS benedictus, cognoscens Lazarum iam esse mortuum, dixerit discipulis *Lazarus amicus noster dormit, sed vado vt à somno excitem eum*. Mortem Lazari Dominus vocat somnum, idque non alia de causa, nisi quia dixerat, illum suum esse amicum: nam dici nō potest amicos Dei mori, sed dormire tantum. O beatos, ô felices illos, quorum mors non mors, sed somnus appellatur: verè somnus pacificus, somnus dulcis, de quo loquens Propheta dicebat, *In pace in idipsum dormiam & requiescā*. Mortuus igitur erat Lazarus, sed sororibus suis & hominibus, qui eum resuscitare nō poterant, non Christo, eiusq; diuinę potē tiæ, cui tam facile erat eum ad vitā re-

Psal. 4.

uocare, quàm dormientẽ excitare. Cũ verò discipuli non intelligerent modũ loquendi Domini, clarè eis dixit, Lazarum esse mortuũ, & gaudeo, inquit, propter vos, vt credatis, quoniam non eram ibi. quasi diceret: Si ego præsens adfuissem Lazaro ęgrotanti, eumq; curauissem, non habuissetis tantam occasionẽ proficiendi in fide, diuinitatemque meam credendi, quantã iam habetis: videndo eum resuscitatũ iam mortuum & fætentem. O bone Iesu, O dulcis amator noster, quod Angeli procurent hominũ salutẽ, & de ea gaudeant, mirum non est, cũ id faciant ad restaurandas suas ruinas, reparandumq; damnum Luciferi lapsu illatũ: sed quod tu Deus noster beatissimus & fœlicissimus, *qui bonorum nostrorum non eges*, tantoperè gaudeas de auxilio & profectu hominum, id omnem superat admirationẽ, eiusq; rei causa alia dari non potest, nisi incredibilis tua caritas. Iã bonus Thomas ex vna parte animaduertens IESVM statuisse redire in Iudęã; vbi paulò ante voluerãt cum lapidare; ex alia verò videns reliquos discipulos ea de causa suspẽsos & metu perculsos, cohortari cępit socios, eisq; animũ addere, dicens: *Eamus & nos, & moriamur*, Ioan. 10. cum

cum eo: Beatus esses Thoma si in hac fortitudine & cōstantia animi perstitisses verum tu, qui tuæ fragilitatis immemor, tam audacter loqueris, alioſque adhortaris, aliquando incides in horā, qua oblitus huius cordati animi ipſum Dominum in manibus Iudæorum de-
Matt. 26. relinques, & ſimul metu conſternatus cum reliquis aufugies: imò oblitus diuinæ virtutis Magiſtri tui, qui quatriduanum Lazarum hodie potuit excitare ab inferis, dubitabis, an poſt tertium diem potuerit ſeipſum è ſepulchro reſuſcitare.

4. VENIT ergo IESVS in Bethaniam quarto poſt ſepultum Lazarum die. Martha autem mox atque audiuit eum aduenisſe, relicta ſorore quæ domi ſedebat, occurrit Domino, vt illi prima narraret quæ accidiſſent. Vide quemadmodum Martha omni ex parte ſe declararit ſollicitam. Maria verò reſidet domi quieta. hæc contemplatiuam, illa actiuam vitam repræſentat. Vide etiam, quomodo Martha ſola per totum caſtellum vadat vſque ad portas vt Chriſtum inueniat, ſine vllo comitatu cognatorum, vel amicorum, qui ad ſolandas has ſorores venerant; iudicabat enim ſe non opus habere alio con-

consolatore, dum præsentem haberet consolatorem verum, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Nec caruit res hæc mysterio; congruebat enim mulierem currere pro antidoto mortis, quando & prima mulier, mater nostra, primo cucurrit ad mortem: congruebat eandem esse promptam ad quærendam veniam, quæ primò fuit parata ad committendam culpam, ac simul primam adire clementissimum redemptorem, quæ prima aures porrexit pessimo seductori, ac deniq; vt mulier, quæ homini attulerat mortem, eadem afferret & vitam. Dixit ergo Martha ad IESVM. *Domine si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: sed & nunc scio, quia quæcunque poposceris à Deo, dabit tibi DEVS.* Considera, licet fides huius mulieris non fuerit omnino perfecta, (existimauit enim CHRISTVM absentem non potuisse restituere sanitatẽ Lazaro) tamen eam rectissimè dicere, Lazarum non moriturum fuisse, si CHRISTVS adfuisset: vbi enim inuenitur vita, ibi nequit esse mors: sicut ipse Dominus mox dixit Marthæ. *Ego sum resurrectio & vita: qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, viuet.* O verè verba vitæ, ô IESV vera vita nostra, quantæ con- 2. Cor. 1. Gen. 3.

consolationis sunt hæc verba servis tuis & amicis, nimirum scientibus, omnes eos, qui in te viua fide credunt, etiam post mortem viuere, & qui in hoc mundo viuentes se tibi adiungũt, nunquam in æternum mortem visuros? O anima, cognosce, hanc causam fuisse, cur incurreris mortẽ, nempe quia à CHRISTO vita tua te separasti. Nam si tù te voluntariè ab eo non separasses, nullis mundi tentationibus ad casum impelli potuisses: nemo enim prævalere potest contra eos, quos Deus inhabitat, nec vlla turris est tam firma, nec arx tam secura, quam est anima cũ Deo vnita. *Dominus*, dicebat Propheta, *est salus mea, quem timebo? Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?* Væ illis, qui dicunt Deo. *Recede à nobis, scientiam viarum tuarum nolumus.* Hi enim nunquam videbunt vitam, sed æterna & horribili morte sepelientur. Considera denique illa verba Marthæ, quando respondit CHRISTO, *Ego credidi, quia tu es CHRISTVS filius Dei, qui in hunc mundum venisti.* Vbi vides, quam præclarè hæc mulier in fide imitata est màximos quosque Patres in Ecclesia Dei, virtute fidei excellentes; vt Abrahamum Patrem credentium, & magnũ Apo-

Psal. 26.

Iob. 21.

Apostolum Petrum, nam vt Abraham firmiter credidit, Deum posse filium suum vnicum, quem iamiam sacrificare volebat, post mortē reuocare ad vitā ad complendam suam promissionem; sic Martha credidit Lazarum, licèt quatriduo mortuū, virtute CHRISTI posse redire ad vitam. Similiter, vti Petrus, quando CHRISTVS quærebat ab Apostolis, quem ipsum esse censerent, celebrem illam & tantoperè laudatam confessionē edidit dicens, *Tu es CHRISTVS filius Dei viui*, non secus Martha rogata à Christo, si crederet omnia quæ ipse dixisset, respondit, *Ego credidi, quia tu es filius Dei, qui in hunc mundum venisti.* Vbi apparet, quantum Martha ex breui illo colloquio cum Domino habito in diuinitatis fide creuerit: nam quæ prius fide imperfecta, atq; si Christus fuisset purus homo, dixit, *Si fuisses hic, frater meus nō fuisset mortuus*, nūc maiori lumine fidei illustrata confitetur eum verum filium Dei.

Rom. 4. Gen. 22.

Matt. 16.

5. CONSIDERA quomodo Martha tota verbis CHRISTI solata, magna celeritate recurrerit ad sororem, vt silētio eā certiorem redderet, Magistrū diu desideratum adesse, eamq; vocare. Non dubium, quin ad hanc vocem cor

Mariæ

Mariæ reuixerit, quod defuncti fratris dolore pene erat emortuum. Vnde & illa, atque si amor CHRISTI omnis doloris de morte fratris memoriam excussisset, confestim surrexit, nulloq; verbo, ad homines nobiles, qui consolandi eius causa venerant, dicto celeriter se contulit ad CHRISTVM, abiectaque ad pedes eius, à quo tanta beneficia acceperat, eadem verba cũ sorore protulit, ac si lamẽtans dixisset. Si Domine præsens adfuisses, nulla huic domui infirmitas, aliàue aduersitas contigisset, quia nobiscum habitasset ipsa vita; sed mox post tuum discessum, irruit inuidiosa mors, & fratrem, nulla tui absentis formidine deterrita, sustulit: nec aliud subiecit, quia dolor de fratre, & simul amor quo prosequebatur CHRISTVM, intercludebat eius sermonem, vt non posset nisi vberrimis lacrymis suum desiderium patefacere. Hic clementissimus IESVS, videns Mariam, omnesque vna cum illa Iudæos solutos in lachrymas, commotis misericordia visceribus, nihil respondit, existimans non loquendi sed miserendi tempus esse. Itaque totus quasi infremuit, & seipsum turbauit. O summæ pietatis fremitus, ô turbationem singularem

larem, qua ab omnibus mærentium cordibus luctus depulsus est. Fremit vita ad terrendam & fugandam mortem: fremit DEVS, vt hominem à peccato resuscitet: fremit misericordia, vt iustitia non resistat, nec contradicat. Fremit denique Christus tanquam validus pugnator ad expugnandam inimicam mortem, & eripiendam singularem è manibus eius victoriam. Fremitu ergo edidit, & turbauit seipsum: quis enim pectus illud diuinum, pacificum & tranquillissimum fontem turbare potuisset, si ipse nō turbasset? Turbatus est ergo CHTISTVS, quia ita voluit, sicut esurijt, quia voluit, tristatus & mortuus est, quia voluit: nam cum vtraque in eo natura esset, diuina & humana, suæ diuinitatis potentia imperabat infirmitati carnis. Magnæ verè fuerant huius fremitus causlæ in Domino, magnaque & valde iusta fuit eius ira. Quomodo enim diuini sui fremitus non haberet causam satis idoneā dulcis amator hominum, dum cernit in pectoribus illorum tantam pertinaciam, & in mentibus caliginem? vt non solum, non conspecto hoc euidenti & illustri miraculo conuertendi fuerint, sed inde etiam arrepturi fuerint occa-

occasionem cum condemnandi ad mortem. Quis verò fando explicet, quàm hæc obstinata mens excruciarit cle mentissima viscera Saluatoris, dum oculis diuinæ mentis perspicit, insanabilẽ eorum plagã, inexcusabilẽ culpam & certissimam damnationem? Quoniã autem hic fremitus, fuit argumentum internæ indignationis, subiunxit Dominus, *Vbi posuistis eum*? quasi arguens mulieres dixisset. Hominem illum, quẽ ego in paradiso & regione vitæ collocaui, ecce vbi vos posuistis? vt intelligerent, mortẽ, sepulchrũ, corruptionẽ & fætorẽ non euenisse hominib. ex diuina creatione; quia scriptũ est, *Deus mortẽ non fecit, nec lætatur in perditione viuorũ*. Sed p culpã & lapsũ ipsi⁹ mulieris. Gen. 2.

6. *Et lachrymatus est IESVS*. O infiniti amoris pelagus. O Domine cæli & terræ, cur hîc cæli non sunt patefacti? cur non stillârunt, sicut olim à facie Dei Sinai, cur non lachrymarunt angeli? cur terra rore cooperta non est? imò cur fissæ non sunt petræ, vt cum creatore suo aliquo modo collachrymarentur? Quid mirum fuit infernum tanta celeritate patefactum hunc defunctũ reddidisse vitæ? quando pro ea plorat auctor ipsius vitę? Plorauit Deus Psal. 67.

pro

pro aliorum peccatis, vt homo commoueretur ad deploranda peccata sua. Lachrymatus est CHRISTVS misericordia motus aliorum lachrymis pro humana miseria fusis, vt nos quoque disceremus misereri & compati aliorũ miserijs. Vide quàm immensa fuerit hæc caritas. Sæpius legimus lacrymasse Dominum, & quidem pro nostris tantum, non autem pro suis ærumnis & doloribus. Hic lachrymauit conspecto mortui Lazari sepulchro. Fleuit supra ciuitatem Hierusalem, præuisa eius futura vastatione. Fleuit deniq; in ligno crucis deprecando Patrem pro peccatorum nostrorũ venia. Qua enim alia de causa arbitramur Filium Dei, æternam illam sapientiam, effudisse lachrymas super sepulchrum Lazari? nõ certe ob huius sui fidelis amici mortẽ; pretiosa enim est in conspectu Dei mors iustorum; sed quia oculos mentis intendebat in causam mortis, nempe peccatum, omnium malorum fontem; lachrymauit pro ipsis peccatis nostris, eorumque pœnis, quas homo per illa incurrit, cùm ei diceretur, *Puluis es, & in puluerem reuerteris*, Plorabant igitur omnes alij, sorores ob amissum fratrẽ, Iudæi ob amicum, at Saluator causam

Heb. 5.

Gen. 3.

pro-

prospiciens in effectu, plorauit ex commiseratione nostri, & pariter satisfactione. Nam cum ille aduenisset adeò piandas animas nostras à peccatis, primo eas abluit lacrymis, paulò post eas lotturus proprio sanguine. Quarehæ mulieres à CHRISTO rogatæ vbi posuissent defunctum, accommodatè responderunt, *veni & vide*. Iacebat homo infœlix in mortiferis tenebris sub graui peccati & legis onere; vnde cum per se inuenire non posset illum à quo salutem reciperet; necesse fuit vt CHRISTVS veniret ad nos, & lethalia nostra vulnera suaui suarum lachrymarum oleo, ac pretiosi sanguinis vino curaret. Dixit ergo IESVS. *Tollite lapidem.* Poterat quidem Dominus solo verbi imperio tollere lapidē, & eodem tempore quo Lazarum resuscitauit sepulchrum detegere: potuit enim virtute sua tunc aperire infernum & animam ad vitam reuocare, sed magna prudentia id voluit fieri ab illis, ne quisquam hoc miraculum calumniaretur, dum prius omnes oculis suis vident Lazarum mortuum, & cadauer eius fœtere et inchoata putrefactione sentiunt. Ad hæc etiamsi Dominus, cum iuberet tollili lapidem, voluerit verè detegi sepul-

chrum

chrum, tamen vt omnia eius verba erant mysteriorum plena, cogita sublimiorem quandam illis verbis subiectã fuisse sententiam, vt dixerit etiam, *Tollite lapidem*, quia videbat corda Iudæorum morte esse duriora, & magis conclusa & obserata quàm ipsum sepulchrum, quasi diceret, Aperite vestra obstinata pectora, & à cordibus vestris duritiem tollite, vt conspecto hoc miraculo vos quoq; cum Lazaro possitis ab infidelitatis morte ad diuinæ gratię vitam resurgere.

7. ELEVANS ergo IESVS lachrymosos oculos suos ad cælum, gratias egit Patri, vt tanquam humilis filius, quemadmodum in omnibus actionibus suis facere consueuerat, gloriam transferiberet suo cælesti Patri. Vbi considera, Dominum in omnibus operibus suis non tam dignitatis suæ, quàm nostræ vtilitatis salutisq; rationem habuisse. Nec habebat sanè opus ipse orare Patrem pro hoc miraculo, quia vnũ erat cum ipso, sed qui præsentes aderant opus habebant doctrina & instructione, vt intelligerent ipsum non esse Patri contrarium, sicut Iudæi calumniabantur dicentes. *Non est hic homo à Deo,* *Ioan. 9.*
sed vnius omnino voluntatis esse cum

Ioan. 8. illo. vnde bene dixit, *Ego sciebam, qu*
semper me audis, sed propter populum, q
circumstat, vt credant, quia tu me misisti, a
que si dicere vellet. Non ago tibi
gratias, quod nunc cognouerim me
te esse exauditum, id enim mihi semp
fuit exploratum, sed propter præse
populum: neque enim aut quæro g
riam meam, aut vt homines me ho
rent, sed tantum eorum salutem, vt
si credant me à te missum, crede
autem salutem consequantur. I
que benedictus IESVS post dem
stratam naturæ humanæ humi
tem agendo gratias Patri, in exc
do Lazaro declarauit potentiam
uinæ naturæ, qua erat æqualis Pa
Nam non virtute aliena, sed aut
te propria imperauit Lazaro, d
Lazare veni foras. Audierat hanc
nam & potentem vocem terra, a
rat cælum, audierant incolæ in
audierat quoque surda & dura m
quæ perterrefacta huius vocis vi,
ta celeritate paruit, vt vix sono
cis percepto iam anima corpori
rit restituta. Sentiebant quoque
cumstantes tetrum & horrendum
daueris fætorem, quando conspe
runt ad hanc vocem corpus mira

ter erigi, & in terra comparere, &, quod erat mirabilius, vna cum fascijs quibus totum erat obligatum ex monumento prodire. Quanquam mirum non fuit sola CHRISTI voce excitum fuisse Lazarum; nam, vt ipse dicit, in extremo iudicij die vna eiusdem voce omnes mortui totius vniuersi excitabuntur. O dulcis amator noster, quàm verè per Prophetam ingratitudinem populi huius deplorantem dixisti. *Quid vltra debui facere vineæ meæ, & non feci.* Neque enim contentus fuit perfecisse tot, tamque admirabilia opera pro hominum beneficio, sed in quolibet, vide quot circumstantias obseruârit, quot respectus, quæ artificia vsurparit, ad dura illa corda emollienda, cæcasque mentes illustrandas, vt veritatem caperent, atque vt errantes illæ ouiculæ sinerent se duci à suo pastore bono, qui non alia de causa, vt ipse dicit, venerat, quam vt illis vitam, imò superabundantem vitam subministraret,

Ioan. 5.

Esa. 5.

Ioan. 10.

8. IAM verò anima mea, dic quid minus tibi Dominus, quàm mortuo Lazaro præstiterit? imò plus tibi, quàm illi præstitit. Lazarus siquidem semel tantum obijt, semel sepultus est,

semel per CHRISTVM ex faucibus
mortis ereptus. Verum ô Deus meus
vita mea, quoties me miserum pecca-
torem, iam currentem ad mortem, &
pedem iam vnum in sepulchro haben-
tem, tu benigna manu retraxisti,
Quoties vsque ad portas inferni de-
scendi, & tu, per misericordiam tuam
ne eas ingrederer, prohibuisti? Quoties
virulentus ille Draco iam me absor-
buerat, & me è faucibus illius liberasti?
Similiter quoties præcipiti casu
enti mihi, subiecisti clementem
num, ne totus colliderer? Immò cum
ego repugnarem præceptis tuis, & in-
micus paratus statet ad rapiendam
mam meam, tu nunquam illud p
misisti: ego te offendebam, & tu
defendebas: ego me separabam
& offerebam me inimico, & tu im-
diebas ne me inuaderet. O quoties
si voluisses, me iustè condemnare
tuisses? Sed tu amator animarum,
dissimulas peccata hominum, pro
pœnitentiam, noluisti id facere,
tua misericordia me præuenisti,
queos peccatorum ante me præ-
dens, multasque occasiones tol-
quæ me in illos induere poterat
Quare meritò dicere possum

Psal. 96.

Propheta. *Nisi quia Dominus adiuuit me paulò minus habitasset in inferno anima mea.* & de salute desperans vrerer ardoribus sempiternis, flammisque voracibus, quæ semper ardent, & nunquam consumuntur. Itaque *conuertere anima mea in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi: quia eripuit animam meam de morte, oculos meos à lachrymis, pedes meos à lapsu; placebo Domino in regione viuorum.* *Psal.* 93. *Psal.* 14.

COLLOQVIVM.

DEPRECABERIS CHRISTVM Dominum, vt sicut Lazarum iam quatriduanum & fætitum è sepulchro excitauit, fasciisque solui fecit, ac deinde liberum dimisit, sic misericordiæ suæ viscera dignetur quoque aperire tibi misero peccatori, qui ob consensum & commissionem peccati, mala consuetudine confirmatam iam quatriduanus & fætens in sepulchro iaces; velitque voce potentis gratiæ suæ te euocare è vitiorum profundo, & excitatus, & foras progressus per veram cõfessionem, vinculisque peccati & æternæ mortis solutus ab omni seruitute liber ad libertatem gloriæ filiorum Dei peruenire possis. *Rom.* 8.

DOCVMENTA.

1. REFERT Euangelium hanc Mariam fuisse illam, quæ vnguento vnxit pedes Domini, suisque capillis terfit: nullam autem mentionem facit, aut pulchritudinis, aus nobilitatis eius secundùm carnem, sed tantum eorum quæ egit cum CHRISTO. Cognosce homo hic errorem tuũ, quisquis addictus es honori & gloriæ huius mundi aucupandæ, quæ instar floris deficit & marcescit, & non potius magni facis seruitium Dei, quo licet exiguo conciliare tibi poteras æternam gloriam. Eſa. 40.

2. ECCE, quem amas, infirmatur. Sæpe qui plus amati sunt à CHRISTO, plurimis morbis, aliisque malis obnoxij sunt: nam sicut Medicus, aliquando ægrum minore aliquo malo afficit, vt auertat maius; sic CHRISTVS interdum permittit infirmitates corporales, ne anima incurrat spirituales, quæ sunt multo periculosiores. Vnde prædens aliquos peccatores, eos flagellat, ne peccent, & perueniant.

3. Martha & Maria occurrerunt CHRISTO, non expectantes donec veniret ad quæ exire discimus, dum peccato obnoxij sumus, si Deo reconciliari velimus, vt ei pœnitentiam occurramus, antequam ille

nos forte veniat per vindictam, nam, vt dicit S. AMBROSIVS ibi vindicta diuina cessat, vbi nostra pœnitentia & confessio præcurrit.

4. Lacrymatus est IESVS. *Fleuit Christus super Lazaro, qui erat typus peccatoris, ad docendum nos, quod primùm debeamus flere pro nobis, quia omnes sumus peccatores, maximè quando amisimus vitam spiritualem: vt indicemus multis suspirijs & lachrymis opus esse ad recuperandam vitam spiritalem. Debemus quoque lachrymari pro necessitatibus nostrorum proximorum, in primis spiritualibus, cùm videmus eos mortuos iacere in vitiorum sordibus, vt Dominus nostris lachrymis permotus dignetur nos & illos ad vitam reuocare.*

5. DE *Christo innocentissimo scriptum est quod sæpius fleuerit, totas noctes in oratione consumpserit, famem, sitim, & fatigationem in itineribus passus sit: verum nunquam legitur risisse, aut prosperitatem habuisse. Et nos peccatis pleni, vel raro vel nunquam vnam lachrymam emittimus, corporis voluptates quærimus, fugimus labores, tempusque cachinnis & vanis recreationibus consumimus.* Luc. 6. Ioan. 4.

6. CHRISTVS *resuscitaturus Lazarum, prius mandauit Iudæis, vt lapidem tollerent à monumento, vt omnes intelligerent hāc*

suam esse voluntatem, nos, quæ nostri officij sunt & muneris, debere per nosmetipsos omni studio perficere; quæ verò vires nostras & facultatem excedunt, debere suæ paternæ prouidentiæ committere: qui frustrà à Deo gratiam & spiritalia dona expectatis, qui negligens est in exercendis iam receptis: quique minoribus beneficijs abutitur, indignum se facit maioribus. Etenim Deus suo auxilio præsto est semper vigilantibus & laborantibus, non autem otium agentibus vel stertentibus.

7. *CHRISTVS resuscitaturus Lazarum primo eleuauit oculos, Patremque deprecatus est, ad informandum nos, vt in negotijs & necessitatibus nostris confugiamus ad præsidium orationis, & dum orationi vacamus, oculos in altum tollamus, hoc est, vt mens nostra tota sit defixa in Deo, non dando in caliginem, nisi vni Deo, rebusque diuinis. Deinde debemus eleuare in oratione oculos ad Deum, vt ostendamus nos non meritis nostris confidere, sed in sua tantum misericordia spem nostram collocare.*

8. *De Lazaro primo in Euangelio dicitur quod fuerit languens, secundo, quod dormierit, tertio, quod mortuus fuerit, quarto, quod quatriduanus fuerit, & quinto, quod fœtuerit. Hos omnes gradus transeunt, quotquot gratia & iustitia labuntur in mortem peccati. Primo enim dicitur homo languere ad pec-*

cati fomitem, & prauas, quas sentit, inclinationes. Deinde dormit quando per oblectationem sensus praue suggestioni incipit præbere locum. Et hic duobus gradibus adhuc cõseruatur gratia, & homo amicus & dilectus CHRISTI dicitur. Tertio dicitur simpliciter mortuus, quando voluntate interna consentit peccato. Quarto est quatriduanus; quando opere explet peccatum. Postremo fœtet, quando consuetudine peccandi se reddit infamem & alijs ab eo, tanquam à putida carne abhorrent.

9. E contrario resurrectio Lazari à morte ad vitam, significat progressum peccatoris à statu peccati ad statum gratiæ. Primo Deus sua diuina notitia eũ resuscit, quam designabat cognitio, quam Christus habuit de Lazari ægritudine. Secundo Deus præbet auxilium animæ, vt à peccato resurgat & ad se conuertatur. quod significatum est profectione CHRISTI versus Bethaniam ad excitandum Lazarum. Tertio, liberum arbitrium se conuertit ad DEVM per cognitionem & displicentiã peccati, & desiderium consequendæ remissionis, quod significabatur itione Marthæ & Mariæ ad CHRISTVM. Quarto cognitionem peccati sequitur contritio significata CHRISTI lachrymis. Quinto est propositum firmum, non offendendi Deum amplius, quod significabatur remotione lapidis à sepulchro. Sexto Deus infundit gratiam iustifi-

cantem, quæ significata est per magnam illam vocem, qua CHRISTVS suscitauit Lazarū; hoc enim opus requirebat diuinam potentiam. Septimo est confessio peccati, designata per egressum Lazari ex tenebris sepulchri. Octauo est absolutio Sacerdotis, indicata per fasciarum solutionem ab Apostolis factam. Vltimo est bonorum operum exercitium, cui homo vacare debet post consecutam iustificationē. quod significauit CHRISTVS, quando dixit de Lazaro, Sinite eum abire.

10. *Dominus suscitaturus Lazarum, voluit aperiri sepulchrum; vt doceret efficacissimum remedium ad cauenda peccata, vel ad resurgendum, quomodo homo in ea lapsus fuerit, esse meditationem mortis, & horrorem sepulturæ secundùm dictum sapientis.* Fili memorare nouissima tua, & non peccabis in æternum. *Eccl. 7.*

DE PETITIONE MATRIS FILIORVM ZEBEDAEI.

MEDITATIO XV.

EVANGELIVM.

ASCENDENS IESVS Hierosolymam, assumpsit duodecim discipulos secreto, & dixit illis. Ecce ascendimus Hierosolymam, & consummabuntur omnia quæ scripta sunt per Prophetas de filio hominis. Tradetur enim Principibus Sacerdotum, & Scribis & Senioribus, & condemnabunt eum morte, & tradent eum gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertia die resurget. Et ipsi nihil horum intellexerunt. Tunc accessit ad eum Mater filiorum Zebedæi cum filijs suis adorans & petens aliquid ab eo. Qui dixit ei, Quid vis? Ait illi. Dic

Mar 10. *Matt. 20.* *Luc. 18.*

vt sedeant hi duo filij mei, vnus ad dexteram tuam, & vnus ad sinistram in regno tuo. Respondens autem Iesus dixit eis. Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? At illi dixerunt ei. Possumus. Iesus autem ait eis. Calicem quidem meum bibetis, sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo. Et audientes decem, indignati sunt de duobus fratribus Iacobo & Ioanne. Iesus autem vocauit eos ad se, & ait illis. Scitis quia hi qui videntur principari gentibus, dominantur eis, & qui maiores sunt eorum, potestatem exercent in eos. Non ita autem erit inter vos, sed quicunque voluerit inter vos fieri maior, erit vester minister, & quicunque voluerit in vobis primus esse, erit omnium seruus. Nam & filius hominis non venit vt ministraretur, sed vt ministraret, & daret animam suam redemptionem pro multis.

FIGV-

FIGVRAE.

1. ADONIAS *ad obtinendam à Rege Salomone gratiam, vsus est opera suæ nouercæ, quæ ingressa ad Regem dixit,* Petitionem vnam paruulam ego deprecor à te, ne confundas faciem meam. *cui cum respondisset rex, vt peteret; illáq; desiderium Adoniæ exposuisset, rex iratus, minatus est Adoniæ mortem, eo quod eius petitio vergeret in præiudicium sui regni.* 3. Reg. 2.

2. IOSEPH *Patriarcha quia vehementer amabat fratrem suum Beniamin, & ideo cum detinere apud se optabat, curauit in saccum eius reponi scyphum, ex quo ipse bibere consueuerat, ob quod inditium multa perpessus est.* Gen. 44.

PROPHETIAE.

1. QVANTO *magnus es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam.* Eccle. 3.

2. *Qui humiliatus fuerit, erit in gloria.* Iob. 22.

CONSIDERATIONES.

Punct. 1. ASCENDENS IESVS Hierosolymam, seorsim assumpsit duodecim discipulos, vt secretò eos alloqueretur. Quod quęso Domine mi, hoc secretum est tanti momenti, quod non ab omnibus, sed à quibusdã tantum intimis amicis tuis vis audiri? Estne sublime & diuinum aliquod mysterium, & arcanum tui æterni Patris? Ecce, inquit Iesus, ascendimus Hierosolymam, vbi filius hominis tradetur Principibus Sacerdotum, & condemnabunt eum morte, tradentq; gentibus ad illudendum, & flagellandum, & crucifigendum, & tertia die resurget. Hoc est mysterium, & secretum, quod ante aduentum Christi fuit ignotum, nec ab vllo homine auditum, nempe, quod ad ascendendum in altum, opus sit primo humiliari & contemni; ad acquirendam quietem & pacem, nomine Hierusalem significatam, opus esse prius tradi in manus inimicorum crudelium; ac deniq;, si quis velit peruenire ad resurrectionem & vitam, eum prius debere degustare amaritudinem mortis. Secretum verè occultum & profundum; nam principio homines solo lumine natu-

naturali ducti existimarunt, ad obtinẽdam pacem & beatitudinem, conueniens esse, studium dignitatum & honorum: qua opinione licèt falsa, decepti à dæmone primi parentes nostri, aspirarunt ad similitudinem Dei, pluraque scire optarunt quàm illis congruebat. *Gene. 3.* Atque hic fere, quamdiu mundus exstitit, vsque ad aduentum filij Dei in terram, hominum error fuit, ita altè mentibus humanis infixus, vt ipsi CHRISTI discipuli, post tot annorum cum eo conuersationem, & doctrinam perceptam, teste Euangelista, nihil ex breui sermone quem ex industria de sua passione CHRISTVS *Esai. 55.* ad eos habuit, intellexerint. O quam differentes sunt, Domine mi, viæ tuæ à vijs nostris, quia res illæ, quas homines non capiunt, immò fugiunt & detestantur, tanquam causas miseriæ & infælicitatis, apud te sunt pretiosæ & desiderabiles, veraque media, quibus ad veram gloriam & beatitudinem peruenitur. Volens ergò CHRISTVS discipulos suos ab hoc errore liberare, & veritatis capaces reddere, quod eis multa prius in hac vita perferenda essent, quam peruenturi essent ad gloriam & coronam:

vocat

vocat eos seorsim, & secretò exponit, se Magistrum & Dominum ipsorum Hierosolymis multa passurum, etiam mortem ipsam, & postea ad vitam reuocandum. vt nempè intelligerent, esse socium suæ passionis, esse donum quoddam singulare, quod non nisi cariis suis amicis & fratribus communicare vellet. Nam qui digni fuerint, vt sint socij passionis, socij quoque eius erunt in gloria resurrectionis, sicut in cæna ipse diserte ijs dixit. *Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis.* Et mox subiecit præmium, dicens. *Ego dispono vobis, sicut disposuit mihi Pater meus regnum, vt edatis & bibatis super mensam meam in regno meo.* Quod bene intellexit ille Propheta, qui tam ardenter petebat à Domino igne tribulationis probari, dicens. *Proba me Domine, & tenta me, vrè renes meos & cor meum.* Vnde S. Iacobus, beatos vocat qui tentationibus à Deo probantur. Quod intellexit quoque Apostolus cum scripsit. *Sed & gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia probationem, probatio verò spem, spes autem non confundit.* Nam, vt subiungit S. Iacobus, quando homo per tentationem probatus fuerit, accipiet coronã

Rom. 8.

Luc. 22.

Psalm. 25.

Iacob. 1.

Rom. 5.

vitæ

vitæ. Quare & DEVS diligentibus se, immittere solet tribulationes, ad eos magis remunerandos, secundum illud B. Ioannis. *Ego quos amo, arguo & castigo.* Apoc. 3. Patriarcha Ioseph valde amabat fratrem suum Beniamin, & vt eum secum retineret, afflixit eum, imputando illi furtum, immisso in saccum eius scypho ex quo bibebat. Similiter Christus quia amabat caros suos discipulos Iacobum & Ioannem, eosq; volebat mẽsæ suæ secum assidere in cælo, idcirco, dum ascenderet Hierosolymam, indicauit eis, si vellent ad cælestem Hierusalem aliquando peruenire, necessariũ esse, vt secum eundẽ passionis calicem biberent. Gene. 44.

2. OPINIO erat inter discipulos, CHRISTVM post resurrectionem suam temporaliter regnaturũ in vrbe Hierosolymorum, eo quod paulò ante dixisset, quando filius hominis sederet in sede Maiestatis suę, discipulos quoq; sessuros in duodecim sedibus iudicantes duodecim tribus Israhel. Nam Iudæi putabant Christum suo aduentu restituturum regnum, quod erat in potestate Romanorũ, vti declararunt duo illi euntes in Emaus, & dicentes. *Nos autem sperabamus, quia ipse esset redemptu-* Luc. 24.

rus,

rus Israhel. Cùm ergo hi duo discipuli audissent à CHRISTO, eum post triduum resuscitandum, suspicarenturque tunc initium fore regni CHRISTI, confisi singulari beneuolentiæ, quam erga eos semper demonstrarat, petitionem proponunt ambitionis & amoris proprij plenam, vt velit illis in regno suo addicere principem locum, sic vt alter dextram alter sinistram eius teneat. O quàm longe aberant, benedicte IESV, cogitationes tuæ, ab horum discipulorũ cogitationibus: tuæ enim plenæ erant humilitatis, caritatis, & desiderij inflammati ad patiendum pro nobis: horum verò discipulorum plenæ erant animi elati, & suorum commodorum cupidi. Quod si tanta cæcitas existebat in illis, qui omnibus relictis, tibi adhæserant, quæ cæcitas, quæ tenebræ erunt hominis carnalis, qui longè à te recedit, & corde totus terræ affixus, non aliud videt, non cogitat, non desiderat, nisi bona terrena & temporalia, cœlestiumque & æternorum omnino obliuiscitur, atque si nulla essent? Quia tamen boni hi discipuli nonnihil verebantur petitionem suam non habituram locum, proponunt eam per matrem, vt iuncta.

iuncta precibus visceribus maternis apud Dominum esset efficacior: ac forte cogitabant, sicut Salomon opera matris obtinuit, vt sederet in throno regio patris sui, sic se quoque per matrem à CHRISTO hanc gratiam exoraturos, sed opinio eos fefellit: nam mater Salomonis non fecit petitionem rogatu filii, sed prophetæ Dei, & ideo negotium illud, vtpotè à Spiritu sancto directum, bonum habuit exitum. Hi verò potius spiritu carnis moti matrem incitârunt ad instituendam petitionem, quare neque mirum est eos sua spe excidisse. Verùm cur bone DOMINE tam duro responso discipulos excipis, postulantes esse tui regni participes? Quid si dignitatem aliquam, extra te, tuumque regnum petiuissent, quid diceres? Et si de cælo veniisti ad quærendas dispersas oues Israhel, tibique adiungendas, cur hæ oues, dum petunt vicinæ esse pastori suo, patiuntur repulsam? certè id non est colligere in vnum oues, sed dissipare. At ex alia parte merito fuerunt hi discipuli à Domino reprehensi. Primò, quia tempore minimè idoneo petitionem suam proposuerunt, nam dum CHRISTVS eorum Dux & Im- 4. Reg. 1.

Imperator cum illis ſerio agit de ſuis afflictionibus, illuſiõibus, flagellis, cruce ſuſtinenda: hi noui milites, vbi locus poſtulabat, vt operam ſuam induſtriamque offerrent, ad eoſdem labores & dolores cum Chriſto tolerandos, cogitant de aucupandis honoribus & voluptatibus ſectandis. Secundò, quia poſtulabant frui honore & gloria huius mundi, cogitantes CHRISTVM regno aliquo temporali potiturum. Tertiò, quia ad hanc rem petendam non ſpiritu bono, ſed cupiditate carnali & ambitioſa, vt omnibus alijs anteponerentur, impulſi erant. Vbi conſidera, ſi cupiditas temporaliter regnãdi, & appetitio honorum huius ſæculi in eis reprehenſa eſt, qui manebant in Societate Chriſti, quanto magis reprehendi debeat, in ijs qui Chriſtum abiecerunt, hoc eſt, qui per vias & artes illicitas obrepunt ad honores huius mundi? De his enim Deus loquens per Prophetam, dicebat: *Ipſi regnauerunt, & non ex me. Principes extiterunt, & non cognoui.* O quot hodie inueniuntur inter Chriſtianos, etiam religioſi, qui arbitrantur ſua deſideria ne minimo quidem puncto diſcedere à Chriſto, ſuoque regno, imò ſuæ diuinæ voluntati.

Oſee 8.

tati, esse prorsus consentanea: eo quod prætextu maioris Dei gloriæ, conservationisque suæ Ecclesiæ, vel certè vtilitatis & auxilij proximorum expetant honores & ampliores dignitates. Qui si rectè rimarentur cordis suis penetralia, conscientiamque & intentionem suam excuterent, fortasse deprehenderent & se hac reprehensione Apostolica dignos. Antequam Saluator moreretur in cruce, gloriabantur homines de purpuris, sceptris, coronis, & alijs mundi ornamentis, sed à morte CHRISTI, cui purpura fuit data in contemptum, corona in tormentum, sceptrum in ludibrium, non alio fere modo licitum est Christianis aspirare ad dignitates, nisi quatenus in illis inuenitur, quod inuenit CHRISTVS, hoc est, opprobria, illusiones, pænæ, laborare supra omnes, pati plus quam omnes, esse seruos & mancipia omnium.

3. CONSIDERA, quomodo Dominus misertus cæcitatis suorum discipulorum, volens eos liberare à fumo & tenebris ambitionis, quibus oculi mentis eorum erant offuscati, dixerit. *Nescitis quid petatis.* O immensam benignissimi IESV mansuetudinem, quod

quod cum petitio eorum esset ambitionis plena, non argueret eos quasi carnales, honoribus terrenis inhiantes, sed nec accusat de ambitione, vel quod prætextu suæ familiaritatis venarentur fauorem & commoda temporalia, more hominum sæcularium, sed potius dextrè & benignè illis indicat errorem, & nominæ ignorantiæ obuelat lapsum, dicens, nescire eos quid petant. Ac verè Domine mi nesciebant, quia petebant à te participes esse regni temporalis, cùm tamen regnum tuum totum fuerit spirituale. vnde & dixisti ad Pilatum. *Regnum meum non est de hoc mundo*. Deinde nesciebant, quia si ambitiosus, quando aucupatur honores & dignitates, sciret quid peteret, nunquam esset petiturus, ille enim tantum considerat speciem & pompam externam, quæ mundi dignitates plausibiles & optabiles reddunt in oculis hominum, at non videt, nec perpendit, quot curæ, dolores, ærumnitudines, & pericula sub ijs detestcant. Vnde ambitiosus, simulatque consecutus est, quod optauit, existimans se magnum fecisse quæstum, mox experitur, non esse nisi vanitatem, & afflictionem spiritus.

Ioan. 18.

Eccl. 1.

Abi-

Abimelec per cognatos matris suæ procurauit se eligi in Principem sui populi, confidens omnia prosperè successura, sed postquam voto suo potitus est, in magna afflictione vixit, & cum dedecore mortuus est, nam manu vnius vilis mulierculæ caput illi comminutum est. Absalon filius Dauid qui tanta ambitione peruenit ad regnum, in summo dignitatis suæ flore, fuga post dissipatum suum exercitum dilapsus, tandem à capillis suspensus hæsit in arbore. Similiter hi discipuli nesciebant quid peterent, quærendo honores & dignitates, & non meminerant honore excæcari hominem, atque à recta via deduci, vti legitur de rege Saule, quo antequam assumeretur ad regnum, *Non erat*, inquit scriptura, *vir de filijs Israhel melior illo*. & alibi dicit, fuisse quasi filium vnius anni cum regnare cæpisset. Euectus verò ad regnum Deo rebellauit, à quo & reprobatus est, exutus vita & regno. Quare merito benedictus IESVS, humilitatis omnis Magister reprehendit hos suos discipulos quod à se in hoc mundo postularent honores; hæc enim postulatio ex aduerso pugnabat omnino cum sua doctrina, & tot

Iud. 9.

2. Reg. 18.

1. Reg. 9. & 13.

& tot humilitatis exemplis per omnem vitam datis; imò cum eorum salute, ac proinde verissimè dixit, eos nescire, quid peterent. Ac certè quicquid homo extra Deum quærit & desiderat, non est aliud, quam nescire quid desideretur, vel quid quæratur, desertis enim fonte claro & limpido, accedit ad riuulos aquæ turbidæ; relictis rebus æternis, quærit res fluxas & caducas, neglecta veritate, amplectitur vmbras. Itaque anima mea, hoc vnum tantum sit desiderium, amandi & colendi DEVM, eique adhærendi, ac sanctam eius voluntatem præstandi. Hoc super omnia quære, hoc vnum postula, quia hoc ipsum est verè regnare cum CHRISTO, magnoq; loco apud ipsum esse, non in hoc regno terreno & temporali, vt petebat mater filiorum Zebedæi, sed in illo cælesti & æterno vbi omnes sunt reges, omnes sedent ad dextram, omnes sunt benedicti à Domino. Vbi nemo inuidet gloriæ alterius, sed quisque tantum de aliena ac de sua gloria exultat. O regnum excelsum, ô gloriosum. beati qui in te regnant & regnabunt, vbi DEVS erit omnia in omnibus, & in eo solo omnes omnia possidebunt.

4. CON

4. CONSIDERA, quomodo benedictus IESVS eadem benignitate, qua ambitionem horum discipulorum reprehendit, eosdem instruat, & patefacto ipsorum errore simul viam demonstrat, qua obtinere possint id quod petebant eoq; multo maiora. Illi enim petebant regnum terrenum, Christus vero illis etiam iter ostendit ad regnū cæleste, dicens. *Potestisne bibere calicem, quem ego bibiturus sum?* quasi diceret. Paulò ante audistis, me locutum esse de mea passione, qua ratione ego sim tradendus, flagellandus, illudendus & occidendus, ac deinde cum corpore glorioso ad vitam reuocandus: iam si huius meæ gloriæ consortes esse velitis, necesse est vt eandem mecum viam ineatis: nam ad magnum præmium perueniri nequit, nisi per magnos labores, nec potest exaltari, qui primo non fuerit humiliatus: nec conueniens est, vt postulet sessionem & requietem, qui prius nullum susceperit laborem. Magno siquidem vituperio dignus esset miles, qui vellet particeps esse prædæ & triumphi, & tamen nec animum haberet, nec voluntatem cum hoste manum conferendi. Igitur, *potestis bibere calicem, quem ego bibiturus*

sum. Vbi vide quanta prudentia Dominus, ne discipulos suos adhuc infirmos & carnales obtereret, nõ dixit. Potestis vos profundere sanguinem & vitam vestram? sed dixit. *Potestis bibere calicem*, comparans passionem potui, potui verè pretioso, quem bene cognouit sanctus Propheta, quando dixit, *Calicem salutaris accipiam, & nomen Domini inuocabo*. Ac paulo pòst exposuit, qualis fuerit iste calix, dicens. *Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius*. Præterea Dominus, vt eos alliceret ad bibẽdum hunc calicem, vt communione laborum suorum cum laboribus Christi promptiores redderentur ad eos amplectendos, subiunxit. *Quem ego bibitu ne sum*. O dulcissime IESV, quis nunc erit, qui audeat se subducere, & nolit os suum applicare, vbi tuum applicaueris. Et quis miles tam angusti & abiecti animi est, qui nolit vel labores vel discrimina subire, quibus se exponit ipse dux belli & Imperator? Et seruus scelerati Saul, cùm videret Dominum suum Regem ruere in gladium suum, ne in hostium manus incideret, ipse quoque tanquam fidus comes in se gladium conuertit, vt cum eo in æternum quoque moreretur, quis

Psal. 115.

1. Reg. vlt.

quis erit, qui audeat Societatem in patiendo recusare. CHRISTO, Regi tam magno, Duci tam amabili, Domino tam benigno & liberali, qui omnibus seruis suis, vnà cũ ipso in hoc mundo paululum toleraturis, regnum cælorum, vitamque beatissimam impertit? Antequam CHRISTVS asperam & duram crucis & afflictionum viam confecisset, pro abominabili, maledicta, & execranda ab omnibus hominibus habebatur. vnde in veteri lege scriptum erat. *Maledictus homo qui pendet in ligno.* *Deut. 21. Gala. 3.* At postquam Saluator mundi in se recepit primos ictus & verbera antiqui aduersarij, mundi, & mortis, spinæ conuersæ sunt in flores, claui in gemmas pretiosas, crux in insigne triumphi; ac viæ, quæ prius tam asperæ & difficiles apparuerunt, tam faciles & peruiæ factæ sunt, vt non solùm ab hominibus robustis, verumetiam ab imbecillis virginibus, & teneris pueris fuerint frequentatæ & decursæ. Vnde & hi ipsi Apostoli, qui ante sui Magistri passionẽ tã erant timidi, & anguſti animi, vt ne nomẽ quidem crucis & passionis æquo animo ferrent; post passionẽ ab eo in cruce pactã facti sunt ita animosi & ardetes, vt loco magnę glorię & honoris

haberent, si quid pro nomine CHRISTI paterentur, vti scriptum est in Actis Apostolicis. *Ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine IESV contumeliam pati.* Et magnus ille Apostolus, vas electionis, licet à Deo tot tamq; præstantibus donis ornatus esset, tamen de nullo eorum gloriari voluit, sed tantum de infirmitatibus suis, & cruce CHRISTI. Ac vt prætermittam innumera alia exempla, legimus de illo ignito martyre IGNATIO, cum Romam à feris deuorandus duceretur, tanta martyrij cupiditate exarsisse, vt in hæc verba scripserit. *Vtinam fruar bestijs, quæ mihi sunt præparatæ, quas & oro mihi veloces esse ad interitum, & ad supplicium, & alias ad comedendum me, ne sicut & aliorum martyrum non audeant corpus attingere. Quod venire noluerint, ego vim faciam, vt deuorent. Ignoscite mihi filioli; quid mihi prosit, scio. Nunc incipio CHRISTI esse discipulus: nihil de his quæ videntur desideres, vt IESVM CHRISTVM inueniam. Ignis crux, bestiæ, confractio ossium, membrorum diuisio, & totius corporis contritio, & tormenta diaboli in me veniant, tantum vt CHRISTO fruar.* Verum quid mirum hunc passionis calicem tam optabilem

Act. 5.

2. Cor. 12.

Epist. 14. ad Rom.

desiderabilem fuisse seruis Christi, cũ Dominus appositis semel diuinis suis labris, infuso dulcedinis suæ amore, ab eo omnem depulerit amaritudinem? Et item quid mirum torrentem tribulationum, infirmitatum, tentationum, omniumque tormentorum, quæ cadere possunt in corpus humanum tam suauem & dulcem factum esse hominum gustatui, si primum defluxit per fontẽ illum dulcissimum; per illam auream venam, per pretiosissimam fodinã cordis amabilissimi Iesu Christi redemptoris nostri?

5. CONSIDERA, quomodo hi discipuli inconsideratè, nulla meritorum suorum, vel legitimorum mediorum ratione habita, petitionẽ suã proposuerũt, ita nunc quoq; ad quæstionẽ à Domino positã, possentne bibere calicem, inconsideratè, non expensa carnis suæ imbecillitate, respondere, *Possumus*. Vbi videre potes, quantũ cupiditas honorũ hominem excæcet: nam si ipsi, qui metu mortis reformidabant Christum comitari Hierosolymã, nunc rogati, num possint cum Christo pati, spe honoris potiũdi, omni difficultate exclusa, promptè respondent, se posse. O quanta vis est affectuum humanorum

huius mundi, si .n. se offerat aliqua dignitas vel honoris gradus, nullis periculis aut laborib. sinunt se cæci mortales ab illis vsurpandis depelli, imò aspirant ad illa, manibusq; & pedibus procurare conantur, atq; adeo noctu diuq; Principum Prælatorumque portas pulsant, vt si nō dextrā, saltem sinistrā alicuius dignitatis cōsequantur. Vide ingentē cordis humani peruersitatē. nec enim vllus homo tam vilis, rudis & ineptus est qui si rogetur, vt rem aliquam conficiat, cuius conficiendæ artē ignoret, non mox respondeat, se non posse id facere, artis se expertem esse. Si autē ille idem rogetur, vt sit Prælatus, Princeps, gubernet populos, cōtinuo respōdebit, se nō repugnare, se posse. O cæca ambitio, ô magna vanitas eiusdem vitij, quæ homines præcipitas in extremū exitiū; tu enim facis, vt homines se ꝯstringant ad efficienda maiora quàm sciant & possint, ad tollenda grauiora onera, q̄ humeris sustinere valeāt. vnde cōtingit, vt posq̄ voto suo potiti sunt, neglecta cura & salute pauperculorum subditorū, totos se dedāt cōmodis suis quærendis, pascant semetipsos, aclana & fructibus ouium suarum duntaxat fruantur. Quare ciusmodi hominibus,

dura

dum pro officio honorifico ſuſtinẽdo rogati reſpõdent, *Poſſumus*, fides habenda nõ eſt: ea.n. ambitioſorũ natura eſt, nulla vt res tam ardua ſit, quàm negent ſe poſſe, modo conſequantur quod volunt; nec vllus labor tã magnus, ad quẽ tolerandũ nõ ſeſe offerãt: ſed poſtquã adepti ſunt, quod venabantur, non amplius ex eorũ ore auditur. *Poſſumus*. Ergo amabilis Magiſter, vt audiuit promptũ diſcipulorum animum, reſpondit, *Calicem quidem meum bibetis*; Verũ quid cauſę eſt, Domine mi, quod ſis tam parcus in elargiendis bonis, quæ homines à te poſtulant in hac vita? & tam liberalis in ijs, quæ, vti natura aduerſa, refugiunt? Quare ex altera parte, cũ tu ſis ſapien- *Eſa. 7.*
tiſſimus ille Emmanuel, qui nouit eli- *Matt. 1.*
gere bonũ & malũ reprobare, minimè dubiũ eſt, id quod tu in omni vita tua tam doctrina quã exemplo fugiendum docuiſti, vt ſunt honores, & mũdi digni tates, non eſſe res amplius optabiles & expetibiles, vtpotè quæ vehemẽter nos retardare poſſint à ſalute noſtra: at quas tu ipſe elegiſti, & amplexus es, vt ſunt ludibria, pſecutiones, crux ipſa, eas eſſe res verè bonas & expetedas. Vnde & tu cõſcius theſaurorũ in hoc calice reconditorũ, tam libens & prõptus te ad illũ

bibendum obtuliſti, & in ſignum magnæ beneuolentiæ eum tantum cõmunicas amicis carioribus: nã qui in hac vita nõ fuerint cõſortes tuæ ſactæ paſſionis, non habebũt partem tecũ in regno cęleſti. Subiũxit deinde Dominus, *Sedere aũt ad dexteram aut ad ſiniſtram, non eſt meum dare vobis, ſed quibus paratum eſt a Patre meo.* Sed quare nũc dicit hic verax Magiſter, *Non eſt meum dare vobis?* cũ tamen alibi dixerit, *Omnia mihi tradita ſunt à patre meo?* Et in alio loco de eodem Patre dicit, *Quæcunq; ille fecerit, & filius ſimiliter facit.* Si ergo quicquid facit Pater, ſimiliter facit & filius, cur ergo dicit nõ eſſe ſuum dare illis? nonne ipſe dixit diſcipulis ſuis. *Ecce ego diſpono vobis ſicut diſposuit mihi Pater meus regnum?* Vbi conſiderandum, Chriſtum Dominum noſtrum pariter fuiſſe Deum & hominem, eumque tanquam Deum vnà cum Patre & S. Spiritu ab æterno diſpoſuiſſe omnia, ordinaſſeq; dona gratiæ & præmia vnicuiq; tribuẽda. Deinde etiam ipſi Chriſto, vt homini, per vnionem quam habebat cum diuina perſona, Pater æternus omnẽ poteſtatem dedit & iudicũ, quantum ad executionẽ omnium earũ rerũ, quæ ab ipſo Patre ab æterno erant ordinatæ. Quare & nunc Dominus, loquens

Matt. 11.

Ioan. 5.

Luc. 22.

quens vt homo, ſicut & petitio diſcipulorum de ſeſſione ad dextrã & ſiniſtrã facta eſt illi tãquam homini, optimè reſpondit, nõ eſſe ſuũ dare quod peterẽt, quaſi diceret, ſe non poſſe, vt hominẽ, mutare ordinem Patris ſui, & dare cui velit, ſed illis tantum, quib. ordinatum ſit à Patre, ſibiq; commiſſum vt daret. Vbi vide quam prudenter Chriſtus ex vna parte non voluerit prorſus eorum petitionẽ repellere, ne animo deijcerẽtur: ex alia verò, non voluerit quoq; ei facere ſatis, & abſolutè illis impartiri hanc gratiam, ne alijs diſcipulis daretur occaſio mœroris. Vnde benedictus Ieſus, benigni prouidiq; Patris inſtar, ad alendum inter diſcipulos fraternam vnionem & caritatem, ita reſpondit, vt nullus turbari potuerit, omnesq; ſperare poſſent: quod enim nulli ſigillatim promittitur, id omnes ſperare poſſunt ſe conſecuturos.

6. Reliqui diſcipuli, audita horum duorum petitione, indignati ſunt. Ecce vt vnus error ex alio naſcitur. Duo illi diſcipuli carnaliter ſuã petitionem propoſuerant, nunc cæteri item carnaliter ijs indignãtur & conturbantur. Res. n. odioſa eſt, velle anteponi & imperare alijs, & maximè apud eos, qui ſimiliter

aſpirant & anhelãt ad dignitates, & nõ ſolùm nõ ſuperiores, ſed nec æquales moderatè ferũt, vellentq; oẽs homines ſibi eſſe ſubiectos. Qui inordinati affectus, maximè dominãtur in aulis & palatijs Principũ, vbi quiuis ad primũ locũ aſpirat, vnde poſtea oriuntur, odia, inuidię, murmuratiões, imõ inimicitię capitaliſſimę. Heu, ſi hæc maledicta peſtis auſa eſt ſe inſinuare in pauperem Chriſti ſocietatẽ, quid non audebit apud potẽtes & ſapientes huius mũdi, q̃ nulla alia in re tẽpus fallunt, & ingenia fatigant, quàm quomodo nũc ad hanc nunc ad illam dignitatẽ peruenire poſſint. Cęterùm Saluator, vt ſimul & ambitioſum duorum fratrum animum, & cæterorum indignationẽ reprimeret, vno eodemq; correctionis antidoto vtriuſq; morbum depulit, quia vna in iis erat peccati radix, nempe appetitus honoris & gloriæ. Quod p̃ſtitit Dominus propoſitio eis diſcrimine inter mundi Principes, & Eccleſiæ Prælatos. Qui enim dominantur in mũdo, ſolent cum imperio poteſtatem ſuam exercere in ſubditos, ſubijciendo illos ſpoliando, fortunisq; eorum & laboribus in proprium cõmodum & gloriã abutendo. At Pręlati Eccleſię ad illũ gradũ euecti

& euo-

& euocati sunt, vt ipsi potius inseruiant subditis, dispensando in eorũ vtilitatẽ bona quę à Christo acceperũt, eorumq; bonum proprio cõmodo anteponẽdo. Vide quàm contrariæ sint vitæ mundi, vijs Dei; dignitates mundi, dignitatibus seruorum Dei. Hi enim hoc maiores sunt, quo plus se submittunt; eorumq; magnificentia nõ consistit in multitudine seruorum, magnorumq; commodorum, sed in magnitudine laborum & afflictionum pro Christo perpessarum, & quòd vitã etiam pro salute subditorũ profundere sint parati. Vbi vides, non velle Christũ his verbis tradere modũ & rationẽ obtinẽdi dignitates, hoc est, vt tendant ad eas per viã humilitatis & caritatis, sed tantũ docere, quemadmodũ debeant eas administrare, si quando eas, nõ sua sed aliorũ voluntate & imperio suscepissent. Vel forte ad coercendum inordinatũ suorũ discipulorũ affectum, anhelantiũ ad primas sedes, voluit eos intelligere, illũ fore maiorẽ & primũ inter alios, qui omniũ esset humilimus, quiq; se contempto omniũ se faceret seruum & ministrum. Vt verò verba sua maiorẽ haberent vim & efficaciam, proponit Dominus illis exemplum suũ dicens. *Sicut filius hominis non*

venit ministrari, sed ministrare. ac si diceret. Si ergo existēs filius Dei, & ab Angelis adoratus in cælis, vestra causa sum factus homo, veniq; nō vt alij mihi ministrarent, sed ipse ministrarē hominibus in terra, quare vos homines ambitiosè quæritis aliorū hominū ministeria, idq; non ad subueniendū humanis vestris necessitatibus, sed vt alijs anteponamini, & videamini alijs digniores & maiores? Tu solus verè mi Domine

Ioan. 10. fuisti bonus Pastor, & bonus Prælatus, perfectęq; leges tuas & regulas tuas, pro dignitatib. rectè administrandis constitutas, obseruasti. Si. n. loquamur de humilitate, & ministerio alijs delato, quis se

Phil. 2. plus humiliauit, quàm tu? nam cum esses Deus maiestatis, exinaniuisti te forma serui assumpta, & cùm esses opifex mundi, non tamen in eo dominari voluisti, sed in extrema paupertate vitam traduxisti, & inter ipsosmet discipulos tuos professus es te corū ministrū esse,

Ioan. 13. crebro seruiēdo illis, ita vt etiam more seruorū linteo te præcinxeris ad abluēdos humiliter omniū pedes. Deinde si sermo sit de caritate, totam vitā nulla alia in re impēdisti, quàm in obeūdis ciuitatib. & villis, docendo, monēdo, visitando, & sanando infirmos, ac demùm

Hebr. 1. & 9. sanguinem profundēdo & offerēdo te

hostiam

hostiam pacificā in ara crucis pro humani generis salute. Sed heu, quo perfectius Dominus noster obseruauit has regulas, hoc dolendi maiorem causam habemus, quod in mundo tam parum sint cognitæ, & minus obseruatæ. Hoc enim fine Deus nos condidit, suaque imagine dignos reddidit, non vt eum imitaremur in diuinis operibus patrandis, sed vt suæ voluntati obsequeremur, vt placeret nobis, quod placeret ipsi; & displiceret, quod ipsi displicet: atque vt homo se excusare non posset, quasi destitutus esset exemplo, quod imitari posset, Deus ipse se nostra carne induit, exemplarque nostrum, in quod oculos defigeremus, esse voluit, inuitans nos ad imitandum se, non tantùm verbis, cùm dixit, *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde*, sed multo magis viuis suæ humilis conuersationis exēplis. Qui ergo CHRISTI humilitatem non imitantur, sed se super alios attollunt, imaginem CHRISTI non habent. Similiter, qui non amplectuntur eius paupertatem, sed opibus inhiant, nolunt esse similes CHRISTO. nec enim verus discipulus esse potest, qui non imitatur Magistrum, nec vera dici potest imago, quæ non est similis suo primo exemplari. *Matt. 11.*

COLLOQVIVM.

ORA Christum Dominum, vt qua caritate, non omninò repudiauit horum duorum discipulorum preces, imò etiam obtulit eis contrarium eius quod petiuerant, velit quoque semper repudiare tuas preces quæ sanctissimæ voluntati suæ, & saluti tuæ nõ fuerint conformes, illasq; tantum admittere, quas in hunc finem iudicarit esse congruentes; nec vnquam permittere, vt tuo desiderio & voto satisfiat, nisi ad maiorem Dei gloriam animæque tuæ salutem ita expedire videatur.

DOCVMENTA.

1. *CHRISTVS Hierosolymam iter habens agit cum discipulis de sua passione. Vnde discimus, scalam qua ascenditur ad cœlestem Hierosolymam, esse passionem Christi D.N. cuius gradus sunt, excellentes virtutes quæ in ea relucent, vt, humilitas obedientia, patientia, caritas, honoris contemptus, quæ pertas cum reliquis virtutibus: quam vt scalam ascendamus, operam nauare debemus, nec in ea consistere, dum ad culmen perueneriimus in quo expectat nos Dominus ad complectendum coronandumq; illos, qui vsque ad finem perseuerarint.* Matt. 24.

2. *Si duo hi discipuli consilium iniissent cum CHRISTO sicut inierunt cum matre, non tam*

ambitiosam petitionem proposuissent. Vnde docemur, quando de honoribus & dignitatibus suscipiendis agitur, non debere nos consilia inire cum parentibus & cognatis, qui potius cogent nos ad præcipitium, sed cum hominibus pijs & religiosis, qui affectuum humanorum expertes, dicant veritatem, & securum consilium suggerant.

3. Dominus etsi ambitiosum discipulorum animum propè cognosceret, tamen reprehendere, vel asperioribus verbis excipere eos noluit, ne pudefierent: vt intelligerent omnes qui animarum curam gerunt, vt magna benignitate & prudentia agant cum subditis, eosque suauiter à peccatis abstrerreant & ad Deũ deducant: nam sæpius dextra & occulta admonitio plus valet, maximè apud homines intelligentes & capaces, quàm manifesta reprehensio, imò hæc aliquando plus exasperat. & abalienat.

4. His discipulis primum locum, apud Christum quærentibus, respondit Dominus, Nescitis quid petatis; Ac verà ita est, hominem ambitiosum, quando aspirat ad honorum gradus & dignitates, nescire quid agat. Illa enim magno labore & sudore acquiruntur, magna sollicitudine & timore possidentur, ac tandem maximo dolore relinquuntur.

5. CHRISTVS D. N. ijsdem discipulis dicens, Possentné eundem bibere calicem

calicem, quem ipse bibiturus esset, magnam nobis pudifiendi occasionem dedit, dum se offert ad bibendum amarissimum passionis calicem, quem nos nostris peccatis promeruerimus. nos autem, qui peccata ipsa commissuros ne gustare quidem, sed nec primoribus labris attingere hunc calicem volumus.

Ioan. 13. 6. QVANDO Petrus restitit CHRISTO, noluitque sibi ab eo pedes lauari, non legimus quenquam offensum vel scandalizatum fuisse. Sed nunc cum Iacobus & Ioannes petunt assidere CHRISTO in suo regno, omnes discipuli indignantur & obmurmurant. Vnde discimus securius & quietius esse versari in statu humili & abiecto, in quo nullam inuidiæ, nullamque obmurmurationi vel querelæ aliorum occasionem damus, quam in sublimi & honorato, quo omnium inuidiam, odium & æmulationes in nos concitamus; sic vt nunquam in vera pace & tranquillitate, sed in magno metu & angore viuamus.

7. Verum quia necesse est in Ecclesia Dei esse Prælatos & Superiores qui alios gubernent CHRISTVS Dominus noster, præclarè tum documento discipulis dato, tum exemplo suo informat nos, quales debeant esse Ecclesiæ prælati, vt videlicet se existiment & gerant se tanquam ministros & seruos suorum subditorum, ad instruendum eos, iuuandum & succurrendum omni officio caritatis.

8. *Si Christus Dominus orbis, in hunc mũdum veniens, dicit se non venisse vt sibi ministretur, vel honor deferatur, sed vt ipse ministret alijs, sanguinemque & vitam exponat pro illis, quantam causam pudefiendi habent ij Prælati & Pastores, qui officium quidem CHRISTI sibi vsurpant, non vt vacent procurandæ aliorum saluti, sed vt alijs dominentur & imperẽt; non vt eis distribuãt suos reditus, multo minus autem vt vitam ponant, cùm opus est, pro ouibus suis, sed vt fruantur earum lana, laboribusque earum & sudoribus se suosque cognatos impinguent.*

DE

DE CÆCO A CHRISTO SANATO IVXTA VRBEM IERICHO.

MEDITATIO XVI.

EVANGELIVM.

Mar. 10. Luc. 18. PROFICISCENTE IESV de Iericho, & discipulis eius, & plurima multitudine, filius Timæi Bartimæus cæcus sedebat iuxta viam mendicans. Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. Dixerunt autem ei, quod IESVS Nazarenus transiret, Et tunc cœpit clamare & dicere. IESV fili Dauid miserere mei. Et qui præibant, increpabant eum, & multi quoque comminabantur ei, vt taceret. At ille multo magis clamabat. Fili Dauid miserere mei. Et stans IESVS præcepit illum vo-

vocari. Et vocant cæcum dicentes ei. Animæquior esto, surge, vocat te. Qui proiecto vestimento suo exiliens venit ad eũ. Et Iesus interrogauit illum dicens. Quid tibi vis faciam? At ille dixit. Domine vt videam. Et IESVS dixit illi, Respice, & vade, fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur illum magnificans DEVM.

PROPHETIAE.

1. *DOMINVS soluit compeditos, Dominus illuminat cæcos.* *Psal. 146.*

2. *Dominus illuminans oculos, dans sanitatem, & vitam, & benedictionem.* *Eccl. 34.*

CONSIDERATIONES.

DOMINVS pro sua immensa in nos caritate, nunquam sinebat occasionem benefaciendi elabi, nullisque laboribus parcebat, vbicunque videbat se sua præsentia prodesse creaturis. Ibat benedictus IESVS Hierosolymam versus ad perficiendam per crucem nostram redemptionem: nec voluit hoc breue iter suo fructu & lucro animarum carere. Sciebat in vrbe Iericho duos esse cæcos, alterum *Punct. 1.*

in

in ipsa vrbe, alterum foris, vnum cæcum mente, alterum corpore. Prior erat Zachæus publicus vsurarius, Posterior hic Bartimæus filius Timæi, pauper mendicus, In vtroque Dominus semina bonorum desideriorum notarat: vterque enim tenebatur desiderio videndi CHRISTVM, sed dissimiliter. Luc. 19. Zachæus enim cupiebat frui præsentia Christi, cuius opera admiranda sæpe commemorari fortassis audierat. At Bartimæus cupiebat sibi reddi facultatem videndi. Transiens ergo IESVS, vt erat liberalis suorum donorum & beneficiorum dispensator, ingreditur ciuitatem, nec solùm desiderio Zachæi facit satis, præbens se ei videndum, sed etiam proprio eum nomine compellat, seque vltro in domum eius inuitat, vt facta maiori suæ conuersationis & doctrinæ copia, oculos quoque mentis illius illuminaret, vt agnoscens CHRISTVM esse suum Saluatorem, sibi totique familiæ auctor esset consequendæ æternæ salutis. Deinde CHRISTVS vrbe egressus, occasionem quoq; huic pauperi cæco præbet misericordiæ implorandæ, vt perfectam animi iuxta ac corporis ab eo adipisceretur salutem. O viscera amoris plena, ac prorsus, paterna

terna Dei nostri, Bene IESV, quantum zelum semper demonstrasti, quotque vijs & modis salutem hominū procurasti? O anima mea, an putas forte non esse eundem Deum nunc in cælo, qui erat cùm versaretur in terra? an existimas abbreuiatam vel debelitatam eius manum, vt non possit nos amplius saluare? aut imminutam esse ardentem caritatem & amorem erga homines, vt curam pristinam nostræ salutis abiecerit? An non Zachæus, & hic quoque cæcus æquè erant peccatores ac tu, vt CHRISTVS illis præstaret simile beneficium, & non tibi? O quoties idem DEVS non minori amore venit ad te seq; permisit videri & audiri à te, quoties pupugit tuam conscientiam, & ad cor tuum pulsauit, vocando & inuitando te, & tu aspide surdior, ac lapide durior adhuc in tenebris cæcitatis tuæ hęres, sine salutis desiderio, sine cura à Domino hanc beatam lucem obtinendi, quam tantoperè tibi communicare desiderat.

2. CONSIDERA infælicem statum, in quo hic homo versabatur. nam vt habet Euangelium, erat iuxta Iericho, pauper erat, & cæcus, sedebat secus viā mendicans. Vide quot mysteria paucis his

his verbis sint comprehẽsa. Quis enim alius erat iste homo, nisi infelix humanum genus, quod sua culpa exterminatum ex pacifica Hierusalem, ex Paradisi
Gen. 3. terrestris delitijs, vbi cum Deo & secũ tranquillissima pace fruebatur, descendit in Iericho, in hunc mutabilẽ & turbulentum mundũ, vbi in pœnã peccati in manus infernaliũ latronũ delapsũ, exutum est innocentia & iustitia originali, omnibusq; gratiæ donis priuatũ, atq; etiam in donis naturalibus debilitatum. Erat quoq; non solum pauper, sed & cæcũ, nam lethali vulnere, quod accepit in capite suo, primo parente, intellectus fuit læsus, oculique mentis veræ sapientiæ luce priuati. Ac conueniebat sane eum qui non verebatur similis Deo videri, in eo, quod plura; quàm suæ congruerent naturæ, cognoscere desiderare,, remanere cæcum notitia sui & Dei destitutum. Ad hanc huius hominis cæcitatem accessit, quod non insisteret pedibus, sed sederet humi; nec mirum, nam vt scriptum
Eccl. 7. est, Deus condidit hominem rectum rectitudine gratiæ, mente & corde in suum creatorem erectum: verùm per culpam lapsus, cùm suis se viribus dirigere non posset, omnibus cogitationi-

bus

bus & desiderijs in his rebus humilibus & terrenis defixus permāsit. Sedebat ergo, sed secus viā. Quæ verò illa erat via, nisi Christus, dicens, *Ego sum via*; Nō sedebat in via, quia nondū Christum cognoscebat, nec sequebatur, alioquin cęcus non fuisset, cùm dicat Christus. *Qui sequitur me, non ambulat in tenebris.* At tamē cū expectabat, & desiderabat, & ideò dicitur fuisse vicinus viæ; erat vicinus veritati, sed eā nondū inuenerat: nā veritas nondū apertè erat declarata mundo. Medicauit quoq; hic miser homo, & misericordiam implorabat, sed à nemine audiebatur, nec respiciebatur. Bene multi per hanc viā transierant ante aduentū Saluatoris; Primò trāsijt status Leuiticus primorū sacrificiorū legis naturalis; deindè sacerdotalis ceremoniarū & sacrificiorū legis scriptæ: sed heu? nullus in vtroq; statu eum respexit aut subsidio ei fuit; quia nec vllus eū poterat suis necessitatibus liberare. Immò in star huius turbæ quæ Christū præcedebat, illū reprehendebant, eiq; cōminabātur, ac proinde timore pœnę iniecto, potius ei desperādi, quā sperādi de salute occasionē prębuerunt. Venit deniq; hic misericors Samaritanꝰ, hic tātopere expectatus & desideratus à toto mundo, qui

Ioan.14.

Ioan.8.

Luc.10.

qui auditis miserabilibus generis humani vocibus se ei adiunxit, vulnera[ti]
eius vino sanguinis sui lauit, oleoque
misericordiæ suæ abundanter infu[so]
non solùm sanauit & illuminauit, sed
etiam copiosis suis donis, & cælestibus
charismatibus ornauit & ditauit.

3. CAECVS audito strepitu transe-
untis turbę, interrogauit, quisnã transi-
iret; vbi verò cognouit IESVM Naza-
renum transire, ac fortè etiam laudes
eius & miracula prædicari inaudiat,
mox veniens in cogitionem illum
esse verum Messiam in lege promis-
sum, neglectis omnibus alijs, ad solum
CHRISTVM se conuertit, magna vo-
ce ab eo postulans, vt sui misereretur.
Multo tempore hic cæcus hoc in loco
remãserat, eleemosynã ad sustentandã
vitam poscens, sed nunquam popos[cit]
illuminari, nisi quando transijt ill[e]
CHRISTVS. Omnes eramus cæci, [et]
tenebris peccati inuoluti, ac, quod p[e]
ius est, miseriam, cæcitatemq; nostr[am]
non agnoscebamus: quare & hom[o]
suæ miseriæ ignarus, non confugie[bat]
ad illum, qui poterat eum ab illa libe-
rare. Verùm postquam venit Sol iusti-
tiæ, cœpitque in nostris tenebris re-
splendere, tunc homo agnoscens suam
defor-

deformitatem & periculum salutis, cõtinuò cum hoc cœco clamare cœpit, *Fili Dauid miserere mei.* Breuis oratio, sed fide plena, & Spiritu sancto digna à quo fuit dictata, ac etiam CHRISTO ipso ad quem erat directa. Nam vocando eum filium Dauid, confessus est Saluatoris humanitatem è regia stirpe Dauid assumptam; dicendo autem, *miserere mei* confessus est eius diuinitatẽ: idq; non solùm confitendo eius omnipotentiam, quod possit sibi restituere visum, sed etiam credendo quod sola sua voluntate id possit præstare, quod proprium est solius Dei, cui ad subueniendum nostris necessitatibus, nulla alia re opus habet, quàm vt misereatur nostri. Percipiebat bonus hic cæcus strepitum prætereuntium, sed homines ipsos non cernebat. Omnes festinabant videre CHRISTVM, eumque sequi quocunq; iret: sed miser hic homo, indissolubili tenebrarum catena vinctus, nullum ex omnibus membris corporis solutum habebat, nisi solam linguam. Quare cùm CHRISTVM insequi nõ posset pedibus, secutus est voce, clamans. Fili Dauid miserere mei. O tenebras omni luce clariores, ô visum acutissimum cœci, nam cum tot

homines longè viciniores essent
sto, eumque sequerentur, tamen
tantum purum hominem esse
bant: at hic cęcus, licet longius à
sto remotus, agnoscit & confite
um esse DEVM. Nec mirum.
cùm proxima ei esset illa vera lux,
illuminat omnes mundi homines
us illustrauit oculos mentis eius
corporis, prius ab eo ignorantiæ
bras depulit, quam cęcitatis corp
lis, prius ei misertus est, quam
cordiam postulasset; imò hoc
quod Deus illi communicauit tam
ram sui ipsius notitiam, & quod
fide petiuisset sanitatem, maiorem
sericordiam erga eum decl
quam postea reddendo illi vide
cultatem.

4. TVRBAE præeuntes CH
STVM, reprehendebant hunc ca
iubebantque tacere, forte ea opi
imbutæ, non esse honorificum CH
STO, ab homine tam vili & abiect
dari. Verum non erat Dominus
magnis hominibus huius sæcul
indignantur & pudefiunt, si à pa
bus laudentur & honorētur. Do
enim simulatq; vocem huius cæ
diuit, substitit, plus simplicitate

rum illius ex fide viua prolatorum recreatus, quã tot encomijs turbæ ex minori fide profectis. Ex alia parte cæcus quo plus prohibebatur, hoc clamabat fortius: reprehensiones enim illi duplicem dolendi causam afferebant. Alteram, quia, cum nullo alio membro nisi linguæ iuuare se posset, loqui vetabatur. Alteram verò, quod cum cæcus esset, ipsum impedirent, ne visum recuperare posset. Clamabat quoque fortiter, quia hæc natura fidei est, vt cohibita magis accendatur. Vnde & serui Dei in persecutionibus & contradictionibus semper fortiores, magisque inuicti effecti sunt; sicut contra tempore prosperitatis potius debilitãtur & languescunt in fide. Ad clamores ergo cæci substitit CHRISTVS, & cum eo turba vniuersa. Legimus in historijs prophanis rem memorabilem de Cæsare Traiano. Eũ, magnis copijs in bellum proficiscentem, cum in medio itinere afflicta quędam vidua interpellasset, multisque lacrymis togasset, vt iustitiã administraret aduersus percussores filij sui, cuius laborib⁹ vitam suã toleraſſet, illũ, in quã, misericordia motũ vt erat natura admodũ clemens, cũ toto exercitu cõstitisse, tẽtoria in medijs

campis fixisse, nec ante progre-
fuisse, quàm ius mulieri dictum e
Quod exemplum non fuit nisi mag
clementiæ & benignitatis homini
ga hominem. At Deum O. M. cæli
ræque Monarcham subsistere, &
præbere homini cæco & mendico
taque humanitate audire eius nec
tatem, tanta benignitate eum ad se
care & cum eo colloqui, ac denique
ta caritate oculos eius optata luce
nare, hæc, inquam, clementia &
tas hoc amplius excedit hominum
sericordiã, quo Deus Maiestate &
fectione longius excedit omnes
turas.

5. MANDAVIT ergò Dom
hominem illum vocari ad se. Ma
lis potentia verbi CHRISTI, nam
mulatque cognouit se à Domino
cari, illicò radio quasi lucis nou
mente illustratus, ac si iam videret
oculis corporalibus amplius opus
beret, adeundi CHRISTI causa
xit, & abiecta veste magno gaudio
vt quidam Euangelista dicit, quasi
tando accurrit ad eum à quo voca
tur. O si vel particulam gaudij sentir
mus, quod in corde sensit cæcus, cu
intelligeret se à Domino vocari, vel

iam quod sensit Magdalena, quando ei deploranti fratris mortem, dixit soror, Magistrum adesse, seque ab eo vocari, tunc enim ipsa mox & fratris & sui oblita, deserto omnium nobilium, qui ad eam venerant, comitatu, celerrimè ad dilecti sui Magistri pedes accurrit. Ioan. 11. O anima mea, fac te quoque cæcam, claudendo oculos omnibus rebus quæ sunt extra te, & in te ipsam ingrediens, agnosce & confitere paupertatem tuā, & ignorantiam, deplora opera tot peccatorum tuorum mortua, & interno clamore misericordiā postula, si forte Dominus misericordia motus dignetur te vocare ad se, si non illa voce, qua vocauit dilectam suam sponsam, saltem ea, qua vocauit hunc pauperem cæcum, vt apertis mentis tuæ oculis, illum in sua æterna luce contemplari possis verum Deum tuum, veramq; tuā lucem. VERVM benedicte IESV cur à cæco percontaris, quid sibi velit fieri? cum propr ijs oculis eius miseriā videas cur exigis vt voce tibi suam calamitatem declarat, vbi ipsa per se loquitur & clamat? Vbi considera magnum zelum Domini pro salute nostra, & qua ratione omnes actiones suas semper direxerit ad id quod erat

vtilius omnibus. Poterat CHRISTVS cæcum ad primam vocem exaudire, & cæcitate liberare, vti aliâs cum alijs fecerat, sed permisit eum sæpius implorare misericordiam ; permisit eum reprehendi, vt fortius & vehementius clamaret, permisit quoque, vt nullus è tanta hominum turba, ne Apostoli quidem, eius miserentur, & CHRISTO cõmendarent, vt iam ante
Matt. 15. fecerant Cananææ. Denique voluit eũ interrogare, vt in omnium præsentia suam infirmitatem declararet, quidq; à CHRISTO postularet, nempe opus nõ humanum, sed diuinum. Atque hæc omnia Dominus fecit magna sapientia. Primò, vt hic cæcus in sua petitione persistens, resceret in fide & merito, seq; magis capacem redderet gratiæ à Christo accipiendæ. Secundò, vt fides ejus omnibus esset manifesta, ad confusionem & auxilium multorum, sequentium quidem CHRISTVM, sed nondum rectè credentium. Tertiò, vt factum hoc nulli obnoxium esset calumniæ, sed omnes cognoscerent hunc hominem verè cæcum fuisse, cõspecto verò tam manifesto miraculo, mouerentur ad credendum in ipsum, eumq; profiterentur & reciperent tanquam Saluatorem.

6. CAECVS, rogatus à CHRISTO, quid vellet, respondit se aliud non velle, quam vt videat. Erat hic homo non tantum cæcus, sed etiam valde pauper & mendicus & tamen cum Dominus ei potestatem fecisset, petendi quicquid vellet, non petiuit diuitias, vel alia huius sæculi bona, sed facultatem videndi tantum: Petitio verè prudens & desiderium verè angelicum: nam petens videre, desiderabat consequenter videre eum, in cuius vultum desiderant Angeli respicere. Quasi dixisset. Domine non postulo à te aurum vel argentum, sed tantum visum; qui cum tu dixeris, Beatos oculos qui te vident, si ego te videre potero Deũ meum, & Saluatorẽ meum, nihil poterit aliud meæ beatitudini deesse. Ex alia parte benignissimus Iesus, de quo scriptum est, quod non despiciat preces pauperum, sed eorum desiderium exaudiat, non solùm potenti verbo suo illi restituit aspectum oculorum corporalium, verum etiam interno lumine gratiæ suæ aperuit oculos mentis. Neque mirum est vocem Christi conuersam in lucem huius infirmi, nam erat verbum veræ lucis ab alio delapsæ ad illuminandos

1. Pet. 1.

Luc. 10.

Psal. 9.

Luc. 1.

eos qui sedebant in tenebris & umbra mortis. Subiunxit deinde. *Fides tua saluum fecit.* Vbi perpende, morem dominī fuisse, vel laudādi eorum, quibus similia beneficia præstabat, fidem, non sanitatem quam dabat, attribuendi meritō ipsius fidei. Quod faciebat, non quod in nobis sit aliqua sufficientia aut gratia ad alias gratias à sua Maiestate promerendas, cùm quicquid habemus eius dona sint & diuina beneficia; sed primo, pro sua modestia & humilitate ad cauendam iactantiam, & declinandam Iudæorum inuidiam, secundò ex amore ingenti, quo nos complexus est honorare, & bona sua in nobis laudare, nosque gratiæ suæ cooperatores habere. Tertiò, pro auxilio & salute aliorum, vt intelligentes tanti à CHRISTO hanc virtutem fieri, eiusque admirabiles effectus quos operabatur in aliis qui illa prædīti erant, mouerentur ad imitandam eorum fidem, & sic credendo in CHRISTVM ipsi quoque participes fierent æternæ salutis. Considera denique, hominem hunc, postquam receptam à CHRISTO sanitatem, neque recessisse, neque ad consuetam sessionem & locum reuertisse, sed neque amplius mendicasse; sed

1. Cor. 9.

ante acceptum hoc beneficium se ardentem & constantem in fide declarauerat, sic post illud acceptum, se demonstrasse gratum, glorificando Deum, & sequendo CHRISTVM Saluatorem. Iam bonus cæcus ingressus erat viam, videbat, & agnoscebat veritatem quare iudicabat non esse necessarium amplius sedere, sed potius ambulandum deinceps, & via illa insistendum, quæ ad vitam æternam duceret: nec opus habebat in posterum mendicare, quia inuenerat cælestem illum thesaurum, in quo omnes thesauri erant reconditi. Felix cæcus, non *Col. 2.* sum filius Timæi, id est, cæci. (id enim significat nomen Patris,) sed filius lucis, quia tam clarè eam agnouisti, & tanta constantia es sequutus: Neque etiam opus habes duce, imò gratia diuina factus dux & Magister aliorum, tuo exemplo permouisti omnes illas turbas ad credendum in CHRISTVM, tecumque laudandum DEVM & glorificandum, à quo tanta beneficia recepisti.

7. IAM verò mi Domine, quoniam hac tua bonitate & liberalitate erga hunc miserum hominem demonstrata, me quoque inuitas ad exponen-

dam meam infirmitatem & inopiam, quippe cum me non minus pauperem & cæcum deprehendam, quam ille fuerit, quid melius exoptare, aut petere à te possum, nisi illudipsum quod cæcus à te petijt, nempe vt videam? Non igitur peto, neque honores huius mundi, neque opes, neque voluptates, quia hæc potius excæcant suos possessores; sed peto primo, vt largiri mihi velis viuam fidem, vt cognoscam te solum & verum Deum, & pariter viam veram demonstrare, qua ad te perueniatur. Secundò, vt possim cognoscere huius sæculi vanitatem vt omni humanorum affectuum caligine ab oculis mentis meæ remota, non sim propensus ad hæc terrena, sed potius addictus contemplationi cælestium. Tertiò, vt agnoscam & videam omnes meas imperfectiones, & peccata contra tuam Maiestatem commissa, vt dolere de eis possim, ijsque desletis per pœnitentiam actam viram emendare. Quartò vt præ oculis semper habeam finem vltimum vitæ meæ, *ne vnquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus præualui aduersus eum*. Denique vt per suam singularem gratiam post hanc

Ioan. 14.

Psal. 12.

vitam

vitam aperti oculis contemplari possim æternum tuorum Sanctorum splẽdorem, teque Deum meum in gloria tua à facie ad faciem, vt perfectè cordis mei desiderium expleatur, & satietur, ac possim dicere cum Propheta. *Sicut audiuimus, sic vidimus in ciuitate Domini virtutum.* *Psal.* 16. *Psal.* 47.

COLLOQVIVM.

ROGABIS CHTISTVM IESVM lumen luminum, & omnis lucis fontem, vt sicut affectu misericordiæ misertus cæci, qui tanta fide ei acclamabat, dignatus est eius aperire oculos, eumque illuminare, ita lucis suæ radijs velit quoque tuum intellectum illustrare, vt melius illum contemplari possis, cognoscere teipsum, atque etiam instruere & adiuuare tuos proximos: dignetur quoque diuinæ gratiæ suæ luce tuum cor illustrare, vt in omnibus vijs tuis illo vtaris duce, illum imiteris, illumque super omnia ames & timeas, faciendo in omnibus rebus tuis sanctam eius voluntatem.

DOCVMENTA.

1. HIC cæcus desiderio recuperandi visus ardens, sedebat secus viam, quam dominus transibat, in eaq; perseuerans, implorando misericordiam, à Christo exaudiri & illuminatus. Quam diu peccator sedet secus viam mundi, nec peccatorum occasiones cauet, artibus fraudulentis vtitur, sectatur honores, voluptates, & delitias huius seculi & carnis, non cogitet se vnquam ad diuinæ gratiæ lumen peruenturum. Nam per has vias non ambulauit Christus, sed diabolus, & finis eorum est mors & damnatio æterna. Ex alia parte, qui non ignari miseri & periculi status sui, & salutis suæ cupidi, adiungunt se viæ CHRISTI, occasiones que & pericula peccati fugiunt, cum hominibus pijs Deum timentibus conuersantur, verbum Dei libenter audiunt, si in hoc statu perstiterint nec cessent implorare Dominum misericordiam, procul dubio exaudientur, & lucem suæ gratiæ cum æterna salute consequentur. Eccl. 21.

2. Cum cæcus inciperet acclamare, CHRISTVS in itinere progrediebantur, cum vero acclamauit fortius, CHRISTVS substitit. Sæpe contingit, dum vacamus precibus, aut gratiam à Domino postulamus, vt videatur Deus longius, à nobis abesse, nec vela nostra exaudire: sed si eius bonitati fixi constanter perseuerauerimus, experiemur eum nobis

nobis esse vicinum, & misericordiæ sinum aperire.

3. Turba quæ IESVM præcedebat, & cæcum reprehendebat, quod misericordiam posceret, significat turbam cupiditatum carnaliū, & tumultum passionum inordinatarum, quæ distrahentes mentem, & cor peccatorum occupantes impediunt, quo minus veniat IESVS ad nos illuminādos, Sed velut cæcus, quo plus reprehendebatur, hoc clamabat amplius: Sic nos quo plura impedimenta occurrunt salutis nostræ, hoc ardentius orationi insistere debemus, & ad Dominum clamare, vt nostri misereatur.

4. Turba arguebat & comminabatur cæco vt taceret; ille verò vehementius clamabat. Sic multi hodie faciunt, qui, si quem videant desiderio suæ salutis accensum velle peruersam vitā deserere, & CHRISTVM adire, aut relicto sæculo amplecti vitam religiosam, eum grauibus verbis, & aliquando etiam interpositis minis, increpant, vt bono proposito suo renunciet. At serui Dei, obturatis ad hominum obloquia auribus, posthabito omni pudore & respectu humano, debent exemplo huius cæci non commoueri, sed maiori potius ardore in via inchoata persistere, ac tanto longius in virtutis & perfectionis studio progredi, quāto ab hominibus mundanis magis deterremur, & retrahuntur.

5. CHRISTVS videns cæcum implorare suam misericordiam, non est progressus longius, sed expectauit, donec ille ad se veniret: docens hoc exemplo Principes & Prælatos, dum animaduertunt pauperem aliquem posse habere audientiam ad exponendum suam necessitatem, debere eos vocare ad se, benigneque audire, & quod iustum est respondere.

6. Cæcus, quamuis turbæ eum conarentur a clamore cohibere, nunquam à clamore cessauit, donec illi responderetur, vt æquo animo esset, vocari ipsum à Domino. Sæpe accidit in exercitio orationis, hominem variis cogitationibus agitari, & à negotiorum sæcularium turbis in tam sancto opere impediri: sed seruus Dei non debet idcirco vel turbari, vel abijcere orationem, sed contentiori studio potius in illa persistere: nam tandem superata omni difficultate, inueniet se magna consolatione & pace in conspectu Domini perfundi.

7. Cæcus à CHRISTO vocatus, abiecit mox, vt habet Euangelium, vestem suam vel pallium & Christum adijt, & patefacta sua infirmitate, postulauit ab eo sanitatem: eaque recuperata, ad consuetum locum non rediit, sed gratias egit glorificando Deum, & Christum deinceps sequendo. Non aliter faciendum est peccatori, quando se bona aliqua inspiratione aduertit à Domino vocari, vel quando per a-

liquam

liquam afflictionem eb eodem visitatur: nẽpe debet confestim deserere pallium pravæ consuetudinis peccandi, & cũ firmo proposito de cætero nõ peccandi, ad Domini pedes sese abijcere, confitendo infirmitates suas spirituales & misericordiam pro illis implorando. Quam vbi à Domino obtinuerit, non debet amplius post tergum respicere, redeundo ad veterem consuetudinem & occasiones peccãdi, sed Deo gratias reddere, non ore modo, sed etiam operibus bonis: Nam aliud non est, sequi Christum, vt fecit hic cæcus, quam insistere virtutũ eius vestigijs & exemplis, neque potest homo vllare magis Deo beneficia ab eo accepta compensare; quàm glorificando, & bonum operum excitatione illum sequendo.

8. Dominus interrogauit cæcum, quid vellet sibi fieri? Tam bonus est Dominus, vt beneficia omnia quæ constituit nobis impartiri, velit dare ad nostram petitionem, vt sua dona gratuita ita fiant quoque nostra merita: atque idcirco, licet nostras necessitates cognoscat, antequam eum deprecemur, nihilominus inuitat nos ad petendum etiam importunè, dicens. Petite & accipietis, quærite & inuenietis, pulsate & aperietur vobis. Matt. 6. 7.

9. Turbæ quæ prius cæcum reprehenderant, post conspectum miraculum, cæperunt cum eo laudare Deum. Magna est virtutis potentia: licet enim habeat multos hostes & per-

persecutores, ad extremum tamen semper victoriam obtinet. Sic crebro videmus euenire, qui illudunt seruis Dei, & detestantur eos, qui amore salutis se abstrahunt à consuetudine huius mundi adhærent CHRISTO, demum à propria conscientia, & exemplo virtutum conuictos admirari, & reuereri eos, quos ante vituperarant, sæpè etiam emendata in melius viuendi ratione, eos imitari.

10. *Per cæcum designatur peccator, qui dum est in peccato mortali, verè est cæcus mente. Hic ergo tunc sedet iuxta viam, quando incipiēs cogitare de salute sua, appropinquat Christo, qui est vera via, deducēs hominem ad vitam. Tunc quoq; sublata voce implorat miseri cordiam, quādo cum dolore & lachrymis deprecatur peccatorū suorū veniam. Turba, quia illū reprehendit, sunt mundus, caro & dæmon, qui peccatorē à pœnitentia & confessione de peccatis facienda auocant, nam turba cupiditatum carnalium illi adblanditur, turba hominū mundanorum illum persequitur, turba vero dæmonum illum in fraudem inducit. Verum quo impugnatur vehementius, hoc exemplo huius cæci debet pugnare ardentius & alacrius, & cum desiderio & oratione ad Deum clamare, nec de diuina misericordia diffidere, quia circa dubitationem tandem exaudiet, & vocando illum ad se, lucem & tranquillitatē animi illi restituet.*

DE

DE INGRESSV CHRISTI IN DOMVM ZACHAEI.

MEDITATIO XVII.

EVANGELIVM.

INGRESSVS IESVS perambulabat Iericho, Et ecce vir nomine Zachæus, & hic princeps erat publicanorum, & ipse diues, & quærebat videre IESVM quis esset, & non poterat præ turba, quia statura pusillus erat. Et præcurrens ascendit in arborem Sycomorum, vt videret eum, quia inde erat trāsiturus; Et cùm venisset ad locum, suspiciens IESVS vidit illum, & dixit ad eum. Zachæe festinans descende, quia hodie in domo tua oportet me manere. Et festinans descendit, & excepit illum

Jum gaudens. Et cùm viderent omnes, murmurabãt dicentes, quod ad hominem peccatorem diuertisset; Stans autem Zachæus, dixit ad Dominum. Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus, & si quid aliquem defraudaui, reddo quadruplum. Ait Iesus ad eum. Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod & ipse sit filius Abrahæ. Venit enim filius hominis quærere, & saluum facere quod perierat.

PROPHETIAE.

Psal.9. 1. *Desiderium pauperum exaudiuit Dominus, præparationem cordis eorum audiuit auris tua.*

Sap.6. 2. *Sapientia facile videtur ab his, qui diligunt eã, & inuenitur ab his, qui quærũt illam: præoccupat qui se concupiscunt, vt illis se prius ostendat.*

Ezech.33. 3. *Si impius egerit pœnitentiã à peccato suo, fecerit iudicium, & iustitiam, & pignus restituerit, rapinamq; reddiderit, in mãdatis vitæ ambulauerit, vita viuet, & non morietur, omnia peccata eius quæ peccauit non imputabuntur.*

Ibidem. 4. *Nolo mortem impij, sed vt conuertatur à via sua & viuat.*

CON-

CONSIDERATIONES.

IESVS benedictus ingressus ciuitatem Iericho, ambulauit per illã. Hæc est antiquissima & illa famosa ciuitas, quæ primo loco à magno illo belli duce Iosue in ingressu terræ promissionis fuit capta, omnibusque habitatoribus eius cæcis funditus vastata. Saluator ergo mundi, qui non ad perdendas, sed saluandas animas venerat, sicut Iosue hanc ciuitatem obsedit & circuiuit ad eam destruendam, ita ipse, vti redemptor, eandem obsedit, & perambulauit ad eam saluandam. Et sicut idem Dominus in lege veteri fuerat erga hanc ciuitatem DEVS vindictæ, sic nunc volens eam restituere suæ gratiæ & beneuolentiæ, se demonstrat erga eam patrem misericordiæ & omnis consolationis. Siquidem eam tum diuina sua præsentia, tum doctrina sua atque miraculis nobilitauit. In ea enim lucem reddidit cæcis, principem publicanorum Zachæum conuertit, totamq; eius familiam ad salutem adduxit. Quid vero aliud significabat hæc vrbs Iericho, quod interpretatur *Luna*, nisi hũc mundum volubilẽ & inconstantem? qui rectè dicitur cæcus, quia priuatus oculis & lu-

Punct. 1.

& luce intellectus, non cognoscebat nec colebat suum Creatorē. Erat quoq; domus publicanorum & peccatorum: nam vt dicit Apostolus S. Ioānes. *Mundus totus in maligno positus est.* nec mirum, quia princeps & caput illius erat dæmon omnium peccatorum princeps. Vtrego Saluator lux mundi ad hanc ciuitatem Iericho peruenit, illuminauit tenebras ignorantiæ illius, salutemq; æternam illi apportauit. Ingreditur autem bonus IESVS Iericho, nō vt Iosue armatus, sed vt auctor pacis, non ad eam euertendam, sed restaurandam. O si vidisses illum hominū amatorē oberrantem per vrbem, & studiosè quærentem peccatores, vt aliquem ex illis ad se attrahere & saluare posset. Vide quomodo ibat tanquā bonus Pastor totus sollicitus in quærendis ouibus aberrantibus vt eas reduceret in suum ouile. Ibat tanquā Medicus ingēti amore animas infirmas quærens, & cupidus restituendi illis sanitatē; ibat velut peritus Magister ad docendum homines viam salutis. ibat deniq; instar callidi venatoris cum summo desiderio agendi prædam non iam ferarum syluestrium, sed animarum & cordium humanorum. Et ideò non parcebat labori, sed semper am-

1. Ioan. 5.

Ioan. 10.

ambulabat, nunc huc, nūc illuc, extendēs prædicationis suæ & miraculorū rete: aliquādo etiam simplici aspectu corda quasi telo feriens, admirādaq; potētia & suauitate ad se attrahens. Sic cepit Magdalenam, quæ capta aduoluit se ad sanctissimos eius pedes, & lachrymis sordes interiores animæ suæ abluit, ac ex meretrice publica, facta est speculū pœnitentium. Sic fecit Matthæo, quando eum respexit, & ab iniquitatis telonio vocauit ad perfectionem vitæ Apostolicæ. Sic deniq; dulcissime & misericordissime Domine, fecisti huic peccatori Zachæo, nam non ante egressus es ex vrbe Iericho, quam animā eius prædatus esses, eumq; clementer ad pœnitentiæ statū vocasses. Heu, Domine mi, quot sunt hoc tēpore homines qui expertes gratiæ tuę instar bestiarū & ferarum syluestrium obsequuntur suis cupiditatibus inordinatis & carnalibus? Age Domine, per eadem misericordiæ viscera, quib. iam ex alto nos visitasti, emitte, obsecro, quoq; nunc de cælo sagittas potentes & salutares in animas nostras, timore tuo sancto & amore transfixæ, deserant omnes consuetudines carnales & beluinas, & initium faciant vitæ piæ & Christianæ ad hono-

Luc.7.

Matt.9.

Luc.1.

Psal.118.

rem

rem & gloriam diuinæ Maiestatis.

2. CONSIDERA statum Zachæi antequam cælesti gratia præuentus alium hominem mutatus esset, & de ta rerũ terrenarũ cupiditate, parat fieret copiosarum benedictionũ, ineffabilis Dei bonitas illi cõmuni uit. Erat Zachæus homo passim nec nõ fama virtutũ, sed vsurarum & ra rum iniustarum rapinarum, quibus cupletior erat factus; deinde ob sum quoque authoritatem: erat enim pri ceps & caput publicanorum, qui tẽporis pro publicis peccatoribus, fraudes & dolos, qui in illo officio co mitti solent, habebantur. Iam ergo co gita quis status esse potuerit Zachæi, quo auaritia coniuncta cum auctori tate humana dominabatur, vbi non erat modus, neque terminus inexpleb lis cupiditatis lucrandi, & amor pe niæ, velut densissima nebula ita obtu xerat pectus, vt oculos in cælum ad ra bona attollere non posset, & Deum non cognoscebat, nõ quærebat, nec mabat aliud, quam opes terrenas, & na temporalia: & quia honestis artib instituto suo facere nõ poterat satis, auaritia impulsus totum se in mare quitatis immergebat, atque ita miser

bona

homo longius in dies à Deo recedebat, non animaduertens, quo maiorē quæstum faceret caducorū bonorum, hoc se indigniorem reddi thesauris cælestibus. O status verè infælix. O vita miserabilis eorum, qui velut mancipia sinunt se hoc pessimo auaritiæ vitio irretiri. Verum tu Pater misericordiæ, qui non vis mortem peccatoris, sed vt conuertatur & viuat, & ideo dissimulas peccata hominū propter pœnitentiam, iam multo ante decreueras hanc miseram animam è tantis tenebris eripere, diuinique amoris tui igne obscurā illam nubem, quæ oculos mentis eius operuerat colliquefacere Atq; ideirco tam clemēter inspirasti cordi eius sanctum desiderium, quo permotus tui videndi cupiditate teneretur, videndo autē ad obtinendam salutem perduceretur, vt voce exaltationis vnà cum fideli tuo seruo Iacob dicere posset. *Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea.* Vide quàm bonus & suauis est Deus, quam promptus est ad præbendam homini occasionem, vt peccare desistat & ad se conuertatur; quanta benignitate cū præuenit, & quanto amore postea cum recipit. Nunquā Zachæus adijsset Christū, nisi CHRISTVS

Ezc.18.33.

Sap.11.

Gen.32.

prius

prius adijſſet ipſum, & dignatus fuiſſet ambulare per Iericho. Nũquam etiam Zachęus deſeruiſſet negotiationem ſuam ad videndum CHRISTVM trãſeuntem, ſi cordi illius nõ prius impreſſiſſet deſideriũ videndi ipſum. O animę Chriſtianæ, ſi miſeria & fœditas peccati non ſufficit, vt ab eo abhorreatis, & confeſtim illum deſideretis, minimè vos moueat tanta bonitas & benignitas veſtri redemptoris, vt præteritis erratis per pœnitentiam deletis, conuertamini ad ipſum, dum vobis largitur tempus & commoditatem, dum vobis eſt proximus, & tranſit per viciniam veſtram. Vę illi, qui cum vti poſſet hac ſua diuina bonitate & longanimitate, ſua culpa neglexit: veniet enim tempus cũ vti optabit, & non poterit: & tunc quo maior fuerit Dei patientia in expectanda pœnitentia, hoc durior erit ſeueritas iuſtitiæ in caſtigando.

3. CONSIDERA quod etſi talis fuerit Zachæi ſtatus, qui poterat eũ potius prouocare ad contemnendum humilem IESVM, quàm amplectendum, erat enim homo copioſus & potens, ac deprauatæ vitæ; nihilomins magnum videndi CHRISTI deſiderium oſtenderit, ſciebat enim beatos oculos eſſe

qui
eſt
præ
van
ſed
deſi
quo
rãda
exer
ſtum
ſibi
neg
te,
& la
inſil
itaq
ſed
cũſta
nim
CH
co n
obſt
do o
tur.
dim
tern
pro
CH
Hæc
thun

qui eũ videre posſent; & ideo egressus eſt domum ſuã, omniaq; negotia, quæ præ manibus habebat, deseruit, non ex vana quadam curioſitate, vt Herodes, ſed ex deuotione, bonaq; voluntate, deſiderans cognoſcere præſentem, de quo ex hominum ſermonibus admirãda quædam narrari audierat. O quot exemplo Zachæi cupiunt videre Chriſtum, & eſſe beati; ſed ita, vt nulla in re ſibi incõmodare velint, nolint quoque negotia & lucra temporalia relinquere, multo minus verò manus ad opera & labores extendere, vt vnà cũ Zachæo inſiliant in arborẽ crucis. Deſiderabat itaq; Zachæus videre CHRISTVM, ſed nõ poterat præ turba, quæ illũ circũſtabat. Vide, neminem, tam citò in animo conſtituere poſſe de imitando CHRISTO, eiq; adhærendo, quin illico multa ſe obijciant impedimenta & obſtacula, quibus retardetur, & aliquando omnino à ſua conuerſione reuocetur. Zachæus quidem duo habuit impedimenta. Vnum internum, alterum externum, nempe turbam, quæ crebrius pro ſuo more impediuit venientes ad CHRISTVM, vt ab eo iuuarentur. *Luc. 18.* Hæc conata eſt impedire cæcum Ierichuntinum, ne obtineret à Chriſto o-

culorum lumen, dum eum reprehendit, & minatus est, ni taceret. Hæc impe-
Matt. 9. diuit paralyticum, vt aditum habere non posset ad CHRISTVM. Hæc etiam illudens CHRISTO, impedire voluit, ne excitaretur à mortuis filia Archisynagogi. Quamobrem mirum non est, si impediuerit quoq; Zachæi, ne videre posset Christum. Haud secus solet importuna & malitiosa hæc turba magna impedimenta opponere illis, qui amore Christi se totos dedicare volunt diuino cultui & seruitio; nam in hos statim incurrunt parentum & cognatorum, opum, honorum, & voluptatum turbæ, ac mille artib. & dolis diabolicis conantur illorum institutum retardare: cum tamen cõtra, si quis longè recedat a Deo, dedatque se solutioni vitæ & peccatis, nullũ habeat repugnãtem, nullum monentem vel deterrentem, immò verò etiam non desint, qui factum eius collaudent, & se illi socios & comites addant, vt citius illum præcipitent in infernum. Proh dolor, co iam impietas progressa est, vt si quis sãluti suæ operam dare velit, vndique inueniat obiocutores, & hostes: si autẽ ruere velit in tartara, non desit qui operę & consilio adsit & patrocinetur.

Al-

Alterum impedimentum internum Zachæi erat, quod esset statura pusillus: hæc enim eum impediuit, quo minus in tanta hominum multitudine CHRISTVM præsentem intueri posset. Pusillus erat corpore, sed animo excelsus, corpore erat in terra, sed mente tangebat cælum, immò quo humilior erat in seipso in tanta turba, hoc sublimior erat in cælo apud Deum, cùm dixerit. *Qui se humiliauerit sicut parvulus iste, hic maior est in regno cælorum.* Matt. 18. Hic vide quam bene fecerit Zachæus, quod sui principatus, opumque immemor, instar hominis vilis & plebæi, immò pueri, in conspectu tantæ multitudinis cucurrerit, & arborem ficum proximam viæ quam CHRISTVS transibat, conscenderit: neque valde laborarit ludibrio à Iudæis haberi, quod homo tantus in arborem insiliret causa conspiciendi hominis pauperis & humilis, cuiusmodi erat IESVS. O eximiam prudentiam Zachæi non humanam sed diuinam, qui tam bene norat omnes huius mundi respectus pedibus supplantare: quare meruit non solum CHRISTVM videre, sed etiam ab eo videri & vocari, imò recipere eum

& in domum & in animam suam.

4. CONTEMPLARE nunc Zachæi in hac arbore, quanto desiderio & deuotione Dominum aduenientem expectarit, vt dulci eius aspectu perfrui posset, existimans se ea re beatiorem, quam omnibus alijs huius vitæ delitijs futurum. Vide quam præclaras virtutes, hoc exiguum boni desiderij semen produxerit in eius anima. Nondum Zachæus audierat dicentem Christum,

Matt. 16. *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suã, & sequatur me.*

Et iam factis incipit præstare Euangelica consilia: abnegat enim seipsum, dum nullam rationem habet suæ dignitatis: nullam obloquiorum, vt suo proposito faciat satis. Cæpit quoq; tollere crucem, dum non fugit laborem insiliendi in Sycomorum, quæ dicitur fœcus fatua. Quæ arbor non aliud significabat, quam CHRISTI crucem,

1. Cor. 1. quæ teste Apostolo, Iudæis fuit scandalum, & gentibus stultitia. Denique & secutus est CHRISTVM desiderio interno, & cordis præparatione. Vnde mirum non est IESVM, cum ad locum illum peruenisset in solum Zacharum, neglecta turba qua stipabatur, fuisse intentum, eumque vocasse, secundum illud

illud, quod per Prophetam dixerat, *Ad Esa. 66.*
quem respiciam, nisi ad pauperculum, & contritum spiritu, & trementem sermones meos?
Erat quidem Zachæus diues nummis, sed inops virtutum & gratiæ cœlestis: sed tamen contritus corde, à tempore enim quo CHRISTVS illi immisit desiderium videndi se, in alium hominem mutatus est, cæpitque se disponere ad gratiam, quam Dominus suo respectu illi postea communicauit. Timebat quoque DEVM: licet enim alio modo potuisset videre Christum, parando viam & aditum per turbas, tamen conscientia peccatorum suorū à qua pungebatur retractus, non audebat in conspectum eius prodire, vel propius cum accedere. Verum illi diuini oculi, qui non in externam speciem, sed in internum cordis affectum conijciebantur, in solum publicanum pro peccatore se agnoscentē conuersi sunt, huic soli IESVS suo respectu attulit gratiam & remissionem peccatorum, alijs omnibus relictis, qui se reputabant iustos, & Zachæum aspernabantur. Bonum igitur fuit Zachæo vidisse Christum, sed multo melius visum fuisse à CHRISTO. Hic cogitare potes, quantus amoris ignis diuino illo Chri-

sti intuitu in corde Zachæi accensus fuerit, quod, excluso omne desiderio & affectu terreno, ineffabili gaudio & consolatione repleuit. O anima mea tepida; anima negligens, quam exile in te desiderium est videndi Deum gloriâ & Maiestate circundatum; comparatione ardoris quo hic publicanus, orbatus licet fidei lumine, flagrauit, vt videret eum tantum corporaliter. Hoc desiderabat olim bonus Moyses cùm dixit *Si inueni gratiam in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam.* Hoc quoq; desiderio ardebat sponsa, dicens, *Indica mihi, quem diligit anima mea, vbi pascas, vbi cubes in meridie?* vbi, nimirum beatissimo tuo conspectu pascas tuos electos, & vbi circundatus perfectissima, splendidissimaque luce, qualis solet esse in meridie, perpetua quiete & tranquillitate fruâre? Sed mirum non est tibi non inesse hoc sanctum desiderium, cum careas amore, ex quo illud procedit. Certè si non teipsam tantopere amares, & res mundi, sed totum amorem tuum collocares in Deo creatore tuo, nō dubium est, quin tu, non secus quam qui obscuro diuturnoque carcere conclusus summo desiderio tenetur per fruendæ lucis, optatura sis cito ex hac

Prou. 8.

Exod. 33.

Cant. 1.

tene

tenebroſo ergaſtulo, corpore ſcilicet mortis huius egredi, vt iucundiſſima viſione ſolis iuſtitiæ, qui cæleſtem & Sanctam Hieruſalem illuſtrat, aliquando perfrui poſſis. *Rom. 7.* *Apoc. 21.*

5. DOMINVS igitur attollens gratioſiſſimos oculos ſuos, reſpexit Zachęum & in ſignū beneuolentiæ compellauit eum ſuo nomine, dicens. Zachæe feſtinans deſcende. O bonitas infinita Saluatoris. Non aliud deſiderabat, nec quærebat Zachæus niſi videre faciem tuam: qua conſpecta ſumma conſolatione eſt affectus. Quid ergo bone IESV cum vocas, cur iubes deſcendere? quid opus erat tanta feſtinatione? Ardenter amat Dominus animas noſtras, & ideo tanta eius promptitudo eſt in conferendis gratijs & beneficijs ſpiritalibus, vt omnē moram grauatim ferat. Volens ergo miſericordiā præſtare, & remunerari Zachæum, ob deuotū affectū quē erga ſe demōſtrabat, mandat ei vt ſubitò ex arbore deſcēdat. Primū verò & maximū beneficiorū omniū quæ Dominus illi vnq̄ præſtitit, fuit illud, qđ mox ſubiunxit. *Quia hodie in domo tua oportet me manere.* O caritas magna nimis, ô pietas verè admirabilis. Non cōtentus fuit huic vnicus animarū noſtra

rum amator, facere illi sui copiã, præbere videndum, & tam familiariter alloqui, verumetiam, quod Zachæus non dico petere, sed ne cogitare quidem audebat, voluit spõtè diuertere in domum eius, & cum eo cibum sumere. Legimus non semel Dominum rogatum & inuitatum, cibum cum alijs sumpsisse: nusquam autem legimus, nisi hoc loco, quod non inuitatus, seipse inuitarit. Quanquam ne iam quidem, nisi Zachæo inuitatus, videri potest adisse eius domum, nõ ratione inuitandi ordinaria, sed alia multo efficaciore, vt potuerit dici non solum inuitatus, sed etiam impulsus ad eundum. Vnde & rectè Dominus dixit, *Oportet* me manere in domo tua. Non audierat quidem CHRISTVS vocem Zachæi inuitantis, sed bene viderat affectũ & desiderium eius recipiendi CHRISTVM in domum suam, nisi propriæ indignitatis conscientia obstitisset. Atque hæc ipsa Zachæi humilitas apud CHRISTVM fuit inuitatio valde efficax. Plus enim à Christo impetrat, qui interdum quidem rem aliquam desiderat, & ob imperfectionum suarum conscientiam non audet eam expetere, quam qui suæ iustitiæ confisus audet Christum

ad se inuitare. Eiusdem efficaciæ fuit illa inuitatio Petri, cùm dixit Christo. *Exi à me, quia homo peccator sum Domine,* quia sua profunda humilitate potius inuitauit Christum ad se, quàm reiecit, causamq; dedit vt CHRISTVS propius se illi adiunxerit. Similiter cùm dixit Centurio, *Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum*, non ideo occlusit ianuam CHRISTO, immò magis prouocauit eum, vt vellet animam eius ingredi, & omnia beneficia sua spiritualia ei cõmunicare. Cæterum, quæ necessitas est ista, bone Domine, qua dicis te compelli vt diuertas in domum Zachæi? Tu enim, cuius est cælum & terra, nulla re nostra opus habes. Vbi considera, Dominum dixisse illud esse necessarium. Primò, quia hæc erat voluntas æterni sui Patris, & ipse hoc fine in mundum venerat sicut paulò post dixit, vt quæreret, saluaretq; quod perierat, inter quos erat & Zachæus. Dixit deinde esse necessarium, quia ad id illum impellebat immensus amor, quo erga nos flagrabat, & summum desiderium salutis nostræ promouendæ, quo fit, vt quoties initia bonæ voluntatis in aliquo deprehendit, mox illi obuiam quasi eat, cum præueniat, suam-

Luc. 5.

Matt. 8.

Psal. 88.

Sap. 6. que operam offerat ac benignam eam-
que manum porrigat ad extrahendum
illam à peccato, & perducendum ad
Luc. 15. vitam æternam. non secus, quam fecit
ille clementissimus Pater, qui, conspe-
cto à longe filio suo prodigo humi-
ter cum dolore anteactæ vitæ domum
reuertente, ex amore magno quo eum
prosequebatur, non expectauit, donec
appropinquasset, sed sponte illi occur-
rit, amplexus est, & dato osculo pacis
tanquam amātissimum filium recepit.
Præterea admodum generosus & ma-
gnanimus est noster Deus: non nega-
dare parum amicis suis, sed multum,
non res paruas, sed magnas. Vnde pro
terrenis dat cælestes, pro temporali-
Matth. 19. bus æternas. Atque ipse etiam dixit,
si quis nomine suo rem aliquam huius
mundi reliquerit, centuplum recepturum
in hac vita, & in altera vitam æ-
ternam. Zachæo satis erat videre Chri-
stum corporaliter, verum qui in con-
ferendis beneficijs non respicit merito-
rum recipientis, sed magnitudinem &
excellentiam donatoris, non solum
voluit videndum se præbere Zachæo,
sed etiā diuersari voluit in eius domo,
vt diuturnius, & commodius pollet
frui

frui sua desiderata præsentia; & quod amplius est, ipsi, totique eius familiæ gratiam suam, & salutem æternam impertiuit.

6. CONSIDERA quanta consolatio & voluptas Zachæo fuerit, videri, præter omnem suam expectationem, se ab eo, quem tantopere videre concupierat, tanta humanitate & beneuolentia tractari, & voluntati suæ tam abundanter fieri satis. Vnde cogita quanta celeritate, & gaudio ab arbore desilierit, quantaque reuerentia se ad pedes tam benigni Domini abiecerit. Ex alia parte bonus IESVS, atque si fine suo potius esset, ouiculamque perditam reperisset, quam quæsierat, deserta turba solus cum Zachæo in domum eius abijt: vbi, vt habet Euangelium, cum gaudio est receptus. Quod verò gaudium deesse poterat ei, qui habebat secum Deum pacis & consolationis? Nunquam vel in mentem venire potuisset bono Zachæo CHRISTVM in domum suam venturum. Sicut turbæ quoque nouum & peregrinum visum est, tantum prophetam, quem ipsi ob doctrinã & miracula tanti faciebant, posse habitis tot hominibus honoratis & pijs eũ comitantibus,

diuertere in domum publicani, homi-
nis per vsuras & rapinas infamis. O
quàm longè abest iudicium Dei à iu-
dicijs hominum. Tunc domus illa,
quæ ob iniquos contractus & negotia-
tiones prius erat infernus, vno mo-
mento ad ingressum CHRISTI
facta est paradisus, sanctitate, iusti-
tia & caritate plena; Dominus cum
suo ingressu, & Zachæum, & to-
tam eius familiam sanctificauit. Qua-
re & Zachæus ante in proximos iniu-
stus, factus est iustus, omnia male par-
ta restituendo, atque etiam ex auaro
factus est liberalis, & misericors, qua
dimidium bonorum suorum dedit pau-
Psal. 76. peribus. O mutatio dextræ excelsi, &
admirabilis Zachæi deuotio. Vide
quomodo camelus deposita diuitiarum
sarcina, incipiat transire foramen a-
cus, vt intret angustam portam crucis
& perfectionis Christianæ. Nam in-
terim dum Zachæus restituit res male
partas, facto ipso iniquitatem confes-
sus est, & à iusto iudice CHRISTO
veniam peccatorum consecutus est: &
dum misericordiã exercet in pauperes,
ex bono opere copiosum reportat me-
ritum & gloriam. Nondum dixerat
Matt. 19. Dominus Zachæo, *Si vis perfectus esse,*

vade

vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni sequere me. Et tamen ipse sponte, non vt dives ille adolescens, qui cognito hoc consilio contristatus abijt, sed magno cum gaudio cæpit facultates suas erogare in pauperes, atq; ex publicano & peccatore infami subito factus est perfectus discipulus Christi. Vnde benè subiecit Dominus. *Quia hodie salus domui huic facta est, eo quod & ipse sit filius Abrahæ.* Vbi vide, quàm præclarè Zachæus paucis his actionibus imitatus sit fidem, virtutem & deuotionem magni illius Patriarchæ Abrahami. Vt enim hic egressus est è terra sua & domo, ad parendum diuinæ voluntati, sic Zachæus reliquit domum suam, aliaque omnia, vt desiderio sibi à Domino immisso satisfaceret. Abraham desiderabat videre diem Domini, sicut CHRISTVS dixit ad Iudæos: *Abraham pater vester exultauit vt videret diē meum.* Sic Zachæus magno desiderio tenebatur videndi IESVM. *Abraham vidit & gauisus est.* Similiter Zachæus vidit, & summo gaudio eum recepit. Abraham hospitio excepit Dominum vnà cum Angelis, cum iter versus Zodomam, & Zachæus eum recepit vnà cum suis Apostolis, quando transibat Iu-

Gen.12.

Ioan.8.

Gen.18. & 21.

dæam. Abraham benedictione Domini consecutus est filium: Zachæus eadem benedictione, ex filio perditionis factus est filius Abrahæ. Abraham obtulit Deo filium suum, Zachæus eidem
Ibid. 22. suas facultates. Ille domum obtulit ex hærede, hic ex hæreditate. Merito ergo Zachæus dicitur filius Abrahæ, ob quod tam bonus fuerit paternarū virtutum imitator: nobis interim virtutum quoque relinquens exemplum, quibus officijs, bonisque operibus promereri possimus, vt reputemur inter filios Dei Patris nostri, cuius Abraham typum & figuram gessit. Si ergo volumus esse veri talis Patris filij, laboremus esse imitatores talis fratris, ne propter multa peccata nostra animum despondeamus & desperemus: si enim fecerimus, quod fecit Zachæus, poterimus quoque promereri quod ille promeruit.

7. CONSIDERA nunc animam mea, quam generosus & liberalis sit hic Dominus, quantamque benedictionem afferre solet ijs locis, quibus se præsentem sistit. Nam cum esset in vtero
Luc. 3. matris ingressus domum Zachariæ, sanctificauit Ioannem, & matrem Spiritu sancto repleuit. Natus mundo
Luc. 2. ingressus est stabulum, & conuertit in

para-

paradiſum. Ingreſſus eſt fluuium Iordanem, & mox indidit aquis vim peccata expiandi. Ingreſſus eſt domum Petri, & mox ſocrum eius à febri liberauit. Intrauit domum Archyſynagogi, & filiam eius à morte excitauit. Intrauit domum Phariſæi, & peccatricem iuſtificauit. Intrauit & nunc domũ Zachæi, eumque iuſtificat, & donis diuinæ ſuæ gratiæ locupletat, ac familiam quoque eius totam ſalute donat, ſicut Dominus ipſe teſtatur. *Quia*, inquit, *ſalus huic domui facta eſt.* O ſi hic dominus, & cæleſtis benefactor dignaretur ingredi pauperculũ tui cordis hoſpitium, quantum illud ditaret, quot donis cõpleret? ex immundo enim faceret mundum & purum: ex infirmo ſanum, è frigido accenſum in ſuo amore & ardens. Certe ſi nõ omnibus modo locis in quibus dominus verſatus eſt, ſed etiam omnibus qui meruerunt eũ attingere, tantã ſanctitatem & ſalutem attulit ſic vt etiam paſſionis ſuæ inſtrumenta, vt ſpinas, clauos, crucemque ipſam ſuæ ſacræ humanitatis tactu adeo ſanctificarit, vt iam illa veneremur tanquam ſancta: quantã ſalutẽ credimus conciliari animæ iuſti, quando per cæleſte & viuificum Euchariſtiæ ſacramentum dignc-

Matt. 3.

Matt. 3.

Matt. 9.

Luc. 7.

gnatur ingredi illam? quam sanctæ sunt manus, quam sanctum os, quæ mereantur attingere & degustare illum panem de cælo delapsum, quam sacrum pectus, in quo ipse Deus dignatur corporaliter habitare? Nam salutaris hic cibus, quia omnis boni auctorem in se continet, omnia quoque dona & charismata cælestia apportat illis qui eo pascuntur. Hic cibus est vera animæ nostræ vita, vulnerum nostrorum medicina, infirmitatum salus, & in omnibus laboribus ac afflictionibus solatium & refrigerium. Hoc anima nostra sanctissimo amoris vinculo cum cælesti sponso suo coniungitur, hoc illustratur intellectus, voluntas inflammatur, & confirmatur memoria. Hoc coercentur pravæ inclinationes, & bona desideria accenduntur. Denique hoc cœlesti pane nobis accedit robur & virtus ad ambulandum cum Propheta Heliæ usque ad montem sanctum Dei, in quo beatissima visione, infinitæ dulcedinis torrente perfectè satiabimur in æternum.

Joan. 6.

3. Reg. 9.
Psal. 39.

COLLOQVIVM.

PRECABERIS CHRISTVM Dominum, vt ſicut miſericorditer reſpexit Zachæum ſedentem in Sycomoro, ad ſe benignè vocauit, & in domum eius diuertere voluit, vt ſanaret ab omnibus vitijs: ſic tibi miſero quoque concedat, vt poſſis arborem pœnitentiæ aſcendere, in qua merearis oculis ſuæ miſericordiæ aſpici, & ad gratiam ſuam vocari: atque vt conſcientiæ tuæ domum dignè præparare poſſis ad eum excipiendum, quo tàm interius, quàm exterius ab eo perfectè ſaneris. Et quoniam ille de cælo in terram venit ad quærendum & ſaluandum eos qui perierant, te quoque iam per peccata perditum, dignetur tanquam bonus paſtor quærere, & velut clementiſſimus Saluator ad ſalutem perducere.

DOCVMENTA.

1. *ZACHAEVS dum verſatur in hominum turba, non potuit videre IESVM. at tactus deſiderio videndi, præcucurrit, & conſcenſa Sycomoro non ſolùm eum vidit, ſed etiam meruit eum in domum ſuam excipere. Sic homo peccator, quamdiu verſatur in terra, addictus voluptatibus terrenis, & alijs peccandi occaſionibus, lumen diuinæ gratiæ aſpi-*

aſpicere non poteſt; ſed quando Deus ſua gr
tia præueniente illi immittit ſalutis diſc
rium, ipſeque incipit viam mandatorum pe
currere, ac aſcendens Sycomorum, id eſt, ſtu
fatuam, pedibus conculcat omnes fatuit
& vanitates huius mundi, tunc non ſolu
incipit frui viſione diuinarum conſolation
ſed ipſe CHRISTVS ſua gratia ingredi
animam eius vt in ea commoretur.

2. Zachæus poſt exceptum CHRISTV
in domum ſuam, non dixit, Ego dabo, ego re
ſtituam vel in teſtamento relinquam, vt re
ſtituantur omnia iniquè accepta, & in pau
res erogentur. Sed dixit in præſenti. Ecce
midium bonorum meorum do pauperibus. E
de & CHRISTVS mox illi reſpondit Hod
domui huic ſalus facta eſt. Non ſatis eſt hom
ni qui peccauit, aut alium defraudauit, ad con
ſequendam perfectam ſalutē, vt peccat
ſiſtat, ſed opus eſt quoque vt in præſenti ſatis
faciat, vel pœnitentiam agendo, vel deli
proximo mox reſtituendo, atque etiam p
curando, vt quamdiu viuit, eleemoſynas
que opera bona faciat, nec committat, vt
tum fiant ab aliis poſt ſuam mortem.

3. Zachæus, etſi eſſet homo honoratus,
publicanorum princeps, tamen ad videnda
CHRISTVM non veritus eſt aſcend
in arborem Sycomorum. Sycomorus ſig
cat crucem CHRISTI. Nemo ergo cogitet

posse videre Christum, nisi per imitationem humilitatis, patientiæ & mortificationis conscendat arborem crucis. Hanc ascenderunt Martyres, alijque omnes Sancti; hanc ascendunt omnes, qui ludibrium mundi facti amplectuntur consilia Christi.

4. De Zachæo refert Euangelium, eum Principem fuisse publicanorum, & statura pusillum. qua quia impediebatur, vt in media turba CHRISTVM videre non posset, ascendisse Sycomorum & vidisse. Sic omnes illi, qui malitia cæteros excedunt, dicuntur statura pusilli. ob exiguum pietatis spiritum, qui est in illis: & idcirco turba perturbationum animi negotiorumq; sæcularium impediuntur, quo minus IESVM videre possint. Hi igitur si eum videre velint, hoc est, in se operationem diuinæ gratiæ sentire, ascendant Sycomorum, cuius arboris fructus sunt valde dulces, id est, pedibus obterant omnes delitias huius mudi, & sic sublati in culmen virtutum, poterunt conspectu IESV, diuinarumque eius consolationum dulcedine gaudere.

5. Sycomorus arbor excelsa est, cuius fructus foris asperi & duri sunt, interius dulces: & dicitur ficus fatua. Per hanc Sycomorum significatur status religiosus, qui excelsior est statu sæculari, consistit enim in diuinarum rerum contemplatione, cuius fructus, id est, exerci-

exercitia religiosorum, etsi in speciem vi
antur asperi, tamen verè ob spiritualem
stum & sensum quem præbent, sunt d
& suaues. Vocatur autem arbor fatua, q
hominibus loco stultitiæ habetur, priua
omnibus bonis sæculi, & alieno arbitr
subijcere, ac in religione velut mortuum,
tam degere, in hanc sublimem arborem d
dit pusillus Zachæus, id est omnes, qui
missè de se sentientes sunt humiles corde,
ad saluandas animas suas, ac ad videnda
Deum in patria cœlesti, humilem statum
di huius deserunt, & sublimem religionis
plectuntur.

6. CHRISTVS conspecto Zache
arbore dixit, se velle in domo eius hos
Dominus pro sua habitatione non elegit
mas demissas & terrenas, sed mentes er
& abstractas. Si ergo velimus excipere C
stum in domicilium animæ nostræ, debet
abstracta; primo à commoditatibus corp
& voluptatibus carnis, quæ abstractio
ficata est ascensione Zachæi in arborem.
cundo debet esse abstracta per propriæ vo
tatis abnegationem, quod significauit Zach
us, quando ad solam Domini vocem des
dit, & magno cum gaudio ad eum accu
Tertio debet esse abstracta à cupiditate re
temporalium, quam abstractionem expre
Zach

Zachæus, cum dixit. Ecce dimidium bonorum meorum do pauperibus.

7. Zachæus, conspecto ex arbore CHRISTO descendit, eumque comitatus in domũ suam excepit, & facultates suas pauperibus distribuit. Vnde discimus, post institutam in sublimitate orationis de vita & doctrina Christi meditationem descendendum esse ad opera & officia pietatis erga proximum: nec enim sufficit contemplari Iesum, quando ille indiget hospitio, vel auxilio nostro. Tunc autem verè indiget, quando indiget re aliqua nostri proximus, cum dixerit: Quamdiu fecistis vni ex his fratribus meis minimis, mihi feciſtis. Matt. 25.

8. Zachæus his suis sanctis actionibus, perfectam quasi formam expressit eorum, quæ cuique Christiano ad salutem consequendam facienda sunt: sicut ille eam à CHRISTO consecutus est. Nam sicut Zachæus ad videndum CHRISTVM primò reliquit domum, negotia, & socios suarum iniquarum actionum, sic nos primò debemus relinquere peccandi consuetudinem, omnesque actiones quæ solent nos ad peccandum inducere. Secundò, Zachæus cæpit currere, vt anteuerteret turbam: sic nos solliciti esse debemus in præstandis operibus bonis, gnauiter viam diuinorum mandatorum percurrendo. Tertiò, Zachæus ascendit in arborem, sic nos cor nostrũ

& af-

& affectum auulsum à rebus terrenis attol-
lere debemus ad cælestia. Et quia hæc ar-
bor erat typus crucis CHRISTI, nos con-
formare debemus cruci, patienter tolera-
do omnem contemptum & afflictiones hu-
ius vitæ. Et sicut Zachæus ascendit in arbo-
causa videndi CHRISTI, si nos spi-
per orationem ascendere debemus ad medi-
tationem & contemplationem Sanctitatis
eius vitæ. Quartò, Zachæus vocatus à CHRI-
STO cum festinatione descendit, sic nos
non debemus esse segnes & tardi in admit-
tendis diuinis inspirationibus, sed prompti-
simè exequi quicquid Dominus pro sua
nostra nobis suggesserit. Quintò, Zachæus
excepit Dominum in ædes suas magno cum
gaudio : sic nos quoque crebrius debemus
Dominum sacramentaliter in animæ nostræ
domum cum omni humilitate, deuotione &
lætitia spirituali recipere. Sextò, Zachæus
stabat erectus in præsentia CHRISTI, dum
turbæ murmurarent : sic nos cum diuina gra-
erecti fuerimus à peccato, studeamus non
amplius labi in illud, sed potius rectitudi-
nem iustitiæ conseruemus, & in bona vita
inchoata, neglectis obloquijs & calumnijs
huius mundi persistamus. Septimò, Zachæus
suas facultates distribuit, partim ad satis-
faciendum illis quos defraudarat, partim
ad iuuandos pauperes : sic nos primo pro
pec-

peccatis debemus operibus pœnitentiæ satisfacere Deo, deinde etiam proximis, si aliquid illis debeamus, vel restituendo aliena, vel iniurias condonando; deinde etiam ex facultatibus quas habemus aliquid in pauperes dispensando. Si multa bona à Deo acceperimus, multa etiam pauperibus cum Zachæo demus; si parum parum si nihil, minimum eis condoleamus, & bonam voluntatem illis declaremus, atque etiam orationibus & bonis verbis consolemur eos, quos deprehendimus aliqua necessitate vel ærumna affligi; & tunc de nobis dici poterit, quod Christus dixit de Zachæo. Hodie domui huic salus facta est.

DE

DE CÆNA CHRISTI IN DOMO SIMONIS LEPROSI.

MEDITATIO XVIII.

EVANGELIVM.

Matt. 26. Mar. 14. Ioan. 12.

IESV Sante ſex dies Paſchæ ve... Bethaniam, & fecerunt ei cæ... ibi in domo Simonis Leproſi. Ma... tha autem miniſtrabat, & Lazar... vnus erat ex diſcumbentibus cu... eo. Cum ergo recumberet IESV... acceſsit ad eum Maria habens a... baſtrum vnguenti nardi piſticę p... tioſi, & vnxit pedes Ieſu, & capi... ſuis exterſit, & fracto alabaſtro, ca... dit ſuper caput ipſius recumben... & domus impleta eſt odore vngue... ti. Videntes autem diſcipuli quid... indignè ferentes intra ſemetipſ... dice...

dicebant. Vt quid perditio ista vnguenti facta est? Et fremebant in eam. Dixit ergo vnus ex discipulis eius Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus. Quare hoc vnguentum non venijt trecentis denarijs, & datum est egenis? Sciens autem Iesus ait illis. Sinite eam, quid molesti estis huic mulieri? Opus enim bonum operata est in me. Semper enim pauperes habetis vobiscum & cum volueritis, potestis illis benefacere, me autem non semper habetis.

PROPHETIA.

DVM esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suauitatis. Cant. 1.

CONSIDERATIONES.

APPROPINQVANTE iã fine vitæ, sex ante sacram passionem diebus, CHRISTVS Dominus noster venit Bethaniam ad reuisendos discipulos & amicos, à quibus crebrius magna charitate in suis necessitatibus fuerat exceptus, vt omnibus simul congregatis in hac breui cæna aliquam afferret consolationem: cum paucis post *Punct. 1.*

diebus illis daturus esset causam summæ tristitiæ & mæroris. Breuis quidem consolatio, sed magna, tum CHRISTO, tum cæteris omnibus. Magno solatio erat CHRISTO cænare in cætu suorum dilectorum, in quibus sciebat se maximo amore, non in domum solùm, sed etiam in cor receptum, secundum illud. *Sto ad ostium & pulso, si quis mihi aperuerit, intrabo ad illum, & cænabo cum illo.* Iam sanctæ illæ animæ aperuerant cor suum Domino, & iam idem Dominus cænabat cum illis. Consolabatur quoque Dominus, quod in istis suis caris amicis inciperet degustare duræ crucis suæ fructus, quam pro eorum salute paulò post erat deportaturus. Fructus hi dum-

Apoc. 3.

no eius ori longe dulciores suauioresque fuerunt quam fuerit ori primi parentis nostri fructus arboris vetitæ. Ex

Gen. 3.

alia parte magnam quoque consolationem afferebat alijs omnibus, quibuscum Dominus cænare dignabatur: nam cum omnes hi singularibus variisque beneficijs receptis vehementer essent CHRISTO obstricti, exultabant prorsus posse se hac occasione signum saltem grati animi declarare. Simon enim, a quo præcipuè erat in-

uita-

uitatus, beneficio CHRISTI mundatus fuerat à lepra. Lazaro verò eiusdem dono restituta erat vita Magdalenæ multa peccata condonarat. Marthæ priuilegium hoc peculiare concesserat, vt se hospitio exciperet, præter alia multa dona spiritualia, quæ omnibus communicarat, quæque vnusquisque illorum magis in anima sua sentiebat, quam ab alijs foris animaduerti posset. Itaque magnam causam habuerunt reputandi se fœlices, quod tantum benefactorem in ædes suas excipere potuerint, illi seruire & ministrare, illum manibus suis, suoque cibo & potu alere & sustentare. VERVM sola consolatio Magdalenæ longe alias excessit, sicut & eius in CHRITVM amor excessit aliorum amores; vnde & ipse Dominus commoditatem ei obtulit suos sacros pedes & caput, pretioso vnguento vngendi; volens ea re eius ardenti desiderio facere satis, quandoquidem sciebat id post mortem suam ab ea non posse præstari, vt nempe inungeret corpus suum post sepulturam. Deniq; cæna hæc non caruit omni mysterio; quid enim hac cæna cum discipulis suis, quos iam ante dignatus erat sua gratia, aliud signi- *Ioan. 11.* *Luc. 7.*

ficare voluit, quam fœlicem illam co
nam gloriæ æternæ, in qua assider
beatæ mensæ aliquando cœnaturus
rat cum illis, & illi cum ipso?

2. CONSIDERA quis sensu
que affectio animi fuerit in hoc bon
Domini hospite, huius conuiuij a
ctore, quanta consolatione fuerit p
fusus, quam beatũ se prædicarit, qu
IESVS dignatus fuerit in domu
suam venire, & mensæ suæ accumbe
Sciebat enim eum esse hominem s
ctum & Dei Prophetam. O Simon,
nam sciuisses, quisnam ille fuisset,
apparasti cœnam: non enim vt tu
Deut. 3. bitrabaris, erat homo purus, aut
plex Propheta, sed simul erat creat
Deus tuus. Erat sanctus sanctorum,
magnus Propheta in lege promi
qui ab initio mundi per ora omn
Prophetarum erat locutus, & de
omnes Prophetæ erant vaticinat
lem si tu eum esse agnouisses, m
potuisses te prædicare beatum, &
ri animi sensu dicere. An non
est, cui ego cibum & conuiuium
ille, qui admirabili prouidentia
Matt. 6. volucres cæli: an illi mensam p
qui in hac terra splendidissimam m
Psal. 101. sam explicuit, qua aluntur omnes

aturæ, qui liberalissimam aperiendo manum, implet omne animal benedictione? Potestne fieri vt cibis nostris egeat ille, quem è suis nidis inuocant pulli coruorum proprijs parentibus destituti: & non frustra inuocant, quia audit illos de cælo & sustentat? Possibilene est, vt à me indignissimo famulo tuo cibum terrenum accipias tu, qui populo tuo quadraginta annis pluisti manna de cœlo? Ecce ego propono tibi alimenta corporalia, at tu dignatus es mihi proponere cibum gratiæ spiritalis. Tantam ô Simon tui Creatoris notitiam si habuisses, neutiquam vel ausus fuisses inuitare dominum, vel mensæ vna cum illo accumbere, sed vel cum Martha reuerentia magna illi ministrasses, vel cum Magdalena ad pedes eius te abiecisses. *Psal. 146.* *Exod. 6.*

3. CONSIDERA deinde, quomodo affectus esse debuerit Lazarus eidem mensæ cum CHRISTO assidens; qui tunc oculis proprijs intuebatur æternum iudicem, ante cuius tremendum tribunal paucis ante diebus anima eius corpore exuta constiterat. Qui cernebat magnum Deum præsentem, in cuius conspectu inclinan-

tur columnæ cæli, & inferni pote
tes contremiſcunt : ac cernebat q
dem eundem ſpecie humana hum
tum, comedentem, & familiariter c
uerſantem cum hominibus. Ob
Lazare, quam varias diſſimuleſq
tationes & affectiones de CHRIST
tunc habueris, ab illis quas prius,
mortem tuã habueras. Nam ſorte
non aliud eum exiſtimaſti eſſe, quã
rum hominem, licet ſanctũ & magn
Prophetam : ſed nunc agnouiſti &
neritus es eum velut Creatorem &
um tuum. Legimus de Lazaro, q
poſtquam ad vitam à CHRISTO
uocatus eſt, nunquam riſiſſe, nec
titiæ ſigna dediſſe. Nec mirum, n
quod timeret horribile iudicium D
vel alterius vitæ ſupplicia, quæ co
xerat; cum enim tantus ſponſi am
eſſet, nullam timendi cauſam hab
bat. Multo verò minus dici poteſt
timuiſſe mortem ſecundam; imò
riſimile eſt illum ſpeciali gaudio
ctum fuiſſe, & quod prolongare vi
poſſet, & quod denuo moriturus eſ
vt videlicet maiori ſtudio & pie
poſſet illi ſeruire, atque etiam m
non ſemel, ſed millies, ſi opus eſ
propter, CHRISTVM, cui ſcien
ſe ta

se tantopere obstrictum. Illud ergo probabilius est, causam huius abstinentiæ à risu, & recollecti animi, fuisse continuum quendam excessum mentis occupatæ in consideratione inexplicabilis illius amoris filij Dei erga hominem, quod è tanta sublimitate & maiestate, in tantam vilitatem & submissionem se propter hominis vnius salutem demiserit. Similiter in consideratione tantæ cæcitatis & ingratitudinis hominum in DEVM, neque agnoscentium, neque æstimantiũ huius ineffabilis beneficij magnitudinem pro eo atq; merito deberent.

4. CONSIDERA quid duę illæ ardentes discipulæ, Martha & Magdalena, fecerint. Quid enim aliud putamus fecisse Martham, quam quod alias fecit, nimirum sollicitam fuisse in ministerio omni Domino deferendo? Vnde & Euangelium disertè commemorat, dum cæna in domo Simonis CHRISTO instruetur, Martham ministrasse. Existimo omnino Dominum huic suę ancillę magnum aliquẽ sensum & gustũ spiritualẽ in hoc eius seruitio communicasse, eo quod non solum in domo propria, sed etiam aliena tam libenter officia sua detulerit.

Ac verè ingens gratia fuit, & priuile-
gium singulare, manibus mortalibus
posse seruire illi Domino, cui in cæli-
vti scriptum est, seruiunt & assistunt
Dan. 7. mille millia angelorum. Vnde si beati
fuerunt oculi, qui eum viderunt, ut
ipse dicit: beatæ quoque fuerunt ma-
nus quæ meruerunt eum attingere &
Matt. 13. ei ministrare. O quot optarent se in
temporis vixisse in Iudæa, vt potuis-
sent CHRISTVM in domum
suam suscipere & mensæ suæ adhibe-
re, vt fecit Simon, & cum Martha ei
ministrare. At quot erunt in tremen-
do iudicio, quibus Dominus dicet:
Matt. 25. *Esurivi & non dedistis mihi manducare.*
Sitivi, & non dedistis mihi potum. Hospes
eram, & non collegistis me. Si verò re-
spondeant, se nunquam ipsum in
terra vidisse; & ideò hæc officia cha-
Matt. 25. tatis illi præstare non potuisse, respon-
debitur illis: *Quandiu vni ex minimis meis*
non feciſtis, nec mihi feciſtis. Continemur
habemus ante oculos CHRISTVM,
quotidie trãsit per plateas, pulsat ad o-
stia nostra, precibusque aures ferit, sed
nos nec dignamur quidem eum re-
spicere. Recessit quidem Dominus a
nobis secundum præsentiam corpo-
ralem & visibilem, sed nec destituens

mur merito illorum Sanctorum, qui eo tempore quo in hoc mundo versabatur, eum sustentabant, illique seruiebant, voluit nobiscum remanere in membris suis, qui speciatim sunt pauperes: sibi enim factum reputat, quod fecerimus illis. En ergo possumus, si volumus, non minori merito quam Martha ministrare Domino, eique in necessitate subuenire. VERVM Domine mi magnum non est, si vel omnes homines se dedant seruitio tuæ diuinæ Maiestatis, cum tot nominibus sint tibi obligati: sed id verè admirabile & magnum est, nulloque ingenio humano comprehendi potest, te orbis totius conditorem ita voluisse demittere, vt volueris fieri seruus omnium tuarum creaturarum, non solùm Angelos, cælos, aliasque res omnes, sed etiam propriam personam ac vitam propriam impendendo in ministerium & salutem hominum, quod illis verbis expressisti. *Non veni ministrari, sed ministrare, & dare animam meam in redemptionem pro multis.* Et in alio loco. *Ecce ego in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.* Quod reipsa sæpe demonstrasti, vsque ad lotionem pedum discipulorum tuorum: Verum non hic termi-

Matt. 20.
Luc. 22.
Ioan. 13.

nata est tua caritas: nam promitte
etiam in regno cælesti velle minist
amicis tuis, dicens, quod præcin
linteo facies illos discumbere, & i
Luc. 2. ministrabis. O anima mea quam m
gnam pudefiendi causam habes de
tepiditate & negligentia in seruitio
mini tam humilis & amabilis? cum
nifestè videas & experiaris quod
verè illum plus seruire tibi, quam tu
seruias.

5. CONSIDERA præterea
cium quo se exercebat Magdal
quod tanto erat sublimius & excel
tius, quanto amor eius erga CH
STVM longius excedebat alior
morem. Alij colebant & venera
tur CHRISTVM tanquam h
nem, at illa venerabatur vt DEVM.
lij sustentabant CHRISTVM
bus externis; at illa sustentabat i
affectu cordis. Neque enim aliud
alabastrum illud suauis & odor
vnguenti, quam ipsum Magdal
cor amore diuino, suauissimaque
suum redemptorem charitate pl
mum. Ingreditur ergo Maria ad
uiuium, non cum edulijs materia
ad pascendum corpus, sed cum pre
so vase, cui inclusum erat cor eius,
pasc

pascendā animā sanctissimam sui Domini; deinde prostrata ad sacros eius pedes vtpote memor tot beneficiorū & charismatum spiritualiū, quæ iuxta illos receperat, primo, (vti verisimile est, & mos Iudæorū apud peregrinos obtinuerat,) aqua lauit illos, deinde, ad mitigandā fatigationem, vnguēto vnxit. Nō legitur hac vice lauisse, vt alias, lacrymis: dolor enim quam alias, vt peccatrix, habuerat de peccatis, iam cōuersus erat in amorem: & ignis caritatis, quo illa ardebat. excluso omni timore, fontē lachrymarū exsiccarat. O quantum recreatus & delectatus fuerit Dominus hoc pio & humili Magdalenæ officio: nec dubiū est, quo illā amplius euacuabat vas suū ad effundēdum vnguentum in Christi pedes, tanto plus eius pectus diuina gratia fuisse repletū, & in amore Dei confirmatum & stabilitum. Id inde liquet, quod iam quasi secura reddita de mutuo sponsi sui amore, sancta quadam confidentia erigens se ausa est ab vnctione pedum, ad vnctionem capitis procedere: quæque, dum erat peccatrix, caput suum subiecerat pedibus Saluatoris, nunc ab eo iustificata, non veretur manum suam imponere diuino capiti,

piti, & effracto vase reliquum vngue-
tum in illud effundere. Hac autem ala-
bastri effractione, quid aliud significa-
re illa voluit, nisi impatientiam am-
ris in corde suo redundantis & ebu-
lientis? qua minimè ferens mora
vas confregit, vt totum simul vngue-
tum elaberetur. Voluit quoque hac re
declarare magnam sui amoris libera-
tatem, quasi non contenta effusione
vnguenti, voluerit ipsum quoque va-
in seruitium Dei cedre, & rursus hoc
ipso indicare liberalem oblationem
qua non solum ex toto offerret omne
suum amorem CHRISTO, sed etiam
ipsum cor suum quo amor tanquam
vase continetur. O mulier mirabilis
nescio vtrum maius in te fuerit, humi-
litàsne in pœnitentia, an amor, quem
postea tot signis & officijs caritatis e-
ga Dominum demonstrasti. Cogi-
has duas virtutes fuisse illa vbera, qu
tantoperè placuerunt CHRISTO spo-
so tuo, quæ dixit suauiora esse vino, &
pretiosissimis vnguentis fragrantiora.
Tunc nardus tua ô Magdalena (sic
bene dixit sponsa) dedit odorem suum
nam tantæ virtutis tuæ fragrantia, non
solùm repleuit domum illam, vt habet
Euangeliũ, sed per totam Dei Eccle-
spa-

sparsa est: memoria enim istius tui generosi facti, ab omnibus fidelibus, vt Christus prædixit; in omnibus mundi partibus & hactenus celebrata est, & deinceps celebrabitur.

6. O anima mea, si cupis intelligere, quomodo Dominus velit sibi seruiri à te, disce à Magdalena, cuius seruitium suæ diuinæ Maiestati fuit gratissimum. Vide quanta humilitate assistat pedib. IESV, quanto studio & deuotione eos mundet & lauet, quanto amore vngat non tantum pedes, sed etiam sacrũ eius caput. Si autem ob extremã tuam paupertatem non poteris habere pretiosa illa aromata, ad conficiendum vnguentum capite Domini dignum: coneris minimum inuenire aliqua aromata viliora ad cõficiendum vnguentum minoris pretij, quo iniũgas saltem sacros eius pedes. Primum est vnguentum deuotionis, gratiarum actionis, & diuinarum laudum. Secundum verò est vnguentum contritionis & doloris peccatorum. Aromata prioris, quæ sunt diuina beneficia, nõ nascuntur in hac terra nostra, sed ex longinquis regionibus afferuntur, missa à Patre luminum, à quo omnia dona & gratiæ diuinæ proficiscuntur, quando facit, vt cor

noſtrum, ex innumerabilium benefici-
rum quæ continenter largitur, recog-
datione, ſpiritali quodam gaudio in
uinis laudibus exultet. At aromatis p
ſterioris vnguenti, quæ ſunt noſtræ
quitates & imperfectiones abūdar
ra noſtra, quare & omni hora hab
poſſunt, ſi enim recolligens te, exa
naueris vias tuas & annos male exp
ſos, multasq; & varias peccatorum ſp
cies in conſcientię mortarium accu
laris & contuderis, deinde vero
pœnitētię ſubiecto omnia ſimul in
pectoris tui bullire curaueris, par
vnguentum pedibus Domini gra
mum, de quo ſcriptū eſt, quod cor
tritum & humiliatū non deſpiciat
Pſal. 50. que donec aditus non datur ad
virtutem & perfectionem, & velut
per non habes vnde cōficias vngu
pretioſa, ad minimum diligentiam
habeas in hoc præparādo; quod licet
vilibus aromatis confectum ſit, tam
hoc gratius erit in conſpectu Dom
tui, quo amplius te demittes & h
libis pro tuorum peccatorum recog
Pſal. 112. tione & pœnitentia. Et forte Dom
de quo ſcriptum eſt, quod reſpicia
miles, & de ſtercore erigat paup
miſertus tui te nouis donis & g

ditabit, sic vt in maiorem spē erecta cōfidenter cum sponsa dicere possis. *Osculetur me osculo oris sui;* & fias digna ad diuinarū laudū, gratiarumq; vnguentum cum intima cordis consolatione supra caput cælestis sponsi tui effundendum.

7. Discipuli percepta fragrantia vnguenti à Magdalena effusi, alij simplici intentione, (scientes scriptum esse, Misericordiam Deo plus placere quam sacrificium; & memores Dominū ipsum tātopere laudasse eleemosynam & beneficentiam in pauperes,) nonnihil indignati sunt ob iacturam vnguenti factā, existimantes, ne Christo quidem id gratum esse, atq; ideo potius eius pretium in pauperes fuisse erogandum. Alij verò, vt Iudas, magis ex auaritia, & cōmodi proprij amore, quam ex misericordia in pauperes, cæperunt palam murmurare, & detestari factum. Verum Saluator, de quo scriptum est, quod diligat & custodiat omnes diligētes se, ilico contra oēs suscepit patrociniū Magdalenæ. O quantū honorare & remunerari debet Dominus suos seruos & amicos in cælo, si tā sollicitū se demonstrauit in terra, tamq; liberalē remunerato rē seruitiorū etiā minimorū sibi p̄stitorū exhibuit. Magdalena lauerat pedes

1. Reg. 4. *Oseæ 6.* *Matt. 14.* *Psal. 145.* *Luc. 7.*

eiusdē Domini lachrymis,& vnguen
vnxerat in domo Pharisæi: cumq;
ob causam contemneretur, &, ut pe
catrix, indigna iudicaretur quæ C
stum attingeret, mox ab ipso CHR
STO in omnium conuiuarum præ
tia plurimum fuit à singulis actionis
collaudata , & ipsi Pharisæo ,
CHRISTVM inuitarat , in amu
prælata.Rursum Martha, cùm, excep
in domum Domino , quereretur Mag
dalenam sororem suam , dum hæren
suspensa dulcedine verborum CHR
STI, otiosam esse,nec auxilium nec
sarium sibi præbere : Dominus sim
ter eius defensionem suscepit, om
que Mariæ omnibus operibus & mi
sterijs à Martha sibi exhibitis præ
Denique hoc loco, vbi Magdalena
ut prodiga & imprudens accusatur,
des quam serio Dominus redarg
proprios discipulos, quantisque la
bus hoc bonum opus sibi factum
lebret,simulque addat,eam ob rem
men eius toto orbe diuulgandum
lebrandum. Vbi considera, quom
his verbis prædicat, quantum post
cis ignominiam, virtus sua & splen
prædicationis Euangelicæ, quod
videmus perfectè cōpletum, esse

fundendus. Quis ergo huic tam claræ & euidenti veritati, poterit aliquid opponere, aut inficiari audebit Deitatem & potentiam Saluatoris? Videmus enim tot Regum, Imperatorum, & Legislatorum mūdi facta illustria aut memoria excidisse, aut in angulo tantum aliquo eorum latere vestigia: mulieris aūt peccatricis, in domo hominis leprosi, in quatuordecim tantum hominum præsentia vngentis IESV pedes, ab omnibus populis, nationibus & linguis, vsque ad extremas mundi Insulas post tot sæcula haberi & celebrari viuam memoriam: quod certè fieri non potuit, nisi virtute diuina eius, qui totū hoc multo ante prædixit. O ineffabilis Saluatoris bonitas: qui non modo permisit suos diuinos pedes, caputq; à muliere peccatrice tangi & vngi, sed etiam ita seuerè reprehendit illos qui eam arguebant: ac ob hoc exiguum ministerium non solum eam tantopere honorari voluit in mūdo, verum etiam ad maximam gloriam euehi in cælo, & inter primos cælestis regni sui Senatores collocari. Ergo cum habeamus Dominum tam bonum, tam amabilem & liberalem, cur non currimus certatim, quis melius illi seruire, plus amare & honorare

rare cum possit? Heu mũdus iste impo
stor, & capitalis hostis noster diabo
tot inuenit, qui diligentissimè ipsis
uiant, inclinent, & adorẽt pro qua
vita dicam, glandibus, cibo porco
vilissimo: at tu amor hominum,
tuos amicos cælestibus opibus, hon
req; & gloria immortali locupletas,
vnum inuenis, qui te ex corde amet,
seruire tibi velit.

COLLOQVIVM.

ORabis CHRISTVM Domin
vt sicut ante passionem suam
luit ire Bethaniam, id est, in domũ
dientiæ, ibiq; cænare, permitter
suum caput, pedesq; pretioso vng
to vngerentur: ita tibi cõcedat, vt,
niam tantopere delectatur, & quo
modo se pascit nostra obedientia,
sis ipse quoq; diuinorum præcep
obedientia in anima tua illi refec
nem spiritualem præparare atq;
exemplo Mariæ cordis tui alabastr
confringere, & pretioso caritatis
guento illius caput, amando eum
omnia, perfundere, simulque pede
mando proximum sicut teipsum,
traque charitate legem perfectè
plens, bonum odorem toti Eccl
Dei relinquere valeas.

D

DOCVMENTA.

1. SIMON, in cuius domo CHRISTVS cœnauit vocatus est leprosus, non quod tunc esset leprosus, sed quia prius fuerat antequam à CHRISTO sanaretur. Vnde discimus, etiamsi gratia Christi ab omnibus peccatis expurgati simus, retinere tamen eorum memoriam, & vocare nos semper peccatores, vt doleamus de illis non secus quam si actu adhuc illis obnoxij essemus.

2. Lazarus resuscitatus assidebat mensæ cum Christo: sic peccator, postquam per Christum fuerit à peccati morte reuocatus ad vitam iustitiæ, meretur in angelorum suorum aliorumque iustorum societate eius mẽsæ assidere, donisq; suæ cælestis gratiæ refici & cibari.

3. Maria vnxit caput & pedes Domini vnguento pretioso. Quo indicatur Deo offerenda quæ apud nos sunt pretiosissima: & similiter pauperibus, qui sunt pedes Christi, non esse dãdas res deteriores & inutiles quæ nobis amplius non seruiunt, sed meliores, & quibus nos etiam vtimur.

4. Maria effuso vnguento in Domini caput fragrantia impleuit totam domum. Quemadmodum enim peccator fœtore praui exempli iniuriã facit Christo, & inficit ac scandalizat reliquos fideles Ecclesiæ Dei, sit boni Christiani bonorum operum exemplo laudant Deum

& a-

& ædificant proximum, secundum illud Apo-
stoli. CHRISTI bonus odor sumus
omni loco.

2. Cor. 2. 5. *Illi exemplo Magdalenæ vnguenti pre-
tioso vngunt caput CHRISTI, qui omnia o-
pera sua faciunt & dirigunt purè ad honorem
& gloriam Dei. Illi verò vngũt CHRISTI
pedes, qui insistentes eius vestigijs, sanctam
eius vitam imitantur. Illi quoque vngunt ca-
put CHRISTI, qui se in diuini ser-
tij operibus exercent; pedes verò, qui ope-
quædam faciunt in auxilium & vtilita
proximi.*

6. *Quidam discipuli murmurarũt contra
gdalenam, quasi temerè profudisset vnguen-
tum tam nobile. Bona opera semper solent
calumnijs & criminationibus obnoxia: &
etiam aliquando prætextu alicuius boni,
quasi ex bono zelo, sed non secundum scien-
tiam, arroduntur: verum non ideo debent
timere, aut deterreri à cæpto serui Dei, q
pergant facere, quod iudicant ad gloriam
& animarum salutem debere fieri: Possu
consolari se Domini sui exemplo, qui simu
crebrius passus est, atq; etiam sententia Ap
Gala. 1. stoli: non posse nos simul placere Deo, & h
minibus: & certè si velimus niti sermoni
vel opinionibus hominum, serui Dei nequa
essemus.*

7. *Discipuli, cum dicerent sua opinione*

deri sibi melius, si pretium vnguẽti, quo à Magdalena vnctum est caput cum pedib. CHRISTI, datũ fuisset pauperibus, ab ipso CHRISTO sunt reprehensi, & factum Magdalenæ commendatum. Quanquam alibi sæpius laudarit misericordiam in pauperes. Vnde docemur, sicut reprehensione digni non sunt, qui suas facultates expendunt in pauperes, ita neq; ea dignos esse, sed laude potius, qui eas consumũt in fabricandis ornandisq; Ecclesijs, fundandisq; monasterijs ad ampliorem diuini nominis cultum & gloriam; vtrumq; enim opus sanctum & Domino Deo nostro gratum est.

8. *Verbis illis*, Pauperes semper habebitis vobiscum, CHRISTVS indicare voluit hominibus diuitibus, quãta familiaritate vti debeant cum pauperibus: pauperes enim præcipuè propter diuites facti sunt, vt hi communicando illis ex superuacaneis opibus necessaria, salutem quoq; æternam merito beneficentiæ consequantur.

DE

DE INGRESSV CHRISTI IN VRBEM HIEROSOLYMAM.

MEDITATIO XIX.

EVANGELIVM.

Matth. 12. Mar. 11. Luc. 19. Ioan. 12.

CVM appropinquasset IESVS Hierosolymis, misit duos discipulos, & ait illis. Ite in castellum quod contra vos est, & invenietis asinam alligatam, & pullum cum ea, soluite illam & adducite mihi. Hoc autem factum est, vt adimpleretur, quod dictum est per Prophetam dicentem Dicite filiæ Sion. Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens super asinam & pullum filium subiugalis. Abierunt autem discipuli, & fecerunt sicut præcepit eis IESVS, & adduxerunt asinam & pullum, & im-

imponentes illis vestimentã sua, Iesum desuper sedere fecerunt. Eunte autem illo, plurima turba strauerũt vestimenta sua in via, alij autem ramos cædebant & frondes de arboribus,& sternebant in via. Alij quoq; accipientes ramos palmarum processerunt obuiam ei. Et turbæ quæ præcedebant, & quæ sequebantur gaudentes clamabant. Hosanna filio Dauid, benedictus qui venit in nomine Domini, rex Israhel, pax in cælo,& gloria in excelsis.

FIGVRA.

DEVS mandauit filijs Israhel, vt agnum die Paschæ sacrificandum quinq; diebus ante in domos suas ducerent,& ibi vsq; ad diem sacrificij custodirent. Exod.12.

PROPHETIAE.

EXVLTA satis filia Sion, iubila filia Hierusalem. Ecce rex tuus venit tibi iustus, & Saluator ipse pauper ascendens super asinam,& super pullum filium asinæ. Zach.9.

2. Di-

Isa. 62. 2. *Dicite filiæ Sion. Ecce Saluator tuus venit, ecce merces eius cum eo.*

CONSIDERATIONES.

CONSIDERA, quomodo appropi-
quante tempore, quo Saluator
creuerat per passionem salutem
mundo, discesserit è Bethania, &
pararit se ad nouum & insolitum
dum ingrediendi vrbem Hierosoly-
morum. Quo in facto Dominus
giè diuina sua attributa declarauit
primò quidem potentiam, demõ
do se verum esse Deum, in cuius
sint corda omnium hominum,
effecit, vt animalium illorum
simulatque cognouerunt CHR-
STVM illis opus habere, ea
rint. Deinde, dum mouit corda
popularis, vt etiam contra
& edictum Scribarum & Pharisæorum
obuiam procederet CHRISTO,
toque gaudio & exultatione
cum tanquam Regem & Messiam
eiusque ingressum celebrare
tempore, quo Romani dominabantur
nec tamẽn quisquam ob eam rem
moueret, aut verbo vllo
Denique, dum manus Iudæorum
si ligauit: licet enim illi

cæpissent de eo occidēdo, hodie nihilominus in ipsorum oculis triumphans ciuitatē ingreditur, demonstrans mortem in sua esse manu, & non in voluntate Iudęorum. Secundò declarauit suā sapientiam, perfectè adimplēs figuras & vaticinia omnia de se conscripta, & simul discipulis prædicens omnia quæ illis euentura essent, ac deniq; ciuitatis euersionē, cum vicinior illi esset factus, accuratè eo modo quo postea facta est, prædicens. Tertiò demōstrauit magnā bonitatem & misericordiā, quod tanta humilitate & mansuetudine, vilib. istis animalibus insidens, vrbem ingressus sit, & inter voces eum laudantium & honorantium, lachrymari cæperit ob futuram illius vrbis & ingrati populi ruinam & excidium; qui, dum CHRISTVS in viuis fuit, nunquā sanguine eius exsaturari potuit, & dum è viuis sublatus est, nunquam destitit eius nomen insectari & infamare.

2. CONSIDERA, quemadmodū iuerit, imò deportatus fuerit ille agnus mansuetus ad sacrificiū. Ibat, quia voluntariè se offerebat, & pro salute mundi animam suam tradebat. Deportabatur ab asina & pullo, hoc est, ab obedientia paterna, & nostræ salutis amore.

Ibat Hierosolymam, id est, ad sacrificij locum, vt in eadem ciuitate & die, quo agnus mysticus erat sacrificatus, vel quoq; agni sacrificium fieret. Ibat vel ut mansuetus agnus pro suo grege immolandus, propriamq; lanam, sanguinem & vitam daturus pro ijs ipsis, qui illam tollebant. Ibat deniq; ardenti caritatis igne in ligno crucis assandus, cibus suauissimus & viuificus animabus nostris futurus. O inaudita caritas, & amor fortissimus, qui tantum potuisti in Dei pectore, vt ex leone terribili illi agnum mansuetum effeceris.

3. SED quid caussæ est dulcis IESV, vt cùm paucis post diebus tam ignominiosa morte fueris à vita tollendus, hodie cum tanta gloria & triumpho Hierosolymam ingrediaris? Certè non alia de causa, quàm vt quanto maior esset huius diei honor & gloria, tanto postea acerbior, & abiector esset tua passio: nam ab eodem populo, eodem loco, in quo eras tanto cum triumpho susceptus, paulò post fuisti cum summa ignominia crucifixus. Deinde voluisti id facere ad declarandum ingentem lætitiam tuam & gaudium, quod iam hora illa tantopere exoptata ponendi animā pro nostra redemptione im-

impenderet; atq; vt crucis amatores intelligerent, tam glorioſum eſſe, pati, vt conueniat ad crucē cum CHRISTO anhelare, non ſecus quàm reges ad coronationem.

4. *Exulta ſatis filia Sion, iubila filia Hieruſalem. Ecce rex tuus venit.* Vere tuus quia non quęrit ſuum honorem & gloriam, ſed tuum tantum bonum & ſalutem. Venit pro te, quia tibi fuit datus, pro te eſt natus, pro te laborauit, & pro te deniq; mortuus eſt. Venit, non vindex vel intentans minas, ſed velut agnus manſuetus, vt te attrahat ad ſe amabilibus funiculis Adam, & ſuauibus caritatis vinculis, quia cùm non poſſet confringere cor tuum terrore ſuæ potentiæ, nunc illud vult efficacia amoris ſui vincere. Venit deniq; inops, ad nos ſua inopia & paupertate ditandos, atq; vt omnes facilē ad eum poſſimus peruenire, & vitæ ſuæ exemplum imitari. O admirabilis ſubmiſſio. Rex regum non veretur ingreſſum ſuum celebrare ſedendo in tam vili & contempto iumēto in tam abiecta ſella, cū tam exiguo pauperum aulicorum comitatu. *Oſee 11.* *2. Cor. 8.*

5. Contemplare nunc anima mea, & vide quomodo Deus glorioſus magnus ille vniuerſi monarcha, qui reſi-

Psal.10. det in cælis, & alis Cherubinorum de-
4.Reg.19. portatur, nūc in terra more pauperum
insideat vilissimo & stulto animali: &
Dan.7. magnus ille Dominus, cui in cælo con-
tinenter assistunt & seruiunt tot mili-
na angelorum milia, iam stipatus ince-
dat tantum à duodecim discalceatis &
pauperibus discipulis: & rex ille para-
Cant.2.8. disi, qui habitat in hortis, & pascitur in-
ter lilia, qui ambulat in montibus odo-
riferis aromatum cælestiū, & spaciatur
Apoc.21. in plateis auro constratis, nūc videatur
magna pompa & gloria à turba excipi,
quod vias ornent arborum frondibus,
suisque vilibus & laceris vestimentis.
Ex alia parte diuinis illis Saluatoris o-
culis, qui non respiciebant quod foris
apparet, sed quod latebat intus, in ma-
iori pretio & æstimatione erant, illi hu-
miles & simplices animi, quam omnia
cælorum ipsorumque astrorum splen-
dor & venustas, ac ijdem suæ Maiestatis
longe suauissimum odorem, omnium
florum aromatumque fragrantiam su-
perantem excitabant. Atq; hæ sunt de-
litiæ, in quibus ille imprimis delecta-
Pro.8. tur, vti dixit per Prophetam. *Delitiæ meæ
esse cum filijs hominū*, illis scilicet, qui to-
to corde eum diligunt, & fideliter co-
lunt. & hi sunt illa sacra templa, & regia
pala-

palatia, in quibus Dominus libenter habitat & ambulat, sicut scriptum est. *Quoniam habitabo in illis, & inambulabo.* Beata plebs, si bonam voluntatem, qua hodie occurristi huic magno Domino ad finem vsq; conseruasses, audiendo eius doctrinam sanctam, & agnoscendo illum pro eo, qui erat, tuum verũ Deum, & vnicum redemptorem. 1.Cor.3. 2.Cor.6.

6. CONSIDERA quomodo omnis honor hodie à Iudæis Saluatori delatus, paucis post diebus commutatus sit in maximum dedecus eius & ignominiam. Hodie honorem illi deferunt comitando illum in vrbem, & paulo pòst ijdem oneratum cruce eijciunt. Hodie honorant CHRISTVM, verbis benedictionis & laudum, dicentes, Benedictus qui venit in nomine Domini: sed quomodo hæc verba conueniunt cum captiuitate, flagellatione, illusione & crucifixione postea secutis? Hic eum appellant regem Israhel; post autem clamabunt, non habemus regem nisi Cæsarem. Hic eum vocant filium Dauid, postea verò dicent. Nescimus vnde sit. Hic precantur illi salutem & prosperitatem, post verò dicent. Salua teipsum, & descende de cruce. Hodie honoratur ramis oliuarum & palma- Ioan.19.

rum, frondibus & floribus: at quàm dissimiles sunt hi rami à ramis crucis? hi flores, à spinis, frondes à clauis, palmæ à virgis & flagellis? Vltimo honorant illum abiectis ex reuerentia ad pedes eius vestibus, at paulò pòst spoliabunt eum proprijs: nec satis erit sceleratis illis ademisse illi suas vestes, verumetiam illudent illi veste aliena, nunc alba, nunc coccinea ad maiorem eius confusionem & contumeliam.

COLLOQVIVM.

PRECABERE CHRISTVM Dominum per amorem, quo asinam insidens sponte abijt ad passionem, & tanto honore & pompa recipi voluit in ciuitate Hierosolyma, vt dignetur per gratiam venire in animam tuam, vt instar iumenti, omni humilitate & mansuetudine possis te suæ Maiestati submittere: & simul gratiã impetres vt quando dignatur te inuisere in sanctissimo Sacramento, & quando veniet in hora mortis, possis illi obuiam procedere virtutum Christianarum floribus & operum misericordiæ ramis in manu, ac denique victoriæ perturbationum palma exornatus: tibique gra-

tiam

tiam largiatur degustandi in hac vita internam suam pacem, in altera verò ad perfectam eiusdem pacis in cælesti Hierosolyma visionem perducat.

DOCVMENTA.

1. *DOMINVS noluit insidere asinæ nudæ, sed vestibus Apostolorum contectæ. CHRISTVS non fugit sedem suam spiritualiter in animis nudis, sed in jis quas inuenit ornatas virtutibus & operibus Apostolicis.*

2. *Dominus ad equitandum non elegit animalia superba & pomposa, sed humilia & mansueta. Procuremus & nobis inesse has virtutes, vt Dominus in anima nostra sedem & domicilium habere dignetur.*

3. *Tunc cum Apostolis vestibus nostris paramus locum, in quo Dominus sedeat, quando monitis nostris emollimus, disponimusque mentes hominum vt CHRISTVS habitare & requiescere in illis possit.*

4. *Illi vestimenta sua sternunt in via, qui mortificando & domando carnem suam præparant viam CHRISTO, vt ad eorum animas veniat: ac item illi, qui bona sua vita exemplum præbent alijs suarum virtutum imitatoribus.*

5. *Tunc obuiam imus CHRISTO cum oliuarum ramis, quando opera caritatis & mi-*

ſericordiæ exercemus: tunc verò obuiam[illegible] palmis quando ex tentatione victoriam [illegible] tamus.

6. *Tunc expandimus veſtimenta noſtra[illegible] dibus CHRISTI, quando facultati[illegible] ſtris temporalibus ſubuenimus egenis, [illegible] gnificantur per CHRISTI pedes.*

7. *Tunc Dominum recipimus cum laude [illegible] benedictione in animam noſtram, quando [illegible] confeßione ſyncerè aperimus peccata [illegible] & quando gratias ſuæ Maieſtati pro [illegible] beneficijs referimus.*

8. *CHRISTVS in gloria ſua voluit [illegible] re humilitatem, equitando in vili aſina, [illegible] vſus erat in vilibus populi miniſterijs: [illegible] quando ab alijs laudamur, vel propria [illegible] tione, aut vana gloriola tentamur, vilis [illegible] conditionis recordemur, quamque miſe- rabiles & imperfecti omnibus in rebus ſimus, perpen- damus.*

DE

DE FLETV CHRISTI SVPER HIEROSOLYMAE EVERSIONE.

MEDITATIO XX.

EVANGELIVM.

VT appropinquauit IESVS Hierosolymis, videns ciuitatem fleuit super illam, dicens. Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nũc autem abscõdita sunt ab oculis tuis. Quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo, & circumdabunt te, & coangustabunt te vndiq; & ad terram prosternent te, & filios tuos qui in te sunt, & non relinquent in te lapidem super lapidẽ, eo quod non cognoueris tempus visitationis tuæ. *Luc. 19.*

FIGVRA.

Thren. 1. Hierosolyma à Rege Nabuchodonosor capta Ieremias Propheta multis gemitib. & suspiriis deplangit vastationem, dicens: Quomodo sedet sola ciuitas plena populo, facta est quasi vidua Domina gentium princeps prouinciarum facta est sub tributo.

PROPHETIAE.

Hier. 14. 1. Deducant oculi mei lachrymam nocte & die, & non taceant, quoniam contritione magna contrita est virgo filia populi mei plaga pessima vehementer.

Esa. 1. 2. Cognouit bos possessorem suum & asinus præsepe Domini sui, Israhel autem me non cognouit, & populus meus non intellexit. paulò pòst subiūxit pœnam illi ob hoc peccatum inflictam. Terra vestra deserta ciuitates vestræ succensæ igni, & regionem vestram coram vobis alieni deuorant, & desolabitur sicut in vastitate hostili. Et relinquetur filia Sion, vt vmbraculum in vinea & sicut tugurium in cucumerario, & sicut ciuitas quæ vastatur.

Hier. 8. 3. Miluus in cælo cognouit tempus suum &c. & hirundo & ciconia custodierunt

pus aduentus sui populus autem meus non cognouit iudicium Domini.

4. *Venient in triremibus de Italia, superabunt Assyrios, vastabunt Hebræos, & ad extremum etiam ipsi peribunt.* Num. 24.

5. *Et ciuitatem sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo, & finis eius vastitas, & post finem belli statuta desolatio.* Dan. 9.

6. *Veniem super te omnes maledictiones istæ, quia nō audisti vocē Domini Dei tui, nec seruasti mandata eius. Adducet Dominus super te gentem de longinquo, & de extremis terræ finibus in similitudinem aquilæ volantis cum impetu, quæ non deferat seni, nec misereatur paruuli: donec te disperdat & conterat in cunctis vrbibus tuis, & destruātur muri tui firmi atque sublimes, in quibus habebas fiduciam, obsidebaris intra portas tuas, & comedes carnes filiorum tuorum, & filiarum tuarum in angustia & vastitate, quia opprimet te hostis tuus.*

CONSIDERATIONES.

IMMINENTE iam tempore diuina voluntate ab æterno præfixo, quo vnigenitus filius DEI per passionem suam & mortem redempturus erat genus humanū; benignissimus IESVS, sicut in omnibus actionibus suis semper immensæ caritatis erga nos, & profundæ humilitatis manifesta argumenta Punct. 1.

dedit, sic nunc, cùm iter haberet versus locum passioni suæ destinatum, initium illius operis fecit exemplo humilitatis, insidendo vili & abiectæ asinæ, ingressumque faciendo in illam ciuitatem, in qua paulò pòst supplicio crucis erat multandus. Deinde caritatis, nam vt appropinquauit Hierosolymis, mox atq; vidit ciuitatem, commiseratione motus, multas effudit lachrymas cæcitatem eius, ruinam & excidium paulò pòst ob peccata eorum consecuturum, deplorans. Vbi considera, inter amoris conditiones hanc esse præcipuam, vt, sicut qui amat potius est in re amata, quam in seipso, sic etiam amplius lætetur de rei amatæ bono, & cõtristetur de malo, quam lætetur aut doleat, de bono vel malo suo. Iam quis credat, hunc dulcem amatorẽ, tanto amplius gauisum fuisse de bono nostro, & doluisse de malo, quãto longius amor eius erga nos, & magnitudine & perfectione infinitè excessit amorem omnium creaturarum? Ex scriptura liquet CHRISTVM Dominum nostrum quater lachrymasse in hac vita. Primò quidẽ in sua natiuitate, sicut in persona eius dixit Salomon his verbis. *Primã vocẽ similẽ omnibus emisi plorans.* Et Ecclesia

Sap. 7.

canit.

canit: *vagit infans inter arcta conditus præsepia.* Secundò lacrymatus est, apud sepulcrũ Lazari, cum vellet eum à mortuis excitare. Tertio, est in hoc Euangelio, super ingratam & miseram Hierosolymam. Prostremo lachrymatus est, in fine vitæ, quando in ligno crucis, teste Apostolo, cum clamore valido & lachrymis spiritum suum commendauit in manus cælestis Patris. Primæ lacrymæ CHRISTI fuerunt lachrymæ misericordiæ, quibus defleuit humanas miserias & pœnas, quas primorum parentum culpa incurreramus, quibus ille quoque se propter nos subijcere voluit, vt nos liberaret ab æternis ærumnis & pœnis. Secundę fuerunt lacrymæ amoris: valde enim Dominus teste Euangelista, amabat Lazarum eiusque sorores: etsi amor Lazaro ab eo demonstratus, non tam illi, quam in eius persona homini peccatori in fætido & mortuo Lazaro præfigurato, demonstratus est. Hunc enim verè diligebat IESVS, & propter hunc flebat & vę nobis peccatoribus, si benignissimus Deus nos non dilexisset, sicut dixit vnigenitus eius filius. *Sic Deus dilexit mundum, vt filium suum vnigenitum daret.* Diligit ergo Deus peccatores, licet oderit

Ioan. 11.

Heb. 5.

Gen. 3.

Ioan. 11.

Ioan. 3.

peccatum. Diligit tanquã creaturas ſuas, quarum cauſa de cælo deſcendit, triginta tribus annis laborauit, famem & ſitim paſſus eſt, lacrymauit, & tandem ſe etiam in mortem obtulit, ad excitãdos nos à morte peccati ad vitam gratiæ. Tertiæ lachrymæ, vt in hoc Euan-

Exod. 19. gelio, fuerunt inflammati cuiuſdam

1. Pet. 2. deſiderij procurandæ ſalutis populi, quem in ſpecialem hæreditatem ſuam elegerat, & infinitis beneficijs, ſuper omnes totius mundi nationes eam exaltans affecerat. Itaque vehementer optabat, vt ciuitas illa tot beneficijs ornata, ſe agnoſceret & profiteretur, verum Deum, Dominum naturalem, & ſponſum legitimum, qui præmiſſis tot & tam pretioſis muneribus nũc in propria perſona ad eam viſitandam adueniebat, vt è terrena faceret cæleſtem, & ſempiterna ſalute & iucunditate, vt promiſerat per ſuum Prophetam, eam

Baruc. 4. cõpleret. Sed heu dulcis IESV, quãtam habes plorandi, & dolendi occaſionem: nam non ſolum non ab ingrata hac ciuitate agnoſceris, vel recipieris, ſed contemneris etiam, iniurijs afficieris, & cum ſumma contumelia portis vrbis exturbaberis, & infamis latronis inſtar crudeliter in crucem ageris. Poſtre-

ſtemæ demũ lacrymę, fuerũt afflictionis & pœnæ, licet enim illo tẽporis pũcto redemptor noſter circumdatus eſſet dolotib⁹ mortis, & aquæ tribulationũ ſanctiſſimã animã eius penetraſsẽt: nihilominus, quaſi id totũ parũ fuiſſet ſuperabundanti eius caritati, & ardẽti deſiderio patiendi maiora tormẽta pro nobis, voluit tantis ſuis cruciatibus quoq; adiungere lacrymarũ amaritudinẽ, ad placandã amplius iram Patris, & ſatisfactionis vim magis augendam. *Heb. 12.*

2. CVM benedictus IESVS humili inſidens aſellæ iam in itinere eſſet verſus Hieruſalẽ, mox atq; rumor de eius aduentu percrebuit, ingens multitudo populi illi obuiã occurrit, ad eũ honorãdum, & lætis vocibus conſalutandũ tanquam Regem & Meſſiã, eumq; magno applauſu & gratulatione in vrbẽ ſunt comitati. Verùm humilis Ieſus negligẽs has laudes, tantumq; honorẽ ſibi exhibitũ, cũ locus eſſet gaudendi, incepit lacrymari. Vnde perſpicitur, quãto amore ingratã illã ciuitatẽ ſit proſecutus. Nã cũ illi in tanto ſuo honore & triũpho, atq; adeo in medio lætitię, imminentẽ veniret calamitas vrbis & ruina exipſorum cęcitate conſecutura, tanta permotus eſt commiſeratione, vt continere

tinere lachrymas non potuerit, Vbi cõsidera immensam eius charitatem: sui enim oblitus, non suam mortem post septem dies perferendam, sed vastitatẽ inimicæ ciuitatis post multos annos eueturam deplorat. Et quamuis ciuitas Hierosolymitana semper fuerit ei rebellis, & paulo post, tantam immanitatem esset erga illum demonstratura, vnde & merebatur tantam pœnam, nihilominus ille vt benignissimus Pater angitur & dolet de eius excidio, ac pro illa vberrimas lachrymas profundit. Quo loco vide, quousque propter nos infinita illa maiestas se demiserit; nam cum in statu diuinitatis versaretur omnis doloris expers, homo factus est, vt dolere de nostro interitu posset; vt dum oculis nostris cerneremus eum plorantem pro nobis, nullus locus ambigendi relinqueretur, quin ille magnoperè nos amasset. Vnde eadem de causa non contentus fuit multas ex gratiosis oculis suis expressisse lachrymas, sed etiam ex omnibus corporis membris voluit profundere lachrymas sanguinis, quando in horto Gethsemani guttis sanguineis in terram defluentibus sudauit. Quamuis verò Euangelistæ bis tantum expressam fecerint.

Luc. 22.

mem-

mentionem lachrymarum Domini, tamen ex eorum verbis colligi potest sæpius illum illachrymasse: cum enim illi scribant tantum, quemadmodum Dominus publicè coram populo fleuerit; signum est eum multo crebrius fleuisse, cum esset solus: maxime cum ipse alicubi pronunciet beatos qui lugent: nec enim rationi consentaneum erat, eum, qui primo cœpit facere, & deinde docere, ab hoc misericordiæ opere abstinere; cùm ille inprimis maiorem lachrymandi & dolendi causam habuerit, quam omnes homines simul iuncti. Quare & verisimile est, illum per omnem vitam plus fudisse lachrymarum, quã omnes sancti simul, quod apertè insinuauit Apostolus illis verbis: *In diebus carnis suæ, preces supplicationesque ad eum, qui posit illum saluum facere à morte, cum clamore valido & lachrymis offerens, exauditus est pro sua reuerentia.* Ex quibus verbis sequitur vitam CHRISTI totam fuisse planctum & fletum, quia fuit vnum perpetuum sacrificium Patri æterno pro nobis oblatum. Vnde Spiritus sanctus, vt ostenderet quantum oculi Saluatoris abundarent lachrymis, alloquens sponsam, quæ erat sacra eius humanitas, dixit,

Matt. 5.

Act. 8.

Heb. 5.

Cant. 7. *oculi tui ſicut piſcinæ in Heſebon.* Vt enim piſcinæ, vel ſtagna ſemper emittunt aquas foris, ſic teneri oculi Domini vberrimas fundebãt lacrymas. Heu quis credidiſſet diuinos illos clariſſimos oculos, qui ſua ſpecie lætificant totã ciuitatẽ Dei, poſſe obſcurari, & profundere lacrymas tanti mæroris? beatiſſimumq́; & fœliciſſimũ Deũ, qui in cælis beatos ſpiritus ſuarũ delitiarũ totiẽ-

Pſa. 35. te, infinitaq́; pace & lætitia exſaturat, potuiſſe cerni in terra contriſtatũ & lacrymantẽ? At mirũ non eſt, eũ qui pro nobis voluit potuitq́; mori, etiã voluiſſe lacrymariis enim amor, qui fecit vt ipſe in cælis eſſet fons dulciſſimus clariſſimuſq́; pro electorum ſuorũ conſolatione, idem fecit, vt hic in terra, ob collectas in eo omnes peccatorum noſtrorum ſordes, eſſet fons turbatus, & amaritudine plenus. O inſenſati Iudæi, ſi, quando hũc ipſum dominum vidiſtis iuxta ſepulcrũ Lazari plorantem, inde collegiſtis, Lazarũ illi valde carum fuiſſe dicentes, *Ecce quomodo amabat eum*

Ioan. 11. ſic nunc, dum videtis eum plorantẽ ſupra ciuitatem veſtram, merito concludere debetis: *Ecce quomodo amabat eum.* Quod ſi feciſſetis, forte maiori honore illum recepiſſetis, nec ita præcipites

fuiſſe

liſſetis in cõdemnando ad mortẽ eo, quẽ tãtoperè optabat amabatq; vitã vestrã. O cor meũ duriſſimis ſaxis durius, ſenim calidus ſanguis vilis beſtię, vim habet, vt fertur, frangẽdi adamantem, quomodo hæ Chriſti lacrymæ tanto igne amoris pro te effuſę non poterunt tuam duritiẽ emollire, vt ſemel de cer-nas peccato exturbato in te recipere tu um miſericordiſſimũ redemptorẽ? Heu anima mea, quî fieri poteſt, vt tuũ propriũ damnũ, & tam manifeſtũ tuæ perditionis periculum non permoueant oculos tuos ad lacrymas? ſi potuerunt mouere cor, & prouocare lacrymas oculis Dei? O vtinam mihi gratia illa cõtigiſſet illis temporibus præſto adeſſe CHRISTO, haud dubiũ, quin lingua ſerpente per terram ſingulas lachrymas delibaſſem, quæ ex diuinis illis oculis ob peccata noſtra excidebãt. O q̃ pretioſæ erant reliquiæ, quàm nobilis theſaurus, quanti valoris margaritum, nempe infiniti, ad redimendum non vnum modo, ſed mille mundos? Tunc proculdubio cor meum ſciſſum fuiſſet, & oculorum meorum fontes patefacti fuiſsẽt, ad deplorãdas tot noxas meas, tantãq; ingratitudinẽ aduerſus tã benignũ & amabilẽ dominũ declaratã

3. VT

3. VT appropinquauit IESVS ci
ti Hierosolymorum, ea conspecta,
chrymauit. Lapsa erat haec ciui
Deo alias tot beneficijs affecta, sua
quitia in tantam miseriam spiri
vt instar hominis illius infœlicis,
Luc. 10. latronibus erat spoliatus & ad mor
vulneratus, tanto maius suæ salut
scrimen adierit, quanto minus le
lem suam ęgritudinem agnoscebat
ius statum describit Prophera his
Esa. 1. bis. *A planta pedis vsque ad vertic
tis non est in eo sanitas. Vulnus &
plaga tumens, non est circumligata, nec
ta medicamine, neque fota oleo.* Ex
ob magnitudinem scelerum non
terat curari remedio cerimoniarum
sacrificiorum legalium; remedio
quam, potius crudeli & sanguino
quo aberat & compassionis ligatu
oleum misericordiæ: aduenit nunc
misericors Samaritanus, hic medi
cælestis qui ea conspecta, motus co
miseratione illius appropinquat
leo pretioso lachrymarum suarum
lam curare possit. Sed heu, illa
phrenetici hominis insultans me
qui venerat ad restituendam illi
intendit illi necem, & respuens
ab eo oblatam, sibi ipsi interitum
chae-

dinatur, eligens iniquitatibus suis occumbere. Quare meritò benedictus IESVS, conspecta hac cæca ciuitate lachrymatur misertus illius, & ruinæ ipsi imminentis. Vidisses autem hic Saluatorem longe alijs lachrymis deplorantem hanc vrbem, quam olim eius vastitatem deplorauerit Propheta Hieremias. Hic enim potius defleuit suum damnum temporale & simul populi captiuitatem à Rege Babylonis factam at ille potius deflet ingratitudinem & cæcitatem suorum ciuium, mortem & interitum animarum ab infernali illo tyranno oppressarum. Fuerunt item hæ lachrymæ IESV acerbiores longe illis quas Rex Dauid in sepultura sui summi amici Abner profudit, hic enim Rex motus erat ad hunc planctum ex officijs à magno illo belli duce sibi præstitis, at Dominus fleuit supra Hierusalem, à qua non solùm vllum receperat beneficium, verum etiam multis iniurijs & contumelijs exagitatus fuerat. Recte defleuit idem bonus rex Dauid mortem impij & ingrati filij sui Absalonis, idque cum tanto animi dolore, vt si fieri potuisset, optarit pro illo mortuus fuisse, cùm diceret, *Absalon fili mi, fili mi, Absalon. Quis mibi tribuat, vt ego*

2. *Reg.* 5.

2. *Reg.* 8.

vt ego moriar pro te ? Dolebat enim hic sanctus homo, non tam ob mortẽ corporalem filij, quam ob perditionẽ animæ, cum occubuerit in tam horribili peccato. Non aliter cogitare debes misericordẽ IESVM de rebelli & ingrata ciuitate dolentẽ, cum lacrymis dicentẽ. O Hierusalẽ, filia Sion dilectissima, quis mihi dabit, vt ego moriar pro te? Dauid habuit desideriũ moriendi pro suo filio, ob amorẽ quo eum prosequebatur: at hoc desideriũ eo fuit maius in Christo, quanto vehemẽtior eius amor fuit erga Hierusalem, quam Dauidis erga filium Absalonem. Vnde factum est vt CHRISTVS reipsa voluerit mori pro Hierosolyma, Dauid verum nõ nisi mortuus pro Absolone. Heu si idem Dominus nunc de cælo in terram descenderet, vt olim fecit, in carne passibili, videretque tot vrbes, tot regna, & imperia tantis ignorantiæ tenebris oppressa, tot immersa erroribus, & tam grauibus sceleribus obnoxia, non posset proculdubio se continere ab vberrimis lacrymis: si enim in vnam vrbem tantum effudit lachrymarum, quid faceret in tot vrbes & regiones Christianorum? Non dubium est, hoc acerbiorẽ copiosiorẽq; eius fore luctũ quo

to nos longè maioribus, magisq; singularibus beneficijs à Domino ornati sumus, pro quibus ille nō solū sanguinem suum effudit & mortuus est, quos non solùm donis sui Sancti spiritus locupletauit, sed infinitis alijs gratijs & charismatis cohonestauit. Quare & nostra ingratitudo longo interuallo superat ciuium Hierosolymitanorum ingratitudinem.

4. VIDENS ergo clementissimus Iesus ciuitatem, fleuit super illam, & dixit. *Quia si cognouisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis*, verba verè dulcissima, & quæ ex corde omnino amoris & commiserationis plenissimo procedebant. Pauca fuere verba, quæ CHRISTVS protulit, nam internus dolor, & lacrymarum copia ac singultus vocem intercludebant: corde autē multa verba, multas querelas contra ingratā ciuitatem versabat, vti facile indicarant hęc verba imperfectè, & quasi interruptè prolata: quasi dicere voluisset. O Hierusalē, ô filia Siō, quam fores beata, si in hac die tua, q̄ à Deo per suos Prophetas ante tot sæcula fuit ꝓmissa, in qua rex & Saluator tuus ad te venit mansuetus & pauper, ad afferendū tibi vi-

bi vitam & æternam salutem: si, inquã, in hac die, qua tanta figurarum vaticiniorumque lux, & tantus doctrinæ miraculorumque splendor te inuitare ad me cognoscendum, cognouisses quoque ea quæ pertinent ad tuam pacẽ & fælicitatem sicut cognosco ego, & cognoscunt hi pauperes mei discipuli, & simplices turbę, quę tanto gaudio & triumphomihi obuiã processerũt, meq; receperunt: sed heu nunc hæc omnia sunt abscondita oculis tuis; nam tantũ abest vt me tanquam Saluatorem recipias, vt etiam crudeliter mihi insultes, & ad interitum trahas, & idcirco deleo; ideo fleo super hac tua cæcitate & simul super excidio ob hoc peccatum tuum tibi euenturo, *quia venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo*, & à fundamentis te euertent. Totum autẽ hoc tibi continget, *eo quod non cognouerís diem visitationis tuæ*, in quo per mysterium meæ incarnationis ab alto descendi ad visitandum te, & vt prædicarem tibi pacem, & lucẽ veritatis apportarem. Sed tu quæ plus delexisti tenebras quàm lucem, noluisti eum recipere. Quare iure potuit Dominus conqueri his Prophetæ verbis. *Desolatione desolata est omnis terra, quia nullus est qui reco-*

Zach. 9.
Matt. 21.
Ioan. 1.
Ierm. 12.
Esa. 57.

gitet corde. Nunc anima mea contem
re, quomodo benedictus IESVS
citer lachrymans & suspirans con-
cerit, comitantibus discipulis, com-
miseratione sui dilecti Magistri dolo-
& mærore plenis. Neque minus hi
cere potuerunt quam illo lachrymā-
, non se à lachrymis continere. Com-
patere ergo tu quoque anima mea iu-
o dolori tui dulcis Iesu, & cum videas
cor eius tam grauiter afflictum, plora
na cum ipso, imo deplora teipsum,
quia tuis peccats causam eius dolori-
bus dedisti. Vide quomodo magnus il- *Matt. 2.*
e paterfamilias, qui iam plantarat hāc
suam dilectam vineam, & supra alias
omnes tot donis & prærogatiuis dona-
rat, ac huic populo colendam tradide-
rat, vt suo tempore optatum fructum
redderet, cum suis temporibus alios at-
que alios seruos emisisset ad exigendos
collectos fructus, omnes ab ingratis i-
stis agricolis capti sunt, & partim vul-
nerati, partim occisi & lapidati: ad ex-
tremum verò idem bonus Pater cogi-
tans eos saltem reuerituros filium suū,
vti naturalem eorum Dominum, cum
nunc ad eos amandat in propria per-
sona, quem vbi cum omni humilitate
& mansuetudine in vineam aduenien-

tē impij illi & ſcelerati cōſpexerunt, il-
co conſpiratione facta acclamarūt, *Hic
eſt hæres, venite occidamus eum, & habebi-
mus hæreditatem eius.* O conſiliū peruer-
ſum, ô maledictam inuidiā, quæ ita ex-
cæcas hominum intelligentiam: exi-
ſtimârunt enim miſeri iſti ſe ſaluum
& incolume regnum conſeruaturos,
ſuaſque opes cumulaturos ſi CHRI-
STVM è medio ſuſtuliſſent: ſed con-
traria omnia illis eueuerunt: nam non
ſolùm ipſi regno exuti ſunt, ſed omne
ſimul cum nobiliſſima vrbe ſua, & tem-
plo tam ſancto exciſi, & in nihilum re-
dacti, vinea quoque Eccleſiæ Dei, ab
illis ad alias nationes Deo gratiores
& obſequentiores translata. Vnde a-
lias Saluator de illis conquerens dice-
bat. *Hieruſalem Hieruſalem, quæ occiſit*
Matt. 23. *Prophetas & lapidas eos qui ad te miſſi ſunt
quoties volui congregare filios tuos, quem-
admodum gallina congregat pullos ſuos ſub
alas & noluiſti?* Et ideo ſubiunxit Do-
minus. *Ecce relinquetur domus veſtra de-
ſerta,* & ſic accidit. Quoniam enim Iu-
dæi noluerunt recipere CHRISTVM
verum & legitimum ſuum dominum,
inciderunt in manus exterarum gen-
tium, à quibus ſpoliati Dominio, facul-
tatibus & vita, Hieruſalem à fundamen-
tis

fuit euersa, & populi tam numerosi reliquiæ in hodiernum vsque diem per vniuersum terrarum orbem sunt dispersæ. O quot hodie etiam reperias, non dico inter eos, qui non agnoscunt nec recipiunt CHRISTVM, sed inter eos, qui profitentur se eius fideles, opinione illa & prudentia Iudaica fascinatos, vt existiment se non posse tueri honorem suum & statum, nec conseruare facultates suas, si syncere velint, vt debent, nomen & gloriam CHRISTI defendere, & diuinis Ecclesiasticisque legibus, velut filij obedientes humiliter obsecundare? Vnde quando animaduertunt se cum aliquo incommodo suo & iactura tueri debere pietatem & religionem Christianam, illico cum ingratis illis agricolis clamant, Venite occidamus eum : maneat foris CHRISTVS, domum nostram ne ingrediatur. O cæci hominum filij, non vult noster benignissimus DEVS, nec suauissima lex eius priuare nos donis à se concessis, sed conseruare potius ea & perficere, ac cumulare maioribus. Quare qui tanta bonitate nõ vtuntur, sed potius eam contemnunt anteponendo humana diuinis, euc-

niet illis idem quod nunc prædicit Iudæis, vt nempe auferantur illis bona temporalia, & simul æternis & cœlestibus destituantur.

5. O anima Christiana, *si cognovisses & tu, & quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi*, & ad tuam salutem pertinent, illaque vera & æterna bona obtinendæ, *quæ oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt.* Ad acquirendum ipsum DEVM fontem omnis boni, & thesaurum omnis fælicitatis & beatitudinis, in hac die, qua Dominus tibi tot occasiones præbet ad cognoscendum se, tantasque commoditates adferendum sibi. Si nonnihil aperires oculos, & considerares tu quoque, *quæ ad pacem tibi* hoc est, res quæ pertinent ad fælicitatem tuam, & verum tuum bonum, vanitatibus mundi renunciares, cogitationes & curas rerum terrenarū, quæ non ad aliud valent, q̃ ad impediendam, & periculo exponendã tuã salutẽ, deponeres. Sed heu *abscondita sunt ab oculis tuis* hæc consilia, nõ agnoscis modo bonum tuum, non vides quod laqueus tibi inimicus circumcinxerit, non consideras horrendum iudicium, & supplicia ibi impendentia. Quamobrem verendum est, ne, quia tu cum terrena hac Hieru-

1. Cor. 2.

Esa. 4.

Jem

in neque cognoscis, neque iuuas te
ctis occasionibus pacis, quas Deus
ecciatim hoc die tibi offert, superue-
nunt dies non tui, sed Dei, dies iustitiæ
vindictæ, quando omnes qui nũc re-
quunt opportunitates salutis infernã-
um carnificum manibus tradentur, à
quibus intolerabilibus tormentis, æ-
ternaque morte sine fine excrucientur.
O anima peccatrix, ô tepida & negli-
gens, quæ dum in viuis fuisti, nun-
quam oculos à terra sustulisti in altum
ad considerandа vera bona tua; quid
ages, quando compulsa ad demigran-
dum è corpore tantoperè amato, vndi-
que te cernes obsessam, hinc doloribus
& angustijs mortis, illinc propriæ con-
scientiæ verme, grauissimè diuexante,
indeà turba malignorum & immani-
um spirituum, qui sua horribili præ-
sentia, enumeratione eque & amplifica-
tione tuorum scelerum adigent te in
desperationem salutis? Tunc quid fa-
cies anima miserabilis? quo te vertes?
cuius auxilium implorabis? compare-
re erit intolerabile, latere impossibile.
Non erit fuga eis, inquit Propheta, & *Amos 9.*
qui fugerit ex eis, non saluabitur. tunc om-
nia consilia tua euanescent, & desideria
abibunt in fumum; nec aliud restabit,

Matt. 25 nisi vt dicatur tibi. *Exite obuiam ei.* Q
autem obuiam exibit, nisi Dom
quem toties offendisti, ille iratus
exorabilis iudex, Dominus ille, à
quandoquidem aures illi præbe
luisti, cum dulcibus verbis te hort
tur, audies verba reprobationis &
ledictionis. Ne ergo anima pecc
prorogare velis vsque ad illud tem
tuorum peccatorum pœnitentiã &
uersionem: tunc enim tanta erit
tis tuæ perturbatio & cõfusio, vt
Psal. 145. lita, nihil cogitare de salute possis.
scriptum est. *Exibit Spiritus eius, &*
tetur in terram suam, in illa die
nes cogitationes eorum. Itaq; quiequid
eras adhuc in vita, facere decreuisti,
in illam horam distulisti, hoc tem
ris puncto excidet & euanescet: tu
nim non erit amplius consultandi
deliberandi tempus, sed tantum
nem reddendi. Quare si optas &
ras mori in pace, procura vt vi
Aug. nã vt dicit quidam sanctus Doctor,
potest male mori, qui bene vixerit, &
moritur, qui malè vixerit. Atq; id
uenienter consilio salutari
Eccl. 5. *non tardes conuerti ad Dominum, &*
Gal. vlt. *feras de die in diem: subito enim*
2. Cor. 6. *illius, & in tempore vindictæ*

Dum

dum viuis, dum tempus est acceptabile, & dies salutis, vt dicit Apostolus reconciliare tuo creatori, vt lætius possis viuere, & mori securius.

COLLOQVIVM.

ORABIS Christum Dominum, qui verbis exemplisque te docuit potius flere, quam inaniter gaudere: vt sanctissimas lachrymas, quas dignatus est super miserabilem illam ciuitatem profundere, quoniam frustra pro illa effusæ sunt, tibi saltem velit vtiles esse & salutares concedendo tibi viuum fontē amarissimarum lacrymarum, quibus deplorare & expiare tua peccata possis. Deinde oculos quoque mentis tuæ aperire dignetur, vt singularia beneficia quæ quotidie tibi impertit, agnoscere possis, & sigillatim tempus quo ipse sua gratia, interniſque inspirationibus animam tuam visitat, & ad bona opera inuitat: vt bene vtendo opportunitate temporis, & auxilijs à sua Maiestate concessis, non illi contingat, quod cæcæ huic ciuitati contigit crudelissimis inimicis suis in prædam datæ.

DOCVMENTA.

1. *DOMINVS, cùm tanto honore & applausu excipereturà populo, nullā ta-*

men visus est inde capere voluptatem; sed
rat totus in meditatione defixus rerum ad
stram salutem spectantium; vt indicaret
ius mundi delitias breues esse & vanas, &
ideo rationem nullam earum habendam
potius respuendas. Deinde non esse fidendum
hominum laudibus: nam qui hodie videntur
nos honore afficere, cras vituperabũt & ma
lè loquentur de nobis; sicut accidit CHRI
STO, nam hic ipse populus, qui hoc die
lum honorauit, paucis post diebus exclama
uit, Crucifige, crucifige eum.

2. *CHRISTVS fleuit supra Hierusalem*
à qua sciebat se tanto odio haberi, & pro
cutiones pati. Quo exemplo docemur non
lùm dolore & compati afflictionibus tã
poralibus, quam spiritualibus proximorum
strorum sigillatim peccatorum, (qui eo
deplorandi sunt, quos minus seipsos deplo
verumetiam inimicorum, si quando in aru
nas aliquas incidant, iuuando illos, quibus
que rebus possumus iuxta præceptum Domi
eoque amplius, quo longius per peccata
Deo recesserint, orando pro illis, vt dominus
eos conuertere dignetur & ad salutem pro
ducere.

Matt. 5.

3. *CHRISTVS doluit & fleuit super Hie*
rosolymam, quãdo in summo erat gaudio, nul
lamque suæ salutis curam agebat; repræsentat
ea in re personam boni Prælati, qui æque

ciditorum suorum incōmodis, atque de suis debet esse sollicitus. Vnde ad ipsum spectat lachrymari pro illis qui rident, & contristari pro illis qui inaniter lætantur, & sollicitum esse pro ijs qui nullam sui curam gerunt, magno zelo, omniq; studio eos iuuando non solum correctionibus paternis, monitionibusq; salutaribus, sed oratione quoq; & lacrymis.

4. Dominus inter summos honores sibi à populo delatos lacrymatur de Hierosolymitano excidio; præbens nobis exemplum, ne rebus prosperè fluentibus, obliuiscamur afflictionum proximi secundum consilium Apostoli; gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus. Rom. 12.

Nam vt ille idem scribit, hæc est membrorum in vno corpore societas & vinculum, vt si vnum membrum patiatur, compatiantur cætera membra; & si vnum gaudeat, reliqua congaudent; quare hominis Christiani actio non est, gaudere & exultare in sua prosperitate, & nulla cura tangi proximi, num bene vel malè habeat. 1. Cor. 12.

5. FLEVIT quoque CHRISTVS inter honores à turba sibi delatos, vt significaret, gaudia huius mundi omnia mixta esse multis doloribus & innumeris amaritudinibus, eaque breui in luctum commutanda, secundum illud sapientis, Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat. Prou.

6. Fleuit deinde CHRISTVS sub hoc tem-

pus, ad docendum homines, quando flendum sit; nempe inter honores & applausus huius sæculi, qui potius flendi quàm gaudendi materiam subministrant. Nam vt experientia quotidiana docet, quid aliud est honor mundanus, nisi spuma, fumus, & somnium? Spuma est, quia inflat; fumus, quia excæcat; somnium, quia subitò euanescit. Quare optimum consilium est gaudia mundana aliqua graui cogitatione vt mortis, vel iudicij, vel aduersitatum, quæ vel acciderunt vel accidere possunt, temperare, congruenter consilio Sapientis. In die

Eccl. 11. bonorum non immemor sis malorum.

7. *Defleuit Dominus, non tam ruinam materialem Hierosolymorum quam peccata eorum, quæ causam ruinæ dederant; vt nos quoque discamus deflere non temporalia damna, sed peccata nostra: ad aliud enim non seruiunt lacrymæ, quam ad eluendas animi maculas, & peccata expianda. Nam etsi deflemus mortem parentum, vel amicorum, aut iacturam fortunarum, nunquam tamen poterimus aliquid illorum recuperare; si autem Deum offenderimus, poterimus illum reconciliare lacrymis, & deletis per illas peccatis, amissæ restitui gratiæ.*

8. *Prædixit Dominus excidium Hierosolymorum, eo quod ciuitas illa tempus suæ visitationis non cognouisset: vt videlicet, omnes*

intel-

intelligerent, nunc dum viuimus tempus esse nostræ visitationis, quo Dominus omni benignitate nos visitat, vocat cum clementia, & expectat cum patientia. Verùm posteà, aliud veniet tempus, cum Dominus nos visitabit tanquam Iudex ad exercendam iustitiam, quo tempore strictissimam exiget rationem Matt. 12.
etiam de verbis otiosi: si ergo tunc velimus esse securi, vtamur nunc bene opportunitate huius temporis à Domino concessi, secundùm consilium Sapientis. Quodcunque facere Eccl. 9.
potest manus tua instanter operare, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.

8. Si cognouisses & tu, *inquit Christus ad Hierusalem. Quibus ex verbis intelligere possumus, omnia mala nostra oriri ex defectu cognitionis: nam dæmon non secus quam carnifex, obuelat oculos peccatoris, ne grauitatem peccati cognoscat, quæ grauitas est gladius ille acutus qua præscindit illi ceruices, & occidit: vt quando aperiendi sunt oculi, inueniat se inferno, vbi nullum amplius remedium salutis superest.*

DE FICV A CHRISTO MALE-DICTA,

ET ALTERA EIE-CTIONE VENDENTIVM E TEMPLO.

MEDITATIO XXI.

EVANGELIVM.

Luc.19. Matt.21. Mar.11. Ioan.11.

CVM intrasset IESVS Hie-rosolymam, commota est v-niuersa ciuitas, dicens. Quis est hic? Populi autem dicebant. Hic est IESVS Propheta à Nazareth Galilææ. Pharisæi ergo dixerunt ad semetipsos: videtis quia nihil proficimus, ecce mundus totus post eum abijt. Et intrauit IESVS in templum Dei, & accesserunt ad eum cæci & claudi, & sanauit eos. Et cùm vespera esset hora, circumspectis omnibus IESVS.

SVS relictis illis abijt foras extra ciuitatem in Bethaniam, cum duodecim, ibiq; mansit. Et alia die mane reuertens in ciuitatem, cùm exirent à Bethania, esurijt: cumq; vidisset à longè fici arborem, habentem folia, venit ad eam, si quid forte inueniret in ea: nihil autem inueniens in ea, nisi folia, non enim erat tempus ficorum, dixit ei. Iam non amplius in æternum ex te fructus nascatur, & arefacta est continuo ficulnea. Et venerunt Hierosolymã. & cùm introisset in templum, cæpit eijcere omnes vendentes & ementes in templo, & mensas nummulariorum, & cathedras vendentium columbas euertit, & docebat dicens illis. Nonne scriptum est, quia domus mea domus orationis est? vos autem fecistis illam speluncam latronum: Et cæpit illis loqui in parabolis. erat autem quotidie docẽs in templo. Principes autem Sacerdotum & Scribæ quærebãt quomodo eum perderent; timebant enim eum, quoniam vniuersa turba admirabatur super doctrina eius. Et

Cùm vesperа facta esset, egrediebatur de ciuitate.

PROPHETIAE.

Mich.7. 1. NON est botrus ad comedendum, primum coquas ficus desiderauit anima mea. Perijt sanctus de terra, & rectus in hominibus non est.

Ierem.11. 2. Quid est quod dilectus meus in domo mea fecerit scelera multa?

Ierm.7. 3. Nunquid ergo spelunca latronum facta est domus ista? in qua inuocatum est nomen meum in oculis vestris?

Sopho.1. 4. Visitabo super omnem qui arrogenter ingreditur, super limen in die illa, qui complenuit, domum Domini Dei sui iniquitate &

Psal.77. 5. Aperiam in parabolis os meum, eloquar propositiones initio.

CONSIDERATIONES.

INGRESSV Saluatoris tam festo solenni in vrbem Hierosolymam nam commota est tota ciuitas, sed non vno modo: nam alij, vt turbæ populares CHRISTO valde addictæ, commoti sunt in bonum, & lætis vocibus acclamarunt. Hic est IESVS Propheta à Nazareth: alij verò, vt inuidi Pharisæi, commoti sunt in malum, & mali-

gnatione odioq; inflammati dixerunt. Videtis, quia nihil proficimus. Ex quo liquet, quemadmodum Sol natura sua habet inditam vim liquefaciendi ceram, & indurandi lutum; Sic CHRISTVM verum iustitiæ solem post emissos in hanc vrbem lucis suæ radios, aliorum corda, vt simplicis populi, quæ instar ceræ facile emolliri poterant, mouisse ad deuotionem & reuerentiã sui: aliorum verò, vt arrogantium Phariſæorum, instar sordidi luti potius indurasse, ita vt inuidia quasi consumerentur, dum viderẽt tantum honorem CHRISTO à tam multis deferri. Nunc verò audi quid scelerati isti dicant. *Videtis*, inquiunt, *quid nihil proficimus: ecce totus mundus post eum vadit.* Miseri homines, quia tristantur vnde lætari merito deberent; excæcantur, vbi illuminandi erant. Vbi vide, licet minime velint, magnam tamen ab illis prodi veritatem. nam vt Spiritus sancti impulsu impius Pontifex Caiphas prophetauit, quando, licet dissimili intentione, dixit. *Expedit vobis vt vnus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat*: Sic nunc Spiritus sanctus fecit prophetare Phariſæos, nempe, totum mundum secuturum CHRI- Ioan. 11.

CHRISTVM, conuenienter ipsius
Ioan. 12. CHRISTI dicto. *Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum.* Vbi consideranda profunda diuinæ sapientiæ medicina: nam quicquid Iudæi machinati sunt contra CHRISTVM, & consilia omnia quę cæperũt ad extinguendum sanctum eius nomen, & extinguendam doctrinam atque miracula, deinde, quod odiosum populo reddiderint, ne quis eum sequeretur, vel in illum crederet, id totũ in eorum recidit caput: Etenim quod pertinaciter, legi Euangelicam repudiarint, & CHRISTVM eiusque sectatores persecuti sint, causam dedit Euangelij translationi ad gentes: à quibus cùm promptissimè illud reciperetur, factum est, quod illi tantopere reformitabant, vt omnes totius mundi nationes se subiecerint CHRISTO, eiusque sanctam fidem & Euangelium cupide sint complexæ. O cæci Iudæi, ô ingrata Hierosolyma; bene dixit Apostolus Ioan-
Ioan. 1. nes *Lux in tenebris lucet, & tenebræ eam non comprehenderunt.* Iam tempus illud adest, quo hic clarissimus Sol lucę doctrinæ miraculorumq; luce in hac cæca ciuitate radios suos emittere debeat ad vos, quasi nunquam illum videritis,

fetis, dicitis. *Quis est hic?* Petite à veſtris puetis & infantibus, & à rudi populo, & reſpondebunt, illum eſſe IESVM Prophetam à Nazareth. Quærite etiam à creaturis ſenſus expertibus, & omnes una voce clamabunt. *Ipſe eſt DEVS, ipſe fecit nos, & non ipſi nos.* Vos autem qui clauem ſcientiæ accepiſtis, & ſedetis quaſi Doctores & Magiſtri legis in cathedra Moyſis, non agnoſcitis CHRISTVM. Heu ſatis agnouiſtis eum, ſed ad irridendum eum, flagellandum & è vita tollendum, quando dixiſtis, *Hic eſt heres venite occidamus eum.* Verum nunc cùm videtis eum tanto honore affici à turbis, dicitis. *Quis eſt iſte?* & hunc neſcimus vndè ſit. Non ſic anima mea, ſed potius cum pia hac turba eum confitere & agnoſce verum Dominum, dicendo. Hic eſt IESVS magnus Propheta à Nazareth. Hic eſt verus Saluator mundi, fons æternæ ſalutis, magiſter prophetarum & omnium prophetiarum finis & complementum. Hic eſt ille verus Nazarenus, flos campi, & lilium conuallium, cuius odor ſuauiſſimus non ſolum totam terram, ſed etiam cælum implet, ad cuius fragrantiam accurrunt omnes angeli & animę ſanctæ. O dulciſſime IESV currat quo-

Pſal. 99.

Marc. 12

Ioan. 9.

Cant. 2.

Cant. 1. quoque anima mea in odorem pretiosorum vnguentorum tuorũ, & ita in te absorbeatur, vt vi amoris tui, omnium aliarum rerũ huius mũdi obliuiscar.

2. CONSIDERA Dominum post ingressum illum celebrem in Hierosolymitanã vrbem institutũ, licet eius legitimus esset rex & Saluator, non tamen adijsse pallatium regium, nec in throno regio consedisse, sed nec tribunal iudiciariũ conscendisse, ad iudiciũ ferendum, vindictamve sumendã de sus sacrilegis homicidis, qui iam animo decreuerant eũ è medio tollere: sed primus eius cura & studium fuit adire sacrum templũ ad adorandum Patrẽ suum, cuius gloriam humilis Iesus in omni actione sua, tanquam obsequentissimus filius quærebat. Ibat quoq; ad templum velut Dominus templi ipsius, ad sanctificandum & illustrandũ illud sua presentia: ibat deniq; ad templũ, quo semper IESVS semper ire cõsueuerat, quod in amplissima illa vrbe aliam domum non habebat, præter domum sacram æterni sui Patris. Quod vt fugit ingressus, non iam se illi mox adiungebant tumidi Pharisæi, qui existimabant se alijs omnibus sapientiores, sed homines plebæi, cæci, claudi, & alij infirmi,

qui

quibus omnibus, teste Euangelio, restituit sanitatem. Quo in facto vide, quã vere completum sit Zachariæ vaticinium, dum ait. *Exulta satis filia Sion, iubila filia Hierusalem: Ecce rex tuus veniet tibi iustus & Saluator*. CHRISTVS enim se declarauit Regem, quando authoritate regia, hunc solennem ingressum in vrbem Herosolymorum celebrauit, & à toto populo rex Israhel proclamatus est, & summo honore receptus. Secundò se demonstrauit iustum, quando vti summus verusq; Sacerdos adijt tẽplum, ad reddendã gloriam Patri, & restituẽdam ipsi templo sanctitatẽ, quod à sceleratis illis iniquis negotiationib. erat prophanatum. Terto demonstrauit misericordiam & potestatẽ Saluatoris, quando omnib. cæcis, claudis, alijsque ægris ad illum accurentibus, (ad portandum. n. infirmitatis nostras in mundũ venerat) benignè sanitatẽ restituit. Voluit aũt Saluator mundi hac via & ratione ingressum suum instituere, & ab omnibus infimæ conditionis atque infirmis speciatim agnosci & recipi: contra verò à Scribis & Pharisæis alijsque populi principibus respui & contumelijs affici, ad adumbrandum diuinum suum consilium de reproba- *Zach. 9.*

tione

tione populi Iudaici, & vocatione ad conuersione populi gentilis, qui instar huius simplicis plebis, horumque ceterorum & claudorum tenebris ignorantiæ erat immersus, & multis infirmitatibus spiritualibus oppressus, quorum vitio neque videre neque operari suam salutem poterat. De quo populo loquens ipse Dominus alio in loco dicit.

Ioan. 9. *In iudicium ego in hunc mundum veni: vt qui non vident, videant, & qui vident cæci sant.*

Rom. 11. Vnde & Apostol. ad Romanos: *Cæcitas ex parte contigit in Israhel, donec plenitudo gentium intraret.* Quare appositè in Euangelio dicitur, quod CHRISTO templum ingrediendi adiunxerunt cæci & claudi, fuerintque ab eo sanati.

3. VERVM Dulcissime IESV non possum non mirari maximam patientiam tuam, & intimo corde compati extremæ necessitati tuæ: nam cum mane tanto honore à populo hoc receptus esses, & totum diem consumpsisti instruendis turbis, sanandis infirmis & redarguendis Scribarũ & Phariseorum calumnijs: tandem inclinante in vesperam die, vt est in Euangelio, *circumspectis omnibus, cum iam vespera esset hora, relictis illis* exijsti in Bethaniam cum duodecim: hoc est, cum à tãto circumstan-

cium

ium numero neminem inuenires, qui ni defatigati misereretur. Mirum, ne rum quidem ibi fuisse, qui motus misericordia vel calicem aquæ frigidæ obtulerit; ac ideo coactus sis derelicta ibe ieiunis cum discipulis redire in Bethania. O admirabilis filij Dei egestas, non inuenire in tanta necessitate, hominem, qui CHRISTO prouideret de cibo, qui secundū legē ne bestijs quidē defatigatis negari debet. Meritò certè de eo scripsit Ioannes Apostolus, quod *in propria venit, sed sui eum non receperunt.* Vnde cùm natus est, ne in diuersorio quidem locum habere potuit: in patria deinde Nazaret à proprijs ciuibus indignè eiectus est, & nunc morti vicinus ab omnibus desertus & contemptus. Verùm Domine mi horum omnium non alia causa fuit, quā tua caritas: voluisti enim fieri pauper & omnibus alijs ærumnis subijci, vt nos diuites efficeremur. Id quoque qui dam propheta prædixit. cùm describēs tuum in Hierusalem ingressum, non solum declarat te regem, & iustum & Saluatorem, sed etiam mox subiungit, *& ipse pauper*, vt indicaret, quantum per omnem vitam in medio gloriæ & manifestatis cursu hāc virtutē colueris; sicut

Ioan. 1.

Zach. 9.

per

per alium quendam prophetam ipse
Psal. 82. expressisti dicens. *Pauper sum ego, & in laboribus à iuuentute mea.* O mi dulcis IESV, cur illo tempore non fui Hierosolymis? Vtinam vel paruulam domiculam ibi habuissem, in qua te excipe-rem; forte, vt benignissimus es, non fuisses dedignatus diuertere ad publicanum & peccatorum, meoque cogna-
Luc. 18. to desiderio dicturus fuisses, *Quia hodie in domo tua oportet me manere*, tuaq; pre-sentia domui meæ salutem, vtiam ante feceras Zachæo, intulisses. Sed heu me miserum, cùm quotidie videam te in sacro altari existentem, & quidem eundem ipsum, qui in domo Martha & Mariæ fuit receptus, non tamen te inuito, non te precor, non te cum possum quotidie, recipio in do-mum meam; eoque amplius quod ex parte tua nihil impediat, imò ipse te inuitas, & omni tempore pa-ratus es venire. Cæterum dubito de-cis IESV, num, si te inuitare vellem, tuque videris domum meam tam fœ-didam & immundam, sis eam ingres-surus. Quare & obsecro misericordis-sime Domine, quoniam tu, vti scripti est, ille es, *qui potest facere mundum de*
Iob. 14. *immundo conceptum semine*, Velis quo-que

animæ meæ maculas clementer abluere, vt pro salute sua dignè te excipere possis.

4. CONSIDERA quomodo benedictus Iesus cognoscens vitæ suæ impendere terminum, licet aliàs semper valde sollicitus fuerit de salute nostra, tamen id extremis his diebus opere ipso luculentius demonstrarit. Vnde videtur speciatim huic vltimæ hebdomadæ optimæ accommodari posse illud vaticinium Danielis. *Consummavit pactum multis hebdomada vna.* Dan. 9.

Quod enim aliud pactum fecit DEVS. dum assumpsit naturam nostram, nisi vt totam vitam suam & mortem consumeret in liberatione nostra impetranda à morte æterna. Vnde & hæc fuere Domini exercitia hac hebdomade, & in hoc partiebatur omne tempus suum, vt mane veniret ex monte Oliueti ad vrbem, & ingressus templum totum diem daret auxilio animarum prædicans populo, & multos scripturæ locos exponens qui manifestè de eo loquebantur: tum disputans cum Scribis & Pharisæis, multasque quæstiones malitiosè ab eis propositas admiranda sapientia explanans: & quanquam certo illi constaret per-

peruersus eorum animus, quodq; iam decretum factum esset de se capiendo & occidendo, nullum tamen animi irati signum dabat, imò ne videretur carpere eorum perfidiam, semper in parabolis multa cum mansuetudine loquebatur, vt maiori suauitate eos reuinceret, & iuuaret. Toto verò die hoc modo in templo expenso sub vesperam quotidie redibat Bethaniam cibi sumendi causa, quem semel in die, vt pium est credere, in ædibus Marthę & Mariæ capiebat. Vbi simul considerare potes eum vicissim discipulus illas discibus & pijs colloquijs pauisse. Inde verò à sumpto cibo, (nam ibi non pernoctabat) cum discipulis conscendebat montem Oliueti, in quo partim, vt bonus Magister, suos discipulos instruebat, nam interdiu non poterat nisi Iudæis instituendis vacare, partim post quietem in nuda humo, (quam verissimum est pauperi IESV loco ordinarij lecti fuisse) dormientibus discipulis reliquum noctis in precibus consumebat, orans Patrem, ac, vt probabile est, non sine multis lachrymis pro ingrati illius populi salute. Deinde reuertens sequenti diluculo versus Hierosolymam cæpit esurire, vt habet Euangelium: vi-

de ma-

manifestum capimus argumentum,
m præcedenti die, quo solennem il-
m in ciuitatem ingressum habuit nul
omnino cibo, ne vesperi quidem,
fectum fuisse, sed in angulo aliquo
mus pane tantũ lachrymarũ, mœstis
ne gemitibus pro cæcitate & obstina-
one illius populi animam suam su-
ntasse. Quare cùm totam noctẽ cõti-
is vigilijs, orationibusq; cõsumpsis-
et, mirum non est, mane esurijsse.
Compatere ô anima mea famelico Ie-
, & vide Dominum illum, qui in cæ-
o vbertimis pascuis pascit & satiat
beatos omnes spiritus, & in terra pro- *Psal.* 4
udet cibum in tempore omni animæ
uenti, nũc excruciari fame. Vbi vide
quantam CHRISTVS in vita sua o-
nniũ rerum inopiã sit perpessus: nam
præterquam, quod locum nõ haberet,
in quem diuerteret, quod in tam popu-
osa & magna ciuitate ne vnum quidẽ
ominẽ inueniret, à quo inuitaretur,
aut necessaria acciperet; nunc fame
compulsus perfugium extremum ha-
bet ad arborem ficus, viæ propinquam,
qua conspecta, accessit ad eam propius,
vt videret si forte fructus aliquos ad se-
dandam famem in ea reperiret, sed nõ
reperit nisi folia: itaque & hæc creatura

ſuo creatori, cuius nutu ipſa exiſtab[illegible]
& florebat, cibū negauit. Quare me[illegible]
ingrata hæc arbor fuit à Domino m[illegible]
dicta & ſubito arefacta. O anima [illegible]
quoties tu quoq; inſtar arboris [illegible]
onuſta folijs bonorū deſideriorū [illegible]
miſſionum & propoſitorum parum [illegible]
morum, inuitaſti Dominum ſalutis [illegible]
cupidum, ſed poſtquam venit, non [illegible]
uenit in te vllos internarum ſolida[illegible]
virtutum fructus. Verum mirum [illegible]
eſt, CHRISTVM non inuenire [illegible]
fructus, quia, velut arbor illa, adhuc [illegible]
nes propinqua viæ publicæ, id eſt, [illegible]
laxæ & mundanæ, & non induces [illegible]
dem in animum te à negotijs & [illegible]
bus huius maligni mundi abſtrahe[illegible]
ac terram tam ſterilem & infæcun[illegible]
relinquere.

3. VERVM dic mihi benedicte [illegible]
quæ culpa erat ficus, vt ob non [illegible]
tos in ea fructus, à te maledice[illegible]
nec enim erat tempus ficuum. Cer[illegible]
ferebatur ira tua in illam innoxia[illegible]
borem, ſed in Synagogam per ficum [illegible]
gnificatam. Nō erat tempus fructu[illegible]
illi ficui, ſed bene tempus erat Synago-
gæ, vt Domino redderet fructus [illegible]
tiæ, ſanctitatis & pacis. Et hæc erat [illegible]
mes quæ excruciabat viſcera IESV, [illegible]

ficus quibus animam pascere o-
bat, sicut indicauit illis Prophetæ
bis, *Præcoquas ficus desiderauit anima* Mich. 7.
& mox subiunxit, quales essent hi
ctus. *Perijt*, inquit, *sanctus de terra, &*
us in hominibus non est. Omnes in sangui-
sidiantur, vir fratrem suum ad mortem
uant. Synagoga erat pulcherrima ar- Leu. 15.
illa, cuius fructum Dominus in le-
veteri mandauit offerri in sacrificei-
. Erat quoq; ficus illa à magno Pa- Luc. 13.
familias plãtata in vinea, in qua tri-
s continuis annis quæsiuit fructum,
non inuenit. Nam eodem modo
Deus plantauit arborem sui electi po-
uli, sed nullum fructum, licet in trien-
ium expectans, inuenit in illo: Primò
nim fructum quæsiuit in statu natu-
æstum in statu legis scriptæ: sed vterq;
nguum, vel nullum fructum reddidit
Domino suo. Tertio quæsiuit & in hoc
statu gratiæ, cum iam in carne assum-
pta summa siti & fame nostræ salutis
laboraret, & nihil in hac arbore sua
inuenit, nisi frondes cærimoniarum,
& obseruationum externarum, sine
fructibus internarum virtutum bono-
numque operum. Imò huius populi in-
gratitudo longe superauit ficus sterili-
tatem, etsi enim Saluator nõ inuenerit

in illa fructus bonos, nihil tamen in[illegible]
nit deterius illis. At populus Hebr[illegible]
bonorum & suauium fructuum loc[illegible]
produxit vuas fellis, & spinas amari[illegible]
dinis, quibus exacerbauit amabili[illegible]
mum os, & diuinum Redemptoris [illegible]
put offendit. Vnde merito Dom[illegible]
quo modo ficum maledixit, eo [illegible]
vltimam ruinam & excidium ingr[illegible]
populi prædixit. Voluit quoque Dom[illegible]
nus hoc facto, (nam paucis post die[illegible]
tradendus erat in manus inimici) [illegible]
clarare discipulis, se sponte adire [illegible]
mortem, nec se destitutum potest[illegible]
puniendi suos persecutores, quando[illegible]
quidem vno verbulo ficum illam [illegible]
fecisset. Sed ego non miror bone Iesu,
te vindictam, quam poteras de inimi-
cis tuis sumere, transtulisse in arbore[illegible]
id verò maxime miror, te pœnam [illegible]
nos nostris peccatis merebamur, [illegible]
stulisse in personam tuam prorsus in-
noxiam. nos enim ingrati filij tu[illegible]
mus, qui vuam iniquitatum acerbam
comedimus, sed tuum os benedictum
degustauit amaritudinem pœnæ. *Disci-*
plina pacis nostræ super eum, dicebat ille
Propheta; vt nos haberemus pacem cum
Deo, tu tam crudele tibi ab hominibus
bellum inferri permisisti.

Isai. 53.

6 RE-

REVERSVS Iesus Hierosolymã, ndum consuetudinem suam adijt plum, ad solita sua exercitia pera- da. Vadit ad templum agnus man- us, cùm sciat se ab inimicis quæri victimam: vt intelligerent ipsum nõ gere, sed spõte offerre se morti, at- ideo quotidie comparebat in loco blico vt facilius inueniri posset, imò rognoscerent non esse in potestate quoties vellent eum addicere mor- sed in voluntate sua & promissione, od indicauit ipse Dominus extrema ste, qua captus est, illis verbis. *Tan- quam ad latronem existis cum gladijs & fu- bus comprehendere me; quotidie eram ve- cum docens in templo, & non me tenuistis, hæc est hora vestra* ac si diceret. Tunc e non comprehendistis, non quia defuit opportunitas, sed quia non per- misi. Ac completum est, quod alias di- erat *Nemo tollit animam meam à me, sed e- go pono eam à meipso*. Itaq; ingressus tem- plum Dominus, videnscq; plenum nego tiatoribus, ementibus, & vendentibus, accensus sancto paterni honoris zelo, cum magna indignatione cæpit mẽsas torum & cathedras, ne parcendo qui- dem, vt altera vice, columbis, euerteret: neq; monens eos, vt isthæc auferrent, nec

Matt. 26.

Ioan. 10.

nec vocãs negotiatores; sed ipse omn
in terrã deturbat, & appellat latron
obijciẽs quòd ex domo Patris sui fec
sent spelunca latronũ. Pridie bene
Iesus fleuerat supra ciuitatẽ, & vas
nem eius prædixerat, in pænã pec
rum euenturã. Deinde ingressus mo
templũ tam asperè reprehẽdit & exa
bat hos sacrilegos omnes. Qua re
aliud significare voluit, quam pe
sam vitam sacerdotum, aliorumq;
nistrorum templi. fuisse causam &
mam originem ruinæ populi; illi e
suo luxu & auaritia sanctũ locum p
phanarant, & prauo exemplo suo in
xerant alios ad negligendum cultu
diuinum, vitamq; dissolutam & la
agẽdi. Vnde postea seueriſſima illa
dicta Dei in eos desæuijt, quàm Chr
stus illis prædixit, & Propheta his ver
Mich. 3. bis descripsit. *Principes eius in mun
iudicabant, & sacerdotes eius in mer
cebant, & prophetæ eius in pecunia
bant: propter hoc causa vestri Sion q
arabitur, & Hierusalem quasi acerv
erit, & mons templi in excelsa sylvæ*
Dominũ, licet natura esset ve
mansuetissimus, tamen tanto
honoris zelo ardere, vbi de illo
tur, vt in terribilem leonem
mutatus. Qui si in templo illo, aliquod

nerat, vt hominib. peccata condonaret, & animæ salutē cōferret, tam acrē & durum se ostendit in coarguendis & castigādis peccatoribus, quid faciet tēpore vindictæ & iræ? Et cùm venit vt iudicaretur, se ad tuendum honorē paternum tā terribilē se declarauit erga materialis templi prophanatores, qualē se demōstrabit prophanatorib. templi spiritualis ipsius Dei, quæ sunt animæ ipsorum? O dulcis Iesu quid sibi vult, cum tantas iniurias & contumelias sinas inferri personæ tuæ, nō tamen sinas vel minima iniuria lædi æternum tuū Patrē quia tanto zelo & indignatione inuadis domus tuæ prophanatores, ac si tuæ benignitatis & mansuetudinis omnino oblitus esses: certe nullo alio, Domine mi, efficaciori exēplo docere nos poteras, q̄ longe maiorē diuini honoris, q̄ proprij rationem habere debeamus: imò quod malle debeamus nos dedecore aliquo vel contumelia affici, quam vel minimam iniuriam in diuinam eius Maiestatem redundare. Vtinam dulcis IESV dignareris in corde nostrō ardentem illum ignē, & zelum sanctum tuendi honoris gloriæq; tuę, accēdere, qui, sicut tu dicebas te à zelo dom⁹ patris tui totū comedi & cōsumi, *Psal. 68.*

in viſceribus noſtris viuum deſiderium excitaret, quærendi & procurandi ſemper maiorem tui gloriam, non ſolùm in nobis ipſis, ſed etiam in alijs, etiamſi ſanguis & vita profundenda eſſet.

7. COMPATERE anima mea tuo dulci Ieſu, & vide quot cauſas doloris vno eodemq; tempore habuerit. Nam primo, dum ſolennem ſuum ingreſſum ante tot ſæcula à prophetis promiſſum in vrbem Hieroſolymorum inſtituit, maligna illa ciuitas ex vna parte quidē videtur eum velut legitimū regem cum honore ſuſcipere, ſed ex alia ſtruit illi inſidias ad inferendam necem, ac ſi eſſet capitaliſſimus eorum inimicus. Deinde, eo in vrbem ingreſſo cum tanto applauſu, totoq; die deinceps in tēplo varijs populo cōferendis beneficijs cōſumpto, ſub veſperam nemo tandem ex tāto hominum numero inuenitur, qui eum inuitet, vel in domum ſuā pernoctandi cauſa excipiat. Reuertit denuo ſummo mane ad eadem vrbem, & in itinere fame oppreſſus ſe applicat ad arborem ficum, ſperans creaturas ſenſus expertes minus auaras & tenaces futuras, quàm homines, ſed præter frondes in ea inuenit nihil. Deinde vadit ad ciuitatem: ac ingreſſus templum nouum

offer-

offendit, & magis acerbam materiam doloris, dum conſpicit æterni Patris ſui domum, cui ſumma ſanctitas debebatur, in ſpeluncam latronũ conuerſam. Poſtremò, toto die in laboribus prædicationis, & inſtitionis popularis impenſo, adhuc ieiunus neminem inuenit, qui ſuæ neceſſitati ſuccurreret. Ingrata Hieroſolyma, quæ quo die Rex tuus tanta cum manſuetudine venit ad te, vt te iucunditate expleat, ſaluteque donet æterna, tu contra velut tyrannus illi bellum moues, & proditionẽ molitis ad tollendam ei vitam. *Væ genti peccatrici, populo graui iniquitate filijs ſceleratis.* Quod enim ſcelus maius eſſe potuit quam manus inijcere ſuo Deo & redemptori? *Hæccine reddis Domino populo ſtulte & inſipiens? Nunquid non ipſe eſt pater tuus, qui poſſedit, & fecit & creauit te? Filius*, inquit apud alium prophetam ipſe Deus, *honorat patrem, & ſeruus Dominum ſuum. Si ergo pater ego ſum, vbi eſt honor meus? & ſi ego Dominus ſum, vbi eſt timor meus?* O Deus meus, quoties te offendimus per omnem vitam noſtram, & adhuc offendere pergimus? verum omnis ſcelerum noſtrorum amaritudo vt alias nunquam, ita neq; nunc poteſt turbare vel minima re imminuere tuã

Eſai. 1.

Deut. 32.

Malac. 1.

dulcedinē & benignitatē erga nos, q
ſtultitias noſtras & iniurias tibi illa
omnino diſſimulas, ſi forte cor nō
tanta bonitate ſuperatū & ſuū erro
agnoſcere & ſe ad te conuertere vo
O anima mea, quæ hactenꝰ fuiſti
ſterilis & infructuoſa, nec in aliare
fuiſti, q̄ fruſtra terrā occupando, &
tinenter benigniſſimū redemptorē
contriſtando, ſi nunc quoque te
deprehēdis aridam, floribus virtu
deſtitutam, nulloq; bonorum op
quando aliud non ſuppetit, per ve
fructu grauidam, conare minim
præteritarum negligentiarū d
& efficax emendationis propo
cor tuum offerre CHRISTO Do
no, ſicut obtulit pœnitens Magd
& ſicut obtulit Zachæus & humi
publicanus, confiſa Domino, q
contritum & humiliatum non de
etiamſi alios fructus in te non in
at, illū exigua tua oblatione cōten
fore, omnemque tuum defectum
infinita caritate & miſericordia
pleturum.

COLLOQVIVM.

ORABIS CHRISTVM, Do
minum, quoniam dignatus e
plantare in horto ſuæ ſanctæ Eccl

in eo, velut bona & fructuosa arbor, produceres sanctorum piorumq; operum fructus; vt velit tibi simul largiri gratiã, qua proficiens ex continuo charismatum donorumq; cælestium, quæ Deus communicat, influxu, non solum bonis affluas desiderijs & propositis, sed etiam bonos producas fructus, vt cum tempus messis aduenerit, in hora mortis, non inueniaris tam plenus foliis, & ita à Deo ceu lignũ infrugiferum mittaris in ignem, quã potius onustus fructib. suæ diuinæ Maiestati gratis, digniq; qui mensæ Domini apponãtur.

DOCVMENTA.

1. *Scribæ & Pharisæi inuidia torquebantur conspectis admirandis CHRISTI operibus, & honore illi à populo delato. Proprium hominis arrogantis & ambitiosi est contristari de laude vel honore alterius: Vnde discere potes, ex hac mala radice nasci, quoties non lætaris, sed contristaris potius de prospero successu proximi. Quare non indignemur contra alios, sed potius contra nostram superbiam & ambitionem.*

2. *Mos erat Christi, quoties ingrederetur vrbem Hierosolymorũ, adire primo loco tẽplum vt formam nobis religionis imitandã præscriberet; nẽpe, vt quocunq; nos cõtulerimus, primo inuisamus sacrum Templum & domum*

Dei, ibiq; per orationem nos diuinæ maiestati commendemus, tum verò ad negotia nostra expedienda pergamus.

3. *Populus Hierosolymitanus mane recepit Iesum magno honore & gratulatione: vesperi autem, ne eum hospitio exciperent, finxit se eum non agnoscere: vnde docemur spes nostras non defigere in hominibus, qui à mane in vesperum mutantur: hodie declarant se beneuolos, cras autem dum opera eorũ egebis, terga vertunt, negantq; se tui meminisse.*

4. *CHRISTVS toto die in prædicando & docendo consumpto, sub vesperam Hierosolymis discedit primò, vt doceret nos, non querere quietem in mundo, quia proditionem machinatur. Secundò, vt doceret seruos suos, eo vsq; conuersandũ esse cum sæcularibus, quantum opus est ad eorum institutionem & auxilium, repetendo cum Christo Bethaniã, id est, domũ obedientiæ. Tertiò, vt intelligerent, pro labribus in proximi salutem impensis nõ esse exigendum vel expectandum præmium ab hominibus, dantes gratis, quod gratis acceperunt.*

5. *Ficum arborem, quantumuis viridem, & multis recentibus folijs florentẽ Christus, quia in ea non inuenit fructus, arefecit. Non possitur Dominus folijs: nõ sufficit habere bona proposita & bona desideria, si cõiuncti nõ sint bonorum sanctorumq; operum fructus: nam meretur gratiam Dei amittere, qui sinit illi esse*

bosam, & illi non cooperatur, exercendo virtutis actus. Omnis enim arbor, inquit ipse Dominus, quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur. Matt. 7.

6. In vrbe Hierosolymitana multa alia erant loca in quibus offendebatur DEVS, sed CHRISTVS tantum habuit rationem templi, vt intelligeremus præcipuum studium ponendum esse in rebus ad cultum diuinum spectantibus: nam ex eo quod debita officia defetimus Deo, pendet reformatio omnium aliarum rerum quas agimus.

7. CHRISTVS seuerè castigauit templi prophanatores. Nos omnes, teste Apostolo, 1. Cor. 3. sumus Templum sanctum Dei, in quo habitat Spiritus sanctus. Itaque vide quanto studio procurandum tibi sit, vt templum illud sit mundum, ab omnibus rebus, quibus oculi huius sancti hospitis, qui est sanctitas & puritas ipsa, offendi possent. In eos enim qui peccatis suis prophanarint templum istud proferetur terribilis illa eiusdem Apostoli sententia: Si quis templum Dei violauerit, disperdet illum Deus. Ibid.

8. Dominus dixit Iudæis. Domus mea, domus orationis vocatur, vos autem fecistis eam speluncam latronum. Vnde magnam hauris occasionem confusionis: dum in mentem reuocas, quam exigua tibi

cura fuerit confugiendi in tuis necessitatibus ad hanc domum orationis, quantaque tepiditate orationes tuas hactenus habueris, & quod peius est, quod ex parte tua domum Dei crebro conuerteris in speluncam latronum, oculis tuis parum castis insidias struendo nunc huius nunc illius personæ honestati.

9. *Si domus Domini domus orationis est, vide quanta puritate animæ tuæ, quantaque deuotione & attentione in templo Dei versari debeas: Si enim cum mundi Principibus homines tam reuerenter agunt, ijsque in locis, vbi illi præsentes adsunt, summa obseruatur modestia & silentium, quid facto opus erit in præsentia illius infinitæ Maiestatis, summique Regis cæli & terræ?*

10. *CHRISTVS misericordiam temperauit cum seueritate: nam ex vna parte eiecit è templo ementes & vendentes; ex altera, cæcos & claudos sanauit, vt discerent & nos ita seueri esse in castigandis peccatis proximi, vt simul eorum in necessitatibus misereamur.*

11. *CHRISTVS reformaturus ab illa ciuitatis Hierosolymitanæ, cæpit à templo, corrigendo eius ministros. Sacerdotes in Ecclesia Dei sunt quasi stomachus in corpore humano, nam vti stomachus cibum acceptum concoquit & digerit, & deinde per totum corpus distribuit: sic sacerdotes acceptam à Deo*

per Scripturas diuini verbi scientiam, per meditationem prius concoquunt in se, deinde veri communicant toti populo Quare etiam debent dare operam, vt tum sermone, tum opere ita se componant, vt omnibus bonum exemplū præbeant. Nam sicut quando in corpore humano membrum aliquod infirmum est, vt pes vel manus, non ideo patitur stomachus, sed cum stomachus æger est, omnia alia membra patiuntur: ita in Ecclesia Dei, si vnus aliquis homo peccet, non idcirco peccant Sacerdotes; sed si Sacerdotes in peccatis sint, totus populus in peccatum ruit Vnde si Christianus quilibet rationem Deo reddet de solo suo peccato, Sacerdotes reddent non solum de suis, sed omnium aliorum peccatis.

DE

DE MORTE

MEDITATIO XXII.

EVANGELIVM.

Luc. 16. HOMO quidam erat dives, & induebatur purpura & bysso; & epulabatur quotidie splendidè. Et erat quidam mendicus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius vlceribus plenus cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa diuitis, & nemo illi dabat, sed & canes veniebant & lingebant vlcera eius. Factum est autem vt moreretur mendicus & portaretur ab angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem & diues, & sepultus est in inferno.

DE

DE MORTE, ET SPECIATIM HOMINVM MVNDANORVM.

PARS PRIOR.

PROPHETIAE.

1. MORS peccatorum peßima. Psal. 33.
2. *Qui confidunt in virtute sua, & in multitudine diuitiarum suarum gloriãtur, relinquent alienis diuitias suas, & sepulchra eorum domus eorum in æternum.* Psal. 48.
3. *Erunt decidentes sine honore, & in contumelia inter mortuos in perpetuum, & erũt gementes & memoria illorum periet.* Sap. 4.
4. *Tenent tympanum & cytharam, & gaudent ad sonum organi. Ducunt in bonis dies suos; & in puncto ad inferna descendunt.* Iob. 21.
5. *O mors quam amara est memoria tua homini pacem habenti in substantijs suis, viro quieto, & cuius viæ directæ sunt in omnibus.* Eccl. 41.

CONSIDERATIONES.

HOMO natus de muliere, breui viuens tempore, repletur multis miserijs. *Qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut vmbra, & nunquam in eodem statu per-* Punct. 1. Iob. 24.

permanet. Hæc sunt verba sanctissimi IOB tanti Dei amici, quæ proposuit mundo non solum ad inuictæ patientiæ exemplum, verum etiam tanquam imaginem miseriæ & instabilitatis rerum humanarum: vt ea inspecta homines discerent non defigere spem suam in his bonis caducis & momentaneis, quæ tam facile nobis eripiuntur. Vbi primo considera, omnia bona & prosperitates huius vitæ esse mixtas multis malis, ac tandem peiore fine terminari, vti scriptum est in Prouerbijs. *Risus dolore miscebitur, & extrema gaudij luctus occupat.* Prou. 10. Ac primo quidem homo in se est admodum fragilis, vtpote natus ex muliere, & natura constans imbecilli. Anni quoque vitæ humanæ sunt pauci, ærumnæ multæ, quicquid enim in hac vita est, nihil est nisi pœna & miseria: necessitas enim res possidendi ad sustentandum & conseruandum hoc nostrum corpus est continua quædam seruitus & miseria. Adhæc sanitas, quam tanto studio tuemur, facile perditur, perdita autem magno labore recuperatur; ea autem recuperata rursum in metu sumus eam perdendi. Parentes, cognati, amici, alijque nobis cari, quo plus amantur à nobis, hoc

mag-

maiore cura in ijs conseruandis affligimur, & si illis priuemur, maiore dolore excruciamur: & aliquando ab illis grauiora damna, quam ab ipsis inimicis, sustinemus. Adolescentia & pulchritudo hominis est velut flos fęni, qui manè apparet, & ad minimũ venti flatum euanescit, sicut dicit Propheta, *Homo sicut fœnum dies eius, & sicut flos agri sic florebit.* Psal. 128. Diuitiæ inde & bona temporalia quæ homo possidet in hac vita, magno labore & sudore acquiruntur, magno timore & sollicitudine cõseruantur, & cũ tempore consumuntur & minuuntur, ac demũ magno cum dolore desertuntur. Similiter honores, dignitatesq; quæ tanto studio quæruntur & procurantur, postea maxima aliorũ inuidia, obtrectatione, & discrimine possidentur, & denique non aliud sunt, quam modicum fumi, & vmbra illico euanescens. Ad extremum homo nunquam in eodem statu permanet, ex vno malo in aliud labitur, ex vna miseria in aliam: nam dum transit ab infantia ad pueritiam, à pueritia ad adolescentiam, ab adolescentia ad iuuentutem, à iuuentute ad senectutem, à senectute ad mortem, quo lõgius progreditur in vita, hoc semper magis deficit & dete-

deterior redditur : nam aliud non est vita nostra, nisi continuus discessus a vita, cum quot horis & momentis vi-
Sap. 1. uimus, tot gradibus viciniores mor-
Rom. 5. simus. Denique post omnes miserias succedit vltima, omniumque maxima MORS ipsa, in qua terminatur vita nostra. O mors quàm amara est me-moria tua; quàm celer aduentus tuus, quam dubia & incerta hora. Magni homines huius mundi effugere te nequeunt, non euadere sapientes, fortes, & robusti per te omnibus viribus destituuntur. Nullæ apud te valent opes, nec iuuat generis nobilitas; quicquid homo multo labore multis annis construxit, vna eripis hora; tu omnes spes humanas & cõsilia abscindis, hominem omnibus bonis spolias, & omnium malorum fons & author es. Denique tales vt DEVS ipse testatus sit, se te non creasse, sed inuidia, & fraude diaboli introisse in orbem terrarum. Si ergo vita nostra aliud non est, quàm continens quædam profectio ad mortem, & hora mortis simul est hora nostri iudicij, qua pronunciatur sententia, vna æternitatem omnem vel beati vel miseri simus; quæ maior incuria & temeritas nostra esse potest, quam semper

initinere esse ad audiendam illam sententiam, & simul persistere in peccatis, hoc est, ad maiorem semper indignationem prouocare ipsum iudicantem? Aperi ergo oculos homo miser, & considera quod iter conficias, quo tendas, & pudefias in teipso, considerando quanta mala sis incursurus, si tandem à malè agendo non desistas.

1. CONSIDERA, quomodo ex vna parte mors sit certa & infallibilis, *Statutum* enim *est* vt dicit Apostolus, *hominibus semel mori*, nec modo certa est, sed etiam admodum facilis, cum infinitis & leuissimis de causis sæpe contingat. Ex alia parte, quamuis tam certa sit & facilis, tamen quoad tempus & horam, est incertissima, persequetur enim te, cum maxime videbere securus, & minimè de eius aduentu cogitabis. *Dies Domini*, ait Apostolus, *sicut fur in nocte ita veniet, cùm enim dixerint, pax & securitas, tunc repentinus eis superueniet interitus.* Atque experientia quotidiana declarat, dum homines minimè de discessu è vita cogitant, quando maximè negotijs huius mundi tractandis dediti sunt, opibus accumulandis, dignitatibus procurandis illecebris huius vitæ sectandis, eruditione comparanda, molien-

Heb. 9.

1. Thes. 5.

liendisque magnis rebus, ac si multos annos adhuc victuri essent in hoc seculo, ecce subito irruit mors & filo vitæ rescisso, omnes eorum spes & machinationes irritas reddit & sicut sine cognitione sui, & exitus sui vixerunt, ita ex improuiso sine vlla cogitatione de se & sua salute moriuntur. quemadmodum Dominus ipse nos commonefecit exemplo diuitis, qui cum multa bona collegisset, nec locum haberet vbi fruges omnes reponeret, cogitauit intra se. Destruam horrea mea, & alia ædificabo maiora & capaciora, & dicam. *Anima mea habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare.* Cum autem hæc mente cogitaret, mox ei dictum fuit à Deo. *Stulte hac nocte animam tuam repetent à te, quæ autem parasti cuius erunt?* Deinde considera, non solum tempus & horam mortis esse incertam, sed etiam modum quo sumus morituri, num in terra, an in aquis, gladio, an in lecto, domi an foris, num deuorandi à feris, an igne consumendi, vel etiam ex alto precipitandi, & denique num illo momento sint nobis affutura præsidia ad bene moriendum, nec ne? & quod omnium maximum est, incerti crimus qua

Luc. 12.

animi præparatione simus mortem excepturi, num in gratia, an offensione Dei, in statu salutis, an damnationis, quod magnum debet nobis incutere terrorem nam, vt scriptum est, *si ceciderit lignum ad austrum, aut ad aquilonem, in quocunque loco ceciderit, ibi erit.* Per austrū designatur caritas & gratia Spiritus sancti. Per aquilonem vero, iniquitas & offensa Dei. *Eccl. 11.*

4. CONSIDERA omnes pœnas, quæ tanquam nuncij mortem præcurrunt. Prima est, timor ipsius mortis de quo Propheta loquens dicebat. *Formido mortis cecidit super me, timor & tremor venerunt super me.* Et quia mors est, vt quidam Philosophus dixit, *omnium terribilium terribilissimum*, sicut homo naturaliter appetit suū esse & viuere, ita naturaliter reformidat mortē, eiusq; memoriam refugit. Ac quamquā, vt omniū ærumnarū terminus est, videatur optabilis, tamen in se spectata, pena valde acerba est, & priuatio ipsius esse & vitæ humanę, naturaliter est formidabilis & horrenda: sic prorsus, vt ipse Christus dominꝰ noster imminēte morte (ex naturali quodā horrore spōte ꝓmisso (cæperit pauere & cōtristari. Primus ergo ictꝰ quo nos solet mors ferire, est timor *Psal. 54.* *Matt. 26.*

mortis

mortis, qui magnam afflictionem & angorem affert homini hanc vitam amanti. Nunc cogitet is, qui omnes suas consolationes in diuturniore vita positas habet, & ad moriendum omnino est imparatus, quomodo affectum sentiet, quàm acerbus & inexpectatus nuncius ei futurus sit, cum valetudine corporis desperata, monebitur vt praeparet animam suam; tunc enim mox oculis obijciet se perpetuum exilium ex hoc mnndo, cernetque adesse horam qua auellendus sit ab omnibus rebus carissimis, patre, matre, cognatis, amicis, gratia & fauore Principum, dignitatibus, palatijs, agris, vineis, hortis, omnibus commodis & delitijs huius vitae: sic vt res quas plus amauit, rebusque maximè oblectabatur in hoc mundo, sint illo temporis puncto stargladij cor transuerberantis futuri tantoque grauiore dolore deserentur quanto ampliore amore & voluptate possessae sunt, Altera paena, quae non illum imaginatione; sed sensu quoque ipso percipietur, est amarissima corporis & animae separatio, ac tam antiquae societatis dissolutio, anima paulatim egrediēte, imò vi à corpore, quod tantopere amabat, auulsa; quam paenam

inguſtiam nemo verbis exprimere poteſt; nullus enim experientia illam probauit, niſi qui extremum ſpiritum reddidit.

4. CONSIDERA, quomodo illo puncto angor animi augeſcat, & maxime in homine peccatore, ex ſummo metu ſiſtendi ſe tribunali tremendi & iuſtiſſimi iudicis Dei, cuius dum vixit, tam exiguam rationem habuit, quemque tantis criminib. & iniurijs offendit: atque imprimis ex metu æternę maledictionis & condemnationis. Tunc acerbitas pænæ patefaciet oculos, qui ad illud vſque tempus voluptate peccandi fuerunt occluſi; tunc conſcientię vermis, obiecta multitudine & fęditate peccatorū, prauarū cogitationū & deſideriorū, omniumq; malorum operū, tota vita contra Deum & proximū perpetratorum, mirè eius pectus excruciabit: ſicut & anni malè impenſi in ſeruitute hominum, mundi & carnis, opes fraudulenter acquiſitæ, & peius conſumptæ, ac ſpeciatim quod toties Spiritui ſancto, diuinisque inſpirationibus, & occaſionibus emendandæ vitæ, pœnitentięque agendæ reſtiterit, ac denique tot beneficijs & donis à Deo receptis abuſus fuerit. Vnde videns hinc

vitam turpitur transactam, illius gladiū vindictę diuinæ capiti suo impendentem, miser vndique circumseptus erit grauissimo timore, instar incarcerati, qui sciens se reū mortis, cernit iudicem, iamiam sententiā capitalē fulminantem, à qua nullo modo amplius appellari possit. Qui terror maiorem in modum accrescet, ex horribili cogitatione æternitatis: quæcunq; enim loca illi contigerit, in ea perstandum erit in sęculū sæculi. Tunc qui tot annos frustra consumpsit in irridendis illis qui Christo seruierunt, eumque ad virtutis studiū sunt cohortati, incipiet postulare vel dimidiam horulam sibi dari ad deploranda peccata, & non concedetur, vti refert S. GREGORIVS in Dialogis de iuuene, qui totam ætatem contriuerat accumulandis opibus, ambitiosis honoribus, & perfruendis voluptatibus carnis; is enim impendente morte, vt vidit se innumera malignorum spirituū turba obsessum, cœpit conturbatus miscere, & magnis clamoribus paululum temporis postulare his verbis, *Inducias vel vsque mane*, *Inducias vel vsque mane*. & inter hos clamores miserabiliter anima ex corpore excessit; atque ita, qui tot annos ad agendam pœnitentiam

gentiam habuerat, sed agere noluerat, cum in hora mortis etiam atque etiam minimum tempus pœnitentiæ agendæ exposceret, iusto iudicio Dei nō est exauditus, conuenienter illi dicto sapientis, *Qui declinat aures suas, ne audiat legem, oratio eius erit execrabilis.* Pro. 28.

5. CONSIDERA quanto horrore obruendus sit peccator ex præsentia & conspectu malignorū spirituū, qui, *scientes quia modicū tempus habent,* sub horā mortis, tum multitudine, tū horrifica specie sua conabuntur miseram animā perterrefacere, & in barathrū desperationis præcipitare. Circumdabunt itaq; illam canū rabidorū instar, & hiantib⁹ faucibus conabuntur deglutire, secundum illud Prophetæ, *Aperuerunt super te os suum, sibilauerunt & fremuerunt dentibus & dixerunt, deuorabimus. En ista est dies quam expectabamus, inuenimus, videmus.* Et quod pluris faciendum est, non solùm horribili aspectu & multitudine eos affligent & deuexabunt, sed etiā multiplī ci variarū, grauissimarumq; tentationū insultu; nā callidissimi illi animæ nostræ hostes, sciētes morte terminari omnia merita & demerita, eoq; in statu permānuras animas, quo ex hac vita discedūt, ideirco in mortis agone omnibus viribꝰ eis insiliūt, vt vel impellant Apo. 12. Tren 2.

cas ad desperationem, maximè, si in peccatis vitam transegerint, aut certè negligenter vitæ tempus expenderint, vel ad nimiam securitatem traducant, vt faciunt in hominibus religiosis, & alijs hominibus pijs. Alios etiam ad impatientiam cõmouent, propter multas molestias quas secũ affert infirmitas, ac imprimis ob angustiam & dolores mortis, nunnullis quoque immittunt tentationes de fide, alijs de blasphemia, speciatim ijs qui consuetudinem huius maledicti vitij habuerunt. Denique & quorundam mentes obturbat superfluis curis & cogitationibus rerum temporalium, quomodo illas dispensare debeant, ita vt nullum locum relinquant cogitationibus de salute animæ. Iam si dum rectè vacamus, & liberè orationi vacare possimus, aliorumque adiuuari consilio vix possimus nos tueri contra vnius dęmonis tentationes; quid agemus de cùm à tot rabidis dæmonibus obsidebimur, & auras habebimus consilijs obturatas, intellectum & voluntatem doloris timorisque vehemẽtia ita perturbatam, vt parum admodũ boni præstare possit. Accedit, quod quo homo in vita sua per incuriam maiorem pe-

testatem & licentiam Dæmoni in se teliquit, hoc illo momento impotentius illum inuadet, & ipse impetum eius sustinere non valebit.

6. CONSIDERA, quomodo homine iam ad extrema deducto, imminenteque illa tremenda hora, qua longo itineri vitæ huius finem imponere debet; Ecclesia velut misericors mater, in tanto discrimine incipiat filios suos orationibus & sacramentis iuuare. Tũc sacerdos sacro oleo inungit omnia sensuum organa, oculos, os, pedes, cætera membra infirmi, inuocans Deum, vt condonet quicquid illis membris deliquerit. Iam ergo, si abusus fuisti oculis, lingua, alijsue membris, & occurrerint illo momento peccata, quæ illis commisisti; quantum quæso nummorum exsolueres, vt nunquam oculos è terra sustulisses, non os aperuisses, non pedem mouisses ad offendendam diuinam Maiestatem? Post hæc sequitur extremus conflictus cum vita, agon & angor mortis, quando cereus accenditur, & in aurem inclamatur vt corde saltem, si non poteris ore, spiritum tuũ Deo commendes. Quo puncto non modo peccatores, sed etiam sanctissimi quique magno metu & tremore *Iac. vlt.*

concuti sustinde solent, vti legimus de
S. Hilarione, qui vicinus morti cœpit to-
tis artub. cōtremiscere, & mortē infor-
midare, sic vt animādi sui causa dixerit:
Egredere ô anima mea, egredere e cor-
pore quid times? Septuaginta annis ser-
uiuisti Christo, & adhuc mortē times?
Si ergo timebat ille qui in tanta vita
steritate & sanctitate in eremo tot an-
nis Christo seruierat; quid faciet pec-
tor, qui forte totidē annos consūpsit
summa dissolutione vitæ? quo ille con-
fugiet? cuius auxiliū implorabit? quo-
cunq; .n. se verterit multas & magnas
inueniet causas turbationis & timoris.
Si enim respiciat sursum, videt gladium
iustitiæ sibi cōminantem, si deorsum
videt infernum hiantem, & supplicia
ęterna sibi in eo decreta; si intra se fu-
tit cōscientię, vermem crudeliter mor-
dentem, cernit turbam dæmonum ad
deuorandum, ipsum præstolantem; si
se conuertat retro, videt opes, consan-
guineos, omniaque reliqua in quibus
fiduciam suam collocarat, hic deteriora
qui, nullumq; sibi posse ferre auxilium.
Vellet quidem miser fugere sepissime,
sed fieri non poterit; volet terga verte-
re, sed nō cōcedetur. Deniq; impendē-
te hora illa terribili separationis a

à corpore, vide quomodo totus pallescat, extrema manuum pedumq; frigescant, vultus immutetur, oculi concidant, & ob intolerabilem dolorem sursum deorsum conuoluantur. Tunc expugnata natura totũ corpus sudore frigido madescit, & membra omnia obrigescunt, pulsus languescit, pectus se attollit, & constringitur, anhelitus difficulter & crebrius trahitur, ac deniq; ex imo pectore colligens sese subito deficit, & ecce mox sequitur lethalis oppressio, & aculeus mortis, quo cor intimũ penetrante, mortaliq; angore prævalẽte, cogitur anima è corpore secedere.

7. CONSIDERA deniqne quomodo finito hoc conflictu, anima egrediatur, & supersit corpus omnibus suis bonis exutũ: sicut enim nihil pluris fit, & commodius tractatur corpore dum viuit, sic nihil vilius, contemptius, & detestabilius est corpore mortuo. nam quod prius videbatur tam elegans, tam honoratum, tam lautè & delicatè nutritum & ornatum, cuiusque causa tot opes accumulabantur, totusque mundus sua officia deferebat, digressa animatam deforme, horribile & miserabile cadauer redditur, vt omnes ab eo intuendo vel attingendo abhorreant;

reant: atque etiam parentes, fratres, amici laborent, vt primo quoque tempore efferatur, & sepulturæ mandetur. Quod dum fit, vno tantum linteo pauno obuolutum instar putridæ cadin fossam inter alia cadauera vermi scatentia deijcitur, ab ijsdem mox uorandum: atque ita, cuius nomen to mundo celebrabatur, alijs in eius pes & honores succedentibus, tri spatio è memoria hominum elab ac si nunquam exstitisset. Contem re nunc quo euadat, & emergat om dignitas & existimatio hominis. terminus est omnium sceptrorum, adematum & coronarũ. Hic finis riæ & omnis fœlicitatis humanæ. nunc fuut Principes gentium, qui minabantur bestijs terræ & auibus li, qui velut aquilæ se in cælum ext lebant, & intra stellas nidum suũ co cabant? qui tot auri argentique thesa

Bar. 3. ros coaceruabant, *& non erat finis a quisitionis eorum*; quorum alij gloria bantur de viribus & potentia, alij a generis nobilitate, alij de corporis ro nustate, alij de sapientia? Vbi sunt amatores huius sæculi, qui tam splendidè vestiebantur, tam lautè & pi parecomedebant & bibebant?

tam infœliciter tempus ſuum in ludis, cachinnis, iocis, ſympoſijs, alijsq; huius vitæ illecebris & voluptatibus conſumpſerunt? ecce quomodo omnes interierint, & in vermes, cineres, fœtorem & horrorem abierint? *Defecerunt in vanitate dies eorum, & anni eorum cum feſtinatione*, inquit Propheta. Atque vt in hoc mundo vitam duxere, ſimilem diuitis epulonis, ſic in altero mundo vna cum illo ſepelientur in inferno, vbi ex intolerabili vŏracium flammarum ardore amariſſimis lacrymis orabunt & poſtulabunt ſibi vnam guttulam aquæ frigidæ ſubminiſtrari, & in æternum non concedetur. *Pſa. 77.* *Luc. 16.*

8. AGE nunc anima mea, intuere te in hoc alienæ miſeriæ ſpeculo, & diſce, quam rationem viuendi tenere debeas, vt bene moriaris. Conſidera tuam quoque horam cito adfuturam, teque in aliam regionem omnino ignotam, horrore & vmbra mortis plenam migraturum, vbi continuo tibi occurrent monſtra infernalia, leones, & lupi rabidi, ad te deuorandum parati: nec erit, qui te tueatur ab eorũ incurſu, vel horrendis eorum faucibus eripiat. Tunc tremendo ſummi iudicis tribunali ſiſteris, vbi nihil eorum quæ tu hic inor-

dinatè amauisti poterit tibi adiumento esse, nam vt dicit sapiens, *Non proderunt*
Prou. 11. *diuitiæ in die vltionis: iustitia autem liberabit à morte.* Tunc dolebis de tanto tempore infructuosè impenso, de prætermissis tot bonis operibus, quæ facere poteras, & de perpetratis tot malis, à quibus facile potueras abstinere. Quæ nunc dum tempus suppetit, eligenda magis securam, dignam age de peccatis commissis pœnitentiã, & deinceps maiore studio seruias Domino & pietati, vt postea in hora mortis, anteactæ vitæ memoria, plus afferat solatij quàm mœroris. Obsequere consilio sapientis. *Quodcunque,* inquit, *potest facere manus*
Eccl. 9. *tua, instanter operare: quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.* Imò audi consi-
Matt. 5. lium ipsius sapientiæ increatæ. *Esto consentiens,* inquit, *aduersario tuo dum es in via cum eo, ne forte tradat te aduersarius iudici, & iudex tradat te ministro, & in carcerem mittaris. Amen dico tibi non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem.* Hic aduersarius non est alius, quam conscientia propria, quæ semper nos coarguit, & stimulat ad agendam de nostris peccatis pœnitentiam, ne ad extremum te cogatur accusare coram

terno iudice, à quo in manus ministrorum infernalium tradaris, & in horribilem illum inferni carcerem, vnde nunquam amplius exitus pateat, compingaris.

DE MORTE IVSTORVM, ET SERVORVM DEI.

PARS POSTERIOR.

PROPHETIAE.

1. *PRETIOSA in conspectu Domini mors sanctorum eius.* Psal. 115.

2. *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini, filij merces, fructus ventris.* Psal. 126.

3. *Iustus si in morte præoccupatus fuerit, in refrigerio erit.* Sap. 4.

4. *Iustorum animæ in manu Dei sunt, & non tanget illos tormentum mortis. Visi sunt oculis insipientium mori, illi autem sunt in pace.* Sap. 3.

CONSIDERATIONES.

VENI in hortum meũ soror mea sponsa. Hæc verba à cœlesti spõso dicũtur ad animam virtute præditam quando ex hac vita est discessura, tanto enim amore prosequitur animas à quib⁹ ama- Pun. Can. 5.

tur & colitur, vt vocet eas nō solum amicas, sed etiam sorores, sponsas & filias, atque ideo dum in extremo agone & lucta sunt his dulcissimis verbis a Christo inuitantur, ac imprimis intimo quodam alloquio ad cor ipsorum, quo quasi certæ & securę efficiuntur de sua gratia, eas mirabiliter consolante. Vnde licet mors in se, vt dictum est, sit horrenda & metuenda, tamen ab hominibus pijs & religiosis suscipitur cum desiderio, quatenus est miseriarū & malorum harū huius vitæ terminus, & principium futuræ fælicitatis. Meritò ergo ad mortem anhelant, qui nullam rem huius mundi amant, sed omnes eius voluptates & vanitates aspernantur, ac ardētissimo affectu ad cælestes aspirant delitias, dicentes cum sancto illo Propheta. *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te Deus. Sitiuit anima mea ad te Deū fortem viuum, quando veniam & apparebo ante faciem Dei?* Itaq; hac dulci spe erecti sancti homines expectant & desiderant extremū vitæ exitū: quibus certè mors non est verè mors, sed ianua vitæ, principiū refrigerij, & scala regni cælorum. Neque inde sequitur, iustos non reformidare mortem naturaliter, cū & Chri-

Psal. 43.

stus

stus, vt homo, signa formidinis dederit; sed iustus aliter reformidat eam quàm peccator; nam peccator verè causam timendi habet, & sæpe ob diffidentiam de salute, desperat: sed homo iustus, etsi ex infirmitate naturę turbetur, tamen ob certam fiduciam consecuturæ salutis nō deijcit animū; timet mortem, quia vicina est, sed quia scit se post mortem longè fælicius victurum, gaudet & exultat. Itaque timendo lætatur, & lætando timet. Talis erat glorioſus Apostolus Andreas, qui conspecta eminus cruce sibi parata non timuit, nec expalluit, sed magna lætitia eam salutauit, & singulari animi fortitudine sustinuit. Talis quoque fuit magnus ille Episcopus Martinus, qui morte iam instante conspecto iuxta lectum humani generis hoste, humili animi fiducia ei dixit. Quid hic astas cruenta bestia, nihil in me funeste reperies: sinus Abrahæ me recipiet. O quantum robur & alleuamentum illo momento animæ affert pura conscientia; dum recordatur se, adiuuante diuina gratia fructuosè tempus suum expendisse, ac proinde cum certa salutis spe ex hac vita discedere.

2. *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce*

hæreditas Domini, filij merces, fructus ventris. Hoc discrimen est inter mortem peccatorum & iustorum. quod peccatorum sit verè mors, quippe quæ non solùm corpus, sed etiam anima quadantenus corrumpitur; spoliatur enim diuina gratia, quæ est vera eius vita, & incurrit mortem æternam. Vnde licet corpora impiorum in die iudicij cum alijs sint resuscitanda, tamen illa vita erit illis ipsa morte grauior & acerbior, quia vix cum animabus longe horribilior morte, nempe æterna excruciabuntur. Mor verò iustorum non potest vocari mors sed somnus, quia moriuntur vt semper viuant; sicut Dominus ipse ascubi dixit. *Quid credit*, inquit, *in me, etiam si mortuus fuerit viuet: & omnis qui viuit & credit in me, non morietur in æternum.* Quare rectè mors iustorum appellatur somnus: anima enim manet viua, & corpus post breue tempus excitabitur, vt cum anima beatissimâ fœlicissimâmque vitam agat. Et idcirco sicut peccatores causam habent timendi mortem: ita iusti potius causam habent gaudendi: vnde & nuncius de morte impendente, alatus, & Ecclesiæ sanctæ subsidia; non mœrorem ant.

Ioan. 11.

dolo-

dolorem, sed ineffabilē consolationē illis conciliant, veluti certa signa libertatis secuturę, & periculosæ peregrinationis breui absoluendæ: non secus quā exultant gaudio nautæ, dum post superatas multas tempestates maris, salui & incolumes in portum inuehuntur. Atque hoc erat desiderium illius sancti Prophetæ, qui deplorans moram animæ suæ in hac vita æquo diuturniorem, ita precabatur Dominum. *Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus est, habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola fuit anima mea. Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo, me expectant iusti, donec retribuas mihi.* Psal. 119. Psal. 141.

3. CONSIDERA sicut anima hominis iusti nullo dolore efficitur, dum separatur à corpore, quia scit, vt loquitur Apostolus, dissoluta terrestri domo huius nostræ habitationis, habere se aliam non manu factam, æternam in cælis. Sic multo minùs dolet se diuelli ab omnibus alijs rebus creatis: illis enim nullo modo erat affixa, imò potiùs erant illi graues & molestæ, vt quæ eam impedirent quo minus perfectè suo Creatori coniungi posset. Vnde gaudet se beneficio mortis ab illis liberatam, vt frui 2. Cor. 4.

CHRI-

CHRISTO in quo omnem suum amorem collocarat, & spem omnem defixerat, commodius posset. Adhæc homini iusto dolores & angores ægritudinis & mortis apparent iucundi & dulces, ob ingens desiderium patiendi aliquid pro CHRISTO, & pœnas sua expiandi. Similiter exiguus erit metus & terror ei à dæmonibus hostibus suis, quia dum vixit sæpius eos expugnauit: & alia ex parte multi angelorum chori se visendos præbebunt, ad eum animandum, defendendum & conlaudandum. Immò, vt legitur, sæpe ipse angelorum Dominus illo temporis momento dignatus est solari seruos suos, sicut promisit Apostolis illis verbis. *Si abiero & præparauero vobis locum, iterum venio, & recipiam vos ad me ipsum, vt vbi ego sum, & vos sitis.* Præterea homo iustus ob bonæ conscientiæ testimonium, & fiduciam in diuina bonitate & misericordia positum, tunc sentiet tantam pacem tantoque gaudio explebitur, & amore sui redemptoris, vt omni metu depulso, de sua electione & salute securus, inter ipsas mortis amaritudines initium quoddam gaudiorum & voluptatum paradisi cælestis sit degustaturus. Quod legi-

Ioan. 14.

mus pio cuidam ordinis Cistercienſis Religioſo accidiſſe, nomine Arnulpho. Is enim multis opibus huius ſæculi, alijsque commodis deſertis, cum in hora mortis, inter grauiſſimos dolores maxima præberet gaudij ſigna: circumſtantes ab eo percontati ſunt, quæ cauſa eſſet gaudij? Reſpondit ſe iam illorũ verborum Domini, de reddendo centuplo in hac vita, & in altera, vita æterna, ijs qui propter CHRISTVM parentes, facultates, & alia bona huius mundi reliquiſſent, vim & efficaciam apertè experiri, ſibique videri, quod iam ſuum centuplum in hac vita recepiſſet: eo quod in illa dolorum acerbitate tanta conſolatione ex certa diuinę miſericordię ſpe perfunderetur, vt malit centies plus bonorum huius ſæculi deſeruiſſe, quam deſtitui illa conſolatione.

4. FOELIX ergo anima illa, quæ miſeri huius exilij finem conſecuta, hoc terreno carcere ſoluta; omni metu mortis & hoſtium libera, euolat ad cælum, in beatum æternæ pacis & quietis ſinum, vbi ſemper habebit & coram videbit, & amplectetur Dominum cui ſemper ſeruiuit, quem toto corde amauit, ad quem tandem tota læta & glo-

rio-

riosa peruenit, vbi sine impedimento vllo in cælestium spirituum cœtu, sempiterno iubilo suum creatorem benedicet & laudabit, qui eam totam possidebit & vicissim possidebitur ab ea. Ea anima mea, quandoquidem tot ærumnas & tribulationes procreat hæc vita, & tanta bona apportat mors, quid diutius hæremus? O quando semel nis erit huius asperæ hyemis? quando tristis ista nox transibit, & disparet vmbra huius mortalitatis? contra primum & floridum ver apparebit, felix ille dies æternitatis & vitæ immortalis? Beata illa anima, quæ terminum dolorum assecuta audit vocem sponsi dicentis. *Ecce venio cito*: & illa mox respondet, *Veni Domine Iesu*: Fœlix hora tantopere desiderata, quando ipse cælestis sponsus totus lætus & alacer occurrit animæ serui de corpore exeuntis: O quanto cum gaudio illa tunc carcere illo egreditur, imò quomodo maturat & currit audita voce vocantis & dulciter inuitantis his verbis, *Surge, propera amica mea: iam enim hyems transiit, imber abijt & recessit, flores apparuerunt in terra nostra: vineæ florentes dederunt odorem suum: vox turturis audita est in terra nostra*. quasi diceret. Egredere secura & ve-

Apoc. vlt.

Cant. 2.

veni filia mea cariſſima, ne timeas, nec contremiſcas, migras enim ab exilio ad patriam, à miſerijs ad fælicitatem, à periculis huius laborioſi ſæculi ad pacificum æternæ ſalutis portum. Veni, quia iam aſperitas hyemis tranſijt, dolor omnis & gemitus receſſit, non amplius hoc corpore corruptibili grauaberis, nec mortalitati carnis ſubiecta eris: nunc enim incipiunt apparere vitæ immortalis flores, & odorem perfectæ caritatis, iuſtitiæ & ſanctitatis reddere. Incipies quoq; inſtar caſtæ turturis tuum creatorem laudare & benedicere. Intra ergo in gaudium Domini tui, ingredere æternas meas nuptias, vbi immortalitate dotata ſine fine gaudebis, & exultando vna cum angelis, alijſque cæleſtibus ciuibus perpetuum Alleluia cantabis. *Matth. 25.* *Tob. vlt.*

COLLOQVIVM.

O Dulciſſime & clementiſſime Domine IESV CHRISTE, in cuius manu eſt vita & mors noſtra, cuiuſque beneficio omnia ſunt & viuunt, obſecro te, per ardentem caritatē, qua vera vita exiſtens mori voluiſti, vt nos vna tecum in æternum viueremus, ita *Apoc. 13.*

ita velis accendere cor meum in amo-
re tuo, vt nihil in hac vita æquè optem
ac mihi ipsi spiritualiter mori, omnem
studio enitar, omnia inordinata de-
deria, & animi perturbationes domare
& comprimere, ac continenter oculis
mētis obiectam habeam harum rerum
creatarum vanitatem & incōstantiam,
nec non perpetuam incertitudinis mor-
tis memoriam: conerque ita vitam in-
stituere, ac si eo die mihi moriendum
esset, vt in extremo vitæ agone anima
mea, omni metu mortis & inimicorum
suorum vacua, securè ex hac vita mi-
grare possit, & à sanctis Angelis divino
conspectui tuo præsentari, ac cœlestiter
liciter viuere in æternum.

DOCVMENTA.

1. *CHRISTVS referens prauam vitam & infœlicem exitum diuitis epulonis, & contra, beatum finem mendici Lazari, reticuit nomen diuitis, & pauperis expressit, ad docendum nos, vt quando referimus res cum dedecore & ignominia coniunctas non proferamus earum autorem, si autem referamus aliquid laude & imitatione dignum, etiam nomen autoris patefaciamus.*

2. Ita

1. *Deinde ideo non nominatur hic homo dives in Euangelio, vt intelligamus, peccatores etsi aliquando magnum nomen habeant in terra, nullum tamen nomen habere apud Deum, nec vllam eorum rationem haberi, secundum illud Prophetæ*; recedentes à te, in terra *Ierem. 17.* scribentur. *quicquid enim in terra scribitur, statim deletur, quia & memoria talium inter homines facile perditur.*

3. *In omnibus Euangelij locis, Dominus quoties de diuitijs loquitur, eas cõdemnat vt perniciosas, vel reprehendit & minatur hominibus diuitibus, vel etiam eorum salutem facit* *Matth. 19.* *impossibilem. Deinde quoties fere mentionem facit diuitiarum, simul quoque mentionem facit eleemosynæ: vt intelligamus, etiamsi diuitiæ sint res quædam adiaphoræ, quæ licitè acquiri possit & possideri, tamen admodum* *Ibid.* *difficile est, imò vt Dominus dicit, diuinæ virtutis subsidio opus est, vt quis possit salua conscientia, saluteque animæ suæ opes accumulare.* Qui enim, *inquit Apostolus*, volunt di- *1. Tim. 6.* uites fieri incidunt in tentationem & laqueum diaboli. *Nulla autem via & modus est, quo diues ad salutem peruenire possit, nisi per eleemosynas; sic enim Dominus ipsis diuitibus consuluit.* Veruntamen, *inquit*, *Luc. 11.* date eleemosynam, & ecce omnia mũda erunt vobis.

4. *Hic pauper Lazarus iacebat ad ianuam diui-*

diuitis, cupiens exsaturari tantum mi[illegible]
mensa eius cadentibus, & nemo illi [illegible]
Vnde cognoscere possumus, nimium [illegible]
rerum huius vitæ efficere vt homo [illegible]
faciat caritatis erga proximum, & [illegible]
commiserationis, quam homo erga [illegible]
habere solet. Vnde ferè fit, egentiores, [illegible]
nus rebus temporalibus abundantes, [illegible]
caritate & misericordia moueri erga [illegible]
qàum diuites.

5. *Pauper hic mendicus totum diem [illegible]*
mebat in petenda eleemosyna ad ianua[illegible]
uitis, & nemo illi dabat. Vnde con[illegible]
quantum poßit eorũ exemplũ, qui sunt [illegible]
capita & superiores quia experientia [illegible]
mus, dum caput familiæ caritatem & [illegible]
ricordiã excercet erga pauperes simul [illegible]
domesticos & famulos ad caritatem [illegible]
pensos. Contra, quando nullã ex auaritia [illegible]
sericordiam demonstrat pauperibus, [illegible]
que familia erga eosdẽ pauperes se im[illegible]
cordem & crudelem declarat. Vnde [illegible]
consequitur, sicut eiusmodi familiæ cap[illegible]
malo exemplo occasionẽ dant domestic[illegible]
vt peruersi sint, & mores Domini sui [illegible]
tentur, ita suo tempore rationẽ ab ijs [illegible]
dam, & cruciatus inferni sustinendos, [illegible]
lum pro suis, sed etiam subditorum pecca[illegible]

6. *Pauper Lazarus vt micas optabat, [illegible]*
tentus erat tantũ micis è mensa diuitis [illegible]

sum : vbi vides quàm exigua re diuites possint lucrari cælum, si nimirum superuacanea tantum, & quæ è mensa ipsorum excidunt, communicent pauperibus: sic enim possent peccata sua redimere, & parare amicos, à quibus reciperentur in æterna tabernacula.

7. Mortuus est Lazarus mendicus, & ab angelis deportatus est in sinum Abrahæ: mortuus est & diues, ac sepultus est in inferno. Vbi ex vtriusque fine potes æstimare, ex vna parte quis exitus sit ærumnarum & tribulationum huius vitæ, patienter & humiliter toleratarum, quia per illas patet aditus ad cælum, & sessionem glorioſorum principum, semper in conspectu Dei viuentium. Ex altera parte potes videre, quis finis sit voluptatum, dignitatum, & commoditatum huius vitæ: nam pretiosa hominis peccatoris & superbi vestimenta conuertuntur in flammas ignis, vndiq; eum consumentes, lautæ epulæ in æternam amaritudinẽ, omnis gloria & abundantia in summam ignominiam & calamitatem. Itaque si pauper es, vel infirmus, tolera patienter, ob spem æternorum bonorum, quæ possidebitis in cælo: si verò diues sis, vide quomodo vitam instituas, & caue ne opes faciant te diuelli à Deo, vno animæ tuæ thesauro.

8. AEquè moritur diues ac pauper: mors est terminus rerum omnium, qua, vt omnes ille-

illecebræ & commoditates opulentorum, ita omnes angores & afflictiones inopum concidunt & finiuntur. Vnde discere potes, neminem merito posse, vel extolli ob magnas opes, quia breui tempore deserendæ sunt, vel animum despondere ob inopiam, & afflictiones huius vitæ, quia breui finem habebunt.

9. Lazarus mendicus, vlceribus plenus, & ab hominibus contemptus à Deo tanti æstimatus est, vt animam eius ab angelis curauerit deferri in locum æternæ requietis. Vnde disce nunquam vllam hominem quãtumuis vilem, pauperem, & infirmitatib. plenum contemnere, quia eiusmodi si patienter ferant tribulationes à Deo immissas, gratiores sunt diuinæ eius maiestati, & in cælo glorioſiores omnib. quos mundus in summo habet precio & existimatione.

10. Ex angoribus quibus homo affligitur in hora mortis, & seuero iudicio quod Deus facit anima è corpore egressa, pro emendatione vitæ tuæ disce tria semper menti obiecta habere, & nũquam è memoria deponere. Primum est, quantam crucem & dolorem illo puncto temporis ob Deum toties offensum sis sensurus: itaque procura, dum viuis, pœnitentiam agere de peccatis præteritis, & de cætero DEVM non offendere. Alterum est, quantopere optaturus sis te quamplurima opera bona ad gloriam Dei per omnem vitam fe-

cisse,

esse, vt Deum illa hora inuenias propitium, quare fac, vt nunc, dum potes incipias bonis operibus diligenter vacare. Tertium est, quantam pœnitentiam tunc pro peccatis desiderabis facere, si vel minimum temporis tibi concederetur. age ergo, vt nunc ita viuas, & pœnitentiam agas, vt illo puncto te egisse optares.

11. Cum mors tam sit certa, & hora mortis tam incerta, vt nec vnũ diem vitæ nobis possimus promittere, valde vigilare debemus, & quolibet die mane, nobis quoad fieri potest persuadere, illum extremum esse diem vitæ nostræ, atque ita animam nostram negotiaque nostra curare & disponere, atque si post illum diem victuri non essemus: neque contrarium nobis persuadere debemus, si enim id fecerimus, fieri non potest vt fallamur: si enim quotidie potest mors in nos insilire, merito eam quotidie, nullo habito dierum discrimine, præstolari debemus.

12. Valde vtile & necessarium documentum est, quod Sapiens nobis reliquit his verbis. Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. *Ex recordatione enim mortis, Primo nascitur Timor Dei, qui est principium sapientiæ, & omnis boni. Secundò, facit, vt homo sit sibi præsens, & aduertat vbi figendus sit pes, ne labatur, Deumque offendat, atque ita facile abstinet à peccatis.* Eccl. 7. Psal. 110. Eccl. 1.

catis. Tertiò, aperit homini oculos, vt agnoscat propriam miseriam: qua cognitione superbia corruit, & exurgit humilitas omnium virtutum custos. Quartò, efficit, vt homo cognoscat omnium rerum præsentium vanitatem, vt quod à nulla verè iuuari possit, nullam quoque hinc sit secum delaturus. Vnde fit, vt facile ab eo contemnantur, nec ponat suam in ijs collocet; sed in solo Deo, bonisque cœlestibus. Denique persistendo in mortis memoria, timor tandem conuertitur in amorem, & mors ipsa quæ prius videbatur terribilis, incipit fieri optabilis, vt quæ finem sit positura tantis periculis & miseriis, principium verò facturа vitæ beatæ & immortalis.

DE

DE IVDICIO VNIVERSALI.

MEDITATIO XXIII.

EVANGELIVM.

DIXIT IESVS discipulis suis. Erunt in illis diebus signa in sole & luna, & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris & fluctuum, arescentibus hominibus præ timore & expectatione quæ superuenient vniuerso orbi. Nam Sol obscurabitur, & luna non dabit splendorem suum, & stellæ cadent de cælo, & virtutes cælorum mouebuntur. Et tunc parebit signum filij hominis in cælo, & tunc plangẽt omnes tribus terræ, & videbunt filium hominis venientem in nubibus cæli, cum virtute multa & maiestate. *Matt.* 24. & 25. *Mar.* 13. *Luc.* 21.

Et tunc mittet angelos suos cum ba & voce magna, & congregabunt electos eius à quatuor ventis, & a summo terræ vsq; ad summum cæli. Et ille tunc sedebit super sedem Maiestatis suæ, & congregabuntur ante eum omnes gentes, & separabit eos ab inuicem, sicut pastor segregat oues ab hædis: & statuet oues quidem à dextris suis, hædos autem à sinistris. Tunc dicet rex his qui dextris eius erunt, Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum à constitutione mundi. Esuriui enim & dedistis mihi manducare, sitiui & dedistis mihi bibere: hospes eram & collegistis me: nudus, & operuistis me: infirmus, & visitastis me: in carcere eram, & venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicentes: Domine, quando vidimus te esurientẽ & pauimus? sitientem & dedimus tibi potum? quando autem te vidimus hospitem, & collegimus te? aut nudum, & cooperuimus te? aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, & venimus

ad

ad te? Et respondens rex dicet illis: Amen dico vobis. Quamdiu fecistis vni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis. Tunc dicet & his qui à sinistris erunt. Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius. Esurivi enim & non dedistis mihi manducare: sitivi & non dedistis mihi potum: hospes eram, & non collegistis me: nudus, & non operuistis me: infirmus, & in carcere, & non visitastis me. Tunc respondebunt ei & ipsi dicentes. Domine quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, & non ministravimus tibi? Tunc respondebit illis dicens. Amen dico vobis, quamdiu non fecistis vni de minoribus his, nec mihi fecistis.

PROPHETIAE.

1. *DEVS deorum locutus est, & vocavit terram.* Psal. 49.

A solis ortu vsq; ad occasum, ex Sion species decoris eius.

Deus manifestè veniet, Deus noster, & non silebit.

Aduocauit cælum de sursum, & terram discernere populum suum.

Congregate illi sanctos eius, qui ordinant testamentum eius super sacrificia.

Psal. 96. *Nubes & caligo in circuitu eius, iustitia & iudicium correctio sedis eius.*

Ignis ante ipsum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.

Esa. 13. 2. *Ecce dies Domini veniet crudelis, & indignationis plenus & iræ furorisq; ad ponendam terram in solitudinem, & peccatores eius conterendos de ea: quoniam stellæ cæli & splendor earum non expandent lumen suum, obtenebratus est sol in ortu suo, & luna non splendebit in lumine suo.*

Dan. 12. 3. *In tẽpore illo consurget Michael princeps magnus, qui stat pro filijs populi tui, & veniet tempus, quale nõ fuit ab eo, ex quo gentes esse cæperunt vsq; ad tempus illud, & in tempore illo saluabitur populus tuus omnis, qui inuentus fuerit scriptus in libro: & multi de his qui dormiunt in terræ puluere euigilabunt, alij in vitam æternam, alij in opprobrium, vt videant semper.*

Ioel. 2. 4. *Canite tuba in Sion, iubilate in monte sancto meo, conturbentur oẽs habitatores terræ, quia veniet dies Domini, quia prope est dies tenebrarũ & caliginis, dies nubis & turbinis.*

gra-

Ante faciem eius ignis vorans, & post eũ exurens flamma.

A facie eius cõtremuit terra, moti sunt cæli, sol & luna obtenebrati sunt, & stellæ retraxerunt splendorem suum, & Dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus sui.

Magnus enim dies Domini, & terribilis valde, quis enim sustinebit eum? Ioel. 3.

In diebus illis congregabo omnes gentes, & deducam eas in vallem Iosaphat, & disceptabo cum eis ibi.

5. *Iuxta est dies Domini magnus, iuxta est & velox nimis, vox diei Domini amara, dies iræ, dies illa, dies tribulationis & angustiæ; dies calamitatis & miseriæ, dies tenebrarum & caliginis, dies nebulæ & turbinis, dies tubæ & clangoris?* Sopho. 1.

6. *Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus, & erunt omnes superbi, & omnes facientes impietatem stipula, & inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercituum, quæ non relinquet eis radicem & germen. Et orietur vobis timentibus nomen meum Sol iustitiæ, & sanitas in pennis eius: & egrediemini & salietis sicut vituli de armento, & calcabitis impios, cùm fuerint cinis sub planta pedum vestrorum.* Mal. 4.

CONSIDERATIONES.

Punct. 1. ETSI vnicuique animæ mox post excessum ex hac vita fiat iudicium particulare, & vltima pronũcietur sententia secundum merita, mortis vel vitæ æternæ, tamen diuina sapientia certum voluit decernere diem. in quo fiat iudicium vniuersale omnium animarum corpori coniunctarum. idq; contuor præcipuè de causis. Primò, ad honorem & gloriã CHRISTI nostri redemptoris, qui veniens in hunc mundum tanquam in domum suã à se conditam, non solum nõ agnitus est à suis, vel receptus, sed etiam velut blasphemus, à dæmone obsessus, & legis transgressor varijs modis fuit exagitatus, & diuexatus, ac deniq; facinorosi hominis instar in crucẽ actus. Similiter mysterium crucis CHRISTI, Euangelique prædicatio, non solum ab ipsis Iudæis velut res plena scandali & erroris repudiata & irrisa, sed etiam toto mũdo varias perpessa est persecutiones & aduersitates, nec alioquam stultitiæ loco habita est cęlestis doctrina. Quare congruentissimum fuit, imò pernecessarium, vt in conspectu totius mun-

1. Cor. 1.

di hæc veritas patefieret, & tam Iudæi, quam omnes aliæ nationes cognoscerent veritati consentaneum esse quicquid CHRISTVS dixisset, vel de ipso scriptum vel prædicatum esset, illumque esse, cui Deus omnem potestatem in cælo & in terra contulisset, eundemque constitutum iudicem viuorũ & mortuorum. Secũdò hoc vniuersale iudiciũ institutũ est ex parte ipsius Dei. cum enim ipse sit iustus, & iustitiæ proprium sit reddere vnicuique secundum merita, necessarium erat vt die aliquo iustitia illa à Deo demonstraretur, & toti mundo manifestaretur, virtutem ab eo præmiari, vitia castigari: quod iustis de causis in hac vita ordinariè non præstiterat. Vbi videmus multos homines pios & iustos varijs calamitatibus iniustè opprimi; contra verò impijs omnia prosperè cedere: quam rem admiratus ille sanctus Propheta, dicebat. *Zelaui super iniquos, pacem peccatorum videns.* Et alias quasi conquerens apud Deum. *Quare*, inquit, *via impiorum prosperatur, bene est omnibus qui præuaricantur, & iniquè agunt: plantasti eos, & radicem miserunt; proficiunt, & faciunt fructum: prope es tu ori eorum, & longè à renibus eorum.* Similiter & alius Propheta cla-

Matt. vlt.

Psal. 72.

Ierem. 12.

Haba.1. mat. *Quare*, inquiens, *respicis contempores? & taces conculcante impio iustiorem se?* Deus igitur iustus, vt nomen causamque suam in præsentia omnium tueretur, voluit præter iudicium particulare quod exerceretur pro cuiusque anima, etiam publicum & generale haberi iudicium, vt omnibus agnoscentibus, quàm Deus fuerit in diuinis iudicijs suis æquus & iustus, & quantum bonum ille haurire potuerit malis in mundo permissis, cogantur fateri, & dicere cum Propheta. *Quia iustus es in omnibus, quæ fecisti nobis, & vniuersa opera tua vera, & viæ tuæ rectæ, & omnia iudicia tua vera.* Tertia causa huius iudicij est ex parte ipsorum hominũ, quod nimirum fiat ad maiorem gloriam bonorum, & confusionem impiorum: virtus enim non præmio solùm, sed & honore digna est. Contra vitium non modo meretur pænam, sed etiam confusionem & ignominiam. Quare conueniebat bonos non solùm præmio ornari in morte, verumetiam in præsentia totius mundi honorari & collaudari: sicut è contrario congruebat vt impij publicè pudefierent, non secus quàm solent facere iudices, qui sententiam priuatim contra reum lata,

Dan.3.
Tob.3.

tam, curant postea; dum educitur ad supplicium, coram toto populo publicari, secundum illud Apostoli. *Nolite ante tempus iudicare, quoad vsq; veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarū, & manifestabit consilia cordium, & tūc laus erit vnicuiq; à Deo.* 1. Cor. 4. Quarta ratio est, quia cùm homo constet anima & corpore, sicut anima, quia inuisibilis est, iudicata est inuisibiliter & occultè in discessu ex hac vita: sic quando omnes à morte resuscitabuntur, & animæ suis corporibus restituentur, necesse erit totum hominem palam iudicari: vt sicut corpus societatem meriti habuit cum anima, vel demeriti, ita vna cum illa particeps fiat gloriæ, vel ignominiæ, præmij vel pœnæ. Et quia natura nostra corporea est & visibilis, conueniens quoq; est vt illud iudicium visibiliter & corporaliter instituatur.

2. CONSIDERA terribilia & formidanda signa, quæ antecedent iudicium: nam sicut quando Rex terrenus se comparat ad magnum certamen, totum eius regnum commouetur, & turbatur, atque vbique exaudiuntur, tubarum, tympanorum, & hominum armatorum strepitus, sic quando Rex cæli & terræ veniet vindictam de suis hostib.

sumpturus, totus mundus conturbabi-
tur, cælestesque exercitus cum omni-
bus creaturis se armabunt aduersus ge-
Sap. 3. nus humanum, conuenienter dicto sa-
pientis; *Pugnabit pro eo orbis terrarum*
tra insensatos. Ac primo quidem tube-
buntur cæli: Sol enim & Luna obscu-
rabuntur, stellæ verò ob extraordina-
os motus videbuntur de cælo cade-
ac deniq; omnia corpora cælestia, vir-
tutesque signa dabunt magnæ pertur-
Ioel. 2. tionis vti prædixit Ioel dicens. *Conturbentur omnes habitatores terræ, quia venit dies Domini, quia prope est dies tenebrarum & caliginis, dies nubis & turbinis, similis ei non fuit à principio, & post eum non erit. Ante faciem eius ignis vorans, & post eum exurens flamma. A facie eius cruciabuntur populi, contremuit terra, moti sunt cæli, Sol & Luna obtenebrati sunt, & stellæ retraxerunt splendorem suum.* Hunc diem propheta vocat dies Domini. Primò, quia illi soli notus est, vt dixit ille Propheta, di-
Zach. 14. cens. *Et erit dies vna, quæ nota est Domino.* Sic vt nec Angeli scire possint, quando ille dies sit futurus. Secundò, quia illo die solus DEVS dominabitur & regnabit, non homines, nec huius mundi Principes. Tertiò, quia

Dum-

Dominus illo die aget & iudicabit causam suam, iuxta illud per Prophetam ab ipso dictum. *Cum accepero tempus, ego iustitias iudicabo.* Quartò, quia omnes reliqui dies fuerunt hominum, in ijs enim licuit cuique facere, quod voluit, tacente Deo, & patienter dissimulante: at hoc die Deus finem imponet suo silentio, & pro suo honore loquetur, & omnes eius obsequentur voluntati. *Psal. 74.*

DEINDE quoque turbabuntur elementa; terra enim contremiscet, & ob continentes horrendosque terræ motus dehiscet: montes loco dimouebuntur; mare magnitudine & sonitu fluctuum exundantium, atque si totam terram essent contecturi, magno terrore afficiet mortales. Aer quoque turbationis initia dabit, obscura & perpetua caligine, & horribilibus tonitruis, fulgetris & tempestatibus. Ignis etiam ante conspectum Iudicis emittet flammas, & suo incendio exsiccabit mare, & totum mundum destruet, vt scribit sanctus Petrus. *Elementa*, inquit, *calore soluentur, & terra, & omnia quæ in ea sunt exurentur.* Denique & in creaturis intelligentia præditis apparebit ingens turbatio: nam Angelicæ potestates timore reuerentiæ & admirationis, quo- *Matt. 24.* *2. Pet. 3.*

dammodo eõmouebuntur & trement, dum terribile & seuerũ hoc iudicium, & exactissimã iustitiam Dei in peccatores intuebuntur. Iam si virtutes cœlestes, quæ tam securæ sunt de sua stabilitate, & stabiles, cõmouebuntur, quantũ motum & turbationẽ putamus fore hominũ creaturarũ tam fragiliũ & imbecillium? Si cæli columnæ, & cedri montis Libani trepidabunt, quid futurũ est firmis arundinibus terræ? O quantus terror, quanta confusio erit hominum cum aspicient hanc conturbationem omnium creaturarum? stultorum mentes huc illucque diffugient, toti attoniti & obstupefacti, in singula momenta expectantes mortem. Tunc omnes mundi negociationes cessabũt, & cõmercium tus enim terror corda eorum obruet omnium rerum, etiam ad victum necessariarum sint oblituri. in eorum omnes eorum curæ & cogitationes runt, quemadmodum opportuna inueniant, quibus à motu terræ, tempestate, & aquarum inundatione se tueantur. Tunc homines conabo se abdere in cauernis ferarum, ipsæ feræ perfugium quærent in domibus hominum. Quod si tanta erit & calamitas eorum futura propter

la præsentia, quanta erit ob mala futura? vtpote, qui nesciant, quis tam tristium principiorum futurus sit exitus. Beati illi, qui amore suo, omnique spe collocata non in his rebus caducis, sed in solo Creatore Deo inter tempestates illas & pericula, instar immobilium rupium securi permanebunt & stabiles. Quare amatoribus imprimis mundi, hæc terribilia signa ingentem metum & mœrorem incutient, quia cernent finem esse suarum consolationum: at hominibus iustis & Dei amicis potius summam afferent consolationem, quia intelligent iam finem instare suæ miseræ captiuitatis. Vnde meritò ipse Saluator Apostolis suis dixit. *His fieri incipientibus respicite, & leuate capita vestra, quoniam appropinquat redemptio vestra.* Luc. 22.

3. CONSIDERA, quomodo post futuri iudicij signa, aliud in cælo apparebit magis extimescendum, quodque omnibus impijs maximum afferet pudorem & verecundiam, nempe signũ sanctæ Crucis cum omnibus passionis mysterijs, vt testimonium reddat mundo, de remedio & antidoto à Deo amandato, sed à paucis recepto & approbato. Adhæc glorioſum hoc signũ appa-

apparabit vice regij vexilli: nam sicut in mundo, quando Rex ingreditur aliquam vrbem suam, vexillum cum insignibus regijs ei ab exercitu præfertur: sic veniente Domino ad iudicium, cælestes acies præferent triumphale signum crucis ad annunciandum toti mundo cælestis Regis aduentum. Conspecto autem glorioso hoc vexillo, mox audietur terribilis ille tubarum cælestium sonitus & clangor, momentoque ruent patefactis cælis prodibunt vtrinque cælestes Domini exercitus, & in medio eorum procedens filius Dei, specie humana incredibili Maiestate fulgens, ex cuius facie, vt loquitur Propheta, *fluuius igneus rapiduſq; egrediebatur*, qui vndique diffusus totum mundum exurit & in cineres rediget; & ilico audietur magnus, clamor dicentium, *surgite mortui, & venite ad iudicium.* Vox verè magna, quippe quæ non solùm exaudietur ab omnibus mundi partibus, verùm etiam in profundo abyssi. Huic voci omnia elementa obedient, quia omnes quos apud se habebant mortuos reddent. Ad clangorem huius tubæ parebit infernus, & vincula mortis disrumpentur, vnoque oculi nictu animæ omnibus suis corporibus cõiungentur.

Dan. 7.

Tunc

Tunc mortui omnes resuscitabuntur, & oculi omnium Filium Dei conspicient. omnes quidem videbunt in eo formam hominis, sed formam Dei nullus videbit nisi mundus corde, sicut scriptum est. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Matt. 5. Præterea resurrectio iustorum, aliud non erit, quam à somno suauissimo excitatio, qua peracta, simulatque oculos aperuerint, Dominum suum contuebuntur, qui vicissim eos, non tanquam iudex, sed vt Pater benignis & clementibus oculis respiciet: qui respectus in cordibus eorum magnam gignet securitatem, & pacem inæstimabilem. Tunc beata illa corpora, post coniunctam rursus animam, tota splendescent, lucernarum crystallinarum instar, quibus lumen impositum est. Itaque videbuntur è terra egredi totidem fulgentium stellarum more, & velut ardentes scintillæ per aera ferentur, & sicut, dum vixerunt, cor suum non habuerunt defixum in terra, sed in cœlo, ita mox atque resuscitati fuerint, non morabuntur in terra, sed ab angelis rapientur, teste Apostolo, in cælum, & obuiam, velut nouellæ sponsæ, aduolabunt per aera dilecto suo spõso, vt societatem ineant cum sole iustitiæ è 1. Thes. 4.

tiæ è medijs nubibus emicante. Contra resurrectio reproborũ non erit à morte ad vitam, sed ab vna morte ad aliam longe acerbiorem & horribiliorẽ: quorum corpora erunt obscura, grauia, & multo fœdiora & abominabiliora, quã dum adhuc in monumentis à vermib⁹ depasta iacerẽt: atque vt omnem amorem suum defixum habuerũt in terra, ita quasi terræ affixi miserabiliter humi procumbent; & quoniam ipsi non ignorabunt se tam fœdos esse, & con-
Apo. 6. temptos, atq; etiam terribiles minasq; plenos iudicis summi oculos in se cõiectos, præ nimio metu & pudore in cauernas & specus se abdere conabuntur: optabuntq; potius præcipites agi in tartara, quã diutius vultum illum turbatum & iratum contra ipsos intueri.

4. CONSIDERA deinde quanta autoritate & potentia summus & tremendus hic iudex aduenturus sit: nam vt primus eius aduentus fuit in extrema paupertate & miseria, sic secundus erit in summa maiestate & gloria. *Ecce venit,*
Mal. 4. inquit Propheta, *& quis poterit cogitare diẽ aduentus eius, & quis stabit ad videndum eum.* si enim Iudæi, cũ ipse Deus in medium descendens eis præcepta legis prescriberet, perterrefacti, & timore plen-

diffu
nobis
minu
nebit
do de
dẽ leg
viola
finitã
si, feci
digna
entiã
lasq;
nauit
das di
cere &
tiã, n
super
iustit
irę su
Horre
manus
existe
in ma
more
detur
cõtra
sed si
ius in
destit
incid

diffugerunt, dicẽtes Moysi: Loquere tu nobis, & audiemus, Non loquatur Dominus, ne forte moriamur. Quis sustinebit furorẽ & minas eiusdẽ Dei, quando descẽdet ad exigendã rationẽ de eadẽ lege toties ab hominib⁹ contẽpta & violata? Et si domin⁹ ad declarandã infinitã suã potentiã, in creatione vniuersi, fecit res tãto stupore & admiratione dignas: atq; itẽ, ad demonstrandã sapientiã tã varias cõdidit creaturas, singulasq; varijs dotibus & proprietatib⁹ ornauit, ac. q̃ eo ampli⁹ est, si ad ostendendas diuitias suę misericordię, voluit facere & perferre quæ omnem intelligẽtiã, non solũ humanã, sed etiã angelicã superant: Quid cẽsemus eũ facturũ, cũ iustitiæ suę magnitudinẽ declarabit, & irę suę impetũ effundet in peccatores? *Exod.* 20.

Horrendũ est, inquit Apostol⁹, *incidere in manus Dei viuentis.* Homines in hac vita existentes, dũ peccant, incidunt quidẽ in manus Dei, sed Dei crucifixi, Dei amore ipsorum mortui, Dei qui non videtur sentire, vel commoueri ad iram cõtra ipsos, sed tacet, & tolerat omnia: sed si homines contempta bonitate eius in peccatis persistent, & gratia eius destituti è vita discedent, iã nõ amplius incident in manus Dei mortui, sed Dei *Heb.* 10.

viui

viui, Dei irati, qui sentiet eorum nequitiam, & horrendis supplicijs vindicabit, sicut per Moysen Prophetam cõminatus est. *Ignis*, inquit, *succensus est in furore meo, & ardebit vsque ad inferni nouissima, deuorabitque terram cum germine suo, & montium fundamenta comburet.* Iam quo animo homines impij intueri poterunt iratum eius vultum, & conspectum terribilem? quanto terrore mens eorum illo temporis puncto concutietur? quam attoniti stabunt, cum cernent Dominum, quem tantoperè contempserant tanta maiestate resplendentem? quot luctuosæ voces, quam acerbi planctus, quot singultus, suspiria, gemitus illa hora audientur? Sed heu nihil proderit lacrymari, nihil iuuabit dolere, non iniurias condonare, non pœnitentiam de peccatis agere, quia non erit tempus amplius misericordiæ sed tantum iustitiæ. Tunc, vt in Apocalypsi scriptum est, *plangent se super eum omnes tribus terræ.* Plangent Iudæi, quia complebitur in illis Prophetia illa. *Videbunt in quem transfixerunt.* Videbunt viuentem & regnantem, quem putabant mortuum: Illum de quo Pilatus dixerat, *Noli scribere, rex Iudæorum, sed quia ipse dixit Rex sum Iudæorum;* tunc videbunt

Deut. 32.

Apoc. 1.

Zach. 12. Ioan. 19.

Ibid.

debunt, sed suo damno, esse Regem, & non solum regem Iudæorum ad iudicandum & castigandum ipsos, sed etiã totius orbis terrarum. Plangent quoque gentiles, qui stulta & vana Philosophorum sapientia decepti, arbitrati sunt stultitiam esse, Dei loco colere hominem crucifixum: sed multo maior erit planctus & confusio impiorum, & amatorum mundi, quando CHRISTVS ipse eis ingratitudinem exprobrabit his verbis. Ingrati homines, quid feci, vt me repudiato vos adiungeretis meis inimicis? descendi de cælo factus homo ad vos liberandos & in cælum deducendos; pro vobis ieiunaui, itinera cõfeci, vigilaui, laboraui, & sudaui guttas sanguinis: pro vobis volui ligari, illudi, flagellari, in crucem agi, vbi est gratitudo vestra, vbi tanti laboris pro vobis tolerati fructus? Ecce vulnera, qu& propter vos vestrãque salutẽ accepi. Ecce sanguinis mei pretiũ, quem pro redimendis animabus vestris profudi, vbi nunc est seruitus, quã mihi pro tanto pretio debebatis? Ego in mundo, vos, bonumq; vestrum, meæ gloriæ & vitæ prætuli, nam existens Deus, assumpsi formam serui, factus homo, & existens is, qui erat offensus, mori *Philip. 2.*

mori, volui, vt vos, qui offenderatis, nō moreremini. Et tamen vos me tam parui feciſtis, & amorem harum rerum vilium & terrenarum amori meo, iuſtitiæ meæ, & fidei meæ antepoſuiſtis. O generatio praua & adultera. quæ potius voluiſti ſeruire inimico tuo, cum labore & afflictione, quàm Creatori tuo cum pace & gaudio: abieciſti me fontem aquæ viuæ, & confugiſti ad ciſternas diſſipatas, & aquas putrefactas huius mundi. Toties te vocaui, & mihi non reſpondiſti: pulſaui ad oſtium cordis tui, & non aperuiſti, tota die expandi manus meas in cruce, & non reſpexiſti, imò conſilia mea reſpuiſti, promiſſionum nullam rationem habuiſti, nec vllo comminationum mearum metu concuſſa fuiſti. Vos ergo Angeli & vos amici mei, iudicate inter me, & hunc meum ingratum populum, quid amplius potui facere pro eo, & non feci?

Hier. 8.

Eſa. 5.

5. CONSIDERA, quomodo poſtea Dominus miſſurus ſit Angelos ſuos, qui peragant æternam illam ſeparationem hominum malorum à bonis. Tunc magnus ille Paterfamilias mandabit meſſoribus ſuis, vt primum colligant omnia zizania è medio trini-

ci, eaque in fasciculos colligata abijciāt in ignem exurenda. Tunc cælestes piscatores, attracto in terrā reti, pisces bonos seligent à malis, & bonos quidem reponent in vasa, Domino præsentandos, malos autem foris relinquent in prædam & escam bestiarum infernalium. O sors infœlix, ô acerba separatio. Tunc deniq; ille bonus Pastor, qui suas oues cognoscit, ab eisque cognoscitur, delectu facto, oues quidem ad dextram, hædos verò constituet, ad sinistram suam. Rectè autem electi comparantur ouibus, ob mansuetudinem & patientiam: vt enim ones neminem offendunt, & sinunt se nullo clamore editio ad lanienam deduci: sic homines iusti, nullum iniuria afficiunt, sibi aūt illatā, patienter tolerant, etiā mortē, sine vlla repugnandi aut se vindicādi significationę imitātes in hoc exemplū Domini de se dicentis: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde*. Scriptū quoq; de eo est, quod sicut agn⁹ ad occisionē ductus sit, nec aperuerit os suum. E contrario peccatores comparantur hædis: nam vt hoc animal lasciuum est, iracundum, & inuidum, & saltat per loca aspera, & sublimia, ita peccatores ferè his vitijs, vt libidinis, iræ, arrogantiæ, alijs-

Matt. 15.

Matt. 11.

Esa. 53.

alijſq; animi perturbationibus dediti ſunt, & præcipites per peccata ruunt in barathrum. Recte quoque electi per oues præfigurati, collocantur ad dexteram, & reprobi deſignati per hædos, ad ſiniſtram: nam Dominus vtraque manu benedicit, ſuaque dona effundit in creaturas, licet non vna ratione & modo: dextra enim confert beneficia ſpiritualia & æterna; ſiniſtra verò data terrena & caduca, iuxta illud ſapientis Prou. 3. *Longitudo dierum in dextera illius, in ſiniſtra illius diuitiæ & gloria.* Itaque quia reprobi in hac vita deſiderarunt benedictiones ſiniſtræ, & electi dextræ, hoc circo conuenienter in hoc vltimo vniuerſalis iudicij examine, electi collocabuntur ad dextram, & peccatores ad ſiniſtram. Hic cogita quam confuſi & pudefacti in terra remanſuri ſint hi miſeri, licet nihil æque eos cruciabit, immoque rubore & pudore afficiet, quam cum ſecreta conſcientiæ eorum palam pandentur, & detegentur conſilia cordium: tunc enim iuſtiſſimo Dei iudicio vniuſcuiuſque peccata ſiue opere, ſiue mente & voluntate tantum commiſſa omnibus manifeſtabuntur. O quanto pudore & verecundia illa hos afficientur peccatores, quando omnes 2. Cor. 5.

com-

eorum nequitiæ,& fœditates, in abditissimis etiam domus angulis, vel conscientiæ arcano commissæ in lucem proferentur,& in magno illo campo, in præsentia totius angelorum, hominũ & dæmonum publicabuntur. Et si nũc multi, malunt in statu damnationis perseuerare, quam vni homini etiam sub sigillo secreti confessionis occulta sua peccata patefacere: quanto pudore & verecundia obruentur, cùm illa peccata cum omnibus circumstantijs ac modis quibus patrata sunt in præsentia totius mundi diuulgabuntur, eisque cum summa eorum ignominia ibi exprobrabuntur? Tunc certe ob intolerabilem confusionem acclamabunt mõtibus & dicent. Cadite super nos, & abijcite in voragines terræ, ne amplius in terra compareamus; nec tamen miseri hi abscondere se poterunt. Beati illi, quorum peccata illo die deprehendentur condonata, & misericordia diuina contecta. O quam securi & læti resurgent, qui in hac vita beneficio pœnitẽtiæ à peccato ad virtutẽ, à culpa ad gratiã surrexerunt: tunc enim pudefiendi causam nullam habebunt, sed magna potius fiducia & securitate cælesti iudici se sistent, non vt iudicentur tan-

Esa. 2. Apoc. 6.

quã rei, sed vt ex sententia lata ampliorẽ laudem & honorem consequantur.

6. CONSIDERA, quam strictam seueramq; rationem sis redditurus illo die, quo DEVS ipse, sapientia illa aeterna disputationem inibit cum hominibus, & examen tam exactum de omnibus eorum actionibus instituet. Ac primo quidem, quia constamus anima & corpore: reddenda tibi ratio est, quatione vsus fueris anima, eiusq; potentijs, ad finem suum, ob quem creata & copulata corpori fuit: qui erat, vt per corporeos sensus, notitiamq; rerum visibilium agnosceres creatorem, agnitũ amares, amatum reuerere obsequendo & seruiendo illi in omnibus. Secundo, quoad corpus, eiusque sensus, ratio tibi reddenda est, quemadmodum eos custodieris & coercueris conuenienter rationi, & legis diuinæ mandatis: idem de reliqua membra corporis, vt oculos, linguam, manus, pedes, quibus rebus occupâris: hæc enim omnia Deus nobis impertiuit, vt ea vsurparemus, non vt loquitur Apostolus, tanquam arma iniquitatis ad seruiendum concupiscentijs & peccato, sed velut arma iustitiæ ad seruiendũ Domino in exercitamine virtutum, sanctarumq; operationũ.

Rom. 6.

Deinde

Deniq; non modo de prauis operibus, sed etiam de omissionibus, omnibusq; bonis quę facere neglexisti, cùm facere tenereris, exactissimam rationem reddere cogeris. O quàm acutatum & strictum erit illud examen & quam rigidus iudex. *In tempore illo* (ait per Prophetã) *scrutabor Hierusalem in lucernis*. quoniã nec erit vlla cogitatio vana, aut verbũ otiosum, aut minimum tempus malè impensum, quod non in libra illius seueri iudicij expendetur, cum Dominus per Prophetam dixerit. *Væ qui cogitatis inutile* & ipse alibi dixit. *Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicij*. Imò de ipsis bonis operibus exigetur à te ratio, qua intentione ea feceris, & in summa, de omni vitæ tuæ momento, quomodo illud impenderis, secundum illa verba Iob, *Tu quidem gressus meos dinumerasti*. Deinde in hac causa non deerunt nec accusatores nec testes; nam vt dicit Sanctus IOB. *Reuelabunt cæli iniquitatem eius, & terra consurget aduersus eum*. Et primus ipse CHRISTVS quem offendisti, dabit testimonium contra te, vt dixit per quendam Prophetam, *Ego sum iudex & testis*. Secundò accusa- *Soph. 1.* *Mich. 6.* *Matt. 12.* *Iob. 14.* *Iob. 20.* *Hier. 29.*

bunt te angeli, & sigillatim tuus custos; quoniam non recepisti, sed repudiasti salutaria eius consilia. Tertio dæmones, qui iam te tentant, & inuitant ad peccandum, erunt terribiles tui accusatores, exprobrabuntq; professionem à te in baptismo factam, qua promisisti te renunciare dęmoni, & omnibus eius pompis; ac etiam omnia peccata tua, & modum locum & tempus, enumerabunt. Quarto propria conscientia plus omnibus alijs te accusabit, obijciens oculis omnia tua peccata, specialiter illa, quæ in confessione aperire noluisti, vel de quibus pœnitentiam non egisti: quæ omnia magna voce contra te clamabunt. Tu illa fecisti, nos tua opera sumus, non te deseremus, sed semper tecum remanebimus. Atque hic est liber, de quo scriptum est in Apocalypsi, mortuos iudicandos secundum ea quæ conscripta sunt in libris. Quinto accusaberis ab omnibus creaturis, quibus abusus fueris, hoc est, non ad earum finem, ad quem DEVS eas condidit. Denique te accusabunt omnes illi, quibus tuo prauo exemplo vel consilio occasionem peccandi dederis, vel excusam aliquam dederis vt damnarentur. O quot peccata occulta, de quibus, qui

qui largæ eras conſcientiæ, nunquã cogitaras, ne ſuſpicionem habueras, illo puncto in apertum erumpent & cõtra te inſurgent: Beati, qui illo die deprehendent ſe laudabiliter vitæ ſuæ tempus cõſumpſiſſe in diuino ſeruitio; aut ſi peccatores aliquando fuerint, ſolliciti fuerunt vt in gratiam redirent cum aduerſario, accuſando ſeipſos, pœnitentiæque & caritatis operibus debitum omne quod apud Deum contraxerant, exſoluendo: à talibus enim tunc alia ratio non exigetur; nec accuſatoribus eorum locus dabitur, quia in ſolidum Deo fecerunt ſatis, eiuſque gratiæ ſunt reſtituti. Vnde *ſi Deus* fuerit *pro illis, quis contra illos*? nec ergo aliud ſupererit, quam vt ab ipſo Iudice tanquam ſerui boni, & diſpenſatores fideles, laudentur & remunerentur. *Matt.5.* *Rom. 8.* *Matt.25.*

7. CONSIDERA, quomodo perſpecta & examinata cauſa, cum aliud non reſtaret, quam ferri ſententiam, Rex cæli, & iudex æternus, vti ad miſericordiam magis procliuis eſt quã ad iuſtitiam, plus ad remunerandum, quàm ad puniendum, ad dextrum latus verſus electos conuerſus, vultu prorſus amabili & ſereno, voceque dul-

cissima illos vocabit, dicens: *venite benedicti*: in quem, non videntes, credidistis, quem tanta pietate quæsiuistis, in quem semper sperastis, quem toto corde amastis. Vos, qui pro fide mea, eiusque confessione in mundo tam dura & acerba tolerastis. Vos qui socij mei in tētationibus & tribulationibus fuistis, venite nunc à labore ad requiem, ab ignominia ad gloriam, à morte ad vitam. Venite benedicti Patris meo quo præuenti benedictionibus dulcedinis ab æterno fuistis prædestinati, & suæ gratiæ participes facti, possidete regnum ab initio mundi vobis paratum. O vox immensæ lætitiæ, & iucunditatis æternæ, non dicit, accipite, sed, *possidete regnum*, velut illud, quod ratione hæreditatis filijs debetur. Nec dicit, quod modo vobis est præparatum, sed quod ab origine mundi. O admiranda liberalitas & bonitas Domini nostri erga suos electos: nam, vt Apostolus dicit, *Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem*, atque huc vsque paratum habet præmium, ad quod nos elegit & prædestinauit. Deinde subiunxit Dominus opera ob quæ remuneratus est suos electos, dicens. *Esuriui, & dedistis mihi manducare* &c.

Eph. 2.

Vbi

Vbi considera, quàm benignus sit Dominus & quam paucis sit contentus: Nam vt opera minima propter se facta, vt visitare infirmos, & incarceratos, adnumerat alijs; velut tanto præmio dignis, nempe regno cælorum. Nam non dicit. Ego fui infirmus, & curastis me sanari, & incarceratum liberari: sed tantum dicit, *visitastis me; venistis ad me.* Ex alia parte iusti admirantes tantam remunerationem & liberalitatem Domini, ei respondebunt; *Domine quando te vidimus esurientem*, & cæt. O sanctorum humilitas, quæ ne post mortem quidem potes deficere. Vide quomodo electi reputantes se tanta laude indignos, quodammodo eam repellunt, atque si tantum honorem non promeruissent. Verùm respondebitur eis. *Amen dico vobis, quod vni ex minimis meis feciſtis, mihi feciſtis.* O fælicia & illustria caritatis opera, quibus tam grande & copiosum præmium præparatum est. Quis ergo non studeat aut desideret omnibus viribus benefacere fratribus CHRISTI? Heu cur ergo in hoc mundo refugimus pauperes? imò cur non potius omni solicitudine eos quærimus, si tantorum bonorum, nobis sunt auctores?

Iam quanto gaudio & lætitia gestient iusti, quando in omnium angelorum præsentia Dominus fatebitur se in sua persona accepisse, quicquid eius amore hominibus fecerint? Et vide mirabilem bonitatem huius Domini, quod qui inter homines sunt minimi, dignetur vocare fratres suos. O dulcissime IESV, dum adhuc versarere in terra humilis & contemptus, mirum non erat homines à te vocari fratres, quia similiter cum illis eras passibilis & mortalis: sed mirum est, te cum tanta Maiestate & potestate venientem, adhuc appellare fratres, qui loco magni honoris ducerẽt si vel serui tui appellarentur. Heu inter homines rarum sit, quando quis ex humili & vili conditione forte ad aliquem dignitatis gradum prouehitur, vt eum pudeat inopiæ parentum, nec velit eorum filius nominari; at tu Deus noster, in maiestate ipsa sedens, gloriaris etiam eos, qui inter homines infimi sunt, appellare fratres tuos. Verùm ô bone Domine, si hi sunt fratres tui, cur sunt minimi, cur humiles, pauperes, & abiecti? cur tibi illi imprimis placent, cur pro fratribus seligis eos, qui mundo non sunt cogniti? Tales erant tui Apo-

stoli,

ſtoli, ad quos extendens manus dixiſti. *Qui fecerit voluntatem patris mei qui in cælis eſt, ille meus frater, & ſoror, & mater eſt.* Mat. 13. Et tales ſunt, quotquot mundo conculcato, amorem tuum, & diuinorum præceptorum tuorum obedientiã omnibus alijs rebus præferunt. Quis ergo erit, qui illo tempore non millies benedicat illas lacrymas, illas afflictiones, omneſque labores quos in hac vita ſuſtinuit propter CHRISTVM? quia videbit ſe beneficio illorum ad tantam fœlicitatem peruenisſe? O quomodo electi, vti fas eſt credere, videntes ſe ad tantam gloriam euectos, obſtupeſcent, & dicent. Vnde nobis tantum bonum? non eramus digni, vt eſſemus ſerui, & ecce ſumus facti filij Dei hæredes & cohæredes filij eius vnigeniti. O Deus meus, *Hic vre, hic ſeca, vt in æternum parcas.* Rom. 8. Veniant in me flãmæ, gladij, paupertas, infirmitas, contumeliæ & omnes huius mundi aduerſitates: modo ego in illo die merear obtinere veniam, & tam fœlici cętui annumerari. Auguſt.

8. POST hæc conuerte oculos mẽtis tuæ ad obſcuram & infœlicem turbam reproborum, & cogita quo animo ſe naſu, quanto dolore & cruciatu in-

tuebuntur illum iustorum chorum à Deo tantoperè honoratum & exaltatum intrare in domum Domini sui.

Gen.35. Heb.12. Legimus de Esau, qui gulæ explendæ vitio iacturam fecit primogenituræ, vendens eam pro vilissimi leguminis edulio, cùm videret postea fratrem minorem Iacob iure primogenituræ paternæ benedictionis factum hæredem intelligeretq; nullam sibi esse reliquã sero errore cognito, cum magno clamore & eiulatu suam sortem deplorasse. Non secus reprobi, simulatque aduerterint iustos cælestium benedictionum à Deo consortes factos, quę illis quoq; contingere poterant, simulque meminerint se pro rebus tã vilibus in hoc mundo amatis tanta excidisse felicitate & gloria, incipient ipsi quoq; quandoquidẽ nullus amplius locus est pœnitentię, dolere & plangere, plenique inuidia, ex subita mutatione attoniti lachrymabiles illas voces Sapientiæ edere; *Hi sunt quos habuimus aliquando in derisum, & in similitudinem improperij. Nos insensati vitam illorum æstimabamus insaniã, & finem illorum sine honore; ecce quomodo computati sunt inter filios Dei, & inter sanctos sors illorum est. Ergo erravimus à via veritatis, & iustitiæ lumen non luxit nobis, & sol intelligentiæ non est ortus nobis.* Sap. 5.

sati sumus in via iniquitatis & perditionis, & ambulauimus vias difficiles, viam autem Domini ignorauimus. Quid nobis profuit superbia, aut diuitiarum iactantia quid profuit nobis? Transierunt omnia illa tanquam vmbra, & tanquam nuntius præcurrens, & tanquam auis quæ transuolat in aere, cuius nullum inuenitur argumentum itineris illius; sic & nos nati continuo desiuimus esse, & virtutis quidem nullum signum valuimus ostendere, in malignitate autem nostra consumpti sumus. Deinde cælestis ille rex & supremus Iudex, post electos suos tam copiosa mercede remuneratos, ac si amplius fætorem peccatorum sustinere non posset, truculento vultu in sinistrum latus conuerso terribilem illam fulminabit sententiam. *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.* O dura discessio, ô maledictio expauescēda, O æternitas tremenda. Non dubium, quin vox illa *Discedite à me*, plus exustura & excruciatura sit damnatos, quā ipse inferni ignis, quia acerbior, & crudelior est, quā emitti posset in vllā creaturam. Hoc enim discessu & separatione significatur sempiterna summi boni priuatio, in quo ceu in fonte omnia bona continentur. *Discedite maledicti*, quia dū rogarem vos, vt receperitis meā bene-

dictionem, illam repudiastis. Habet ergo loco illius, sed culpa vestra, æternam maledictionem. O sententia amara, & lacrymarum fonte plangenda, à qua nemo poterit appellare: nam ipse *est Rex regum, & Dominus dominantium*, qui nec precibus, nec alia re vlla adduci poterit, vt latam reuocet sententiã: ipse enim CHRISTVS dixit. *Cælum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt.* Vbi considera, eum non dicere reprobis. *Discedite maledicti à Patre meo*, sicut dixit electis, *Venite benedicti Patris mei.* Deus enim autor est solius benedictionis; maledictionem autem ipsi homines suis operibus sibi adsciscunt: de Deo siquidem scriptum est, quod *mortem non fecit, nec lætatur in perditione viuorum: impij verò manibus & verbis illam accersierunt.* VERVM quo Domine hos miseros & infortunatos abijcies & amandabis? *In ignem æternum.* O supplicium horribile, ô cruciatus inexplicabilis: quod enim refrigerium, quam spem vnquam poterunt habere qui viuis sempiterni ignis flammis continenter exuruntur & assantur? *Quis poterit*, inquit Propheta, *habitare de vobis cum igne deuorante, quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiter-*

1. Tim. 6. Apo. 17.

Matt. 24.

Sap. 1.

Esa. 33.

ni!

nis? Subiungit deinde Dominus. *Qui paratus est diabolo & angelis eius*. Primò dixit CHRISTVS regnum fuisse prępa ratum electis ab origine mundi: ignem verò non dicit præparatum hominibus, sed dæmoni, ac si diceret. Ego præparaui pro vobis regnum, sed non ignem. hunc autem paraui diabolo tantum, eiusque sequacibus angelis malis, in quem vos ipsos, inita peruersis operibus cum diabolo societate, præcipitastis. O extimescenda & formidabilis sententia: quid enim infælicius excogitari potest, quam diuelli & depelli à CHRISTO vnico nostro bono? quæ res calamitosior & intolerabilior, quã semper ardere & torqueri in tartareis flammis? Quid verò horribilius, quàm perpetuum habere socium & tortorem ipsum Satanam capitalissimum nostrũ hostem? Hic cogita, quomodo mox post pronunciatam finalem sententiam, terra immenso hiatu patefacta, infernus dilatandos os suum vno momento omnes illos miseros & infaustos peccatores sit absorpturus. O sors infortunata, ô stulti filij hominum, qui pro breui & vili voluptatula, tam diuturna & acerba paratis vobis tormẽta. O quã amarus illa hora vobis videbitur om-

nium illecebrarum mundanarum fructus, qui nunc videtur suauis. quâ vana erunt omnia huius vitæ gaudia, quæ tunc perpetuum adferēt luctum & cruciatum.

COLLOQVIVM.

Psal. 142. O Dulcissime & clementissime Domine, ne intres, quæso in iudicium cum seruo tuo, quia non iustificabitur in conspectu tuo omnis homo. si enim iniquitates nostras obseruaueris Domine, quis sustinebit? Quare precor te mihi vt gratiam largiri velis, quoniam cum tanta potestate & maiestate modum es iudicaturus, vt semper in cordis mei auribus terribilis illa tuba sonet, atq; etiam horrifica illa vox. *surgite mortui, & venite ad iudicium;* vt sanctissimo tuo tactus, breui hoc vitæ meæ tempore, ita instituam vitam meam exercēdis bonis operibus maxime misericordiæ tam spiritualis quàm corporalis in proximos, vt securus apparere possim coram tuo tribunali: meique aduersarij, nihil illo die habeāt, in quo me accusare possint. Adhæc digneris, rogo, animam meam consignare tuo *Psal. 129.* caractere tuæ sanctæ crucis, quo signare soles tuos electos. vt quando velut pastor bonus separationē illā extremam

Quam

ouium ab hædis facies, me in numero tuarum ouium ad dextram collocanda rum habeas, vt cum alijs particeps fiam tuæ benedictionis.

DOCVMENTA.

1. *SI consideremus, quam arctam & accuratam vitæ nostræ rationem reddituri simus in tremendo illo iudico, magnam trepidādi causam habemus, & nos ipsos colligendi: nam quantumcunq; iusti videamur, tamen iustissimo iudici non deerit quod iudicet & reprehendat in nobis; cuius oculi, vt dicebat ille S. Iob, non sunt carnei, vt videat tantum, quæ homines vident, sed intuitu suo penetrat etiam intima humanorum cordium. Certè si Sanctissimus Apostolus, qui raptus fuit in tertium cælum, scripsit, licet nullius sibi conscius esset, in hoc tamen non sibi videri iustificatum & securum, eo quod à Domino iudicandus esset; qua ratione poterimus securi esse nos, qui sumus pleni peccatis?* Iob 10. 2. Cor. 12. 1. Cor. 4.

2. *CHRISTVS in iudicio tantum facit mentionē operū misericordiæ, non quod iusti alijs operibus pijs vitæ æternæ meritorijs non vacassent; sed quia Deo hæc virtus tam grata est, vt voluerit eam hoc modo honorare, ac si pro illa sola præmium vitæ æternæ daretur. Quanquam rarum est, hominem aliquem verè esse misericordem, & non esse alijs quoque vir-*

virtutibus præditum; verò peccator sit, non patietur eum Deus diu in peccatorum sordibus hærere, sed gratiam suam illi dabit, vt desertis peccatis salutem tandem consequatur, secundum illud CHRISTI. Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.

Matth. 5.

3. *CHRISTVS sub operibus misericordiæ corporalibus, pro quibus remunerabitur bonos, voluit quoque comprehendere spiritualia, vt quibus copia non est faciendi eleemosynam corporalem, faciant saltem spiritualem, vt eodem præmio potiatur. Is autem spiritualiter præbet cibum & potum CHRISTO esurienti & sitienti, qui sua doctrina, plusque institutione erudit rudes & ignorantes, eisque viam veritatis & iustitiæ ostendit. Secundò, is vestit & cooperit nudum CHRISTVM, qui sua exhortatione peccatorem diuina gratia nudatum conuertit, & iuuat vt virtutibus Christianis induatur, de quibus Apostolus,* Induite vos, *inquit,* sicut electi Dei viscera misericordiæ, benignitatem, humilitatem, mansuetudinem, &c. *Tertiò, ille colligit, & hospitio excipit peregrinum CHRISTVM, qui per pœnitentiã, cæterasq; virtutes parat animam suam ad recipiendum in ea CHRISTVM, ante per peccatum aliquod ab ea abalienatum. Ille denique visitat Dominum infirmum*

Col. 3.

vel

vel incarceratum, qui suis commotionibus, vel reprehensionibus conatur consolari, vel adiuuare eos, qui ob tribulationem vel tentationem aliquam sunt infirmi Spiritu, aut propter peccatum adhuc sunt in dæmonis seruitute. Quæ opera spiritalia caritatis hoc sunt perfectiora, & maiori præmio apud Dominum digniora, quanto anima est præstantior corpore.

4. CHRISTVS extremo illo die inferenda sententia nullam rationem habebit, aut nobilitatis generis, aut dignitatis personæ, aut diuitiarum, aut alicuius alterius rei huius mundi, sed tantum virtuti & sanctitati præmium attribuet. Vnde discimus, nullum illo die præsidium fore, aut in dignitate status, aut fauore & beneuolentia Principum virorum, ne quis ad ista respiciat, sed tantum in pietatis cultu & bonorum operum exercitatione: hæc enim sola & fauorem apud DEVM conciliãt, & mercedem promerentur. Similiter qui hoc in mundo contemnuntur & affliguntur ab impijs, magnam habent causam exultandi, quia si patienter tolerarint contumelias & ludibria, cæteris omnibus in illo die anteponentur.

5. CHRISTVS cùm reprobos vocasset maledictos, rationem subiecit. Esuriui enim, & non dedistis mihi manducare. Vnde intelligi-

ligimus, in extremo iudicio homines nõ solum condemnandos ob parata mala opera, sed etiam ob prætermissa bona, quæ poterant & debebãt facere, secundum illud dictum ipsius CHRISTI, Omnis arbor quæ non facit fructum bonum excidetur, & in ignẽ mittetur. *Quare nemo sibi imponat, nec solo nomine Christiani se securum existimet, vel satis esse arbitretur, non furari, non occidere hominem, vel alia peccata omittere: si enim non vacauerit quoque bonis operibus, atque imprimis caritatis in proximum, eandem potentiam habet expectare cum illis, quibus dictum est,* Esuriui, & non dedistis mihi manducare.

Matt. 3.

6. *Ex alia parte ex terribili pœna, qua Christus animaduertit in reprobos, quod bona opera non fecerit, colligimus, quàm grauiter castigandi sint, qui non solum bona opera prætermiserunt sed multa quoque mala perpetrarunt: si enim detrudendus in ignem est, qui de pane suo nihil communicauit pauperibus, quid fit illi, qui sustulit alienum? Et si tantæ pœnæ reus est, qui nudum non vestiuit, quam merebitur, qui alios spoliauit? Rursum, si dæmonum societate dignus est, qui hospitem in domum suam non excepit, quid illo futurum est, qui eundem domo sua expellit? denique si carceri infernali addicetur, qui non visitat incarceratos & infirmos, quo loco dignus erit qui leui ex causa*

alios

alios in vincula compegerit, crudelisq; & inhumanus in proximum fuerit.

DE POENIS DAMNATORVM.

MEDITATIO XXIV.

EVANGELIVM.

IBVNT hi in supplicium æternum. *Matt. 25.*

PROPHETIAE.

QVIS novit potestatem iræ tuæ, & præ timore tuo iram tuam dinumerare? *Psal. 89.*

Tu Deus deduces eos in puteum interitus. *Psal. 54.*

Sicut oues in inferno positi sunt, mors depascet eos. *Psal. 48.*

Pluet super peccatores laqueos : Ignis & Sulphur, & Spiritus procellarum pars calicis eorum. *Psal. 10.*

Et reddet illis iniquitatem ipsorum, in malitia eorum disperdet eos. *Psal. 5.*

Isa.33. 2. *Concipientes ardorem parturietis stipulam: spiritus vester, vt ignis vorabit vos, & erunt populi quasi de incendio cinis, spinæ congregatæ igni comburenti.*

Ibid. *Conterriti sunt in Sion peccatores, possedit timor hypocritas, quis poterit habitare de vobis cum igne deuorante? quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?*

Isa.66. *Videbunt cadauera viuorum, qui prænaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur, & ignis eorum non extinguetur, & erunt vsque ad satietatem visionis omni carni.*

Iob.10. *Dimitte me, vt plangam paululum dolorem meum, antequam vadam & non reuertar ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine, terram miseriæ & tenebrarum, vbi vmbra mortis, & nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.*

Iob.4. *Ad nimium colorem transeat ab aquis niuium, & vsque ad inferos peccatum illius.*

Eccl.7. *Humilia valde spiritum tuum, quoniam vindicta carnis impij, ignis & vermis.*

Eccl.22. *Stupa collecta synagoga peccantium, & consummatio illorum flamma ignis. Via peccatrix complanata lapidibus, & in fine illorum inferi, & tenebræ, & pœnæ.*

Iudith.16. *Dominus omnipotens iudicabit impios, in die iudicij visitabit eos, dabit ignem & vermes*

mes in carnem ipsorum, vt vrantur, & sentiũt vsq; in sempiternum.

CONSIDERATIONES.

PRoprium infinitæ sapientiæ & iustitiæ Dei est, cuiq; rei congruentem & accommodatum locũ tribuere. Sicut ergo angelis cæterisq; electis attribuit locum totius mundi altissimum, nobilissimum & splendidissimum, nempe cælum Empyreum, sic contra peccatoribus & reprobis, vti ob peccati fœditatem sunt omnibus alijs creaturis viliores & abominabiliores, relictus est locus profundissimus, tenebrosissimus, & immundissimus; qui non est, quam terræ centrum, locus ob amplitudinem & profunditatem horribilissimus, de quo Propheta his verbis locutus est. *Dilatauit infernus animam suam, & aperuit os suum absque vllo termino.* In hoc infælici loco, aliud non inueniatur, nisi tenebræ palpabiles, fætor intolerabilis, ardor incomparabilis, dolores & pœnæ incredibiles. Hunc describens sanctissimus Iob, appellat terram tenebrosam & opertam mortis caligine, quam sempiternus horror inhabitat. De eodem similiter loquens Propheta Esaias, ait torrentes eius conuertendos in picem, & hu-

Punct. 1.

Isai. 5.

Iob. 10.

Esai. 34.

& humum in ſulphur, & terram in picem ardentem noctu diuque, & fumum eius aſcenſurum in ſempiternum. Valde autem conueniens fuit, locum illum, qui debebat eſſe domicilium Principis tenebrarum, & ſentina, in quam ſordes omnium ſcelerum, totius mundi fætores & putores confluerent, totus eſſet caliginoſus, ſordidus & odoris teterrimi. Hic ergo in hoc puteo profundiſſimo, in hac ciuitate, horroris pleniſſima, quæ voracibus ardet flammis, in qua non aliud reſonat, quàm eiulatus, gemitus, ſuſpiria, & clamores horrendi, tum eorum qui torquentur damnatorum, tum dæmonum torquentium, agent illi infelices & miſeri peccatores, vt dixit Propheta,

Pſal. 48. *Sicut oues in inferno poſiti ſunt, mors depaſcet eos.* Infauſtæ oues, macello infernali deſtinatæ, dentibus mortis obiectæ, æternæ & immortali agoni obnoxiæ, vt nunquam mori poſſint: ſicut enim mors ipſa nunquam mori poteſt, ita nunquam ſatiabitur his paſcuis, nunquam in hoc officio delaſſabitur, ſed ſemper habebit quod depaſcatur, vt ſemper erunt qui excrucientur. Vos ergo qui vitam traducitis in tantis delitijs, qui amatis ſplendida palatia,

amæ-

amænos hortos, opiparas mensas, pretiosa vestimēta, in mollissimis nobilissimisq; lectis cubatis: vos qui nullā, ne minimam quidem æquo animo ferre potestis molestiam, nullum, licet exiguum fumum vel insuauem odorem, in domo vestra toleratis, quid facietis, si contingat vos infælici sorte conijci in illam ardentissimam fornacem, pice & sulphure bullientem, vbi à tetris vermibus, & immanibus serpentibus perpetuo arrodemini, & consumemini, idque nullo fine & termino?

3. CONSIDERA, licet pænæ inferni ferè sint innumerabiles, ad duo tamen præcipua capita omnes reuocati. Pænam scilicet damni & sensus. Pæna damni aliud non est, quam perpetua beatæ visionis Dei, & fælicis consortij Sanctorum priuatio. Pæna autem sensus est, quæ excruciat corpus & sensus damnatorum, vt est pæna ignis, & aliæ externæ. Hæc duo genera pœnarum, respondent duplici inordinationi quæ est in peccato. Prior est, contemptus Dei, homo enim commisso peccato mortali, primo auertit se à Deo: cui inordinationi respondet pæna damni. nam cōgruens erat, vt quoniā homo prius Deum deseruerat,

à Deo

à Deo quoque ſemper deſereretur. Poſterior inordinatio eſt, amor creaturæ: homo enim peccando ideo ſe auertit à Deo, quia nimium addictus eſt creaturæ; & huic reſpondet pœna ſenſus: vt ſicut ſenſus cõtra Dei voluntatem oblectauit ſe in creaturis, ſic etiam ab ipſis creaturis affligatur, & prauæ voluntatis culpam exſoluat. Conſidera ergo primo, quam grauis ſit pœna damni, quia longiſſimè cæteras pœnas excedit, vt ſi, teſte S. Chryſoſtomo, mille inferni iungerẽtur, non tantum cruciatum animæ ſint illaturi, ac ſola iſta æterna ſeparatio à Deo Creatore; & ſi extrinſecus neque igne, neque alio vllo genere ſupplicij afficeretur, hæc ſola omnia tormentorum locum ſuppleret. Terribilia verè ſunt inferni ſupplicia, ſed omnem terrorem & ſupplicij grauitatẽ ſuperat, eſſe exturbatum illa gloria, æternum beata Dei viſione eſſe deſtitutum, ac omnibus bonis, quæ diligentibus ſe præparauerat, eſſe excluſum. O quantum cruciatum ſentit anima, dum animaduertit omnipotentem Deum ſibi factum inimicum, dumque videt ſe à miſericordiſſimo Redemptore repulſam paſſam, atque ex eiuſdem ore cogitur audire amariſſimum illud verbum.

bum. Vade, non noui te, ac mox in faciem ei occluditur ianua. Adhæc expende quantus dolor & furor sit futurus reproborum, cum in generalis iudicij die primo loco viderint euocari electos ad regnum cælorum, eosque cum tanta gloria euehi ad æternorum gaudiorum tabernacula, quibus ipsi, quia nullam eorum rationem habuerunt, in omnem æternitatem spoliabuntur. Nec mirum est tantopere animam damnatorum hac æternorum bonorum priuatione excruciari, quia vt summa hominis fælicitas sita est in contemplando & perfruendo Deo, summo & infinito bono, sic priuari diuina illa fruitione est summum damnum, & summa miseria. Præterea sicut maxima, & formidabilissima huius mundi pæna est mors, ob diuulsionem, quæ in illa fit, animæ à corpore, cui illa & vitam & alia bona impertiebat: sic cùm Deus quodammodo sit anima nostræ animæ, cui ipse largitur veram & æternam vitam, & in quo consistit omne eius bonum & solatium, quando seiuncta à corpore aliqua sua culpa à coniunctione Dei sui vltimi finis veræque vitæ impeditur, etiam ad tempus breue, lethali & intolerabili quasi cruciatu

affligitur. Iam verò cogita, quanta pœna, quantum tormentum ei futurum sit, in æternum fælici illa vnione priuari: neq; enim aliud id erit, quàm continenter in acerbissima lucta mortis imò æternæ mortis versari, & tamen nunquam facere finem moriendi. Atq; hæc pœna licet communis sit omnibus damnatis, tamen grauior illis erit, qui facilius aditum habere potuerunt ad obtinendam vitam æternam, vt Christianis, alijsq; quibus Euangelium prædicatum est, vel aliquam CHRISTI notitiam habuerunt, & sigillatim hominibus cultui diuino dedicatis, qui vt plus alijs hoc tantum bonum quasi in manibus habuerunt, sic durius ob illud amissum affligentur.

3. POST damni pœnam, considera magnitudinem & atrocitatem reliquarum inferni pœnarum: nam sicut DEVS in hac vita tanta clementia & misericordia vtitur in peccatores, & tot diebus, mensibus, annis, infinita quadam patientia præstolatur eorum emendationem, eorumque lapsus dissimulat: sic post hanc vitam incredibili seueritate & asperitate effundet iram suam in impios & in-

gratos

gratos, qui tantam eius clementiam reſpuerunt, &, vt loquitur Apoſtolus, *Heb.10.* filium Dei conculcauerunt, ac ſanguinem Chriſti pollutum duxerunt, nec non ſpiritum gratiæ ſuis peccatis contumelia affecerunt, rurſum ſuis manibus filium altiſſimi crucifigentes. Tunc ergo Deus poſt diuturnum ſilentium inſtar mulieris parturientis vociferabitur, eosq; grauiſſimis atrociſſimisq; pœnis caſtigabit. Quarum prima erit, Inferni ignis, ignis terribilis & pertimeſcendus, cuius, vt ſcribũt Doctores, tantus tamq; efficax ardor eſt, vt ignis noſter, quantumlibet maximus, reſpectu illius ſit quaſi pictus. Adhęc tam penetrabilis eſt & vorax, vt non corpora tantum, ſed etiam animas natura ſpiritales, & ſimul ipſos dæmones, qui ſunt ſpiritus, affligat & excruciet. Ignis verè horrendus & mortaliſſimus. Ignis, qui non lucet ad conciliandam conſolationem ijs qui eo torquentur, ſed ad augendam potius eorum pœnam, vt nẽpe damnati carnifices ſuos videant, & quicquid poteſt illis maiorem cruciatum adferre. In hoc igne nunc peccatorum animæ torquentur, donec in generali hominum reſurrectione denuo ſuis fœtidis & miſeris corporibus,

vna cum illis excruciandæ, coniungantur : vt, sicut fuerunt socij in culpa, sic detrusi in hunc ignem, fiant etiam socij in pœna : quæ hoc erit horribilior, quod ignis ille ita in æternum eos excruciaturus sit, vt tamen nunquam absumantur : ita exusturus, vt nunquam moriantur. Hic cogita, quis lectus mortalis ille sit futurus, quæ angustiæ, qui dolores & tormenta ibi subeunda sint. Vbi imaginari potes, si quis ad horam tantum manum immitteret in fornacem liquefacti æris bullientis, quam intolerabilem ille cruciatum sit persensurus, maximè si illa manus nunquam consumeretur, sed integra remaneret in tam terribili igne. Deinde, si quis totum brachium eidem fornaci immitteret, multo acerbior pæna existeret : & incomparabiliter maior, si vtrumque brachium. Iam verò, si idem toto corpore nudus immergeretur in illud metallum colliquefactum, & posset viuus vno die sustinere tam immane supplicium, non dubium quin si omnes aliæ pœnæ totius mundi simul ad vnum corpus excruciandum adhiberentur, hæc tamen illas omnes sic excessura. Expende ergo quanta pœna sit futura infælicium damnatorum

qui

qui ab illa beata patria extorres, non iam vnum diem, non annum, non centum, nec mille annos, sed per multa annorum millia, imò in omnem æternitatem, non modo in vna corporis parte, sed in omnibus partibus corporis & animi, in illis ardentissimis flammis, in illis teterrimis tenebris sine vlla spe intuendi lucem vel minimum refrigeriũ impetrandi, torquebuntur, vbi crudelissimi illi tortores finem nullum torquendi facient, nec qui torquebuntur finem facient viuendi, vel moriendi. Vnde miseri illi ob grauitatem acerbitatemque pœnarum optabunt & quærent quidem mortem & interitum, sed non inuenient. Deniq; sicut scriptum est, quod *oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se*, sic contra verè dici potest, nec oculum vidisse, nec aures audisse, nec in cor hominis ascendisse, qualia & quanta supplicia à Deo parata sint offendentibus se. 1. Cor. 2.

4. CONSIDERA deinde varietatem tormentorum pœnarumque inferni: nam præter eas, quæ sunt communes omnibus, vt est pœna damni, quilibet damnatorum habebit suam

propriam & peculiarem pœnam, secundum diuersitatem peccatorum & vitiorum : imò sicut in quoque peccato mortali sunt variæ & multæ deformitates & inordinationes culpam aggrauantes, sic pro vno eodemq; peccato multæ & variæ pœnæ erunt sustinendæ : atque ita ignis ille infernalis vnumquemque plus minusve discruciabit, quo plus minusve promeruerit, conuenienter illi dicto Apocalypseos. *Quantum glorificauit se, & in deliţijs fuit*, tantum date illi tormentum & luctum : Præter ineendium ignis, erit ibi quoque pœna omnino illi contraria, nempe, acutissimi durissimique frigoris; quo in miseris illis miserandus quidam tremor & stridor dentium excitabitur. Sic vt alternantibus subinde tormentis, nunc ardentibus flammis, nunc gelidissima glacie torqueantur. Adhæc reproborum corpora affligentur à serpentibus ignitis, & à vermibus fœdissimis, qui virulentis aculeis arrodent miseros illos vsque ad intima cordis penetralia, secundum illud scripturæ, *Dominus omnipotens dabit vermes in carnes eorum.* Præterea in damnatis quilibet sensus, peculiari quadem pœna affligetur. Et

Iudith 16.

pœ-

primò quidem odoratus, sentiet intolerabilem loci illius fœtorem, tum quia ignis inferni erit sulphureus, tum quia tot putrida damnatorum corpora grauius fætebunt, quàm quæuis carnes putrefactæ. Deinde & oculi mirè torquebuntur aspectu monstrorum infernalium, quæ horrifica sua specie continenter eos perterrefacient: nec minus affligentur aspectu aliorum damnatorum, cùm cernent corpora eorum tam esse fæda, tota exusta, & continuo incendio quasi ignita. Sed & fumo ac tenebris palpabilibus vexabuntur, ipseque adeò ignis infernalis suo aspectu adferet nouam & intolerabilem pœnam damnatis. Exagitabuntur quoque intentissima furiosissimaq; fame & siti, ex vehementissimo ardore qui intus & foris continenter eos consumet & exsiccabit. Vnde legimus linguam diuitis epulonis in igne illo ardentissima siti tam vehemẽter fuisse excruciatam, vt etiam atque etiam vnam tantum aquæ guttulam expeteret, nec obtinere posset. Gustus etiam eorum lethali quadam amaritudine, abominabiliquc & deterrimo sapore erit infectus, vnde Dominus dixit per Prophetam. *Ecce ego cibabo eos absynthio, & potabo eos felle.* *Luc. 16.* *Ierem. 23.*

Adhæc cogita, nec miserabiles aures à peculiari suo tormento immunes futuras: nihil enim aliud vnquam audient, nisi planctus, vlulatus, stridores, gemitus, & blasphemias. Dehinc, sicut peccator toto corpore, tota anima, omnibus membris & potentijs offendit Deum, sic exigente ita diuina iustitia, in illis omnibus, & maximè in ijs quibus grauius deliquerit, punietur. Omnibus his sensuum tormentis adiunctum est aliud non inferius illis, nempe, societas pestilentissima draconum illorum infernalium iugiter mordentium & deuorantium: malignorum istorum & diabolicorum spirituum, qui instar ferocium carnificum perpetuo eos dilacerent, ac denique tot aliorum damnatorum execrandorum & horribilium, qui societate sua, se magis vt carbo carboni iunctus, accendit & excruciant, ac ob lethale odium & inuidiam quo se mutuo insectantur, maledictis & contumelijs infinitis rabidorum canum instar, se inuicè mordent & dilaniant. O infelix sodalitas, in qua quilibet gaudet de alterius supplicio & malo, illudque potius augere quam minuere conatur. Omitto iam infinitos alios modos, quibus tartarei illi

illi tortores, sint exagitaturi dānatos, de quibus ipse potes cogitare. nec enim illis ingenium deest ad nouos modos torquendi continuo excogitandos, aut vires, vt illos reipsa exequātur. qui tanto erūt atrociores, & immitiores, quāto infestiore odio in genus humanum feruntur, atque etiam in ipsum Deum, contra quē cum nihil possint, conabuntur oēm rabiē in imaginem ipsius Dei, nempe homines peccatores exerere.

5. CONSIDERA, quomodo supra modum accrescet afflictio & pœna damnatorum, quando intelligent, nullā vnquam tormentorum illorum fore terminum, nullam alleuiationē vel imminutionem. nam quicunque annorum terminus, quantumuis remotissimus, si tamen ad eum aliquādo peruenire posset, nonnullum illis afferret solatium: sed heu *in inferno nulla est redemptio*: postquam enim per innumeras annorum myriades in inferno arserint, perinde illis erit, ac si iam inciperent. Nec immerito, quia diuinæ iustitiæ cōgruens erat, nullum facere finem puniendis ijs, qui dum viuerent, nullum fecerunt finem peccandi; & vt in inferno nunquam sine supplicio essent illi, qui in mundo nunquam voluerūt esse sine

peccato; imò, si fieri potuisset, voluerunt in æternum viuere, vt sine fine possent peccare. Vnde Deus qui non solum respicit in opera externa, sed examinat quoque voluntates & corda hominum, voluit infinito tempore cruciari illos, qui in infinitum, si licuisset, voluerunt se oblectare. Accedit, quod peccatum mortale, quia est offensa infinitæ Maiestatis & bonitatis Dei, merito possit vocari infinitum, & dignum infinita pœna, non iam quoad acerbitatem, quia creatura, cum sit finita, non est illius capax, sed quoad temporis durationem. Hoc ergo summum tormentum est, quod grauissimè excruciat infælices reprobos, nempe, scire, pœnam suam pari passu currere cum ipso Deo. Itaque quamdiu DEVS viuet, tamdiu isti morituri sunt: atque ita malum eorum nullum habebit solatium, quia pœna eorum nullum habebit exitum. In laboribus & ærumnis huius vitæ licet grauissimis, semper reliqua est occasio aliqua sperandi; saltem finem & exitum, quia morte omnia finiuntur. Sed in hoc vno malo, ita occlusæ sunt omnes consolationis viæ, vt miseri nullam, neq; de cælo neque à terra, nec

ex vlla mundi parte, ſpem remedij, auer
tendæ vel etiam minuendæ ſuæ ærum-
næ habeant, ſed in totum ianuæ omnes
veniæ, miſericordiç, omniumque alio-
rum bonorum ſunt illis obturatæ. Heu
ſi conſideraſti aliquando infirmum
magno aliquo dolore morbi obrutum,
vidiſti, ſcilicet, quemadmodum ex in-
tolerabili cruciatu clamet, lamentetur,
& nunc in hanc, nunc in illam lecti
partem impatiens ſe volutet, quantæ
eius ſint anguſtiæ, quam longæ illi
ſint omnes horæ, quãto deſiderio præ-
ſtoletur remedium. Certè ſi tam exi-
guus morbus tanti fit, & habetur gra-
uis & intolerabilis, quanto intolerabi-
lius erit, obrui illo immenſo incendio,
in flammis illis deuorantibus, & ardo-
ribus ſempiternis terreri, totoque cor-
pore, & animo, intus & foris, innume-
ris & inexplicabilibus doloribus, ſine
vlla ſpe alleniationis vel refrigerij,
diuexari. Quare illis idem eueniet,
quod alto mari ſubmerſis, qui flu-
ctibus obruti fruſtra nunc huc, nunc
illuc manus iactant, quia nihil in-
ueniunt in quo illas figere poſſint;
nam quocunque illas extendant, nihil
inueniunt præter vndas maris. Haud
ſecus infortunati illi, quando delapſi

erunt in illud omnium miseriarum pelagus, cum morte luctatui, quocunque se conuerterint ad auxilium aliquod vel refrigerium obtinendum, nihil inuenient nisi infinitum suppliciorum mare, sine spe vlla attingendi fundum, & multo minus peruenienti ad litus. O mors immortalis, ô mortifera immortalitas. Heu, si nullus homo inuenitur, qui pro delitijs, opibus & regnis omnibus mundi consequendis, velit vno die nudus ignem fornacis ardentis sustinere; qua fronte tam multi audent peccare & Deum grauiter offendere, cum sciant se ob quodcunq; peccatum mortale addicendos inferni tormentis, non dico, diem vnum, sed in sæcula sæculorum, anima & corpore, idque in illa fornace ardentissima? O quanta est nostri cordis cæcitas, quantæ mentis tenebræ, pro breui gaudio temporali perdere æterna gaudia, & pro modica sensuum oblectatione ardere in ignibus sempiternis?

9. O insensati filij hominum, qui in hac caduca vita annos vestros consumitis in voluptatibus, gaudijs, & commodis huius corporis mortalis sectandis, quid illa hora vobis proderunt tantæ opes accumulatæ, tot honores

con-

conquisiti, tot recreationes, quibus ad breue tempus, vsi estis? Ecce hęc omnia vno momento abibunt in fumum, ac si nunquam fuissent, & deprehendetis vos in voraginem inferni præcipites actos, vt ibi sempiterno eiulatu & cruciatu ista omnia compensetis. O quam breuis prosperitas, quam exigua gaudia, post quæ sequitur dolor & infœlicitas nunquam terminanda. O infelices & luctuosæ delitiæ, & illecebræ mundi huius, O infortunata vicissitudo. Quomodo quisque vestrum, & merito, amarè tunc lacrymabitur & lamẽtabitur, dicens, Væ mihi, quod vnquam natus sim. ecce quomodo improuiso sum præventus à morte deceptrice, & ab vna morte ad aliam longe acerbiorem transij. O me infortunatum, qui, cum tantam opportunitatem & occasionem haberem æternis bonis potiũdi, totum me otio & nugis dedidi; & quæ id temporis vno calice aquæ frigidæ, exiguoque & breui labore poteram acquirere, iam æternis lacrymis, & durissimis pœnis non possum recuperare. O quomodo perijt tempus illud, nunquam rediturum, O me cæcum & miserum, qui me ipse ita decepi. Maledictus sit, qui mihi autor horum fuit,

qui mihi abblãditus est, & cum me corrigere debuisset, prauam meã vitã dissimulauit. Maledictũ lac, quo nutritus sum, & panis quem comedi, & vita quã vixi. Pereat dies, qua natus sum, & nox qua sum conceptus. dies ille conuertatur in tenebras. Nullam illius rationẽ Deus habeat, nec radijs solis illustretur. Obscurẽt eum tenebræ & vmbra mortis, occupet eum caligo, & inuoluatur amaritudine. Heu quare non in vulua mortuus sum? egressus ex vtero matris non statim perij? quare exceptus genibus? cur lactatus vberibus, cur non potius passi sunt me interire? Hęc erunt lamenta, & perpetuæ cantilenæ illorum infortunatorum, qui tandem videntes non supereſſe remedium in pœnis, ad crudeli quadam desperatione ad horũ malorum auctores conuersi, alius in alium rabie sua grassabuntur. Filij maledicẽt Patribus, quod ipsos non puniuerint, vel absterruerint à vitijs cũ possent: & patres contra maledicent filijs, quia ob studium congerendarum pro ipsis opum, aliorumq; commodorum, cultũ diuinum neglexerint. Frater maledicet fratri, & amicus amico, quod socij & comites fuerint in malis perpetrandis, & alter alterum non de-

Iob. 3.

terruerit. Mater maledicet filiæ, quod maiorem habens curam ornandi corporis eius quàm animæ ad vanitatem & superbiam, non ad timorem Dei & deuotionem eam instruxerit. Contra filia maledicet matri, quod sibi exemplum vanitatis & impudicitiæ dederit. Conuertent quoque nunc linguas suas maledictas in Deum, quod constituerit vt homines pro peccatis suis ita excruciarentur, & horrendis ac inauditis blasphemijs & conuitijs cum lacessent & eiurabunt. Denique ira ac furore in seipsos conuersa vnguibus dentibusque rabiosè carnes suas discerpẽt, & linguas commordebunt. Atque hæc est perpetua & infructuosa pœnitentia quam in inferno agent, qui dum in viuis essent, agere illam noluerunt, hic est ille acerbus fructus, quem peccatores ex breui & modica huius mundi voluptatula sunt collecturi. Ergo anima mea huius tanti periculi conscia, audi & suscipe, nunc dum tempus est, dũ labores tui coniuncti sunt cũ lucro, dum lacrymæ tuæ sunt acceptæ, dũ opera satisfactiora, dũ bonis operib. obtineri à Deo potest misericordia, illud salutare consiliũ à Deo per Prophetam datam his verbis. *Date Domino Deo vestro gla-* *Ierem. 13.*

gloriam, antequam contenebrescat, & antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos: expectabitis lucem, & ponet eam in vmbram mortis, & in caliginem. Conemur ergo nunc præteritos errores nostros corrigere, & vitam Christiano homine dignam instituere: & si tibi videtur graue esse pauperem; grauius longe erit in æternum gutta aquæ indigere, & non recipere. Si verecundaris in humili statu versari, & hominibus te submittere: multo magis cogita verecundaturos & pudefaciendos reprobos, quando coram toto mundo sempiterno exponentur opprobrio & ludibrio. Si arduum est continentem castamque vitam agere, multo difficilius & grauius erit ignibus torreri sempiternis? Si denique tibi durum videtur nunc aliquid pati, & exiguam pro peccatis pœnitentiam agere, multo durius & intolerabilius erit, sine fructu æternis & infinitis cruciari tormentis inferni.

COLLOQVIVM.

O Dulcissime & clementissime Domine, quot modis sum tuæ diuinæ maiestati obstrictus? quantas debeo gratias? quod, cum ego peccatis meis sæpe-

sæpenumero æternam meruerim damnationē, tu tamen bonus meus Deus nunquam permiseris me in illas extremas labi miserias, sed per tuam immensam pietatem & misericordiam hactenus toleraueris, & adhuc me expectas, & probes tempus, vt possim me emendare & pœnitentiā agere pro culpis in tuam Maiestatem cōmissis. Precor te mi Domine, quia de te scriptum est, quod non delecteris perditione viuorum, nec velis mortem peccatoris, sed vt cōuertatur & viuat, confige sancto timore tuo carnes meas, vt si quando contingat diuinum amorem tuum, ob nimiam duritiem & frigus cordis mei non esse sufficientem ad abstrahēdum me à malis, vt minimum æternarum pœnarum timor & horror me retrahat, meque exstimulet ad instituendam vitæ emendationem, & ad mandatorum diuinorum viam maiori studio & feruore emetiendam, vt in morte anima mea non veniat in manus inimicorum, sed tuæ gratiæ ope ab Angelis ad cælestem patriam deportetur, quo, sicut semper in te credidit & speravit, ita non æternas pœnas, sed sempiterna gaudia consequatur & possideat.

Tob. 3.
Ezec. 33.

DO-

DOCVMENTA.

1. AIT *Euangelium.* Ibunt hi in ignem æternum. *nimirum, quibus dixit* CHRISTVS. *Esuriui, & non dedistis mihi manducare, &c. Sicut contra iusti ibunt in vitam æternam, quibus prius dictum erat, Esuriui, & dedistis mihi manducare. Vnde colligere possumus, si optimus quodammodo certi reddi in hac vita, quæ sors nobis sit in altera vita obuentura, num scilicet simus de numero eorum futuri qui ibunt in ignem æternum, an eorum qui in vitam æternam, debere nos consulere nos ipsos, conscientiamque nostram excutere, an tales nos præstemus erga pauperes* CHRISTI, *vt possit nobis nunc dici. Esuriui, & dedistis mihi manducare. & quæ sequuntur, an verò reformidemus, ne contrarium potius de nobis dici queat. Ex hoc examine ergo quilibet poterit de se statuere, qua sententia dignus sit extremo illo die futurus.*

2. *Multas vtilitates afferere potest consideratio pœnarum inferni, speciatim quatuor. Prima est, quia consideratio grauitatis earum quas in altera vita patimur pro peccatis hic commissis, facit vt promptius laborem & asperitatem pœnitentiæ, & pariter omnes tribulationes, quas Dominus ob peccata nobis immittit, amplectamur. Quæ pœnitentia tur-*

tu-

to leuior apparebit, quanto hæ omnes corporales & temporales afflictiones, comparatione pœnarũ quas promeruimus, reuera sunt leuiores & breuiores multisq; consolationib⁹ refertæ, quas Dominus solet cõmunicare omnib. qui in simili genere operũ bonorũ se exercent.

3. Altera vtilitas est, quia hæc consideratio plurimum iuuat ad vincendas omnes tentationes. dum mox atque se offert fœda aliqua cogitatio, aut prauum desiderium, memoria & horrore illius ignis perpetuò ardentis apud inferos, conamur extinguere flammas libidinis, vel alterius inordinati affectus, antequam ijs cor nostrum accendatur: neque enim dubium est, si ante consensum in peccatũ vel commissionem peccati, paululum ex animo perpenderet homo, quàm duro momentaneum & exiguum oblectamentum sit luendum supplicio, nequaquam sineret se ab illa tentatione vinci, nec pro vlla re mundi induci ad Dominum offendendum.

4. Tertia vtilitas est, quod hæc consideratio inferat cordibus nostris timorem Dei, qui est initium Sapientiæ, & ducat hominem ad caritatem: atque ita videmus, quando hic timor ingreditur animam peccatricem, totam ab eo commoueri, & paulatim præparari ad deserendum peccatum, & reuocandam Dei gratiam. Illis quoque qui iam in gratia Dei sunt timor idem est loco fræni, quo Eccl. 1.

quo retrahuntur ab omnibus peccandi occasionibus, & multo magis à quouis peccato, eo quod miserabili mercede in altera vita, nempe æterna morte, compensetur. Et ideo dixit sapiens, beatum esse hominem, qui
Prou. 28. semper est pauidus.

7. Quarta vtilitas huius considerationis est, quod vehementer cor nostrum igne diuini amoris accendat: nam si quisque nostrum perpendat, quot nunc illis pœnis infernalibus excrucientur, qui fortè vnum tantum peccatum mortale commiserunt; quot item ibi torqueantur, pro lõge leuioribus & pauciorib⁹ peccatis, quam fuerint nostra, ac denique quotquot ijsdem peccatis, & forte grauioribus tandem pœnam promeriti simus, nec tamen permiserit Dominus nos in misero illo statu, in quo alij sunt, versari, sed potius pro summa sua clementia & misericordia vsque in præsentem diem nos conseruarit & tolerarit, magnam profecto habemus causam, dum videmus nos ab eo tantopere amari, & tam benignè tractari, eum vicissim redamandi, gratiamque ei referendi, ac verò etiam operam dandi, vt imposterum maiore studio eum colamus, & diligentissimè caueamus, ne peccato aliquo grauiore eum amplius offendamus.

DE

DE GLORIA BEATORVM.

MEDITATIO XXV.

EVANGELIVM.

IVSTI autem ibunt in vitam æternam. *Matt. 25.*

PROPHETIAE.

GLORIOSA dicta sunt de te ciuitas Dei. *Psal. 86.*

Gloria & diuitiæ in domo eius. *Psal. 111.*

Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit & deficit anima mea in atria domini. *Psa. 83.*

Beatus quem elegisti, & assumpsisti, inhabitabit in atrijs tuis. *Psal. 64.*

Beati qui habitant in domo tua Domine, in sæculo sæculorum laudabunt te. *Psal. 83.*

Exultabunt sancti in gloria, lætabuntur in cubilibus suis. Exultationes Dei in gutture eorum. *Psal. 149.*

Inebriabuntur ab vbertate domus tuæ, & torrente voluptatis tuæ potabis eos. *Psal. 35.*

Quoniam

Quoniam apud te est fons vitæ, & in lumine tuo videbimus lumen.

Psa. 64. *Replebimur in bonis domus tuæ, sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate.*

Isa. 33. 2. *Qui ambulat in iustitijs, & loquitur veritatem, &c. iste in excelsis habitabit, munimenta saxorum sublimatio eius, panis ei datus est, aquæ eius fideles sunt. Regem in decore suo videbunt oculi eius, cernent terram de longe.*

Ibid. *Videbunt Hierusalem habitationem opulentam, habitaculum, quod nunquam transferri poterit, nec auferentur claui eius in sempiternum, & omnes funiculi eius non rumpentur, quia solum modo ibi magnificus est Dominus noster.*

Isa. 34. *Tunc delectaberis super Domino, & ascendere te faciam super altitudinem terræ, & cibabo te hæreditate Iacob patris tui.*

Isa. 35. *Et redempti à Domino conuertentur, & venient in Syon cum laude & lætitia sempiterna, super capita eorum gaudium, & exultationem obtinebunt, & fugiet dolor, & gemitus.*

Isa. 65. *Ecce enim creo cælos nouos, & terram nouam, & non erunt in memoria priora, sed gaudebitis & exultabitis vsque in sempiternum, in his quæ ego creo: quia ecce ego creo Hierusalem exultationem, & populum eius gaudium.*

3. Qui

3. *Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.* Dan. 12.

4. *Iusti in perpetuum viuent, & apud Dominum est merces eorum, & cogitatio eorum apud altissimum. Ideo capient regnum decoris & diadema speciei de manu domini, quoniam dextera sua teget eos, & in brachio sancto suo defendet eos.* Sap. 5.

CONSIDERATIONES.

DEVS beatissimus, infinita illa bonitas & caritas, cuius proprium est se communicare, suique copiam facere alijs, volens se, non solùm illa felicissima & ineffabili communicatione, qua Pater internè totum se communicat filio, idemque cum filio communicat se Spiritui sancto, sed etiam extra communicare creaturis, vtramq; naturam, ab initio condidit, corporalē & spiritualem, visibilem & inuisibilem, Angelum & hominem, ac simul pro vtrorumq; conseruatione loca conuenientia fecit, cælum videlicet supremum pro Angelis, hunc verò mundum inferiorem pro hominibus: sicut & pro alijs naturis inferioribus alia loca, vt aerem Punct. 1. Gen. 1.

pro

pro auibus, aquam pro piſcibus, terram pro beſtijs, atque etiam pro homine, donec vitam ageret animalem, creauit. Cælum enim ſupremum creauit Deus nõ pro ſolis angelis, ſed etiam pro hominibus beatis, qui in gloria erunt ſimiles angelis Dei. Hoc eſt illud cælum cælorum, de quo ſcriptum eſt. *Cælum cæli Domino, terram autem dedit filijs hominum.* Cælum cælorum dicitur; nam ſi hi cęli viſibiles complectuntur intra terram, ſic inuiſibile & fœlix illud cælum, complectitur hos noſtros ſpecibiles cælos: itaque non modo ſuperminet ſeptem planetarum cælis, ſed etiam octauo ſtellato, & nono cryſtallino, & decimo, quod eſt primum mobile. ſic vt beatitudinis locus, ſit vndecimum, à ſanctis dictum Empyreum, id eſt, igneum, nõ quod caloré, ſed ſplendorem ignis habeat. Hoc ſimulatque creatum eſt, completum eſt angelis, qui etſi, vt ſpiritus puriſſimi, non opus habeant loco corporeo, quo circũſcribantur, tamen quia ſunt naturæ finitæ, atque ideo non poſſunt eſſe vbique, quod proprium eſt ſolius Dei, debebunt loco aliquo ipſorum naturæ congruenti contineri, qui non eſt alius quam locus gloriæ, nempe cælum Empy-

Pſal. 113.

reum,

pyreum, natura ſuo lucidiſſimum, ſubtiliſſimum & immobile. Lucidum eſt, quia eſt locus angelorum lucis, & hominum Sanctorum, de quibus ſcriptū eſt, quod *fulgebunt ſicut Sol in regno Patris eorum.* Mat. 13. Deinde, ſi infimum mundi corpus, Terra, eſt totum opacum & tenebroſum, conſequitur ſummum eiuſdem corpus debere eſſe lucidū & ſplendidum. Adhæc cælum hoc eſt ſubtile quia eſt domiciliū angelorum, qui ſunt incorporei, & hominum beatorum, quorum corpora dote ſubtilitatis erunt ornata. Denique eſt immobile, quia eſt ſedes beatorum; beatitudini autem debetur requies, cum ſit omnium laborum & motuum terminus. Conſidera deindè huius cæli excellentiam, ſi enim ſpectemus ſitum, non poteſt eſſe nobilior: videm⁹ enim quo corpus aliud alio eſt ſublimiùs, hoc etiam eſſe nobiliùs, atque ideo aqua nobilior eſt terra, quia trāslucet, & aere aqua quia ſubtilis eſt, & ignis aere, quia lucidior, & cæli mobiles igne, quia incorruptibiles, ac denique ſuplemum cælum, quod omnibus ſupereminet, nobiliùs & pulchriùs eſt omnibus reliquis. Multo autē præſtantior & excellentior eius nobilitas redditur, ex eo,

quod sit sedes Dei: nam licet ille ob suã
immensitatẽ loco aliquo comprehen-
di non possit, quia de eo scriptũ est, *Cæ-*
Ier. 23. *lum & terrã ego impleo, & cæli cælorũ te ca-*
3. Reg. 8. *pere non possunt*. tamen principaliter di-
citur esse in cœlo, & habitare in illo,
quia Deus qui in se est incomprehensi-
bilis, ibi clarius se manifestat, & cogni
scendũ præbet, atq; etiã excellentius di
uina sua opera exercet, nã in cælis per
fectius relucet potentiç, sapientiç & bo
nitatis diuinæ magnitudo. Potentia
quidem, in amplitudine & firmitate cæ
lorum. Sapientiç in ordine & conuer
entia motuum; bonitatis in guberna
tione & cõseruatione creaturarũ: Nam
licet DEVS ex omnibus locis sua be
neficia impertiat, tamen è cælis longe
clarius & vberiore copia illa submi
strat. Denique præstantia & pulchritu
do huius cæli inde liquet, quia Deus
voluit in eo esse Sanctorum omnium
domicilium. Etenim si Dominus, tam
bellam & elegantẽ voluit esse hanc par
tem mundi infimam, hanc lacryma-
rum vallem, ornans eam tanta creatu-
rarum varitate, idq; duntaxat pro ha-
bitatione bestiarum & hominum, tam
amicorum, quàm inimicorum, qui ve-
lut peregrini, & in misero degunt exi-
lio,

ilio, quanto pulchriores & præstantiores cogitare debemus esse sedes regias palatij illius cælestis, quod Deus angelis, carissimisque suis amicis præparauit, quibus in illo loco specialius suam gloriam & pulchritudinẽ patefacit. Si talis est sedes exilij, qualis erit illa patriæ? Si eiusmodi delitiæ, tantaq; venustas inuenitur in terra morientium, cuiusmodi erunt terræ viuentium? O terra fælix, ô beata patria. Hæc illa est patria, illa sancta ciuitas, quam angelus ostendit Euangelistæ Ioanni descendentem de cælo, luce clarissima splendentem, cuius muri & fundamenta ex gemmis pretiosissimis erant fabricata, plateæ auro puro cõstratæ, quæ nec Sole, nec Luna opus habebat, nam claritas Dei illuminauit eam, & lucerna eius est agnus. O quàm admirabiles, quàm speciosæ, quam desiderabiles Domine virtutum, sunt huius ciuitatis tuæ habitationes. Quam desiderat anima mea peccatrix habitare in ea. *Domine*, inquit Propheta, *dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ.* Beati, qui digni erant semper eam inhabitare: ibi enim perfectè, & videbunt & degustãbunt quam suauis sit Dominus, quã magna multitudo dulcedinis,

Apo. 21.

Psal. 83.

Psal. 23.

quam immensa magnitudo eius glorię: ibi videbunt regem gloriæ in propria specie, & perfectissima caritate amabunt, & in æternum collaudabunt. Quàm fælix esses tu quoq; anima mea, si tibi licuisset pretiosos muros huius cælestis ciuitatis cõspicere, portas eius lucidas ingredi, ambulare in plateis aureis, eiusque Maiestatem, gloriam, bonitudinem & pulchritudinem diuinam contemplari.

2. CONSIDERA, nobilem illum & glorioſum triumphum, quando Rex cælorum, post vindictam peractam de omnib. aduersarijs, de illis impijs, qui *Luc. 19.* dixerant, *Nolumus hunc regnare super nos*, post subactum imperio suo totũ orbem terrarum, cum victore exercitu in cœlestem regnum suum contendet. Vbi primò obserua huius triumphi ordinẽ, & *Luc. 2.* quo primum locum tenebunt fulgentes & glorioſi angelicorũ spiritũ chori, ingenti iubilo & pompa decantantes lætum canticũ, Gloria in excelsis Deo nostro, & pax, non iam amplius, in terra, sed in cælo, hominibus bonæ voluntatis. Hos proximè sequentur honoratæ illæ acies veterum Patrum SS. Patriarcharum & Prophetarũ, lætis vocibus & ipsæ accinentes, instar clangentium tuba-

turbarum, quas Ioannes in suis reuelationibus audijt resonantes in hæc verba. *Halleluia laus & gloria, & virtus Deo nostro est, quia vera & iusta sunt iudicia ei⁹.* Apoc. 19.

Proximus his erit nobilissim⁹ ille Domini nostri præcursor Ioānes baptista, qui ineffabili quodam gaudio exultās omnibus demonstrabit ipsum Dominum, sibi vicinū, dicens, *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi.* Ioan. 1.

Post illū immediatè succedet Rex gloriæ, magnus ille triumphator mundi, mortis, & diaboli, in cuius latere & vestimentis scriptum erit. *Rex regnum, & Dominus dominantium* Apoc. 19. Psal. 44. cuius dexteram tenebit cę-lorum regina in veste ex auro mundissimo texta, & varijs virtutum cælestiū floribus variegata. Latus huius cælestis Regis stipabit glorioſus S. Apostolorū chorus stolis sacerdotalibus ornatus. Vtrinque visere erit, varias acies, alias fortissimorum Martyrū, alias prudentium Virginum, alias Sanctorum confessorum. Omnes aūt erunt ornati pretiosis sertis, & bellis coronis, nunc purpureis, nunc candidis, alijsq; varij coloris florib. contextis: oēs quoque gestabunt victrices palmas in manibus, & clata voce clamabunt: *Dignus est agnus, qui occisus est, accipere virtutē & diuinita-* Apoc. 5.

tem, & sapientiam & fortitudinem, & honorem, & gloriam & benedictionē. Ad extremum sequetur multitudo ingens, cuius numerus iniri non poterit, ex omni genere hominum, nationū, populorum, & linguarū, candidissimis stolis amicta, & palmæ in manibus eius: & clamabunt voce magna dicentes. *Salus Deo nostro, qui sedet super thronum & agno.* Et alij respondentes dicent, *Amen benedictio & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, virtus, & fortitudo Deo nostro in sæcula sæculorum, Amen.* Itaq; sicut Reges & Imperatores in suis triumphis solent ad maiorem suam gloriam ante currum triumphalem, magnam turbā hominum hello captorū deducere: ita Christus verus Imperator, & triumphator mundi hui⁹ adducet secum gloriosam Sanctorum multitudinem, quos sacro bello captos à misera tyrannide dæmonis, potestate mortis & seruitute peccati liberauit. O fortunati captiui, qui dum vestra culpa essetis serui, huius magni Domini beneficio estis facti liberi, & eius filij. Beati qui digni fuerint interesse huic cęlesti triumpho. O anima mea, vtinam aliquando Dominus pro sua bonitate & misericordia tibi largiatur gratiā, vt tu licet indi-

gna

gna, nō dico cōparere possis in nobilissimo illo Sanctorum hominū cętu, sed tantum sub sacris illorū pedibus nonnihil attollere caput, & vno solo momēto dulcia illa cantica exaudire, & cælestes melodias, ac pulcherrimum illud iucundissimumque spectaculum contueri, quam felix esses, quam libenter tu quoque totam te laudibus diuinis concinendis occupares?

3. CONSIDERA ex alia parte, quam læto sinu illa cælestis Hierusalem recipiet illos, qui ex tam periculoso conflictu redibunt victores & tropheis onusti. Vide, quanta, in ipso beatæ exoptatæque patrię ingressu, humanitate, quibus amplexibus suscipiantur, qua harmonia, diuinaque melodia inter cælestium spirituum choros, honorentur, alijs spargentibus super eos cælestes flores, alijs rosas, alijs lilia & odoriferas corollas. O quanta erit iubilatio, quantum gaudium Angelorum, dum videbunt suas ruinas instauratas: & pariter hominum beatorum, cum cernent se similes & socios factos agelorum. Iam verò, vt magnus ille triumphator vna cum glorioso exercitu ad thronum paternæ gloriæ peruenerit, ibi tanquā caput nostrum, & primogenitus in

multis fratribus, offeret & commendabit æterno Patri illam nobilem suorum electorum turbam, ijsdem verbis, quibus vsus est existens adhuc in terris. Ecce pater illos *quos dedisti mihi, custodiui, & nemo ex ijs perijt. Pater sancte, serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi: vt sint vnum, sicut & nos, & sicut tu pater in me, & ego in te, ita & ipsi in nobis vnum sint.* Ecce Pater mi illos quos aeterno elegisti & prædestinasti vt essent conformes imagini meæ, quos in tuos filios adoptasti, & meos in regno cælesti cohæredes. Hic est fructus sublimis meæ crucis, quem tot sudoribus & laboribus è terra collegi, & ad salutem perduxi vsq; ad cælum. Hos Pater mi quos dedisti mihi, cupio mecum remanere, vbicunque ego fuero, vt videant & fruantur claritate quam dedisti mihi; optoque vt caritas qua tu me amasti sit quoque in omnibus illis, & ego pariter in ipsis. Ex alia parte consideret, quomodo Pater æternus excipiendo & amplexando infinita caritate suum filium constituturus sit eum ad suam dexteram, eiq; traditurus, vti Propheta vidit in admiranda illa visione, potestatem, honorem, & regnum, vt omnes populi, tribus & linguæ illi seruiant.

Ioan. 17.

Rom. 8.

Esa. 4.

Dan. 7.

Cu-

Cuius potestas erit æterna, & regnum eius non habebit finem. Tunc resonabunt voces, quas S. Ioānes audiuit, quasi tubæ magnæ, & quasi voces aquarum multarum, & maximæ voces tonitruorum dicentium. Halleluia, *Quoniam regnauit Dominus D E V S noster omnipotēs. Gaudeamus & exultemus, & demus gloriam ei, quia venerunt nuptiæ agni, & vxor eius præparauit se.* Apoc. 19. Deindè considera Patrem misericordiarum, & omnis consolationis, quam paterno beneuoloq; affectu cōplectens omnes suos electos, suisque diuinis manibus abstergens lacrymas ab oculis eorum, dulcissimo ore suo omnibus præbeat osculum summæ & æterna pacis, *quæ exuperat omnem sensum*, humanum & angelicum. Apoc. 7. Philip. 4.

4. CONSIDERA illam æternam & prælautam cænam, quam Deus electis suis parauit in cælo, de qua scriptū est: Beati qui ad cænam nuptiarū agni, vocati sunt. Ad hanc cænam, & ad has fælices nuptias æternus Pater per suam infinitam misericordiā vocabit & inuitabit omnes. Vnigenitus verò eius filius cælestis sponsus pro sua immensa caritate, abundanter hanc cænam instruet ferculis, vituli saginati, panis vitæ. & vino illo, quod amore animas inebriat. Apoc. 19. Luc. 15. Psal. 22.

In hac cęna deniq; Spiritus sanctus suæ suauitatis & dulcedinis vbertate præparabit & cōdiet cibos omnes. Rectissimè autem appellatur cæna, non prandium, quia est vltima electorum refectio, post quam nulla alia supereſt. Speciatim autem dicitur cæna agni, id est, CHRISTI Domini nostri, de quo dixit S. Ioannes, *Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*, quia ille per passionem suā & morte meruit nobis resurrectionis gloriam, & fælici cæna dignos reddidit. Ac rectè dicitur cæna nuptiarum agni, nā tunc in cælesti illo conuiuio, sponsa, quæ est Ecclesia sancta, cōsummata quadam caritate cum vnigenito Dei filio perfectè desponsabitur, eique inseparabiliter copulabitur. O cæna regia, vereq; diuina, in qua tam frequens inuenietur numerus conuiuarum, nobilissimorum, pulcherrimorum, sapientissimorum, vnaque voluntate & perfectissimo amore inter se deuinctorum. Huic mensæ assidebunt Angeli, archangeli, principatus, potestates, virtutes, dominationes, throni, Cherubini, Seraphini; Adhęc omnes Patriarchę & Prophetæ, Apostoli, Martyres, Confessores, Virgines cū omnib. alijs sanctis. In hac cæna Christus Dominꝰ no-

ster.

ſter, ceu caput & ſponſus Eccleſiæ triũphantis, & velut ſummus Sacerdos, qui Deũ pacificauit cum hominib. principem locum tenebit, & inuitabit electos ſuos his benеuolis verbis. *Comedite amici, & inebriamini cariſſimi.* Diuidet ipſe cibos, & in cõuiuas diſtribuet, ſecundũ illud q̃ alibi dixit. *Faciet illos diſcumbere, & tranſiens miniſtrabit illis.* Ipſe quoque, & tanquã Deus, & tanquam homo, erit cibus, & lautiſſimũ ferculũ, quo oẽs reficientur, vnde alicubi dixit. *Si quis per me introierit, ſaluabitur, & ingredietur & egredietur, & paſcua inueniet.* Proxima à Chriſto ſe debit beatiſſima, digniſſimaque eius mater, angelorum, omniumq; Sanctorũ regina: poſt quam alij ſancti ſuo ordine, iuxta dignitatem, gradũ & magnitudinem meritorum cõſequentur. In hac feliciſſima cæna beatorum mẽtes cæleſti illo manna copioſiſſimè reficientur & ſatiabuntur, quod omne habet delectamentum & ſuauitatem ſaporis: deinde & explebuntur multitudine diuinarum delitiarum, quas Dominus reconditas tenuit, & ſeruauit timentibus ſe, ac denique omnium illarum voluptatum cæleſtium torrente inebriabuntur, de quibus ſcriptum eſt, *Quod oculus non vidit, nec auris*

Coloſſ. 2.

Cant. 5.

Luc. 12.

Ioan. 10.

Sap. 16.

Pſal. 35.

audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus ijs qui diligunt illum.

1. Cor. 2.

5. CONSIDERA deindè in specie opes & exuberantes delitias illius cælestis mensę: in quamcunq; enim partem beati se conuertent, omninò inuenient multas & nouas occasiones infinitæ oblectationis spiritualis & pacis, quia tot erunt dapes in illo diuino conuiuio, quod considerationes fieri poterunt à sanctis, vel de Deo, vel de seipsis, vel omnibus alijs rebus, quæ extra ipsos, vel sub ipsis fuerint. Et primò, quod attinet ad res sub ipsis constitutas, cogita quanta lætitia gestient, cum videbunt se saluos emersisse ex periculosi huius mundi naufragio, quod tam pauci euadunt, & ad tantæ securitatis portum appulisse: vbi coniectis oculis in nauigationis præteritæ cursum, in mentem venient, & tempestates quas experti sunt, & syrtes ac carybdes, quas præteruecti sunt, & tot hostium, diuersarumq; tentationũ pericula, à quibus Domini sui beneficio sunt liberati. Exultabunt quoq; se iam in statu tam securo versari, in quo neq; amplius peccare, nec Deum offendere, nec magnũ gloriæ bonum, quod nũc possidẽt amittere possunt. ô quãto gau-

gaudio eorũ corda implebuntur, quando videbunt tot peccata, omni hora committi in mundo, tot animas dilapsas & indies dilabi in tartara, & se ex tanta hominum perditorum multitudine voluntate diuina in numerum electorum, & eorum quibus tam fœlix fors contingeret, relatos. O quantum pro hoc beneficio recepto collaudabunt Dominum, quàm lætis vocibus eum benedicent, dicentes cum Propheta. *Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venantium.* Psal. 123.

Quando verò beati oculos mentis attollent ad considerationem rerum supra ipsos existentium, ad contemplandam incomprehensibilem Deitatem, illam diuinam essentiam, perpende quàm inexplicabili cùm gaudio & voluptate cõiunctũ erit, clarè videre à facie ad faciem Deum illum tam admirabilem, exemplar illud & fontem omnis pulchritudinis, omnis gloriæ, omnis puritatis & splendoris. Adhæc in illo speculo infinitæ sapientiæ contemplari ordinem & ornatum mundi, omniumq; rerum creatarum; & simul omnẽ veritatem, multaque arcana mysteria, quæ nunquam vel homo audiuit, vel

humano ingenio comprehendi potuerunt, perſpicere, quæ omnia beatis illis animis incredibilem quandam & ineffabilem pacem conciliabunt. Præterea cogita, quantus ſimul ſtupor & gaudium eorũ erit contemplari diuiniſſimum altiſſimumq; myſterium beatiſſimæ Trinitatis: tunc enim clariſſimè intelligent, qua ratione filius, verbum illud æternum à Patre ſit generatum, & quomodo Spiritus ſanctus ab vtroque Patre ſcilicet & filio proceſſerit: ac rurſum, quatenus diuinæ perſonæ iſtæ ſint numero tres in vna eademque ſimpliciſſima eſſentia & ſubſtantia. quomodo etiam diuinæ & beatiſſimæ perſonæ perpetuo ſe reſpiciant, & ſempiterno amore viciſſim ſe ament, ac infinita ſuauitate & fœlicitate ſuo mutuo conſpectu gaudeant & perfruantur. Hic in hoc abyſſo diuinarum opum & perfectionum vera inuenietur requies, & explebitur totus intellectus noſtri appetitus, quia videbit in conſpectu ſuo eſſe quicquid poterit intelligere & capere. Hic quieſcet quoque noſtra voluntas, amando bonum infinitum, in quo conſiſtunt omnia bona, & extra quod nullum reperitur bonum. Hic deniq; ceſſabit omne cordis

noſtri

nostri desiderium, quia nihil restabit quod desiderari vel optari amplius possit. Quare tanta erit voluptas, dulcedo & pax illarum sanctarum animarum, vt totæ amore sui creatoris inflammatæ ex redundanti caritate sint absorbendæ & quasi transformandæ in ipsum DEVM, quem continenter amplexabuntur, & amabunt, nec vnquam deinceps vel ab amore, vel à præsentia illius diuellentur.

6. POST contemplationem diuinæ essentiæ, quæ est, manna illud absconditum, ille cibus internus, quo pascuntur mentes beatorum, considera quantum gaudium & solatium extrinsecus se adiungat ex præsentia, suauique conspectu humanitatis amabilissimi eorum redemptoris, dum summa lætitia perfundentur ob præclarissima dona gratiæ & gloriæ tam sacro illi corpori, quam sanctissimæ animæ communicata, quæ quo glorisior est, & excellentius, quam omnes sancti Deo perfruntur, tanto ampliorem gloriam & splendorem eidem suo corpori communicat, sic vt lux suæ immensæ pulchritudinis, pulchritudo suæ clarissimæ lucis omnē pulchritudinē & claritatē excedat, non modo Solis & Lunæ, omniumque stellarum

larum, sed omnium etiam corporum glorificatorum. Vnde & eius visio, post illam beatificam Dei visionem, electis summum afferet gaudium & consolationem si enim beati fuerunt oculi, qui eum viderunt in terra adhuc mortalē, quanto beatiores erunt, qui eum merebuntur videre glorioſum & triumphantem in cœlo? Gaudebunt quoque electi excellentia & gloria humanæ naturæ filij Dei, quod illius beneficio liberati sint ab æterna damnatione, multaque dona & charismata gratiæ in hac vita sint consecuti, ac post eam beatitudinem æternam, qua tunc perfruentur. Adhæc sigillatim materiam lætitiæ eidem humanitas CHRISTI subministrabit ratione vnionis quam habet cum persona diuina filij Dei, qua factū est, vt CHRISTVS non solùm sit verus homo, sed etiam verus DEVS, quæ est infinita quædam dignitas, quod est bonum maximum, nobilissimumq; donum, omnium bonorumq; donorumq; quæ vlli vnquam naturæ, etiam angelicæ concessa fuerunt. Quomodo ergo, cogitemus, exultabunt sancti in gloria, cùm videbunt hominem vnum eadem natura secum constantem esse Creatorem hominum? suamque carnem & san-

Luc.10.

ſanguinem ſedere ad dextram æterni Patris, & eſſe hypoſtaſi vnũ cum Creatore & Domino cæli & terræ ? quanta lætitia offerentur inter Angelos, quando videbunt ipſorum angelorum Dominum, ómniumq; aliarum rerum, nõ eſſe Angelum, ſed hominem ſuum, fratrem & caput, ſe autem velut membra huius capitis exaltatos, & participes factos tantæ gloriæ & beatitudinis: ſic vt homines nunc poſſint dicere confidenter ipſi Deo hæc ſponſæ verba, *Quis mihi det te fratrem meum ſugentem vbera matris meæ, vt inueniam te foris, & deoſculer te, & iam me nemo deſpiciat*? Cant. 8.

7. POST viſionem diuinæ eſſentiæ, & ſacræ humanitatis filij Dei, omnes ſancti in cælo mirabiliter recreabũtur præſentia & conſpectu glorioſiſſimæ Virginis, Dei matris, de cuius gloria lætantur angeli, de cuius excellentia gloriantur homines, cuius vultus gratioſiſſimus lætifica totam illam ſupernam ciuitatem Dei. Maximum certe cæleſtium ciuium gaudium eſſe debet videre beatam illam benedictamque matrem, non iam in terra humilis ancillæ inſtar geniculantem ante præſepe, aut filiolum ſuum brachijs complectentẽ cum timore ne ab aliquo tollatur, ſed tan-

tanquam cæli Reginam in ſummo cælo, ſupra omnes angelorum choros omnesq; ſanctos eleuatam, corona duodecim lucidiſſimarum ſtellarum in ca-

Apoc. 12. pite ornatam, amictã Sole & Luna ſub pedibus eius, circũdatam vndiq; roſis, lilijs, alijsq; cæleſtibus floſculis, aſſidentem ad dexteram vnigeniti filij ſui, & per amoris teneritudinem dilecto ſuo innixam, ſecuramque & certam quod

Cant. 8. in æternum ab eo amplius diuelli non poſſit. Plurimum itaq; beati eius viſione oblectabuntur; primo quia omnes puras creaturas dignitate, ſanctitate, pulchritudine & perfectione anteceſſit; quæ enim pulchritudo vel ſanctitas potuit deſiderari in illa, quæ concepit & peperit omnis pulchritũdinis & ſanctitatis fontem? ſingulare quoque gaudium beati habebunt in huius ſanctiſſimæ Virginis conſpecto, propter multa magnaque beneficia ac dona, cum gratiæ, tum gloriæ, quæ illius fauore à Domino ſunt conſecuti. Deinde quia peculiaris eſt ſanctæ Eccleſiæ aduocata, refugium peccatorum, conſolatrix afflictorũ, & miſericordiæ mater, cuius beneficio tot in ſuis afflictionibus & ærumnis ſunt cõſolati, tot innumerabiles peccatores adiuti ſunt, vt

è cæ-

è cœno peccatorum emergerent, & tandem vitam æternam consequerentur. Deniq; gaudebunt, ob inæstimabilem dignitatem & excellentiam, quod electa sit in matrem vnigeniti filij Dei, ob quam præeminentiam & dignitatem quodammodo infinitam vniuersa militiæ cœlestis curia illā singulariter honorat, reueretur & admiratur. Qua de re sigillatim illi sancti tanto amplius effusiusq; exultabunt, quanto in hac vita impensius illi fuerint addicti, ardentius dilexerint, coluerint, pluraq; beneficia eius fauore consecuti fuerint.

8. CONSIDERA deinde quantum gaudium, quanta consolatio accessura sit beatis in cælo, ex ijs rebus, quæ circum illos erunt; vt quando videbunt se in tam numerosa & fœlici societate versari, inter tot angelorum choros, totq; reliquorum sanctorum exercitus, qui omnes sole & stellis erunt splendidiores; cum audient cæleſtes hymnos, dulcissima illa cantica, illam angelicam melodiam, illas voces perpetuarum laudum lætissimas & iucundissimas. Si vnius angeli conspectus, & perfecta cognitio, superat quantamcunq; huius mundi lætitiam, quæ lætitia erit continenter intueri omnes totius

Para-

Paradisi angelos eosdem perfectè cognoscere, eorum dulcissima frui familiaritate, omniumque reliquorum sanctorum ? Deinde quàm iucundum & delectabile erit ibidē conspicere & alloqui omnes Beatos Apostolos, Prophetas, Patriarchas, Martyres, Confessores, Virgines, omnesque alios Sanctos vtriusque sexus, posse semper eorum conspectu frui, eorum commercio & familiaritate vti, beatitudinis & gloriæ vniuscuiusque participem fieri, gaudere bono & fœlicitate omnium ? Nam in illa gloriosa ciuitate, vt dicit Prophe- *Psal.121.* ta, omnes Participes fiunt bonorum à quolibet possessorum : sic vt vnusquisque beatus non minùs particeps sit gloriæ & fælicitatis omnium, quam est particeps propriæ ; idque proficiscitur ex summa caritate & vnione, qua inter se sunt deuincti: diligunt enim se mutuo amore quodam ardentissimo & perfectissimo. quo fit vt bona omnia eorum sint communia, gloriaque & beatitudo vnius, sit quoq; omnium. His accedit summa quædam humilitas, quæ eo vsque inter eos eminet & regnat, vt quo quisque illustrior est in gloria, hoc maiorem humilitatem declarat, maiorique beneuolentia se de-

mittat

mittat aduersus infimos. Neque tantum iucunda hac societate sed etiam glorioſorum corporum pulchritudine mirificè beati recreabuntur, quæ tam clara erunt & splendida, vt si omnis huius mundi pulchritudo in vnum cogatur, non possit vel vnius infirmorum ciuium cælestium pulchritudini æquari. Iam ergo cogita quanta oblectatio & iucunditas sit futura, intueri non dico omnium beatorum minimum sed innumerabilem tantorum, tantaque gloria & pulchritudine excellentium sanctorum turbam, & in medio tam sancti nobilisque cætus agere? Iam præter pulchritudinem, quãtam voluntatem afferet, conspicere tã numeroſum exercitum, tam admirabilem & venustum ordinem; vnusquisque enim suum sibi locum & gradum gloriæ vendicabit, pro dignitate & magnitudine meritorum: atque hæ sunt cælestes mansiones, de quibus Dominus dixit, *In domo Patris mei mansiones multæ sunt*, indicans nimirum, secundum dissimilitudinẽ meritorum, fore quoq; varietatem præmiorem. Denique non minorem oblectationem & recreationem conciliabit, cælestium illarũ personarum nobilitas & dignitas; omnes enim Ioan. 14.

enim erunt Reges & Reginę, omnes filij & hæredes Dei, fratres & cohæredes ipsius CHRISTI, omnes sapiētia pleni, omnes amici, & creatoris familiares. Quod verò gaudiū, quod oblectamentum maius esse potest, quid iucundius optabiliusve, quàm non modo adesse, sed esse quoq; inter illos cælestes & nobilissimos ciues? atq; esse nō solùm tam pulchrum, tam fulgidum & glorioſum, ac alij sunt, verum etiam participem pulchritudinis, gloriæ cęterorumq; bonorum & donorū cuiusq; beati? O quam glorioſa dicūtur de te ciuitas Dei, Beati qui te amant, & quærunt, atq; eligentur, vt in tuis æternis habitaculis commorentur. *Psal. 86.*

9. CONSIDERA tam ingentem & exuberātem fore fœlicitatem & gloriam electorum, vt quocunque se conuerterint, noua semper inæstimabilis gaudij & consolationis materia se sit oblatura. Etenim non tantum gaudebunt de rebus quæ sunt supra, vel circū ipsos aut sub ipsis, sed etiā de rebus quæ sunt intrinsecus in ipsis, nimirum de omnibus excellentijs & perfectionibus tam animis quam corporibus eorū cōmunicatis. Cùm enim homo constet animo & corpore, quilibet beatus duplici fruc-

ci frueretur fœlicitate & gloria, animæ scilicet, & corporis, secundum illud sapientis. *Omnes domestici eius vestiti sunt duplicibus.* Atq; hæ vestes nō aliud sunt, quam duæ illę stolæ, quarum vna, vt est in Apocalypsi, nunc vestitæ sunt animæ Sanctorum in cælo, altera verò vestientur post generalem resurrectionem corpora. Prior stola animæ consistit in trib. glorioſis dotibus, quæ pertinēt ad præmium beatorum essentiale. quarum prima posita est in clara Dei visione, quæ fidei succedit, hoc est, notitiæ obscurę, qualis haberi solet in hac vita. Secunda verò, in plena possessione, aut comprehensione ipsius Dei, quę succedit spei. Tertia in fruitione, quæ spectat ad charitatem, quæ in hac vita incipit, & in altera perficitur. Posterior stola corporis consistit in quatuor dotibus, subtilitate, impassibilitate, agilitate, & claritate. Præter has glorioſas dotes, nonnulli è beatis habebunt alia quædam præmia accidentaria, quæ vocamus Aureolas à Deo dandas in præmium excellentis & ardui alicuius operis boni, vt martyrij, virginitatis, institutionis & defensionis dogmatum Religionis Christianæ. Ex quib. aureolis in corporibus Sanctorum singularis

Pro. 31.

Apo. 6.

ris quædam lux, aliaque ornamenta lucebunt, quibus erunt longè alijs illustriores & honoratiores. Accedet ad hæc omnia gloria sensuum, quorum quisque sua singulari oblectatione perfruetur. Oculi enim erunt splendidiores Sole, gaudebuntque non solùm aspectu glorioſorum corporum, sed etiam orbium cælestium, campisque amœnissimis, & spatijs amplissimis cæli Empyrei. Aures deinde melodiam perpetuam, & cantica suauissima audient. Gustus ineffabili dulcedine, quæ omnium saporum suauitatem vincant, explebitur. Similiter reliqui sensus, suis, suæque naturæ consentaneis rebus mirabiliter recreabuntur. Cogita hic quanta hæ animæ sanctæ inter tanta gaudia, pace, lætitia, & consolatione complebuntur: vbi intellectus rebus intelligendis, voluntas amandis, oculi contuendis, lingua laudibus dicendis, & gratijs creatori reddendis sine vlla satietate satiabuntur. Denique beati, quando conuerterint mentem in cogitationem æternitatis bonorum quibus fruuntur, vt quod felicitas nunquam exitum vllum sit habitura, sed duratura donec DEVS sit DEVS, in quandam consolationum abyssum sen-

sentient se demergi, in qua nec fundum, nec finem suarum delitiarum inueniant.

10. O vere fælices illos, qui ab hoc periculoso & seditioso mundo liberi, promeruerint peruenire ad te Deus meus, portum tranquillissimum, securissimumque: illos scilicet, qui è mari ad littus, ab exilio ad patriam, ex carcere ad regnum à te euocabuntur. O Regnum æternum, regnum omnium sæculorum, vbi lux est nunquam deficiens, pax, quæ omnem sensum exsuperat, in quo animi sanctorum suauiter requiescunt, lętitia sempiterna circundati, clarissimo splendore vestiti, & coronis cum gemmis pretiosissimis ornati. Hic omnes beata Dei visione, sanctorum angelorum consortio, & iucunda omnium sanctorum societate perfruuntur. Hic inuenitur vera lętitia sine tristitia: salus sine dolore: abundantia sine defectu; lux sine tenebris, vita sine morte, omne bonum sine vllo malo. Longe ab hac cęlesti regione abest omnis amaritudo, omnis pœna, omnis turbatio, omnis discordia: est verò in ea summa pax, plena & perfecta caritas, secura quies, continuum

Philip. 4.

Esaiæ 35.

Psal. 20.

gaudium cordis, laus Dei perpetua, & perpetua lætitia in Spiritu sancto. O felix iucunditas, ô iucunda fælicitas, videre Deum semper à facie ad faciem, frui Deo, viuere cum Deo & à Deo. Quid dulcius, quid optabilius ergo potest esse hac beata & fælici vita? O vere gaudium Domini, gaudium excedens omne aliud gaudium, extra quod nequit esse verum gaudium. O vtinam mihi quoque fas sit ingredi in te, vt possim contemplari Deum meum, habitantem in te. Veni lux mea, redemptor meus, redime tandem animam meam ab hoc infælici carcere, vt tuum nomen sanctum collaudare possim.

Ioan. 7. O fons vitæ, ô vena aquarum viuentium, quæ dixisti, *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat*, quando ab hac terra sterili & deserta, migrabo ad abundantissimas tuæ dulcedinis aquas, vt infinitam sitim meam possim tuæ misericordiæ liquore restinguere? Quando veniam, Domine, & apparebo ante faciem tuam? O anima mea quando tandem videbis diem tantæ lætitiæ & exultationis, in quo tibi dicatur, *Intra in gaudium Domini tui?* O gaudium sine mensura & termino. O domus plena

Psal. 41.

Matt. 25.

plena & exundans omni voluptate. Felices, qui à te sunt electi.

COLLOQVIVM.

O Dulcissime & clementissime Domine IESV CHRISTE, quis mihi dabit pennas sicut columbæ, vt possim volare ad æterna tua tabernacula, & in ijs requiescere? transfige precor cor meum amoris tui sagitta, percute hanc durissimam mentem meam forti diuinæ dilectionis tuæ iaculo, vt ex capite meo abundantiam aquarum, & ex oculis meis fontes lachrymarum elicias, ob summum desiderium videndi tui, Dei mei, Regis mei, in propria pulchritudine tua; vt noctu diuque, plangam sine vlla præsentis vitæ consolatione, donec merear contemplari te, dilectum meum, & sponsum speciosissimum in cælesti thalamo; videre quoque vna cum electis tuis gratiosissimam faciem tuam, vt ineffabili gaudio plenus, cum omnibus te diligentibus dicere possim. Ecce quem concupiui, iam video, in quo speraui, iam teneo, & quem tantopere dilexi, iam possideo: etenim in cælo nunc con-

iunctus & vnitus ſum illi, quem dum eſſem in terris, toto corde meo amaui, cui omni amoris conatu ſemper adhęſi. Hunc laudabo, hunc benedicam, viuentem & regnantem in ſęcula ſęculorum.
AMEN.

FINIS
SECVNDAE PARTIS

INDEX

INDEX MEDITATIONVM SECVNDAE PARTIS.

I. De emissione duodecim Apostolorum ad prædicãdum. pagina 1.

II. De quinque millibus hominum, quinque panibus & duobus piscibus saturis. 29.

III. De ambulatione CHRISTI super aquas. 65.

IV. De filia Cananæa à CHRISTO sanata. 90.

V. De surdo & muto sanato. 114.

VI. De confessione Petri, & autoritate ei data à CHRISTO. 145.

VII. De transfiguratione Domini in monte. 178.

VIII. De Energumeno sanato à CHRISTO. 203.

IX. De Angelis, & speciatim de

angelis custodibus. 240.
X. De muliere adultera. 280.
XI. De illuminatione cæci nati. pagina. 307.
XII. De recepto CHRISTO in domum Marthæ. 339.
XIII. De adolescente à CHRISTO petente, quomodo possit saluus fieri? pag. 361.
XIV. De resuscitatione Lazari. pag. 396.
XV. De petitione matris filiorum Zebedæi. 429.
XVI. De cæco Ierichuntino curato. 460.
XVII. De ingressu CHRISTI in domum Zachæi. 483.
XVIII. De cæna in domo Simonis leprosi. 514
XIX. De ingressu CHRISTI in Hierusalem, die palmarum. 536
XX. De fletu CHRISTI super Hierusalem. 547.
XXI. De ficu maledicta, & secunda

da eiectione ementium & vendentium è templo. 574.
XXII. *De Morte* 602.
XXIII. *De Iudicio vniuersali. pagina.* 637.
XXIIII. *De panis damnatorum. pag.* 677.
XXV. *De gloria beatorum.* 703.

FINIS INDICIS.

Soc.tis Iesv Padvæ.

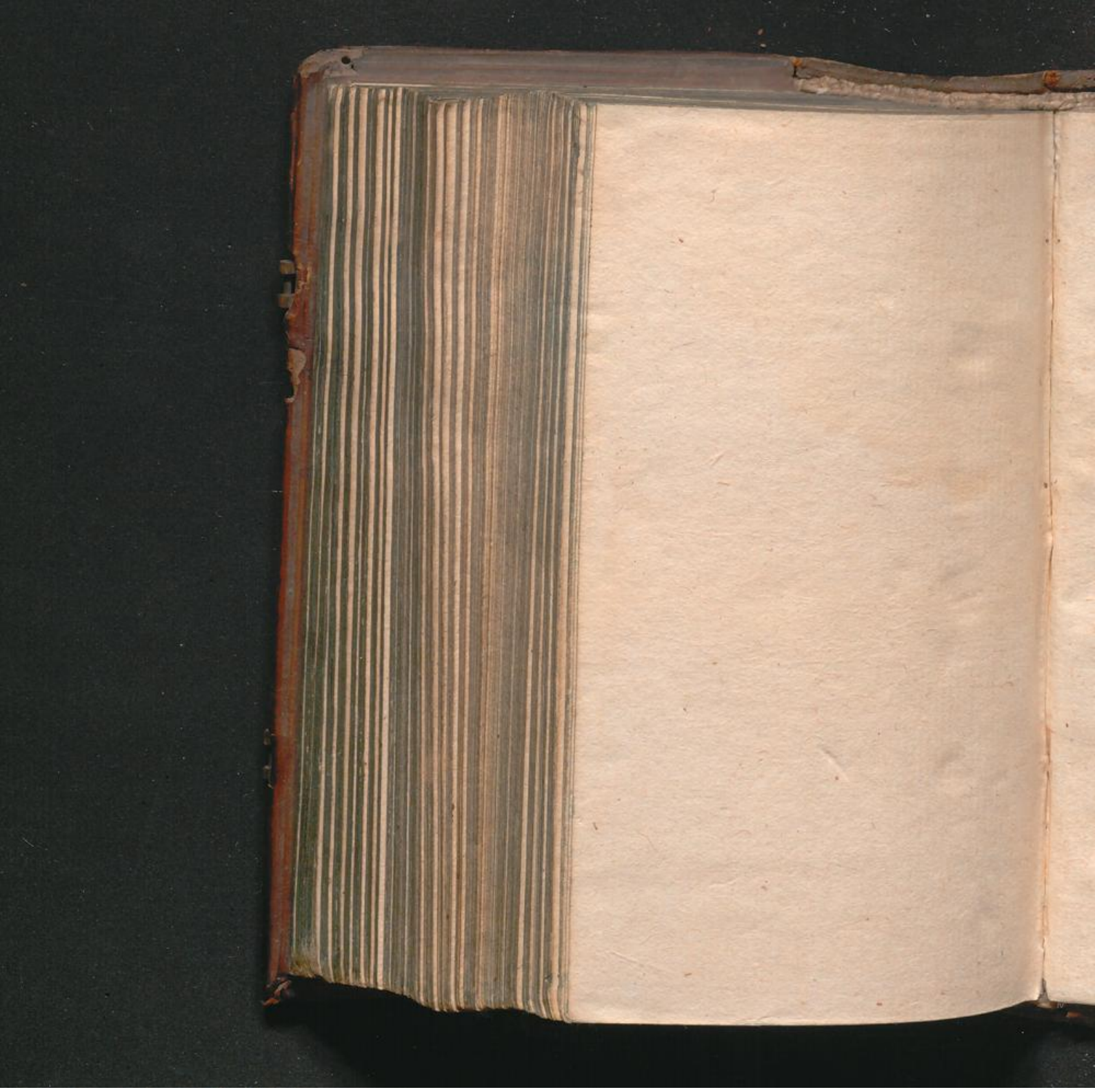

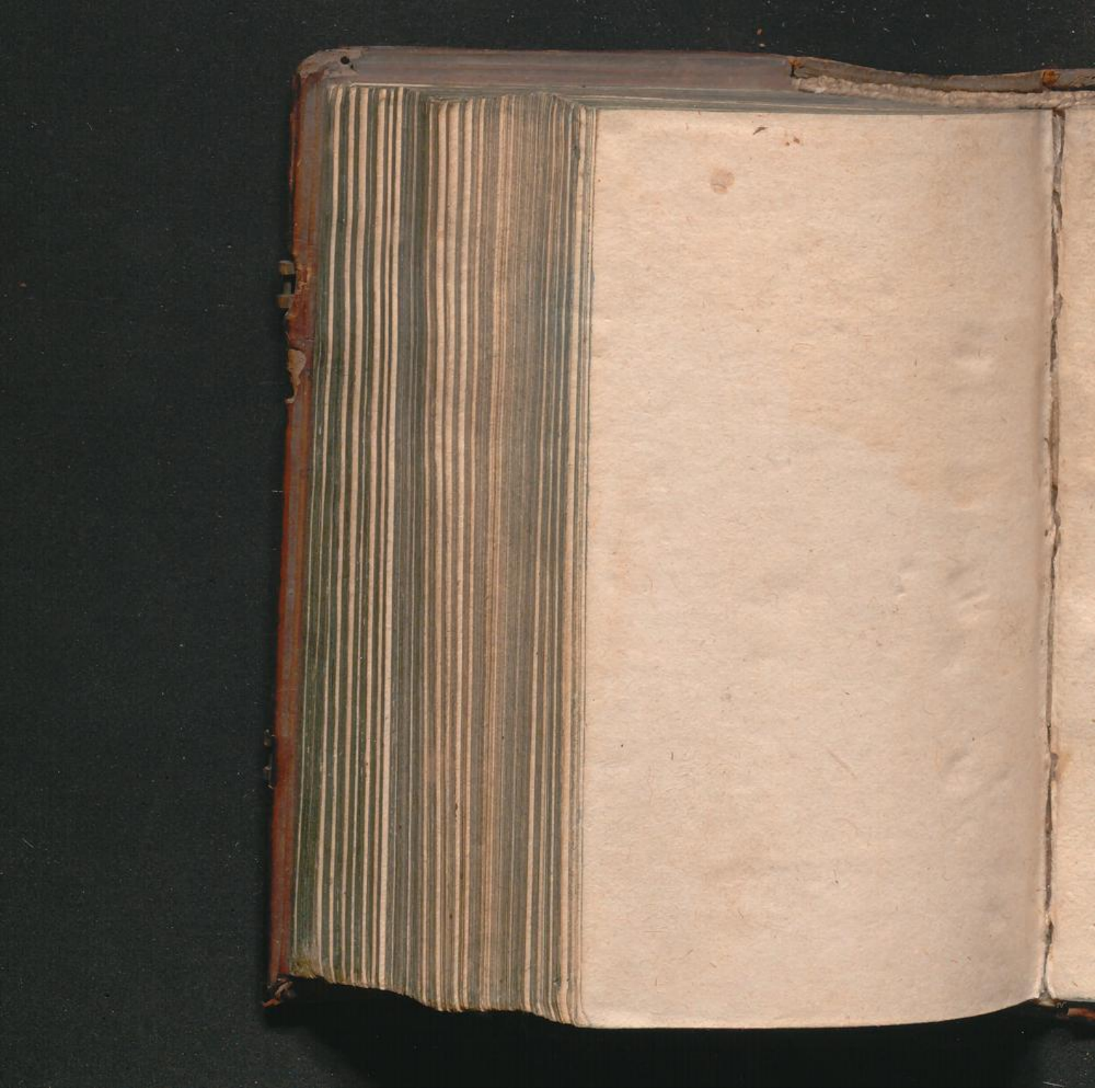

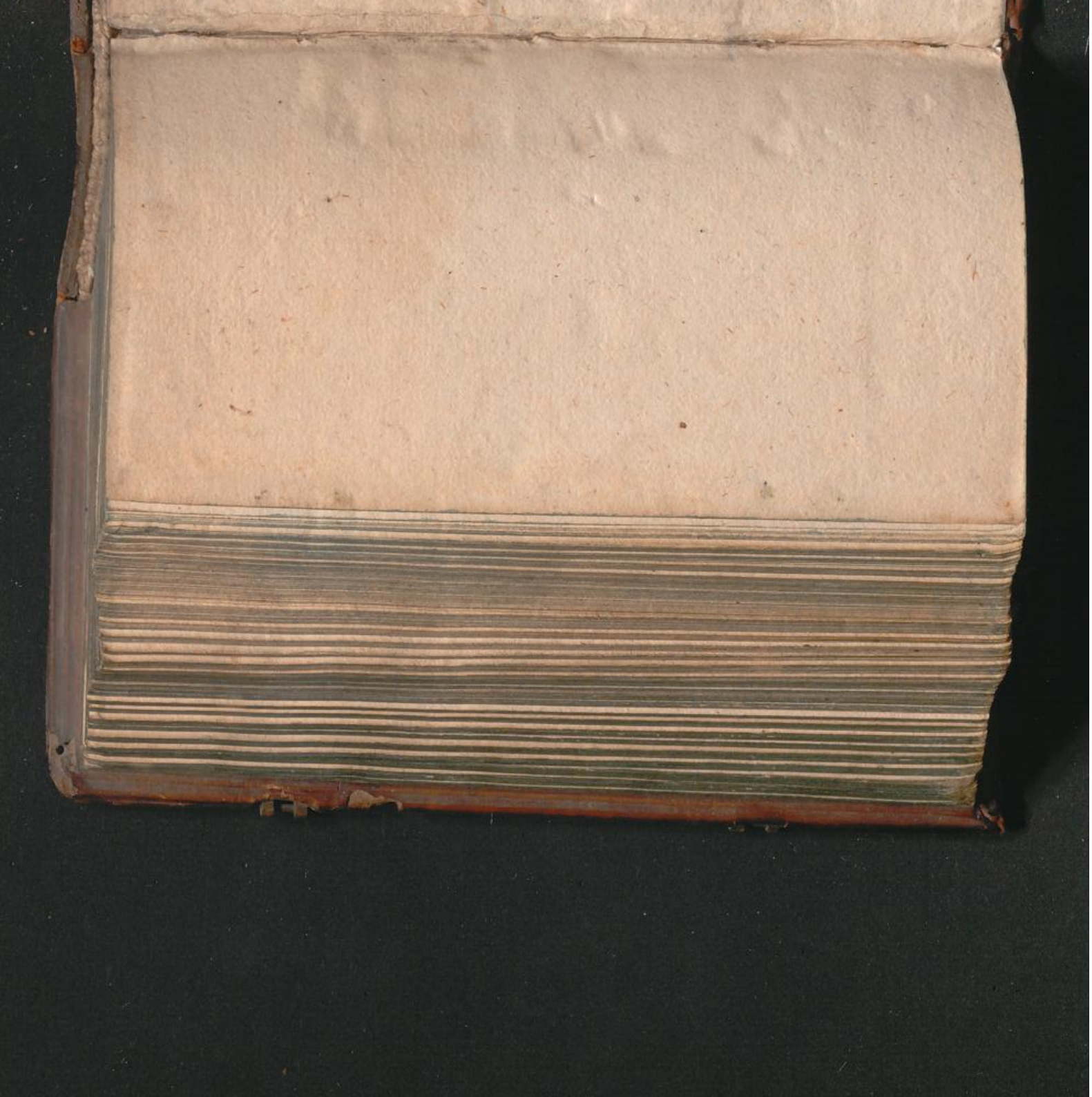

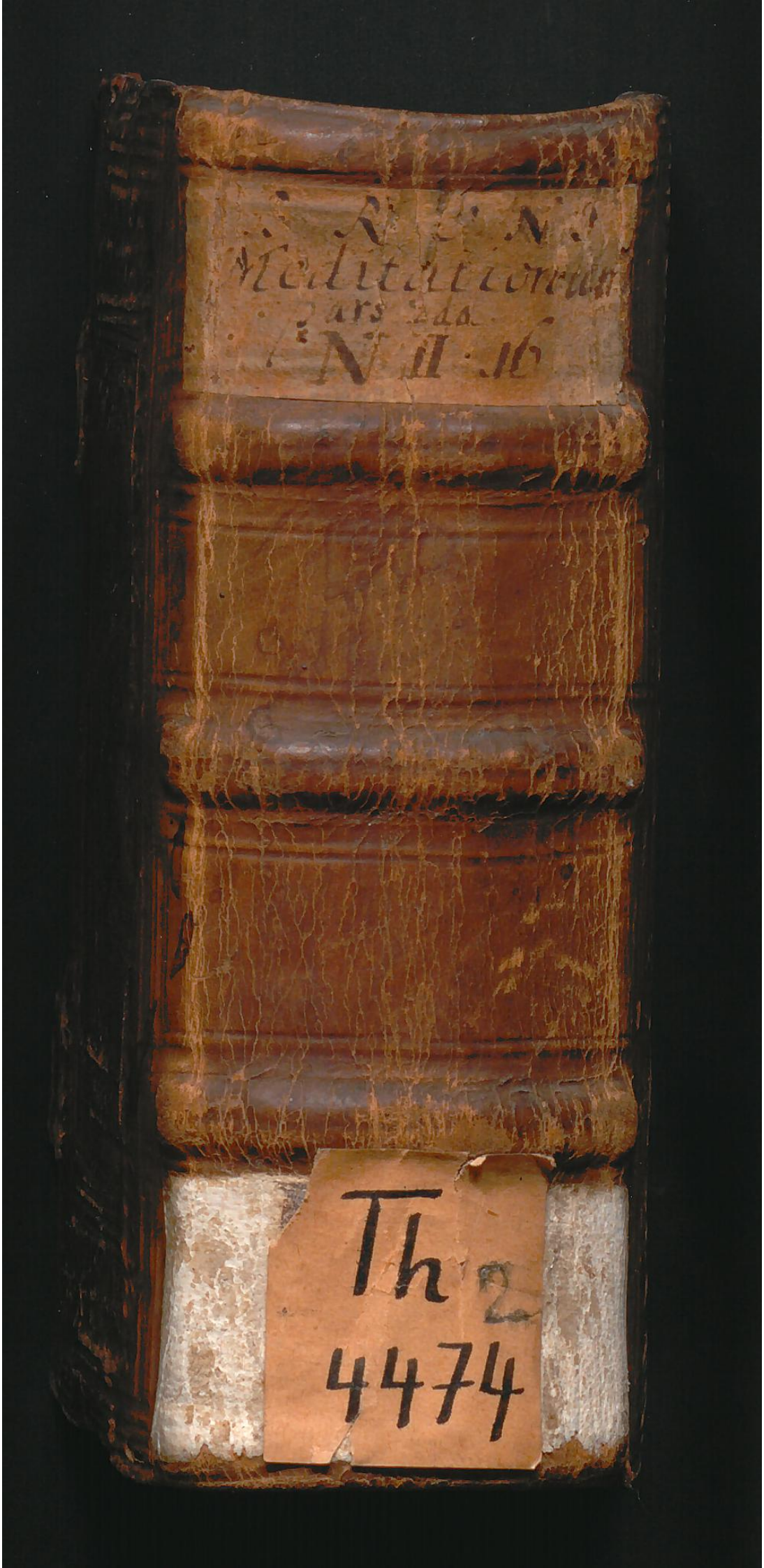
Th 2
4474